

WOLFSROEDEL
FLOORTJE ZWIGTMAN

Bekroond met Gouden Uil en Zilveren Zoen

Floortje Zwigtmán

Wolfsroedel

De Fontein

2003

© 2002 uitgeverij De Fontein, Baarn voor deze uitgave

© 2002 Floortje Zwigman

Alle rechten voorbehouden- Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze> hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Omslagtekening: Annernie Heijmans Omslagontwerp:
Hans Gordijn Zetwerk: Scriptura, Westbroek

ISBN 90 261 1813 9

NUR 284/285

Hetgeen er geweest is, hetzelfde zal er zijn.

Hetgeen er gedaan is, hetzelfde zal er gedaan worden.

Is er enig ding waarvan men zou kunnen zeggen, zie het is nieuw?

Het is er altijd geweest, in de eeuwen die voor ons geweest zijn.

Prediker 1:9-10

Inhoud

Inleiding

Deel 1

Jonge wolven

'Steel een brood'

Groentjes

Luilekkerland

Schatgraven

De schaapherder van Snagov

Verhalen en raadsels

Broedertwist
Hoofdman Vulpe
De stropers
De eerste overval
Beldie
Mara
Bloed aan onze handen
De kluizenaar van Snagov
De begrafenis van Stroe Copaci

Deel II

Lupu spreekt recht
Het vreemde rijk
De karavaan
Kaziglu Bey
Het meer over
Opium
Waanzin
De heren van Snagov
De bojarendochter

De stem van het verleden
Gevangen
Terug in het Bramendal
'Niet met wapens'
Vrienden - vreemden
Slachtschappen
Sint-Andreasnacht
Het slagveld aan het eind van de wereld
De ontsnapping

Deel III

De laatste leugen
De hemelbruid
Het laatste woord
Het verhaal en de waarheid

Verklarende woordenlijst

Inleiding

'Wolfsroedel' speelt zich af in verschillende tijden en op verschillende plaatsen. Het verhaal van Ion heeft het Roemenië van de negentiende eeuw als decor, het verhaal van Vlad en Radu het Wallachije van de vijftiende eeuw. Wallachije is nu een deel van Roemenië, maar was in de Middeleeuwen een zelfstandig land, met een prins als staatshoofd.

In het verhaal komen verschillende vertellers, met elk hun eigen geschiedenis en overtuigingen, aan het woord. Omdat hun leefwereld nogal verschilt van de onze, is het waarschijnlijk nodig wat extra achtergrondinformatie te geven. Daarom zijn een kaart, een verklarende woordenlijst en een

hoofdstuk met historische achtergrondinformatie toegevoegd.

Deel I

Op een avond, toen mijn vrouw Martha de kinderen al naar bed gebracht had, zaten mijn vader en ik op de bank voor de haard. We zwegen, zoals we dat de laatste tijd wel vaker deden. Het was lang geleden dat mijn vader gezegd had: 'Vilcu, zal ik je nog eens een verhaal vertellen?' Ik was aan die stilte gewend geraakt, maar die avond begon het me de keel uit te hangen. Ik stootte mijn vader aan. 'Doe nog es net als vroeger,' zei ik. 'Vertel 's wat.' Hij draaide zich langzaam naar me toe: 'Dus jij wilt een verhaal horen? Het liefst natuurlijk eentje dat nog nooit verteld is. Dat wordt moeilijk. Ik heb je alle verhalen verteld die ik ken. Alle... op één na. Er is één verhaal dat nog niemand gehoord heeft.'

Hij schoof dichterbij het vuur toe en het leek of hij weer in zijn gewoontlike stilzwijgen zou vervallen. 'Waarom niet?' vroeg ik om hem verder te laten vertellen. 'Waarom niet, vraag je? Nou, om te beginnen omdat ze zouden zeggen 'die oude Ion Brebu heeft ze niet allemaal op een rijtje'. En omdat... Tja, omdat het geen prettig verhaal is, geen verhaal met een goede afloop. Ik heb het altijd voor mezelf gehouden, onder andere omdat ik er een grote rol in speel. En je herinnert je nou eenmaal liever de goede dagen van je leven dan de slechte. Maar sinds kort ben ik de enige die het verhaal nog kan vertellen, en dan gaat het dringen, wringen en kronkelen in je hoofd, zo'n verhaal. Op een keer moeten anderen het horen en omdat ik oud ben en misschien niet meer zoveel tijd heb, moet het vanavond maar.' Dit is het verhaal dat mijn vader me vertelde.

1. Jonge wolven

Die lente gingen we ervandoor. Het was uiteindelijk Vulpe die de knoop doorhakte.

'Ik heb geen zin om weer een zomer als een os op het land te werken,' stelde hij.

'Ik nog minder!' viel Alexandru hem bij en gooide zijn schop neer.

Dus pakten we in het geheim onze spullen en slopen op de ochtend na het Sint-Jorisfeest het dorp uit. Toen we op veilige afstand waren gekomen, liet Vulpe een luide vreugdekreet horen, die de slaperige duiven in het woud deed opschrikken: 'Vrijheid! Vaarwel saai, suf werk! Vaarwel saai, suf dorp! Tot nooit meer ziens voor mijn part!'

'Nou ja, nooit meer...' mompelde Alexandru, maar ook hij was blij: 'In elk geval geen lessen van de pope meer.' Vulpe snoof. 'Lees- en schrijflessen! Ik snap niet wat een normaal mens daarmee moet. Lezen en schrijven, dat is voor monniken en dikdoenerige stadslui. Je krijgt er slappe juffershandjes van, geen stevige werkklauwen.'

'Ik dacht dat jij juist degene was die niet meer wilde werken,' merkte Alexandru hatelijk op.

Ik zag Vulpe rood aanlopen en kwam snel tussenbeide: 'Laten we nou niet beginnen met ruziemaken. We moeten Lupu en zijn troep zien te vinden. Is het nog ver, Vulpe?'

'Tegen de middag kunnen we er zijn,' antwoordde hij kort, 'als jullie slappelingen tenminste een beetje doorlopen.'

'Ik lóóp door,' zei Alexandru en begon hem op zijn hielen te trappen.

Al ruziënd trokken we verder. Zo was het altijd al geweest. Vulpe, Alexandru en ik waren eikaars beste vrienden, maar meer dan eens konden we elkaar niet uitstaan. Vulpe wilde onze leider zijn. Alexandru vond dat onzin. Waarom zou één van ons beter zijn dan de anderen? Hij kon het dan niet laten hem te treiteren en daar kwam haast altijd ruzie van, waarbij ik nooit wist voor wie partij te kiezen. Ik hoopte maar dat het deze zomer beter zou gaan.

We waren van plan ons aan te sluiten bij de bende van

Lupu Branistari, allemaal boerenjongens die het dorp met al zijn regeltjes en eeuwige sleur van werken en slapen, slapen en werken, beu geworden waren en nu op een andere manier aan hun kostje kwamen. Ze leefden van de roof.

De bende van Branistari had zich diep in de bossen verscholen, op een plek die geen van de boeren kende, behalve Vulpe. Lupu was namelijk zijn broer. We hadden van Vulpe al veel over hem gehoord. Lupu Branistari was de meest onverschrokken rover uit de omgeving. Die stal reizigers het geld uit de zakken terwijl hij gewoon een vriendelijk praatje met hen hield! Alexandru en ik wilden hem graag eens ontmoeten, al was het maar om te zien of Vulpes verhalen niet gelogen waren.

Vulpe ging ons voor. Lange tijd volgden we gewoon het bospad, maar bij een scheve eik sloegen we een smal paadje in dat alleen door dieren gebruikt werd. Het kronkelde zich tussen de bomen door, om meertjes en door moeraspoelen, tot we uiteindelijk bij een dal kwamen waar braamstruiken groeiden. Daar stond Vulpe stil. 'Vanaf hier wordt het oppassen,' zei hij, 'Ze hebben d'r altijd een paar op wacht staan en op onbekenden wordt geschoten. Loop maar achter mij aan. Ik weet wat ik moet doen.'

'Ja, baas, we volgen je,' grinnikte Alexandru, die niet erg onder de indruk was. 'Vang jij die kogels maar voor ons op.'

Vulpe deed net of hij dat niet hoorde. Hij zette zijn handen aan zijn mond en liet een akelig gehuil horen, als dat van een eenzame wolf. Lupus bende werd de Wolfsroedel genoemd. Dit was hun wachtwoord. Het duurde even voor er uit het dalletje, midden tussen de braamstruiken, antwoord kwam. 'We kunnen veilig verder gaan,' zei Vulpe tegen ons. 'Kom mee. Ze zitten onder de struiken.'

Van bovenaf gezien leek het Bramendal niet veel bijzonders. Er groeiden grote, woekerende struiken met weerbarstige uitlopers, lelijke, stekelige planten, maar onder de dode ranken was een soort hol ontstaan, waar met planken een provisorische hut van was gemaakt. Daar verscholen de rovers van de Wolfsroedel zich als er niets te stelen viel of, gewoon, als ze lui waren. Het was er veilig, want geen boer zou zich in de stekelige wildernis van het Bramendal wagen, al groeiden er nog zoveel heerlijke vruchten. Vulpe wist de ingang van het hol, verstopt achter wat losse takken, te vinden en kroop naar binnen. We volgden hem. In de schemering onder de struiken zaten een stuk of negen jongens rond een laag, sputterend vuurtje. Ze leken niet erg op rovers, nog minder op wolven. Het waren gewone boerenjongens, net als wij. De middelste was wat groter dan de rest. Dat moet Lupu zijn, dacht ik. Hij leek veel op zijn broer: stevig, gespierd en net zo lelijk als hij sterk was. 'Zo, wie heb je meegebracht?' vroeg hij aan Vulpe zonder ons te begroeten. 'Twee handige,

slimme jongens uit ons dorp, Alexandru en Ion.'

'En wat kunnen ze?'

Dit moest blijkbaar een soort verhoor worden. 'Ion is even handig met de boog als met het mes en Alexandru kan erg hard lopen en lezen en schrijven als de eerste de beste boekenjood.'

'En heeft bovendien zo'n aardig gezicht dat je achter hem nooit een rover zou zoeken,' grijnsde Alexandru, 'wat van anderen niet gezegd kan worden.'

Lupu betrok die belediging niet op zichzelf en ging zakelijk door. 'Ik heb genoeg jongens die handig zijn met de boog en hard kunnen lopen. Wat kunnen ze nog meer?' Vulpe begon zijn fantasie te gebruiken: 'Ze sluipen stiller door het bos dan een vos in de nacht en geld ruiken ze al van ver. Ik heb het eens meegemaakt met Alexandru, eerlijk waar, dat toen er een bedelaar aan onze deur kwam, dat hij zei: "Niets geven, Vulpe, die man rammelt van het geld!" En verdomd als 't niet waar was...'

'Ja-ja, onderbrak Lupu zijn kletsverhaal, 'ze mogen blijven. Ik kan altijd wel wat groentjes gebruiken voor een vervelend karweitje... als ze tenminste de inwijding doorstaan.'

'Wat voor inwijding?' vroeg Alexandru zo onverschillig mogelijk.

'Dat zul je wel merken!' riepen de jongens bij het vuur. Ze hadden het grootste plezier omdat zij wisten wat er zou komen en wij nog niet. Het was niet erg geruststellend.

Die middag werd er van alles gereedgemaakt op een veldje dat achter de braamstruiken lag. Wij mochten van niets weten en werden bewaakt door twee jongens uit ons dorp. Ondanks alle aandringen van Vulpe lieten ze niets los en moesten wij maar raden wat er met ons ging gebeuren.

Het was avond toen Lupu ons kwam ophalen, gevolgd door de anderen. Hij had een soort vacht omgeslagen en had een masker in zijn hand, een wolvenkop.

'Zijn ze al bang genoeg?' vroeg hij aan onze bewakers.

Zijn ogen tinkelden van plezier.

'Ik ben nog nooit van mijn leven zo bang geweest,' antwoordde Alexandru droog. Hij was niet van plan zich gek te laten maken. Lupu gooide hem een vacht toe: 'Trek aan!'

'Best hoor!' Ook Vulpe en ik moesten zo'n vacht omdoen. Ze roken smerig: de beestengeur zat er nog aan. Daarna kregen we alle drie een wolvenmasker. 'Waarschijnlijk gaan we hertjes jagen in het donkere woud,' fluisterde Alexandru.

Ik grinnikte. Alles waar we bang voor geweest waren, leek nu uit te lopen op een nogal belachelijke vertoning.

Op het veldje lag, midden in een kring van stokken en

knotsen, een stapel rieten poppen, manshoog, net vogelverschrikkers. Ik vroeg me af wat daarvan de bedoeling kon zijn. Lupu kwam voor ons staan. 'Dit is de test die zal bepalen of jullie Lupu Branistari's bende waard zijn,' zei hij. 'Wie slaagt, wordt opgenomen in de broederschap, maar wie faalt...' Hij schudde zijn hoofd en klakte met zijn tong.

'Daarvoor ziet het er waarschijnlijk niet best uit,' vulde een lange jongen achter hem aan. Hij heette Beldie en was, zoals we later zouden horen, Lupus luitenant. 'Zijn jullie bereid door te gaan?'

Alexandru trok met moeite zijn ernstigste gezicht: 'Ja.' Ook Vulpe en ik stemden in.

'Dan begint nu de nacht die langer zal duren dan drie volle dagen!'

Lupu had zich een andere stem en houding aangemeten, waardig als een priester. We werden door de rovers naar het midden van het veld gebracht. Ze waren niet bepaald zachtzinnig en trokken ons mee of we onwillige paarden waren.

'Zet je masker op!' commandeerde Beldie.

We gehoorzaamden. De maskers waren van ruw hout, dat tegen onze wangen schuurde. Van achter Alexandru's masker hoorde ik een onderdrukt gegniffel komen. Ook ik ging er nog steeds vanuit dat dit een grap was, een manier om die

groentjes eens flink beet te nemen. De eerste twijfels kwamen toen ik de ketel zag staan. Het was een ouderwetse soepketel met daarin een onduidelijke, walmende substantie. Lupu schepte er drie schalen vol van. Moesten we drinken van dat walgelijke spul? Beldie liet ons elk met overduidelijk plezier voor een schaal knielen. We moesten onze handen op onze rug houden. 'Slobberen, hondjes!'

Ik werd met mijn neus in de walm geduwd. Het goede rook ronduit weerzinwekkend, naar rotte bladeren, pus, dode beesten, dat alles door elkaar. Meer dan een paar slokken kreeg ik er niet van binnen. Het spul brandde zich als vloeibaar vuur een weg van mijn slokdarm naar mijn maag.

De daaropvolgende hoestbui zorgde voor veel plezier onder de rovers: 'Moet je hem zien! Die heeft vast nog nooit iets sterkers dan melk gedronken!'

Ze hadden nu allemaal een stok of knuppel in de hand en begonnen ons daarmee te porren.

'Vooruit, sta op, wolven. Laat eens zien hoe woest jullie zijn!' We deden een paar plagerige uitvallen naar hen, maar al snel begon er iets vreemds met ons te gebeuren, waardoor we ons niet meer verweerden.

'Tk... ik moet overgeven,' zei Alexandru benauwd.

Lupu kwam op hem af, boog Alexandru's hoofd voorover en drukte zijn mond dicht. 'Slikken,' beval hij. Blijkbaar

moesten we dit vreemde goedje binnenhouden. Wat was het? Vergif? Een bedwelmend middel?

Het eigenaardige, tintelende gevoel begon in mijn vingertoppen. Daarna begon mijn hele lichaam te tintelen alsof ik op een winterdag door de vrieskou had gelopen. Mijn benen werden slap en ik zakte op de grond. Met Vulpe en Alexandru gebeurde hetzelfde. De rovers joelden en renden op ons af met hun stokken en knuppels. 'Maak ze af! Maak ze af!' hoorde ik Beldie boven alles uit schreeuwen.

Ik was niet bang. Ik wist simpelweg dat ze me dood zouden slaan en dat daar niets aan te doen was. De drank had ook iets met mijn geest gedaan. Ik was in een verzwakt, bibberend dier veranderd, omringd door wolven, met niets om me te verdedigen. De eerste klappen kwamen het hardst aan. Al snel was ik echter zo murw geslagen dat ik nauwelijks meer iets voelde. Ik probeerde tevergeefs mijn hoofd te beschermen.

Beldie liep van de één naar de ander en plantte zijn laars in mijn zij: 'Vooruit, opstaan, mietje! Om je moeder huilen helpt niets. Ze meppen je plat als je niets terugdoet!'

Langzaam, kruipend langzaam, begon er iets van verzet in me te groeien. Een schreeuw, die zich door mijn hele lichaam leek te verspreiden voordat hij uiteindelijk naar buiten barstte: 'Tuig!'

Alsof die kreet een signaal was aan mijn lichaam nu weer te gehoorzamen, kreeg ik opnieuw controle over mijn ledematen. Een verschrikkelijke woede maakte zich van me meester. Wat dachten ze wel, dat tuig, dat ze me dood konden knuppelen als een vuile straathond? Ik schreeuwde opnieuw en sprong overeind. Ik zou die schoften weleens mores leren, als het moest met mijn blote handen! Brullend greep ik de stok vast van de rover die het dichtst bij me stond en brak die op mijn knie.

'Goed zo!' lachten de anderen. 'Laat maar eens zien wat je kunt!'

Ik geloof niet dat ik als jongen erg sterk was, Vulpe was me vrijwel altijd de baas en Alexandru ook, als hij wilde, maar daar, op dat veldje, raakte ik zó buiten mezelf dat ik in mijn eentje de hele roversbende wel aankon. Bij elke stok die ik brak, bij elke knuppel die ik afhandig maakte, werd ik razender.

'Tuig!' schreeuwde ik de rovers toe, die haastig voor me wegdoken. 'Tuig! Tuig! Tuig!' Enkel luitenant Beldie waagde het uitdagend voor me te blijven staan.

'Je brult als een woudos, nieuwe.'

Hij moest zijn woorden bezuren, want elke grap zag ik als een belediging. Ik greep hem bij zijn vette piekhaar, trok hem naar me toe en zette mijn tanden in zijn neus. 'Aaah!'

Beldie sprong achteruit en wenste me alles toe wat mooi en lelijk was, terwijl de andere rovers dubbelsloegen van de pret: 'Dat is een goeie, die nieuwe! Pas maar op, Beldie, straks wordt hij nog luitenant!'

De rovers hadden zich teruggetrokken in de duisternis. Alexandru, Vulpe en ik stonden snuivend bij elkaar, inderdaad net een stel woudossen. En wat nu? Er waren geen tegenstanders meer om tegen tekeer te gaan. Toen zag Vulpe de stapel rieten poppen. Op de een of andere manier ergerden ze hem verschrikkelijk.

'Godvergeten rotdingen!' schreeuwde hij en stoof erop af. Hij greep de eerste de beste pop die hij te pakken kon krijgen om hem lid voor lid uit elkaar te trekken. Alexandru en ik lieten niet lang op ons wachten. We haatten die stomme poppen met hun stijf uitgestrekte armen en dwaas grijnzende houtskoolgezichten. Het riet vloog ons om de oren, terwijl we hun de koppen van de romp rukten. De verschrikkelijke woede van daarnet was nu overgegaan in een roes, waarbij we niet langer beseften waar we mee bezig waren. Het vuur, dat ik daarnet in mijn maag gevoeld had, brandde nu door mijn hele lijf. Eigenlijk was het geen onprettig gevoel. Het was het gevoel dat je kreeg als je iets gevaarlijks deed of je in een snelle rondedans mee liet trekken. Het maakte je gek en niet zo'n beetje ook. Ik weet niet meer precies wat voor onzin we die nacht nog meer uitgehaald hebben. Ik zie Alexandru in

een dronkenmanspolka rondzwieren met zijn armen vol riet
en Vulpe boven op de stapel poppen staan met zijn broek op
zijn enkels. Kortom, dingen waar je je later voor schaamt.
Maar als ik denk aan wat nog ging komen, dan schaam ik me
voor deze dingen nog het minst.

2. 'Steel een brood'

Hoe we ons de volgende morgen voelden, valt met geen woorden te beschrijven. De koppigste kater was er niets bij! We lagen in het donkerste hoekje van het hol onder de braamstruiken in een slordige hoop naast en over elkaar.

Alexandru was de eerste die iets zei: 'Haal je vuile zweetvoeten uit m'n gezicht, Vulpe.'

Vulpe stond op en sleepte zich naar buiten om daar eens hartgrondig over te geven.

'Wat was dat vannacht?' fluisterde Alexandru.

Net als mij kwamen de gebeurtenissen van gisteren hem nu vreemd en angstaanjagend voor. We hadden onszelf volledig verloren.

'Ik weet het niet,' antwoordde ik, 'maar ik wil het niet nog een keer meemaken.'

Vulpe kwam kreunend en grommend weer binnen: 'Ik dacht dat ik doodging.'

'Dat dacht ik vannacht ook,' zei Alexandru. 'Ze staan trouwens buiten weer op ons te wachten.'

'Waarom? We hebben onze inwijding toch gehad? We zijn nu "lid van de broederschap" of hoe dat ook mag heten.'

'Het schijnt dat we nog iets moeten doen. Een soort test.'

'Aaah!' Alexandru sloeg zijn handen voor zijn gezicht. 'Ik kom niet naar buiten!'

Vulpe gaf hem een bemoedigend schouderklopje. 'Je zult wel moeten als wat die Beldie zegt waar is, maar we komen er samen wel doorheen. We hebben de vorige nacht toch ook overleefd?'

'Als ik alles van tevoren had geweten, zweer ik dat ik een eerlijke boer gebleven was,' verklaarde Alexandru plechtig.

De laatste proef leek bedrieglijk eenvoudig. Lupu en de andere jongens brachten ons naar een nederzetting midden in het woud. Hier stonden de hutten van stropers, die leefden van de opbrengst van het bont dat ze buitmaakten. Lupus opdracht heette: steel een brood. Een brood! Simpel! Kinderspel! Alexandru zou de stropers afleiden met een slim

verhaal en Vulpe en ik zouden dan één van de hutten binnensluipen en het brood stelen.

'Wilt u het belegd met worst of met kaas, heren?' vroeg Alexandru aan de rovers.

'Pas maar op dat ze geen worst van jou maken, grappenmaker,' zei Beldie dreigend, maar de anderen gebaarden dat hij zijn mond moest houden.

We slopen naar de hutten. De nederzetting was omringd door hoge struiken, dus het kostte ons geen moeite ongezien bij de hut die het dichtst bij de bosrand stond te komen. Daar wenste Alexandru ons geluk en vervolgde zijn weg. Even later zagen we hem op z'n dooie gemakje het kamp binnenwandelen. Hij groette de eerste stroper die hij tegenkwam, een grote, ongeschoren kerel, heel beleefd en wees naar de achterste hut. Daar woonde de persoon die hij even wilde spreken. Nee, nee, gewoon hier buiten. Hij had niets te verbergen. Zodra de hut verlaten was, kwamen wij in actie. Zonder dat iemand iets merkte, glipten we naar binnen. Het was donker in de hut. Behalve de deur was er geen enkele opening waardoor licht naar binnen kon komen.

'Zie hier maar eens een brood te vinden,' mopperde ik.

'Het moet er zijn,' zei Vulpe. 'Elk normaal mens eet toch brood, ook een stroper... Aha!'

'Wat "aha"?''

Hij wees naar een houten plankje dat in een hoek niet ver van de deur lag met daarop een oude korst en wat kruimels.

'Dat is toch geen brood!'

'Brood is brood en bovendien zal er nog wel meer zijn. Help me zoeken. We moeten snel zijn. Ik weet niet hoe lang Alex' verhaal duurt.'

Inmiddels waren mijn ogen aan het donker gewend geraakt en begon de inhoud van de hut vorm te krijgen. Er lag een stromatras, aan de wand hing een prent uit een of ander boek - een sprookjesprinses behangen met juwelen -, er stond één scheve stoel en daarin... lag de grootste zwarte waakhond die ik ooit gezien had! Hij gromde niet, maar hield ons met gespitste oren in de gaten.

'Vulpe...' begon ik, maar hij had het rotbeest ook al gezien.

'Jesu,' mompelde hij.

We begonnen heel voorzichtig, voetje voor voetje, achteruit te lopen. De hond kwam van de stoel af en volgde ons. Zijn oren lagen nu plat. Hij maakte zich gereed voor de sprong.

'Rennen,' fluisterde ik Vulpe toe.

Als één man draaiden we ons om en maakten dat we wegkwamen. Vulpe griste in de gauwigheid nog een stukje brood mee. Het moest natuurlijk fout lopen. Grote, zwarte

waakhonden blijf je niet voor, zelfs al zou je zo hard kunnen rennen als Alexandru Fagu. Ik voelde een ruk aan mijn broekspijp en viel languit voorover. De hond was meteen boven op me. Hij gromde nu zo vals als een waakhond maar grommen kan. Het leek me het verstandigst maar doodstil te blijven liggen.

'Braaf hondje,' probeerde Vulpe, die me niet in de steek wilde laten, nog. 'Wees maar niet bang, Ion, daar komt zijn baas.'

Ik keek op en zag de potige eigenaar van de hond en de hut naderbij komen, gevolgd door de nog potiger stroper die door Alexandru aangesproken was. Hij sleurde Alex aan zijn arm mee.

'Wat ben ik daar blij om!'

'Goed zo, Manja, meisje, houd hem!' brulde de eerste. 'Dieven!'

Het zag er niet naar uit dat uitleg zou helpen. Binnen de kortste keren stond er een groepje verontwaardigde stropers om ons heen dat zijn conclusies snel getrokken had: "t Zijn weer van die ellendelingen van Branistari. Ik wou dat het eens afgelopen was met die flauwe grappen. Wat kwamen jullie stelen? Een brood zeker?'

'Natuurlijk komen ze om een brood. Dit zijn weer van die nieuwelingen, nog niet droog achter hun oren. Uitroeien dat

ongedierte, zou ik zeggen, voordat je d'r nog meer last van krijgt.'

De eigenaar van Manja greep de hond bij de riem en beloofde haar een smakelijke worst.

'Kun je hen niet opvoeren aan je hond, Georg?' werd er gevraagd.

Georg schudde zijn hoofd. Hij wist iets beters.

Nu wil je natuurlijk weten wat, Vilcu. Laat ik zeggen dat hij geen man van woorden, maar van daden was. Voor de tweede keer in twee dagen kregen we een ongenadig pak slaag. Georg besloot met een paar kletsende oorvijgen.

'En nu opgesodemieterd! En als ik jullie hier nog eens zie, mag Manja haar gang gaan!'

Verslagen keerden we bij Lupu en zijn troep terug. De rovers, die alles vanuit het struikgewas hadden gevolgd, hadden het niet meer.

'Wat zei ik: worst!' hinnikte Beldie.

'Erger nog: gehakt!' brulden een paar anderen.

'En, waar is het brood?' vroeg Lupu toen zijn mannen weer een beetje tot bedaren waren gekomen.

Vulpe voelde in zijn zak en gooide de kruimeltjes voor de voeten van de hoofdman: 'Daar!'

Opnieuw barstten de rovers in gelach uit.

'Drie kruimels! Dat is het ergste tot nu toe!'

'Het is niet veel,' zei Lupu, die probeerde zijn gezicht in de plooi te houden. 'Ik moet overleggen, broeders.' Hij trok zich met Beldie en nog een paar jongens terug in het bos en uit hun stemmen konden we opmaken dat het niet meeviel om tot een beslissing te komen. Uiteindelijk keerden ze met een voorname uitdrukking op hun gezichten terug.

'Ton Brebu, Alexandru Fagu en Vulpe Branistari,' begon Lupu op het gewichtige toontje dat hij bij belangrijke gelegenheden graag bezigde, 'als leider van de Wolfsroedel moet ik streng en rechtvaardig zijn. Iedereen die zich bij ons aan wil sluiten, moet voor twee tests slagen. Twéé, daar valt niet aan te tornen. Nu is dat jullie niet gelukt... Als het aan mijn luitenant lag, werden jullie nu naar huis gestuurd... zonder tong, want niemand mag de geheimen van de Wolfsroedel doorvertellen. Maar van zulke praktijken houd ik niet. Ik heb besloten jullie nog een kans te geven.'

'Eén kans,' herhaalde Beldie, om te benadrukken dat we nog altijd de kans liepen onze tong kwijt te raken.

'We verlengen jullie proeftijd,' ging Lupu verder alsof Beldie zijn mond niet opengedaan had. 'Laten we zeggen dat jullie nog een maand de tijd krijgen om jullie te bewijzen. Geen moeilijke opdrachten, geen tests. Gewoon doen wat wij

van jullie vragen. Maar denk niet dat het gemakkelijk zal zijn! Als jullie het volhouden, worden jullie opgenomen in de broederschap en anders... Oh, ik denk dat jullie het wel zullen redden. Neem ze maar mee terug naar ons hol, mannen.'

De rovers juichten en namen ons op de schouders. Hossend en schreeuwend droegen ze ons terug naar het Bramendal: 'Groentjes! Welpen! Jonge wolven! Pas op, ze komen eraan!'

Onhandig grijnzend lieten we het allemaal over ons heenkomen, niet zeker of ons nu een eer of een vernedering te beurt was gevallen.

3. Groentjes

Ook al waren we niet voor de test geslaagd, toch vonden de rovers dat er feest gevierd moest worden. Ze haalden flessen wijn tevoorschijn en ook broden, stukken gerookt vlees en worsten die vast niet uit de keuken van hun moeders kwamen.

'Het roversleven is niet slecht, hè?' zei Lupu, terwijl hij voldaan een stukje vlees van tussen zijn tanden peuterde.

'Mnee,' antwoordde ik met volle mond. 'Is het altijd zo goed?'

'Je hebt natuurlijk goede tijden en minder goede, maar over 't algemeen...'

'Het gaat in elk geval beter sinds we onze 'buren' kwijtgeraakt zijn,' merkte Beldie op.

'De gevangenis op het eiland in het meer van Snagov,' legde Lupu uit. 'We zaten dicht bij het vuur, hè, broeders? Maar goddank hebben we onze klauwen niet gebrand.'

'Wat is er dan gebeurd?' vroeg Vulpe, die altijd graag verhalen hoorde, vooral als ze te maken hadden met mysterieuze plaatsen als Snagov.

Iedereen kende wel een sterk verhaal over het eiland en het voormalige klooster daar, maar Snagov was een plaats waar je niet heen ging als je er niets te zoeken had en dus wist niemand wat er van die verhalen waar was.

'Wat er gebeurd is, is het volgende, beste broer. De cipiers van Snagov hebben ingezien dat de plaats vervloekt is en zijn verstandig geworden. Er hingen zich daar wat te veel gevangenen op en wat is het nut van een gevangenis als er geen gevangenen zijn om te bewaken?'

'En de brug, vertel ze over de brug,' drong Beldie aan.

'Oh, ja, de brug!' Lupu lachte. 'Moet je horen, Snagov is aan alle kanten omringd door water, dat weten jullie, hè? Je kunt er alleen maar met een boot komen, er is geen enkele doorwaadbare plek. En zwemmen? Vergeet het maar, als je in de waterplanten verstrikt raakt, haalt niemand je er nog uit! Ze trekken je naar de bodem, die planten, en alleen God weet hoe diep dat is. Die brave cipiers roeiden zich dus de blaren om al hun gevangenen naar de overkant te brengen.'

Dat moest anders. Er kwam een brug. O, wat werkten ze ijverig! Wij - weten jullie het nog, broeders? - wij gingen wel eens kijken. Heel beleefd. Heel belangstellend. "Hoe vordert de bouw, jongens? Prima? O, mooi zo." Op een dag was de brug klaar. Een feestelijke gebeurtenis natuurlijk. Ze hadden de leuning zelfs versierd met linten, rood, geel, blauw, heel vrolijk. Wij waren ook present. We wilden tenslotte weten of die brug wel stevig genoeg was. Wie weet of we er zelf ook eens overheen zouden moeten, hè? Nou, de eerste groep gevangenen stond klaar: allemaal armoedzaaiers, kruimeldieven, met een lange ketting aan elkaar geketend. Niet erg feestelijk. Daar gingen ze. O, de brug hield het best... tot ze halverwege waren! Beldie hier, die riep nog: "Daar gaat-ie!", maar niemand wist op tijd de overkant te bereiken. We zagen hen verdwijnen, één voor één. Ze sleurden elkaar mee naar de bodem door die ketting. Er is nooit een spoor van de gevangenen teruggevonden. Nog geen schoen is er ooit boven komen drijven! Gelukkig besloten een paar cipiers hen te volgen, anders was het nog een droevig verhaal geworden.'

'Ons heeft die brug in elk geval verlost van een paar lastige pottenkijkers,' zei Beldie. 'Het vervelende van deze tijd is dat de mensen rovers als ons niet meer begrijpen. Ze denken dat we uitschot zijn, net als die bendes landlopers die je al om een knoop je strot doorsnijden. Ze vergeten dat wij onze buit eerlijk delen met de boeren hier en dat sommigen van ons 's

winters braaf bij de haard van hun ouders zitten. Wij zijn geen misdadigers.'

'Zo is dat,' viel Lupu hem bij, 'onze handen zijn schoon. Er kleeft geen bloed aan en dat willen we zo houden.' Hij hief zijn glas. 'Op het leven. Op het goede roversleven en dat we er nog maar lang van mogen genieten!'

De volgende dagen waren allesbehalve feestelijk. Lupu had gezegd dat we het zwaar te verduren zouden krijgen en dat was waar. Het goede roversleven, ja-ja... Niet voor ons! Het begon ermee dat we de morgen na het feest alle drie gewekt werden door een guts ijskoud water in ons gezicht.

'Zo, wakker worden, schatjes,' teemde Beldie, die zo breed grijnsde dat ik dacht dat zijn gezicht zou splijten. 'Het werk wacht op jullie.'

Onze eerste klus was het scheren van Lupus baard. Hij had blijkbaar in weken geen scheermes meer aangeraakt en het viel niet mee de wangen van de hoofdman zo glad te krijgen dat het hem beviel. Vooral Vulpe kon niets goed doen. Elke keer als hij zijn broer de spiegel aangaf, wist die nog wel een stoppeltje te vinden en werd Vulpes hoofd bewerkt met de scheerkwast: 'Hier! Zie je dat niet? Heb je soms schuim in je ogen? Je hebt echt schuim in je ogen, hè?'

Terwijl Vulpe zijn gezicht afdroogde, rolden de rovers over elkaar heen van de pret.

'Asjeblieft, Lupu,' smeeke Beldie. 'Ik kan niet meer... ik bedoel... hij kan wel blind worden!'

'Ik vraag me af of hij dat nu al niet is,' mompelde Lupu. 'Kom hier, blinde mol. Kijk daar! Daar! Ja, goed zo: dié wang. Nee, dat is niet glad, dat is een knollenveld!'

En zo ging het maar door. Ik denk niet dat Vulpe het erg leuk vond. Hij lachte wel, maar dat was alleen maar om zich niet te laten kennen.

Na het scheren was het papkoken aan de beurt. Boven het vuurtje was een ketel gehangen en niet ver daarvandaan stonden een zak maïsmeel en twee grote kannen melk.

'Ga je gang,' zei een dikke rover die Bita heette. 'Ik heb zin in pap en zoals je wel zult vermoeden, lust ik een heleboel!'

Ik keek hem fronsend aan: 'Je verwacht toch niet dat ik weet hoe ik pap moet koken? Koken is vrouwenwerk!'

'Precies,' antwoordde Beldie liefjes, 'en jullie zijn onze vrouwtjes. Onze kokkinnetjes. En jullie gaan nu heerlijke pap voor ons maken. Succes, m'n snoepjes!'

Hij boog zich naar voren en drukte Alexandru een dikke zoen op zijn lippen.

'Zeg, smerig stuk...' begon Alex, zijn mond afwrijvend, maar ik gaf hem een por in zijn rug. Het leek me beter ons maar gedeisd te houden tot dit alles voorbij was. Elk verzet zou

nieuwe plagerijen uitlokken.

Ik moet toegeven dat het ook best wel lachwekkend zal zijn geweest, drie opgeschoten jongens in de weer met kannen en pollepels, driftig in de ketel roerend om die verrekte pap maar niet aan te laten branden. De rovers vermaakten zich in elk geval best.

'Als ons ontbijt lekker genoeg is, krijgen jullie misschien ook wel een hapje,' werd er geroepen en: 'Nee, nee, ze moeten het juist laten aanbranden! Kunnen ze het allemaal zelf opvreten!'

Ja! Ik zou die gezichten weleens willen zien!

'Ik ook! Gooi nog een blok op het vuur!'

Ondanks alle tegenwerking kregen we het toch voor elkaar iets eetbaars te brouwen. De rovers aten met smaak, al wilden ze dat natuurlijk niet toegeven: 'Dit is wel het smerigste wat ik ooit gegeten heb!'

'Zeg dat wel. Zeg, is dit soms geen haar van Vulpe?'

'Laat eens zien.'

Lupu bekeek de zogenaamde haar kritisch. 'Zit er een huis aan? Mmm... nee. Dan kan-ie nooit van mijn broer zijn!'

'Toch maar geen risico nemen,' zei Bitu en spoog een mondvul pap in Vulpes kom. 'O, sorry, nou heb ik je ontbijt verpest. Neem nog wat, Vulpe. O nee! Laat nou de ketel leeg

zijn!

Er zat voor Vulpe niets anders op dan maar eens diep te zuchten en zijn broekriem aan te halen.

Na het ontbijt verzamelden de rovers de papkommen en stuurden ons naar buiten.

'Gaan jullie maar water halen, vrouwtjes,' zei Beldie, 'wij ruimen de boel alvast wel een beetje op.'

'Als jullie het veld daar oversteken, kom je door die struiken zó bij een meertje,' adviseerde Lupu vriendelijk. 'Het is echt niet ver.'

Meer dan een beetje wantrouwig gingen we op weg. Een poeslieve Lupu was al verdacht, een poeslieve Beldie helemaal.

'Je zult zien dat d'r helemaal geen meertje is,' voorspelde Alexandru.

Toch liepen we door. Als we zonder water in het Bramendal terug zouden komen, zouden we in elk geval de wind van voren krijgen.

Natuurlijk was het meertje niet dichtbij. Van het veld liep een smal paadje het woud in, maar het was zo overwoekerd door onkruid en braamranken dat het onmogelijk was het te volgen zonder je kleren te scheuren.

'Dit is niet leuk meer,' zei Alexandru toen een doorn de

mouw van zijn hemd openscheurde. We waren het beiden met hem eens.

Het was al tegen de middag toen we onder de schrammen terugkeerden met wat modderig water in ons, overigens lekkende, emmertje.

'Zo, dat werd tijd,' mopperde Bitu, die ons blijkbaar stond op te wachten. 'Zeker lekker verstoppertje in het bos gespeeld, hè? Terwijl wij hier met de smerige vaat zitten. Het stinkt het dal uit!'

'Zo smerig was die pap toch ook weer niet?' grapte Alexandru in een zwakke poging zich niet te laten kennen. 'Pff! Ga dan binnen maar ruiken! Benieuwd of jullie het daar uithouden!'

We haalden onze schouders op en kropen het hol binnen. We hadden nu al grondig genoeg van deze grappen en hadden nog bijna een maand te gaan. Binnen stonden de kommen en de ketel in het halfduister keurig op een rijtje naast elkaar. Ze roken inderdaad niet al te fris. We bogen ons er met dichtgeknepen neuzen overheen. In elke kom lag een dikke, bruine drol.

'Dit is niet leuk meer,' herhaalde Alexandru.

De volgende dagen was het niet veel beter. De rovers gebruikten ons als sloofjes en niemand had medelijden met ons.

'Hier, vrouwtjes, hier!' werd er geroepen als er weer een smerig, lastig of vernederend klusje te doen was. Een gelukje voor Alexandru en mij was dat de ergste klusjes voor Vulpe waren. Het kon toeval zijn, het kon er ook aan liggen dat Lupu duidelijk wilde maken dat hij zijn broer niet voortrok. Maar soms kreeg ik het idee dat Lupu dit leuk vond. Hij was de grote, geweldige Lupu Branistari, Vulpe het kleine broertje. Dat moest zo blijven, ook als Vulpe lid van zijn bende zou worden.

Er waren kleine pesterijtjes, zoals bijvoorbeeld die keer dat Lupu expres met de schoenen die Vulpe net voor hem gepoetst had in een plas ging staan, maar er waren ook valse, echt gemene dingen.

Op een dag namen de rovers ons mee 'op jacht', zoals ze dat noemden. Er zou een wijnkoopman door het woud trekken en Lupu wilde 'zaken' met hem doen. Dit hield eenvoudig gezegd in dat Lupu de wijn zou krijgen en de arme handelaar niets. Opgewonden omdat we voor het eerst serieus genomen werden, scherpten we onze messen aan een wetsteen. Onze proeftijd leek voorbij.

Lupus bende werkte samen met de boeren uit de omgeving. Zij hielden de karavanen met handelswaar voor hem in de gaten en kregen in ruil daarvoor een deel van de buit. Ook mijn vader had Lupu Branistari weleens een dienst

bewezen en vertelde tegen ieder die het maar horen wilde, dat deze roverhoofdman niet krenterig was.

Als de rovers van de route van de koopman op de hoogte gesteld waren, maakten ze plannen voor een hinderlaag. Enkelen van hen gingen langs de route op de uitkijk staan. Ze verstopten zich in bomen of achter struiken en gaven met geheime signalen informatie door. De anderen wachtten op de plek van de overval. Dit was meestal een dal of een smal gedeelte van de weg waarlangs dichte struiken groeiden. In elk geval moest het een plaats zijn waar de prooi geen kans had te ontsnappen. De karavaan werd omsingeld, de kooplui werden ontwapend en er konden 'zaken' gedaan worden.

Alexandru, Vulpe en ik zouden bij deze overval op de uitkijk staan.

'Je wacht tot je ze ziet komen,' vertelde Lupu, 'en dan geef je het teken. Geen wolfsgehuil, dan schrikken ze zich een ongeluk en zijn ze te veel op hun hoede. Jij, Vulpe, jij moet lachen als een specht. Lukt dat? Probeer eens.' Vulpe deed een poging, tot grote hilariteit van de rovers. Het leek nergens op.

'Opnieuw,' zei Lupu streng. 'Oefenen!'

'Wahahaha...' begon Vulpe weer.

'Waardeloos. Nog eens.'

Zo ging het een tijdje door tot Lupu het genoeg vond en Alex en ik aan de beurt waren. Ik gaf een redelijk overtuigende imitatie van een woudduif en Alexandru, die altijd al goed geweest was in het nadoen van mensen en dieren, kreeg applaus voor zijn krassende raaf.

Tegen het eind van de middag werden we naar onze schuilplaatsen gebracht. Ik verstopte me tussen de takken van een hoge boom.

'Daar blijf je doodstil zitten tot je ze aan ziet komen,' werd me verteld. 'Als ze voorbij zijn, geef je het teken en dan wacht je nog zeker een tel of zestig voor je uit de boom komt. We ontmoeten elkaar op de afgesproken plek.'

'En denk eraan, je komt niet uit de boom vóór je hen gezien hebt. Anders kun je alles bederven.'

'Ja, denk daar vooral goed aan!'

Vanuit mijn schuilplaats zag ik de rovers met Alexandru en Vulpe tussen de bomen verdwijnen. Het grote wachten kon beginnen.

Ik hoef je zeker niet te vertellen, Vilcu, dat het wachten uren en uren duurde. Ik zat met een zere kont op een tak en zag het donker worden. Mijn arsenaal binnensmondse vloeken was inmiddels uitgeput. Waarschijnlijk was deze hele wijnkoopmantoestand weer een grap. Lupu en zijn mannen zaten natuurlijk allang weer veilig in het Bramendal en

wedden hoe lang die sukkels het nog vol zouden houden. Al tientallen keren had ik op het punt gestaan uit de boom te klimmen, net zoveel keren had ik tegen mezelf gezegd: nog even. Het kon tenslotte zo zijn dat Lupu het wél gemeend had en de koopman inderdaad nog moest komen. In dat geval wilde ik het niet voor de anderen verpesten. Dus bleef ik als een brave sukkel op mijn plaats zitten.

Ja, lach jij maar, Vilcu. Die wijsneus van een vader van je heeft in z'n tijd ook heel wat stomme dingen gedaan. Hij liet zich bijvoorbeeld gemakkelijk bedriegen, zoals je later nog wel zult horen.

Misschien had ik nu nog wel in die boom gezeten, als er in het bos niet iemand om hulp had geschreeuwd. Ik schrok enorm, vooral toen ik me realiseerde dat het Vulpe was. Ja hoor, het was echt Vulpe en hij was echt in nood, dat kon je horen. Ik klom haastig naar beneden en begon, Alexandru roepend, in de richting van het hulpgeroep te rennen. In een donker bos kan van alles gebeuren. Ik had geen moeite om me zo vier, vijf, zes vreselijke ongelukken voor te stellen.

'Vulpe, ik kom eraan!', en: 'Alexandru, waar ben je?' riep ik.

'Help! Schiet op!' brulde Vulpe.

Alex en ik bereikten hem ongeveer op hetzelfde moment. Voorzover we dat in de schemering konden zien, was er niets met onze vriend aan de hand. Hij zat op z'n hurken in een

klein dalletje langs de kant van de weg, met een stok in zijn hand. We wilden meteen naar hem toe hollen.

'Stop!' schreeuwde Vulpe. 'Blijf waar je bent!'

'Wat? Waarom?' vroegen we schaapachtig.

'Waaróm?' Vulpe ontplofte bijna. 'Kijk dan! Modder! Willen jullie soms ook vast komen te zitten? Ik probeer al uren los te komen!'

Toen zagen we het. Vulpe zat niet op z'n hurken. Hij was tot zijn middel weggezakt in een diepe, zuigende moeraspoel. Hij worstelde zich naar voren en stak de tak naar ons toe.

'Hier! Misschien kunnen jullie me lostrekken.'

Ik pakte de tak vast en begon te trekken, terwijl Alexandru met zijn armen om mijn middel meetrok. Het ging o-zo langzaam! Het leek wel of er daar beneden in de modder ook twee mannen aan het trekken waren. Even dacht ik dat we het niet voor elkaar zouden krijgen, maar toen klonk er diep in de modder een plop en...

'M'n schoenen!' riep Vulpe. 'Nu ben ik m'n schoenen nog kwijt ook!'

'Zeur niet over je schoenen!' riep Alexandru terug. 'We hebben je een stukje losgetrokken. Nu zal de rest ook wel lukken!'

En ja, na nog vijf minuten rukken en trekken, opgeven en

opnieuw beginnen, stond Vulpe weer bij ons op de kant. Vrij, maar onder de stinkende modder en tot op het bot vernederd. Hij huilde van woede.

'Lupu! O, wat zal Lupu dit leuk vinden! Die sukkel van een Vulpe tot z'n middel in de modder: hahaha! Ik heb er genoeg van. Ik heb er zó genoeg van!'

Alexandru en ik stonden er zwijgend bij te kijken. Tot nu toe hadden we ons met z'n drieën overal doorheen kunnen slaan, maar nu leek het erop dat Vulpe op wilde geven. 'Wil je terug naar huis gaan?' vroeg Alexandru ten slotte zacht.

'Naar huis? Nooit!'

Vulpe veegde zijn ogen met een nog min of meer schone punt van zijn mouw af.

'Dan heeft Lupu gewonnen en die lol gun ik hem niet. Ik ga terug naar het dal... maar nu nog niet.'

We begrepen het. Vulpe wilde aan niemand zijn tranen laten zien. We zochten een veilig plekje in een bcom, niet ver van het Bramendal, en fluisterden met elkaar. Vulpe vertelde wat hem overkomen was: 'Het was de bedoeling dat ik in die prut vast zou komen te zitten. Het was precies de plek waar Lupu zei dat ik wacht moest houden, zo stil als een muis, zonder te bewegen. Ja-ja. Voor ik het wist, zat ik er al tot m'n enkels in. En toen ik eruit probeerde te komen, werd 't alleen nog maar erger. Maar ik dacht: ik ga niet om hulp roepen. Ze

zitten daar vast in de struiken te lachen. Ik ga me niet voor gek zetten, dat nooit. Straks duikt Beldie met die rottige grijns op z'n gezicht op en trekt-ie me eruit. Maar het duurde maar en het duurde maar... Ik had wel dood kunnen zijn! Ha-ha, was dat niet lollig geweest: Vulpe Branistari dood. Lupu was niet meer bijgekomen! Nou, dat nooit, dat nooit, dacht ik. Ik probeerde een tak te pakken om zo mezelf los te trekken, maar die brak af. En toen... ben ik maar om hulp gaan roepen. Wat een grap, hè?'

'Wat een rotstreek!' zei Alexandru.

Ik was het met hem eens.

'Ja, echt Lupu,' mompelde Vulpe. Hij zat ineengedoken met zijn rug tegen de stam van de boom en zag er tegelijkertijd grimmig, verontwaardigd en huilerig uit.

'Hij mag dan deftig hebben leren praten, van binnen is-ie nog steeds dezelfde rotzak als vroeger. O, in het dorp zouden ze niet zo over 'm praten als ze wisten hoe hij de boel belazerd heeft! Weten jullie nog hoe-ie zes jaar geleden de leider van de Calusari was?'

Natuurlijk wisten we dat. De Calusul wordt nog steeds wel in ons dorp gedanst, maar ik kan je vertellen, Vilcu, niet meer zoals in de dagen van Lupu Branistari! Dan kwam iedereen, maar dan ook iedereen, op het dorpsplein bijeen om de geheimzinnige, gesluierde dansers te zien. Ongelofelijk, wat

een sprongen konden die maken! Soms leek het zelfs wel of ze de grond helemaal niet meer raakten, of ze zo vrij als vogels waren. Onder leiding van Lupu konden de Calusari van ons dorp wonderen doen. Ze hadden meer macht dan alle andere dansers uit de omgeving bij elkaar.

Als iemand zich ziek voelde of een arm gebroken had, ging hij op de grond liggen en sprongen de dansers over hem heen en fluisterden hem ten slotte een paar geheimzinnige woorden in. De zieke stond op en inderdaad... ongeloofelijk! Hij voelde zich beter! Hij had zelfs zin om met de dansers mee te doen! Een wonder!

'Het was allemaal bedrog!' foeterde Vulpe. 'Ze liepen allemaal met hem weg omdat hij de boel belazerde. De ouwe Ulmul gaf hij een fles drank. Die was straalbezopen toen hij weer overeind sprong. En de weduwe van Alunescu gaf hij geld om te doen of hij haar jicht genezen had. Hij wilde dat ze hem allemaal geweldig vonden. Ze wisten dat hij het was, ondanks die sluier. Lupu Branistari, allemaal hadden ze een verhaal over hem! Hoe hij de wolven verjaagd had die de kudde van Ghinda aanvielen, hoe hij altijd hout bracht naar de arme mensen van het dorp, hoe hij alle kinderen stil kon krijgen met zijn liedjes. Ze maakten een held van hem. Waren dol op helden. Dus Lupu een held, waarom niet? Ze wisten niet hoe hij werkelijk was. Hij zong geen liedjes voor mij, dat wisten jullie niet, hè? Ik was goed genoeg om zijn

schoenen te poetsen en zijn scheerspullen aan te geven, net als nu. Nee, als je Lupu Branistari niet aanbidt of hij de Messias van het dorp is, is hij lang zo aardig niet. Oh, ik heb zó genoeg van hem!"

Vulpe zweeg en beet op zijn nagels. Hij loerde naar Alexandru en mij alsof hij verwachtte dat we hem tegen zouden spreken. Ik had Lupu altijd gemogen. Hij was toen hij nog in het dorp woonde tegen mij even aardig geweest als tegen de rest. Ik kon me niet voorstellen dat hij Vulpe anders behandeld had. Toch moest ik toegeven dat deze laatste grap een rotstreek was.

'Ik wist niet dat je je broer niet mocht,' zei ik.

Vulpe haalde zijn schouders op. 'O, misschien mag ik hem wel een béétje. Ik ben trots op hem en zo. Maar hij is zo'n bombast: zó belangrijk, zó waardig, zó rechtvaardig met z'n praatjes over "schone handen". Net een koning die al z'n goudstukken op straat gooit om maar door zijn onderdanen geprezen te worden. Nou, zijn mannen juichen bij elk woord dat-ie zegt, maar ik zou weleens willen weten wat ze écht denken.'

Hij draaide zich om en schreeuwde in de richting van het Bramendal: 'Hielenlikkers!'

Niet ver van onze boom begon een hond te blaffen, maar in het dal bleef het stil. 'Daar heb je jullie zwarte Manja weer,'

grapte Alexandru, maar we konden er niet om lachen.

'Laten we maar eens teruggaan,' stelde ik voor. 'Onze proeftijd kan nooit lang meer duren en als hij voorbij is, zullen we ze weleens wat laten zien! Mee eens, Vulpe? Hé, mee

eens?'

Vulpe antwoordde niet meteen. Hij keek langs me heen naar iets dat tussen de struiken bewoog en ritselde en zich blijkbaar snel uit de voeten maakte. Ik keek ook, maar er was al niets meer te zien.

'Ja, laten we maar snel teruggaan,' zei Vulpe uiteindelijk.

Misschien vond ook Lupu dat hij wat te ver gegaan was. De pesterijen werden minder, maar onze proeftijd was nog niet ten einde. We bleven 'de vrouwtjes' die moesten koken, wassen en redderen. We werkten van zonsopgang tot zonsondergang en zelfs in onze dromen waren we nog aan het sloven. We waren moe, te moe om nog te protesteren. We dachten niet meer, maar deden alleen. Het enige wat we ons afvroegen, was: wie is de eerste die het opgeeft?

4. Luilekkerland

Op een morgen ergens in mei stuurde Lupu ons erop uit om de strikken leeg te halen die de rovers de avond tevoren gelegd hadden. Ze hadden zin in stoofpot. Slenterend gingen we op weg, elk met een jutezak op onze rug. We hadden geen geluk. De eerste strik was leeg. In de tweede zat een konijn, maar dat was aangevreten door een vos. De derde was leeg, de vierde ook en in de vijfde was een kleine wezel aan zijn eind gekomen.

'Nou niet echt een feestmaal,' vond Alexandru.

Ik ging met mijn rug tegen een boom zitten.

'Ik heb geen zin meer om te zoeken.'

'Slappeling,' probeerde Vulpe nog, maar toen hij zag dat

Alexandru ook ging zitten, kwam hij er ook bij. Het was zover. We gaven het op en we vonden het wel best.

Het was een gouden morgen, warm voor mei, vol geuren van bloemen en bloesems. Het door de bladeren gefilterde zonlicht viel in brede stralen op de woudbodem. Het enige geluid dat te horen was, was het getik van een specht ergens ver in het woud. Toen we een tijdje stil hadden zitten luisteren, stond Alexandru op.

'Ik zou nog in slaap vallen. Moeten jullie horen, ik heb een idee. Volgens mij zijn we vlak bij het meer van Snagov. Waarom maken we geen hengel en gaan vissen? Bij het meer zal het koeler zijn dan hier en we hebben meteen iets voor het avondeten.'

Het leek ons geen slecht plan, vooral niet na de verhalen die we van Lupu gehoord hadden. Misschien zouden we nog sporen van die beruchte brug kunnen zien.

We sneden een flink stuk af door tussen de bomen door te lopen en kwamen uiteindelijk uit op de weg die naar het klooster leidde.

'Ik ben hier in geen jaren meer geweest,' zei ik tegen Alexandru.

Vaag herinnerde ik me hoge, witte muren, in mijn kinderogen nog hoger dan de beroemde muren van Constantinople waarover zoveel verhalen verteld werden, en

een picknick op de oevers van het meer.

'Voor mij is het ook lang geleden,' vertelde Alexandru. 'Ik ging hier soms vissen met m'n vader en dan was er altijd een gekke kluizenaar die ons in de schaduw van de kloostermuren stond uit te schelden. We moesten wegwezen, we hadden hier niets te zoeken, hij zou ons vervloeken, dat soort onzin. Misschien is hij er nog wel.'

Vrij plotseling stonden we voor het meer. Het was minder uitgestrekt dan ik me herinnerde en het ommuurde klooster leek ook niet zo reusachtig meer, maar nog steeds wel indrukwekkend. De muren weerkaatsten het zonlicht, waardoor ze spierwit leken en geen spoor van ouderdom vertoonden. De klokken boven de kloosterpoort klingelden zachtjes in de wind. Het geheel zag er onverwacht vriendelijk en gastvrij uit. We zochten een plaatsje op de oever waar we een goed uitzicht hadden op het betoverende eiland en begonnen hengels te maken. Ik verzamelde takken en Vulpe had touw en een stukje ijzerdraad in zijn zak. Wat kruimels brood deden dienst als aas.

Of het nu aan het aas of aan iets anders lag, de vissen wilden niet bijten.

Na een halfuurtje zei Vulpe: 'Als we een boot hadden, konden we het misschien eens midden op het meer proberen.'

En nog even later zei hij: 'Dan zouden we ook best wel eventjes in het klooster kunnen kijken.'

Vanaf dat moment was hij bezeten van dat idee. We moesten en zouden een boot vinden. We begonnen een speurtocht langs de oevers, die aanvankelijk niets opleverde.

Pas toen we ons omdraaiden en terug wilden gaan naar onze hengels, riep Vulpe: 'Verrek, daar ligt een boot!'

En inderdaad, onder de takken van een over het water hangende wilg dobberde iets dat op een boot leek, al was het om de waarheid te zeggen niet meer dan een uitgeholde boomstam.

'Daar stap ik niet in,' zei Alexandru zeer beslist. 'Vulpe, ik ben veel te aardig en veel te knap om jong in het meer van Snagov aan m'n eind te komen!'

Hij overdreef, zoals gewoonlijk, maar ik was het helemaal met hem eens. Die boot had veel van een drijvende doodskist.

'Bovendien is hij vast van iemand,' viel ik Alexandru bij.

Vulpe draaide met zijn ogen: 'Zijn we rovers of niet?' Hij was al in de boot gesprongen.

'Kijk, er liggen zelfs roeispanten in! Kom op! Jullie zijn toch geen mietjes? In dit ding kun je de Zwarte Zee wel oversteken! Vooruit, anders ga ik alleen!'

Een vastbesloten Vulpe hield je met geen tien paarden tegen en dus gaven we maar toe. We stapten bij hem in de boot.

We legden aan bij de overblijfselen van een steiger, waar eveneens een wilg stond. Zo vlak bij de muren voelden we ons toch maar nietig en maakten snel dat we uit hun schaduw kwamen. We vonden de toegangspoort open. Opeengebroken was misschien een beter woord, want het leek wel of iemand er met een bijl op ingehakt had.

'Iemand is de rovers van Lupu Branistari voor geweest,' grijnsde Alexandru hoofdschuddend. 'Schande, schande.'

Wat zich binnen de muren van Snagov bevond, beantwoordde niet aan onze verwachtingen.

Je weet hoe snel huizen vervallen als ze niet bewoond worden, Vilcu. De vriendelijkste boerenhoeve wordt al spoedig een akelig spookhuis, waar je met een boog omheen loopt: de veranda raakt overwoekerd, de verf bladdert van de kozijnen, er vallen gaten in het dak... Zo was het met Snagov ook. We vonden er niets van het sprookje dat de zonneschijn en de luidende klokken ons beloofd hadden. Het klooster was één grote afvalhoop. Achter de poort stonden twee karren met daarop stapels afgedankte rommel: lappen stof, bekers, pispotten. Iets verderop lag het karkas van een paard.

'Gaan we verder?' vroeg ik aan Vulpe, die een zakdoek

voor zijn neus hield. Ja, we gingen verder.

Met de meeste gebouwen was het al even treurig gesteld als met de poort: de deuren hingen scheef in de sponningen, opengebroken. In het begin stapten we hier en daar binnen, maar omdat we niets anders vonden dan kale ruimtes die allemaal hetzelfde waren, verloren we onze belangstelling.

'Moet je daar nu met alle geweld het meer voor over?' mopperde Alexandru tegen Vulpe.

De kloosterkerk met zijn drie torens en boogramen was nog het minst beschadigd, maar ook daar stond de deur open. We gingen niet naar binnen. Er was daar niets dan duisternis.

We kregen genoeg van het rondslechteren en besloten terug te gaan. Het was nu al midden op de dag en we hadden nog steeds niets eetbaars gevonden. Het klooster had echter een verrassing voor ons in petto: om een hoek, volkomen onverwachts, stonden we voor de liefelijkste kersenboomgaard die je je voor kunt stellen: in volle bloei, met witte bloesembladjes dansend in de wind, niet verwilderd, goed onderhouden. Maar dit was de grootste verrassing nog niet. Onder de bomen graasde een kleine schaapskudde: ooien, een ram en een aantal lammetjes. 'Ik droom,' zei ik.

'Ik droom,' zei Alexandru.

'Ik droom,' zei Vulpe en we knepen elkaar om te kijken of

dat waar was.

De kersenboomgaard verdween niet, de schapen evenmin. Ze kwamen belangstellend blatend om ons heen staan. 'Van wie is dit allemaal?' vroeg ik me af.

Vulpe haalde zijn schouders op.

'Niet van de kluizenaar, denk ik. Als die hier nog woonde, had hij ons allang van het eiland geschopt. Omdat we hier nog niemand tegen zijn gekomen, denk ik...'

Hij grijnsde breed.

'Dat dit allemaal van ons is!'

'Doe niet zo gek!'

'Ik doe niet gek. Dit is toch een geschenk uit de hemel? Vanmorgen liepen we nog te piekeren over stoofpot en kijk nu eens: schapenbout!'

Ik keek naar een lammetje dat vertrouwelijk tegen mijn been porde. Schapenbout...

'Laten we eens kijken wat er nog meer is.'

Ik zag achter de boomgaard een muurtje waar wat verwilderde planten bovenuit staken: ui en pastinaak. Het leek een verwaarloosde moestuin. We gingen er binnen en vonden er behalve ui en pastinaak, de resten van aardappel- en tomatenplanten en wat lage bessenstruiken.

'Daar valt best een goed tuintje van te maken,' zei Alexandru, terwijl hij wat aarde tussen zijn vingers verkruimelde.

'Zeg, als we hier eens bleven?' opperde Vulpe.

Het voorstel kwam zo plotseling dat we er niet meteen op reageerden.

'Nou, wat denken jullie ervan?'

'Hier blijven? Maar we hebben ons toch bij de bende van Lupu aangesloten?'

Ja, koeienkoppen, maar had ik het over ons alleen? Nee, over de hele bende. Denk je eens in wat een mooie schuilplaats dit zal zijn! Goed, het mag er dan allemaal niet zo gezellig uitzien, maar het is beter dan dat hol in het Bramendal. En bovendien hoeven we nooit meer strikken te zoeken: hier huppelen de lammetjes zó op je bord. Kom op, jullie zijn gek als jullie nee zeggen!"

Ik had Vulpe nog nooit zo drammerig meegemaakt, maar zag geen reden waarom dit een slecht voorstel zou moeten zijn. Hier blijven? Waarom niet? Maar eerst moesten we terug naar het Bramendal. We zouden ons nog moeten haasten om het avondeten op tijd klaar te hebben, zei Alexandru. Dus kozen we twee lammetjes uit en slachtten ze op een plaats waar de moeder het niet kon zien, niet ver van de kerk. Er drupte wat bloed uit de hals van de diertjes op de

grond, dat een spoor vormde toen we ze naar de poort droegen.

Voor we onze boot losmaakten, zei Vulpe: 'Tot spoedig ziens' tegen de hoge, witte muren en in de wilg boven ons hoofd begon een duif te koeren.

We waren welkom.

De rovers konden hun ogen niet geloven toen ze bij hun terugkeer twee lammetjes aan het spit zagen, lekker vet en smakelijk bruin.

'Hoe komen jullie daar nou aan?' vroeg Bitu watertandend.

'Jaaa...' zeiden we geheimzinnig, maar tijdens de maaltijd deden we ons verhaal.

'Nou, baas, je zult moeten toegeven dat we ons vergist hebben in deze drie!' lachte Beldie. 'Ze zorgen niet alleen voor een lekker maal, maar ook nog eens voor een onderkomen een prins waardig! Pakken die kans, zou ik zeggen!'

Tot zijn verbazing was Lupu minder enthousiast.

'Er zitten ook nadelen aan Snagov...' begon hij behoedzaam.

'Nou, welke?' Beldie zag eruit of hij elk probleem kon oplossen.

'Nou, het vervoer bijvoorbeeld. We zullen meer boten moeten hebben om snel heen en weer te kunnen varen. En op het meer zijn we zichtbaar en dus kwetsbaar.'

'Niemand komt daar ooit! En een boot is zó gemaakt: een holle boomstam of een vlot van takken. Ik weet wel hoe je zoiets aanpakt.'

'Er zijn nog andere dingen...'

Lupus stem klonk aarzelend. Ik kreeg het gevoel dat hij ons het liefst van het klooster weghield. Was hij soms degene geweest die ons voor geweest was?

'Er doen zoveel verhalen de ronde over Snagov en ze spreken elkaar allemaal tegen.' Beldie liet zich niet uit het veld slaan. 'Vertel mij maar eens wat waar is. Het klooster mag dan vervloekt zijn voor een stelletje schijnheilige cipiers, twaalf eerlijke rovers zal het vast met open armen ontvangen!'

Lupu lachte grimmig.

'Dat denk ik niet. Maar als jullie het echt graag willen, kunnen we er misschien deze zomer wonen, zolang de dagen lang en de nachten kort zijn. Wat zeggen jullie? Laten we Snagov onze gastheer zijn?'

Het viel me op dat ze over het klooster spraken alsof het een persoon was. Eigenlijk was dat nog niet zo'n gek idee.

Zoals je weet, werden belangrijke gebouwen vroeger

bezield door bouwoffers: mensen die levend tussen de muren ingemetseld werden. Zonder zo'n offer kon geen gebouw de tijd doorstaan: het had geen ziel, geen persoonlijkheid. Het karakter van Snagov was eigenaardig: sprookjesachtig, rustig en vriendelijk, maar ook godverlaten troosteloos en bitter. Misschien was een aantal van de rovers daarmee bekend en staken zij daarom maar aarzelend hun hand op, maar de meerderheid stemde meteen in met Lupus voorstel.

'Dan is het beslist,' sprak luitenant Beldie voldaan. 'Morgen mogen we ons de heren van Snagov noemen, een hele eer, broeders!'

5. Schatgraven

We hadden Snagov als ons eigendom ingenomen. De rommel voor de poort was inmiddels opgeruimd en in het meer gesmeten. Beldie en Vulpe hadden het paardenkarkas versleept. We hadden onze slaappleats ingericht in de vroegere eetzaal: een vertrek waar nog wat meubels stonden en een haard was.

Op de tweede dag van ons verblijf stuurde Lupu zijn mannen erop uit om de laatste bezittingen uit het Bramendal te halen. Voor ons had hij een ander klusje in gedachten, namelijk het schoonmaken van de keuken. 'Maar ik dacht dat onze proeftijd er nu toch wel op zat!' protesteerde Vulpe.

'Wat mij betreft wel. Maar werk dat gedaan moet worden,

moet nu eenmaal gedaan worden. Elk lid van de broederschap heeft zijn eigen taken en voert die zonder mopperen uit.'

Lupu was weer eens de strenge, maar rechtvaardige hoofdman. Hij duwde ons alle drie een emmer en een bezem in de hand en aan het werk konden we.

'Dus we blijven keukenhulpjes,' concludeerde Vulpe toen we bij de put op de binnenplaats water haalden. 'Je zou toch denken dat we ons genoeg bewezen hebben om serieus genomen te worden.'

'Ja, vooral jij,' spotte Alexandru die de laatste emmer vulde. 'Jij hebt tenslotte met je blote handen een hele burcht ingenomen. Nou ja, een klooster dan.'

'Pfff, jullie hadden het met z'n tweeën niet voor elkaar gekregen! Jullie durfden nog niet eens in de boot te stappen!'

'Nee, jij bent zo dapper!'

'Dapperder dan jij!'

'Tjonge jonge, Vulpe de Dappere, jij ging toch maar mooi op de loop voor die hond van Georg.'

'Ik had jou wel eens willen zien lopen!'

'Ik had dat beest zó bij z'n nekvel gepakt, das meer dan jij ooit zult durven, Vulpe Branistari.'

'Ik durf alles!'

De kinderachtige ruzie ging door tot we de deur van de keuken opengooiden. De aanblik van die ruimte maakte er meteen een eind aan. De keuken van Snagov was er namelijk even miserabel aan toe als de rest van het klooster. Hij lag volgestapeld met oud ijzer: kachelpijpen, een verroest hekwerk, wildklemmen en nog wat onduidelijke voorwerpen die op oude wapens leken.

Alexandru zuchtte: 'Snagov is toch geen luilekkerland. Ik zie werk, werk en nog eens werk.'

'Wie niet werkt, zal ook niet eten,' zei ik. 'Dat is wel heel waar hier. Laten we maar beginnen. Ik denk niet dat die roestberg zal verdwijnen als we het eens vriendelijk vragen.'

Eenmaal bezig schoten we redelijk snel op. Tussen de rommel vonden we nog een paar bruikbare pannen, stampers, vijzels, een grote, stenen zoutkuip en een fornuis dat, nadat we een paar muizennesten weggehaald hadden, nog best te gebruiken viel. De kasten langs de wand bevatten zelfs nog wat blikken bedorven ham, een tonnetje zout en een verdroogde knoflookstreng. We haalden water en na een stortbad van een emmer of tien zag ook de vloer er weer enigszins schoon uit. Vulpe keerde een emmer om en ging erop zitten.

'Pff. Wat een karwei! Ik wou dat ik met de anderen naar het

Bramendal gegaan was. Moet je horen, ze zijn nu alweer terug.'

We luisterden. Over het eiland klonk een monotoon getik, als van metaal op steen.

'Dat is onze troep niet,' zei Alexandru. 'Dat is... Ik weet niet wat het is...'

Het getik stopte even, om daarna weer door te gaan. Het was vreemd, maar dat simpele geluid werkte op onze zenuwen. 'Zullen we eens gaan kijken?' stelde ik voorzichtig voor.

Buiten werd het duidelijk dat het getik uit de richting van de kerk kwam. Het was nu met langere tussenpozen stil en af en toe hoorden we een soort geknars. De middagzon stond dan wel hoog aan de hemel, maar allemaal herinnerden we ons op dat moment de verhalen die ons op winteravonden, half als vermaak, half als waarschuwing, verteld waren. We stonden besluiteloos stil.

'Ach wat,' zei Vulpe ten slotte, 'we zijn toch geen stelletje angsthazen?'

Om het maar zo snel mogelijk achter de rug te hebben, renden we naar de kerk en smeten de deuren wijd open. Een brede streep licht viel over de kale stenen vloer, over een neergegooide hamer en beitel... en over Lupu, gehurkt bij een grote, rechthoekige steen rechts van de deur, waar hij een

koevoet onder probeerde te wrikken. Hij vloekte.

Ik geloof dat we eerst lachten van opluchting. De angst van daarnet leek nu belachelijk. Daarna kwamen de vragen.

'Wat ben je aan het doen?' wilde Vulpe van zijn broer weten.

'Nou, waar lijkt het op?' vroeg Lupu geërgerd.

Het was duidelijk dat hij bij wat hij ook aan het doen was geen pottenkijkers kon gebruiken.

'Het lijkt erop dat je die steen op wilt tillen.'

'Héél goed, broertje. Heel scherp opgemerkt. En nu is je volgende vraag natuurlijk: 'Waarom?'

Lupu stond op en veegde zijn voorhoofd af met een zakdoek.

'Och, waarom zou ik het jullie niet vertellen? In m'n eentje krijg ik die steen toch nooit omhoog. Wat denken jullie ervan, broeders? Zullen we zakenpartners worden?'

'In wat voor onderneming?'

Alexandru's gezicht stond wantrouwig. Hij had al zijn vermoedens.

'Een winstgevende onderneming, hoop ik. Maar hier wil ik jullie er niets over vertellen.'

Hij wierp een snelle blik op de deur en de steen aan zijn

voeten.

'De anderen kunnen onverwacht terugkomen en ik heb geen zin om mijn winst met nog meer wolven te delen. Kom mee, ik zal jullie mijn geheim vertellen in de Ruimte van het Geheim.'

We volgden hem door de kerk tot we bij de iconostase kwamen, de stenen muur tussen de voor iedereen toegankelijke ruimte en het altaar, waar alleen de priesters mochten komen. De gezichten van de apostelen in hun goudkleurige medaillons keken vanuit de schemering op ons neer. Lupu maakte de Koningsdeur in het midden van de wand open.

Alexandru bleef resoluut staan: 'Daar ga ik niet naar binnen. Dat is heilig.'

'Niet veel is hier nog heilig.'

Lupu trok een grimas.

'Wees maar niet bang voor straf, Alexandru. Ik heb deze ruimte al ontheiligd vóór jullie.'

'Dus jij bent hier voor ons geweest!' riep ik uit. 'Jij hebt de poort opengebroken en de hele boel overhoop gehaald!'

'Ja, edelachtbare, ik beken,' spotte Lupu. 'En als jullie willen weten waarom, kom dan naar binnen. Hier zal niemand ons afluisteren.'

De altaarruimte was aardedonker. Bij het naar binnen gaan had ik een glimp opgevangen van kostbare gouden schalen, kelken, wierookhouders en altaarkruisen, opgestapeld als in een schatkamer. Maar nu de deuren gesloten waren, kon ik Vulpe en Alexandru, die toch vlak naast me stonden, niet eens meer zien.

Lupus stem klonk tegelijkertijd zacht en doordringend in de duisternis: 'Jullie kennen de geschiedenis van dit klooster en zijn stichter?'

Ja, die kenden we. Zeker!

'Snagov is een stichting van voda Vlad Tepes, die in 1462 de Osmanen uit ons land verjoeg,' antwoordde Alexandru in de woorden die hij van de pope geleerd had. 'Vriend van de boeren en vijand van alle onbetrouwbare, samenzwerende bojaren.'

'En van werkschuw uitschot als wij, vergeet dat niet,' vulde Vulpe aan. 'Ik denk niet dat hij er blij mee geweest zou zijn te horen dat zijn bedehuis in een rovershol is veranderd.'

'Hij ligt hier toch voor het altaar begraven?' vroeg ik.

'Ik hoor wel dat jullie niet méér weten dan elke andere boer uit de buurt,' zei Lupu. 'Om te beginnen, voda Vlad Tepes ligt niet meer op die plaats begraven. Al zo'n driekwart eeuw niet meer, maar daar zal ik jullie straks meer over vertellen. Het is inderdaad waar dat de voda veel met dit

klooster te maken heeft gehad. Hij heeft het welvarend gemaakt en er een schatkamer en schuilplaats voor zichzelf van gemaakt. Hij had namelijk veel vijanden. Goed, wel wat bondgenoten onder de boeren, maar wat heeft een boer in te brengen in het spel van de hoge heren? De voda verzekerde zich dus van veiligheid door hoge muren om het klooster te laten bouwen en van een laatste rustplaats door schenkingen te doen waar de priesters en monniken hem natuurlijk heel dankbaar voor moesten zijn. Voor zo'n gehate man heeft hij nog lang geleefd! Vijfenveertig jaar is hij geworden, ouder dan de meeste rovers worden. Maar op een dag moest hij er toch aan geloven. Een andere prins, een jaloers stuk ellende natuurlijk, die hem van de troon wilde stoten, lokte hem de moerassen in en wachtte hem op met een stel Osmaanse bondgenoten. Het viel ze nog niet mee! De voda omringde zich stevast met een lijfwacht van de beste mannen en een leger van boeren die hem trouw waren, eveneens prima soldaten. Een mooie slachting werd het! De voda verheugde zich; die zag dat soort dingen graag. Maar terwijl hij naar het gevecht stond te kijken, zag een Osmaanse sluipmoordenaar zijn kans. Hij sloop van achteren op hem af, hief zijn kromzwaard en hieuw hem met één slag het hoofd af! Het werd in een leren zak naar de Osmaanse sultan gebracht. Die was er heel blij mee, want de voda had hem heel wat last bezorgd! Zijn lichaam werd echter door de monniken van

Snagov gevonden en hier begraven, vlak voor het altaar, zodat ze het evangelie konden lezen boven zijn graf. Maar niet alle priesters en monniken die na hen kwamen, hadden zoveel respect voor hun stichter. Sommigen noemden hem zelfs een zondaar, een halve heiden die het niet verdiende zo dicht bij God te zijn, en uiteindelijk gaf bisschop Ilarion aan het begin van deze eeuw opdracht de kist met het lichaam van de voda naar een andere plaats over te brengen. De opening van het graf en de verplaatsing van de kist vonden in het diepste geheim plaats. Dat ik er iets van weet, heb ik te danken aan Kosmas, de broer van onze grootvader, Vulpe, die hier monnik was en dit alles maar niks vond. Hij vertelde zijn broer wat er gebeurd was en die heeft het later doorverteld aan zijn oudste zoon, onze vader, en die vertelde het op zijn beurt aan mij, enkele jaren geleden. Sindsdien zoek ik het graf en ik denk dat ik het nu gevonden heb.'

'Waarom zoek je het?' vroeg Alexandru. 'De doden horen met rust gelaten te worden, dat ben ik helemaal met je oudoom eens.'

'Normaal zou ik het ook met hem eens zijn, maar dit is een bijzonder geval,' zei Lupu. 'Een ander verhaal dat jullie weleens gehoord zullen hebben, is dat voda Vlad Tepes vlak voor zijn dood zijn schatten veilig gesteld zou hebben op de bodem van het meer. Niemand weet waar, want alle boeren die hem hielpen de kostbaarheden te vervoeren en ze in

ijzeren vaten te verpakken, zijn op zijn bevel gedood. Toch moeten er ergens aanwijzingen te vinden zijn, want de voda hield tijdens zijn laatste regeringsjaar wel rekening met de dood, maar hij maakte nog plannen en had een zoon, waarvan hij wilde dat die hem op zou volgen. Het lijkt me sterk dat een vader de erfenis voor zijn zoon in het water gooit, zonder aanwijzingen achter te laten. Sinds het klooster leegstaat, ben ik op zoek naar die aanwijzing. Ik heb tot nu toe nog niets kunnen vinden, maar dat komt vooral omdat Ilarion het me zo moeilijk heeft gemaakt. Nu heb ik het raadsel opgelost: waar verberg je een geheim dat niemand kennen mag? In een graf! En waar begraaft je iemand die je veracht? Bij de deur, bij de ingang van de kerk, waar alle gelovigen met hun ongeveegde voeten over de grafsteen heenlopen! Ik heb het graf gevonden en ik ga de schat vinden.'

'Maar dat betekent dat je het graf wilt openen en dat is grafschennis!'

Alexandru's smalle gezicht doemde op uit de duisternis.

Hij ging voor Lupu staan.

'Het spijt me, hoofdman, maar daar doe ik niet aan mee.'

'Dat spijt me dan ook, Alexandru,' antwoordde Lupu kalm, 'maar wie niet mee wil werken, zal ook niet delen in de winst. Ik heb je een goed aanbod gedaan. Je hoeft er niet op in te gaan, maar ik verwacht wel dat je je mond houdt.'

Hij wendde zich tot Vulpe en mij.

'En jullie? Zijn jullie even grote lafbekken of durven jullie mee te doen?'

'Vulpe durft "alles",' zei Alexandru hatelijk.

Natuurlijk moest Vulpe op die uitdaging ingaan: 'Ik doe mee.'

'En jij, Ion?'

Ik aarzelde. Rijkdom, een makkelijk leventje, had me altijd wel aangetrokken, maar net als Alexandru had ik er bezwaren tegen de rust van de doden te verstoren. De gevolgen konden weleens niet te overzien zijn.

'Aarzel je nog? Ben je soms bang voor spoken, Ion Brebu? Mag ik je eraan herinneren dat het verrekte moeilijk wordt rond te spoken als je kop ergens in Constantinopel op een paal staat? Er zijn gevaarlijker dingen op dit eiland dan het graf van voda Vlad Tepes.'

'Gggoed,' zei ik met een tong die als een lap droog leer in mijn mond leek te liggen. 'Ik doe mee.'

Lupu pakte Vulpes hand en de mijne.

'Jullie tijd bij de Wolfsroedel had slechter kunnen beginnen, broeders!'

'Nu is het alleen nog de vraag hoe het zal eindigen,'

mompelde Alexandru in het donker.

Wat Lupu ook van Ilarion mocht vinden, de bisschop had bouwlieden ingehuurd die hun vak verstonden. De steen die de tombe afdekte, sloot zonder een kierdje aan op de stenen eromheen. Vandaar dat Lupu eerst een stukje had moeten weghakken. Ik deed nu hetzelfde, een eindje verderop. Vulpe en Lupu staken allebei een koevoet tussen de ontstane spleten en begonnen te wrikken. Toen de steen een stukje omhoogkwam, stak ik een wig in de gleuf. Dat deden we ook aan de andere kant, net zolang tot er een flinke kier tussen de steen en het graf ontstond. Met veel inspanning konden we de steen een stukje opschuiven, zodat er een opening ontstond waar een man door kon. Vulpe haalde een lamp. Hij zou gaan. Terwijl hij zich naar binnen wurmde, zag ik in het flakkerende schijnsel van de olielamp een ruimte die nog niet eens zo klein was, met bakstenen muren en op de bodem iets dat een kist zou kunnen zijn: half verrotte planken, gedeeltelijk bedekt door een purperen kleed.

'Er ligt in elk geval iets in,' fluisterde ik tegen Lupu, die op zijn buik naast me lag.

Hij knikte woordeloos.

'Moet ik hem openmaken?' vroeg Vulpe op zijn hurken naast de kist.

Op dat moment voelden we ons alle drie gespannen,

ondanks de verzekering van Lupu dat er niets kon gebeuren. Het is nooit erg prettig om een lijk te zien en zeker niet een waar de verrotting en legenden van eeuwen aan kleefden. Ik was blij dat ik Vulpe niet was, daar beneden in die maffe ruimte. Het idee om de vergane stof van het kleed, de broze planken, aan te moeten raken, er misschien doorheen te grijpen en de botten van een vergaan lichaam te voelen of, erger nog, een lichaam dat helemaal niet vergaan was, maar onvergankelijk was blijven liggen als van steen en ijzer, maakte me misselijk van angst. Ik wilde achteruit kruipen, naar de streep van licht die door de deuropening naar binnen viel. Misschien dat van ons drieën Vulpe toch de dapperste was. Met een bruuske beweging gooide hij het deksel open.

Niets is zo triest en tegelijkertijd zo fascinerend als vergane glorie. Herinner je Calina, onze dorpsschone, op haar sterfbed nog? We stonden allemaal om haar heen, baden en brandden kaarsen, maar hoe ernstig en eerbiedig we ook probeerden te zijn, we konden het niet laten naar haar gezicht te gluren. Was dit nu het meisje met de ogen als sterren en de kersenrode mond? Ze leek wel een oude vrouw met haar ingevallen wangen en die blauwe kringen om haar ogen! Met dezelfde fascinatie keken we nu in het graf. In de kist lagen de overblijfselen van een mens, niet meer dan de resten van een door vocht en de tijd aangetast skelet, omgeven door luxe. De dode was gekleed in een geelbruin gewaad van zwaar brokaat

met rode mouwen. In het licht van de lamp blonken grote, zilveren knopen. De bruine, half-weggerotte vingers rustten op een zwaard dat op de rech-terheup lag. Net als de knopen had het op wonderbaarlijke wijze de tijd doorstaan en glom nog even venijnig scherp als op de dag dat het gemaakt was. Op de plaats waar het hoofd van de dode had moeten rusten, was een kroon neergelegd. Vulpe keek omhoog. 'Ik geloof dat je gevonden hebt wat je zocht, Lupu.'

Vulpe werkte snel en handig. Met snelle vingers, haast zonder het lijk aan te raken, doorzocht hij het graf. Eén voor één kwamen de schatten op de kerkvloer te liggen: de knopen, de kroon, een kleine kelk en natuurlijk het zwaard. Maar geen schatkaart of welke andere aanwijzing ook. Juist toen Vulpe zijn lamp oppakte om weer naar boven te komen, zag ik iets glinsteren tussen de plooien van de mantel die het rustbed van de dode vormde. Het leek een kleine, rode vlam, rond als een oog.

'Vulpe, daar,' wees ik.

Hij draaide zich om en raapte het ding op. Het bleek een ring te zijn met in de zetting de grootste robijn die ik ooit gezien had, een liefdessteen. Eén blik op het sieraad was genoeg om me ervan te overtuigen dat ik voor deze ring mijn leven zou willen geven. Maar voorlopig kwam hij gewoon op de stapel te liggen en was het aan Lupu om de buit te

verdelen. Vulpe had echter ook zijn oog op een van de schatten laten vallen. Zijn hand werd naar de hilt van het zwaard van de voda getrokken. Hij pakte het vast en streelde het.

'Wat schitterend mooi,' hoorde ik hem zuchten.

Ten slotte trok hij het naar zich toe.

'Ik wil dit zwaard.'

Lupu nam het resoluut van hem af.

'Volgens mij ben ik degene die recht heeft op de eerste keus.'

'Waarom? Ik heb het vuile werk gedaan!'

Als ik toen goed gekeken had, had ik op Vulpes gezicht de voortekenen gezien van de haat en rivaliteit tussen de broers die komen zou, maar ik werd op dat moment nog steeds in beslag genomen door de ring. Ik zag hem aan de vingers van een sierlijke hand, een vrouwenhand.

'Goed, Vulpe, omdat je blijkbaar te stom bent om het te begrijpen, zal ik het je uitleggen, héél duidelijk. Om te beginnen: ik ben de hoofdmans en kan doen wat ik wil, met mijn schatten en met mijn mannen. Maar ik ben geen tiran. Ik stel redelijke regels. En een redelijke regel lijkt mij: het grootste deel van een gevonden schat is voor degene die er het langst naar gezocht heeft.'

Vulpe zweeg en staarde fronsend naar zijn voeten.

'En verder, broertje, zal ik je nooit voortrekken omdat je familie van me bent. Jij hebt hier evenveel rechten en plichten als Ion of Alexandru. Als ik mijn keus gedaan heb, zullen jij en Ion erom loten wie als tweede mag kiezen. En mochten we ooit nog eens een grotere schat vinden, dan zal het weer zo gaan.'

Het zwaard kwam bij Lupu terecht, zoals je wel verwacht zult hebben, en ook koos hij de kroon en de kelk. Voor Vulpe en mij bleven de knopen en de ring over. Ik had geluk bij de loting en de ring werd mijn bezit. Ik wikkelde hem heel voorzichtig in een lapje stof en hield hem in mijn hand, bang dat als ik hem in mijn zak zou stoppen, hij door een gaatje verdwijnen zou. We sloten het graf weer en gingen naar Alexandru die buiten op ons zat te wachten.

'Wat hebben jullie gevonden?' vroeg hij zonder dat er echt belangstelling in zijn stem doorklonk.

Het was meer of hij een bang vermoeden bevestigd of ontkend wilde horen worden.

'Geen grote schat,' antwoordde Lupu. 'En jammer genoeg ook geen aanwijzingen... Maar wel...' Hij haalde het zwaard tevoorschijn. De zon vlamde op in het metaal. Alexandru moest zijn ogen dichtknijpen. 'Een zwaard?'

'Niet zomaar een zwaard! Het zwaard waarmee voda Vlad

Tepes de schedels van zijn tegenstanders spleet! Denk je eens in wat een geld sommige mensen hiervoor zouden willen betalen! Maar misschien...'

Lupu stak het weer weg.

'Misschien houd ik het zelf wel. Het zou me wel gevreesd maken, denken jullie niet?'

We lachten, meer uit verplichting dan omdat we ons echt vrolijk voelden. Nu de 'schatgraverij' geen grote resultaten had opgeleverd, had ik spijt van mijn daad en Vulpe, denk ik, ook. Zelfs mijn mooie ring leek in het zonlicht niet zo fonkelend meer. Ik keerde me om naar de kerk en vroeg in stilte vergiffenis aan de dode wiens graf we geschonden hadden.

'Maar waarom zou je iemand vergiffenis schenken als de stilte verstoord is en de sporen niet uit te wissen zijn?' dacht ik toen.

Het was vreemd.

Het leken niet mijn eigen gedachten.

Ik was als jongen niet iemand die veel nadacht. Ik wist wanneer het goed weer was om te zaaien en hoe ik een zieke koe weer beter moest maken, maar schrijven bijvoorbeeld, dat had ik nooit geleerd. Ik dacht niet na over goed en kwaad, zoals Alexandru. En ik broedde geen slimme plannetjes uit, zoals Lupu. Pas later heb ik leren nadenken. En hóê. Meer

dan goed voor me was. Maar laat ik niet op de dingen vooruitlopen. Zo wordt mijn verhaal een rommeltje. Ik moet m'n hoofd erbij houden. Ik ga jou vertellen over de schaapherder van Snagov, Vilcu. Ja, de schaapherder van Snagov.

6. De schaapherder van Snagov

Ik geef toe dat ik die nacht niet erg rustig sliep. Niet dat ik boze dromen had. Nee, ik schrok regelmatig wakker van een geluid dat ik in mijn slaap dacht te horen, maar dat altijd ophield als ik mijn ogen opende. Slechts één keer dacht ik te kunnen horen wat het was.

Als dat geen schaapherdersfluit is, dacht ik en viel vrijwel meteen weer in slaap.

Er ging een week voorbij. Het onaangename gevoel dat we in het begin over onze grafschennis gehad hadden, sleet weg. Als de andere rovers sliepen, haalde ik vaak mijn ro-

bijnenring tevoorschijn en bekeek hem in het licht van het olielampje dat Alexandru voor een uit de kerk meegenomen icoon had gezet. Ik vroeg me af wat de geschiedenis van deze ring was. Wie had hem daar tussen de plooien van die mantel verborgen?

Op een avond keerden Lupu, Beldie en Epure, een jongen die bekendstond om zijn fijne neus, terug met een fraaie buit: stoffen bestemd voor de modezaken in de hoofdstad waar verwende, rijke dames hun galajaponnen lieten maken. Lupu rekende zich rijk en vond dat dit gevierd moest worden. Alexandru en ik werden erop uitgestuurd om een schaap te slachten. We kozen een ooi die dit jaar niet gelammerd had en namen haar mee naar het schuurtje waar we onze wapens bewaarden.

'Houd jij haar vast,' zei ik, terwijl ik een touw pakte om de poten van de ooi mee vast te binden.

Alexandru greep het beest in de nek en wilde haar op haar rug draaien, maar toen gebeurde er iets vreemds. Niet de ooi, maar Alexandru kwam op de grond te liggen. Hij viel met een kreet voorover alsof een onzichtbare hand hem tegen de vlakke mepte: Aah!"

Ik liet mijn touw vallen en rende naar hem toe om hem overeind te helpen.

Alles goed met je?"

Alexandru tastte naar zijn voorhoofd. Hij bloedde.

'Het is niet erg, geloof ik, maar iets raakte me... een steen.'

Hij had gelijk. Iets verderop lag een steen. Niet groot, wel scherp. We draaiden ons gelijktijdig om. Scherpe stenen komen niet vanzelf aanvliegen. Wie had ons deze streek geleverd? Vulpe? Beldie soms?

De man die in de deuropening stond, leek noch op Vulpe, noch op Beldie, noch op één van de andere rovers. Hij had een slinger in zijn linkerhand en een staf in zijn rechter en droeg een jak van vervilte schapenvacht. Het was een schaapherder, rauw verbrand door de zon, met een woeste snor, en een benen fluit aan zijn riem: een echte schaapherder. We begrepen dat we ons vergist hadden. De kudde op het eiland behoorde wel degelijk aan iemand toe en de eigenaar zou nu ongetwijfeld begrijpen wat er met zijn vermiste lammeren was gebeurd. We verwachtten een scheldkanonnade of op z'n minst de wantrouwige vraag wat we hier aan het doen waren, maar de schaapherder zweeg. Hij wachtte tot wij zouden spreken. Alexandru was in dit soort situaties altijd beter dan ik en hij nam het woord.

'Dit zijn zeker uw schapen?'

De man knikte: 'Ja, het is mijn kudde.'

'Dat wisten wij niet. We dachten dat dit klooster onbewoond was en de schapen verwilderd.'

'Zien ze er verwilderd uit dan? Ik zorg goed voor mijn kudde. Niemand zal zeggen dat mijn schapen er vies en verwaarloosd uitzien!'

'Nee, natuurlijk niet.'

Ik lachte onhandig.

'Maar we geloofden werkelijk dat ze bij niemand hoorden, we...'

'En hoe komen ze dan op dit eiland?' onderbrak de schaapherder me. 'Zijn ze het meer over komen zwemmen? Of vliegen ze soms? Ik heb in mijn leven veel gezien, maar dat nog nooit.'

Hij had natuurlijk gelijk. Het was zinloos ons van de domme te houden. Alexandru besloot open kaart te spelen. 'We hebben twee van uw lammeren geslacht,' zei hij. 'Over de schade hoeft u niet in te zitten. Wij zullen die vergoeden, met goud als u wilt.'

De schaapherder snoof.

'Hoe komen twee jonge boeren als jullie aan goud?'

'Wij zijn niet wat u denkt,' vertelde Alexandru op vertrouwelijke toon. 'We zijn leden van Lupu Branistari's geheime broederschap.'

'Ah! Rovers!'

'Rovers, als u dat zo wilt noemen. Maar de bende van Lupu Branistari overvalt alleen mensen die best iets kunnen missen. En onze winst delen we eerlijk met de boeren hier.'

Ik vond dat goed gesproken, maar de schaapherder was niet onder de indruk: 'Alsof het zo nobel is van de rijken te stelen! Bij de armen valt niets te halen!'

'Dat komt omdat ze al beroofd zijn door de rijken!'

'Ach ja? Leggen die dan hinderlagen voor hen in de wouden? Nee? Vertel me, hoe beroven ze hen dan?'

'Door hen klein en dom te houden. Door hen te laten geloven dat God dit allemaal zo gewild heeft!'

Ik vond Alexandru heel knap. Het was te merken dat hij veel boeken had gelezen. Zo nu en dan kon hij net zulke knappe zinnen vormen als Lupu.

'Dus jij vindt dat er iets mis is met de door onze Heer geschapen wereld?'

'Nee, maar wel met sommige mensen: de rijken, de edelen.'

'De edelen? De mannen die ons land verdedigd hebben tegen de heidenen?'

'Dat hebben ze niet!'

Er ontspon zich een vraag- en antwoordspel over recht en

onrecht dat ik niet altijd kon volgen. Elke spitsvondigheid van Alexandru werd door de schaapherder beantwoord met een andere spitsvondigheid. Ik zag Alexandru rood worden. Hij was niet gewend dat iemand hem met woorden de baas was.

'Dus als ik het goed begrijp,' vatte de schaapherder samen, 'heb ik hier te maken met edele rovers, vol goede bedoelingen, die zich sterk maken voor de armen en de goede zaak. Is dat zo?'

Het was natuurlijk een belachelijke stelling. Alexandru mocht dan stiekem idealen koesteren, Vulpe en mij ging het vooral om de winst, het snel en gemakkelijk rijk worden en voor de andere rovers gold dat evengoed. Ook Alexandru wist dat. Hij kleurde nog dieper.

'Nee, heer, dat is niet zo.'

'Kun je het dan met me eens zijn als ik zeg dat jullie ordinaire dieven zijn en ik het volste recht heb om jullie hier op te sluiten, net als het uitschot dat hier vóór jullie zat?'

'Misschien, heer.'

'Misschien?'

Alexandru sloeg zijn ogen neer.

'Heer, u hebt het volste recht om dat te doen.'

Hij zag er tam en kruiperig uit nu hij wist dat hij verloren had.

De schaapherder lachte: 'Maar waarom zou ik dat doen, hè? Dieven, schaapherders, die zijn van hetzelfde soort. Fatsoenlijke lui willen niets met hen te maken hebben. Kijk niet zo ellendig, vriend. Je hebt eervol verloren. Zo'n scherpe tong is zeldzaam onder boerenfolk. Ik kijk ervan op.'

Hij wees naar de ooi, die in een hoek van het schuurtje was gaan liggen.

'Slacht haar maar. Ik kan haar best missen. Ze is al vier jaar oud en heeft nog geen lam ter wereld gebracht. Beschouw haar als een geschenk... van een bondgenoot.'

'D-dank u,' stamelde ik ongelovig.

Alexandru mompelde iets onduidelijks. Allebei waren we verbaasd over de plotselinge gulheid van de schaapherder. We hadden het vermoeden voor een test geslaagd te zijn, waarvoor je maar blij moest zijn dat je ervoor geslaagd was, maar wat voor test het precies was, wisten we niet.

'Ik nodig jullie uit vanavond bij mij te eten,' ging de schaapherder verder. 'Ik heb nog een vaatje goede wijn staan en heb niets tegen gezelschap. Vraag jullie broeders ook te komen. Met hoeveel zijn jullie eigenlijk?'

'Met twaalf, heer,' antwoordde Alexandru.

Hij kon het merkwaardig genoeg niet laten hem met die titel aan te spreken. 'Twaalf!'

De schaapherder lachte of Alexandru hem een goede grap verteld had.

'Twaalf! Mooier kan het niet. Jullie zijn welkom. Ik verwacht jullie in het huis van de starets. Weten jullie waar dat is?'

We knikten. We hadden geprobeerd de woning van de kloosteroverste te verkennen, maar de massieve, met ijzerwerk beslagen deur en de luiken voor de ramen hadden ons dat verhinderd.

'Goed, tot vanavond dan.'

Hij groette ons en vertrok.

'Ik weet niet hoe, maar ik geloof dat we een vriend gemaakt hebben,' zei ik tegen Alexandru.

Hij voelde voorzichtig aan de wond aan zijn slaap.

'Geweldig, hoor,' mompelde hij.

7. Verhalen en raadsels

Die avond gingen we met twaalf rovers en een gebraden schaap naar het huis van de starets. De deur stond nu wijd open en de geur van een vuurtje kwam ons tegemoet. De schaapherder stond ons in de deuropening op te wachten. Hij drukte Lupu de hand en heette hem heel hoffelijk welkom, alsof hij een belangrijke gast ontving, geen ongewassen roverhoofdman. We liepen achter hem aan naar binnen en kwamen via een brede gang in een ruimte, die weliswaar deftig ingericht was, maar op de een of andere manier toch een armoedige indruk maakte. Het meeste meubilair was afgedekt met lakens, behalve een tafeltje met daarop een icoon van de aartsengel Mircea. Een klein vuurtje brandde in een kring van stenen op de grond. Boven het vuur hing een ouderwetse

soepketel waar een oud vrouwtje, verscholen in een omslagdoek, in roerde. Ze had een vergroeide schouder. De schaapherder stelde haar niet voor. Hij ging bij het vuur op de grond zitten en wij deden hetzelfde. In de schemerige ruimte leek het of we gewoon onder de blote hemel zouden gaan eten.⁶⁷

'Meer heb ik niet nodig,' zei de schaapherder alsof hij het nodig vond een verklaring te geven. 'Ik heb altijd al eenvoudig geleefd. Wat moet ik met tafels, wat moet ik met leunstoelen? Ik sta, zit en slaap op de aarde en dat is goed genoeg voor mij.'

'U zou een monnik kunnen zijn,' zei Lupu glimlachend.

Hij had Alexandru's gewoonte overgenomen de schaapherder met eerbied aan te spreken.

'Een monnik? Ja, als mijn roeping in het leven niet anders was geweest, wel. Ik houd van het kloosterleven. De orde. De stilte. De regelmaat. Misschien ben ik daarom wel hier. Je hebt zeker wel gezien dat mijn kudde niet bijzonder groot is, hoofdman?'

'Niet bijzonder groot,' antwoordde Lupu beleefd. 'En dankzij mijn mannen nog wat kleiner, waarvoor onze verontschuldigungen.'

'Geen verontschuldigungen! Die zaak is afgehandeld door uw spitsvondige woordvoerder hier.'

Alexandru vertrok geen spier. Om de een of andere reden was hij niet blij met dit compliment.

'Over die paar lammeren wil ik het niet meer hebben. Ik ben gewend schapen te verliezen. Vroeger was mijn kudde namelijk veel groter, weet u...'

Hij lachte zacht alsof hij zich iets prettigs herinnerde.

'Het was een prachtige kudde. Duizenden gehoorzame schapen. Maar laat ik jullie daar straks meer over vertellen. Het praat immers zoveel prettiger met een vol glas. Geef ons wijn!'

De vrouw bij de soepketel stond moeizaam op en slofte naar een hoek van de kamer. Ze haalde een karaf wijn en glazen en schonk ons in. Het was een goede wijn, niet zomaar een wijntje uit een boerenwijngaard. Beldie beweerde dat hij uit de Podgorie kwam, de beroemde wijnstreek rond Tirgoviste, de oude hoofdstad.

'Zullen we het schaap maar aansnijden?' stelde Lupu voor en zette Alexandru en mij aan het werk.

De oude vrouw deelde brood en schapenkaas rond. Tijdens de maaltijd werd er weinig gepraat, behalve over het eten dat goed, heel goed was. De schaapherder toonde zich een uitstekende gastheer door er voortdurend op te letten of we niets te kort kwamen. Ik kan me trouwens niet herinneren of hij zelf ook maar één hap gegeten heeft.

Na een uitgebreide maaltijd leunde Beldie achterover, boerde en zei: 'Ik geloof dat we nog een verhaal te goed hebben.'

Ja, een verhaal,' vielen we hem bij.

De wijn had ons daarvoor in de juiste stemming gebracht.

'U zou ons over uw schaapskudde vertellen,' zei Lupu tegen de schaapherder.

Hij glimlachte: 'Ach ja. Willen jullie dat verhaal horen? Het is niets bijzonders. Misschien kennen jullie het zelfs al.'

'Schaapherder, draai er niet omheen. Vertel!' riep Beldie ongeduldig uit.

'Goed.'

De schaapherder strekte zijn benen voor zich uit en begon: 'Lang geleden leidde ik een kudde door de bergen, daar waar de hemel voor het grijpen lijkt en de mensen ver beneden, klein en onbelangrijk zijn. Twee andere herders trokken met me mee: één uit het oosten en één uit het westen. Ze hadden allebei grote kuddes, maar waren toch jaloers op de mijne: mijn trotse, gehoornde rammen, mooie paarden en slimme honden. Ze namen zich voor me om te brengen.'

'Dat is de Miorita!'

We hadden het verhaal allemaal herkend.

De Miorita, de tragische ballade van een herder die hoort dat hij uit jaloezie door zijn medeherders gedood zal worden en zich bij zijn lot neerlegt, omdat tegen het lot niet te strijden valt. De Miorita werd gezongen of als gedicht voorgedragen en er was geen boerenjongen die het niet kende.

'Dat verhaal hebben we al zo vaak gehoord!'

'Niet zoals ik het vertel. En bovendien is dit waar gebeurd. Laat me verder vertellen. Bevalt mijn verhaal jullie niet, breek het dan af en vertel een beter, maar ik weet zeker dat jullie dat niet zullen doen.'

Hij ging verder: 'Ik werd gewaarschuwd door één van mijn honden, een trouwe, zwarte teef die zich elke avond aan mijn voeteneind neerlegde. Al dagen vermoedde ik dat haar iets mankeerde. Ze at slecht, liep met de staart tussen de poten, blafte niet en gromde niet.

"Ach, zwart engeltje van me, wat mankeert je?" vroeg ik op een avond. "Ben je ziek?"

Ze hief haar ogen naar me op en sprak, want dieren kunnen spreken, geloof dat maar, en ze weten meer van het verleden en de toekomst dan wij, ze sprak: "Laten we vluchten nu het nog kan, lieve meester. Weet je niet dat die uit het oosten en die uit het westen samenspannen om je om te brengen? Ze zijn jaloers op je mooie kudde, je honden, je paarden. Vlucht, lieve herder en neem mij mee."

"Maar hoe kan ik mijn lot ontvluchten?" vroeg ik. "Er bestaat een gezegde onder de Osmaanse soldaten dat zegt: Wat Nassup op de dag van zijn geboorte op iemands hoofd heeft geschreven, kan men niet ontlopen, al verbergt men zich in een kasteel dat onoverwinnelijk is."

De hond boog haar trouwe kop.

"Als het zo wezen moet, mijn lieve herder... maar ik zal geen andere meester dienen na jou. Als jij sterven moet, dan ik ook."

"Ik zal voor jou proberen mijn leven te redden," zei ik. "Vertel de herders dat ik gestorven ben, zodat ze mij niet zullen volgen. Zeg ze dat mijn graf achter de hut ligt, waar ze mijn staf en fluiten zullen vinden, maar vertel de schapen niets. Ik ben weggegaan om een koningin te trouwen, een hemelbruid. De hoge bergen zullen ons huwen, de beuken zullen onze getuigen zijn, een ster zal van de hemel vallen. De koningin zonder gelijke, verloofde van de aarde, zal me meenemen naar een mooi land, een hoekje van het paradijs. Daar zal ik gelukkig zijn."

De hond ging heen om te doen wat ik haar opgedragen had, maar keerde niet terug. Ze was naar een bergbeek gelopen en had zich in de stroom gestort. Ze had geen andere meester willen dienen, maar me ook niet aan de zijde van een andere meesteres willen zien.'

Ik keek de kring rond. De rovers luisterden alsof ze de rest van de wereld vergeten waren. Vulpes glas hing scheef in zijn hand. Het laatste restje wijn drupte eruit.

'Ik trok weg uit de bergen, zwierf rond, op zoek naar het mooie land dat me beloofd was, soms opgejaagd en achtervolgd, soms alleen, in stilte. Uiteindelijk kwam ik hier. Snagov is een goede plaats om te rusten, ver van de drukte en het gekonkel van de mensen. Ik hoed een kleine kudde, waar niemand me om zal benijden. Ik heb alles wat ik nodig heb, niet meer. Ik breng mijn dagen door in stilte. Ik luister naar de wind die over het water strijkt. Ik zie de witte en roze waterlelies uit het meer omhoog groeien, zich ontvouwen, bloeien en verwelken. Ik voel de koude van de winter, die door alle stenen muren heen dringt. Het is goed zo.'

De schaapherder zweeg. Hij had zijn handen gevouwen en zag er nu inderdaad een beetje uit als een monnik: deemoedig, bescheiden en bovenal een diepgelovig mens.

'Dit was mijn verhaal. Ik begrijp dat het jullie niet verveeld heeft. Ik ken nog meer verhalen, maar die wil ik voor een andere avond bewaren. Laten we nog wat drinken.'

De oude vrouw ging weer rond met de wijnkaraf en al snel praatten de rovers weer honderduit en was de eerbiedige stilte van daarnet vergeten.

'Laten we gaan raadselen,' stelde Bitu voor.

Lupus Wolfsroedel was net zo dol op raadselen als de boerenfamilies en meteen begon iedereen te schreeuwen dat hij het beste raadsel wist, ééntje dat nooit, nooit geraden zou worden.

'Wat draagt daken zonder moe te worden, wat wordt vol wijn gegoten, maar wordt niet dronken en buigt alleen voor ijzer?' raadselde ik.

'Simpel!' lachte Vulpe. 'Een eik! Stevige draagbalken maak je van eikenhout, net als wijnvaten en een eik vel je alleen met een scherpe bijl. Nee, dan deze! Deze raden jullie nooit! Wat lag vierhonderd jaar in de duisternis, maar straalt nog steeds als de zon? Wat is scherper dan de speer van Sint-Joris die de draak doorboorde, maar botter dan een oud keukenmes in de hand van een lafaard?'

Lupu, Alexandru en ik keken hem geschrokken aan. Wat mankeerde hem om het zwaard van voda Vlad Tepes hier ter sprake te brengen? Gelukkig leek het er niet op dat één van de rovers het raadsel op zou kunnen lossen. Beldie kwam er nog het dichtst bij: 'Een gouden dolk.'

Vulpe verkneukelde zich: 'Nee. Dit raadsel is te moeilijk voor jullie, koeienkoppen. Geef het maar op!'

'Gaat het hier soms om een zwaard?'

De schaapherder had tot nu toe nog niet aan ons raad-spel deelgenomen. Was het daarom dat zijn zachte stem ons zo

deed schrikken?

'Ha! Hij heeft het geraden, hè?' lachte Beldie.

'Niet helemaal, denk ik,' zei de schaapherder, 'maar ik laat hem de eer. Nu is het mijn beurt. Wie dit raadsel op kan lossen, kan een mooie beloning verwachten, maar het is moeilijk. Wat is vormloos als modder, maar harder dan graniet? Wat draagt een kroon zonder zijn eigen meester te zijn? Wat heeft ogen, maar kan niets zien?'

We deden ons best:

'Een zonnebloem: die heeft een kroon en de pitten, dat zijn ogen.'

'Maar een zonnebloem heeft een vorm. Dit ding is vormloos.'

'Ja, hoor 's, dat kan niet. Alles heeft een vorm, zelfs een pasgeboren berenjong.'

'Nee, luister nou naar wat-ie zegt: modder heeft geen vorm... en water ook niet en lucht...'

'Ja, ja, en wat zou het dan zijn? Een wolk met ogen? Een rivier met een kroon? Kom nou!'

Het was duidelijk dat we er niet uit zouden komen.

'Ik geef jullie de tijd,' zei de schaapherder. 'Het ziet er naar uit dat we dit eiland nog enkele maanden zullen delen, in elk

geval tot aan de winter, heb ik van jullie hoofdman gehoord. Er is dus tijd genoeg. Wie mij vóór de winter het juiste antwoord kan geven, geef ik het kostbaarste wat ik bezit. Gaan jullie akkoord?'

Natuurlijk gingen we akkoord, hoewel we geen van allen geloofden dat de schaapherder iets bezat dat bijzonder kostbaar was.

Voor al Vulpe was erg fanatiek: 'Hij heeft mijn raadsel opgelost, nu zal ik het zijne oplossen,' zei hij. Niemand geloofde dat het hem zou lukken.

8. Broedertwist

Drie dagen zat Vulpe zwijgend in een hoekje en drie nachten lang sliep hij niet. Hij dacht na.

Op een avond, toen we voetbal speelden in de boomgaard, zei hij plotseling: 'Ik heb het!'

'Wat heb je?' vroeg Alexandru. 'De gekte?' Dat wisten we allang.'

'Nee, idioot, de oplossing van het raadsel natuurlijk!' blafte Vulpe hem toe. 'Het is zo simpel en zo... zo...'

Hij zocht naar woorden. 'Zo waar...' zei hij ten slotte.

Het was alsof hij zich verbaasde over zijn eigen gedachten.

'Nou, laat dan maar horen,' zei Alexandru.

Vulpe schudde zijn hoofd: 'Nee, ik vertel het alleen aan de schaapherder. Jullie moeten er zelf maar achter zien te komen.'

We riepen dat hij een flauwe spelbreker was, een slechte vriend en een wijsneus, die alleen maar dééd alsof hij de oplossing wist, maar niets kon hem ertoe bewegen zijn geheim met ons te delen.

'Maar we gaan wel met je mee naar de schaapherder, als je dat maar weet,' zei ik. 'We willen zien wat voor mooie beloning jij krijgt.'

En dat was iets waar Vulpe ons niet van af kon brengen.

De schaapherder was deze keer alleen in de kamer. De oude vrouw was nergens te bekennen. Het was nog niet helemaal donker en we konden nu wat meer onderscheiden dan de eerste avond: een kandelaar met enkele opgebrande kaarsjes aan de muur, een oude landkaart en, gek genoeg, ook stapels kranten.

'Kunt u lezen?' vroeg Alexandru verbaasd.

'Een beetje. Ik heb het geleerd toen ik jong was. En het meeste heb ik onthouden.'

'Knap,' vond Alexandru, die een krant oppakte. Er stond iets in over een oorlog, zag ik aan de illustratie: stervende soldaten op een troosteloze moddervlakte.

'Vulpe hier is trouwens ook erg knap,' zei ik. 'Hij beweert de oplossing van uw raadsel gevonden te hebben. 'Zo?' De schaapherder trok zijn wenkbrauwen op, maar echt verbaasd leek hij niet. 'Vertel het me maar.'

Vulpe kwam dichterbij, boog zich voorover en fluisterde de schaapherder iets in het oor. Het waren twee korte woorden. We konden ze niet verstaan.

De schaapherder knikte.

'Ja, inderdaad, je bent een slimme knaap. En begrijp je ook wat je hier zegt, jongen?'

Vulpe knikte ernstig. Hij zat nog steeds geknield voor de schaapherder. Een leerling en zijn leermeester.

'Ik neem aan dat je een beloning wilt. Ik heb gezegd dat ik je het kostbaarste zou geven wat ik bezit... dat héb ik je in feite al gegeven. Maar voor een jongeman als jij is dat waarschijnlijk niet genoeg. Noem wat je wilt hebben.' Vulpe hoefde niet lang na te denken: 'Ik wil het zwaard van voda Vlad Tepes!'

'Vulpe! riep ik uit.

Het gemak waarmee hij ons geheim verraadde, maakte me kwaad.

De schaapherder negeerde me: 'Wat een vreemde wens! En hoe denk je dat ik jou dat zwaard kan bezorgen, jongen?'

Heel eenvoudig: door het mijn broer af te pakken. Hij

heeft het uit het graf gestolen.'

'Vulpe!'

'Lupu? En is hij dan ook degene die hier als een heiden tekeergegaan is? Sinds het klooster leegstaat, zijn er voortdurend kostbaarheden uit de kerk verdwenen. Ik heb geprobeerd de dief te betrappen, maar het is me nooit gelukt. Was het Lupu?'

Ik zuchtte. Tegen Vulpes onverwachte aanval van eerlijkheid viel niets te beginnen. De schaapherder zou ons nu wel opsluiten, zoals hij al eerder gedreigd had.

Vulpe had die angst niet, tenminste niet voor zichzelf: 'Wilt u hem laten straffen?'

De schaapherder keek langs hem heen. Ik had al eerder opgemerkt dat hij de gewoonte had mensen maar zelden recht aan te kijken. Het maakte de indruk dat ze hem niet echt interesseerden.

'Vulpe Branistari, houd je van je broer?' vroeg hij.

'Natuurlijk. Ik bewonder hem. Hij is de meest beruchte rover uit de omgeving. U zou de verhalen eens moeten horen die ze over hem vertellen...'

'Naar die verhalen vraag ik niet. Ik vraag: houd je van hem?'

Ik zag Vulpe aarzelen. Zeg niets, zeg niets, dacht ik, zonder precies te weten waarom.

'Soms... haat ik hem.'

Het klonk of de woorden één voor één uit zijn mond getrokken moesten worden, maar toen ze er eenmaal uit waren, begon hij steeds sneller en opgewondener te praten. 'In het dorp hebben ze het alleen maar over hem, terwijl ik even sterk en slim ben. Mijn naam kennen ze nauwelijks. Sommigen noemen me Luput, klein wolfje, omdat ze alleen Lupu kennen. Ik denk dat ik een even beruchte bende zou kunnen leiden, met gemak! Ik slaagde zonder moeite voor die eerste kinderachtige test van hem. Alsof ik bang zou zijn voor een stel van die jochies met stokken! Ik had ze in stukken kunnen scheuren als ik gewild had! Ze hebben het wel gezien. Ze weten het! Maar ze slijmen nog steeds met Lupu alsof hij hun koning is en daar heb ik genoeg van.'

Hij was knalrood geworden. Ik was bekend met Vulpes driftbuiën, maar zo oprecht verontwaardigd als nu had ik hem nog nooit gezien. Hij voelde zich werkelijk te kort gedaan.

'Toen we het graf openden, mocht ik het vuile werk doen. Ik was de enige die durfde: zelfs de grote Lupu Branistari durfde niet! Maar word ik beloond? Lupu zegt: "Ik ben de baas", en pikt het leeuwendeel van de buit in! Zegt u nou zelf, is dat eerlijk?'

'Nee,' zei de schaapherder zacht. Dat was een andere gewoonte van hem: zelden zijn stem te verheffen. Maar als hij

het wel deed... dan luisterde je!

Hij wenkte Vulpe nu nog dichterbij hem te komen zitten. 'Ik zal je een verhaal vertellen over broeders. Het speelde lang geleden, maar de eeuwen hebben de mensen niet veranderd, zodat ik denk dat je het nog wel begrijpen kunt. Misschien kan het je zelfs helpen.'

Het verhaal dat we te horen kregen, kan ik je woord voor woord navertellen, precies zoals de schaapherder het vertelde. De woorden hebben zich in mijn geheugen vastgezet als de gebeden en bezweringsformules die mijn moeder me leerde: "Heer bescherm me tegen de Duivel." Ik hoor zijn stem en zie zijn gezicht elke keer als ik in de spiegel kijk.

Nee, Vilcu, zit me niet zo aan te staren. Ik praat maar wat onzin. Ik moet je niet voor de gek houden. Ik moet mezelf niet voor de gek houden. Zo, nu gaat het weer. Nog een glas? Ja, graag! Het gaat prima.

Dit is het verhaal dat de schaapherder ons vertelde:

Heel lang geleden regeerde over Wallachije, het door God geschonken land, een prins die drie zonen had. De oudste heette Mircea, naar zijn beroemde grootvader. De middelste heette Vlad naar zijn vader, en de jongste heette Radu, naar een zoon van Basarab de Eerste, de veroveraar die op zijn paard uit de bergen naar beneden gekomen was om de eerste

prins van ons land te worden. Alle drie hadden ze een speciaal talent. Mircea beloofde een groot krijgsman te worden, Vlad kon paardrijden als geen ander en Radu had als gave meegekregen dat hij mooi was.

De jonge prinsen genoten van hun leventje aan het hof. Ze wisten heel goed dat ze van hoge geboorte waren en commandeerden hun dienaren en kindermisjes zoals ze later hun legers zouden commanderen. Op een dag zou één van hen de troon van hun vader erven en zou het hele land, het hele, mooie Wallachije, van hem zijn. Ja, dat land hoorde bij hen. Of was het zo dat zij bij het land hoorden? In elk geval waren ze met elkaar verbonden, het land en de prinsen, zoals de dag met de nacht en de dood met het leven. "Jullie zijn gemaakt uit de zwarte aarde van onze akkers," zo vertelde hun moeder hun. "Jullie adem is de steppenwind. Jullie huid heeft de kleur van het rijpe graan en de Grote Rivier stroomt door jullie aderen."

En dat hoorden ze graag, de jonge prinsen. Maar er waren verhalen die ze nog liever hoorden... Als 's winters de oorlogspaarden op stal stonden en er dikke tapijten aan de wanden gehangen werden, verzamelden de jongens zich om de stoel van hun vader en bedelden om verhalen. Dan vertelde hij hun over hun grootvader Mircea die zo machtig geweest was dat de Osmaanse sultan en de Hongaarse koning hem als een gevaarlijke vijand hadden gezien. De jongens

lieten zich meeslepen door de verslagen van oude veldslagen, heroïsch en bloederig en zo lang geleden dat het enkel spannende spelletjes voor volwassenen leken. "Maar het is geen spel. Het is nooit een spel," waarschuwde hun vader als hij de stralende ogen van de twee oudsten zag. En dan begon hij te vertellen over de vernietigende strijd die na Mircea's dood onder zijn zoons uitgebroken was. Een strijd die Wallachije weer klein en zwak had gemaakt. Dan luisterden de jongens maar half en fantaseerden ze hoe ze later dit alles weer ongedaan zouden maken. Ze hielden niet van nederlagen, alleen van overwinningen. Uiteindelijk was het de kleine Radu die zijn vader durfde te onderbreken en om een ander verhaal durfde te vragen: "Constantinopel. Vertel nog eens over Constantinopel, vader."

Dat was zijn lievelingsverhaal. Constantinopel, de stad der wonderen, na Jeruzalem de heiligste stad op aarde, die had hun vader bezocht. Hij was in dienst van de kerk naar het hof van de keizer daar gestuurd als één van de onderhandelaars die de hereniging tussen de Griekse en Latijnse kerken mogelijk moesten maken, die nodig was om Constantinopel, aan alle kanten omringd door de Osmaan-se vijand, te redden. Een belangrijke missie, maar die interesseerde de jongens niet. Ze wilden horen van de keizerlijke troon met de wonderbaarlijke leeuwen en griffioenen die van metaal gemaakt waren, maar konden spreken of ze van vlees en

bloed waren, de Aya Sophia, het grootste godshuis ter wereld, een stralend baken in de nacht, de fontein die wijn spoot en de vele relieken die wonderen konden doen.

"Wat zou ik daar graag willen wonen," verzuchtte Radu dan altijd.

Zijn vader schudde zijn hoofd.

"Constantinopel is verdoemd, mijn zoon. De muren van de stad zijn misschien nog wel hoog en sterk, maar er is niemand om ze te bemannen. Constantinopel verandert langzaam maar zeker in een spookstad. De mensen trekken er weg. En geen van de grote kruisvaardersmachten Frankrijk, Hongarije of Polen is bereid te hulp te komen. Dit moet je goed onthouden, Radu: verwacht van niemand hulp. Iedereen denkt altijd het eerst aan zichzelf."

Dit verhaal beviel de prins niet. Constantinopel zou nooit vallen, dat bestond niet! De Heilige Maagd zelf was beschermvrouwe van de stad en zou haar redden als de nood het hoogst was, zoals ze al een keer eerder gedaan had toen de heidense Perzen voor de poorten stonden.

Nee, dan de verhalen over de toetreding van hun vader tot de Orde van de Draak, die voornamelijk ridderorde van strijders voor het geloof, over de toernooien die hij gewonnen had, de mooie edelvrouwen die hem bewonderd hadden, zijn kroning in de hofkerk in Tirgoviste... Dat waren de verhalen

die maakten dat ze zich trots voelden, telgen uit een beroemd geslacht, die later even grote faam zouden verwerven als hun vader. Dat de werkelijkheid heel anders, veel grimmiger was dan in hun dagdromen, vergaten ze liefst.

Op een dag, enkele jaren later, trof hun vader voorbereidingen voor een lange reis. Een reis naar het hof van de sultan in Adrianopol. Hij riep zijn twee jongste zonen bij zich: Vlad, die toen twaalf jaar was en Radu van zeven, niet groter dan een ruiker bloemen.

"Kinderen," zei hij, "jullie zijn nu oud genoeg om wat meer te leren over de wereld om ons heen. Ons mooie Wallachije, dat zo uitgestrekt lijkt, is helaas maar een heel klein stukje van die wereld. We zijn omringd door landen die sterker zijn dan wij en als jullie zullen moeten vechten voor wat jullie eigendom zal zijn, zullen jullie merken hóé sterk. Ze zijn niet te overwinnen door wapens, in elk geval niet voor lange tijd. Maar misschien wel door list en slimheid. Luister daarom goed naar wat ik jullie op deze reis zal vertellen en vergeet het nooit."

Ze luisterden naar hun vader, de jonge prinsen, maar ze luisterden niet scherp genoeg! Ze hoorden niet hoe vermoeid zijn stem klonk en hoe hij, toen ze hun reisdoel naderden, hun telkens weer vertelde dat ze zijn oogappels waren, dat waar hij het meest trots op was. Nee, in plaats van te luisteren,

keken ze hun ogen uit.

Het landschap was hun even vertrouwd als thuis, maar nu werd het doorkruist door karavanen dromedarissen en contingenten janitsaren, Osmaanse soldaten met vreemde, hoge mutsen. De prinsen zagen karavanserais in plaats van herbergen en minaretten in plaats van kerktorens. Het land van hun vijanden zag er rustig en ordelijk uit, maar vijandig bleef het.

"Besef goed hoe machtig de Osmanen zijn," zei hun vader. "Zij hoeven voor hun leger niet te vertrouwen op een handjevol edelen of slecht bewapende boeren. Zij hebben een beroepsleger tot hun beschikking: duizenden en duizenden goed getrainde mannen die bereid zijn hun leven voor hun god en hun sultan op te offeren. Hun slagkracht reikt tot voorbij onze grenzen: ze zouden Hongarije kunnen veroveren. Ja, hen moet je vrezen, niet de Hongaren, die ook onze vijanden zijn."

"Waarom zijn zij onze vijanden?" wilde Vlad weten. "Ze zijn toch immers christenen, net als wij?"

Zijn vader schudde zijn hoofd. "Het zijn Latijnen, even onbetrouwbaar als alle andere Latijnen. Ze zijn eropuit ons te overheersen. Voortdurend sturen ze spionnen naar ons land om te controleren of de prins nog wel naar hun pijpen danst en als dat niet zo is... sturen ze een ander met geld uit de

Hongaarse schatkist en wapens uit Brasov. Ik weet dat mijn troon in gevaar is. Janos Hunyadi, de gouverneur van Zevenburgen, die ooit nog eens koning of keizer of God mag weten wat hoopt te worden, is naar mijn hof gekomen en heeft me een voorstel gedaan. Hij wil dat ik de strijd tegen de Osmanen weer opneem, maar hoe kan ik dat doen als langs de hele zuidgrens garnizoenen klaarstaan om van mijn land een Osmaanse provincie te maken? Maar als ik weiger? Dan heeft Hunyadi wel een andere troonkandidaat achter de hand, die bereid is alles te beloven. Ik heb hem neutraliteit toegezegd en daarom greep ik niet in toen de Osmanen begin dit jaar ons land binnendrongen om Zevenburgen aan te vallen en gaf ik geen rugdekking toen ze zich verslagen moesten terugtrekken. Het leek een verstandig besluit, maar nu moet ik me bij de sultan verantwoorden."

Vlad had het vermoeden dat zijn vader nog meer wilde zeggen, maar hij zweeg en bleef zwijgen tot aan de poorten van Adrianopol. Die stadspoorten stonden wijd open. Het was een val, misschien niet een geheel onverwachte, maar de voda had geen keus dan hem binnen te rijden. Hij had immers zijn twee jongste kinderen aan de sultan beloofd in ruil voor de troon en elk verzet zou hun dood betekenen. Nauwelijks waren ze de poort binnengereden of de prinsen en hun gevolg werden omsingeld door soldaten. De kinderen waren bang, overdonderd, verontwaardigd en de oudste wilde zijn

zwaard trekken, maar toen hij merkte dat zijn vader zich niet verzette, toen hij de blik in zijn ogen zag, begreep hij het. Hun vader had hen aan de heidenen uitgeleverd.

De twee jonge prinsen werden opgesloten in een cel, gescheiden van hun vader, bewaakt door mannen die een vreemde taal spraken, een taal die hun ruw en afschuwelijk in de oren klonk. De jongste hilde zonder ophouden, de oudste zette zich in een hoek van de cel neer en dacht na.

Het was dus mogelijk dat zonen door hun eigen vaders verkocht werden. Het was dus mogelijk dat vaders niet van hun bloedeigen zonen hielden.

Hij boog zijn hoofd. Wat hem betrof mocht de hemel vallen en de wereld vergaan.

De wereld verging niet. Ze had al zoveel kleine en grote tragedies aanschouwd zonder te vergaan, wat zou ze zich bekommeren om het verdriet van een jonge prins uit Wallachije? Omdat er niemand was die om hem hilde, besloot hij zelf ook niet te huilen. Hij beseftte dat hij nu verantwoordelijk was voor zijn jonge broertje en zich zou moeten gedragen als een man.

Hun vader zagen de jongens niet meer. Ze zouden hem nooit meer zien.

De eerste weken van hun gevangenschap waren het moeilijkst voor de twee jonge prinsen. Ze waren eenzaam en

onzeker over hun lot en bovenal verveelden ze zich. De oudste ontdekte dat het niet altijd meeviel zijns broeders hoeder te zijn. De kleine Radu was veel jonger dan hij en volkomen anders van karakter. Hij was door de vrouwen aan het hof altijd verwend, gewend zijn zin te krijgen en erg wisselvallig in zijn stemmingen. Het ene moment praatte en lachte hij honderduit, het andere moment rolden de tranen hem over de wangen. Vlad begon zich te ergeren en aangezien kleine ergernissen in een te krappe ruimte al snel grote worden, duurde het niet lang voor hij zijn broertje met zijn vuisten het zwijgen oplegde.

Ondertussen werd elders over hun lot beslist. Nu was het in die tijd zo dat er meer buitenlandse prinsen aan het hof gegijzeld werden. Ze werden goed behandeld zolang hun vaders aan de wil van de sultan gehoorzaamden. Jullie zouden zeggen dat ze bevoorrecht waren: ze kregen een uitstekende opleiding, verzorgd door leraren die ook verantwoordelijk voor de opvoeding van de troonopvolger waren. Ze leerden de Osmaanse taal schrijven en spreken, kregen les in filosofie, wiskunde en krijgskunst, leerden de fijne kneepjes van de diplomatie en hoe te overleven op veldtocht in barre streken, ver van huis. Maar wat was het doel van dit alles? Het doel was van hen dienaren van de sultan te maken, halve Osmanen, vervreemd van hun vaderland. Wisten onze jonge prinsen dit? De oudste wel. Tijdens de eerste nacht van hun

gevangenschap was hij volwassen en wijs geworden. De jongste wist het niet. De pracht en praal van het paleis, het vooruitzicht weer speelkameraadjes van zijn eigen leeftijd te hebben, verrukte hem. Zo werden ze voor de sultan gevoerd. De een wantrouwig, op zijn hoede, de ander met stralende ogen, verwonderd over alles. De sultan, in die tijd Murad de Tweede, een bescheiden en zachtmoedig man in vergelijking met degene die na hem zou komen, nam de jongens kritisch op. Zou hij hen kunnen gebruiken? De jongste had een bijzonder fraai uiterlijk en de Osmanen geloven dat een sterke geest en een goed verstand altijd samengaan met een mooi lichaam... De jongen vertederde hem echter. Hij nam hem niet in zijn plannen op. De oudste was slungelig, puberaal, met het gezicht en de koppigheid van een muilezel. Toch meende Murad karaktertrekken als moed, vasthoudendheid en intelligentie in hem te zien. Hij zou van nut kunnen zijn. Maar eerst moest zijn wil gebroken worden.

Ik kan jullie wel vertellen dat de leraren het moeilijk kregen met die jonge prins! Hij weigerde om ook maar iets te leren. Terwijl de andere jongens gehoorzaam en ijverig waren, vertikte hij het om zijn ogen neer te slaan voor zijn meerderen en op zijn schrijfplankje kwam nooit meer te staan dan zijn eigen naam. Die naam wilde hij niet vergeten. Hij kende immers de verhalen over jonge, buitenlandse edellieden die aan het hof tot moslim gemaakt waren en een

andere naam gekregen hadden. Nee, die naam koesterde hij boven alles, al kostte het hem nog zoveel slaag.

Eén van de leraren, de mullah Gürani, de strengste maar ook verstandigste van allemaal, zag dat de jongen niet zo dom was als hij zich voordeed. Op een dag, toen de andere jongens naar het oefenveld gingen om zich in de krijgskunst te bekwamen, liet hij Vlad blijven. Hij hield hem een zweepkoord voor.

"Kijk maar eens goed," zei hij, "geloof gerust dat ik hiermee weet om te gaan. Met deze zweep heb ik Mehmed, de zoon van de sultan, aan het leren gekregen en hij was nog koppiger dan jij, verbeeld je dus maar niets. Ik weet precies hoeveel zweepslagen ik een jong mens kan toedienen voor hij eraan sterft. Voor ik daartoe overga, wil ik eerst zeker weten of je toch niet erg dom bent. Het zou zonde zijn als ik je af zou ranselen voor een aangeboren zwakte. Vertel me daarom, Vlad, wat zou jij, eenmaal opgegroeid en een belangrijk legerleider geworden, doen als je tegenover een legermacht kwam te staan die vele malen groter is dan de jouwe en jacht op je troepen maakt als een roedel wolven op een kudde schapen?"

De jongen stikte bijna van verontwaardiging. Hield deze heiden hem voor achterlijk? Hij kende toch alle verhalen van zijn vader over de vijandelijke legers die dachten Wallachije

plat te kunnen walsen, maar verstrikt raakten in de diepe wouden, geplaagd door het vaderlandse leger dat elke boom, elke rots, elke stroom kende?

Zijn grootvader, de beroemde Mircea de Oude, had de sultan die hem van de troon wilde stoten gewaarschuwd: "Alles wat in het woud groeit en ademt is mijn trouwe bondgenoot."

Het was de kunst het vijandelijke leger steeds verder het woud in te lokken, naar een plaats die ongunstig voor hen was, een moeras of een bergpas, en hen daar af te slachten.

Hij gaf de mullah uitgebreid en duidelijk antwoord en beantwoordde daarna alle andere vragen die hem nog gesteld werden even correct.

Aan het eind van het vraaggesprek knikte de mullah tevreden: "Je bent precies zo stom als ik dacht."

De jongen begreep dat hij erin gelopen was. Zijn leraar had enkel zijn voorgewende domheid willen ontmaskeren.

"Ik raad je aan vanaf vandaag zo ijverig te zijn als je maar kunt," zei de mullah, "niet alleen uit lijfsbehoud, maar ook om er later je voordeel mee te kunnen doen. Ik mag je niet, prins Vlad, en ik denk dat je het ons later nog heel moeilijk zult maken, maar ik heb er een hekel aan talent verloren te zien gaan. Ga nu maar naar de anderen, en laat ik je nooit meer op luiheid betrappen!"

De jonge prins volgde zijn advies op en al snel was hij al zijn medestudenten voorbijgestreefd: het Turks sprak hij alsof hij in Adrianopel geboren was, hij schreef de elegantste brieven in het Perzisch en niemand kon ook maar in zijn schaduw staan als het ging om rij- en krijgskunst. Hij bereed de wildste Arabische hengsten zonder zadel, kon in volle galop van paard wisselen en waagde het zelfs de zoon van de sultan in een wedren de nederlaag te bezorgen! Zijn leraren prezen hem, maar nooit liet hij blijken blij te zijn met die complimenten. Hij paste ervoor op zich in te laten met hen die hij nog steeds als vijanden beschouwde, want wie één teken van menselijkheid in zijn vijand vindt, vindt er onherroepelijk meer. De angst zijn naam te verliezen bleef hem kwellen en niet zonder reden, want hoe was het ondertussen zijn jongere broer vergaan?

Radu had zich vanaf de eerste dag een volgzame leerling getoond. Hij was een kind dat gemakkelijk vriendschappen sloot en eigenlijk iedereen aardig vond. Hij voelde zich duidelijk thuis in het paleis met zijn ruime, koele zalen en prachtige binnentuinen en had de gewoonte urenlang op de rand van een fontein te zitten dromen. Het was zo dat Mehmed, de zoon van de sultan, hem voor het eerst zag. Zoals ik al verteld heb, was Radu erg mooi. De jongens in de paleisschool, die daar soms jarenlang in afzondering als monniken in een klooster verbleven, praatten over hem of ze

hem begeerden. Mehmed begeerde hem vuriger dan al die jongens. Hij nodigde Radu uit met hem te eten. De jonge prins was te vereerd om wantrouwig te zijn. Hij kleeedde zich passend en parfumeerde zijn glanzende haren.

Het werd een vreemde maaltijd. Radu genoot van de heerlijke gerechten en de wijn die te zijner eer geschonken werd, maar voelde zich langzaam onrustig worden onder de blik van de sultans zoon. Mehmed vroeg hem liefdesgedichten voor te lezen die de jongen niet begreep, en begon ook te drinken, hoewel dit tegen de regels van zijn geloof was. Uiteindelijk had hij zich genoeg moed ingedronken om Radu zijn liefde te verklaren.

De jonge prins was stomverbaasd. Hij wist dat er in het bed van zijn vader mooie bijvrouwen hadden geslapen, maar van de knapenliefde had hij nog nooit gehoord. Hij werd bang. Het leek of die heidense jongen die maar enkele jaren ouder was dan hij, maar veel sterker, hem kwaad wilde doen. De liefkozingen en kussen wekten alleen afschuw in hem op. Hij begon zich te verzetten.

Het hielp niet. De zoon van de sultan was niet gewend dat hem iets ontzegd werd en was bereid de Wallachijse prins met geweld zijn wil op te leggen. In wanhoop trok Radu zijn dolk en stak. Hij raakte Mehmed in de schouder en zag met afschuw bloed uit de wond opwellen. Wat had hij gedaan?

Een aanslag op het leven van de troonopvolger gepleegd! Dit werd zijn dood! Nog voor zijn belager overeind gekrabbeld was, had hij zich uit de voeten gemaakt.

Radu bracht een bange nacht door in een boom buiten de paleispoorten en werd de volgende morgen weer als een huilend hoopje ellende binnengebracht. Pas na lang aandringen wilde hij zijn broer vertellen wat hem overkomen was.

"Nooit, nooit zal ik hem me weer met een vinger aan laten raken!" schreeuwde hij. "Dan neem ik nog liever vergif! Dan steek ik mezelf dood met mijn dolk, dat zweer ik!"

De oudste hoorde het aan en wist dat zijn broer zijn eed nooit gestand zou doen. Radu was te verliefd op het leven om er een eind aan te maken. Het zou niet lang duren voor hij behalve zijn eed ook zijn naam en daarmee zijn land zou zijn vergeten en tevreden in de armen van zijn minnaar zou liggen, die hem alles kon schenken wat zijn hartje begeerde. De kleine Radu, dat lastige jonge broertje, zou een vreemde voor hem worden.

Ik zal je vertellen hoe het vaak met broeders gaat, Vulpe. In hun jeugd zijn het de beste vrienden: kom niet tussen broeders, want je zult het bezuren! Maar dan worden ze ouder en gaan hun ogen open voor de wereld. Ze ontdekken schatten die ze niet met elkaar willen delen. Zo ging het met

Vlad en Radu ook. Zij ontdekten de macht.

In het begin van hun gevangenschap waren ze machteloos geweest, overgeleverd aan hun vijanden, met als enige zekerheid de onzekerheid. Ze wisten dat hun vader onmogelijk twee meesters kon dienen. Hij zou een keuze moeten maken en als hij de zijde van de Hongaren koos, betekende dat hun dood. Maar nu ontdekten ze dat ze waardevol konden zijn voor hun gijzelnemers. Hun talenten ruilden ze in voor privileges. Vlad werd beloofd dat hij sanjak bey zou worden, hoofdman over vijfduizend ruiters, als hij er de leeftijd voor had. Radu verging het eigenlijk nog beter. Hij kon nu het sprookjesachtige leven leiden waar hij als klein kind van gedroomd had. In ruil voor een kus, niet meer dan een hand onder zijn kleren, ontving hij al edelstenen en de mooiste zijden gewaden. Als Vlad naar zijn broer keek, herkende hij hem niet meer. Hij verschilde in niets van de andere kussenjongens aan het hof met hun met antimoonglans opgemaakte ogen en smalle, sierlijke handen. Vlad verafschuwde hen en begon zijn broer te haten. In het begin was het nog geen ernst: de broers meden elkaar en zwegen als ze in eikaars gezelschap waren. Maar toen kwam de dag die over hun lot besliste.

Hoewel de jongens aan het hof geïsoleerd leefden, hadden ze toch wel enig idee wat er in de wereld om hen heen gebeurde. Radu had zijn manieren om aan informatie te

komen en Vlad ook. Hij hoorde van een jongeman die door de Osmanen uit zijn geboortestreek was geroofd van de successen die Janos Hunyadi in de strijd tegen de heidenen had behaald. Successen die voor de gijzelaars angstvallig verborgen werden gehouden.

"Er is zelfs sprake van dat de sultan een wapenstilstand wil," vertelde hij. "Dat zou hem goed uitkomen nu hij op twee fronten moet vechten met die opstandigen in Albanië en Klein-Azië. De voorwaarden zijn erg gunstig: zelfs de buitenlandse gijzelaars kunnen vrijkomen!"

Hoe anders zou het lopen! De Hongaren zwoeren bij God dat ze zich aan de gesloten overeenkomst zouden houden, maar vrijwel meteen gingen er stemmen op om de strijd, tegen alle afspraken in, voort te zetten. Het was zo'n mooie kans! De Hongaarse koning wilde doorvechten. De paus wilde doorvechten. Zelf het verre, rijke en machtige Venetië wilde doorvechten. Het leger van de sultan was in Klein-Azië en zou door een Venetiaanse vloot tegengehouden worden. Maar zoals helaas al zo vaak eerder was gebeurd, werd het christelijke kamp geplaagd door verdeeldheid en een slechte organisatie. De Venetiaanse galeien kwamen niet opdagen en het kruisvaardersleger onder leiding van Hunyadi en de jonge Hongaarse koning Ladislás kwam tegenover een legermacht te staan die twee keer zo groot was als de hunne. Wat moest men doen? Rechtsomkeert maken en vluchten, daar viel niet

aan te denken. Men besloot slag te leveren.

Aanvankelijk ging het nog niet eens zo slecht, maar toen werd het paard van de koning door een speer geraakt... Hij moest te voet verder vechten tegen een overmacht van Osmaanse elitetroepen. Toen zijn hoofd op een speer aan de christelijke soldaten werd getoond, brak er paniek uit. De legerleiders hadden hun mannen niet langer onder controle en er gebeurde wat elke commandant vreest: de aftocht sloeg om in een wilde vlucht, waarbij mannen en beesten elkaar onder de voet liepen of afgemaakt werden door de ontketende vijand. Hoeveel stierven er niet? Zelfs de grote Hunyadi ontsnapte maar net aan de dood, meer door geluk dan door wijsheid. Om het arme lichaam van de Hongaarse koning bekommerde niemand zich, behalve een klein Wallachijs contingent onder leiding van Mircea. Uit hem was inderdaad de held gegroeid die hij beloofd had te worden. Dapper, verstandig en altijd kalm leidde hij zijn mannen over het slagveld. Het mocht niet baten. De overmacht was te groot en het hoofd van koning Ladislás bleef een oorlogstrofee van de heidenen.

Wat gebeurde er daarna? Het uiteengeslagen kruisvaardersleger zwierf doelloos door het land, plunderde Wallachije en verdween uiteindelijk in het niets.

De voda had dit voorzien. Hij was een verstandig man die

nooit onnodige risico's nam, maar naar hem was niet geluisterd. Na deze mislukking was hij vastbesloten zijn stem te laten horen. Op een krijgsraad, belegd door de gehavende legerleiders om te beslissen wat nu te doen, stond hij op en eiste het woord. Gesteund door Mircea beschuldigde hij Hunyadi van moord en verraad. Want op zijn verantwoordelijkheid waren de christelijke strijders deze onderneming aangegaan. Als hij zich hun bondgenoot noemde, waarom leek het dan zo vaak dat hij uit was op hun ondergang? Er moest recht gedaan worden, wat de naam en faam van de beschuldigde ook mochten zijn. Ze wisten allemaal dat hij gelijk had, de christelijke broeders, maar niemand steunde hem. De naam en faam van Hunyadi redden hem en betekenden het doodvonnis van de dappere Mircea en zijn vader.

Hoe werd er "recht" gedaan? Hunyadi werd tot landvoogd van Hongarije benoemd en besloot zich te omringen met trouwe vazallen. Zijn keuze was snel gemaakt: in één van de steden aan de grens van Wallachije met Zevenburgen hield zich een Wallachijse troonpretendent op, Vladislav de Tweede zou hij als prins genoemd worden, die niet bang was zijn handen vuil te maken als het om de macht ging. Hunyadi en hij trokken op naar Tirgoviste, naar het prinselijk paleis. Ze vonden de poorten gesloten... maar binnen hadden anderen hun werk al gedaan. De Wallachijse bojaren, dat

adderengebroed, de pest van het land, waren in opstand gekomen. Zij wensten een prins die zij regeren konden op de troon van de huidige voda en zijn zoon...'

De schaapherder zweeg een ogenblik. Hij stond op, pakte zijn tondeldoos en maakte een vuurtje. Hij pookte een tijdje met een stok in de vlammen en ging toen verder:

'Ze kwamen beiden om. Hoe kan beter niet verteld worden. Hoofdzaak is dat ze gewroken werden. Maar dat is een verhaal voor een andere avond. Eén van de weinige edelen die de voda trouw was gebleven, bracht het nieuws van de dood van hun vader aan de prinsen. De jongste scheurde zijn kleren en huilde, maar zijn verdriet was van korte duur. Zijn vader en broer waren verre onbekenden voor hem geworden. En de oudste? In zijn handen lag nu het zwaard van zijn vader. Het was het zwaard dat jij wilt hebben, Vulpe. Koud en zwaar voelde het aan. Het weerspiegelde zijn ogen. Herkende hij zichzelf nog? Niets van het verdriet dat hij voelde, vond hij terug in die ogen. Ze staarden in de verte, voorbij alle mensen die hij nu verachtte, voorbij de poorten van het paleis naar Tirgoviste. Daar lag zijn toekomst. Nu Mircea niet meer leefde, moest hij zijn plaats innemen en de grootste krijger van zijn tijd worden. Die avond en de volgende nacht bad hij voor de zielen van zijn vader en broer. Het deed hem pijn te beseffen dat hij nooit meer bij hen thuis zou komen, trots dat de jaren in gevangenschap hem

zijn naam niet hadden doen vergeten. Maar hij wist dat het zinloos was om meer dan een nacht om hen te treuren. In gedachten zag hij vader en zoon, voorgegaan door een ruiter met gouden vleugels, op snelle paarden over een lange, donkere weg galopperen. Ze waren bezig aan hun laatste reis en dachten er niet aan om te kijken.

De volgende morgen verzocht prins Vlad bij de sultan ontvangen te worden, niet wetende dat zijn broer dit ook al gedaan had. Ze begrepen elkaar volmaakt toen ze elkaar in de troonzaal tegen het lijf liepen. Vlad, die de blik onder Radu's lange wimpers zag toen hij naar de sultan opkeek, zwoer dat hij hem zou vermoorden. Radu zwoer, na een blik op het zwaard aan de gordel van zijn broer, hetzelfde. Hun lot was beklonken. Vanaf die dag waren ze geen broers meer, maar vijanden. Hun strijd om de troon zou even bitter zijn als die tussen hun vader en zijn belagers. De sultan deed hen beiden beloftes, maar het waren beloftes voor de lange termijn. Voorlopig was hij tevreden met Vladislav, hoe vuil zijn handen ook mochten zijn.

Ze moesten wachten. Ze wachtten. In stilte smeedden ze hun plannen. De oudste werd officier in het Osmaanse leger, zoals hem beloofd was. Jullie hadden hem moeten zien! Zo trots als hij in het zadel zat, onvoorwaardelijk en onverbiddelijk meester over zijn troepen.

"Hoe oud is hij?" vroeg men. "Pas vijftien jaar? Hoe is het mogelijk!"

Zijn mannen gehoorzaamden hem zonder vragen. Had hij ze opgedragen modder te eten en vuur te drinken, ze hadden het gedaan. Niemand hoefde hem te leren hen voor zich te winnen: hij strafte luiheid en laksheid streng, maar beloonde ijver en moed. Hij gaf ze als kinderen, eerst eenvoudige opdrachten en prees hen als ze die tot een goed einde hadden gebracht en kon zo steeds meer van hen vragen. Hij zorgde ervoor de harten van zijn mannen te leren kennen, 's Avonds zat hij met hen rond het vuur en hoorde wat hun dromen waren en wat zij het meest vreesden. Alles wat hem van nut zou kunnen zijn, onthield hij. Hij liet hen geloven dat hij hun vriend was en wachtte.

Er was niemand die aan zijn oprechtheid twijfelde: zijn manschappen zagen hem als een goede leidsman, de andere officieren als een trouwe dienaar van de Osmaanse staat..'

De schaapherder zweeg plotseling. Het leek of hij met die stilte zijn laatste woorden wilde uitwissen.

Ik merkte dat mijn been sliep en ging verzitten.

'Hoe ging het verder met hem?'

Ik wilde meer horen. Alexandru en Vulpe wilden ook meer horen. Het verhaal had ons in zijn macht. Het raakte ons elk op een andere plek, in ons hart, in ons hoofd of nog

ergens anders. Alexandru zou later zeggen dat het leek of de woorden in zijn huid gekerfd werden, op zijn voorhoofd, het hele verhaal!

'Hoe verging het hem verder? Hij werd de beruchtste, sommigen zeggen de grootste, prins die Wallachije ooit gekend heeft. Jullie kennen hem als voda Vlad Tepes. Vlad Dracula werd hij ook wel genoemd, zoon van de draak, zoon van de duivel, of Dragula, de geliefde. De boeren vertellen nog steeds verhalen over hem... en de schaapherders ook, zoals jullie gemerkt hebben. Radu, die hem van de troon stootte en ook enkele jaren over Wallachije geheerst heeft, zijn ze vergeten. Radu de Schone, heeft hij ooit iets groots gedaan? Hij is de minnaar geweest van de machtigste sultan van het Osmaanse Rijk en hij was mooi, ja, maar nu ligt zijn lichaam tot stof vergaan in het graf, net als dat van zijn broer... Over hun zielen oordeelt de Eeuwige.'

De schaapherder maakte een kruisteken. Het verhaal was uit, maar toch leek het net of in de stilte een stem verder vertelde in een vreemde taal, die ik maar met moeite kon verstaan: 'Schoonheid is niet belangrijk. Deze wereld heeft er geen boodschap aan. Zijn de wilde dieren die in het woud op hun prooi loeren mooi? Nee, maar het zijn wel degenen die overleven, niet de weerloze lammeren, niet de verwende schoothondjes, niet de nobele herten. Als je wat wilt bereiken in dit leven, dan moet je een wolf zijn, Vulpe, of een slimme

vos, als je dat beter bevalt. Je hoeft niet met redelijkheid te regeren als dat betekent dat je het iedereen maar naar de zin moet maken. Dan ben je een slaaf van je mannen, niet hun hoofdman.'

Vulpe reageerde niet. Misschien was ik de enige die deze stem, giftig als die van de slang in het paradijs, hoorde, maar misschien ook niet... Het gevoel van angst dat ik door de vertelling van de schaapherder was vergeten, keerde weer terug. Ik wilde geen moment langer in deze kamer blijven met die afschuwelijke fluisterstem in mijn oren.

'We moeten terug naar Lupu en zijn troep,' zei ik. 'Ze zullen zich afvragen waar we blijven.' Ik had het idee dat we iets gedaan hadden dat maar beter geheim kon blijven.

Vulpe bleef nog even zitten.

'Zult u doen wat u beloofd hebt?' wilde hij weten.

'Wat heb ik dan beloofd?'

'Me het zwaard van voda Vlad Tepes te bezorgen! U zei dat ik een beloning mocht kiezen.'

'Dat is geen cadeau dat ik je zomaar kan geven. Dat zwaard zul je moeten verdienen, Vulpe Branistari. Het oplossen van een raadsel is niet genoeg.'

'Hoe moet ik het dan verdienen?'

Voor het eerst keek de schaapherder hem in de ogen.

'Als je goed naar me geluisterd hebt, weet je hoe...'

Vulpe was van zijn stuk gebracht.

'Ik kon niet goed verstaan wat u zei... die laatste woorden...'

'Ik zei: "Over hun zielen oordeelt de Eeuwige".'

'Maar...'

Ik begreep dat Vulpe de stem ook gehoord had. De schaapherder pakte vertrouwelijk zijn hand. Kon het zijn dat hij hem zonder woorden vertelde zijn mond te houden?

Ik had nu nog meer haast om hier weg te komen dan daarnet. 'Kom Vulpe, we gaan.'

Moeizaam stond hij op. Hij zag eruit als een slaapwandelaar. Ik pakte hem bij de arm. Zijn hand gleed langzaam uit die van de schaapherder. Was ik te wantrouwig of was hier een verbond gesloten?

Laten we maken dat we in de buitenlucht komen, dacht ik, in dit donkere hol worden we allemaal een beetje gek. De schaapherder knikte ons vriendelijk toe: 'Goedenacht, vrienden.'

Ik deed of ik hem niet hoorde.

Een vriend? Een vijand hadden we gemaakt!

In de buitenlucht ging het niet beter. We schrokken van elke schaduw. Zelfs de kloosterkerk leek een reusachtig

monster, de open deur een enorme muil. Plotseling voelde ik Vulpe verstijven.

'Daar staat iemand,' fluisterde hij.

Ik dwong mezelf te kijken. Inderdaad, er stond iemand in de deuropening. Een monnik leek het, van boven tot onder in het zwart gekleed, met een lange baard en een gezicht melkwit als de maan. Hij keek stil omhoog naar de nachthemel, zonder ons te zien. Wat er precies zo eng aan hem was, konden we niet zeggen, maar feit is dat Vulpe en ik begonnen te rillen of we de duivel zelf gezien hadden. Tot onze grote verbazing schoot Alexandru in de lach: 'Jij durft mij een angsthais te noemen, Vulpe, maar zelf ben je ook maar een bange muis! Dat is de kluizenaar van Snagov. Hij is er nog steeds. Hé, ouwe, gekke kluizenaar!'

De man draaide zich naar ons toe. Hij glimlachte droevig en hief een smalle, witte hand naar ons op. 'God zij met jullie.'

'Pff,' zei Alexandru, 'die is heel wat vriendelijker geworden!'

Toen lachten Vulpe en ik ook. Het was of we wakker werden uit een benauwde droom.

9. Hoofdman Vulpe

De volgende morgen werden Vulpe, Alexandru en ik aan het werk gezet in het 'magazijn', de oude stallen van Snagov waar de buit van de Wolfsroedel werd opgeslagen. Aan het eind van de maand zou de voorraad stoffen die Lupu had buitgemaakt, worden opgehaald door Harac, de handelaar waar onze hoofdman altijd zaken mee deed. De rollen stof moesten in stro verpakt worden, zodat ze voor een onschuldige lading strobalen door konden gaan. Dit was onze taak. In het begin werkten we stevig door, maar het was een warme dag, het stro begon te kriebelen en zelfs de liedjes die we altijd bij het werk op het land zongen, konden ons niet meer aanmoedigen.

'Ik dacht dat we ons bij de bende van jouw broer aangesloten hadden om niet meer te hoeven werken,' mopperde ik tegen Vulpe.

Hij liet zich in het stro ploffen. 'Sinds we hier gekomen zijn, hebben we nog niet anders gedaan dan werken, werken, werken. Ik heb er mijn buik vol van! Kom eens bij me zitten, jongens. Ik heb een plan.'

'Wat voor plan?' vroeg ik voorzichtig.

De gebeurtenissen van gisteravond lagen me nog te vers in het geheugen om niet wantrouwig te zijn.

'Het heeft niets te maken met wat onze schaapherder verteld heeft, als je dat soms denkt,' zei Vulpe. 'Volgens mij is hij even gek als Alexandru's kluizenaar. Ik heb hem niet nodig bij mijn plannen. Jullie wel. Kom erbij.'

Hij klopte naast zich in het stro. Alexandru ging zitten en ik ook... maar nog geen tel later sprong ik weer overeind. Weet je waarom? Ik wist het eerst ook niet. Ik dacht dat een rat me gebeten had, in m'n achterste nog wel! Het deed behoorlijk zeer en bloedde nog ook!

'Rotbeest!' schold ik en begon als een jachthond in het stro te graven. Vulpe en Alexandru keken vreemd op, maar even later zouden ze nog vreemder opkijken! Ik vond geen rat, nee. Maar wat dan wel?

Dat zal ik je vertellen. Onder het stro lagen, keurig verpakt in linnen lappen, zes dolken, drie pistolen, tien doosjes kogels en een flesje olie, nieuw of het allemaal gisteren bij een wapensmid in Brasov gekocht was. Eén van de dolken stak door de linnen lap heen en had me in mijn achterste geprikt.

'Wie heeft dat daar gelegd?' vroeg Alexandru zich af.

Vulpe maakte zich daar niet druk over. 'Vast weer een cadeautje van Snagov. Precies wat we nodig hebben. Ik zou zeggen, jongens, bewapen je als echte rovers en luister naar mijn plan.'

Zelf had hij al een pistool en een doosje kogels in zijn handen.

'Maar het kan toch dat ze van Lupu zijn?' wierp Alexandru tegen. 'Dat hij ze hier verstopt heeft?'

'Waarom? Hij heeft wapens genoeg. En bovendien, al waren ze van hem, dan nam ik ze nog! Zeur niet, Alexandru, en pak aan!'

'Och, waarom niet? Als jij een pistool hebt, lijkt het me beter er zelf ook maar één te hebben,' zei Alexandru spottend.

Ik nam het overgebleven pistool. De trekker stond wat los, maar het zag er net zo nieuw uit als de andere twee. Het moest goed zijn. We staken alle drie een dolk onder onze

riem. Daarna vertelde Vulpe ons fluisterend zijn mooie plan. Hij was er zó trots op, alsof hij het zelfbedacht had... Ik had er later zo mijn redenen voor om hieraan te twijfelen...

'Ik ben Lupu en z'n praatjes spuugzat! Hij zegt dat hij me niet voor wil trekken omdat ik z'n broer ben... Best! Maar wat doet hij in plaats daarvan? Hij zet me aan het werk met jullie groentjes - kijk niet zo Alexandru! - alsof ik me al niet vaak genoeg bewezen heb! En hebben jullie je al eens afgevraagd wat ons deel van deze buit zal zijn? Van dat bedrag kun je je schoen nog niet laten verzolen! Nee, ik kom niet in opstand tegen Lupu, hij gaat z'n gang maar met z'n praatjes en z'n redelijkheid, maar ik eis loon naar werken!'

'Maar hoe denk je dat te bereiken?' vroeg Alexandru. 'Lupu ziet je al aankomen met je eisen. Of je het nu leuk vindt of niet, Vulpe, voor hem ben je net zo'n groentje als wij.'

'Praten heeft natuurlijk geen zin,' meende Vulpe. 'We beginnen binnen Lupus bende onze eigen... afdeling. Een geheime broederschap binnen de broederschap, zeg maar. Jij en Ion komen regelmatig aan de overkant om hout te sprokkelen in het woud. Ik kan best weleens met jullie meegaan, dat valt niemand op. Laten we naar de stropers gaan. Voor een eerlijk deel van de buit zullen ze best hetzelfde voor ons willen doen als de boeren voor Lupu. Zulke brave kerels zijn het niet... en als we dan op een nacht

de boot pakken... begrijpen jullie? Hè, hè...'

Hij lachte als een oude vrek die zijn geldstukken zit te tellen.

Alexandru trok een bedenkelijk gezicht. 'Dus wij drieën worden de gevreesde bende van Vulpe Branistari? Ach, hou toch op!'

'Natuurlijk proberen we er nog wat jongens bij te krijgen, maar met dat soort dingen moet je voorzichtig zijn. Laten we eerst eens kijken wie op onze hand is en wie op de hand van Lupu. Voorlopig moeten we ons dan tevredenstellen met een kleine buit, maar dat is toch altijd meer dan we nu krijgen.'

Alexandru keek me aan. 'Wat vind jij?'

Ik vond Vulpes plan behoorlijk idioot, maar was allang blij dat het minder doortrapt was dan ik gevreesd had. Ik was bang geweest voor, misschien klinkt het gek, voor moord en daar was in dit kwajongensplan geen sprake van. Ik stemde in, in de overtuiging dat dit een manier was om erger te voorkomen.

'Goed,' zuchtte Alexandru, 'dan doe ik ook mee. Zonder iemand met hersens stelt die bende van jou toch niets voor, Vulpe!'

'Goed! Dan is het rond. Vulpe Branistari, Alexandru Fagu en Ion Brebu, leden van de geheime broederschap van de Jonge Wolven! Laten we elkaar trouw zweren.'

Dat deden we, met veel plechtige woorden en grootse gebaren, zodat we uiteindelijk alle drie in de lach schoten. Alexandru pakte een lap fluweel en wikkelde die om zijn schouders: 'Heer Alexandru, raadsman van hoofdman Vulpe. Groots zijn zijn daden, groot is zijn mond!'

Ik knielde en bood Vulpe mijn dolk aan: 'Luitenant Ion Brebu. Ik sta tot uw beschikking.'

Vulpe grinnikte en hulde zich in lappen van zijde en brokaat. Hij ging boven op de hoop stro zitten, als was het een troon. Hij overzag met een kritisch oog de stal: de kleine ramen, volgeweven met spinrag, de vuile, verwaarloosde boxen en het vergane paardentuig aan de wand.

'Nog geen mooi paleis,' concludeerde hij, 'maar dat gaat veranderen. We zullen dit klooster vullen met goud, met edelstenen, met salontafels en divans, met zilveren bestek! Mannen, wij worden rijk! De Jonge Wolven zullen de heren van Snagov zijn!'

Terwijl hij zo sprak, sloegen Alexandru en ik bijna dubbel van het lachen. We dachten dat het maar een spel was. Eigenlijk was het ook maar een spel... maar niet één waarvan wij de regels bepaalden.

Brieven Aan de kluizenaar van Snagov

Wij wedden om een mens.

Jij beweert dat mensenkinderen zonder zonden geboren worden en wilt pas van zonde spreken als iemand vrijwillig en willens en wetens een verkeerde daad pleegt.

Jij meent je de uitspraak te kunnen permitteren dat grote zonden door een beperkt aantal mensen gepleegd worden en dat de 'goeden' (wie dat ook mogen zijn) zich niet in zullen laten met zaken die indruisen tegen hun principes, hun heiligste overtuigingen.

Ik zal je het tegendeel bewijzen.

Ik heb een kleine kudde onder mijn hoede genomen.

Twaalf jongens. Twaalf apostelen.

Zo verschillend als jij en ik.

Er zijn er bij die ongetwijfeld op jouw sympathie zullen kunnen rekenen, zelfs één met een sterk rechtvaardigheidsgevoel. Er zijn er ook bij die mij van nut kunnen zijn. Jongens met mogelijkheden die ze nog niet bij zichzelf vermoeden. Allen laten ze zich gemakkelijk leiden, zoals dat bij boerenvolk meer regel dan uitzondering is. Ze zullen me volgen naar de hel, of naar het paradijs, als ik dat verkies. Ik ben nog niet zeker over hun einde.

Jij zegt dat barre omstandigheden, honger, strijd, het slechte in mensen naar boven brengen. Ik ben daar niet zeker van.

Van niets wordt men zo dronken als van de overvloeiende beker van de macht, het succes.

Men wil meer. Eeuwig meer, ook al drupt er bloed in de mede.

Deze jongens dromen van geld, goud, macht.

Wat zal er gebeuren als ik deze dromen uit laat komen?

Ik voorspel je dat je hen niet meer herkennen zult.

Zul je dan nog steeds hun pleitbezorger willen zijn? We zullen zien.

De weddenschap staat. Over de regels en de inzet zijn we het eens. Ik waarschuw je dat er geen mogelijkheid bestaat tot het veranderen daarvan. Ik kom nooit op een genomen beslissing terug. We spelen het spel tot het eind, kome wat komt.

Brieven Aan de schaapherder van Snagov

Ik heb deze weddenschap aangenomen in de vaste overtuiging dat het jou onmogelijk is te winnen.

Geen van jouw woorden kunnen me daaraan doen twifelen. Je zult verliezen. Ik herhaal hier wat ik al eerder gezegd heb: ik heb niet de behoefte in te gaan op jouw ideeën of voorspellingen.

Elk woord doet me walgen.

Binnen de regels van ons spel ben je vrij te doen wat je wilt.

Ik zal niet ingrijpen.

Ik wacht op mijn gelijk.

Verwacht geen reactie op welke provocatie dan ook.

Ik wens met rust gelaten te worden.

10. De stropers

Op een morgen vroeg, ik geloof dat het op een dinsdag was, gingen Vulpe, Alexandru en ik op weg naar de nederzetting van de stropers. Wat zenuwachtig draaiden we een tijdje om de hutten heen.

Toen hakte Vulpe de knoop door. 'We gaan,' zei hij, 'en als dat lieve hondje van ze ook maar één kik geeft, jaag ik een kogel door haar kop!' Hij had zijn pistool bij zich.

Terwijl Vulpe ons voorging naar het dorp, leek er een vreemde verandering in hem plaats te vinden. Hij bewoog zich hoekiger, arroganter, bijna als een ruziezoeker.

'Hé, jij daar!' riep hij tegen een stroper die wantrouwig op hem afkwam, 'roep de rest eens bij elkaar. Ik wil ze een

voorstel doen.'

De stroper bekeek hem met toegeknepen ogen: 'Heb ik jou al niet eens eerder gezien? Jij bent er zo eentje van de bende van Lupu Branistari. Dat je hier nog durft te komen!'

'Dat je me eerder gezien hebt, klopt,' antwoordde Vulpe, 'maar dat ik iets met de bende van Lupu Branistari te maken heb, daar klopt niets van. Ik ben Vulpe Branistari en ik heb m'n eigen bende.'

'Zo! Er is dus een concurrent! En welk mooi voorstel wil je ons doen, hoofdman?'

'Dat zul je wel horen als je de rest van de mannen bij elkaar geroepen hebt,' zei Vulpe koel. 'Schiet op! Ik houd niet van wachten!'

De stroper haalde zijn schouders op. 'Uitstekend, meneer. Blijf hier wachten, dan haal ik ze.'

Hij kuierde er op z'n gemak vandoor. Vulpe draaide zich om en gaf ons een knipoog. Hij zag er nu weer uit als de vriend die we kenden.

'Wat zeggen jullie d'r van?'

'Het is op zich al een wonder dat-ie je niet tot moes gemept heeft,' was Alexandru's enige commentaar. 'Maar waarschijnlijk gaat dat alsnog gebeuren,' vulde ik aan.

De stroper kwam terug met zijn kameraden, maar niet om

te praten... Ze zagen er grimmig vastberaden uit en hadden ieder een knuppel of een stok in de hand.

Alexandru had niet lang nodig om zich te bedenken. 'Nou, tot ziens, hoofdman. Uw raadsheer bedankt ervoor om nog eens kreupel geslagen te worden. Ieder voor zich, is mijn advies.'

'Blijf staan, Alex!'

Vulpes stem verbaasde ons. Het korte zinnetje klonk als een bevel waar je niet over dacht het te negeren.

Alexandru bleef staan.

'Heb jij dan een beter plan?'

Vulpe grinnikte en wees op het pistool aan zijn riem: 'Was je dit soms vergeten?'

Ken je de verhalen over Vulpe Branistari, Vilcu? Misschien heb je nog wel van zijn vader gehoord hoe handig die jongen met pijl en boog was. Nog handiger dan ik en als iemand goed mikken kon, zei men wel: 'Die heeft de ogen van Ion Brebu.' Die arme ganzen en eenden ontkwamen nooit!

Maar niemand van ons wist hoe goed Vulpe met een pistool om kon gaan...

De voorste stroper schoot hij zó zijn muts van zijn hoofd en bij de tweede ging zijn stok aan splinters. De mannen

maakten nu een heel wat minder vastberaden indruk.

Vulpe keek hen aan met een pesterig lachje: 'Dachten jullie met een kleine jongen te maken te hebben? Ja, raap je muts maar op, jij. Als je maar weet dat het geen gelukje was dat ik je niet lager raakte. Ik weet heel goed wat ik doe.'

'Wat moet je, snotjong?' grauwde het slachtoffer. 'Als broer van Lupu moet je weten dat we niets van jullie soort moeten hebben. De boeren mogen dan van zijn bende profiteren, wij hebben er meer last dan gemak van.'

'Daar wilde ik nu net over komen praten,' zei Vulpe op een verongelijkt toontje. 'Dat kan allemaal veranderen. Ik kwam jullie een goed voorstel doen, maar als ik dan ontvangen word met stokslagen...'

De stropers overlegden een ogenblik en gooiden daarna hun knuppels neer. Waarschijnlijk was het Vulpes pistool, niet zijn mooie praatje, dat hen overtuigd had, maar ze waren bereid te luisteren. Ze gingen in een wijde kring op de grond zitten en in het midden van die kring mocht Vulpe zijn woordje doen.

Ik dacht dat het hem nooit zou lukken hen aan onze kant te krijgen en begon al zenuwachtig om me heen te kijken of Georg met de hond er ook bij was, maar ik zag hem niet.

De gezichten van de stropers stonden aanvankelijk vijandig en afwijzend, maar langzamerhand - en hoe Vulpe het voor

elkaar kreeg, weet ik niet - begonnen ze belangstelling te tonen.

'Ehm... hoe groot zou ons deel dan zijn?' vroeg één van hen.

'Zo'n derde,' stelde Vulpe gul.

Er steeg een goedkeurend gemompel op uit de kring.

'En het enige wat we moeten doen is... af en toe een tip geven?'

'Precies! Niets meer!'

'En hoe weten we dat jij je belofte houdt?'

'Ik zweer het bij alles wat me heilig is.'

'Zweer dan maar bij je geldbuidel!'

De stropers barstten in een brullend gelach uit. Vulpe lachte mee.

'Ach, geloof me nou maar gewoon. Waarom zou ik jullie bedriegen? Ik zou alleen maar een paar goede spionnen kwijtraken en zonder spionnen geen buit. Wij zijn bondgenoten.'

Langzaam gingen ze akkoord. De één na de ander. Degenen die Vulpe een beste kerel vonden, de eerlijkste roverhoofdman die ze kenden, het eerst. Degenen die hem niet vertrouwden, maar hun kameraden niet wilden afvallen,

daarna.

Het ging bijna te gemakkelijk... Nee, het ging te gemakkelijk. Maar wie piekerde daarover toen we even later met z'n dertienen aan de pruimenjenever zaten? Vulpe had zijn bondgenoten, de stropers een aardige bijverdienste - daar moest op gedronken worden!

Ik deelde een glas met de kerel die de vorige keer nog voorgesteld had ons maar aan Georgs hond op te voeren. Nu waren we de beste vrienden.

'Jje... hebt trouwens verdomd veel geluk gehad,' vertelde hij mij na het zoveelste glas, 'weet je wat er met Georg gebeurd is?'

Dat wist ik niet.

'Hij had toch die hond, hè? Die grote, zwarte teef. Gek was-ie met dat beest. Zij sliep in zijn bed en hij d'r naast. Maar wat is er nou gebeurd? Op een avond wordt ze dol en bijt 'm zo de strot af! Morsdood was-ie... en van die hond geen spoor. Wat zeg je daar nou van?'

Ik staarde nadenkend in het glas.

'Ik zeg dat ik verdomd veel geluk gehad heb!'

11. De eerste overval

Op een avond, toen Alexandru en ik na de maaltijd de borden afwasten bij de waterput, kwam Vulpe naar ons toe en fluisterde: 'We hebben beet. Kom vanavond naar de wilg.'

Daarna liep hij weer door. Alexandru en ik keken elkaar aan. We voelden allebei een prettige spanning. Er stond ons een avontuur te wachten.

Het leek die avond of de rovers er langer over deden in slaap te vallen dan anders. Bitu vertelde een lang, vervelend verhaal over zijn familie en Beldie klaagde over de uiensoep die blijkbaar slecht was gevallen. Alexandru draaide zich geërgerd om en stelde voor om Bitu en Beldie maar beiden in de soepketel te steken.

Uiteindelijk werd het stil in de zaal. We schoven onder onze dekens vandaan en slopen naar de deur. Niemand merkte iets. Eenmaal buiten zorgden we ervoor zo snel mogelijk bij de poort te komen. De spanning kriebelde in onze buik, maar werd overstemd door een ander, minder prettig gevoel: het idee dat we gevolgd werden.

Bij de poort aangekomen, verstopten we ons achter een van de zware deuren en gluurden om een hoekje. We vingden geen glimp, geen geluid, van onze ingebeelde achtervolgers op.

'Nou uit met de onzin. We gaan verder,' zei Alexandru.

Vulpe had de boot al losgemaakt en begroette ons met een korte knik. Hij was gespannen en in een niet al te best humeur.

'Had dat nu zo lang moeten duren?'

We gingen in de boot zitten en roeiden het meer op. Het was een stille, maanverlichte nacht. Het water om ons heen lag blinkend als een zilveren spiegel onder de nachthemel. De witte muren van Snagov werden erin weerspiegeld.

'Luister,' begon Vulpe zacht. Het leek in deze verstilde wereld niet gepast hard te praten. 'De stropers hebben een boodschapper gestuurd. Er is vandaag een groep handelaren langs hun dorp getrokken. Ze zijn maar met z'n zessen, dus drie rovers met drie pistolen, moeten hen wel aankunnen.

Wat ze vervoeren, weten de stropers niet precies, maar wat het ook is, het is verpakt in vaatjes. Ik hoop op wijn. Eén van de stropers brengt ons naar hun kamp. Om onherkenbaar te zijn, dragen we dit.'

Van onder een oude deken haalde hij de vachten en wolvenmaskers tevoorschijn die we in de nacht van onze inwijding hadden gedragen.

'Die kooplui krijgen de schrik van hun leven,' grinnikte ik.

'Dat is ook precies de bedoeling. Mensen die bang zijn, weten niet meer wat ze doen en dat maakt het gemakkelijker voor ons.'

'Of gevaarlijker,' merkte Alexandru op, maar hij hield verder zijn mond toen Vulpe hem een veelbetekenende blik toewierp.

We roeiden verder. Ik luisterde naar het piepen van de riemen, het geklots van het water tegen het bootje en het bonzen van mijn hart. Ik voelde me vreemd: gespannen, vrolijk en agressief tegelijk. Net als tijdens mijn inwijding had ik de behoefte te rennen, te schreeuwen en iets te vernielen. Ik ademde snel en drukte mijn vuisten tegen mijn buik. Vannacht wilde ik weer een wolf zijn.

Het kamp van de kooplui lag niet ver van de weg. Ze hadden een kleine open plek gekozen, omringd door dicht struikgewas. De ideale plaats voor een overval. Waarschijnlijk

hadden ze geen andere plaats kunnen vinden om te overnachten. We hurkten achter een vlierstruik, buiten gehoorsafstand.

Vulpe gaf ons de laatste instructies: 'Verspreiden. Ion, jij zorgt dat je bij die wagen komt. Er liggen twee mannen te slapen. Laat ze je pistool zien als ze wakker worden. Alexandru, jij neemt die drie bij het vuur. Ik neem de wacht voor mijn rekening.'

Hij wees naar de koopman die dommelend tegen een boom leunde met een geweer op zijn schoot.

'Denk erom, geen geluid. Geen schoten als het niet echt nodig is. We moeten snel en stil weg zien te komen. Ion, jij houdt hen onder schot, terwijl Alexandru en ik het paard voor de wagen spannen. Ik zal mennen. Alexandru en jij nemen de andere paarden. We rijden de weg richting Bramendal. Daar verstoppem we de buit.'

We sloegen onze beestenvellen om en zetten onze maskers op.

'Veel geluk, broeders.'

De drie jonge wolven verdwenen geluidloos in de nacht.

Er is iets vreemds met gevaar. Elk mensenkind heeft een aangeboren angst voor vuur, maar toch is er niets zo mooi als die dansende vlammetjes. Je zou ze willen pakken, ze over je

arm laten huppelen... en dan brand je je handen. Ik was nooit een waaghals geweest. In Vulpes ogen zelfs vaak een lafbek. Maar nu trok het gevaar me even onweerstaanbaar als de dansende vlammetjes van het houtvuur.

Terwijl ik me een weg door het woud zocht, stroomde er een vreemde vloeistof door mijn aderen, warm, prikkelend als wijn. Mijn spieren trilden van spanning, maar bleven toch soepel. Voetje voor voetje tastte ik de grond af. Geen takje kraakte er. Geen blad bracht ik in beweging. Mijn ogen zagen alles. Mijn oren hoorden alles. Zonder dat iemand iets gemerkt had, bereikte ik de wagen. De onmiskenbare geur van petroleum drong in mijn neusgaten. We zouden dus een wagen met petroleum vaatjes stelen. Het kon me allang niet meer schelen wat we zouden stelen. De spanning en het gevaar waren het doel geworden.

Ik schoof op mijn buik dichterbij. Daar lagen de twee kerels te snurken die ik voor mijn rekening moest nemen. Ik bekeek hen met minachting. Vette sukkels waren het. Ik kon mijn pistool tegen hun hoofd zetten en hun hersens uit hun kop schieten als ik dat wilde.

Aan de overkant van de open plek zag ik een schim achter de ingedommelde wacht opduiken. Dat was Vulpe. Hij hief zijn pistool en mepte de man met de kolf ervan in zijn nek. Hij viel neer zonder een kik te geven. Nu konden Alexandru

en ik in actie komen. Ik boog me over de slapende kooplieden heen.

'Wakker worden, luilakjes!'

Je had hun gezichten moeten zien! Hun ogen puilden uit! Wie zou er niet schrikken als hij plotseling door een sprekende wolf gewekt wordt?

Ik grijnsde breed en hield mijn pistool voor hun neus: 'Geen kik, dan gebeurt er niets. Wij willen alleen jullie wagen, niet jullie vlees.'

Alexandru had ondertussen de anderen bij het vuur al even liefelijk gewekt. Ze hurkten met benauwde gezichten voor hem, terwijl hij hun wapens afnam. Ik deed hetzelfde.

Een ongeladen pistool en een flinterdun geslepen dolk waren mijn eerste buit.

'Sukkels!' schold ik. 'Als jullie door het jachtgebied van de Jonge Wolven willen reizen, zullen jullie je toch beter moeten bewapenen!'

Vulpe had ondertussen één van de paarden losgemaakt en leidde het naar de wagen. Tenminste... dat probeerde hij...

Het paard dat hij uitgekozen had, was dan wel erg mooi, maar ook erg sterk en wild. Het steigerde en brieste woest.

'Rotknol!' schold Vulpe. 'Alex, kom me helpen!'

Alexandru wenkte de kooplui die hij onder schot hield mee te komen: 'Vooruit, deze wolf zal wel op jullie passen.'

Het miezerige groepje knielde voor me neer. Ik vond het zo'n grappige situatie, dat ik begon te lachen. Alles leek op de een of andere manier zo bespottelijk: deze mannen, Vulpe met dat onwillige paard... Zelfs al had ik ze hier subiet overhoop geschoten, dan had ik nog gelachen.

'Wat zijn jullie een sukkels,' schold ik nog maar eens, 'jullie kunnen jullie paarden nog niet eens...'

Alexandru's scherpe stem deed me de rest van mijn zin inslikken.

'Pas op!'

Ik draaide me om. Door die stomme lachbui was mijn waakzaamheid verminderd. Nu zag ik welk gevaar ik liep. De wacht was zonder dat wij het gemerkt hadden overeind gekrabbeld en stond nu op nog geen vijf passen van me vandaan... met zijn geweer op me gericht! Ik keek de dood in de ogen en als je dat doet, nou, dan voel je je niet zo dapper meer! Ik zwaaide op mijn benen en het was met moeite dat ik mijn pistool wist te richten.

Hij of ik. Ik moest snel zijn.

Ik haalde de trekker over. Er gebeurde niets.

'O... o... o... Jesu!'

Wat gebeurt er met je als je weet dat je dood zult gaan?

Je wilt het niet geloven. Je hoopt dat een wonder je zal redden.

Ik probeerde het nog een keer.

Niets.

De wacht kwam grijnzend op me af: 'Sukkel!'

Sterke armen grepen me vast. Mijn pistool werd me afgenomen. Ik proefde de metalige smaak van een geweerloop in mijn mond.

'Al eens een kogel geproefd, hongerige, jonge wolf?'

Jesu, red me! bad ik in gedachten, maar diep van binnen wist ik dat ik verloren was. Zelfs de engelen konden me niet meer helpen. Ik sloot mijn ogen en hoorde het bloed in mijn oren ruisen. Ze zouden me een kogel door m'n kop schieten!

Maar blijkbaar was ik niet voorbestemd om daar, die nacht, op die open plek, te sterven. Er klonk een schot, maar ik was niet degene die geraakt werd...

Met grote, verschrikte ogen zag ik de wacht wankelen. Langzaam, heel langzaam leek het me, begon hij voorover te vallen. Uit zijn mond kwam iets tevoorschijn geschoten dat nog het meest op een stukje rauw kippenvlees leek: roze, week vlees met hier en daar een fijn, rood adertje. Het leek net of hij het me in mijn gezicht spuwde. Het landde op mijn

wang en gleed warm en lillend als iets levends langs mijn hals omlaag. Pas toen de wacht languit op de grond lag en zijn lippen rood kleurden, veegde ik het vol walging van me af. Ik was gered en de wacht was dood. Op dat moment keerde mijn maag zich om en kwam de hele maaltijd van die avond, uiensoep en al, terug. Even kon ik niets anders dan kotsen. Toen ik weer opkeek, bleek dat de rollen opnieuw omgedraaid waren. Wie had me gered?

Niet Vulpe en niet Alexandru. Die zouden me later vertellen dat ze zo geschrokken waren dat ze hun eigen wapens helemaal waren vergeten.

Ook de stroper niet. Die was allang weer terug naar zijn eigen, veilige hut.

Nee, mijn reddende engel was niemand meer of minder dan de schaapherder van Snagov!

Daar stond hij, aan de rand van de open plek, met een nog rokend geweer in zijn handen en hij gaf orders: 'Alexandru, laat ze op de grond gaan liggen! Handen in de nek! Vulpe, neem mijn geweer. Nee, nu! Nu! Voor dat paard zorg ik wel. Ion, naar de wagen! Ce dracu! Je bent toch niet doof? Naar de wagen!'

Wankelend als een dronkeman gehoorzaamde ik. Ik kon nog niet begrijpen wat er gebeurd was. De schaapherder had mijn leven gered, maar hij, Vulpe, Alexandru en de kooplui

leken figuren uit een vage droom. Me vastklampend aan de houten planken van de kar, keek ik toe hoe de schaapherder het paard bij de teugels greep. Het dier was door het schot nu helemaal door het dolle heen en steigerde. Ik zag de woeste ogen rollen in de kassen, de vervaarlijke hoeven, het schuim op de bek.

'Hijaa! Hijaa!' brieste het.

Was dit nog wel een paard? Voor mijn ogen veranderde het in het karkas dat we tijdens onze eerste verkenningstocht door het klooster gezien hadden. Het vel hing er in lappen aan. De gebleekte ribben omsloten een holte met daarin een weke, halfverteerde massa organen. De manen waren ineengeklit tot dikke, vieze strengen. Alleen de kop... de kop, daar zat nog leven in. Het vlamde eruit! Wat een paard! Een spookpaard!

Maar nee, dat was het natuurlijk niet. Ik was zo van de kook dat ik dingen zag die er niet waren.

De schaapherder dwong het dier weer met de voorbenen op de grond. Met pompende flanken en hangend hoofd stond het voor hem. Het had de krachtmeting verloren. De schaapherder ging er nu kalm op af, liet het aan zijn mouw snuffelen en streelde het uiteindelijk over zijn neus.

Het was een mooi paard. Helemaal wit, zoals het strijd-ros van Sint-Joris, met glanzende ogen en trotse, lange benen.

Niet zomaar een karrenpaard. Zo dacht de schaapherder er blijkbaar ook over. Hij leek het dier beleefd te vragen met hem mee te komen en het kwam.

'Ton, help me dit paard voor de wagen te spannen,' zei hij.

Door die alledaagse bezigheid kwam ik weer een beetje tot mezelf.

'Ik moet u nog bedanken,' zei ik toen we klaar waren.

De schaapherder nam me met een schattende, ietwat spottende blik op. Ik had het idee gewogen en te licht bevonden te worden.

'Bedank me maar niet,' zei hij, 'mensen die te veel waarde aan hun leven hechten, zijn dat leven meestal niet waard.'

Daarna draaide hij zich om naar Vulpe en Alexandru. 'En wat doen we met de gevangenen?'

'We laten ze hier,' antwoordde Vulpe. 'Alex en ik hebben ze stevig vastgebonden. Voorlopig komen ze niet los.'

De schaapherder zuchtte geërgerd, maar alleen ik kon dat horen.

'Maar wannéér ze weer loskomen, boerenzoon, wat dan? Het zal snel met jullie mooie plannetjes gedaan zijn als de dienders er lucht van krijgen, jonge wolven!'

Vulpe keek hem met zijn domste blik aan, alsof hij hem

niet begrijpen wilde.

'Nee,' antwoordde ik in zijn plaats, 'geen bloed aan onze handen. Lupus bende maakt geen onnodige slachtoffers en wij gaan er ook niet mee beginnen, Vulpe!'

De vastbeslotenheid in mijn stem overtuigde hem. Ik had op dat moment nog meer invloed op hem dan de schaapherder.

'We laten ze hier,' herhaalde hij, 'geen bloed aan onze handen. Het is al erg genoeg.'

Hij wees naar de wacht die voorover op de grond lag, een donkere plek in het gras onder zijn hoofd.

'Goed, jij bent de hoofdman,' zei de schaapherder met een grijns. 'Mag ik nu mijn geweer terug, Vulpe Branistari?'

Vulpe gaf het hem en alle drie sloegen we hem waakzaam gade. Kon het zijn dat we op dat moment een vermoeden hadden van wat ons te wachten stond? Nee, dat hadden we niet. Zodra de schaapherder het geweer weer over zijn schouder hing, verdween ons wantrouwen.

'Vooruit, vertel me, waar moet deze lading heen? Nu ik toch in die ongelukkige onderneming van jullie verzeild geraakt ben, kan ik me maar beter nuttig maken. Waarheen?'

'Het Bramendal... maar wacht! We halen paarden.'

We maakten de dieren, die merkwaardig genoeg niet zo

wild waren als het paard dat de schaapherder getemd had, los en sprongen in het zadel.

'Vaarwel, beste mensen en wel bedankt voor jullie gulheid!' riep Vulpe nog tegen de kooplui en daarna reden we de schaapherder achterna die zijn wagen naar het bospad stuurde.

'Kent u de weg naar het Bramendal?' vroeg Vulpe die naast de schaapherder reed.

'O ja, die ken ik wel.'

Hij trok een snelle grimas.

'Die plaats herinner ik me heel goed. Een betere plek om buit te verbergen is er niet. Geen verstandig mens zal zich daar wagen.'

'Het was onze schuilplaats voor we naar het eiland verhuisden.'

Opnieuw kreeg ik de indruk dat de schaapherder zich niet erg voor ons interesseerde. Hij staarde naar de weg voor ons en zei een tijdlang niets meer. Blijkbaar had hij zo zijn eigen herinneringen aan die plaats.

Het was Alexandru die de stilte doorbrak.

'U was net op tijd daarnet,' zei hij. 'Mag ik vragen of u ons gevolgd hebt?'

Het was één van Alexandru's gewone vragen, niet gesteld uit wantrouwen, maar uit nieuwsgierigheid.

'Dat mag je vragen. Het antwoord is ja.'

'Waarom?'

'Waarom? Waarom? Is het niet vreemd dat de drie jongste bendeleden 's nachts gewapend met pistolen de slaapzaal uit sluipen zonder dat hun hoofdman ergens van weet? Ik was nieuwsgierig naar wat die jonge wolven van plan waren en had voor de rest toch niets om handen... Eigenlijk had ik wel aardigheid in jullie.'

'Aardigheid?'

Ja, drie jongens met samen misschien zes haren op hun bovenlip, die van hun levensdagen nog geen bloed geroken hebben, maar er desondanks vol goede moed op uittrekken om hun eerste overval te plegen... Dat vind ik mooi.'

Hij schudde lachend zijn hoofd.

'Het spijt me, maar die wacht had wel een beetje gelijk toen hij jullie sukkels noemde...'

'Wat deden we dan volgens u fout?' vroeg Vulpe beledigd.

'Nou, om te beginnen dat met die wapens. Nooit zomaar aannemen dat je pistool wel zal gehoorzamen. Het zijn net paarden: op sommige kun je nooit vertrouwen. Wat dat betreft zijn de dolk en de boog betrouwbaarder... en stiller.'

En verder, hoofdman Vulpe, geen rover trekt erop uit zonder precies te weten wat de buit zal zijn. Wat wil je met deze petroleum gaan doen? Ermee venten langs de deuren?'

Vulpe mompelde iets onduidelijks.

'Vergeef het me, hoofdman, ik ben maar een eenvoudige herder, maar ik zou je nog heel wat kunnen leren. Wat te doen met deze kar bijvoorbeeld. Hebben jullie al bedacht waar jullie die gaan verstoppen? Je kunt er niet mee tot aan het Bramendal komen. En de paarden? In het Bramendal zijn ze een prooi voor de wolven en als Lupu de volgende morgen zes paarden in zijn stal vindt, zal hij toch ook wel een paar vragen hebben...'

'Die paarden laten we los,' zei Vulpe, 'en wat die wagen betreft... hebt u een idee?'

'Ja. Ik ken wel mensen die goed geld voor die wagen zouden willen betalen... en voor de paarden trouwens ook.'

'Zijn ze betrouwbaar?'

Vulpe had het lesje in behoedzaamheid blijkbaar goed begrepen.

'Betrouwbaar? Net zo betrouwbaar als jij en ik. Rovers, schaapherders, zigeuners, dat is toch allemaal uitschot? Maar ik doe net zo lief zaken met een zigeuner als met een koopman uit Boekarest of, nog erger, Brasov of Sibiu.'

Het waren dus zigeuners. We dachten na. De schaapherder had tussenpersonen voor ons gevonden die dezelfde dingen voor ons konden doen als Harac voor Lupu deed. Maar zigeuners... Er werd, terecht of onterecht, veel kwaad over hen gesproken. Een boer bemoeide zich niet met zigeuners, tenzij hij hen nodig had als muzikanten op een bruiloft of om goedkope juwelen van hen te kopen of tinnen serviesgoed of een paard... Ach, ze waren er eigenlijk altijd als wij hen nodig hadden... en nu hadden we hen nodig.

'Akkoord,' besloot Vulpe, 'verkoop hun de paarden maar. En vraag ook meteen of ze deze petroleum van ons willen kopen.'

'U wilt zeker wel een beloning voor uw hulp?' vroeg Alexandru.

Daar hadden we nog niet aan gedacht. Ik zag Vulpe bedenkelijk kijken. De buit moest nu wel over heel veel mensen verdeeld worden.

'Waarvoor zou ik beloond moeten worden? Voor nieuwsgierigheid? Dat is geen deugd. Voor behulpzaamheid? Was die eigenschap maar zo algemeen onder de mensen dat ze niet meer beloond hoefde te worden! Nee, de afwisseling, jullie gezelschap, dat is me genoeg. Ik ben de eenzaamheid beu.'

Hij vestigde zijn blik op Vulpe.

'Wat denk je, hoofdman? Kun je me als raadsheer gebruiken?'

Vulpe antwoordde niet meteen. Er ruiste een licht, fluisterend briesje door de bomen. Ik moest terugdenken aan de stem die ik in het huis van de starets had gehoord, maar het wantrouwen dat even de kop opstak, werd meteen verdrongen door de zekerheid dat de schaapherder onze vriend was. Hij had mijn leven gered. Hij bood ons zijn diensten aan zonder er iets voor terug te vragen.

'Ik ben voor,' zeiden we alle drie tegelijk.

'Nou, dat lijkt me een uitgemaakte zaak,' lachte Vulpe, 'u bent gekozen als vierde lid van de broederschap van de Jonge Wolven, schaapherder!'

Die nacht werkten we als paarden, de schaapherder net zo goed als wij. We droegen de vaatjes petroleum van de kar door het struikgewas naar een kuil in de grond, vlak bij het Bramendal, struikelden in het donker, bleven haken achter doornen en vloekten de hele hel bij mekaar, maar uiteindelijk was de kar leeg.

'Zo!' zei Vulpe en veegde zijn voorhoofd af.

'Zo!' zei de schaapherder. 'En nu gaan jullie maken dat je terug in het klooster komt, rovers. Het zal niet lang meer duren voor het dag wordt en ze jullie zullen missen. Ik rijd mee tot aan het meer. Daar kun je de paarden aan mij

overlaten, hoofdman. Ik zal zorgen dat je er een goede prijs voor krijgt.'

'Prachtig!'

We voelden ons opeens erg moe. Een bed, al was het maar een dunne strozak op de grond, dat was het helemaal! Gapend namen we bij de rand van het meer afscheid van de schaapherder. Hij stuurde de wagen opnieuw het woud in. De vijf paarden volgden hem als makke lammetjes.

'Een bijzonder mens,' zei Alexandru.

Vulpe antwoordde met een geeuw.

12. Beldie

Niemand had ons gemist. Toen we de slaapzaal binnenslopen, ronkten de rovers zo hard dat de pispot bij de deur ervan trilde. Alexandru en Vulpe lieten zich languit op de dekens vallen en waren meteen vertrokken. Ik probeerde bij de icoon nog een klein dankgebedje voor mijn redding uit te spreken, maar de woorden tolden door mijn hoofd als een wolk vliegjes, zodat er alleen maar oneerbiedige onzin uit mijn mond kwam. Ik schudde mijn hoofd en ging naar bed.

De volgende morgen werd ik ruw gewekt door de punt van Beldies laars.

'Opstaan, lui varken! Naar de keuken. We willen pap.' Ik krabbelde overeind, alle vraatzuchtige rovers vervloekend die

om zes uur 's morgens zonodig pap wilden. Beldie volgde me naar de keuken. Om in de gaten te houden of ik niet boven de pannen in slaap viel, dacht ik eerst. Maar al snel kreeg ik het vermoeden dat hij iets anders wilde. Hij plofte in een stoel bij de keukentafel neer en trommelde nerveus met zijn vingers op het tafelblad. Ik was in een te slecht humeur om aandacht aan hem te besteden en begon hout voor het fornuis te verzamelen.

'Zeg, Ion,' zei Beldie opeens, 'hebben jullie bij jullie werk in de stallen soms iets... gevonden?' Door die vraag was ik meteen wakker!

Ik liet de houtblokken nog net niet uit mijn handen vallen en stotterde: 'Wat-wat zou dat dan moeten zijn?'

Ik durfde Beldie niet aan te kijken, maar ik had het vermoeden dat hij zich even ongemakkelijk voelde als ik.

'Nou... een pistool bijvoorbeeld... ehm... misschien wel meer dan één pistool...'

Wat moest ik doen? Alles glashard ontkennen? Beldie wist natuurlijk dat wij die pistolen weggenomen hadden, maar wist hij ook waarom? Ik besloot me van de domme te houden.

'Ik heb geen pistolen gezien.'

Beldie kwam geërgerd overeind. 'Oh, hou toch op de vermoorde onschuld te spelen, Brebu! Ik weet precies wat

jullie uitvoeren, Vulpe, Alexandru en jij. Al dagenlang gedragen jullie je als samenzweerders en vannacht waren jullie opeens verdwenen! Toch niet om in het meer te gaan zwemmen, zeker.'

Ik smeed de houtblokken in het fornuis en haalde driftig mijn tondeldoos tevoorschijn. Onze eerste overval en meteen had de luitenant van de hoofdman er lucht van gekregen! Geweldig hoor, zou Alexandru zeggen.

'Wat we ook gedaan hebben, het gaat jou niks aan!' snauwde ik.

'O nee?!'

Beldie had mijn arm te pakken en draaide die op m'n rug.

'Voor een nieuwe heb je een grote bek, Brebu, en dat staat me niet aan. Kun je ook normaal praten?'

Ja. Auw! Du-te-naibii! Laat me los!

Beldie was sterk als een beer en wist goed hoe je iemand pijn kon doen. Voor hij mijn arm losliet, gaf hij er nog een venijnige draai aan. Met een pijnlijk gezicht controleerde ik of alles nog op zijn plaats zat.

'Stel je niet zo aan, Brebu. Vertel me liever de waarheid of moet ik het voor je doen?'

Zijn pesterige gezicht straalde. Ik had hem het liefst weer in zijn puntneus gebeten.

Jullie zijn voor jezelf begonnen, hè? Lopen aan het handje van zijn oudere broer, dat beviel Vulpe niet zo. Vannacht hebben jullie je eerste overval gepleegd.'

Ik zweeg, maar de uitdrukking op mijn gezicht was genoeg.

'Ha! Ik had dus gelijk!' riep Beldie triomfantelijk. 'En nou denk jij, o nee, die gaat alles aan Lupu doorbrieven.' Hij spuugde op de grond.

'Niet dus! Ik ben hem net zo beu als jullie. Zeg maar tegen je hoofdman dat ik aan zijn kant sta en dat, als hij nog mannen nodig heeft, dat-ie op me kan rekenen.' Beldie liep weer terug naar de tafel en gebaarde me naast hem te komen zitten.

'Luister, Ion,' fluisterde hij vertrouwelijk, 'ik loop al heel lang rond met de gedachte nu uit Lupus bende te stappen. Die pistolen die jullie gevonden hebben, die waren van mij. Ik ben eens van plan geweest mijn eigen bende te beginnen, maar ik ben een volger, geen leider. Geeft Lupu mij een opdracht, dan voltooi ik die én goed, maar alles zelf uitdenken, plannen maken en zo, dat niks voor mij. Daarom ben ik al die tijd Lupus trouwe luitenant gebleven, maar nu jullie er zijn... '

'Wat heb jij tegen Lupu?' wilde ik weten.

Vulpe was jaloers op zijn broer, maar ik had geen reden om een hekel aan hem te hebben. Ik was benieuwd wat Beldies redenen zouden zijn.

'Niet dat ik direct wat tegen hem heb, maar er zijn zo weinig redenen om vóór hem te zijn. Goed, hij is de beroemdste roverhoofdman van de omgeving, maar zoveel roversbendes zijn hier niet meer. Lupu Branistari is heus zo'n held niet. En dan hoe hij zijn mannen leidt: al die praatjes over redelijkheid... Hij wil ze laten denken dat ze wat in te brengen hebben, maar wat is de waarheid? Als het eropaan komt, doet Lupu wat hem het best uitkomt en reserveert het grootste deel van de buit voor zichzelf. Ik ken hem. We zijn samen uit het dorp weggelopen. Ik was zijn beste vriend, zoals Vulpe, Alexandru en jij eikaars beste vrienden zijn. "Beldie, jij wordt mijn luitenant," zei hij en dat vond ik wel best. Ik heb ze allemaal zien komen: Bitu, Miron, Preda, Epure, Christian, Dan en Stroe. Ik heb Lupu steeds zelfin-genomener zien worden. "Over een paar jaar ben ik rijk. Dan koop ik een huis in de stad en ga ik leven als een heer." zei hij telkens weer. Nou, rijk is hij nog steeds niet. Hij verdoet zijn tijd met het zoeken naar de een of andere schat. De grote Lupu Branistari zou het liefst op een makkelijke manier rijk worden. Weten jullie dat hij dit hele klooster op z'n kop heeft gezet voor wij hier kwamen? Ik ben 'm eens gevolgd en heb hem bezig gezien. Een plunderende heiden was er niets bij! Nee, ik volg liever een andere leider.'

Hij gaf me een kameraadschappelijke mep op mijn schouders.

'Ik sluit me bij jullie aan. Vertel Vulpe maar dat hij de volgende keer op me kan rekenen.'

Hij schudde mijn hand en ging ervandoor. Nogal verbouwereerd ging ik verder met mijn werk. Het was vreemd, ondanks dat er van alles misging, leek het geluk toch aan onze kant te staan. Vulpes bende was in enkele dagen al met twee man uitgebreid, maar of we met de laatste uitbreiding blij moesten zijn, wist ik niet. Ik had het vermoeden dat we met Beldie moeilijkheden binnenhaalden en zou al snel gelijk krijgen...

Toen ik met een pan vol pap de slaapzaal binnen kwam sjouwen, bleek die verlaten te zijn. Ik dacht eerst dat het een flauwe grap was, maar toen hoorde ik de stemmen van de rovers buiten. Ze klonken vrolijk, alsof er iets leuks gebeurde. Ik liet de pan staan en ging ook naar buiten.

'De schaapherder heeft een paard gekocht!' riep Bita me toe. 'Zo'n beest heb je nog nooit gezien. Kom kijken!' Ik haastte me naar voren en ging naast Vulpe en Alexandru staan. Met open mond staarden ze naar de schaapherder die op een schitterend, wit paard - óns paard - rondjes over de binnenplaats galoppeerde. Het paard had een zadel - een prachtig, met bewerkt leer overtrokken zadel met belletjes -en een hoofdstel van rood leer gekregen en de hoeven leken wel verguld te zijn. Alleen al voor het paardentuig zou je een

fortuin overhebben. 'We zijn belazerd,' fluisterde Vulpe. 'Hé, waar heb je dat mooie paard vandaan, schaapherder?'

Lachend als een jongen kwam de herder op hem af rijden. Hij liet zijn paard vlak voor Vulpes voeten inhouden. 'Een zigeuner heeft het me verkocht. Het zal wel gestolen zijn, zoals zoveel paarden die die lui verhandelen, maar hij vroeg er zo'n belachelijk lage prijs voor, dat ik het niet kon laten. Ik heb zelfs nog geld over.'

Hij klopte op zijn zadeltas die rinkelde van de munten. Vulpe begreep dat hij toch betaald zou worden en kwam naderbij om het paard over zijn neus te aaien.

'Wat een mooi beest! Hij lijkt zelfs nog mooier dan... dan vannacht,' besloot hij op fluistertoon.

Hij had gelijk. De huid van het dier was nog witter dan de muren van Snagov in de zon.

'Heeft hij al een naam?' vroeg ik.

De schaapherder knikte: 'Ja. Ik heb hem Crivat genoemd, naar de stormwind die hier 's winters over het meer jaagt. Zo snel is hij.'

'Waar hebt u een paard voor nodig? U hebt ons toch verteld dat u hier als een soort kluizenaar leeft en van de rest van de wereld niets moet hebben.'

De stem van Beldie klonk scherp en brutaal. Hij maakte er

een gewoonte van mensen tegen zich in het harnas te jagen, vooral als hij dacht dat hij ze de baas kon. En de schaapherder dacht hij wel de baas te kunnen...

'Ik ben in zoverre een kluizenaar dat ik het gezelschap van paarden verkies boven dat van sommige mensen,' antwoordde de herder zonder zich kwaad te maken. 'Maar de wereld lokt me weer en op een paard verplaatst men zich nu eenmaal sneller dan te voet.'

Hij steeg af en gaf Beldie de teugels.

'Probeer hem eens als je wilt.'

Dat liet Lupus luitenant zich geen twee keer vertellen! Met een uitdagende blik op de schaapherder pakte hij de teugels en zette zijn voet in de stijgbeugel.

Het paard bleef braaf staan, maar nog nauwelijks zat Beldie in het zadel of het begon te bokken en te steigeren. Arme Beldie! Voor het oog van al zijn vrienden werd hij neergesmeten als een zak meel! Ik weet zeker dat zijn achterste bont en blauw moet zijn geweest! De Wolfsroedel toonde geen medelijden.

'Dat komt er nu van, grootsmoel!' werd er geroepen en Lupu lachte zich een krik. Beldie wierp een woedende blik op ons allemaal en vooral op zijn hoofdman, veegde het stof van zijn kleren en hinkte weg.

'Die kan ook niet tegen een grapje,' merkte Alexandru op.

'Nee, maar hij is wel onze nieuwe broeder,' zei ik.

Vulpe keek me verbaasd aan. 'Hij?'

Ik zuchtte: 'Ja, kom maar mee, dan zal ik het je vertellen.

Die lelijke spriet beweert onze bondgenoot te zijn.'

Beldie stond in de donkere kamer van de starets. Tegenover hem zaten Vulpe en de schaapherder, hoofdman en raadsheer. De oude vrouw roerde weer in de soepketel.

Vulpe zat op een kussen en had zich de houding van een belangrijk man aangemeten. 'Waarom zouden wij jou eigenlijk in onze roedel opnemen? Je kunt wel een spion zijn, op de hand van Lupu. Kun je bewijzen dat je te vertrouwen bent?'

'Dat zal moeilijk zijn als je me nu al niet vertrouwt, hoofdman. Ik kan je enkel vertellen wat ik Ion al verteld heb en je misschien de namen geven van andere jongens die zich bij jou aan zouden willen sluiten.'

Vulpe knikte koel, maar ik zag aan zijn ogen dat hij belangstelling begon te tonen.

'Bita bijvoorbeeld. Ik ken hem al lang en hij zei tegen mij: "Ik mag die Vulpe wel. Hij heeft meer lef dan z'n broer." En ook Epure zou er wel wat voor voelen om van partij te wisselen.'

Hij zweeg even om Vulpe de kans te geven te reageren, maar Vulpe zei niets. Hij dacht na. Een bende van zes man, Die zou met die van Lupu kunnen concurreren...

'Je beweert dus ons mannen te kunnen leveren,' antwoordde de schaapherder in zijn plaats, 'maar het gaat hier om jou. Ben jij te vertrouwen? Wat zijn je talenten? Ben je een aanwinst voor de bende van Vulpe Branistari?'

'Ik zou een opschepper zijn als ik dat beweerde, heer. Ik ben maar een eenvoudige boerenjongen... maar ik heb wél mijn goede eigenschappen. Eén daarvan is mijn eerlijkheid. Als ik zeg dat ik me bij Vulpe aan wil sluiten, dan meen ik dat, klaar uit. En verder ben ik trouw. Trouw aan een goede leider, dat wel! En ten slotte...'

'Misschien is het nu nog niet belangrijk, heer, maar ik ben niet vies van vuil werk. Als er iets is dat nu eenmaal gebeuren moet, vraag het aan Beldie... uh, begrijpt u wel?'

Hij werd rood alsof hij zich schaamde voor die laatste woorden.

Het gezicht van de schaapherder was heel ernstig geworden.

'Nu is het de vraag of Vulpe Branistari zulke mannen in zijn bende wil,' zei hij met zijn zachte stem.

Vulpe, die hoefde niet langer na te denken! Zijn bende zou

groter, beroemder en beruchter worden dan die van Lupu. Wat wilde hij nog meer?

'Ik heb geen bezwaren,' zei hij.

Beldie keek naar de schaapherder.

'Je hoort het, boerenzoon, wat de hoofdman betreft is de zaak rond. Wat mij betreft...'

Hij stond op en liep naar een scheve ladekast die tegen de muur stond. Uit de bovenste la haalde hij een hennepzweep.

'Geef haar een pak ransel,' zei hij, wijzend op de oude vrouw.

Beldie staarde naar de zweep of hem een slang in handen werd gelegd.

'Maar ze heeft niets misdaan!' riep Alexandru verontwaardigd uit.

We waren alle vier verbaasd over deze vreemde opdracht.

De schaapherder wierp een achteloze blik op de vrouw die hem ineengedoken bij het vuur met angstige ogen gadesloeg.

'Er hoeft niet altijd een reden te zijn... Bovendien, gehoorzaamheid is me ook wat waard. Vooruit, boerenzoon, laat me eens wat zien!'

Aarzelend stapte Beldie op de vrouw af. Hij leek het zweepkoord in zijn hand te wegen.

De oude vrouw bleef zitten, bang en niet in staat zich te verweren. Niemand van ons hielp haar, niemand nam het voor haar op. We waren verworden tot zwijgende toeschouwers. We hadden medelijden met het slachtoffer, maar tegelijkertijd, en daar verdienden wij eigenlijk een aframmeling voor, waren we nieuwsgierig. Hoe hard zou ze krijsen? Hoeveel keer zou Beldie haar slaan? Waar zou hij haar slaan? Op dat oude, slappe achterwerk?

Beldie nam de handgreep van de zweep stevig in zijn vuist. Hij aarzelde nu niet meer en lachte de vrouw toe. 'Goeieavond, opoe.'

Sjsj-pak!

Daar kwam de eerste slag op haar rug neer. Ze schreeuwde niet, maar probeerde tevergeefs de volgende slag af te weren. Door haar vergroeide schouder slaagde ze er niet in haar gezicht te beschermen. Een felrode striem over haar wang was het resultaat.

'Wees maar blij met zulke blozende wangetjes op jouw leeftijd!' spotte Beldie.

Het was nu duidelijk dat hij plezier had in wat hij deed.

De vrouw probeerde op handen en voeten weg te kruipen, maar hij pakte haar om haar middel.

'Nog even, liefje. Ik wil weer wat warmte in die kouwe

knoken van jou kloppen.'

Hij hief voor de derde keer de zweep, maar de schaapherder vond het genoeg: 'Houd je handen thuis, boerenzoon! Ik heb niet gezegd dat je haar aan mocht raken. Hier met die zweep! Ik heb genoeg gezien.'

Geërgerd wierp Beldie hem de zweep toe. 'Daar dan!'

De herder ving hem handig op en voor iemand van ons 'Bukken!' had kunnen roepen, kwam het zweepkoord met een knal op Beldies schouder terecht. De oude vrouw had daarnet geen kik gegeven, maar Beldie, die schreeuwde zo hard dat je er je oren voor dichtgestopt zou hebben!

De schaapherder wendde zich tot Vulpe: 'Volgens mij heb je geen wolf, maar een hond aan je roedel toegevoegd, hoofdman: bijten en blaffen kan-ie, maar na een klein tikje druipt-ie al met z'n staart tussen z'n poten af! Enfin, je weet hoe je 'm moet laten gehoorzamen.'

Na die woorden liet hij ons staan alsof we niet bestonden en knielde bij de oude vrouw. Ze klampte zich aan hem vast alsof hij haar redder was, in plaats van degene die opdracht had gegeven tot deze afranseling en liet hem de tranen, die donkere, vuile strepen over haar gezicht trokken, wegvegen. Hij verbood haar nog langer te huilen. Hij was streng tegen haar, maar ook, op zijn manier, teder. Ik vond hen een vreemd paar. Ik had me nooit afgevraagd wie die vrouw was

die altijd stil in haar hoekje zat, maar wilde het nu graag weten. Was ze zijn moeder? Zijn zuster? Zomaar een oud wijf? Of zijn vrouw? Ik durfde er nu niet naar te vragen. We begrepen alle vier dat we op dit moment niet gewenst waren en verlieten schuchter de kamer. Beldie hobbelde kreunend achteraan. We spraken niet tegen hem. We voelden ons allemaal even schuldig aan wat er daarnet gebeurd was en schaamden ons. We hadden één van ons een oude vrouw zien aftuigen en hadden niet ingegrepen omdat we... nieuwsgierig waren. Ik had het gevoel dat er in mijn hart een deur opengegaan was die maar beter gesloten had kunnen blijven. In het duister opende een monsterlijk dier zijn ogen en zwiepte met zijn hoornige staart. Langzaam, slaapdronken nog, maakte het zich op overeind te komen...

Uit de kronieken van Snagov Voda Vlad Tepes

Ooit wandelde de Goede God samen met de heilige Petrus over de aarde. Ze spraken met de mensen en gaven hun hulp en goede raad. Totdat de zonden van de mensen hen teruggedreven naar de hemel. Want als de Heer hun zilver gaf, vroegen ze goud en als hij hun goud gaf, vroegen ze meer goud. Rijk en verzadigd leefden ze er vervolgens op los, om pas weer aan hun God te denken als ze oud geworden waren. Maar dan antwoordde de hemel niet. God had de poorten gesloten en zweeg. Beneden op de aarde klonk het rumoer van oorlogen, rampen en revoluties, maar in de hemel bleef het stil. God wilde met Zijn aarde niets meer te maken

hebben en gaf haar terug aan de Duivel, die haar samen met Hem geschapen had. Zo gaat tenminste het verhaal.

Ik heb, toen ik nog jong was en nog niet geleerd had enkel op mezelf te vertrouwen, vaak tot die zwijgende hemel gebeden. Ik heb geschreeuwd, gevloekt, om haar te dwingen naar me te luisteren, voordat ik die genadeloze stilte leerde begrijpen en waarderen.

Ik was vijftientwintig jaar oud toen ik ontdekte dat ik de mensen haatte. Niet de mensheid in het algemeen, met de nodige gunstige uitzonderingen, nee, elk mens persoonlijk, man of vrouw, rijk of arm, mooi of lelijk, zonder uitzondering. Hun aanwezigheid maakte me ziek. Ik kon hen niet in mijn buurt verdragen. Hun stemmen, onophoudelijk kwetterend over onbenullige zaken, bezorgden me hoofdpijn, hun gezichten, met telkens wisselende emoties, voortdurend in beweging, achtervolgden me in mijn dromen, hun lucht maakte me misselijk. Ik haatte hun veranderlijkheid, hun onbetrouwbaarheid, hun eigenwaan. Al hun slechte eigenschappen, maar ook hun hoop, hun plezier, alles wat hen tot mensen maakte. Ik haatte mensen, maar ik was omgeven door hen en, erger nog, afhankelijk van hen.

Bij mijn geboorte had mijn vader zijn sterrenwichelaar een horoscoop laten maken. De man voorspelde dat ik groot zou worden onder de prinsen van Wallachije. Een rechtvaardig

vorst, maar ook een vorst van de oorlog. Een kind van duisternis en fel licht. Ik groeide op met die voorspelling als mijn voorland, al was het soms moeilijk erin te blijven geloven. Ik werd als een jong wilgenblad van west naar oost en van oost naar west geblazen zonder dat ik enige zeggenschap over mijn leven leek te hebben. Op mijn achttiende ontsnapte ik van het Osmaanse hof. Ik zwierf rond, in oost en west, achtervolgde mijn droom en zocht bondgenoten. Ik vond niets anders dan haat en nijd en moord. Maar ik liet me daardoor niet teleurstellen. Ik had immers mijn droom. Pas toen die uitkwam, sloeg de teleurstelling toe. En daarmee de verbittering.

Ik werd in de kathedraal van Tirgoviste tot prins gekroond, in het Pestjaar 1456. Te midden van de edelen van het land, in een magische kring van zilver en goud, waarbuiten in de schemering de mensen stierven als ratten, boog ik mijn hoofd voor de kroon en voelde Gods macht op me neerdalen. De mensen om me heen, de dikke muren van de kathedraal, de houten huizen van de stad met hun sterfkamers, alles verdween. Ik was volledig alleen en voelde me gelukkiger dan ik me ooit gevoeld had.

Maar de wereld laat zich niet zomaar buitensluiten. Daar houdt ze niet van. Ze denkt dat ze het middelpunt van alles is, zelfs van het heelal. Het geroezemoes van stemmen drong tot me door en dwong me op te staan. Ik moest nu doen waartoe

ik voorbestemd was: over deze mensen heersen.

Het eerste wat ik deed was het land dat aan mijn voeten gelegd was, verkennen. Ik kleepte me als een gewone man en trok er te paard op uit om te kijken en te luisteren. Ik reisde mee met de zouthandelaars op hun weg van de mijnen naar de vissers aan de kust, sliep in de schuren van boerderijen en werkte mee met de wijnboeren in de heuvels om de hoofdstad. Als rondtrekkend ambachtsman kwam ik aan de hoven van edelen en hoorde daar veel wat me later te pas zou komen.

Mijn plannen voor het land, die tot dan toe vaag geweest waren, begonnen vaste vormen aan te nemen. Ik schaafte ze bij, perfectioneerde ze en raakte soms onder de indruk van mijn eigen genialiteit. Maar al mijn trots kon het gevoel van teleurstelling dat ik had niet wegnemen. Wallachije was niet het land dat ik me herinnerde. Ik zag er boeren de bossen van hun heren leegstropen, terwijl hun vrouwen hun weefraam lieten staan voor roddelpraatjes. Handelaars uit Brasov of Sibiu lichtten op onze markten onze mensen op. Bedelaars met verzonnen kwalen en 'blinde' ogen die alles zagen, trokken van stad tot stad. De edelen ontvingen Osmaanse gezanten die hun goud beloofden als ze een prins op de troon zouden helpen die Wallachije aan hen uit zou leveren. Adderengebroed! Elke avond, nadat ik me een dag goed gehouden had, vlamde de haat in me op als een koorts.

Zwetend keek ik naar de maaltijd voor me op tafel, het vlees, het brood en de beker wijn. Allemaal door mensenhanden aangeraakt. Allemaal onrein. Ik schonk de wijn uit over het brood en het vlees en wierp die in het vuur, alhoewel ik liever de kok die deze maaltijd bereid had, had willen zien branden. Ik kon het niet verdragen gelukkige, welvarende mensen te zien, zorgeloos alsof ze niets misdaan hadden. Ik wilde hen straffen. Om eerlijk te zijn, wilde ik hen vernietigen.

Op één van mijn reizen doorkruiste ik een dicht naaldwoud. Ik volgde met mijn paard een pad dat door een dal leidde. De avond viel en in het dal was het al nacht. Er groeiden hoge sparren, met rechte, kale stammen, dicht op elkaar. Tussen die stammen was het volkomen stil. De dikke laag dode naalden op de bodem dempte elk geluid. Zelfs de wind leek zich stil te houden. Geen tak bewoog. Geen dier liet zich zien. Het leven leek in dit dal tot stilstand gekomen te zijn. In de koele duisternis was het mogelijk je voor te stellen dat hier nog nooit een mens geweest was. Ik reed door tot het laagste punt van het dal en steeg daar af. De stilte en de duisternis maakten me niet bang. Ze deden me goed. Ik spreidde mijn reisdeken uit op de grond en ging erop liggen om zo de bomen te bekijken. Het was niet erg om je voor hen te verlagen. Hun majesteit maakte dat vanzelfsprekend. Al mensenlevens lang stonden ze in dit dal, onbewegelijk. Ze hadden karavanen en legers zien passeren, ze hadden de hitte

van een bosbrand, die de rest van het woud vernietigd had, aan hun voeten gevoeld, ze hadden het razen van de storm in de hemel boven hen gehoord, maar het had hen niet veranderd. Leven en dood hadden ze onbewogen aangezien. Het geluk en verdriet van mens of dier gingen hun niet aan. Dat laaide op, fel als een bosbrand, maar doofde ook weer en hun wortels sloten zich om de resten van wat zich ooit het centrum van het universum had gedacht: een ontbindend lichaam dat hen voedde en hun weer frisse, groene naalden gaf. Ik keek naar die bomen, nam elk detail van hun lange stammen en kleine, hoge kruinen in me op. Ik zag hoe sluiers maanlicht tussen de stakige takken doorvielen, hoe langs de bast glimmende sporen hars liepen, hoe colonnes kleine, zwarte mieren langs de stam stroomden, aangetrokken door het zoete sap dat hun dood zou worden en hoe er soms, na een lange val, een sparappel op de grond naast me uiteenspatte. Ik hield van deze bomen. Ik wilde zijn als zij. Onveranderlijk, onbewogen. Te vaak had ik in mijn leven pijn gevoeld of gehoopt op iets dat niet kwam. Ontworteld, geknakt, vertrappt, aangevreten was ik, als een jonge plant die midden op een kale vlakte groeit. Verraden en verkocht door mijn eigen vader, vergeten door mijn broer, bedrogen door mijn edelen die nu al een opvolger voor me aan het uitzoeken waren. Een speelbal van de grilligheid van de wind of het lot. Maar dat wilde ik niet langer zijn. Helderder dan

ooit stond me voor ogen wat ik moest doen. Ik zou mijn eigen woud planten. Het zou een woud zijn vol hoge, rechte stammen. Kale stammen waarlangs geen zoete hars zou druipen, maar bloed.

Op een dag werd er een groep misdadigers voor mijn troon geleid. Ik zag aan hun gezichten dat het waarschijnlijk al heel lang geleden was dat ze op een eerlijke manier hun brood verdiend hadden. Ze waren gehard, gewend om te doden, zonder medelijden.

'Wat hebben ze op hun geweten?' vroeg ik de man die hen opbracht.

'Ze hebben een dorp overvallen, heer, en meer dan een dozijn slachtoffers gemaakt. Mannen, vrouwen en kinderen, jonge kinderen... Ze...'

Hij ging door met zijn verontwaardigd relaas, maar ik luisterde niet meer. Deze mannen... Ik observeerde hen net zo aandachtig als ik de bomen in het dal had geobserveerd. Net als die bomen leken ze los van de wereld om hen heen te staan. Ze luisterden naar het verslag van hun misdaad alsof die niet door hen gepleegd was. En al was hij door hen gepleegd, wat deed dat ertoe? Er waren mensen gedood, dat was wel zo. Maar zij hadden weer gegeten. En gelachen hadden ze trouwens ook wel. Dat oude wijf en dat kind...

'En, wat verwachten jullie?' onderbrak ik hun aanklager.

Een moment stonden ze verbaasd. Toen zei één van hen: 'U zult ons natuurlijk ter dood veroordelen, heer.'

Hij zei het met een kalme vanzelfsprekendheid. Zo werd het spel gespeeld: alle goud ter wereld was gratis voor de rover, tot hij gepakt werd. Dan wachtte de galg. Of het hakblok. Of de paal.

'Je lijkt niet erg onder de indruk,' zei ik koud. 'Ben je niet bang om te sterven? Een zondaar als jij zal natuurlijk naar de hel gaan.'

Hij haalde zijn schouders op: 'Dat zou best kunnen.'

'Weet je wat de hel voor een plaats is?'

Hij fronste zijn wenkbrauwen alsof het hem moeite kostte zich te herinneren wat hem ooit verteld was. 'Ze zeggen dat het een plaats is waar de zielen van de zondaars voor eeuwig gekweld worden door demonen.'

'Niet erg prettig, zou ik zo denken.'

'Nee, heer.'

'Behalve voor de demonen.'

Hij gaf me opnieuw gelijk, zonder te weten wat ik bedoelde. Hij was, zoals het gewone volk, dom en gehoorzaam. Precies wat ik nodig had.

'De demonen hebben geen hekel aan hun werk, heb ik

horen vertellen.'

Hij grijnsde scheef: 'Dat komt omdat ze nooit gestraft zullen worden voor wat ze doen.'

Dat had hij wel begrepen. Ik wist nu dat ik de juiste mannen voor me had.

'Ik straf ook geen mannen die eerlijk werken voor hun brood,' zei ik. 'Als jullie trouwe, hardwerkende dienaren voor mij zouden zijn, zou ik jullie niet straffen.'

Het bleef even stil.

Ik keek hen allemaal nog één keer aan en nam daarna mijn beslissing: 'Werk dan voor me.'

De meeste mensen vergeten de hel tijdens hun leven op aarde. Misschien komt dat omdat ze er niet vaak genoeg aan herinnerd worden. Het volk van Wallachije was in dat opzicht nog heidens. Het hing een leer aan die het goede en het slechte in de wereld accepteert en aanbad een glimlachende god. Te weinig herinnerden de priesters hen aan de vurige afgrond die hun na hun dood te wachten kon staan. Ik had besloten dat ik dat zou doen. Mijn martelwerktuigen had ik, mijn beulen ook.

Elke avond beklom ik de toren naast het paleis en overzag het werk van die dag. Het werk van mijn 'tuinmannen', mijn beulen, met hun martelwerktuigen van ijzer en sparrenhout.

In de tuinen groeiden vreemde gewassen: rode bloemen op lange stelen, bezocht door wolken insecten, goudkleurig in het avondlicht. Sommige bloemen hadden hun blaadjes al laten vallen, daar zorgden de wind en de vliegen wel voor, andere stonden nog in volle bloei. Ik bekeek ze, zoals ze daar stil op de wind wiegden. Er waren prachtige vrouwen bij, veel mooier dan ze tijdens hun leven geweest waren, met witte armen en roze vingernagels. Ze roken nog steeds zoet, naar hun bloesemparfums, maar aan hun naakte benen kleefde een rood sap.

Ik kon genieten van die avondlijke stilte, de stilte na de storm. Er werd niet langer gesmeekt, gebeden of geschreeuwd. In deze stilte kon ik de aanwezigheid van mensen verdragen.

De doden zouden nooit meer spreken, de levenden liepen haastig mijn tuin voorbij en durfden niet te spreken.

Langzaam verdween het rood van de hemel en kwamen de sterren tevoorschijn. Ik zocht Mars, de oorlogster, volgde zijn baan langs het uitspansel, maand na maand, jaar na jaar, maar altijd weer dwaalde mijn blik af naar het oosten. Hoe groot ik me in de stilte en de duisternis ook mocht voelen - een mens met de goddelijke macht te kunnen beslissen over leven en dood - , buiten Wallachije was ik niet zo machtig. Daar waar de zon morgenochtend op zou komen, lag een vijand klaar.

Een vijand die morgen of overmorgen op zou staan om één grote stap te nemen en ons te verpletteren. Ik kende die reus, die Goliath die daar onzichtbaar zijn kans afwachtte. Ik was zelf verschillende keren met het Osmaanse leger opgetrokken en wist maar al te goed hoe angstaanjagend die eindeloze rijen mannen en paarden konden zijn, samen met het gedreun van de oorlogstrommels en het geluid van al die stemmen die de naam van een vreemde god schreeuwden. Maar net als David uit het bijbelverhaal, kende ik de zwakke plek van deze Goliath. Hij was te groot en te log om zich in een woud vol oude bomen te kunnen verweren. En dat was precies de plaats waar ik hem naartoe wilde lokken...

13. Mara

De dagen die volgden op de nacht dat Beldie de oude vrouw had afgeranseld, werden doorgebracht met het maken van plannen. Het huis van de starets was ons hoofdkwartier geworden en al onze vrije tijd brachten we er door. De schaapherder bleek een wijze raadsheer te zijn. Zijn kennis van het woud, van wapens en de handel was bijna onuitputtelijk. Hij leerde ons de beste manier om een konvooi te omsingelen, hoe je een man uitschakelde zonder dat hij een kik gaf en wat de meest winstgevende buit was. Geen petroleum in elk geval, want die hele voorraad lag nog steeds in de kuil bij het Bramendal. De zigeuners hadden er geen belangstelling voor gehad, dat beweerde de schaapherder tenminste. Met mooie stoffen, ja, daar viel in de

hoofdstad veel mee te verdienen, net als met paarden en runderen en allerlei buitenlandse onzin, zoals Bulgaarse rozenparfums, Kasjmiershawls en struisvogelveren. Ook bouwde hij samen met Beldie een paar boten die we in het geheim zouden kunnen gebruiken.

Alle plannen en vernieuwingen maakten ons overmoedig en misschien kwam het daardoor dat het misging.

Bitu en Epure, de nieuwe leden van de broederschap de Jonge Wolven, kwamen de dag vóór Harac de stoffen op zou komen halen met een onverstandig plan: Als we nu van elke rol eens een stuk afhalen, een meter of wat... wie zal het merken als ze in stro verpakt zijn... en wij strijken ook nog wat geld op.'

Vulpe beloofde dat hij erover na zou denken. Lupu zou enkele dagen afwezig zijn. Hij wilde naar een dorpsfeest, waar ook het meisje zou zijn waar hij een oogje op had.

'Ik ga ongehoord veel plezier maken,' vertelde hij aan ieder die het maar horen wilde. 'En de burcht laat ik in handen van mijn luitenant, dat zit dus wel goed!'

We hadden vrij spel.

De nacht voor Lupus vertrek, sliep ik slecht.

Ik stond op en besloot even in de stal bij Crivat te gaan kijken. De hengst was erg vriendelijk en volgzzaam geworden

en iedereen, behalve Beldie, mocht hem op de hals kloppen.

Toen ik bij de stal aankwam, hoorde ik dat Crivat onrustig was. Hij hinnikte en schopte tegen de wand van zijn box. Was er soms iemand binnen?

Ik duwde voorzichtig de deur open en gluurde om een hoekje. Door de raampjes vielen smalle strepen maanlicht naar binnen, net genoeg om een gebogen gestalte te kunnen onderscheiden die op de grond tussen een groot aantal afgerolde rollen stof zat als een kind tussen haar speelgoed.

'Van hier een beetje, van daar een beetje,' hoorde ik een vrouwenstem zingen.

In het vage maanlicht flitste een schaar, knip-knip, heel handig door de stof.

'Hé, jij daar! Dief!' riep ik.

De gestalte draaide zich met een ruk om en er klonk een soort gesis, als van een kwaai kat. Ik deinsde achteruit, bang een nachtwezen bij haar werkzaamheden gestoord te hebben, maar toen hoorde ik een heel lief stemmetje zeggen: 'O, ben jij het maar, Ion? Ik dacht dat het Beldie was.'

Opeens herkende ik die gestalte. Dit was de oude vrouw. Maar die stem... dat was toch niet het gekras van een oud wijf?

Ze kwam dichterbij. Een sierlijk handje werd naar me uitgestrekt. Ik zag haar gezicht. Ze was jong. Ze was mooi.

Sprookjesachtig mooi. Goed, ze had nog steeds die vergroeide schouder, maar dat gezichtje!

Ik wilde er een lied op schrijven, zo'n oud liefdesliedje dat mijn vader zong als hij een glaasje te veel op had:

Wat ben je mooi, mijn lief. Je ogen zijn als glanzende kastanjes, je wangen als rozenknopjes. O, meisje met je lange haren, je mond is ah wijn, je tanden zijn als parels.

Wat ben je mooi.

Wat ben je mooi.

Hoe hebben mijn ogen zich zo kunnen vergissen?

Ik zou ze uit willen steken, die lelijke bedriegers.

Maar dan zou ik jou nooit meer zien.

O, meisje, dat er zoiets prachtigs als jij op deze wereld bestaat!

Ik hoef er natuurlijk niet bij te vermelden dat ik deze woorden niet uitsprak. Als iedere jongen van mijn leeftijd wist ik niet meer dan een onhandig gestotter uit te brengen: 'Ben... ben jij het?'

'Wie is "jij"?''

'De vrouw die altijd bij het vuur zit, de vrouw die geslagen werd.'

Ze leek plotseling ouder te worden. Een vrouw die in haar

leven veel pijn en verdriet gekend had. Maar hoe droevig haar ogen ook stonden, ik vond ze nog steeds mooi.

'Sla me asjeblijft niet, jongen,' fluisterde ze. 'Ik wilde alleen wat lapjes — ze zijn zo mooi — om een kleed voor mijn meester van te naaien.'

'Ik zal je niet slaan.'

Ik zweeg beschaamd, alsof ik met die woorden meer gezegd had dan ik eigenlijk had willen zeggen.

Haar handje raakte mijn gezicht bijna aan.

'Hadden alle mannen maar zo'n goed hart als jij, Ion Brebu.'

'Ik wil niet beweren dat ik een goed hart heb,' mompelde ik naar waarheid, 'maar als iemand jou ooit weer wil slaan... al is het de koning zelf... ik zal hem neersteken met mijn dolk, dat beloof ik!'

Ze schudde haar hoofd en hurkte weer tussen haar lapjes.

'Doe maar geen beloftes, jongen. Als mijn meester zegt dat ik geslagen moet worden, dan moet ik geslagen worden. Je zou wel heel onverstandig zijn als je het tegen hem wilde opnemen.'

Haar bittere toon verbrak de betovering. Ik kwam weer een beetje tot mezelf en zag hoe gretig ze haar schatten, kleine lapjes fluweel, zijde en brokaat, bij elkaar graaide.

'Wie is jouw meester?' vroeg ik.

Het viel me nu pas op dat we zijn naam nog nooit gehoord hadden.

'De schaapherder,' antwoordde ze zangerig, 'dat weet je toch.'

'Maar wat is zijn naam?'

'Noem hem zoals je wilt.'

Ik begreep dat ik hier niet verder mee zou komen.

'Hoe is jouw naam?' vroeg ik toen maar.

'Mara,' antwoordde ze afwezig. 'Ach, is dit echt goudborduursel?'

Ik knielde naast de menselijke ekster en bekeek de zware stof die ze voor me omhooghield. Tegen een zwarte achtergrond kronkelden fabeldieren, griffioen, draken en basiliken zich langs een wijnrank omhoog. Je zou er een mantel van kunnen maken, een koning waardig.

'Je mag er wel wat van hebben.'

Ze keek me weer zo lief aan dat ik niet kon weigeren. Ik denk niet dat ik haar op dat moment iets had kunnen weigeren.

Ik gaf haar de schaar.

'Vlug dan. Als Vulpe je betrapt, zou hij de zweep weleens

tevoorschijn kunnen halen.'

Knip-knip. Razendsnel had ze zich een lap stof toegeëigend die veel groter was dan mijn bedoeling was. Je zou er inderdaad een mantel van kunnen naaien. Ik liet het maar zo. Ik begon de rollen stof haastig opnieuw in stro te verpakken. Als Lupu erachter zou komen wat ik voor dit meisje gedaan had, zouden er voor mij ook weleens wat blauwe plekken in kunnen zitten.

Mara liep ondertussen dolgelukkig heen en weer met haar lapjes.

Ze streekte ze en praatte ertegen als tegen een kind. 'Wat een prachtig kleed zal ik van jullie maken. Een voorpand van fluweel, mouwen van brokaat en dat goud... wat zal dat mooi blinken in het maanlicht!'

Als ik niet zo onder de indruk van haar was geweest, had ik gedacht dat ze niet goed bij haar hoofd was. Ik slaagde erin de door haar veroorzaakte schade zo goed mogelijk te camoufleren en hoopte maar dat Harac niet alle rollen zou willen bekijken.

'Kom, laten we gaan,' zei ik.

Ze volgde me gehoorzaam.

Op de drempel van de slaapzaal bleef ze staan en zei: 'Ik moet je nog bedanken. Hoe wil je dat ik je bedanken zal?'

Ik lachte onhandig. Zou ik om een kusje durven vragen? Mijn hart begon sneller te kloppen en ik schraapte mijn keel eens.

'Zou je...'

O, wat had ze toch prachtige ogen! Wat wilde ik ook alweer vragen? Ik wist het niet meer. Doodstil stond ik voor haar, met een hoofd zo leeg als de beurs van een boer na zijn bruiloftsfeest. Er bestond niets heerlijkers dan in die ogen te kijken. Diep en donker waren ze, eindeloos zacht en lief, maar toch...

Ik begon beter te kijken. Heb jij, Vilcu, weleens goed in de ogen van de kat gekeken die voor de haard ligt of in die van de waakhond aan de ketting op het erf? Weet je dat een dierenoog er heel anders uitziet dan een mensenoog? Niet meer dan een zwart spleetje is het, hè? Maar dat is niet het enige verschil. In het oog van elk dier, zelfs in dat van de makste trekos, zie je het woud, de wildernis. En dat is nogal angstaanjagend. Want hoe gaat het in het woud? Heel anders dan in ons veilige dorp! Alles loert er op elkaar, van achter bomen en tussen het struikgewas... Overal ogen... 'Honger!' schreeuwen die ogen, want wilde dieren hebben altijd honger.

Kun je je voorstellen dat ik schrok toen ik iets van die honger in de ogen van mijn meisje zag?

De schrik maakte een eind aan mijn verlamming. Ik

deinsde achteruit. Maar met de schrik kwam meteen de twijfel. Was het wel waar wat ik gezien had? Mijn ogen hadden me al eens bedrogen...

'U... je hoeft me niet te bedanken.'

Mijn stem klonk vreemd hees.

'Ik kon met de beste wil van de wereld mijn gedachten niet meer op een rijtje krijgen.

'Ik ga nu maar weer slapen.'

Ze knikte.

'Goed. Ik wens je mooie dromen, behulpzame boerenzoon.'

Voor ik de slaapzaal binnenging, riep ze me nog één keer terug.

Met een angstige spanning in mijn maag draaide ik me om.

'Ton, van welk geloof ben je?' wilde ze weten.

'Van het Ware geloof, het orthodoxe geloof,' antwoordde ik en haalde het kruisje tevoorschijn dat ik al sinds mijn doop om mijn hals droeg.

Mara gaf er een speels tikje tegen. Ze glimlachte.

'Dan is het goed. Een gezegende, geruste nacht, jongen. De Heilige Moeder en alle engelen waken over je.'

Vanaf die nacht beheerste Mara mijn verwarde

jongensdromen. Ik zag haar slapend in een versleten en vlekkerig, maar rijk geborduurd gewaad, het soort kleeft dat de prinsessen uit vroeger tijden droegen, met aan haar voeten stukgelopen schoentjes van fijne zijde. Ze sliep als een kind, bijna onmerkbaar ademhalend, met haar hand bij haar mond. Een massa glanzend-zwart haar vormde haar kussen.

Ik stond vlak bij haar met een onbekende koorts in mijn lichaam en wist niet wat te doen. Mijn kennis van de liefde beperkte zich tot wat Vulpe me verteld had, die wat eerder dan Alexandru en ik belangstelling voor dat soort dingen had gekregen. Het vrouwelijk lichaam, verborgen onder rokken, onderrokken en geborduurde bloesjes, had iets geheimzinnigs voor me en voor mijn eigen, volwassen wordende lichaam schaamde ik me vaak. Wat wilde ik? O, als ik heel eerlijk tegen mezelf was, wist ik het wel. Ik wilde me over dat slapende meisje heen buigen, haar kussen, op haar gaan zitten, haar zachte dijen met mijn benen omklemmen en mijn handen over haar borsten laten gaan.

Uit die dromen schrok ik soms plotseling wakker met een angst in mijn hart die ik niet kon verklaren.

'Is daar iemand?' riep ik dan altijd, maar nooit kwam er een ander antwoord dan het gesnurk van de rovers.

14. Bloed aan onze handen

Lupu was nog niet vertrokken of de rovers besloten het ervan te nemen. Preda en Miron maakten een hengel en gingen vissen in het meer en een klein groepje besloot te gaan voetballen. Stroe Copaci, een kleine, iele jongen uit ons dorp, zei dat hij in een kersenboom zou klimmen en er de hele dag niet meer uit zou komen. Niemand kwam gelukkig op het idee in het stro in de stal te gaan luieren en dus hadden de Jonge Wolven vrij spel.

We speelden een potje voetbal mee, maar trokken ons al snel terug en kuierden op ons gemak de richting van de stallen uit. Eenmaal daar moest er snel gewerkt worden. Bitu, Epure en ik haalden het stro van de rollen stof, Beldie en

Alexandru hanteerden de schaar en Vulpe stond op wacht.

Dat was maar goed ook, want nauwelijks waren we bezig of Christian kwam aanrennen: 'Vulpe, Harac staat aan de overkant. Hij komt de koopwaar ophalen!'

Je kunt begrijpen dat onze hoofdman schrok. Maar hij liet het niet merken en zei met een knipoog: 'Dan zal ik de luitenant wel even halen. Die ligt hier in het stro te pitten.'

Achter de gesloten deur overlegden we haastig.

'Beldie, Ion en jij, Alex, halen hem op,' regelde Vulpe. 'Neem de tijd. Laat hem een borrel drinken, praat over het weer, de prijzen, bedenk maar wat. Bitu, Epure en ik werken ondertussen zo snel mogelijk door. Als jullie er aankomen, laat dan wat horen. Hoest drie keer hard of zo.'

'Komt in orde,' verzekerde Beldie zijn nieuwe hoofdman. 'Vraag het Beldie en het komt prima voor elkaar.'

We roeiden naar de overkant. Harac zat in het gras en zwaaide. Hij was een grote, kogelronde man, gekleed in een mengelmoes van inlandse en buitenlandse, zigeuner- en boerenkleden: een opgelapte Osmaanse pofbroek, een rood met groen jak, een vormloze muts en stevige, zwarte laarzen. Er werd verteld dat hij veel gereisd had, overal en nergens thuis. Hij wist alles van het geloof en de gebruiken van vreemde volken.

Beldie ging in de boot staan en zwaaide terug: 'Hé, Harac! Wat hebben we jou lang niet meer gezien! We zullen moeten bijpraten.'

Nou, daar had Harac gelukkig wel zin in. Hij was een man van lange gesprekken, van een wijntje en eten op kosten van een ander, kortom van het goede leven, en liet zich gemakkelijk meetronen naar de keuken.

'Jullie hebben het niet slecht gedaan,' zei hij terwijl hij goedkeurend rondkeek. 'Ik ken bojaren die minder behuisd zijn. En... het is... rustig?'

'Rustig, heel rustig,' antwoordde Beldie die nauwelijks luisterde. 'Wijn, koopman? Deze moet je proeven. Hij is echt heel goed.'

En hij vulde zijn glas tot de rand. Harac was het met hem eens en vroeg nog een glas en nog één en nog maar één. 'Jullie zijn nieuw?' vroeg hij met een al wat wazige blik op Alexandru en mij.

'Ja, nieuw,' zei Beldie. 'Dit zijn onze groentjes: Ion Brebu en Alexandru Fagu. Zeg, maar zij hebben jouw verhalen natuurlijk nog nooit gehoord!'

Hij boog zich naar ons toe: 'Die Harac, dat is me een verteller! Die man heeft in z'n leven meer meegemaakt dan wij met de hele roversbende bij elkaar!'

Och... mompelde Harac bescheiden.

'Vertel nog eens hoe je gevochten hebt in het leger van de koning,' drong Beldie aan. 'Dat is een goed verhaal!' Voor de prijs van nog een glas wijn was Harac bereid ons zijn verhaal te vertellen.

Ach, het is jou zo bekend, Vilcu. Ik heb je er als kleine jongen wel honderd keer over moeten vertellen. Je vond het mijn beste verhaal. Onze dappere koning, die eindelijk het Osmaanse juk van zich afwilde schudden door een verbond met de Russen te sluiten... De mobilisatie, de Russen die eerst dachten onze hulp niet nodig te hebben, maar ons ten slotte smeekten hun te hulp te komen... De veldslagen bij Rahova, Smirdan en Vidin... Ja, je kunt me wel aanvullen, hè?

Harac vertelde ons over zijn medesoldaten en de dappere veldheer die hun divisie had geleid, die meer dan wie ook de Osmanen haatte en droomde van een vrij Roemenië. Het was een goed verhaal, maar we hadden weleens betere gehoord. Toch leunden we belangstellend over de tafel, stelden vragen en hielden zijn glas gevuld. Harac vertelde zo wel een uur en toen vond Beldie dat de jongens in de schuur wel tijd genoeg gehad moesten hebben.

'Harac, je bent een prima verteller,' zei hij, 'maar lijkt het je geen tijd om eens zaken te gaan doen? Er liggen wat mooie spulletjes op je te wachten. Lupu is er niet, maar je kunt het

met mij regelen.'

'Uitstekend, luitenant.'

Harac hees zijn dikke lijf uit de stoel.

'Waar ligt de koopwaar opgeslagen?'

'In de stallen. Kom je mee?'

Beldie leidde de al niet meer zo koersvaste koopman over de binnenplaats en Alexandru en ik volgden grinnikend. Het was midden op de dag en zelfs de hoge torens van de kloosterkerk wierpen geen schaduw meer. Tussen de gebouwen trilde de warmte, een voorbode van de zomer. Het was niet het ideale uur voor een dronkeman om zich op straat te wagen. Ik opende net mijn mond om daar een opmerking over te maken, toen die schreeuw klonk, een afschuwelijke gil van pijn en schrik, nee, van doodsangst.

't Is toch nog geen slachttijd?' vroeg Harac.

Luitenant Beldie bleef staan. 'Nee... dat is... Ion, Alex, kom mee! Het komt uit de richting van de stallen!' Zo snel als we konden renden we erheen.

Harac kon ons op zijn wankelende benen niet bijhouden en riep: 'Wacht maar niet op mij. Maar hou wel een stukje spek voor me over!'

Dat herinner ik me nog heel goed, omdat het zo absurd was op dat moment.

We wisten alle drie dat er iets misgegaan was, en goed mis ook.

We kwamen bij de stallen aan en zagen dat de deuren wijd openstonden. Onze broeders waren betrapt, zoveel was wel duidelijk. Maar wat was er nog meer gebeurd? En wie gilde daar zo? Het was niet Bitu, het was niet Vulpe en ook niet Epure. Het was Stroe Copaci, de jongen die de hele dag in een kersenboom had willen slapen. Hij lag op zijn rug in het stro met zijn armen achter zich gestrekt, alsof iemand hem bij een robbertje vechten tegen de grond drukte. Even dacht ik nog dat het een spelletje was. Dat hij niet schreeuwde maar lachte. Maar toen zag ik het mes.

Er stak een mes in zijn hals. Een lang mes, zoals de meesten van de rovers dat bij zich droegen. Een mes om iemand mee te vermoorden. Het was tot halverwege het blad in zijn nek verdwenen en ik was verbaasd te zien hoeveel bloed er uit zo'n gave wond kon komen. Met de regelmaat van een kloppend hart spoot er een straaltje helderrood bloed naar buiten dat op Stroes kleren of op het stro terecht kwam. Ik dacht: waarom trekt hij dat mes er niet gewoon uit? Het kwam niet in me op te helpen. Net als Beldie, Alex en de anderen bleef ik staan kijken. Verlamd van afschuw, zou ik kunnen zeggen. Maar dat is niet de hele waarheid. Ik was... gefascineerd. Ik had nog nooit iemand zien sterven. De wacht die de schaapherder neergeschoten had,

was meteen dood geweest. Bij Stroe was het anders. We zagen hem veranderen. Er gebeurde iets met zijn ogen. Het leek of er barsten in zijn oogballen sprongen, alsof ze van glas waren. Ja, zo zag het eruit. Ik denk niet dat hij ons nog kon zien. Hij klemde zijn tanden op elkaar en zijn geschreeuw ging over in een hoog, dun gepiep dat achter uit zijn keel leek te komen. Toen begon zijn lichaam te schokken. Het bewoog zich als een pop, zo één van het soort dat de Saksische houtsnijders maken: felgekleurde dingen met een stomme grijns op hun kop. Ik kon het niet meer verdragen. Mijn afgrijzen won het van mijn vreemde nieuwsgierigheid en barstte naar buiten in één verontwaardigde kreet: 'Waarom dóét er niemand wat?'

Je kunt niets meer voor hem doen.'

Het was de kalme stem van de schaapherder die dat zei. Samen met de andere rovers was hij op het gegil afgekomen en stond nu in de deuropening.

'Maar laat het dan ophouden!' schreeuwde ik. 'Ik kan het niet meer aanhoren!'

Ik keek naar de herder alsof ik van hem hulp verwachtte, maar hij keek van mij weg naar Vulpe en Alexandru en Bitá en Beldie.

Iemand moest het doen. Iemand moest die afschuwelijke taak op zich nemen.

Beldie was de enige die zijn ogen niet neersloeg onder de zoekende blik van de schaapherder.

'Goed,' zei hij, 'ik zal het doen.'

Hij nam zijn dolk en liep op Stroe af. Ik kon zien dat hij een gebedje prevelde. Toen knielde hij bij de jongen en stak hem met zijn dolk in een oog.

Stroes hoofd viel opzij. Het was voorbij.

Lange tijd zat Beldie stil bij het lichaam en stonden wij stil om hem heen. Langzaam begon het tot ons door te dringen wat er gebeurd was.

Er was bloed aan onze handen gekomen.

Wie had het op zijn geweten? Wie was de moordenaar? Alexandru's mes stak nog onder zijn riem, dat van Bită en Epure ook. Maar Vulpes mes was weg. Ik probeerde hem in de ogen te kijken, hem te dwingen te ontkennen waar ik bang voor was. Hij had zijn ogen neergeslagen. Al onze niet uitgesproken vragen drukten op hem. Hij begon te zweten.

'Tk. Ik was het!'

Zijn stem deed ons schrikken. Het was of hij zichzelf en ons allemaal wilde vervloeken.

'Het was niet de bedoeling, maar hij maakte zo'n heisa... en ik werd kwaad.'

Epure, naast hem, stootte hem aan: 'Vertel ze nou maar liever alles.'

'Niet nodig!'

Miron, een al wat oudere rover met felle ogen, verhoef zijn stem.

'Ik weet precies wat hier gebeurd is,' sprak hij koud. 'Stroe had opdracht van Lupu jullie in de gaten te houden terwijl hij weg was. Hij vertrouwde jullie niet en nu blijkt dat hij gelijk had.'

Hij wierp een snelle blik op de dode jongen.

'Stroe meldde vanmorgen dat er iets mis was met de rollen stof. D'r had duidelijk iemand aan gezeten. Hij zou het vandaag in de gaten houden en nu... nu is-ie vermoord!'

Ik zag zijn hand naar zijn dolk gaan, maar Preda, naast hem, hield hem tegen: 'Nee, Miron. Eén is al erg genoeg. Lupu zal hen straffen... én streng!'

Voorlopig kwamen we er dus goed van af, maar dat wilde niet zeggen dat we ons opgelucht voelden. Vooral ik niet, want ik wist dat ik ook schuld had aan wat er gebeurd was. Als ik wat zorgvuldiger was geweest bij het camoufleren van de door Mara aangerichte schade, had Stroe geen argwaan gekregen en was hij waarschijnlijk niet naar de stallen gekomen. Had ik haar maar aan Lupu verraden! Maar ik had me helemaal van

de wijs laten brengen door die ogen.

'We moeten hem hier wegbrengen,' zei Alexandru met een klein stemmetje. Het was duidelijk dat hij hoopte dat deze taak hem niet opgedragen zou worden.

'Ja, laten we hem naar de kerk brengen,' zei Beldie. 'Kom, Miron. We moeten even alles vergeten. Help me.'

Bitu kwam ook in beweging. 'Ik ga een kaars halen om naast zijn hoofd te branden.'

'Ik zal water halen.'

'Ik haal andere kleren voor hem.'

Zo namen we allemaal een taak op ons, wat, althans voor even, een illusie van saamhorigheid schiep.

Toen we Stroe naar buiten droegen, sloeg Harac, die steun gezocht had bij een muur, ons verbaasd gade. 'Hé, dat is geen varken!'

'Nee, dat is het niet, dronken idioot!' beet Beldie hem toe. 'En als je je koopwaar zoekt, die ligt in de stal. Met bloed betaald!'

Harac kwam ruziezoekerig op hem af, maar de schaapherder hield hem tegen: 'Zorg dat je nuchter wordt, dwaas. Dit is geen tijd voor dronkenschap.'

Harac keek naar hem, kneep zijn ogen dicht, keek nog

eens goed en siste toen: 'U hier, meneer! 't Is toch wat!'

'Maak dat je wegkomt, dronkeman. Ik ken je niet.'

'Ai.' Harac trok het gezicht van een olijke grappenmaker, 'Nee, dat kan ook niet, hè? We hadden u verloren. Dat ik u hier tref, is puur toeval... maar 't is midden op de dag en u weet wat de zigeuners zeggen...'

De schaapherder lachte. Een lach die ons op dat moment heel ongepast leek.

'Laat de zigeuners maar geloven wat de zigeuners geloven en laat de Osmanen geloven wat de Osmanen geloven en de Hongaren wat de Hongaren geloven en geloof jij nou maar dat ik jou niet ken, koopman. Goedendag.'

En daarmee was dit vreemde gesprek afgelopen. Ik vroeg me niet af wat het te betekenen had en dacht er pas later weer aan terug. In mijn hoofd was op dat moment voor niets anders plaats dan voor verdriet en schuld.

Stroe lag opgebaard voor het altaar, zijn ogen gesloten, zijn lichaam gewassen, zijn haren gekamd. Beldie had het mes uit zijn hals getrokken. De wond bloedde niet meer. Nu al zag zijn huid erg wit.

Bitu had de kaars naast zijn hoofd aangestoken en nu stonden we rond het lichaam van de jongen, ervoor oppassend dat er geen schaduw overheen viel. De volgende

drie nachten zouden we bij hem waken.

Tegen de avond kwam een inmiddels nuchtere Harac melden dat hij vertrok. Hij overhandigde Beldie een zak met geld en zei: 'Ik heb medelijden met die arme jongen, luitenant, geloof me. Maar ik blijf niet bij hem waken. En als jullie verstandig zijn, maken jullie dat jullie terugkomen op je oude plek. Het is daar beter.'

Beldie ging niet op die opmerking in.

'Ik geef je Preda en Dan mee. Zij helpen je met sjouwen en roeien de boot terug,' zei hij toonloos. 'Tot ziens, koopman.'

Harac keek alsof hij daar nog niet zeker van was. 'Ik meen wat ik zeg, luitenant. Dit zijn geen dronkemanspraatjes.'

Om de lange nachtwake door te komen, zongen we liedjes en vertelden grappen, zoals de gewoonte was, maar het viel ons moeilijker dan anders. Op de begrafenis van mijn grootvader waren mijn ooms er nog in geslaagd mijn tranen van verdriet plaats te laten maken voor tranen van plezier, zodat ik weer een beetje kon geloven dat het leven goed was. Nu kon niets het zware gevoel uit mijn hart verdrijven. Als ik om me heen keek, zag ik niets dan sombere en wantrouwig loerende ogen. Voor ons was er na deze dood geen leven meer. Het kon niet anders of er zou meer bloed vloeien.

15. De kluizenaar van Snagov

Nog nooit had de nacht zo lang geduurd en nog nooit was de nacht zo donker geweest. De uren verstreken, de liedjes raakten op, de verhalen werden minder grappig en uiteindelijk was het stil. We zaten naar eikaars ademhaling te luisteren of staarden naar de opgebaarde jongen. Uiteindelijk was het Alexandru die er niet meer tegen kon. Zijn schouders begonnen te schokken. Hij probeerde zich nog in te houden, maar even later zat hij te snikken en nog even later rende hij de kerk uit. De rovers keken op, maar zeiden niets. Ik denk dat sommigen bang waren ook te gaan huilen, tenminste, dat hoopte ik. Ik keek de kring rond. Overal zag ik starende ogen, maar geen tranen.

'Zal... zal ik achter hem aan gaan?' vroeg ik fluisterend aan Beldie.

Hij haalde zijn schouders op. 'Moet jij weten.' De andere jongens bleven zwijgen. Ze leken de stilte niet meer te kunnen doorbreken. Ik keek hen één voor één aan en rende toen weg, Alexandru achterna. Ik wilde niet langer bij hen blijven.

Ik vond Alexandru bij de waterkant. Hij stond daar woedend huilend in het gras te trappen.

'Hij heeft 'm vermoord! Hij heeft 'm vermoord!' schreeuwde hij.

'Sst,' suste ik, 'dat is niet waar. Het was een ongeluk. Vulpe zei...'

'Vulpe is een moordenaar!' barstte Alexandru los. 'Het zijn allemaal moordenaars! Heb je hun daar niet zien zitten, Ion? Heb je hun ogen niet gezien? Het zijn wolven, allemaal!'

Hij begon onrustig mompelend rond te lopen. 'Een • boot... Hier moet toch ergens een boot liggen...'

Ik sloeg hem ongerust gade. In wat voor een krankzinnige situatie waren we toch verzeild geraakt? Vulpe een moordenaar, onze broeders wolven en Alexandru... die leek aardig op weg gek te worden.

'Er liggen geen boten hier, Alex,' zei ik, 'kom mee, dan gaan

we samen terug. Vannacht moeten we bij elkaar zijn, dat is beter dan alleen.'

Maar Alexandru wilde niet meekomen. Hij leek te verstenen en sloeg koppig zijn armen over elkaar.

'Ga jij maar, Ion. Ik ga níet mee. Ik ga dat klooster niet meer binnen. Het mag er dan vol hangen met kruisen en iconen, toch is het een spookhuis. Hoor je dat, een spookhuis!' schreeuwde hij tegen de witte muren.

'Klets niet zo'n onzin!'

Van de weeromstuit begon ik ook te schreeuwen. Spoken! Dat was alles wat ik nog nodig had. Ik was al bang genoeg. Je gaat me toch niet vertellen dat je al die praatjes over Snagov gelooft? Kom nou! We zijn hier nu al weken en heb jij al een spook gezien? Ik niet.'

Alexandru keek me met wijd opengesperde ogen aan. Eerlijk gezegd had hij nu zelf wel wat van een spook.

'En Harac dan? Die heeft beslist wél wat gezien!'

'Harac was straalbezopen! En trouwens, wie ziet er nu spoken midden op de dag? Iedereen weet dat ze niet tegen zonlicht kunnen.'

'De spoken van de zigeuners wel.'

'Zigeuners! Wie gelooft er nu zigeunerverhalen?'

'Ik!' zei Alexandru kwaad en begon zijn schoenen uit te trekken. 'Ik weet niet precies wat er hier op Snagov aan de hand is, maar ik blijf hier geen dag langer. Ik smeet 'm, al moet ik het meer overzwemmen!'

Het duurde even voor het tot me doordrong dat hij dat ook echt van plan was. Hij stond al tot z'n knieën in het water toen ik hem achterna rende.

'Doe dat niet, gek,' schreeuwde ik. 'Je komt vast te zitten in de waterplanten en dan verdrink je!'

'Nou, misschien verdrink ik nog liever dan hier te blijven! Laat me los, Ion. Laat me los!'

Ik had Alexandru stevig bij zijn arm vastgepakt en probeerde hem terug op de kant te trekken.

'Ben je wel goed bij je hoofd?' gilte ik, ondertussen net zo over m'n toeren als hij. 'Ik laat je niet gaan! Auw! La naiba! Alex!'

Hij had zijn elleboog in mijn maag gezet en deed alles om zich los te wringen. Het moest hem echt in z'n bol geslagen zijn. Een betere vriend dan Alexandru heb ik nooit gehad, maar daar in de modder van het meer van Snagov vchten we of we eikaars ergste vijanden waren. Binnen de kortste keren had hij een blauw oog en ik een bloedneus. We schreeuwden en brulden als een stel idioten. 'Hou op! Laat me los! Laat me gaan!'

'Blijf hier! Hier! Je bent gek!'

'Ton, Hou op, hou nu op, rotzak!'

'O, stop met dat gekrijs! Zelfs hier is geen stilte meer.'

Verbaasd stonden we stil, onze vuisten nog gebald. Een stem. Een vreemde stem. Waar kwam die vandaan? En, belangrijker nog, van wie was hij?

Alexandru en ik draaiden ons behoedzaam om alsof we verwachtten een eng monster met uitgespreide armen achter ons te zien staan.

Het was enkel de kluizenaar die met een lamp in zijn hand naar de waterkant kwam benen. Net als de eerste keer dat we hem zagen, hadden we de neiging van pure opluchting in de lach te schieten. De kluizenaar was in zijn gewoonlijke slechte humeur, maar toen hij zag wie hij voor zich had, draaide hij bij. Hij krabde grinnikend in zijn baard en vroeg of we juist de laatste boot gemist hadden.

'Ehm... prff... ehm,' pufte ik, m'n neus ophalend. Er vloeiده wat warm bloed over m'n hand.

'Jullie hebben elkaar aardig toegetakeld,' zei de kluizenaar, terwijl hij ons met een schuin hoofd aankeek. Het leek net of hij ons, precies als de schaapherder, op waarde schatte.

'Waar was dat voor nodig?'

Ik keek naar Alexandru. Zouden we hem iets vertellen? Er

was iets in het gezicht van de kluizenaar dat me wantrouwend maakte. Het was bleek, niet jong en niet oud, en bijna geheel verborgen achter een verwaarloosde, zwarte baard. Zijn ogen waren groot als die van een hert. Ik las er geen verraad of sluwheid in, maar dat kon me niet geruststellen. Ik wist bijna zeker dat ik hem al kende, maar dan in een andere gedaante.

'Het was maar een beetje stoeien...' begon ik. 'Alex en ik hebben wat te veel op. Vanmiddag is Harac geweest en... Wat? Wat?'

Alexandru staarde me aan of ik niet goed wijs was.

'Waar ben jij mee bezig? Vertel hem de waarheid, Ion. Snap je het niet? Als iemand ons kan helpen, is hij het!' Pas toen viel het zware, metalen kruis op de borst van de kluizenaar me op. Ik begreep het. Alexandru dacht dat een heilige man zijn spoken wel zou kunnen verjagen. Je kent natuurlijk de verhalen over die vreemde mannen die op hoge bergen en in dichte wouden met God praten, Vilcu. Ze kunnen wonderen verrichten waar onze priesters alleen maar van kunnen dromen! Er is geen boze geest die voor hen niet op de vlucht gaat. Zo iemand had Alexandru nodig. Hij rende uit het water naar hem toe en pakte als een kind zijn hand.

'Moet u luisteren...' begon hij, maar toen begon hij te huilen. De kluizenaar legde zijn hand op de zijne en wachtte geduldig tot hij uitgesnikt was.

'Stroe is dood en Vulpe...'

'En Vulpe heeft het gedaan,' vulde de kluizenaar aan. Zijn stem klonk rustig, maar ook droevig en dof. Hij fronste zijn wenkbrauwen en knikte toen alsof hij tot een besluit gekomen was.

'Kom mee,' zei hij. 'Ik denk dat wij maar eens moeten praten.'

Hij liet Alexandru's hand los, draaide zich om en liep weg, zonder op ons te wachten. Ik begreep dat we zelf maar moesten beslissen of we hem zouden volgen of niet. Voor Alex was de keus niet moeilijk: hij volgde hem. En toen deed ik dat ook maar.

De kluizenaar stond met zijn lamp bij de muren van Snagov op ons te wachten.

Hier is het, kom binnen, gebaarde hij.

Hier is wat? vroeg ik me af. Ik tuurde naar de witte muren, maar kon niet meer dan pleisterwerk, stenen en hoog opgeschoten onkruid ontdekken.

'O, jullie zijn ook werkelijk blind!' riep onze gids, even terugvallend in zijn oude humeurigheid, uit. 'Kijk! Kijk dan eens goed!'

Hij wees naar het onkruid onder aan de muur en nu dacht ik tussen de brandnetels, vlieren en doornstruiken iets te zien:

een opening in de vorm van een deur.

'Je zult hier overal deuren vinden, als je maar weet waar te zoeken,' merkte de kluizenaar met een dor, krakend lachje op. 'Ja, ga maar naar binnen. Er zit daar geen beer op jullie te wachten, hoor!'

We wrongen ons tussen de doornen en brandnetels door en ontdekten dat er inderdaad een opening in de muur was. Alexandru en ik dachten dat we het hele eiland toch wel verkend hadden, maar deze deur hadden we blijkbaar over het hoofd gezien.

'Zoals ik al zei, er zitten daar geen beren. En ook geen leeuwen of tijgers als jullie het weten willen,' herhaalde de kluizenaar droog.

Hij ging naar binnen en zette zijn lamp neer. Tussen de muren was een kleine kamer ingericht: een monnikscel, alleen leek het daar niet veel op. Er stond een eenvoudig houten bed, zoals dat hoort in zo'n cel, maar er was nog veel meer. Een tafel bijvoorbeeld, bedekt met kleurige vellen perkament, een boekenplank, scheefgezakt onder al even scheefgezakte boeken, een groene zijden mantel die aan een haakje hing, een gouden wierookhouder versierd met edelstenen, kussens en een schrijfsel van zilver. Aan elke wand hing een dik tapijt, in warme rode en groene tinten. Ik stond wel even te kijken. De kleurrijke, volgepropte kamer

was volkomen anders dan enige andere ruimte die ik op Snagov had gezien. Ik was... Verbijsterd. Ja, verbijsterd, dat is het goede woord. Voor het eerst in weken was ik, letterlijk, omringd door warmte en licht. Het was alsof ik aan het klooster ontsnapt was en pas nu realiseerde ik me hoe boosaardig het geweest was. Alles wat er gebeurd was, had alleen maar tussen zijn muren kunnen gebeuren. Het klooster was de schuld van alles, daar was ik van overtuigd. Mijn bedenkingen over de kluizenaar, liet ik achter bij de deur, tussen de brandnetels en de doornen. Al snel zat ik, net als Alexandru, op één van de kussens en dronk een zware, dieppaarse wijn uit een kom die we met z'n drieën deelden. Een gouden kom natuurlijk.

'Meer drinkgerei heb ik niet,' zei de kluizenaar alsof hij zich moest verontschuldigen, 'maar ik durf te wedden dat mijn wijn beter smaakt dan die van de schaapherder.'

'Het hangt er maar helemaal van af wie hem schenkt,' zei Alexandru.

'En met welke bedoeling hij geschonken wordt.'

'Hmm...' zei Alexandru. Dat was blijkbaar iets waar hij over na moest denken.

'Volgens Alex is de schaapherder een vijand. Hij ziet spoken,' klikte ik kinderachtig. Hierbinnen leek die gedachte nog belachelijker dan daarnet bij het meer. Het verbaasde me

dat de kluizenaar ernstig op mijn opmerking inging.

'Er zijn geen spoken hier,' zei hij, 'Snagov is een vreemde plaats, dat wel. Maar dat komt omdat er hier zoveel verleden is. Snagov is opgebouwd uit verleden: verhalen en herinneringen, steen op steen. Ik denk dat dat sommige mensen angst aanjaagt. Het is heel gemakkelijk in de ban van het verleden te raken.'

'Vooral als iemand je zulke verhalen vertelt als de schaapherder,' mompelde Alexandru bedachtzaam. 'Ik vraag me af waar hij die gehoord heeft... Het leek er niet op dat hij andermans verhaal vertelde.'

'Haal je niets in je hoofd, er zijn geen spoken hier,' herhaalde de kluizenaar. 'En waar de schaapherder zijn verhalen vandaan haalt, weet ik niet, maar er zijn genoeg boeken in het klooster die over het verleden vertellen.' Hij wees naar de verwaarloosde exemplaren op de plank.

'Deze bijvoorbeeld. Hij zal er ook wel een paar gevonden hebben.'

'Kent u de schaapherder?' vroeg ik.

'Ja, ik ken hem, maar ik zie hem maar zelden. En meestal zijn we ook niet erg geïnteresseerd in eikaars doen en laten.'

'Wie is hij?' viel Alexandru hem in de rede.

Wie is...

De kluizenaar keek op van de directheid van die vraag. Hij leek even bedenktijd nodig te hebben. Ik ging rechtop op mijn kussen zitten. Al geloofde ik niet in Alexandru's spookverhalen, ik was erg benieuwd naar het antwoord dat we zouden krijgen. Wie wds de schaapherder?

'Hij is... een herder. Eén van de vele. Ik weet niet waar hij vandaan komt en wat zijn naam is, maar hij is een herder. Dat is, denk ik, het belangrijkste. Kijk...'

Hij pakte één van de vellen perkament van de tafel. Het was een bladzijde uit een boek dat blijkbaar een bijbel moest worden. Naast de kolommen met keurige, zwarte letters was een onvoltooide tekening van de Goede Herder met het verloren schaap in zijn armen. Het was prachtig gedaan, veel verfijnder dan de weinige illustraties in de bijbel van onze pope. Alles, het veld, de mantel van de herder, de vacht van het schaap, de wolken in de lucht, leek opgebouwd te zijn uit ingewikkelde, zich herhalende patronen, lijnen en krullen die zich in elkaar vlochten. Ik had nog nooit zoiets gezien. Het was betoverend en op een bepaalde manier ook... buitenlands.

'En, wat zie je?' vroeg de kluizenaar, zijn groen-blaauwe ogen op mij gevestigd.

'De Goede Herder,' antwoordde ik. 'Hebt u dat zelf gedaan? Wat mooi!'

'Hm... En jij, Alexandru, wat zie jij? Kijk eens goed.'

'Hetzelfde als Ion, de Goede Herder.'

'Juist.'

De kluizenaar legde het vel weer terug op tafel. Ik zag uit m'n ooghoek dat hij glimlachte, een raadselachtige, sluwe glimlach die me daarnet nog ongerust gemaakt zou hebben.

'Misschien kan ik jullie helpen,' zei hij.

'Hoe?' Alexandru ging gretig rechtop zitten. 'Hebt u een boot? Kunt u ons overzetten?'

'Dat zou ik kunnen doen... Maar ik wil het niet. Ik denk dat het voor jullie beter is hier te blijven. Nee, stil! Ik weet heel goed waar je bang voor bent, Alexandru: voor nachtwezens die de kamer binnensluipen als je slaapt om zich te wreken, omdat... Nou ja, dat zul je zelf wel het best weten. Maar laat me je wel vertellen dat je zulke spoken niet op Snagov zult vinden. Dit is een heilige plaats. De grond is geheiligd en elke poort wordt beschermd door een kruis. Je ziet alleen de spoken die je zelf in het leven roept. Ze nemen de vormen aan die jij voor hen uitkiest. Ik denk dat je beter kunt proberen je broeders te helpen dan op de vlucht te slaan voor hersenschimmen. Als er op dit eiland iets mis is, dan is het met hen.'

Alexandru knikte nadenkend. Hij begon langzaam in te

zien dat de kluizenaar gelijk had. Er waren geen spoken op dit eiland, alleen elf eigenzinnige, haatdragende jongens en één dode jongen.

'U leek te weten wat er vanmiddag gebeurd is...' begon hij.

'Ik heb jullie een beetje in de gaten gehouden, ja. En vanochtend was ik toevallig in de buurt toen het gebeurde.'

'Was het Vulpes schuld?' vroeg Alexandru. Dat was iets wat hij moest weten.

'Nee, niet op de manier dat hij de jongen wilde doden. Het was een ongeluk.'

'Wat mankeerde Vulpe?' vroeg ik. Ik kende mijn vriend al zo lang ik me kon herinneren en wist dat hij driftig was, maar niet in staat om iemand te doden. Normaal blafte Vulpe wel, maar beet niet.

'Vulpe mankeert niets. Hij is precies dezelfde jongen als hij in het dorp was, met dat verschil dat hij nu niet meer in het dorp woont...'

'Wat bedoelt u?'

'Dat het leven voor jullie op Snagov heel anders is dan in het dorp. Om te beginnen zijn daar regels... Je kunt niet zomaar doen en laten wat je wilt.'

Ja, dat was zo. We begrepen wat hij bedoelde. Wie zich in ons dorp niet gedroeg zoals het hoorde, kon erop rekenen

dat zijn naam tijdens het lentefeest van de heuvel geroepen zou worden, zodat het hele dorp wist wat hij misdaan had. Het was een uitstekende manier om iedereen in het gareel te houden. De spot en vernedering vergat je niet snel.

'Dus als we thuisgebleven waren, had Vulpe nooit gedurfd te doen wat hij nu gedaan heeft. Dat bedoelt u toch?'

'Ja. Iedereen heeft regels nodig. Als een geweten niet genoeg is.'

'En hier op Snagov zijn geen regels...'

Jawel hoor, maar alleen die regels die je zelf instelt. Net zoals je hier enkel de spoken ziet die je zelf oproept. En de verhalen hoort waar je graag naar luistert. Snagov is een gevaarlijke plaats voor wie zijn ogen niet openhoudt en zijn oren niet spitst!"

'En dat hebben wij niet genoeg gedaan,' veronderstelde Alexandru.

'Mmm. Nee. Nee.'

Ik zag pretlichtjes in de ogen van de kluizenaar opflikkeren alsof hij vond dat Alexandru iets grappigs gezegd had. Ik had geen idee wat dat wel mocht zijn.

'Nee, jullie ogen zijn niet erg best en jullie oren ook niet. Maar ik denk dat Ion en jij nog altijd beter zien en horen dan de rest. Blijf daarom bij de groep en zie wat jullie kunnen

doen. Ik beloof te helpen waar ik kan.'

'Maar ik zie niet in wat we kunnen doen,' zei Alexandru. 'Het gaat mis natuurlijk. Straks komt Lupu terug en als hij hoort wat er gebeurd is, breekt de hel pas goed los.'

Jullie kunnen beginnen met voorzichtig te zijn. Behoedzaamheid is altijd goed. Werp jullie niet op als vredestitelers of zedenmeesters, ik denk niet dat jullie je zo geliefd zouden maken. Werk onopvallend. Probeer Vulpes plannen te leren kennen, ontdek wie vrienden en wie vijanden zijn. Zorg ervoor bondgenoten te krijgen. Er zijn binnen de Wolfsroedel genoeg jongens die deze ellende niet willen. Maar wees voorzichtig, héél voorzichtig. Kijk, luister en leer. Dat is het beste advies dat ik jullie nu kan geven.'

Hij haalde een kruik wijn tevoorschijn en schonk nog één keer in.

'Zo, nog een slokje voor jullie weer naar buiten gaan. Alsjeblieft, Alexandru.'

Alexandru nam de kom aarzelend aan. Ik kon zien dat hij nog niet aan een afscheidsdrank toe was. Opnieuw de duisternis ingaan, stond hem helemaal niet aan.

'Kunnen we nog niet even blijven?' mompelde hij, terwijl hij rood aanliep vanwege zijn kinderachtigheid.

'Nee, jullie moeten terug naar jullie broeders. Zij schieten

er niks mee op als jullie je hier blijven verstoppen, hoe veilig het hier ook is.'

Alexandru knikte. Hij zag de waarheid van die woorden wel in. Hij nam een slok wijn en zette toen opeens grote ogen op, want er was weer eens een idee in zijn hoofd opgeborreld.

'Wilt u ons zegenen?' vroeg hij.

De kluizenaar wreef een moment nadenkend langs zijn kin.

'Zou dat schelen, denk je?'

'Natuurlijk. U... uche.'

Alexandru verslikte zich in zijn woorden en het laatste slokje wijn.

'U bent tenslotte een man van God.'

'Dat is waar,' zei de kluizenaar, zo ernstig dat het leek of hij zichzelf moest overtuigen. 'Kom dan maar.' We gingen met gebogen hoofden voor hem staan en lieten ons zegenen. De hand van de kluizenaar rustte zwaar en warm op mijn kruin, het leek of er kracht en vertrouwen door zijn vingers stroomde en toen hij klaar was, waren wij klaar om de nacht in te gaan, terug naar de wereld binnen de muren van Snagov.

We namen stilletjes onze plaatsen in de kring om Stroe weer in.

Brieven Aan de kluizenaar van Snagov

Vandaag is de eerste dode gevallen. Het ging nog min of meer per ongeluk en ze zitten nu treurig bij elkaar, maar ik voorzie spoedig nieuw bloedvergieten. De eerste moord is altijd de moeilijkste.

Bovendien is er reden tot wrok, verdachtmakingen. Wie de moordenaar is, is overduidelijk, maar wat waren zijn bedoelingen? Niet iedereen is ervan overtuigd dat Vulpe enkel en alleen uit drift handelde. Hij heeft een spion vermoord en daar zal altijd opzet achter gezocht worden. En wat was de rol van die andere vijf? Ook zij zijn onder

verdenking komen te staan en zullen binnenkort definitief partij moeten kiezen.

Dit is een breekpunt.

Vulpe zal zijn leiderschap moeten bewijzen. Degenen die hem willen volgen, zal hij aan zich moeten binden, van degenen die nog twijfelen of op een andere manier later een bedreiging voor hem kunnen vormen, zal hij zich moeten ontdoen.

Ik denk dat Vulpe er, bewust of onbewust, goed aan gedaan heeft zichzelf en zijn mannen te testen door dit 'ongeluk'. Hun reacties waren duidelijk en, voor mij, voor een groot deel voorspelbaar.

Luitenant Beldie is een aanwinst. Mannen als hij zijn nodig in elke groep die zal moeten vechten voor zijn bestaan. Hij is gehoorzaam, hondstrouw en eenvoudig van geest en heeft - dat is heel belangrijk - niet die bij mensen zo vaak aangetroffen afkeer van pijn en bloed. Hij zal hun beul zijn, eventueel geholpen door Bitu, maar van hem ben ik nog niet zeker. Hij staat nog onder invloed van zijn vriend, Epure, en hem moet Vulpe kwijt zien te raken. Hij doet me aan jou denken, die jongen: ongevormd, plooibaar en dol op luxe. Schoonheid is voor hem het enige wat telt en zoals je weet, is schoonheid in deze wereld van geen belang.

Ion is even ongevormd als hij. Het is een jongen met maar

weinig talenten, maar de talenten die hij heeft, denk ik dat ik gebruiken kan. Hij kent de roes, het genot van de strijd en als ik naar hem kijk, zie ik iets van mezelf in hem, al is het nog moeilijk te zeggen wat precies.

En dan Alexandru. Hij is de intelligentste van hen. Iemand met een sterk gevoel voor goed en kwaad, een grappenmaker, maar ook een gevoelig mens. Een woordkunstenaar. Als Vulpe hem aan zijn kant zal weten te krijgen, zal hij veel gemak van hem kunnen hebben, maar hij zal hem met beleid moeten gebruiken. Die jongen heeft een geweten. Dat maakt hem voor mij extra interessant. Ik wil hem testen.

Vulpe zelf ten slotte is van het soort mensen dat ik veracht: dol op geld en macht, altijd samenzweringen en complotten uitbroedend, volkomen rechtvaardig in eigen ogen. Het evenbeeld van zijn broer, al zal hij dat nooit willen toegeven.

Ik ben uit op zijn vernietiging. Ik walg van hem, maar pas er wel voor op hem dat te laten merken. Op dit moment ben ik de beste vriend die hij zich wensen kan. Ik zal hem steunen, hem voeren naar ongekende hoogten om hem dan te pletter te laten vallen!

O, die machtigen van de wereld! Al die kleine en grote koninkjes! Ze omringen zich met waanwijsheid en klatergoud en denken dan dat ze onsterfelijk zijn. Maar wat zijn hun lichamen meer dan modder, drek en stof? De beulen, de

kraaien en de wormen, dat zijn de koningen van deze wereld. Zij zullen nog regeren lang nadat de koningen met hun pracht en praal vergaan zijn.

Mijn plan begint te rijpen. Ik zal mijn kuddeke langs een brede weg voeren, waarvan ze niet vermoeden waar die heen leidt. Het zal hun goed gaan. Ze zullen zich aan het moorden wennen en het uiteindelijk als een noodzakelijkheid, zelfs een prettig tijdverdrijf, gaan zien.

Ik zal hen rijk maken. De heren van Snagov zullen ze zich noemen. Maar als ware heren zullen ze elkaar om elk geldstuk gaan bevechten. Wie rijk is, heeft nooit genoeg.

Ze zullen elkaar niet langer als broeders zien, uiteindelijk niet langer als mensen. Ze zullen elkaar door hun haat zó ophitsen dat ze de werkelijkheid zullen vergeten en die is dat ze allemaal kleine mensen zijn. Verdwaalde schapen die elke herder zullen volgen, of hij het nu goed of slecht met hen voorheeft.

De Hongaren beweren dat sommige herders weerwolven zijn die 's nachts hun kudde verscheuren. Zulke wezens bestaan alleen dankzij de verbeelding van de mensen, hun diepste en duisterste dromen, maar die dromen onthullen iets van de werkelijkheid. Er zijn niet veel goede herders. De meesten van hen zijn vermomde wolven. Waarom volgen de schapen hen dan toch? Niet alleen omdat de herder

vriendelijk tegen hen spreekt en hen naar weiden met sappig gras brengt. Nee, ze volgen hem ook om zijn grommende honden en omdat ze bang zijn voor de wilde dieren in het woud. Wie zo zijn schapen leidt, inspeelt op hun angsten en hun hoop op redding, die zal een grote kudde achter zich krijgen. Ik weet hoe ik een kudde leiden moet. Dit kuddeke zal me blijven volgen, al slacht ik hen één voor één. Wil je het spel nog steeds spelen? Ik durf te beweren dat ik het zo volmaakt beheers, dat je gedoemd bent te verliezen. Blijft de weddenschap staan?

Brieven Aan de schaapherder van Snagov

Ik heb gezegd op geen enkele provocatie in te gaan. Deze belofte breek ik, maar de weddenschap blijft staan. Ik ben namelijk even bedreven in het spel om de macht als jij, al heb ik het altijd op een andere manier gespeeld.

Ik herhaal dat elk woord van jou me doet walgen. Wat jij hier als waarheid opgeschreven hebt, is slechts de halve waarheid.

Jij bent overtuigd van de natuurlijke slechtheid van de mens, ik van de natuurlijke goedheid. Ik heb zelfs begrip en

liefde gevonden bij de meest verstokte heidenen. Jouw woorden lijken waar voor degene die de rest van het verhaal niet gehoord heeft. Ze verplichten mij te reageren.

Ik geloof niet dat het goed is mensen te weiden alsof het schapen zijn. Het zijn namelijk geen schapen. Schapen hebben geen verstand en geen geweten, mensen hebben dat wel. Ze kiezen zelf hun herders en zullen op den duur door de schaapskieren van de wolf heen zien. Alles wat ze nodig hebben, is wat tijd en een zachte hand om hen te leiden. Ik weet dat ik geen stokken of honden nodig zal hebben om jouw kudde in mijn stal te krijgen. Ze zullen zelf komen. Ik zal hun gras en helder water aanbieden, meer niet. Ze zullen het uit eigen beweging verkiezen boven jouw geblakerde vlakten en vergiftigde bronnen.

Waarschijnlijk zul je om mijn wapens lachen. Jij denkt dat een krijger aan woorden en geduld niet genoeg heeft. Volgens jou zal hij de slag nooit kunnen winnen zonder een zwaard.

Ik zal je bewijzen dat het ook anders kan. Ik verbreek mijn belofte niet om actief aan dit spel deel te nemen. Ik neem de wapens tegen je op. Mijn wapens. De wapens die jou al eens verslagen hebben. We zullen zien wie de sterkste is!

16. De begrafenis van Stroe Copaci

Lupu keerde terug in de tweede nacht van onze dodenwake. Hij stond plotseling voor ons, nog in zijn feestkleren, wierp één blik op de dode voor het altaar en begreep alles. Maar hij zweeg.

Miron en Preda kwamen op hem af. 'Hoofdman, er is een moord gepleegd. Weet je dat...'

Lupu maakte een afwerend gebaar. Hij zag er plotseling veel ouder uit dan hij in werkelijkheid was.

'Later. Laten we nu zorgen dat deze jongen een christelijke begrafenis krijgt. Daarna zal ik rechtspreken.'

Van wat planken die we van een oud schuurtje lostrokken, maakten we een doodskist. Alexandru en ik roeiden de kist met het lichaam naar de overkant en daarna volgden de anderen.

We liepen in een zwijgende tocht door het woud. Het kleine lichaam in de kist begon te wegen. We zweetten en de vliegen plaagden ons. We wensten dat er een einde kwam aan deze tocht, maar zagen op tegen het moment dat de eerste huizen van het dorp in zicht zouden komen, ongeruste vrouwen ons tegemoet zouden rennen en het schreeuwen en weeklagen zou beginnen. Toch zouden de vragen nog het ergst zijn. Wie van ons zou durven antwoorden? We voelden ons allemaal schuldig.

Ik zag Vulpe regelmatig naar zijn broer kijken. Waar was hij bang voor? Dat Lupu hem als een misdadiger zou uitleveren? Of hoopte hij dat hij hem in bescherming zou nemen omdat hij nog steeds een lid van de broederschap was? Het dorp kwam in zicht. Het was bekend, maar ook vreemd. We hoorden er niet meer. De roedel was ons thuis, niet langer de boerderij van onze familie.

Wat zal ik je vertellen over de begrafenis van Stroe Copaci, Vilcu? Het dorp herinnert zich zijn naam alleen nog met Pinksteren als we brood, eieren en wijn bij de graven zetten. De vrouwen huilden lang en hard om hem, want hij was jong

en ongetrouwd gestorven, wat in ons dorp altijd heel erg gevonden werd. We waakten nog één nacht bij hem, met alle mannen en vrouwen van het dorp. Terwijl de vrouwen hun klaagzangen zongen, vroegen de mannen aan Lupu: 'Hoe is hij gestorven?'

'Dapper, antwoordde Lupu na even nagedacht te hebben. 'Het was een buitenlandse koopman. Drie keer groter dan hij. Stroe maakte geen kans. Maar toch heeft hij gevochten.'

Lupu liet de wet van de broederschap triomferen boven de wet van het land. We waren hem er dankbaar voor, vooral Vulpe, en even hoopte ik dat het weer goed zou komen tussen de broers. Dat zou niet gebeuren.

Aan het eind van de nacht gingen de vrouwen naar buiten en zongen op de oostelijke hoek van het huis het lied van de Dageraad. Ze smeekten de goede feeën van de morgen nog even te wachten de hemel te verlichten, zodat ze de dode al het noodzakelijke voor de grote reis naar de andere wereld zouden kunnen meegeven. Daarna gingen ze weer naar binnen en legden al zingend kaarsen, munten, een zak met eten en een staf in de kist. We wierpen een laatste blik in de kist en lieten de jongen toen over aan de priester die, geholpen door Stroes vader, nog enige rituelen moest verrichten om de rust van de dode te verzekeren. Ik zag dat ze allebei een hamer en een lange spijker in hun handen

hadden.

Op de dag van Stroes begrafenis regende het. De dikke wolken maakten het donker als op een winterdag. Blootshoofds volgden Alexandru, Vulpe en ik de kist, die gedragen werd door Stroes vader, zijn broers, Lupu en Beldie. Vulpes donkere, slordige haar plakte tegen zijn voorhoofd. Hij zag eruit als een grimmige landloper die de regen en de duisternis allang niets meer kunnen schelen. Alexandru had zijn ernstigste gezicht getrokken, wat hem altijd heel raar stond, en probeerde oogcontact met mij te krijgen alsof hij me iets wilde vertellen.

Op de begraafplaats lag Stroes graf al klaar, met het kruis dat erop geplaatst zou worden ernaast. Het was gesneden door Stroes oudste broer, Mihai, en nog niet helemaal af. Op Stroes naam en de inscriptie N.I.K.A., Jezus Christus, Overwinnaar, na, was het kaal. Maar het werd later nog heel mooi, met een sierlijke vogel, de ziel die zijn vleugels uitslaat, erbovenop. Soms ga ik er nu nog heen omdat het me troost geeft.

Toen we allemaal een schep aarde in het graf hadden geworpen, gingen de mannen terug naar het huis van Copaci, waar een maaltijd gehouden zou worden. De vrouwen bleven op het kerkhof om te weeklagen bij de graven van hun familieleden die op een dag als vandaag herdacht werden.

Mijn moeder gaf me Ursa, mijn kleine zusje, mee. Haar zwarte jurkje was nat geworden door de regen en ze was bang dat ze kou zou vatten. Ik nam haar op mijn arm. Ursa begreep niet waar al die somberheid voor nodig was en babbelde honderduit, omdat ze blij was me weer te zien.

'Ion blijven. Ion blijven. Vanavond paardje rijden, hè?'

'Ja, hoor, vanavond paardje rijden,' beloofde ik.

Dat was Ursa's favoriete spelletje: als een kleine amazone op mijn rug zitten en me met een rietstengel op m'n kont geven: 'Hup, knol! Harder, Ion!'

Meestal speelde ik graag met haar, maar nu stond mijn hoofd er niet naar. Ik was moe, had al drie nachten niet meer geslapen en verlangde naar mijn eigen bed en het geruststellende gesnurk van mijn vader aan de andere kant van de kamer. Plotseling begon Ursa enthousiast op mijn arm op en neer te springen.

'Paard!' riep ze en wees.

Ik keek. Het was nu gaan hagelen en door het gordijn van glimmende, dansende hagelsteentjes zag ik aan de rand van het kerkhof een vrouw in rouwkleren staan met een paard bij de teugel. Een sluier bedekte haar gezicht, deftige mevrouwen handschoentjes haar handen.

Een heks, was mijn eerste, onwillekeurige gedachte, want

heksen verschijnen altijd in hagelbuien. Ik wendde Ursa's gezichtje af, want ik had het idee dat de vrouw naar haar keek. Zelf durfde ik haar blik te beantwoorden. Ze was namelijk niet echt angstaanjagend. Er was iets bekends in haar houding.

Mara! flitste het door me heen en op dat moment was het alsof ik onder haar sluier kon kijken. Haar prachtige ogen leken me te vragen snel naar het klooster terug te keren. Zonder woorden vertelde ze me dat ik de enige vreugde in haar leven was, dat ze van me hield. En ik geloofde het.

Mijn hart begon te bonzen. Bijna had ik Ursa neergezet en was naar haar toe gehold, maar toen dwaalde de blik van de vrouw weer af naar het kind. Er ging een rilling door het kleine lijfje van mijn zusje heen, alsof ze die blik voelde en ze drukte zich stijf tegen me aan. Ik verbrak de betovering, die hier niet zo sterk was als op het eiland en liep haastig door. Ik was bang voor een kwaad dat de wrok en haat binnen de broederschap te boven ging, maar wist tegelijkertijd zeker dat ik de roedel zou volgen, terug naar het klooster. Ik had er iets van mezelf achtergelaten. Misschien wel mijn hart.

Die avond zat ik, net als vroeger, voor de haard in het huis van mijn ouders. Mijn moeder stopte snel en handig een gat in mijn broek, mijn vader repareerde zwijgend het tuig van onze trekossen, maar maakte er geen haast bij. Regelmatig legde hij zijn werk opzij om wat te roken.

Alles leek als vanouds, maar toch merkte ik dat er iets anders was. De zwijgzaamheid van mijn ouders werd niet alleen veroorzaakt door de begrafenis van eerder die dag. Het zakje geld, mijn deel van de opbrengst van de verkochte stoffen, lag nog ongeopend op tafel. Ik wist niet of mijn vader blij geweest was met het geld, dat ik hem, meer uit schuldgevoel dan uit vrijgevigheid, had gegeven.

Ik voelde me niet langer op mijn gemak in de kring van licht en warmte voor de haard en stond op om naar bed te gaan.

De stem van mijn moeder klonk hoog en gehaast. Wat er nog gezegd moest worden, moest blijkbaar nu gezegd worden. 'Wanneer gaan jullie weer terug?'

'Dat weten we nog niet.'

Ze keek me aan of ze nog meer wilde zeggen, maar er kwam niets.

'Je moeder wil niet dat je teruggaat,' zei mijn vader toen. 'En ik trouwens ook niet.'

'Ik wil niet over een paar maanden ook bij het graf van mijn zoon staan!'

Mijn moeder pakte me bij de hand en trok me op haar schoot alsof ik nog een kleine jongen was. Nukvig liet ik het toe.

'Ik kan heus wel op mezelf passen,' bromde ik.

'Maar je weet dat Snagov een plaats is die niemand geluk brengt.'

'Ons anders wel. We komen niks tekort. We willen rijk worden, mama, en als ik rijk ben, zal ik jullie ook rijk maken.'

'We hoeven geen bloedgeld!'

Mijn vader was opgestaan, had het zakje geld van tafel gepakt en hield het me voor. 'Ik had er nooit bezwaar tegen geld aan te nemen toen Lupu de touwtjes nog stevig in handen had. Het was geen eerlijk geld, maar er kleefde tenminste geen bloed aan. Nu is er iets veranderd. Ik weet niet wat, maar het deugt niet.'

Ik keek hem vragend aan, niet begrijpend hoe hij dat geraden kon hebben.

'Ik zal je vertellen wat buurman Fagu in het woud gevonden heeft en ik hoop dat je er niets mee te maken hebt, joch, want ik sla je voorgoed kreupel als het zo is!'

'Wat heeft hij dan gevonden?' vroeg ik met een akelig voor gevoel in mijn maag.

'Een groep inlandse kooplui, eerlijke Roemenen, allemaal mordsdood: één door het hoofd geschoten, de anderen de keel doorgesneden en verder gruwelijk verminkt.'

Ik probeerde me te beheersen, maar ik kan je wel vertellen

dat ik schrok. Dit was dus wat Alexandru me had willen vertellen. Wie had dit op zijn geweten? Onze schaapherder toch niet? Meer dan ooit was ik ervan overtuigd dat ik naar Snagov terug moest. Misschien was ik de enige die een ramp kon voorkomen. Ik maakte me uit de armen van mijn moeder los. Wilden ze me laten gaan, dan moest ik me nu als een man gedragen.

'Wij hebben er niets mee te maken,' zei ik tegen mijn vader. 'We hebben het kamp van die kooplieden overvallen, dat is waar, maar ze leefden nog toen we hen achterlieten. Ik heb geen idee wie hen vermoord heeft, maar het was niemand van de bende van Lupu. Daarbinnen is niets veranderd.'

Mijn vader keek me aan met zijn beruchte haviksblik, maar ik weerstond die blik. Hij kon geen leugen ontdekken.

'Blij dat je de waarheid spreekt, Ion, maar ik blijf erbij dat je niet terug moet gaan. Het is zoals je moeder zegt: Snagov heeft nog nooit iemand geluk gebracht.'

'Maar ik kan mijn broeders toch niet in de steek laten! Dat zou net zo oneervol zijn als deserteren uit het leger.' Vader zweeg. Eer betekende voor een boer evenveel als voor een edelman.

'U zou toch niet willen dat ze zeggen: "die van Brebu is een moederskindje, ging ik verder, "die rent snel naar huis als-ie

een keertje bloed gezien heeft".'

'Waarom zouden ze dat zeggen? Misschien zeggen ze wel: "Die van Brebu is een verstandige jongen".'

Maar de stem van mijn vader klonk niet meer zo streng als daarnet.

'Ton, vertel me eerlijk,' zei hij ernstig, 'is er echt niets aan de hand daar? Misschien niet met jullie, maar...'

Ik schudde beslist mijn hoofd: 'Niets.'

Ik móést terug. Al was het niet om Vulpe en Alexandru, dan wel om Mara's droevige ogen... Misschien wel alleen om die ogen...

Het liegen ging me zo gemakkelijk af dat mijn ouders me uiteindelijk geloofden. Ze lieten me gaan, maar ik moest mijn moeder beloven regelmatig langs te komen of te laten weten dat alles in orde was. Ik beloofde dat en slaagde er die avond voor het eerst sinds lange tijd weer in een fatsoenlijk gebed uit te spreken. Ik vroeg de Goede God me te helpen mijn broeders te redden en viel daarna gerustgesteld in slaap, in de overtuiging dat het me nog zou lukken ook. Ik was zó stom.

Deel II

Uit de kronieken van Snagov Voda Radu cel Frumos

Toen onze kindertijd voorbij was, leken mijn broer Vlad en ik maar in weinig meer op elkaar. Wie onze geschiedenis niet kende, had nooit vermoed dat we broers waren. Wie daarvan wel op de hoogste was, sprak er niet over. Het leek verboden, zelfs onmogelijk, onze namen samen uit te spreken. Zelf spraken we nauwelijks met elkaar, maar hielden elkaar in de gaten met de waakzaamheid van wilde dieren die niet weten te kiezen tussen de aanval en de vlucht. Ik had me al jong aangeleerd de bedoelingen van mannen aan hun lichaam af te lezen. Als ik naar Vlad keek, kon ik meer over zijn gedachten te weten komen dan als ik met hem gesproken

had.

Eenmaal een jongeman geworden, leek hij getemd te zijn. De kleine, kinderachtige uitingen van rebellie waren verdwenen. Op zijn twaalfde was hij de held van alle gijzelaars aan het hof geweest door te weigeren zittend op de grond te eten, zoals de Osmanen dat deden of door zijn leraren koppig in het Roemeens aan te blijven spreken, alsof hij verwachtte dat zij zijn taal zouden leren, in plaats van hij de hunne. Nu leek de discipline van het Osmaanse soldatenleven alles voor hem te zijn. Alle regels die hij vroeger zo graag overtreden had, werden nu secuur nageleefd. Twee uur voor het eerste gebed stond hij op en rolde zijn matras op met een aandacht alsof het van het grootste belang was dat die dikke, gestikte deken een perfecte rol vormde, zonder bulten of plooiën. Daarna waste hij zijn gezicht en bond zijn haar in een strenge staart. Tijdens het ochtendgebed voerde hij zijn eigen rituelen uit. Hij was nooit moslim geworden en dat was misschien het enige waarin hij zich niet aangepast had. Hij was een overtuigd orthodox christen als het om het navolgen van de geloofsregels ging. Hij vastte in de dagen voor Pasen, bad staande alle gebeden die hij nog kende en bewaarde onder zijn kleren een kleine icoon die een dienaar voor hem binnengesmokkeld had. Er was een engel met gouden vleugels in een wapenuitrusting op afgebeeld. De aartsengel Mircea.

Ik weet niet of mijn broer echt zo'n gelovig mens was. Maar de rituelen gaven hem zekerheid. Ze werden zijn godsdienst. Een godsdienst met een vorm, maar geen inhoud en geen hart.

Zijn echte godsdienst was de strijd. De enige straf die hem als jongen raakte, was uitgesloten te worden van het boogschieten, worstelen of zwaardvechten. Het waren spelletjes, zoals verstoppertje en blindemannetje voor gewone kinderen spelletjes zijn. Hij lachte en schreeuwde, moedigde de anderen aan of schold ze uit als ze een fout maakten. Nu was het anders. Als hij zijn paard zadelde, zijn boog spande of zijn spieren masseerde met olijfolie, deed hij dat met dezelfde stille concentratie als al het andere. Het leek erop dat hij wachtte. Elke zorgvuldige, beheerste beweging was een teken van ingehouden woede.

Hij haatte dit leven. Hij haatte het paleis. Hij haatte de mannen die hij elke dag om zich heen zag, met hun lange kaftans van zijde met lotus- en tulpenmotieven, hun hoge tulbanden en geverfde baarden, de buitenlandse slaven die een andere naam gekregen hadden, de wachters, de soldaten en de pages. Hij haatte hun taal, hun godsdienst, hun rituelen, hun gebaren, alles wat met hen te maken had. Alles wat vreemd en bijzonder was en mij boeide, kon hij enkel haten. Wat onbekend was, vormde een bedreiging. Vlad wilde zekerheid: een eenvoudige wereld met één waarheid en één

god. Een wereld waarin vaders van hun zonen hielden en hen niet verkochten aan heidenen.

Aan het hof wisten niet veel mensen van zijn haat. Vlad stelde zijn agressie in dienst van zijn vijanden, zolang hij hen kon gebruiken. Hij wilde een rang in het Osmaanse leger en kreeg die nog voor zijn zestiende verjaardag. Ze hadden hem geen mooier en gevaarlijker geschenk kunnen geven. Dit was macht, de macht waar hij al zo lang op gewacht had. De eerste dagen maakte die macht hem gek. Voor even was hij weer eenjongen, dol als een jonge hond. Op zijn witte paard galoppeerde hij heen en weer, schreeuwde bevelen en stuurde zijn mannen hierheen, daarheen en weer terug, tot ze niet meer konden. Aan het eind van de dag bracht hij, rood verbrand door de zon en stinkend van het zweet, zijn paard naar de stal. Hij steeg af en liet zich, hijgend en lachend alsof hij een vrouw gehad had, in het stro vallen. De strijd was niet alleen zijn afgod. Ze was ook zijn minnares. Hun liefdesspel was wreed en bloederig, maar opwindend genoeg om het telkens weer te herhalen. Ik was bang voor wat er zou gebeuren als Vlad als prins met deze bruid zou trouwen. Ze zou hem meer macht geven dan goed voor hem was.

Soms, aan het eind van zo'n uitputtende dag, was Vlad te moe om nog te haten en praatte hij met me. Dan vertelde hij me over zijn plannen voor de toekomst. Nooit letterlijk, natuurlijk, want daarvoor vertrouwde hij me niet genoeg, maar

in de vorm van verhalen en legenden die we vroeger van onze vader gehoord hadden. Hij nam me mee naar de oer-bossen van Wallachije die lang geleden het hele land bedekt hadden en door onze stamvader Basarab als eerste mens verkend waren. Ik hield er niet van te horen over de wezens die hij daar ontmoet had: de wolven die konden spreken, de raven die de lijken van hun tegenstanders in de bomen hingen en de woudossen die alles vertraptten wat op hun pad kwam. Op deze wilde dieren wilde Vlad gaan jagen. Van de wolven wilde hij gehoorzame honden maken, van de raven beulen en van de woudossen koeien die de boeren melk, vlees en welvaart zouden schenken. Vlad wilde graag een welvarend land. Maar alleen omdat een welvarend land veel soldaten kan voeden. Hij was niet geïnteresseerd in geluk, rust of schoonheid. Alles wat het leven prettig maakte, was volgens hem overbodig. Hij kon leven als de wilde dieren. Als hij een plaats had om te slapen en wild om op te jagen, was hij gelukkig. Hij wilde het paleis met zijn keurig aangelegde tuinen verlaten en verdwalen in de wildernis van het woud.

Op de avonden dat hij met me praatte, probeerde hij me ook uit te horen. Hij zei dat ik geheimen kende, en dat was ook zo. Ik had toegang tot de bron van alle geheimen: de jonge sultan Mehmed. Zijn vader Murad was gestorven en het hele rijk had gerouwd alsof het een vader had verloren. Mehmed was anders dan zijn vader. Hij had niet zijn

vriendelijke, eenvoudige aard, maar wel grote dromen. Ik kende die dromen, omdat er nachten waren dat ik op zijn kussen lag en hij ze me in mijn oor fluisterde. Ik was zijn engel, zijn cherubijn, een geheim pleziertje dat te prettig was om het te laten verbieden door welke wetten dan ook. Net als Vlad maakte Mehmed zijn eigen godsdienst. Hij gaf het mooie, bange kind uit Wallachije tamarindesorbets en zoete helva, duwde het blauwe, roze of groene edelstenen in handen om mee te spelen en liet het wijn drinken tot het zacht en willoos werd en niet meer begon te huilen als hij het naar zich toe trok. En als het dan nadien getroost moest worden, waren er altijd nog verhalen om te vertellen. Hij wist welke het graag hoorde: die over Constantinopel, de stad waar zijn vader hem over had laten dromen.

Ik genoot van zijn woorden. Ik kon me de muren, pleinen en paleizen bijna voorstellen. Een stad van goud en diamant, doorzichtig als glas als het hemelse Jeruzalem. Net als vroeger kon ik het niet laten uit te roepen: 'Wat zou ik daar graag eens heen gaan!'

'Ik kan je er mee naartoe nemen,' zei Mehmed dan en haalde grote vellen papier tevoorschijn met daarop de stadsmuren, de torens en de plaatsen van de kanonnen en alle poorten. Hij begon met te vertellen over loopgraven, kanonskogels en galeien. Hij noemde getallen, zoveel duizend janitsaren, zoveel honderd ruiters, tientallen

kanonnen... Ik luisterde niet meer. Zoals altijd als Mehmed ergens zijn oog op had laten vallen, veranderden zijn liefkozingen al snel in een wurggreep. Ik wist dat als ik voor de poorten van mijn droomstad zou staan, ze verminkt en verkracht zou zijn, met kapotgeschoten muren en geplunderde kerken. Het zou niet meer de stad zijn die mijn vader gezien had. Net als hij zou Constantinopel enkel nog een herinnering zijn.

Ik vertelde Vlad zoveel als ik kon vertellen zonder een verrader te zijn. Maar hij had aan mijn toespelingen genoeg. Hij luisterde aandachtig en ik weet zeker dat hij elke zin woordelijk onthield. Ik vroeg hem of hij dacht dat God toe zou staan dat die heilige stad zou vallen. Als kleine kinderen hadden we dat nooit geloofd.

Ja,' zei hij eenvoudig.

'Maar zal dan niemand Constantinopel redden?' wilde ik weten.

'Nee,' zei hij en glimlachte. 'Geen engelen en ook geen mensen. Iedereen denkt altijd het eerst aan zichzelf, Radu. Verwacht van niemand hulp.'

Ondanks zijn schijnbare achtereisheid, wist ik zeker dat mijn broer zich ook zorgen maakte. Mehmed wilde de wereld veroveren, niets minder. Dat wist hij. Constantinopel was een grote stap, maar nog maar een eerste stap. Zolang hij zou

leven, zou er oorlog zijn en Vlad wilde in die oorlog zijn tegenstander zijn. Hij wilde een reus om tegen te vechten. Zo'n gevecht zou het bloederigst zijn.

En hij wilde er niet lang meer op wachten.

Het gebeurde op een van de grote jachtpartijen waar het hof zo dol op was. We vertrokken in een indrukwekkende stoet uit Adrianopel naar de jachtvelden op het platteland. De valkeniers droegen hun sperwers en valken op de vuist en de pikeurs voerden hun hazewindhonden en tamme panthers mee die op herten en wilde ezels zouden gaan jagen. De jagers hadden hun mooiste kleren aangetrokken en keken arrogant over de menigte bewonderende burgers langs de weg heen. Ook Vlad was erbij. Hij kleepte zich nooit duur of opvallend, maar nu was hij gekleed als de prins die hij was. Hij had een mantel laten maken die even groen was als die van onze vader. Zijn tuniek was van fluweel en even rood als de opgaande zon op een wintermorgen. Ik was niet zoveel van thuis vergeten dat ik niet wist dat groen en rood de kleuren waren van de ridderorde van de Draak. Ik vroeg me af wat mijn broers plannen waren.

De jachtpartij was het gewoonlijke succes. De dienaren dreven het wild naar een plaats waar het niet kon ontsnappen en daarna was aan sultan Mehmed de eer de meeste herten te doden van het hele gezelschap.

's Avonds werd het wild boven een vuur geroosterd en maakten de koks in het veld een maaltijd klaar die even goed was als een feestmaal uit de keukens van het paleis. We aten en dronken tot het donker werd. Pas als de nevelslierten, die uit de meertjes kwamen kruipen, het koud maakten, zochten we onze tenten op. Ik sliep die nachten bij Mehmed, die deze bijzondere dagen dat hij geen verplichtingen had, zo veel mogelijk van het leven wilde genieten. Ik had geen klagen. Hij had mooie slaven en slavinnetjes voor me meegenomen en wilde dat ik net zoveel plezier had als hij. Dat had ik zeker, maar toch begon ik me na enkele dagen ontevreden te voelen. Ik werd humeurig en lichtgeraakt en beledigde de jongens en meisjes die alles wilden doen om het me naar de zin te maken. Ik begreep niet wat er mis met me was. Ik had me nooit als een dreinend kind gedragen, alhoewel ik altijd verwend was als een koningszoon. Ik kreeg het benauwd in de tenten van zware, geborduurde zijde met hun kussens en tapijten. De lucht van parfum en massageolie verstikte me. Ik wilde naar buiten, de koude, nevelige nacht in. Maar altijd zag ik ertegen op om op te staan, me aan te kleden, de kortaangebonden wacht voor de tent aan te spreken... Ik bleef liggen en bedekte mijn mooie, nutteloze lichaam met een laken.

Op een nacht gaf Mehmed me een kleine jongen met het gezicht van een engel. Hij kon nauwelijks ouder dan acht,

negen jaar geweest zijn en was afkomstig uit Servië, een van de gebieden die zijn belasting aan het Osmaanse Rijk betaalde in de vorm van jongens. Als ze hun thuis, naam en godsdienst vergeten waren, zouden ze de kern van het Osmaanse leger vormen en vechten tegen hun vaders en broers. Ik had medelijden met hem. Hij deed me aan mezelf denken, opeens alleen in een vreemd land. Hij was, net als ik, bang en verward en zocht met een wanhopige energie naar iets dat hem zekerheid kon geven. Hij klampte zich aan me vast, terwijl ik in elke vezel van zijn lichaam de spanning en afkeer voelde die ik ook ooit gevoeld had. Ik probeerde met hem te praten, maar de enige taal die hem geleerd was, was die van de liefde, het lichaam en het leger. Hij kon me niets vertellen over zijn ware gevoelens en kon zich enkel uitdrukken met zijn handen. Hij deed met me wat hij dacht dat ik verwachtte, gevoelloos en automatisch, en met elke aanraking werd de neiging hem in zijn gezicht te slaan sterker.

'Hou op!' wilde ik hem toeschreeuwen. 'Laat toch asjeblieft merken dat je dit niet wilt! Hou op met glimlachen, je wilt huilen!'

Het was alsof ik mezelf zag. Hij vertelde me meer over mezelf dan mijn spiegelbeeld. Uiteindelijk pakte ik hem bij zijn polsen en duwde hem van me af. Hij keek naar me op, niet begrijpend en bang dat dit een nieuw, ruw spelletje was. Maar ik gaf hem zijn kleren en zei dat hij mee moest komen.

Dat begreep hij.

Terwijl de jongen zich aankleedde, probeerde ik na te denken. Ik had een overhaast besluit genomen, wat niet mijn gewoonte was. Ik had besloten de jongen naar Vlad te brengen die over enkele dagen uit onze gevangenis van satijn en zijde zou ontsnappen. Ik had hem wild en vrij, met een vuil gezicht en ongekamde haren willen zien, bevrijd van de sieraden die van hem een onnatuurlijk, tweeslachtig wezen maakten. Ik wilde hem de woeste wereld van het woud insturen en zag geen andere mogelijkheid dan hem met een jager mee te geven. Ik had mijn eigen machteloosheid in zijn slappe handen gevoeld en was ervan overtuigd dat ik hem niet kon helpen. Ook al had ik meteen mijn twijfels, ik kon op dat moment geen andere oplossing bedenken dan hem naar Vlads tent te brengen.

De jongen volgde me naar buiten en wachtte geduldig, met zijn hand in de mijne, terwijl ik met de wacht sprak. Die liet ons gaan. Het was ondertussen bekend dat ik een trouwe hond was die altijd kwam als er gefloten werd en dus niet altijd aangeliind hoefde te worden. De illusie vrij te zijn, was één van de luxes waarvan ik af en toe mocht genieten. Vlads tent lag, klein en onbetekenend, in het midden van het kamp. De hond die daar sliep, moest kort gehouden worden. Ik tilde voorzichtig het tentdoek op.

Op het tapijt op de grond brandde een olielampje. De bibberende vlam verspreidde net genoeg licht om de voorwerpen in de tent een vorm te geven. Midden op het tapijt stond een zadeltas met daarnaast wat platte broden, een lap gerookt vlees en een leren zak met yoghurt of water, de uitrusting van een reiziger.

Stil deed ik een paar stappen naar voren en zag mijn broer op de rand van de lichtkring zitten. Hij was wakker en zag er niet uit alsof hij vannacht al geslapen had. De uitdrukking op zijn gezicht was onverwacht gelukkig en dromerig. Hij hield een langwerpige voorwerp in zijn armen, ingebakerd in lappen als een zuigeling. Ik wist wat het was. Ik hield mijn handen voor me om te laten zien dat ik geen wapens bij me had. Ik voelde me nooit erg op mijn gemak bij hem en wist dat hij me eenvoudig zou kunnen doden. Hij had een zwaard, ik niet. Maar ik scheen hem koud te laten. De jongen en ik gingen op het tapijt voor hem zitten. Hij keek ons aan, belangstellend, maar zonder enige andere emotie. De minachting en haat die ik zo goed kende, waren verdwenen, maar de nietszeggende blik die ervoor in de plaats was gekomen, was net zo verschrikkelijk. Ik voelde me waargenomen door een wezen dat ver boven gewone mensen verheven stond, een serafijn die zo hoog in de hemel leefde dat mensen hem maar onbetekenende wezens leken.

Vlad leek niet van plan de stilte te doorbreken, dus deed ik

het maar.

'Ik zal je aan niemand verraden,' zei ik, om hem duidelijk te maken dat ik wist wat zijn plannen waren.

'Nee, dat zul je niet,' zei hij zacht en legde het zwaard tussen ons in.

Ik zag tussen de vouwen van de stof metaal blinken, glimmend gepoetst, zodat het zwakke vlammetje van de olielamp erin danste.

'Ik kan mijn eigen lot bepalen, Radu.'

Ik knikte en zei verder niets. De jongen die achter me gehurkt zat, keek de man met het zwaard met grote ogen aan. Hij prutste aan de zoom van zijn veel te mooie kleren.

'Jullie kunnen dat niet,' ging Vlad verder. Hij gunde zich de tijd heel langzaam te spreken. Het leek of hij over elk woord nagedacht had. 'Jullie zijn slaven.'

Hij zweeg en fronste zijn wenkbrauwen, zorgvuldig zijn volgende woorden kiezend. 'Slaven van het rijk van Satan.'

En daarna viel er geen stilte meer. Rustig en zonder een moment te aarzelen begon hij te vertellen wat hij vond van mij, van de jongen, van de hovelingen, van het paleis, van het hele rijk. Het was... angstaanjagend. Zonder enige emotie kon hij de vreselijkste dingen zeggen. Alles waar ik de afgelopen jaren van had leren houden, was door hem beoordeeld en

veroordeeld. De paleistuinen met hun cipressen en granaatappelbomen, hun geometrische perken hyacinten, anemonen en tulpen, hun vijvers met dikke goudvissen en keurig aangeharkte paden, waarover ijdele pauwen stapten, waren in mijn kindertijd mijn speelplaats geweest. Voor hem waren het enkel gevangenissen, waar mensen probeerden met harken, sikkels en banden de natuur in bedwang te houden. De prachtige Perzische liefdesgedichten over het zoet en het bitter van de liefde, die met een fluisterzachte stem voorgedragen moesten worden, de fabels over de vos, de aap en de jakhals die onze leraren ons verteld hadden, alle verhalen van de betoverende vertelster Sjeherazade die je deden dromen, rillen, lachen of zuchten van verlangen, waren voor Vlad niet meer dan waardeloze verzinsels die niets met het echte leven van strijden en overleven te maken hadden. De wetenschappers die door de sultan aan het hof werden uitgenodigd om hem te vermaken met hun discussies over het geloof, het recht, de sterrenhemel en het dierenrijk, waren volgens hem leugenaars, omdat ze uitgingen van de kennis en regels van een ander geloof. De mooie steden met hun scholen, ziekenhuizen, moskeeën, badhuizen en bazaars, waar alles te koop was van spiegels en zangvogeltjes tot zeep en suikergoed, die steden wilde hij platbranden om in de as een kruis te planten. Hij had voor zichzelf een nieuwe waarheid gemaakt die hem verhinderde zijn 'vijanden' te zien

zoals ze werkelijk waren: een volk met een erfenis van eeuwen en genoeg energie om een grote toekomst tegemoet te gaan. Vlad kon dat niet zien. Hij had zichzelf blind gemaakt door met zijn eigen zwaard zijn ogen uit te steken. Ik durfde hem niet tegen te spreken, hoewel ik warm van verontwaardiging werd. Ik had er spijt van dat ik hier gekomen was. Als ik ook maar even over mijn plan nagedacht had, had ik geweten dat het één grote vergissing was. De jongen zou in Vlads handen beslist niet beter afzijn dan in mijn armen. Ik zag hem uit mijn ooghoeken onzeker naar me gluren, alsof hij hoopte dat ik uit zou leggen wat deze man zei. Omdat ik dat niet deed, begon hij maar wat om zich heen te kijken. Plotseling wees hij met een uitroep van herkenning op een voorwerp dat ik nog niet opgemerkt had. Het was de icoon van de aartsengel die hij nog van thuis moest kennen. Hij lachte en strekte zijn arm uit om het icoontje voorzichtig in zijn hand te nemen. Ik zag Vlads blik hem volgen met een jaloerse waakzaamheid. Ik vroeg me af of ik de jongen tegen moest houden, maar het was al te laat. Voorzichtig, alsof het een ei was, tilde hij de icoon op. Hij zei iets tegen Vlad in gebroken Turks.

'Ja,' zei die, 'dat is mijn helper, mijn reisgenoot. En morgen gaat hij met me mee. Of ligt hij op mijn graf.'

'Morgen,' echode de jongen.

Het was blijkbaar het enige woord dat hij verstaan had.

'Morgen!' zei ik.

Ja, morgen, Radu. Zou je soms mee willen?'

Ik schudde mijn hoofd. Het was geen serieus aanbod. Alleen een subtiele herinnering aan het feit dat ik het lef niet had.

'Waarom ben je dan hier gekomen?'

Ja, er moest natuurlijk een reden zijn. Ik was niet naar zijn tent gekomen om hem hartelijk vaarwel te zeggen. Maar de ware reden wilde ik hem ook niet vertellen. Terwijl ik naar woorden zocht, had Vlad zijn conclusies echter al getrokken.

'Hij is mooi,' zei hij met een knikje in de richting van de jongen. 'Bijna een meisje. Bijna een jong meisje. Hij zal rijk worden, hè, Radu? Net als jij. Rijk en gelukkig.'

Ik zweeg. Vlad liep naar de jongen toe, nam de icoon uit zijn handen en zette het kind recht voor zich om het eens goed te bekijken.

'Ze zullen dol op hem zijn. Zachte handen, zachte ogen en een zachte mond... Ze zullen hem wel leren hoe hij die gebruiken moet, hè, Radu? Denk je eens in hoe onweerstaanbaar hij over een paar jaar zal zijn... In mooie kleren, met ogen zwart als git, loom als een haremvrouw... Precies als jij! Of denk je...'

Hij hurkte, zodat hij de jongen recht in de ogen kon kijken.
'Of denk je dat hij ook op mij kan gaan lijken?'

Ik zag hun gezichten vlak bij elkaar. Er was geen gelijkenis. Maar het was niet zeker of die er nooit zou komen. De jongen was nog maar een kind. Hij kon nog alles worden: engel of duivel.

'Ik kan een strijder van hem maken,' ging Vlad verder. 'Ik kan hem gebruiken. En hij zal me wel dankbaar zijn, denk je ook niet?'

'Dat kan ik niet zeggen,' antwoordde ik.

Ik zag nu alle nadelen van mijn plan in. Vlad was een goede bedrieger. Als deze jongen hem als zijn redder zou gaan zien, zou hij maar al te bereid zijn in Vlads dromen van oorlog te gaan geloven.

'Zou je dat willen?' vroeg hij, wijzend op de icoon. 'Een soldaat zijn in een maliënkolder, met een echt zwaard? In het christelijke leger?'

Er verscheen een brede lach op het gezicht van de jongen.

Soldaat, maliënkolder, zwaard, christelijk leger, dat waren woorden die hij herkende. Hij begon ijverig te knikken, al was het niet duidelijk of hij dat deed omdat hij de woorden verstaan had of omdat hij op Vlads voorstel in wilde gaan. Maar voor Vlad was het genoeg. Hij begon hem in heel

eenvoudige woorden uit te leggen wat zijn plannen waren. De jongen luisterde ingespannen en knikte bij elk woord dat hij begreep. Alles wat deze man hem voorspiegelde, leek hem prachtig. Hij wilde een held zijn. Een held met net zo'n glimmend zwaard als hier voor hem lag. Hij wilde op een hoog paard rijden en vechten tegen de mensen die hem hier tegen zijn wil gebracht hadden.

Toen ik hem weer mee naar mijn tent nam, kuste hij me uit dankbaarheid de hand. Ik geloofde niet dat ik iets gedaan had waar hij dankbaar voor moest zijn.

De volgende dag raakte een van de panthers gewond bij de jacht. Een pijl van een jager had haar in haar flank geraakt. Ze rolde woedend krijsend over de grond, terwijl de pikeurs vergeefse pogingen deden haar te kalmeren. Alle jagers kwamen op het lawaai af en schreeuwden aanwijzingen naar de pikeurs. Ik bleef achter en draaide me om, net op tijd om twee ruiters te zien verdwijnen. De voorste had een boog over zijn schouder. De achterste deed zijn best hem bij te houden. Ik vroeg me af of ik hem nog eens terug zou zien en of ik hem nog wel zou willen zien. Hij zou veranderen en ik kon niet zeggen op wie hij zou gaan lijken.

17. Lupu spreekt recht

Tijdens de hele weg door het woud, terug naar het klooster, zweeg Lupu. Eenmaal daar bleef hij zwijgen. Die stilte was erger dan alle boze woorden die hij had kunnen zeggen. We bleven lang in onzekerheid over ons lot. Pas na een eindeloos lange morgen, werd ons gezegd dat Lupu die middag in de kersenboomgaard recht zou spreken.

Alle rovers waren aanwezig, Miron en Preda op de eerste rij. Beldie zat nog steeds naast Lupu als zijn luitenant, maar gaf ons een vette knipoog, zodat we wisten dat hij aan onze kant stond. Vulpe, Alexandru, Epure, Bită en ik waren de verdachten en moesten blijven staan, terwijl de rest van de rovers in het gras was gaan zitten, op een tapijt van verwelkte

witte blaadjes.

'Bita, Epure, Vulpe, Alexandru en Ion,' begon Lupu met zijn plechtigste stem. 'Een jong lid van onze broederschap is gestorven en tot ik weet wat er precies gebeurd is, staan jullie allemaal onder verdenking van moord. Is er iemand onder jullie die iets zeggen wil?'

Vulpe deed een stap naar voren. Hij zag er nu volwassen en waardig uit, net zo goed hoofdman als zijn broer. 'Ik. Maar alleen omdat iemand het moet doen. Vraag me wat je wilt.'

Lupu bevochtigde zijn lippen. 'Mijn eerste vraag is me met eerbied aan te spreken, Vulpe. Je bent niet langer mijn broer. Ik ben enkel je hoofdman. Zeg "u".'

Vulpe trok zijn wenkbrauwen op alsof hij dit een idioot bevel vond. Ik had Lupu dit ook nog nooit van zijn mannen horen eisen. Beseftte hij dat zijn leiderschap op het spel stond?

'Zoals u wenst,' zei Vulpe met nadruk.

Lupu negeerde zijn toontje. 'Vertel me wat er die morgen gebeurd is, Vulpe.'

'Het was een dag als alle andere,' begon Vulpe met een lome, ongeïnteresseerde klank in zijn stem en een lachje op zijn gezicht dat me aan de schaapherder deed denken. 'Behalve dat u van huis was, baas, en we besloten het ervan te

nemen. Bitu, Epure en ik wilden gaan pitten in het stro in de paardenstal. Omdat we ons na een tijdje begonnen te vervelen, stelde ik voor een paar van de rollen stof uit te pakken en ons te verkleeden. Het was een spel, begrijpt u, hoofdman? Niets meer.'

Vulpe had lang over zijn verhaal na kunnen denken. Het klonk goed.

'Toen Stroe binnenkwam, begon hij meteen herrie te maken. Hij had zijn oordeel snel klaar: dieven waren we, muiers en weet ik wat nog allemaal. We probeerden aan hem uit te leggen dat het maar een spelletje was, maar hij wilde niet luisteren. Hij begon ons uit te maken voor alles wat mooi en lelijk was. En ik verdraag dat slecht. Ik kan daar niet tegen. Ik verloor mijn geduld, wilde hem een lesje leren. Gewoon een lesje, een speldenprik... en dat het meer werd... Ik ben sterker dan ik dacht, hoofdman.'

Er viel een stilte. Ik zag Miron heen en weer schuiven alsof hij eigenlijk op wilde staan, maar hij beheerste zich. We wachtten allemaal op het antwoord van Lupu. Hij had zijn hoofd gebogen onder de uitdagende blik van Vulpe, maar ik zag een diepe, ernstige rimpel tussen zijn wenkbrauwen.

'Dus het was maar een spel?' vroeg hij uiteindelijk.

Ja, een spel.'

Vulpe sprak de woorden zo kalm en toonloos uit dat ze op

dat moment een grotere betekenis kregen dan ze waarschijnlijk voor hem hadden. Voor het eerst zag ik mijn vriend als een vreemde, iemand die me bang maakte.

'Een spel. En Stroe was toevallig de verliezer. Ach, wat jammer nou! Maar ja, dan had hij maar een wat betere speler moeten zijn... Begrijp ik je goed, Vulpe?'

Er kwam geen antwoord. De blik in Vulpes ogen was genoeg. Waarschijnlijk was hij nog niet zover heen dat hij de ernst van de situatie niet inzag, maar hij wilde zijn broer uitdagen. Het was de bedoeling dat Lupu voor het oog van zijn mannen zijn geduld zou verliezen, en dat deed hij ook. Hij stooft overeind en verkocht zijn broer een draai om z'n oren. Vulpes spottende blik veranderde niet.

'Dus iemand de keel doorsnijden is een spelletje voor jou! Besef je niet wat je gedaan hebt? Besef je niet dat je een moordenaar bent?'

Vulpe leek even van zijn stuk gebracht te zijn door die laatste woorden. 'Ik ben geen moordenaar,' zei hij beslist, als om zichzelf vrij te pleiten. 'Ik was driftig. Het is nooit mijn bedoeling geweest hem te doden.'

Nu stond Miron op: 'Leugens!'

Vulpe keek hem vuil aan, maar Miron's harde stem had hem de mond gesnoerd.

De oudste rover wendde zich tot zijn hoofdman. 'Sorry dat ik me zo met je verhoor bemoei, Lupu, maar je broer vertelt leugens en dat kan ik niet hebben. Het is namelijk niet zo dat die stropakketten die morgen pas opengemaakt werden. Er had al eerder iemand aangezetten. Stroe ging niet voor niets naar de paardenstal. Als hij het overleefd had, had hij je verteld dat hij deze jongens, ook jouw luitenant Beldie, verdacht van diefstal en mouterij en dat hij bewijzen had. Mij maak je niet wijs dat Vulpe toestak als een heethoofd. Hij wist heel goed wat hij deed: hij schakelde een spion uit!'

'Is het waar wat hij zegt?' vroeg Lupu aan de rest van onze groep. We keken elkaar aan.

'Tk was er niet bij,' zei ik.

'Tk ook niet,' zei Alexandru.

Nu waren alle ogen op Epure en Bitu gericht.

'Spreek de waarheid. Het zal het niet slechter voor jullie maken,' zei Lupu zacht.

'Het kan zo gegaan zijn...' zei Epure uiteindelijk, 'maar ik herinner me niet veel meer. Het was erg verwarrend. Vulpe werd driftig, maar of dat de enige reden was waarom hij... daar durf ik mijn hand niet voor in het vuur te steken.'

'Wat is dat nou voor geklets?'

Beldie had zich tot nu toe nog niet met het verhoor

bemoeid, zelfs niet toen zijn naam viel, maar nu stond ook hij

'Epure, wil je een verrader zijn?'

'En jij, wat ben jij dan?' riep Miron verontwaardigd uit.
'Lupu, weet jij nog wel zeker dat je luitenant aan jouw kant staat?'

'Tot hij me het tegendeel bewijst wel,' antwoordde Lupu.

'Bij deze dan.'

Beldie ging naast zijn nieuwe hoofdman staan.

'Het spijt me, Lupu.'

Lupu knikte zakelijk, alsof hij ook dit wel verwacht had.

'Goed,' zei hij, 'dan geef ik jullie nu de keus en denk goed over mijn voorstel na, mannen: wie van jullie de Wolfsroedel wil verlaten, is vrij te gaan. Maar hij moet dan wel beseffen dat hij voortaan opgejaagd wild zal zijn in Lupu Branistari's jachtgebied. Vulpe, Beldie, Alexandru, Ion, Bitu, Epure, jullie horen niet langer bij de broederschap. Wie spijt heeft en zich opnieuw bij ons aan wil sluiten, kan een nieuwe proeftijd krijgen. Maar voor wie geen berouw heeft, is er, het spijt me, geen genade. Die krijgt van mij twaalf uur om van dit eiland te vertrekken en terug te gaan naar het dorp of waar hij ook heen wil gaan, maar als hij ooit weer eens het pad van de Wolfsroedel kruist, is hij dood.'

Hij ging weer zitten.

'Dit is mijn besluit en daar blijf ik bij.'

Het was maar goed dat hij dat erbij zei, want de uitspraak veroorzaakte een storm van protest. Miron en nog enkele anderen vonden dat hij veel te mild was. Vulpe schreeuwde dat hij dit niet nemen zou: 'Ik ben het beu door jou vernederd te worden, Lupu. Ze noemen je een held, maar in werkelijkheid ben je niet meer dan een luie, laffe pasja die zijn mannen het zware werk laat doen en zelf wacht tot hij z'n luie reet op een gouden kussen kan zetten! Ik ben blij dat ik me niet langer jouw broer hoeft te noemen! Maar als je denkt dat je me zomaar weg kunt sturen, dan heb je het mis! Snagov is net zo goed van mij als het van jou is. Mijn mannen hebben het ontdekt. Beldie, mijn luitenant, heeft de boten gemaakt. Ik heb...'

Ik wist dat hij over het graf van Voda Vlad Tepes wilde beginnen, maar Lupu liet hem niet uitspreken. Hij haalde iets tevoorschijn dat tot dan toe onder een kleed naast hem had gelegen. Een gouden vlam leek het. Het was het zwaard van de voda. De aanblik ervan maakte een eind aan alle protesten.

'Wat is dat?' siste Miron.

'Jullie zullen geen voet meer in deze boomgaard zetten, nooit meer,' sprak Lupu, terwijl hij het zwaard in zijn rechterhand hoog hief. 'De vruchten zullen jullie niet plukken, de lammeren niet slachten. Snagov behoort aan ons

en we zullen het verdedigen met alle wapens die we hebben.'

Vulpe keek hem aan of hij elk moment in lachen uit kon barsten en draaide zich toen om.

'Wie me wil volgen, volgt me maar,' zei hij.

We volgden hem allemaal, op Epure na. Er scheen geen sprake van te zijn dat we zouden blijven. We hoorden net zomin in deze boomgaard als we in het dorp hoorden.

'En waar gaan we nu heen?' vroeg Alexandru, terwijl we in de slaapzaal ons boeltje bij elkaar zochten.

'Nergens heen,' antwoordde Vulpe doodkalm.

'Wil je hier dan blijven? Lupu wil je maar al te graag aan zijn zwaard rijgen!'

'Daar ben ik niet bang voor. In zijn handen is het zo bot dat je er een stadsdametje nog niet mee in haar billen zou kunnen prikken! Maar dat zwaard is wel de reden waarom ik hier wil blijven. Als ik het in handen zou kunnen krijgen... moet je eens opletten hoe snel ik dan heer van Snagov zal zijn!'

'Vulpe, is dat niet... stom?'

Ik probeerde voorzichtig iets van mijn bezwaren onder woorden te brengen.

'Stom? Als je dat vindt, was dan bij Lupu gebleven. Nee

hoor, ondanks al z'n gebral, zullen wij de winnaars zijn. We hebben toch prima mannen? Neem nou Beldie hier.'

Hij klopte zijn luitenant eens op de schouder.

'En bovendien is de schaapherder er om ons advies te geven.'

'De schaapherder!'

Ja, de schaapherder. Trek niet zo'n vies gezicht, Ion. Die man heeft nog wel je leven gered! Ik denk dat hij nu pas echt nuttig gaat worden.'

Hij had zijn kleren en dekens in een bundeltje gerold en kwam energiek overeind.

'We gaan hem nu opzoeken.'

18. Het vreemde rijk

We vonden de schaapherder zoals gewoonlijk 's avonds bij zijn vuur. Mara zat in een hoekje en naaide een foeilelijk, kakelbont lapjesgewaad voor haar meester. Er was niets veranderd in de kamer, maar toch keken we benauwd om ons heen zodra we over de drempel stapten. Er hing een andere duisternis in de kamer, niet langer die van de open hemel, eerder die van een nauwe, doodlopende gang.

De schaapherder draaide zich niet naar ons om. Hij bleef in het vuur staren en speelde met de slinger in zijn handen. Hij vroeg niet naar de begrafenis, naar Stroes familie of de gebeurtenissen in ons dorp, zoals dat gewoonte was, maar zweeg. Nog nooit leken we hem zo weinig geïnteresseerd te

hebben. Toch voelde ik me nauwlettend gadeslagen door ogen die ik niet kon zien en die misschien niet eens ogen waren. Ze doorzochten mijn hart. Het was nogal verontrustend.

'Goedenavond, schaapherder,' riep Vulpe, die van ons vijven nog het minst last leek te hebben van de vreemde sfeer.

De schaapherder draaide zich om.

'Goedenavond, hoofdman,' zei hij met een brede grijns op zijn gezicht. 'Je hoeft me geen uitleg te geven. Ik weet alles al.'

Vulpe liet zich naast hem neerploffen. 'Problemen dus.'

'Problemen, ja. Jij mag dan om Lupu lachen, maar ik geloof dat hij meent wat hij zegt. Bovendien ben ik bang dat hij binnenkort hulp van buitenaf zal krijgen en dan zitten jullie lelijk in de val, tussen kat en hond om het zo te zeggen...'

'Hulp van buitenaf? Wie wil hij er dan bij halen? Mensen uit het dorp of...'

'Nee, niets van wat jij denkt, Vulpe. Lupu zal geen aandacht op zich willen vestigen met een hoop wapengekletter en boeiengerinkel. Voor de staat is hij een even grote schurk als jullie. Als hij hulp krijgt, denk ik dat het is van... Nee, dat is niet belangrijk. Belangrijk is dat jullie mij hebben.'

Tot onze verbazing greep hij Vulpes hand en drukte die aan zijn borst. 'Mijn broeder,' zei hij, 'jij hebt vriend noch

broeder. Ik zal voor jou een vriend en broeder zijn.' Het waren de woorden uit een zigeunerverhaal dat ik me vaag herinnerde. Over het begin van de wereld ging het. En over God en de duivel. En het feit dat die twee ooit broeders geweest waren. Vulpe keek hem met een onzekere lach aan, niet wetend of dit een grap was of een serieus aanbod.

'Ik heb volop vrienden, schaapherder, maar er kan er altijd nog wel één bij... en als u mijn broeder wilt zijn...' Hij zuchtte alsof hij plotseling erg moe werd.

'Dan is dat goed...'

Ze omhelsden elkaar, Vulpe en de schaapherder, en wisselden de vriendschapskus uit, zoals broeders dat doen. We zagen het bevreemd aan, als buitenstaanders. In de hoek hoorde ik Mara een kreet slaken. Ze had zich met de naald geprikt.

'Vertel me nu wat ik voor je kan doen,' zei de schaapherder, bijna op fluisterton.

Vulpe waagde het hem aan te kijken.

'Help me Lupu te vernietigen,' zei hij, 'te vernietigen, schaapherder, niet enkel te verslaan. Ik wil hem doden, met m'n eigen handen. Ik wil hem wurgen, doodsteken, martelen. Ik haat hem, raadsman. Hij pikt dingen in die niet van hem zijn. Ik wil dat zwaard, schaapherder. In zijn hand is het belachelijk. Het zou van mij moeten zijn. Mij. Mij. Ik kan

ermee omgaan. In mijn handen is het dodelijk. Ik ben de hoofdman. Help me, schaapherder. Ik moet degene zijn die beroemd, berucht, rijk is. Niet hij. Niet hij. Help me. Ik wil hem doden.'

Zijn stem was in zo'n hees gefluister overgegaan, dat we ons eigenlijk schaamden. Het was of Vulpe over de macht die hij wilde, sprak of het een meisje was waarvoor hij dezelfde geheime gevoelens had als ik voor Mara. De schaapherder voelde zich echter niet in verlegenheid gebracht.

'Ik begrijp het, broeder,' zei hij met een stem die dieper en krachtiger was dan we van hem gewend waren. 'Zeg er nu niets meer over. Ik zal je helpen.'

Hij stak Vulpe zijn hand toe en trok hem overeind.

'Kom, ik wil jullie iets laten zien.'

We volgden hem de kamer uit, naar wat vroeger een soort schrijfkamer geweest moest zijn. Er stond een tafel met een inktpot en enkele vellen papier erop en er was een boekenkast met kostbaar uitziende bijbels. De schaapherder liep er haastig langs, zodat Alexandru tot zijn spijt geen kans kreeg om ze beter te bekijken. Hij voelde zich aangetrokken tot de prachtige, met edelstenen en ijzerwerk versierde kasten en zou later nog eens hun ware inhoud ontdekken, maar nu loop ik weer op de dingen vooruit...

In de achtermuur van de kamer was een deur die naar een

schuurtje leidde. Het was leeg op een kist met oude poetslappen na. Ik gluurde er even naar binnen, maar werd al snel weer afgeleid door de schaapherder en de anderen. Ze stonden bij een luik in de grond dat na het oprollen van een vloerkleed tevoorschijn was gekomen. De schaapherder gebaarde Vulpe het te openen. 'Snagov heeft niet altijd zulke rustige tijden gekend. Het had een paar geheimen nodig om een veilig toevluchtsoord te blijven. Dit is er één van.'

Vulpe spuugde in zijn handen. Het zware luik ging opvallend gemakkelijk open. We tuurden in de duisternis beneden, maar konden niet méér onderscheiden dan de treden van een stenen wenteltrap die in de diepte verdween. 'Een geheime gang!' riep Vulpe met een kinderlijke lach op zijn gezicht uit.

'Waar leidt die heen?' vroeg ik wantrouwig.

'Uiteindelijk naar de waterkant,' antwoordde de schaapherder, 'maar het is belangrijk de weg te kennen, anders is het maar al te gemakkelijk om te verdwalen. Volg mij.'

Hij had een olielamp aangestoken en ging ons voor.

Draaiend, kronkelend, rond en rond, leidde de wenteltrap ons naar beneden. Ik was bang om te vallen, had soms het gevoel te vallen en ontdekte dat het afdalen zo veel gemakkelijker ging. Ik moest me laten vallen. Dieper en

dieper, verder en verder. Het ging zo gemakkelijk.

Natuurlijk was dat allemaal maar zinsbegoocheling, het resultaat van de duisternis en de muffe lucht misschien. Net als Vulpe, Alexandru en de anderen daalde ik tastend en voorzichtig, alsof ik blind was, de gladde treden af en stond uiteindelijk duizelig in een stenen ruimte die kil en groot aanvoelde. Van alles dat zich buiten de kleine lichtkring van de olielamp bevond zagen we niets.

'Wacht, ik maak meer licht,' zei de schaapherder en liet ons alleen.

We kropen dicht bij elkaar als verdwaalde kinderen in een donker bos. Eén voor één zagen we rode lichtjes om ons heen opduiken. Fakkels waren het, dichtbij en ver weg. Eerst leken het nog maar gloeiende kooltjes, maar al snel vlamden ze op tot dansende vuurtongen die de ruimte tot in de verste hoek verlichtten.

Wat zagen we? Ik weet niet of ik je in woorden de vreemde pracht van de zaal, die als een sprookje uit het niets verscheen, kan beschrijven. Stel je een koepelgewelf voor als in een kerk. Iets minder hoog, maar niet veel. Alleen, waar de koepels van onze kerken beschilderd zijn met de afbeelding van Christus, was deze koepel kaal, op enkele vies-bruine vlekken na, die in het licht van de flakkerende fakkels allerlei onbekende vormen leken aan te nemen, waar je niet graag

lang naar keek.

Het gewelf werd gedragen door dikke, bakstenen muren waarin drie deuren waren van zwaar eikenhout. Ze waren mooi bewerkt, maar net als bij de vlekken brachten de voorstellingen me in de war. Ik dacht dat ik engelen zag, met uitgespreide vleugels, maar was er niet zeker van.

De ruimte zelf stond volgestapeld met... o, wat je maar aan schatten en wonderbaarlijke dingen kunt bedenken! Waar zal ik beginnen?

Iconen waren er, zo kostbaar dat ze misschien wel van de heilige berg Athos afkomstig waren, reliekhouders, waarvan de meeste leeg waren, maar sommige hun magische inhoud nog niet verloren hadden, meubelstukken, schots en scheef opgestapeld, vlaggen en vaandels, kostbare buitenlandse gewaden, achteloos neergegoot alsof iemand er een verkleedpartij mee had gehouden, doosjes met sieraden en in de fles verdroogde schoonheidsmiddeltjes, munten, even talrijk als gevallen graankorrels op de dorsvloer en ten slotte zo'n twintigtal vaten die eruitzagen of ze lang in het water hadden gelegen en waarin gouden borden, kelken en nog meer munten blonken.

Vulpe keek om zich heen of hij gek dreigde te worden. Toen liet hij zich op zijn knieën vallen, greep naar zijn hoofd, schreeuwde en lachte. 'Dit is wat Lupu zocht: de schat van

voda Vlad Tepes en jij, van alle mensen jij, schaapherder, hebt hem gevonden!"

De schaapherder gaf geen antwoord, maar knikte enkel bescheiden.

'Maar man, dan ben je rijk! En je doet niks met die rijkdom!'

'Wat moet ik met rijkdom?'

Hij schopte achteloos in een hoop munten.

'Al deze schatten zijn kostbaarder dan rijkdom, Vulpe. Het zijn herinneringen, het zijn verhalen, en daarom zijn ze heilig. Geld is niet heilig.'

'Bent u dan de schatbewaarder?'

'Zo zou je dat kunnen noemen.'

'Maar... maar...'

Vulpe keek om zich heen, naar de door de motten aangevreten gewaden en de scheefgezakte meubelen.

'Maar uw schatten liggen hier te vergaan!'

'Ja,' zei de schaapherder, 'dat is zo, ze vergaan. Maar alle dingen moeten vergaan, Vulpe Branistari. Het enige wat wij kunnen doen, is ze met onze gedachten levend houden.'

'Dat is toch zonde!'

De schaapherder schudde zijn hoofd. 'Je begrijpt er nog

niet veel van, Vulpe. Ik kan je alles geven wat je hier ziet, misschien doe ik dat ook wel, want jij wilt rijk zijn, hè? Jij wilt dat de mensen naar je opkijken. Maar is dat alles nog van belang als een mens weet wat jij weet? Jij hebt mijn raadsel toch opgelost?'

Vulpe kleurde. Zijn handen hingen slap langs zijn lichaam.

'Dat is wel zo, maar...'

'Maar jij wilt, ondanks alles, wat alle mensen willen: roem, rijkdom, eer... Begrijpelijk, je bent nog jong. Zullen we in een meer passende omgeving verder praten, heer Branistari?'

De schaapherder liep naar één van de drie deuren en opende hem. De deur had geen slot.

Opnieuw volgden we hem. Achter de deur was een gang, smal, kronkelend, met vele zijgangen en dwaalsporen. Uiteindelijk kwamen we bij een deur die er anders uitzag dan de deuren in de koepelruimte. Hij was niet van zwaar eikenhout, maar van elegant rood kersenhout en had een gouden deurknop. De schaapherder gooide hem open. Een vreemde geur, een mengeling van parfum en een ander, eigenaardig, metalig luchtje, kwam ons tegemoet.

'Mara's pronkkamer,' zei hij spottend. 'Hier mag ze af en toe de mevrouw spelen. Kom binnen.'

De kleine kamer, al snel verlicht door de olielamp en

enkele kaarsen, was modieus en smaakvol ingericht, zoals de Franse salons van de dames in de hoofdstad, met zware, fluwelen gordijnen en struisvogelveren in hoge Chinese vazen, maar hij was ook erg stoffig, alsof hij lang niet meer was gebruikt. Er stond een koffieservies op tafel met kleine kopjes waarin de bruine drab op de bodem vastgekoekt was. In een wieg, onder een hemel van wit kant, bedekt met een dikke laag stof, lag een pop met een kapot hoofd. Mara had haar favoriete spelletje blijkbaar lang niet meer mogen spelen. Ik vroeg me af of het de schaapherder was die het haar verbood.

We gingen zitten aan een lange tafel waarboven een kroonluchter van stukjes glas hing.

'Luister nu goed naar wat ik je ga zeggen, heer Vulpe,' zei zijn raadsman. 'Ik mag dan maar een eenvoudige schaapherder zijn, ik heb veel nagedacht en ik heb veel gezien. Ik ben wijs en misschien heeft die wijsheid me bitter gemaakt, maar beter bitter en wijs, dan mild en onwetend. Ik kén de mensen. Ik ken ze door en door. Ik weet, en dit is heel belangrijk, vergeet dit nooit, ik weet dat ze in hun harten niet zoveel van de dieren verschillen. Als je je mannen wilt leiden en je vijanden wilt verslaan, moet je je hier goed bewust van zijn. Doe er je voordeel mee. Vergeet dat je vijanden mensen zijn. Vergeet het. Het zijn dieren, Vulpe. Geef hun een andere naam. Hoe noem je hen?'

Net als op de eerste avond dat de schaapherder zich als onze raadgever ontpopte, had ik het idee dat de woorden uit Vulpe getrokken moesten worden. 'H-honden zijn het. Ik noem hen honden. Nee... het zijn wormen... insecten... ongedierte.'

'Uitstekend, heer Vulpe, uitstekend!'

De schaapherder schudde lachend zijn hoofd, zodat de lange, ineengeklitte haarslierten die onder zijn muts vandaan staken, voor zijn ogen dansten.

Nu pas zag ik dat hij een wat eigenaardig gezicht had, met ogen die opvallend groot waren. Ogen als die van een heilige op een icoon.

Opnieuw wilde ik naar zijn naam vragen, maar hij had op dat ogenblik enkel aandacht voor Vulpe. 'En jullie? Hoe noemen jullie jezelf?'

'Wij? Wij zijn wolven.'

'Wolven! Goed zo. Mooi zo. En wat onderscheidt jullie van de anderen, hoofdman? Zijn er bepaalde kwaliteiten die jullie beter en sterker maken dan jullie tegenstanders?'

'Onze moed,' zei Vulpe beslist, 'onze trouw aan elkaar. Onze slimheid. Onze genadeloosheid. Al die dingen.' Met zijn woorden kreeg onze troep meer dan een naam. We kregen een identiteit, iets waar we trots op waren. We

geloofden zekerder dan zeker dat we al die eigenschappen bezaten die Vulpe net opgenoemd had. We waren sterk. We waren onoverwinnelijk.

'We moeten ons met elkaar verbinden,' zei Beldie plotseling.

De schaapherder draaide zich langzaam naar hem om, alsof hij zich de jongen weer in herinnering moest brengen en zei toen: 'Ja, dat is een goed idee.'

Die avond namen we elkaar als broeders aan door de formule uit te spreken waarmee onze raadsman Vulpe tot zijn broeder had gemaakt en door onze polsen, waarin een fijn sneetje gemaakt was, tegen elkaar te klemmen. We voelden ons beter toen dat gedaan was: zekerder van onszelf en van elkaar. We waren broeders, leden van één familie. Hetzelfde bloed stroomde door onze aderen.

'Nu kunnen we plannen gaan maken,' zei Vulpe. 'Snagov moet van ons worden, mannen. Maar hoe gaan we dat voor elkaar krijgen?'

'Mag ik een suggestie doen, hoofdman?'

De schaapherder staarde naar zijn handen, die voor hem op tafel lagen. Voor het eerst zag ik dat er lange, witte lijnen over liepen, als oude littekens.

'Misschien is het niet onverstandig Lupu een tijdje in de

waan te laten dat jullie vertrokken zijn. Goede plannen hebben altijd tijd nodig om te rijpen en zolang zijn deze gangen een ideale schuilplaats. Als we vannacht een paar boten op het droge trekken en hier verbergen, zal iedereen geloven dat jullie het eiland verlaten hebben. Ik kan ondertussen meer wapens voor jullie regelen en Mara zal voor jullie koken. Bovendien weet Lupu nog niet aan welke kant ik sta. Ik kan hem misschien uithoren, in elk geval bespioneren en hoor, wie weet, wat interessante dingen. Het is maar een voorstel, hoofdman, maar overdenk het.'

'Het is een goed voorstel,' knikte Vulpe. 'Niet waar, mannen?'

Hij keek de kring rond, rekenend op onze instemming.

'Prima,' zei Bitu.

'Prima,' echode ik en Alexandru gaf een korte knik.

'Ik wil er nog één ding aan toevoegen,' zei Beldie, 'en dat is dat dat varken van een Epure op de een of andere manier gestraft wordt. Snel gestraft. Ik kan het niet hebben dat die lafbek zo gemakkelijk weer in Lupus kliekje is opgenomen, terwijl wij eruit gewerkt zijn.'

'Natuurlijk wordt hij gestraft,' zei Vulpe met een grijns. 'Ik laat het aan jou over om een goede straf te bedenken, luitenant. De hele bende van Lupu zal gestraft worden. De roedel van de Jonge Wolven houdt er niet van zo behandeld

te worden!"

'Zo is dat!"

Beldie leunde tevreden achterover in zijn stoel.

'Laat me zeggen dat ik jou een prima hoofdman vind, Vulpe. Een bovenstebeste! Mannen, hadden we maar wijn, dan konden we op onze nieuwe hoofdman drinken! Nou ja, dan maar zo.'

Hij hief één van Mara's idiote koffiekopjes. 'Op Vulpe Branistari, de beste roverhoofdman die er ooit geweest is en er ooit zal zijn! Op zijn gezondheid!"

'Op zijn gezondheid!" antwoordden we allemaal, behalve de schaapherder. In mijn verbeelding leek hij opeens ver weg, hoog boven ons, te staan en ons te bekijken alsof we belachelijk waren, domme kinderen, nee: honden, ongedierte.

Hoewel Vulpe erg in zijn nopjes was met ons nieuwe onderkomen, begon hij zich er de tweede dag al te vervelen. Daarom besloot hij met Beldie de schat van voda VladTepes maar eens beter te gaan bekijken. Alexandru had daar weinig mee op, maar hij werd uitgelachen. 'We pikken heus niks weg,' zei Beldie, 'alles blijft keurig hier. We willen het spul alleen maar even bekijken. De schaapherder zal er niks op aan te merken hebben.'

Ik denk niet dat het dat was wat Alexandru bedoelde. Vulpe en Beldie gingen op hun knieën tussen de schatten zitten, als kinderen in een zaal vol speelgoed, en al snel waren ze verdiept in hun eigen fantasiospel. Ze haalden een tafel van de stapel meubelen af en begonnen daar de iconen en andere voorwerpen op uit te stallen. Vulpe legde een vlekkerige, groene lap over het tafelblad, terwijl Beldie met een beschilderd paneel in zijn handen klaarstond. 'Dit moet in het midden komen te staan,' zei hij.

Vulpe bekeek het paneel. Er was een geharnaste ridder op een wit paard op afgebeeld, die zijn speer in de buik van een geschubde draak dreef. Het was Sint-Joris, of iemand die voor hem door moest gaan.

'Ja, die moet in het midden staan,' vond ook Vulpe.

Hij haalde een schaal en een beker van de stapel en opeens begon de tafel akelig veel op een altaar te lijken. Met een vaag gevoel van angst sloeg ik het spel gade. Het dreigde een kant op te gaan die me niet beviel. Vulpe en Beldie leken zich daar ook van bewust te zijn. Ze stonden zenuwachtig gniffelend wat heen en weer te schuifelen. 'Kom, we gaan wat anders doen,' zei Vulpe.

Hij zette een omgevallen stoel weer op z'n poten.

'Laten we dit hol een beetje bewoonbaar maken.'

Het was een goed, praktisch voorstel en ik bood samen met

Bitu en Alexandru aan mee te helpen. We zochten de meubels uit die niet al te vergaan waren en maakten ze schoon, terwijl Vulpe en Beldie er een plaatsje voor zochten. Ze waren daar al een tijdje mee bezig, toen me iets eigenaardigs opviel. Ik zette het bankje dat ik van eeuwen stof en spinrag probeerde te ontdoen neer en riep: 'Hé, wacht 's even! Wat is dit?'

De anderen stopten ook met werken.

'Wat is wat?'' vroeg Bitu.

Ik wees met een vaag gebaar naar de meubels die Vulpe en Beldie op hun plaats gezet hadden. Er was iets mee, maar ik kon niet onder woorden brengen wat.

'Ze staan vreemd.'

Ja, 'vreemd', dat was nog het beste woord. Een hoge stoel stond als een troon met zijn rug naar het altaar en links en rechts ervan waren rijen banken gezet. Alles bij elkaar genomen leek de opstelling nog het meest op een vergaderplaats. Of een troonzaal.

'Hoezo staan ze vreemd?'' vroeg Vulpe ruziezoekerig. 'Ze staan precies zoals we ze willen hebben.'

'En wat ga je hier dan doen? Regeren? Of heb je de banken alvast zo gezet voor Lupus veroordeling?'

Vulpe keek naar Beldie en toen weer naar mij. Toen

gebeurde er iets heel eigenaardigs.

'Ga daar zitten,' zei hij en wees naar de achterste bank. Zijn stem klonk rustig, hij dreigde of schreeuwde niet, en bleef staan waar hij stond. Maar toch wist ik niets anders te doen dan te gehoorzamen. Ik liep, stapje voor stapje, achteruit, bang om hem mijn rug toe te draaien, totdat ik op m'n plaats zat. Ik voelde mijn hart bonzen alsof ik net aan de dood ontsnapt was. Hoewel ik geen enkele reden had om dat te denken, was ik ervan overtuigd dat Vulpe me vermoord zou hebben als ik niet had gehoorzaamd. Ik keek naar hem op, bang dat er nog meer zou komen. Vulpe lachte enkel een tevreden lachje. Hij had gemerkt dat hij me kon laten doen wat hij wilde.

'Daar blijf je nou maar de hele middag zitten,' zei hij, 'en je beweegt nog geen vinger. Daar let ik op. En die bek van je blijft helemaal dicht!'

De rest van de middag was ik alleen maar toeschouwer. Voor mijn ogen werd een decor opgebouwd dat me me ongerust deed afvragen welk toneelspel hier gespeeld moest worden. De jongens leken plots voor elke schat van de schaapherder een bestemming te weten. De koepelruimte werd ingericht als een paleis: een lange tafel werd met gouden borden en kandelaars gedekt, mottige tapijten werden aan de wanden gehangen, de vlaggen en vaandels werden in

openingen in de muur gestoken. Beldie verzamelde de munten en sieraden in een kist en zette die in een nis die hij 'de schatkamer' noemde. Hij maakte er een hekwerk van speren voor. Vulpe hield zich bezig met het inrichten van een andere verboden ruimte. Hij had om het 'altaar' heen doeken gehangen en probeerde nu wat restjes wierook, die hij in een brander gevonden had, aan te steken. Wonder boven wonder wilde het lukken. Een zware, kruidige geur vulde het vertrek, een geur die maar in weinig leek op die van de wierook die tijdens de zondagsmis gebrand werd. Het was de geur van het verleden, een onzichtbare herinnering die me allerlei beelden in gedachten bracht. Ik rook hars en zag bomen met hoge, onvoorstelbaar hoge, rechte stammen voor me in een doodstil, koel en donker dal. Ik rook de vage, zoete geur van bloemen en zag vrouwen door de zaal bewegen, ijl als het licht dat door een glas-in-loodraam valt en hoorde het ruisen van hun zijden slepen. Ik rook de weeïge geur van rottend vlees en zag mannen op de banken naast me zitten, druk gebarend, pronkend met hun lange, met bont afgezette gewaden, zwelgend in hun eigen belangrijkheid. En ik zag een kleine, weinig indrukwekkende man op de stoel voor het altaar hen waarnemen, de één na de ander, wegend en vergelijkend. Ik kneep mijn ogen tot spleetjes om de zijne goed te kunnen zien, maar op dat moment kreeg ik het onaangename gevoel zelf bekeken te worden. We werden

bespioneerd, ons hele spel werd gadegeslagen. Ik knipperde met mijn ogen en alle beelden verdwenen. In de stoel zag ik Vulpe zitten met één van de oude gewaden, die bij de schat, hoorden om zich heen geslagen. Hij had zich er helemaal in verstopt, alsof hij het koud had. Zijn gezicht had een angstige uitdrukking en hij leek weer helemaal op de oude Vulpe. 'Water,' zei hij.

'Ga water halen. Dan kunnen we het doven.'

Hij maakte een hoofdbeweging in de richting van de brandende wierook.

'Ik word er raar in m'n kop van.'

'Het is geen speelgoed, weet je,' zei ik.

Ik was nu niet langer bang voor hem en herinnerde me weer wat de kluizenaar gezegd had, dat sommige mensen er niet goed tegen kunnen met het verleden te leven. En hier waren we, letterlijk, omgeven door het verleden. Het omsloot ons als een baarmoeder.

'Ga met me mee,' stelde ik voor. 'Als we voorzichtig zijn, kunnen we misschien wel even naar buiten. Van de frisse lucht zullen we vast opknappen.'

Maar Vulpe wilde niet. Hij trok het versleten kledingstuk nog steviger om zich heen, alsof hij er veiligheid in zocht en schudde zijn hoofd. 'Nee, ga jij maar. Ik blijf hier.'

Misschien had ik hem toen kunnen redden, gewoon door hem mee naar buiten te nemen, het zonlicht in. Maar ik deed het niet. Ik dacht dat het niet veel uit zou maken of ik Vulpe mee zou nemen of hem daar zou laten. Dus liet ik hem achter in de maffe koepelruimte en ging water halen, alleen.

Het gangenstelsel onder het klooster was zeer uitgebreid: een doolhof van stijgende en dalende gangen en gangetjes. Er waren gangen die naar deuren leidden die geen sloten hadden, maar toch, zoals we ondervonden hadden, niet open te krijgen waren. Meestal gebruikten we alleen de gangen die de schaapherder ons gewezen had. Het gevaar te verdwalen was niet denkbeeldig. De gang die ik nu volgde, leidde naar de waterkant. We hadden er een paar boten verstopt en één keer per dag ging een rover er drink-, kook- en afwaswater halen. Bij de uitgang van de tunnel gluurde ik voorzichtig naar links en rechts en ging toen naar buiten.

De gang kwam uit op een gedeelte van het eiland dat moeilijk te bereiken was. De oever was er begroeid met braamstruiken en er lag nogal wat puin van gebouwen die ooit bij het klooster gehoord hadden, maar nu afgebroken of vernield waren. De stenen lagen als de gebleekte beenderen van een enorm dier in het rode licht van de namiddagzon. Ik kon de verleiding niet weerstaan om even languit op een van die in de zon warm gebakken steenblokken te gaan liggen. Wie zou me hier zien? Ik sloot mijn ogen en genoot van de

warmte, de zachte wind en het gekwaak van de eenden op het meer. Hier was het beter dan binnen. Ik wilde nog even blijven. Nog even. En nog even... Maar dat was te lang.

'Dus nog steeds hier,' hoorde ik plotseling Lupus stem vlakbij zeggen en schoot overeind, klaar om te vluchten of te vechten. Zodra ik m'n ogen open had, zag ik echter wie er naast me stond.

'Kluizenaar! U hebt me laten schrikken!'

'Dat schijn ik wel vaker te doen,' zei hij, nog nagrinnikend om zijn grapje. 'Ik wilde je alleen maar waarschuwen dat het nogal gevaarlijk is hier zomaar open en bloot te liggen. Lupu is op zijn hoede.'

'U hebt gelijk. Bedankt. U bent trouwens goed in het nabootsten van zijn stem.'

'Ik kan ieders stem nabootsen. Die van Lupu, die van Vulpe en die van jou. Dat is geen opschepperij. Ik kan iedereen zijn die je maar wilt.'

'Ik wou dat u nu mij kon zijn,' zuchtte ik. 'U zei wel dat Alex en ik de rest op het rechte pad konden houden, maar ik weet van mezelf dat ik daar te dom en te laf voor ben. Ik weet zeker dat u wel wat zou kunnen bedenken.'

'Tja...' zei de kluizenaar, 'als ik jou was... ja, als ik jou was...'

'Dan zou ik vannacht niet gaan slapen.'

De raadgevingen van de kluizenaar waren zelden duidelijk en deze was geen uitzondering. Hij hield ervan zich zo vaag mogelijk uit te drukken.

'Waarom?'

'Omdat je dan weleens wat interessants zou kunnen zien. Kijk niet zo benauwd, er zal geen geest verschijnen of zo. Maar ik denk zomaar dat er weleens iets zou kunnen gebeuren dat je duidelijk zal maken wat je moet doen. Het zal het je gemakkelijker maken te kiezen.'

'Te kiezen? Voor Vulpe of voor Lupu? Of voor u of de schaapherder?'

Ik verraste mezelf met die laatste vraag. Het was nog niet in me opgekomen dat de kluizenaar óók een partij kon zijn. Waarschijnlijk kwam dat omdat hij het altijd zo irritant voorzichtig vermeed om partij te kiezen. De kluizenaar werd niet door mijn vraag van zijn stuk gebracht.

'Ga jij nou eerst maar eens kijken wat er te kiezen valt,' zei hij en voegde er, wijzend naar de gang, aan toe: 'En maak dat je hier wegkomt voor iemand je ziet.'

Ik deed wat hij zei, maar niet zonder eerst mijn water gehaald te hebben.

'Het was de wierook,' zei ik, alsof ik verwachtte dat hij daar ook iets van af zou weten.

De kluizenaar trok zijn wenkbrauwen op.

Ik lag onder mijn deken op de grond van de koepelruimte, wachtte, en verveelde me. Vulpe en Beldie waren ongeveer een uur geleden weggeslopen, een van de gangen in, maar sindsdien was er niets meer gebeurd. Ik had het niet aangedurfd hen te volgen. Dat was in de smalle gangen bijna onmogelijk zonder ontdekt te worden. Naast me lag Alexandru, ook wakker en even stil als ik. Ik had hem zo onopvallend mogelijk ingelicht.

'En wat gaat er dan gebeuren?' had hij gevraagd.

Ik had mijn schouders opgehaald. Geen idee. Er kon van alles gebeuren: een ramp of iets belachelijk kleins. Echter, alles wat er op Snagov gebeurde, leek een betekenis te hebben. Het probleem was alleen dat het zo verrekte moeilijk was die betekenis te ontdekken. Al sinds de eerste dag in het klooster zat m'n hoofd vol mist en leek ik van de ene droom in de andere te glijden. Dat werd ik beu. Op den duur wil je wel-eens wakker worden. Toch was ik half in slaap toen Vulpe en Beldie weer terugkwamen. De geur van de wierook was in de ruimte blijven hangen en maakte mijn ogen onscherp en mijn hersens langzaam. Achteraf konden Alexandru en ik ons slechts flarden van gefluisterde gesprekken herinneren.

Vulpe en Beldie hielden allebei iets tegen zich aangeklemd, iets kleins dat leek te bewegen. Ze droegen niet

meer dan hun onderhemd en zagen er daarom nogal bezopen uit, als slaapwandelaars of boetelingen. Ik hoorde Alexandru naaste me snuiven en hoopte maar dat hij zich stil zou houden. Vulpe en Beldie liepen, zonder op ons te letten, haastig naar het 'altaar'. Daar verdwenen ze achter de gordijnen, zodat we alleen nog maar twee schimmen konden zien. Ik hoorde wat geschuifel en gerommel en een kleine kreet die van een dier afkomstig had kunnen zijn. Een tijdje later fluisterde Beldie: 'Kom op. Nou jij.'

'Doe jij de mijne ook maar.'

'Nee, hoor. Het was jouw idee. Nu moet je ook niet flauw zijn.'

'Het lijkt opeens zo stom.'

'Dat zeg je gewoon omdat je niet durft!'

Ook Beldie had ontdekt dat je Vulpe alles kon laten doen als je beweerde dat hij iets niet durfde. Als je het slim aangepakt had, had je hem zover kunnen krijgen dat hij van het dak van de kerk van Snagov was gesprongen.

'Tuurlijk durf ik het wel. Geef me je mes.'

'Geen mes. Je handen. Je moet het precies zo doen als ik het gedaan heb.'

'Dat vind ik smerig!'

'Dus je durft toch niet!'

Jawel, maar waarom moet het nou per se zó?'

'Gewoon. Het leek me wel...'

'Op z'n plaats hier?'

'Ik vind het achterlijk!'

Ik vroeg me af waar hier toch over gepraat werd. Ik spitste mijn oren, maar juist op dat moment dreven de mistlierten weer mijn hoofd binnen. Ik herinner me niks meer tot Alexandru me aanstootte. 'Waar ze nu weer mee bezig zijn!'

De stemmen van Beldie en Vulpe lispelden allebei dezelfde woorden, alsof ze samen een rijmpje opzeiden. Maar al snel hoorde ik dat het dat niet was. Ze waren bezig een eed te zweren.

'Altijd helpen...'

'Altijd helpen...'

'Tegen de vijand...'

'Tegen de vijand...'

'Onze broeders nooit verraden...'

'Onze broeders...'

En toen begon Alexandru te lachen. Hij probeerde zich in te houden, maar ik zag aan het schudden van zijn buik dat hij inwendig lag te brullen van het lachen.

'O, asjeblijft!' piepte hij en beet op zijn hand om het niet

uit te schateren. 'Ze zijn helemaal hier!'

Ik probeerde nog verstandig te doen door 'Sst, hou je stil' te sissen, maar zijn geluidloze lach was zo aanstekelijk dat het ook in mijn buik begon te kriebelen. Wat was dit belachelijk! Daar lagen wij te wachten op het ergste, terwijl Vulpe en Beldie daar als twee spelende jochies een zelfbedachte eed van Trouw en Dapperheid stonden te zweren. 'Die kluizenaar ook met z'n rare raadgevingen,' fluisterde ik tegen Alexandru. 'Voor wie zouden we moeten kiezen? Voor de "grote Lupu" of de "edele Vulpe"?'

'Ik zou het niet weten,' grijnsde hij, 'maar wat ik wel weet, is dat ik nu ga slapen. Welterusten. Ze zoeken het maar uit.'

Als je een nare droom gehad hebt, ben je altijd weer blij wakker te worden. Je kijkt om je heen en ziet dat alles op z'n vertrouwde plaats staat, de mensen hun vertrouwde zelf zijn en het leven z'n vertrouwde gang gaat. Je staat op, rekt je uit, geeuwt nog eens flink en als je dan je ogen weer opendoet... merk je dat je nog steeds droomt en dat deze nachtmerrie nog akeliger is dan de eerste. Precies dat overkwam me de dagen na Vulpes nachtelijke vertoning. Alleen drong de werkelijkheid maar langzaam tot me door. Het begon ermee dat de rovers bij het ontbijt een soort vriendelijkheidswedstrijd met elkaar leken te houden. Vulpe stak voor Beldie het vuur aan, Beldie schepte voor Bitu de

pap op, Bitu deelde zijn pap met Alexandru... Allemaal heel leuk en gezellig en helemaal niets voor hen.

'Dank je,' zei Alexandru, terwijl hij de kom pap van Bitu aanpakte. 'Zit er soms weer een fluim in?'

'Onze Alex! Goeie!'

'Och ja, ik ben nu eenmaal geweldig,' reageerde Alexandru, overdreven met z'n ogen rollend. 'Jullie zijn trouwens allemaal geweldig,' voegde hij eraan toe.

Het sarcastische toontje ontging de rovers. Ze bleven elkaar de hele dag behandelen, alsof de allersympathiekste groep mensen ter wereld toevallig hier bijeengekomen was. In het begin was het nog wel komisch, maar na een tijdje werd het vreemd en uiteindelijk gewoon eng.

'Als Lupu hier binnen zou komen, zouden ze hem met koffie en koekjes ontvangen,' zei ik tegen Alexandru. 'Denk je?' vroeg hij.

Nee, eerlijk gezegd dacht ik dat niet. Hoe meer het 'onze Alex' en 'onze Beldie' werd, hoe meer het 'hen' en 'zij' werd als het om Lupu en de anderen ging. We waren allemaal uit hetzelfde dorp afkomstig, maar door alles wat er gebeurd was, leek het wel of we in verschillende landen geboren waren. Ik vroeg me af of Vulpe nog weleens terughdacht aan wat er die morgen in de stal gebeurd was. Vast wel, al praatte hij er niet over. Ik wist zeker dat het beeld van Stroe daar op de vloer

nog in de hoofden van alle rovers rondspookte. Misschien was die ziekelijke vriendelijkheid een teken van angst. Angst voor Lupus wraak misschien, maar ook angst voor iets dat zich diep in ons verborgen hield: een onbekend, donker dier, gewikkeld in schapenvellen. Als we 's nachts in de grote, holle koepelruimte lagen, was het gemakkelijk om in zo'n dier te geloven. Dan wenste ik dat ons rovershol niet zo groot was, dat er een tussenwand was om veilig tegenaan te kruipen en dat er sloten op de deuren zaten. Als ik weer eens uit mijn dromen over Mara wakker schrok, wist ik zeker dat er een grote hond naast me lag, met haar poten op mijn borst. Maar ze verdween altijd voor ik twee keer met m'n ogen geknipperd had.

Het was de angst die gekomen was met de dood van Stroe, de angst waar de wierook ons aan herinnerd had. Die angst die ons gekke dingen deed doen. We werden bijgelovig. Niet zomaar een beetje bijgelovig, dat waren we altijd al geweest, maar érg bijgelovig. In het begin hadden we allemaal onze eigen, persoonlijke ritueeltjes. Drie keer zachtjes op je deken kloppen voor je aan de dag begon. Niet één, maar twee keer een kruisje slaan voor de maaltijd. Af en toe stiekem naar het 'altaar' glippen zoals Vulpe of Beldie. Maar langzaam, en zo onmerkbaar dat het beangstigend was, vormden al die kleine rituelen een keten van verplichte handelingen die onze hele dagindeling bepaalde. Bij het ontbijt deelden we alles met

elkaar. We gaven onze kommen door en lieten ieder een hapje van onze pap proeven. Het was een gebaar van vriendelijkheid, maar na enkele dagen werd het een verplichting waar je je niet aan kon onttrekken zonder scheef aangekeken te worden. Na het ontbijt verdwenen Beldie en Vulpe achter de gordijnen van het 'altaar', terwijl wij op de banken op hen wachtten. Wat ze daar uitvoerden, was niet bekend en het was stille afspraak dat niemand zou proberen daar achter te komen. Na dit ritueel konden we 'gelouterd' aan de dag beginnen. In het begin bestond die voornamelijk uit rondhangen en vervelen, maar al snel werd hij gevuld met allerlei onbenullige klusjes die 'moesten gebeuren'. Zo werden bijvoorbeeld elke dag de wapens schoongemaakt en geïnspecteerd.

'Goh,' zei Alexandru elke keer weer, terwijl hij zijn mes tegen het licht hield, 'mijn mes. Het ziet er nog precies zo uit als gisteren.'

Dat grapje werd op den duur bijna net zo irritant als de inspectie zelf en ten slotte kon Vulpe er niet meer tegen. Hij vergat alle 'alsjeblieft' en 'dankjewels' en barstte uit: 'Als je het niet leuk vindt, Alex, ga dan maar terug naar dat luie zootje hierboven. Daar kun je tenminste doen waar je zin in hebt. Van discipline hebben ze daar nog nooit gehoord!'

'O, dit is dus discipline,' mompelde Alexandru. 'Ik dacht

dat het zomaar een stompzinnig rotwerkje was.' Het was maar een terloopse opmerking, één zoals Alex er wel meer maakte, maar deze keer viel de hele roversbende erover alsof het een grove belediging was.

'Ja, hoor, een "rotwerkje"!' snerpde Beldies stem, die al even scherp was als z'n neus. 'Als je er te lui voor bent, zeg dat dan meteen! Ga liggen en we scherpen onze messen wel aan jouw botten. Hoef je nooit meer op te staan!'

'Als je dat maar weet!' viel Bitu hem bij. 'Lui varken! Varken!'

'Als je niet kunt werken, hoor je eigenlijk niet bij onze bende,' zei Vulpe, zo ernstig als Lupu dat ook kon doen.

Alexandru's ogen puilden bijna uit zijn hoofd: 'Ik niet kunnen werken? Jullie weten best dat ik bij de laatste oogst de meeste...'

Ik gaf hem een por in zijn zij. Het had geen zin om tegen hen in te gaan. Waarschijnlijk was het niet eens verstandig. Onze dagelijkse gewoonten waren regels geworden die niet zonder straf overtreden konden worden. Het zou niet zo gemakkelijk zijn onze vrienden te helpen als de kluizenaar het had doen lijken. Misschien was het zelfs al onmogelijk. Ik had geen zin mijn nek uit te steken, als die door Beldies mes doorboord kon worden, zo simpel was het.

'Alex meent het niet,' zei ik, 'jullie kennen hem toch? Altijd

geintjes...'

'Precies,' gromde Vulpe, 'en heeft-ie nou nog niet door dat de tijd van geintjes voorbij is?'

Ja, daar had Vulpe gelijk in. De tijd van geintjes was voorbij. Als we 's avonds bij het vuur zaten, werden er geen moppen meer getapt. Met dezelfde grimmige regelmaat als de wapeninspecties of de rituelen bij het altaar, werden er elke avond dezelfde verhalen verteld. Bijna altijd waren het variaties op Vulpes roddelpraatjes over Lupu, elke avond weer wat aangedikt. Vulpe en Beldie voegden onbekommerd leugens toe, met een gemak waar iedere marktkoopman jaloers op zou zijn geweest. Het scheen hun niet uit te maken of de verhalen waar of gelogen waren. Als ze Lupu maar in een kwaad daglicht stelden, waren ze bereid er zelf in te geloven. Bij het vuur werden een heel andere Lupu, een heel andere Epure en zelfs een heel andere Stroe geboren. De laatste was de 'spion' geweest die door Vulpe uitgeschakeld was. En zo werd een moord een heldendaad. Ik luisterde verbijsterd hoe ze de waarheid verdraaiden. Het scheen niemand te kunnen schelen dat hier leugens verteld werden. Niemand stond op om de anderen aan de waarheid te herinneren. Ook Alexandru niet.

'De waarheid, denk je dat ze die willen horen?' vroeg hij aan mij.

Het was een vraag waarop ik geen antwoord hoefde te geven.

'Maar wat moeten we dan doen? De kluizenaar zegt dat wij iets moeten doen.'

'Wachten,' zei hij, 'dat moeten we doen. Wachten op een kans om de boel te saboteren.'

En wachten deden we. Wachten, wachten, wachten, tijdens die eindeloze dagen die allemaal hetzelfde waren. Wachten op het ideale sabotageplan. Het kwam niet. Denken was in het donker van de koepelruimte moeilijk. De duisternis, de stilte en de bedompte lucht maakten je suf en slaperig. Heb jij weleens vlak voor je in slaap viel een geweldig idee, een geniale inval gehad, Vilcu? Zo één waarvan je dacht: die moet ik onthouden? Ja? Dan weet je vast ook wat daar in het morgenlicht van overblijft. Niets. Precies. Het was maar onzin, een halve droom, een ondoordacht en dom idee. Geen mens had het ooit serieus genomen. Zo ging het ook met elk plan dat wij bedachten. Ook al leek het in het begin nog zo goed, het plan had altijd haken en ogen, waardoor het onuitvoerbaar bleek te zijn. Plan één was het zoeken van bondgenoten. Maar wie kwamen daarvoor in aanmerking? Veel keus hadden we niet. Beldie viel in elk geval af. En Bitá? Die was niet te vertrouwen. Hoogstwaarschijnlijk zou Vulpe dezelfde dag nog alles te weten komen en wat er dan zou

gebeuren, was niet te zeggen. Goed, plan twee. Plan twee kwam er eenvoudig gezegd op neer dat we contact zouden zoeken met Lupu, hem alles uit zouden leggen en zouden proberen hem over te halen Vulpe en de anderen uit het klooster te zetten zonder geweld. Allebei hadden we het vermoeden dat als we eenmaal maar weer van het eiland af waren, alles wel goed zou komen. Maar dit plan was te riskant. We wisten heel goed wat Lupu in de kersenboomgaard gezegd had. Het was allesbehalve zeker dat wij hem over zouden kunnen halen Vulpe met rust te laten. Plan drie was al aardig wanhopig. We wilden midden in de nacht de icoon van het altaar weghalen en hem ergens verstoppert waar de rovers hem niet konden vinden. En als die icoon dan een week vermist zou zijn en er was niets gebeurd, dan zouden wij zeggen: zie je wel, het is allemaal onzin, dat bijgeloof van jullie. Maar als we Vulpe en Beldie 's morgens achter de gordijnen zagen verdwijnen, vertelden hun mompelende, smekende stemmen ons dat dit wel het stomste was wat we konden doen. Uiteindelijk kozen we voor plan vier, zoals later bleek, het onverstandigste uit de rij: kop tussen je schouders en afwachten maar. We gedroegen ons zo onopvallend mogelijk.

Als er even geen verplichte karweitjes te doen waren, zat ik bij het vuur. Daar kookte Mara voor ons. Elke avond zette ze ons dezelfde smakeloze soep voor, een waterig goedje met

wat onduidelijke kruiden en stukken vlees erin. Ik zat vaak naar haar te kijken en verbaasde me erover dat niemand van de andere rovers oog voor haar had. Op een dag tijdens die lange periode van rondhangen, hadden Alexandru en ik het over meisjes.

'Wie vind jij het leukste meisje van het dorp?' wilde ik weten.

Alexandru krabde eens nadenkend op zijn hoofd en zei toen: 'Daniëla. Haar heb ik met Martisorul een broche gegeven. Ik denk dat ik met haar ga trouwen... dat heeft ze me tenminste laten beloven. En jij? Wie vind jij leuk?'

Ik lachte geheimzinnig. 'Het is geen meisje uit ons dorp.'

'Ken ik haar?'

'Ja, je kent haar.'

Alexandru noemde een heleboel namen van meisjes uit de dorpen om ons heen op, maar elke keer schudde ik mijn hoofd.

'Ik geef het op,' zei hij uiteindelijk. 'Ik heb alle meisjes opgenoemd waar een normale jongen naar zou kijken en nou weet ik het niet meer. Is ze soms erg lelijk?'

'Nee, erg knap,' zei ik trots. 'Het is Mara.'

Alexandru's ogen rolden bijna uit hun kassen. 'Mara! Ion, ben je blind of heeft die heks je betoverd? Ze is het lelijkste

ouwe wijf dat ik ooit gezien heb! Mijn grootmoeder van negentig heeft nog minder rimpels en dan die neus... daar kun je wel een jas aan ophangen! Nee, ze móét je wel betoverd hebben!

Het was dat Alexandru mijn beste vriend was, anders had ik hem beslist recht in z'n gezicht gestompt! Niemand beledigde mijn prinses, mijn schoonheid.

Ik beheerste me en zei: 'Ik denk dat jij blind bent, Alex. Heb je haar weleens goed bekeken? Ze is niet oud, ze is jong en ze is niet lelijk, ze is prachtig. Heb je weleens in haar ogen gekeken? Als je dat ooit gedaan hebt...'

Ik hield mijn mond, want Alexandru keek me met zo'n geschrokken gezicht aan, dat ik het gevoel kreeg dat ik het over een monster had.

'Goed, laat maar.'

Alexandru schudde zijn hoofd. 'Het zit ergens niet goed met jou, Ion, echt waar. Vraag het aan iedereen, Beldie, Bitá of Vulpe, Mara is een oud besje. Misschien dat ze ooit mooi geweest is, maar dat is weet ik hoeveel jaar geleden. Wat jij in haar ziet... dat is niet normaal!'

'Goed hoor,' mompelde ik, 'dan ben ik maar gek. Laten we erover ophouden, Alex.'

Ik ging snel op een ander onderwerp over, want ik

schaamde me, maar Alexandru's woorden bleven door mijn hoofd spoken. Zou het werkelijk zo zijn dat Mara voor hem en de anderen maar een oud wijf leek? Waarom leek ze dat dan voor mij niet? Wie had er gelijk? Wie was er betoverd? En wie was de tovenaars?

19. De karavaan

Op een morgen werd de sleur verbroken door nieuws dat heel wat opwinding veroorzaakte. Er was een Osmaanse karavaan in de wouden gezien. De stropers hadden hem met hun eigen ogen voorbij zien komen, hoewel ze het eerst niet hadden willen geloven. De handel met het Osmaanse Rijk stond al jaren op een laag pitje en karavanen doorkruisten Roemenië niet meer, maar dit was er een! Zeker weten. Wat ze vervoerden? Daarover waren de meningen verdeeld, maar het was wel kostbaar, te oordelen naar de bewapende ruiters die om de karavaan heen reden. De ene stroper beweerde martervellen gezien te hebben, de ander bezwoer glaswerk.

'Maar wat het ook is, het gaat jullie geld opleveren,'

verzekerden ze.

'Hoe gaan we het aanpakken?' vroeg Vulpe aan de schaapherder.

'Nou, het eerste wat we moeten doen, is Lupu waarschuwen,' antwoordde die.

'Schaapherder, bent u gek geworden?'

'Nee. Waarom niet twee vliegen in één klap slaan? Als Lupus bende er lucht van krijgt dat jullie zo'n goede slag gaan slaan, zullen ze jullie het woud in volgen. En als ze dan alleen nog maar oog hebben voor de buit... denk je dan niet dat jouw bondgenoten, de stropers...'

Vulpe keek hem met grote ogen aan. Begreep hij het goed?

'Dat is...'

Hij lachte.

'Dat is geniaal, schaapherder. Inderdaad: twee vliegen in één klap: een bak geld en Lupu van het eiland af. Geweldig! Doen!'

Hij was, meegesleept door zijn jongehondenmoed, overeind gesprongen, maar de schaapherder temperde zijn enthousiasme. 'Je hebt de slag nog niet gewonnen, Vulpe. Jij en je mannen zullen al jullie moed en slimheid nodig hebben om Lupu met zijn zwaard te kunnen verslaan. Maar ik zal met

jullie meegaan. Als je mijn aanwijzingen opvolgt, kan er weinig misgaan.'

'Geweldig,' mompelde Vulpe afwezig, 'op u kunnen we rekenen, schaapherder.'

Hij keerde zich naar Alexandru en mij en ik kon zien dat zijn blik vaag en verward was, alsof hij wakker probeerde te worden uit een angstige droom. Ik wist niet wat hem opeens zo bang maakte, maar ik wilde hem helpen. Ik pakte zijn hand en zei dat we even naar een boot zouden gaan kijken. Bij het binnenhalen waren we tegen een steen gestoten en ik wilde nu controleren of er geen lek was ontstaan. Het zou ons niet nog een keer gebeuren dat ons materiaal niet deugde. De waarheid was dat ik Vulpe even uit de buurt van de schaapherder wilde hebben. Op de een of andere manier verdacht ik hem ervan Vulpe in de war te brengen.

We liepen naar de gang waarin onze boten verborgen lagen. Ik piekerde hoe ik Vulpe het best aan zou kunnen pakken, maar Alexandru was me al voor.

Hij zei: 'Vertel nu maar eens wat je dwars zit, Vulpe. Je gedraagt je als een hond die denkt dat hij een bot gaat krijgen, maar tegelijkertijd bang is dat hij ermee geslagen zal worden. Wat is er aan de hand?'

Vulpe lachte nerveus en ging op de rand van de boot zitten. Hij haalde zijn zakdoek tevoorschijn, frommelde hem tot een

prop en stopte hem weer weg.

'Ik ben bang,' zei hij uiteindelijk, 'gewoon bang. Het spijt me, jongens, jullie hoofdman is een schijterd.'

'We zijn toch allemaal bang,' zei ik troostend, opgelucht dat Vulpes probleem zo eenvoudig was. 'Dat is normaal. Het roversleven is nou eenmaal gevaarlijk. Maar we zijn voorzichtig, Vulpe, en met de schaapherder erbij...'

'Nee, nee, dat is het niet. Ik weet niet hoe ik het uit moet leggen...'

Vulpe beet op zijn lip.

'Ik ben niet bang om gedood te worden of zo. Ik ben bang voor mezelf... Voor wat ik zal doen als ik Lupu in handen krijg.'

Hij rilde.

'Belachelijk, hè?'

Ik zweeg. Vulpe had precies beschreven waar ik ook bang voor was: dat er iets in me was dat me dingen zou laten doen die ik verafschuwde.

Alexandru had geluk, die begreep het niet. 'Belachelijk ja. Je bepaalt toch zelf wat je doet of laat? Als je Lupu geen kwaad wilt doen, sluit je toch gewoon weer vrede met hem?'

Je begrijpt er niets van!

Vulpe schopte tegen de boot.

'Daar is het veel te laat voor! Er is te veel gebeurd. En we hebben ons aan elkaar verbonden met bloed, Alex. De Jonge Wolven mogen elkaar niet verraden. Ik moet de beloftes aan mijn mannen nakomen. Ik moet Lupu doden. Ik moet hem... doden...'

Voor het eerst drong het echt tot me door dat hij het meende. 'Maar Lupu is je broer!'

'Niet meer. Ik heb een nieuwe broeder en hij...'

Hij maakte zijn zin niet af. De grote Vulpe Branistari zag eruit of hij elk moment in tranen uit kon barsten.

'Ik ben bang voor de macht die ik zal krijgen. Vulpe Branistari, heer van Snagov. Als ik alles kan doen wat ik wil en niemand zal me kunnen straffen, dan ben ik bang... dan ben ik bang dat... Er is zoveel dat ik wil, maar waarvan ik weet dat het niet goed is. Ik ben bang dat ik een slecht mens ben...'

Ik had op dat moment willen roepen: Maar ik ook, Vulpe! Laten we weggaan, terug naar het dorp. Daar zijn geen wolven en geen wapens en geen valse herders. Daar zijn we gewoon weer Vulpe en Alex en Ion. Boerenjongens, geen roofdieren.

Maar ik hield mijn mond. Ik wilde niet toegeven wat Vulpe hier opgebiecht had. Ik zou niet kunnen leven met de zekerheid dat ik slecht was.

Lange tijd zaten we zwijgend bij elkaar, onwennig of we vreemden waren in plaats van vrienden die elkaar al jaren kenden.

Uiteindelijk was het Alexandru die de stilte doorbrak: 'Wat zou je doen als ik zou zeggen dat ik uit de roedel stap, Vulpe?'

Vulpe keek op.

'Niemand stapt uit de roedel,' zei hij enkel en dat was genoeg.

Alexandru bleef.

En ik ook.

Uit de kronieken van Snagov Voda Radu cel Frumos

Ik was achttien jaar toen ik eindelijk de muren van Constantinopel te zien kreeg. In 1453 werd de stad op de christenen veroverd. Ik reed achter Mehmed de stad binnen in een triomfantelijke overwinningssparade, met trommels en eindeloze rijen hoogwaardigheidsbekleders, maar om ons heen was niets van de glorieuze, heroïsche kant van de oorlog te zien. Na drie dagen van plunderingen was er alleen nog het skelet van een stad over, kaalgevreten door mieren. Op de kruispunten lagen de overblijfselen van wat ooit de vereerde beenderen van heiligen geweest waren. Ik steeg af en raapte een botje op, waarvan nooit meer iemand me zou kunnen

vertellen van wie het geweest was: de heilige Theodosia of misschien wel Johannes de Doper. Terwijl de stoet verder trok, bleef ik daar staan met dat botje in m'n hand. Het lawaai van de trommels verdween in de verte en een desolate stilte daalde over de stad. Ik keek om me heen. Uitgebrande huizen staarden me met hun lege raamopeningen aan. In een poort wapperde de sluier van een vrouw die aan een splinter was blijven hangen. Midden op de straat snuffelde een hond aan een plas bloed. Dit was nu Constantinopel, de stad waar mijn vader me van had laten dromen. Het was de meest godverlaten plek op aarde. Ik stak het botje in mijn zadeltas en steeg weer op om de stoet te volgen. Maar voor ik dat deed, had ik eerst de oorlog vervloekt en allen die er iets mee te maken hebben.

Ik trok me in mijn eigen wereldje terug. Mehmed had me een paleis gegeven. Het had ooit aan een Byzantijnse edelman behoord en was groter dan het paleis in Tirgoviste, dat in mijn kinderlijke herinnering reusachtig was. Achter de muren lagen tuinen, paradijselijke tuinen met cipressen en fonteinen, waar je alles kon vergeten en languit in het gras kon liggen met alleen het geluid van klaterend water in je oren. Ook in het paleis zelf was het goed mogelijk te doen of de wereld niet bestond. De hal, de ontvangstruimte, de kapel, het badhuis, elke ruimte had zijn eigen geur, zijn eigen geluiden, zijn eigen kleuren en vormen, allemaal even prettig. Ik genoot

van de dagen dat ik niets anders deed dan me in die veilige, omgrensde wereld koesteren. Soms was het me al genoeg urenlang voor een mozaïek te zitten, elk detail in me op te nemen en het vakmanschap te bewonderen. Ik hield ervan me te verplaatsen in die ideale wereld van heiligen, jachtpartijen en beeldschone liefdesparen. Het was de wereld die in Constantinopel niet langer bestond en die ik enkel in mijn paleis nog tot leven kon wekken.

Wie tegen me gezegd had dat ik een gelukkig man was, had ik geen ongelijk gegeven. Toch was ik niet tevreden. Ik kon de buitenwereld niet voorgoed vergeten. Die was altijd aanwezig, net bewust genoeg om me onrustig te maken.

'Je bent nutteloos,' zei ik tegen mezelf als ik mijn gezicht na het baden in de spiegel van de barbier zag. 'Je hoort naar zweet te ruiken, niet naar balsems. Je hoort te vechten voor je land, je erfdeel, het christendom, in plaats van hier te leven als een courtesane: een rijke hoer! Je denkt dat dit het paradijs is en dat je omringd bent door engelen, maar weet je waarom je slaven overdag voor je buigen en je slavinetjes 's avonds voor je dansen? Omdat je hun meester bent en niet anders! Ze houden niet van je. Ze bedriegen je enkel.'

Ik begon te verlangen naar iets dat ik toen nog niet goed onder woorden kon brengen: zelfstandigheid. Ik wilde de touwtjes doorknippen die machtige mannen aan mijn

ledematen gebonden hadden en waarmee ze me naar believen rare sprongen konden laten maken. Ik wilde niet langer machtig zijn omdat mijn meesters machtig waren, niet langer rijk omdat zij rijk waren. Ik wilde eigen macht, eigen rijkdom. Een eigen land dat ik kon besturen met mijn eigen woorden. Ik wilde prins van Wallachije zijn.

Er kwamen mannen naar mijn hof. Edelmannen uit Wallachije met verhalen over de nieuwe prins daar. Het was Vlad eindelijk gelukt de troon te veroveren en deze verhalen waren het eerste nieuws over mijn broer sinds tijden. Wat ik hoorde was dat de nieuwe prins hen aanvankelijk goed bevallen was: een stille man die meer luisterde dan sprak, jong nog, en dus te beïnvloeden, met weinig macht en maar weinig vrienden. Een prins naar hun hart die zich niet met hun zaakjes leek te bemoeien. Maar ik zag Vlad in gedachten op zijn troon zitten, stil alsof hij nooit meer zou bewegen, met voor hem de in zijde, fluweel en bont geklede bojaren die hem dachten te kunnen overdonderen met eindeloos ingewikkelde toespraken en drukke handgebaren. Ze wisten niet dat elk woord onthouden werd, en elke zin uitgeplozen op bijbedoelingen. Ze wisten niet dat ze ingedeeld werden met de kille zakelijkheid van een boer die in het najaar zijn vee bekijkt: jij wordt nog een jaartje vetgemest, jij wordt geslacht. Ze begonnen iets te vermoeden toen de eerste perken houten palen in de paleistuin geplant werden. Het

waren er veel. Maar het waren lage, onbelangrijke mensen die erop stierven: dieven, rovers, gevallen vrouwen. Geen edelen.

Meestal stuurde ik die edelmannen met hun klachten na een vriendelijke ontvangst en een uitgebreide maaltijd weer weg. Ik kende hun bedoelingen. Als zij me in Wallachije aan de macht zouden helpen, zou ik voor altijd bij hen in het krijt staan. Elk woord dat ik zou spreken, zou me door hen ingefluisterd worden, elke beslissing die ik zou nemen, zou door hen goedgekeurd moeten worden. Ik was te lang afhankelijk van anderen geweest om dat spelletje nog mee te willen spelen.

Op een dag, enkele weken voor het paasfeest in het jaar 1458, stond er weer een edelman met zijn gevolg voor de poort van mijn paleis. Ik ontving hem ondanks de vasten met een maaltijd van geroosterd wild, gevulde druivenbladeren en rijstpudding met honing, zodat hij onder de indruk kon raken van mijn rijkdom en belangrijkheid.

De bojaar was een gespierde jongeman die een zelfbewuste, maar ook wat onbeleefde indruk maakte. Hij stond voor me zonder zijn ogen neer te slaan en in plaats van voor me te buigen, begon hij te lachen.

'Hij zei dat je me niet meer zou herkennen!' riep hij uit.

Zijn stem was bekender dan zijn gezicht. Zijn uitspraak van het Roemeens was niet accentloos en nog steeds leek hij over

elk woord na te moeten denken. Maar ik kon me hem moeilijk meer voorstellen als het schriële kind dat, verkrampd van de zenuwen en misselijk van de jasmijnolie waarmee ze hem ingewreven hadden, aan mijn voeteneind had gezeten. Zijn onzekerheid was verdwenen en ik zag aan zijn bouw dat hij was geworden wat hij had willen worden: soldaat. 'Jij!' schreeuwde ik verbaasd. 'Hoe is het met je?' 'De meeste mensen zouden zeggen goed,' antwoordde hij. 'Ik leef nog.'

Ik begreep dat hij gevlucht was. Ik nodigde hem uit te gaan zitten en tijdens de maaltijd zijn verhaal te doen. Die uitnodiging nam hij aan, maar tijdens het eten praatten we meer over wat er op tafel kwam dan over wat hij meegemaakt had. Hij wist mijn vragen handig te omzeilen en ik vroeg me af wat zijn zelfverzekerde houding moest verbergen. Misschien was het een wantrouwen tegenover de mensen, en vooral tegenover halve heidenen zoals ik, dat Vlad hem aangeleerd had, misschien een slecht geweten. De gedachte kwam zelfs even bij me op dat hij een spion was. Maar daar geloofde ik eigenlijk niet zo in. De jongen leek niet op mij, maar een grote gelijkenis met Vlad was er ook niet. Waarschijnlijk wilde hij wel praten, maar durfde het nog niet. Ik besloot maar geduld te hebben.

In de dagen die volgden, begon de jongen dingen te vertellen. Kleine, korte gebeurtenissen uit zijn leven met Vlad, die volgens mij enkel de inleiding vormden op het

verhaal waar het werkelijk om ging. Vlad had hem beschouwd als een combinatie van leerling, vriend en voetveeg. Hij had hem zwaardvechten geleerd. Hij was een goede leermeester geweest. Zó goed dat de jongen meer dan eens de indruk had gekregen te moeten vechten voor zijn leven, wat waarschijnlijk waar geweest was.

Als ze van plaats naar plaats trokken, volgden ze meestal de kleine bospaden die te smal of te gevaarlijk waren voor de gewone reizigers. Vlad had de jongen geleerd herten te schieten en strikken te leggen. Hij had de dieren gevild en had hem de glimmend rode, roze en blauwe ingewanden laten zien. Een rood, geaderd hart dat als een schat op zijn hand lag, de snoeproze hersenen van een ree, de baarmoeder van een konijn vol kale miniatuurdiertjes. Hij had ze blijkbaar mooi gevonden, maar de jongen had de organen altijd snel begraven. Van sommige eigenaardigheden van zijn leermeester wilde hij beslist niet meer weten.

Hij was samen met Vlad naar Zevenburgen getrokken en daar waren ze aan het hof van een Roemeense edelman terechtgekomen. De man was rijk, erg rijk, en niet zonder invloed in Wallachije en zo iemand had Vlad nodig. Bovendien had de edelman een dochter. Vlad had bij mijn weten nog nooit van iets anders dan zijn zwaard gehouden, maar dit meisje... was een sprookjesprinses. Hij beloofde zoveel armbanden om haar polsen te schuiven en zoveel

edelstenen op haar gewaad te laten naaien, dat ze zich nauwelijks zou kunnen bewegen en roerloos als een afgodsbeeld op haar troon zou zitten. Ze was zijn godin, met een ronde, zwangere buik en aan elke borst een kind. Vruchtbaar als de aarde zelf. In de zomer zou ze met haar armen vol graan over de akkers gedragen worden en in de winter zou ze haar kinderen in de zwarte aarde begraven. Gul en wreed zou ze zijn, zijn vleesgeworden godsdienst. Ik denk niet dat het meisje wist wat ze voor hem betekende. Ze was geveleid door de aandacht die ze van hem kreeg. Toen Vlad haar vader zover kreeg dat hij met haar mocht trouwen, ging ze zonder ook maar één vraag met hem mee.

De meeste verhalen die de jongen me vertelde, speelden zich af in de tijd voor Vlad prins van Wallachije was. Het waren kleine, dreigende voorboden van wat komen ging, kraaien die tegen de avondhemel de veldslag van de volgende dag aankondigen.

Ondertussen troffen de christenen van Constantinopel hun voorbereidingen voor het paasfeest. Ze bakten paasbroden, doopten eieren in rode verf en slachtten hun lammeren.

Ondanks dat de klokken van de Aya Sophia nooit meer zouden luiden, heerste er alom vrolijkheid.

De jonge Serviër en ik waakten in de nacht voor Pasen in de kapel van mijn paleis. Hij droeg een lang, zwart kledingstuk, met

als enige versiering een zilveren kruis. Hij zag er zo streng en onbenaderbaar uit als een priester, maar toch was hij in die paasnacht spraakzamer dan anders. Tussen zijn gebeden fluisterde hij snelle, korte zinnen in mijn oor, alsof hij me die dingen moest vertellen voor het te laat was.

'Ik weet niet wat je al gehoord hebt...' begon hij gehaast, 'maar de sultan heeft de schatting voor Wallachije dit jaar verhoogd.'

Hij zweeg en liet zijn rozenkrans snel en handig door zijn handen glijden. Na zes, zeven kralen ging hij weer verder.

'En als de schatting verhoogd wordt, betekent dat...'

Ik knikte. Ik wist heel goed wat dat betekende. De schatting werd betaald door landen die aan het Osmaanse Rijk grensden om het gevaar van verovering af te kopen. Maar dat geld was geen garantie. Ook Constantinopel had geprobeerd zich vrij te kopen. Vóór een land door de Osmanen veroverd werd, werd meestal de schatting verhoogd en werden er jongens voor het leger gevraagd. Ik vermoedde dat Vlad niet zou betalen, laat staan jonge kinderen aan de vijand uitleveren, zoals onze vader met ons gedaan had. Zelfs voor hem waren er grenzen, al lagen die bij hem wat anders dan bij de meeste mensen.

'Gaat de prins die verhoging betalen?' vroeg ik, terwijl ik het antwoord eigenlijk al kende.

Hij schudde zijn hoofd.

'Daar kan oorlog van komen.'

'Daar zal oorlog van komen.'

We wisten allebei dat dit precies de bedoeling was.

'De edelen zullen hem tegenhouden,' zei ik zonder overtuiging. 'Het zal hun hun land kosten en al hun rijkdom. Zij willen rust. Geen oorlog.'

'Dat is waar,' zei de jongen.

Acht, negen, tien kralen gingen door zijn vingers.

'Er zijn geen edelen meer,' zei hij toen.

'Vlad vond dat hij me op de een of andere manier moest belonen,' vertelde de jongen. Hij zat in zijn zwarte kleding aan tafel en at niets van het paaslam dat hem was voorgezet.

'Ik had hem trouw gediend. Trouw was voor hem belangrijk. Ik moest zijn slaaf zijn. Broeders kunnen elkaar verraden, net als minnaressen hun minnaars en vaders hun zonen kunnen verraden. Een slaaf kun je straffen als hij je niet trouw is. Maar je kunt hem ook voor je winnen door gouden banden om zijn enkels te sluiten...'

Natuurlijk diende de jongen zijn meester trouw. Maar niet alle edelen deden dat, vertelde hij. Er waren er die de voden en zijn familie haatten, die zijn vader en broer zelfs zó gehaat

hadden dat ze hen hadden omgebracht. Vlad had de jongen een stuk grond in de buurt van Tirgoviste gegeven.

Hij zei: 'Laat je arbeiders de aarde omploegen zodat er graan op kan groeien en je er een wijngaard kunt laten planten. De opbrengst zal geheel voor jou zijn, maar alles wat je in de aarde vindt, behoort mij toe.'

De jongen dacht dat hij over een schat sprak. Maar wat zijn mannen op een dag vonden, was geen schat. Ze kwamen naar hem toe en meldden: 'We hebben een graf gevonden.'

Hij zei hun het met geen vinger meer aan te raken en zond bericht aan zijn meester. Vlad kwam met slechts een klein gevolg, dat voor het grootste gedeelte bestond uit geestelijken: een bisschop, monniken en enkele heilige mannen uit de bergen. Ze gingen te voet naar de plaats waar het graf gevonden was. Het lag er nog precies zo bij als de mannen het hadden achtergelaten: een diepe kuil, volgesmeten met stenen en zware planken en daaronder, juist zichtbaar, de resten van een maliënkolder die een gebroken, met touwen gebonden lichaam omhulde. 'Wie daar ook begraven mag liggen, bisschop, zegen deze grond eerst,' zei Vlad.

Dat gebeurde. Het graf en het lijk erin werden door de bisschop met het processiekruis gezegend, zoals dat op elke christelijke begrafenis gebeurde. Het zware werk, het verwijderen van de planken en stenen, werd door de

monniken gedaan. Vlad wilde niet dat anderen in de buurt kwamen. Toen het lijk blootgelegd was, trad hij zelf naar voren en liet zich neer in de kuil. Voorzichtig, om het nog steeds door broze pezen bij elkaar gehouden lichaam niet te beschadigen, draaide hij het om. De jongen gluurde over de rand van de kuil en zag losse plukken haar, lang, golvend, roodbruin, zoals dat van Vlad en van mij, maar niet langer een spoor van een menselijk gelaat. Het vocht en de wormen hadden hun werk gedaan. De vingers van de voda gingen nerveus over het lichaam, op zoek naar een of ander herkenningsteken. Uiteindelijk vond hij een gerafelde lap groene stof in de handen van de dode. Een mantel was het, door krampachtige vingers in een wrong gedraaid. Nog net zichtbaar onder de modder was een met gouddraad geborduurde draak, knielend onder een kruis dat als een ondraaglijk gewicht op zijn rug drukte.

'Mircea!' riep ik uit.

De jongen keek op.

'Mijn broer,' legde ik uit.

De jongen knikte, alsof hij plotseling iets begreep.

'Hij heeft om hem gehuild,' zei hij.

Dat weigerde ik te geloven.

'Vertel verder,' zei ik hem.

Vlad verbleef enkele dagen in het huis van de jonge edelman. Hij had zaken met hem te bespreken. 'Ben jij mij toegewijd, bojaar?' wilde hij weten.

'Natuurlijk,' antwoordde de jongen, 'alles wat ik bezit, mijn rijkdom en mijn land, heb ik aan u te danken.'

'En zo is het in feite met alle edelen,' vulde Vlad hem aan. 'Al het land, de akkers, de wijngaarden en de bossen behoren mij toe, om te schenken en te nemen wanneer ik dat verkies. Maar de edelen van Wallachije zijn dit vergeten. Zij denken de meesters te zijn van het land, kiezen de prinsen die hun bevallen en verjagen of vermoorden degenen die hun niet bevallen. Altijd is er strijd in ons land en die strijd verlamt ons. Hoe sterk zouden we niet zijn als er weer een grote leider op zou staan als Mircea de Oude of zijn kleinzoon en naamgenoot? Men zou weer met achting over de mannen van Wallachije spreken en geen buitenlandse macht zou over ons heersen. Wat ons land nodig heeft, is één leidsman, één herder, geen troep bakkeleierende straathonden.'

'Maar hoe wilt u de edelen achter u krijgen?' vroeg de jongen, want hij begreep niet wat Vlad eigenlijk bedoelde. 'Hoe? Dat weet ik niet. Zij willen hun eigen meester zijn en pas als ik hun zou smeken, zouden ze naar me willen luisteren. Maar dan zou ik hun leidsman niet meer zijn. Nee, mijn plan is anders dan je denkt.'

Hij nam een bosje aanmaakhout in zijn handen en zei: 'Stel, edelman, dit zijn de mannen en vrouwen die onder je staan, je boeren, dienaren en dienaressen. Eén van hen heeft een vreselijke misdaad begaan, maar het is onmogelijk te zeggen wie, want ze nemen elkaar in bescherming. Wat zou jij doen?'

'Eenvoudig,' antwoordde de jongen, 'ik zou hen allemaal laten straffen. Dat is de wet: dushegubina.'

'En zou jij mij gelijk geven als ik zeg volgens diezelfde wet het recht te hebben de adel te straffen voor de dood van mijn broer en alle andere misdaden die ze nog op hun geweten hebben?'

De jongen wist niet wat hij moest antwoorden. Hij vond het waanzin, maar paste er wel voor op dat te laten merken. Hij kende zijn meester toen al goed genoeg om te weten dat er niet veel voor nodig was hem van vriend tot gezworen vijand te maken.

'Volgens de wet hebt u dat recht,' zei hij voorzichtig, 'maar hoe wilt u hen straffen?'

'Welke straf staat er op moord?'

Vlad brak de takjes in zijn hand en strooide ze achteloos over de vloer.

'Ik wil hen ombrengen, mannen, vrouwen en kinderen. En

ik vraag jouw hulp, edelman.'

De jongen wist dat hij weinig, nee, geen keus had. Hij stemde toe en trok met Vlad naar Tirgoviste om deze gruwelijke executie voor te bereiden. Hij probeerde zichzelf te harden en trok op met de roedel wolven die Vlads beulen waren: misdadigers, zigeuners, waanzinnigen, uitgestoten. Hij nam deel aan hun walgelijke gesprekken die altijd maar om één onderwerp draaiden: bloed. Ondertussen schreef hij brieven aan de bojaren die bij zijn meester in ongenade waren gevallen. Hij probeerde hen over te halen het paasfeest, het feest van de verzoening, aan het hof te vieren.

'De prins wil deze gelegenheid aangrijpen om een nieuw begin te maken,' schreef hij hun. 'Wees gerust dat zijn bedoelingen oprecht zijn. De voda heeft het beste met ons land voor.'

Niet iedereen gaf gehoor aan de uitnodiging. Dit waren de verstandigen. Maar toch kwamen velen. De mannen hoopten misschien werkelijk op verzoening, de vrouwen wilden met hun schitterend geborduurde gewaden pronken en de jongeren verheugden zich op de muziek, het dansen, het zorgeloze geflirt onderling. In de paasnacht kwamen ze bijeen in de kapel naast het paleis. De jongen herinnerde het zich nog goed. Om middernacht werden de kaarsen aangestoken en kuste men elkaar: 'Christus is opgestaan.'

'Waarlijk, hij is opgestaan.'

Elke kus was een Judaskus. De jongen verraadde hen één voor één met een gebaar van achting en liefde. Op paaszondag werd er feestgevierd. In de paleistuinen werden tafels neergezet. Na de lange vastenperiode, waarin enkel ongekruidde spijzen gegeten werden en er weinig wijn gedronken werd, kwam nu het ene na het andere mooie gerecht op tafel: geroosterd lam, gevogelte, zoete puddingen en confituur van peren, kweeperen en citroenen. Schenkkannen met absint- en rozenwijn werden door de bedienden aan-en afgevoerd. Harsbranders en rozemarijnguirlandes verspreidden een heerlijke geur.

De jongen keek naar de mensen om hem heen. Ze lachten. De wijn fonkelde in hun ogen.

Hij zag hoe de voda zich met zijn gasten onderhield, lachte en zijn mooie vrouw kuste. Vlad genoot. Voor hem was dit een heerlijk spel en hadden deze mensen dezelfde waarde als het bosje aanmaakhout dat hij gebroken had. Toen hij merkte dat de wijn afgerekend had met alle behoedzaamheid, vertelde hij de gasten dat hij hun een raadsel op wilde geven. Ze luisterden aandachtig, want ze wilden zich graag slimmer tonen dan hun gastheer. De vraag leek simpel: 'Vertelt u mij, hoeveel prinsen hebt u gekend?'

De onenigheid was echter groot. Hoeveel prinsen? Ze

waren gekomen, gegaan. Sommigen hadden enkele jaren geregeerd, anderen slechts een paar maanden. Enkelen van de oudere bojaren kwamen tot twintig, dertig. Maar zelfs de jongsten hadden er nog zeven gekend.

'Jullie hebben allemaal geantwoord zo goed als jullie konden,' sprak hun gastheer, 'maar nu stel ik jullie de vraag hoe het komt dat er zoveel prinszen geweest zijn.'

Hij wachtte hun antwoord niet af: 'Dat is enkel en alleen het gevolg van jullie schandelijke gekonkel!'

Stilte daalde over het feestterrein. De muzikanten stopten met spelen. De dansers draaiden zich om naar de hoofdtafel om te zien wat er aan de hand was. Zelfs de vrouwen hielden hun mond. De plotselinge verandering in de stem en houding van de prins verontrustte zelfs de dronkaards.

'Voer hen weg!'

De paleiswacht, die zich tot dan toe verborgen gehouden had, omsingelde de feestgangers. Sommigen trokken in woede hun dolk, maar hun wapens waren geen partij voor de zwaarden en bogen van de wacht. Er viel een dode en dat was genoeg om de rest van de edelen ervan te overtuigen dat verzet zinloos was.

Die trotse edelmannen en edelvrouwen van Wallachije, ze waren niet meer dan een kudde bange schapen! Vrouwen trachtten bij hun kinderen te komen vóór de soldaten, hun

mannen geboden hun met barse stem bij hén te blijven. De ouden lieten zich op de knieën vallen en baden tot God, de jongeren vervloekten de wacht, de prins en vooral hun eigen dwaasheid.

De edelen werden weggevoerd naar de kerkers onder het prinselijke paleis. Daar werden ze opgesloten voor drie dagen en drie nachten, mannen en vrouwen gescheiden, opeengepakt als vee. De zwakken stierven door luchtgebrek of vermoeidheid. Zo vond de eerste schifting plaats.

Na de, door de voda bepaalde tijd, werden ze weer naar buiten gebracht. Nu al leken de gevangenen in niets meer op de trotse mannen en vrouwen die op hun kostbare paarden de paleispoort binnen waren komen rijden. Ze waren vermagerd en het daglicht verblindde hen.

De voda liet hen meevoeren naar een veld buiten de stadsmuren. Ze werden opgesteld in rijen en gekeurd als paarden. De sterken en gezonden werden gescheiden van de zwakken, ongeacht liefde of familiebanden. Moeders namen afscheid van hun dochters en vaders van hun zonen, alsof ze wisten wat er gebeuren ging. Dit alles voltrok zich in volkomen stilte. De tijd van wanhoop en tranen was voorbij. Deze mensen waren al dood. De jongen sloeg het even stil gade. Orders werden gegeven met handgebaren. Het leek of iedereen het spreken verleerd was. Een groep slavendrijvers

trok met een deel van de gevangenen de heuvels in. Zij moesten een kasteel voor hun meester bouwen. Met hun blote handen, tot hun mooie gewaden hun van het lijf vielen. Ze zouden het niet overleven. Voor de zwakken zou de dood echter al eerder komen...

Wat volgde was voor de jongen moeilijk met woorden te beschrijven. Hij herinnerde zich alleen beelden, flarden, fragmenten, die hij zich tot in elk detail voor de geest kon halen. Ze herhaalden zich voortdurend, in vaste volgorde.

De wagens komen het terrein opgereden. De paarden schudden onwillig hun kop. Het is een bewolkte, benauwde dag. De vliegen steken. Op de karren ligt hout. Enkele tientallen dunne, bewerkte boomstammen, recht, met een punt die iets afgeplat is. Mannen komen naar voren met de graagte van mensen die te lang zonder werk zijn geweest. Een oude vrouw begrijpt ineens alles en laat zich op de grond vallen. De nachtmerrie duurt voort. Nieuwe beelden duiken op. Het naakte lichaam van een kind, de eerste. Het touw waarmee de jongen de handen van een edelman op zijn rug bindt. Hij is nog jong, begin dertig, maar hij heeft een mank been en is daarom niet geschikt als werkkraft. Hij rilt en staat te klappertanden alsof hij het heel koud heeft. De jongen legt even een hand op zijn schouder. Even later is hij niet meer dan een bleek, kronkelend lichaam dat kreten uitstoot, een beest zonder enige menselijke waardigheid.

Je weet hoe mijn meester zijn vijanden doodde,' vertelde de jongen me. Het lam stond vergeten voor hem op tafel. 'Maar heb je hen ook zien sterven? Geen straf, verbranding, verdrinking, de galg, is zo wreed als deze. Het duurt uren. En het geschreeuw is niet om aan te horen. Ik zie alleen maar open monden. Grote gaten lijken het. Met praten, lachen en kussen hebben die monden niets meer te maken. Uitgangen van de hel zijn het, de hel in het lichaam.'

De jongen stond temidden van deze toortsen van pijn, gruwel en verlatenheid, die brandden zonder vuur, en dacht niet meer, begreep niet meer, ademde nauwelijks, nam enkel waar. Het werd avond. De hemel kleurde rood. De wereld kleurde rood. De bewolking brak en hij zag een vurige bal aan de hemel die dit alles als een woedend oog aanzag. Hij voelde een afgrijpselijke pijn door zijn ingewanden, hart en schouder gaan. Het licht viel over de Turnul Chindiei, de Toren van de Zonsondergang en daar stond een klein mens, nietig onder de blik van dat enorme oog. Zijn meester.

'Een mens. De mens. Een mens zoals ik ook was... ben.'

Hij keek naar me met de onzekere hoop dat ik dat laatste zou ontkennen. Maar ik kon niet liegen. Vlad had gelijk gehad. De jongen was meer op hem gaan lijken dan je op het eerste gezicht gezegd zou hebben. Er was slechts één verschil: hij had een geweten. Maar was dat genoeg als je gedaan had

wat hij gedaan had? Ik kon hem niet vergeven, maar hem misschien wel helpen. Ik zag hoe hij als een kind zijn tranen in zat te houden. Ik wilde hem redden, net als toen hij werkelijk nog een kind was. Maar naar wie moest ik hem nu toe brengen? Naar een priester die hem alleen maar met hel en verdoemenis kon dreigen? Naar Mehmed die in hem misschien een ontsnapte slaaf zou herkennen? Eigenlijk was ik de enige die hem kon en moest helpen. Als ik hem bij me gehouden had, dacht ik, had ik een ander mens van hem kunnen maken. Ik had hem kunnen beschermen. Mehmed zou hem zeker aan mij gegeven hebben als ik daarom gevraagd zou hebben. Ik had hem een eigen bed kunnen geven, met dikke dekens om onder weg te kruipen, die niemand van hem af zou trekken. Ik had hem mee kunnen nemen naar dit paleis, hem kunnen koesteren in een beschermde sprookjeswereld. Maar in plaats daarvan had ik hem de echte wereld ingestuurd, althans, de wereld die Vlad de echte wereld noemde. Ik moest het goedmaken. Ik moest goedmaken wat hij niet meer goed kon maken. Als prins van Wallachije.

Er zou oorlog komen. Mehmed had een onderhandelaar naar Vlads hof gestuurd, maar die was niet teruggekeerd. Hij was als een dief op een houten paal geëindigd en dat was een belediging die Mehmed niet verdragen kon. Hij besloot nu te doen wat hij allang van plan geweest was: Wallachije

veroveren.

In het voorjaar verzamelde het Osmaanse leger zich bij Constantinopel voor de veroveringsoorlog. De strijdbanier van de sultan werd door de straten gedragen en voor zijn tent gezet: de gouden maansikkel blonk, de zes zwarte paardenstaarten dansten in de wind, de belletjes tinkelden. In het kamp renden kwartiermakers heen en weer, preekten derwijzen met luide stemmen in een kring van soldaten en trokken menners koppige dromedarissen voort. Te midden van alle drukte wachtte ik rustig tot ik toegelaten zou worden in de tent van mijn meester. Ik wilde het lot van mijn land keren.

Mijn meester ontving me koel. Hij was niet in zijn beste humeur en begroette me plichtmatig. Ik boog diep voor hem en kuste de hand die me voor werd gehouden. De gebruikelijke gunst te gaan zitten, werd me niet verleend. 'En Radu, wat wil je?' vroeg hij.

Ik vocht tegen het loodzware gevoel van machteloosheid dat me altijd in zijn nabijheid overviel. Het was alsof ik in diep, warm water gedompeld werd en alleen hem had om me aan vast te houden. Maar ik moest me herinneren dat ik geen kind meer was.

'Ik wil met u praten over mijn land,' zei ik.

'Over jouw land? Over "jouw" land?'

Hij trok een spottende grimas.

'Weet je nog wel hoe het heet, Radu? Weet je nog wel waar het ligt? En bovendien, wie geeft jou het recht van "jouw" land te spreken? Jouw familie heeft zijn eigendom verspeeld. Altijd hebben de prinsen van dat ellendige land ons vertrouwen beschaamd en misbruik gemaakt van hun voorrechten. Het wordt tijd daar een eind aan te maken.'

'Maar als er in Wallachije nu een prins zou heersen die u trouw zou zijn?'

'En wie zou dat dan moeten zijn? Jij? Jij toch niet, Radu?'

Ik deed alsof ik de spot in zijn stem niet hoorde en bleef met neergeslagen ogen voor hem staan.

Je durft nogal wat voor jezelf te vragen, christenkind! Wat moet ik je schenken? Een heel land? Heb ik je al niet genoeg gegeven? Een paleis, goud en edelstenen, mooie slaven en slavinnen... Is dat je niet genoeg?'

Nee. Het was me niet genoeg. Ik verlangde naar meer. 'Ik zou de plaats van voda Vlad Tepes in willen nemen.'

'Dat zal niet gebeuren.'

Hij smiet een vrucht, die hij in zijn hand gehouden had, in de hoek van de tent.

'Mijn besluit staat vast, Radu, en zelfs jij kunt het niet veranderen, hoewel je weet dat ik in jouw geval soms te

toegeeflijk voor je ben. Jouw broer heeft zijn land in het ongeluk gestort door tegen mij in opstand te komen en zal nu krijgen wat hij verdient. Wallachije zal geen prins meer kennen. De halve maan zal er heersen. En bovendien...'

Zijn toon werd iets milder.

'Bovendien zou ik het niet kunnen verdragen dat jij zover van me vandaan zou zijn, mijn cherubijn...' Ik glimlachte en boog, met gebalde vuisten. 'Laat me dan met u optrekken, heer. Ik kan u goede troepen leveren: de edelen die het hof van mijn broer ontvlucht zijn. Zij kunnen van nut zijn.'

Ik sloot mijn ogen en bad tot alle goden die ik kende, terwijl ik op het antwoord wachtte. Vanuit de schemering van de tent klonk het: 'Ik zal erover nadenken.'

Die zomer trok ik met het Osmaanse leger op naar Wallachije. Het was niet mijn eerste veldtocht, maar wel de eerste die ik tot elke prijs wilde winnen. Ik was jong en wilde macht. Eindelijk macht. Maar ik betaalde die macht met heel, heel veel mensenlevens...

20. Kazıglu Bey

Wat er in die nacht dat we de Osmaanse karavaan overvielen precies gebeurd is, kan ik je niet vertellen, Vilcu. De herinneringen vermengen zich telkens met de woorden van een ander verhaal en er ontstaat zo'n onontwarbare kluwen dat ik zelfs nu nog niet in staat ben mijn woorden van die van die andere verteller te onderscheiden. Je zult het ermee moeten doen.

Het was een zomeravond die van de andere zomeravonden verschilde door de onrust in de hemel boven ons. De wind joeg wolken langs de dunne maansikkel en het woud was vol geluiden. Dan weer leek het of er een vrouw lachte, dan weer hoorden we schreeuwende

mannenstemmen, maar het konden ook ruziënde eksters of krassende kraaien zijn geweest. De boomtoppen bogen zich naar elkaar toe en weer van elkaar af en voerden onophoudelijke fluistergesprekken.

Zelfs aan de voet van de stille muren van Snagov waren we ons bewust van deze onrust. De wind plukte aan onze donkere kleren en deed onze haren wapperen of het luchtige, zwarte veren waren. De gezichten van mijn broeders leken allemaal hetzelfde: bleek en strak gespannen, met felle ogen. Het was onmogelijk om Alexandru van Vulpe te onderscheiden en Vulpe van Beldie. Ik wist maar nauwelijks wie ik zelfwas! Soms tastte ik naar een zwaard aan mijn gordel dat er niet hing. Opnieuw merkte ik wat gevaar met me deed. Terwijl ik gehurkt wachtte tot Beldie en Bitu muisstil de boot in het water lieten glijden, scherpten mijn zintuigen zich tot elk geluid, elk beeld, elke aanraking een bijna pijnlijke ervaring werd. Ik rook de frisse, vluchtige geur van de waterlelies op het meer, de vochtige, muffe lucht die de stenen van de muur achter me uitwasemden, het zweet op de lichamen van de rovers. Ik voelde hoe we in de duisternis gadeslagen werden door wantrouwende ogen. Ik hoorde de haat in de onregelmatige ademhaling van Lupus mannen. Met elke beweging, hoe klein ook, ervoer ik de kracht en lenigheid van mijn lichaam en die ervaring bracht een gevoel met zich mee dat ik toen nog niet als genot herkende. Ik wist enkel dat

ik naakt wilde zijn om de omgeving om me heen nog intenser te kunnen ervaren: de ruwe bast van de bomen, het kriebelende gras om mijn benen, de koelte van de wind, de scherpe stenen in de loop van snelstromende beekjes... Ik verlangde naar een wereld zonder mensen en een lichaam ontdaan van menselijkheid. Ik wilde als een dier leven, jagen en doden. Ik wilde me er niet langer om hoeven te bekommeren of het goed of slecht was wat we deden, of ik een slecht mens was. Ik wilde eenvoudigweg geen mens meer zijn.

Het was zover. Er was oorlog uitgebroken. Het Osmaanse leger was Wallachije binnengevallen. Maar die oorlog was niet zo verlopen als sultan Mehmed het zich gewenst had. Ik had hem naar mijn hand gezet. Zijn grote leger had nog maar weinig overwinningen behaald. Maar we konden nog steeds verslagen worden. Er moest iets gedaan worden om de slag te beslissen.

De mannen in het kamp maakten zich op voor de strijd. Er was nog tijd voor een laatste gebed. De priesters hieven het heilige brood.

'Het bloedoffer van de rechtvaardige oorlog is gelijk aan dat van de martelaren,' verzekerden ze.

Ik keek op afstand toe, naar de heilige mannen in het zwart, de waardige bojaren met hun zwaarden voor hen op de grond

en ten slotte het kleine volk: de boeren, de zigeuners en de stadslui. Die hele Gideonsbende die de Osmaanse vijand moest verslaan met niet meer dan enkele zwaarden, lansen, wat verouderde kanonnen en voor de rest alles wat maar als wapen kon dienen: knotsen en vleesmesses, zeisen en stokken. Als de situatie niet zo ernstig was geweest en ik hen niet zo nodig had gehad, had ik gelachen. Deze hele onderneming was onzinnig, gekkenwerk. Waarschijnlijk waren we allemaal ten dode opgeschreven. Waarom zou ik niet lachen?

Ik lachte.

'Nu zijn we net wolven, hè?' zei ik tegen Alexandru.

Handig en bijna zonder geluid te maken, zochten we ons een weg door het struikgewas.

'Ja, met een andere wolfsroedel op onze hielen,' antwoordde hij omkijkend. 'Ik heb het idee dat ze vlak achter ons zitten.'

'Laat ze maar komen,' mompelde ik, 'ze weten niet wat voor verrassing we voor hen in petto hebben.'

Het woud leek te wemelen van onzichtbaar leven. De mannen waren nerveus, maar ik verzekerde ze dat er deze nacht niets gevaarlijken op de been was dan hun meester.

De Osmanen waagden zich al weken 's nachts niet meer

buiten het kamp en waren zo schrikachtig als kinderen in het donker. Niets put een leger zo uit als een voortdurende dreiging die af en toe, het hoeft niet eens vaak te zijn, zijn ernst bewijst. Het idee dat elk moment het ergste kan gebeuren, houdt de mannen uit hun slaap. Voortdurend zijn ze op hun hoede. Het kleinste geluidje doet hen naar hun wapens grijpen, de kleinste belediging is al genoeg voor een vechtpartij. Er doen de wildste verhalen de ronde, die ogenblikkelijk voor waar worden aangenomen. De mannen kruipen bij elkaar rond het vuur en fluisteren. Zolang ze maar bij elkaar zijn, voelen ze nog enige veiligheid, maar daar komt hun commandant en stuurt hen weg, de wildernis in: 'Zoek voedsel voor ons en onze dieren. En zo rijden ze uit, een zekere dood tegemoet, want onze snelle ruiters met hun scherpe ogen en nog scherpere pijlen zijn overal.

Op deze manier hadden we hen wekenlang geplaagd, als steekvliegen rond een log rund, maar nu ging het erom...

Nu ging het erom. Ik geloof dat niemand dat beter beseft dan Vulpe. Naast de schaapherder ging hij ons voor. Als alles goed verliep, zou hij morgen heer van Snagov zijn, maar als het fout ging...

'Lupu volgt?' vroeg hij een paar keer aan de schaapherder.

'Lupu volgt,' antwoordde die keer op keer geruststellend.

Hij was de enige van ons die zich echt volledig op zijn

gemak leek te voelen in het woud. Zijn ogen schitterden als die van een jongen op een spannend, zelfverzonnen avontuur. Hij leidde ons door het woud met niet meer dan wat gebaren die we onmiddellijk begrepen. Soms leek onze tocht op een dans, dan weer een onbekend, opwindend spel, dan weer een veldtocht. Vulpe, Alexandru en ik, we leken wel helden uit een oud verhaal, die nog steeds over de aarde rondzwierven omdat ze de opwinding van de strijd niet konden missen. Kwam het misschien daardoor dat ik in de war raakte en af en toe terug in de tijd dacht te zijn? Het zou kunnen. Het zou best kunnen.

Het kamp kwam in zicht. Uitgestrekt als een stad lag het in het dal. Er heerste doodse stilte, zoals dat 's nachts verplicht was. De maan kwam een moment achter de jagende wolken vandaan en heel duidelijk zag ik de tent van de sultan met daarvoor de standaard met de zes zwarte paardenstaarten. Daar vlakbij in de buurt waren de tenten van de viziers, net ah die van hun meester omringd door ruiters en voetsoldaten, nietige, maar waakzame schimmen in het donker. Om de tenten van de machtigste mannen van het rijk lag het kamp van dejani-tsaren, schoon en ordelijk, de tenten van elk regiment opgezet rond die van hun commandant, de wapens binnen handbereik aan de voet van hun strijdbanieren. In de buitenste ring lag het kamp van de ruiters, een enorm, slordig nomadenkamp waar hier en daar nog een vuurtje rookte.

De mannen sliepen en droomden onrustige dromen. Ze hadden er geen idee van hoeveel ogen hen beloerden. Ik wenkte een van mijn veldheren naderbij. Ik ben zijn naam vergeten. Hij was niet belangrijk. Hij keek met grote ogen naar het kamp beneden ons.

'Het is enorm, 'fluisterde hij ontdaan.

Ik lachte zacht. 'Ja, enorm, edelman, maar na vannacht zal het niet meer zijn dan een uiteengeslagen mierenhoop. Stel je eens voor, stel je het eens voor dat wij erin zouden slagen hun leider, de sultan, de vijand van het hele christendom, te doden... Want dat, en niet minder dan dat, is mijn plan. Wat zal er dan gebeuren? Dan hebben wij de geschiedenis veranderd! Zoals sultan Mehmedals een bespotting van de befaamde Alexander de Grote van oost naar west wil trekken, zo zullen wij van west naar oost gaan. Istanbul zal opnieuw Constantinopel heten en de stad van de Heilige Maagd zijn. We zullen elke herinnering aan die ongelovigen uitwissen, hun vrouwen tot weduwen en hun kinderen tot wezen maken. Hun bloed zal de weg naar Jeruzalem rood kleuren en ook die stad, die hemelse stad, zal weer aan de Heer gewijd zijn.'

'God geve dat het zo zal zijn, 'prevelde hij. 'Het zal zo zijn,' antwoordde ik, 'als onze moed ons niet in de steek zal laten, zal het zo zijn.'

Ik rook het vuur nog voor ik het zag. Een groot kampvuur

was het. Het soort vuur dat je aansteekt in een vreemd, donker woud om de moed erin te houden. De Osmaanse kooplui voelden zich blijkbaar niet thuis in de bossen rond Snagov en ik bedacht wat een schrik we hun straks zouden aanjagen. Ik wist zeker dat ik daar deze keer nog meer plezier aan zou beleven dan toen met de Roemeense handelaren, want deze mannen waren buitenlanders en bovendien ongelovigen, eigenlijk geen mensen. Ik zou zonder schuldgevoel mijn pijlen op hen kunnen afschieten. De schaapherder riep ons bij elkaar voor een laatste overleg: 'Vanaf hier moeten we voorzichtig zijn. Geen enkel geluid meer. Uit met die laarzen, Beldie. Die dingen maken te veel lawaai. Als we dichtbij zijn, klim jij, Alexandru, in een boom. Kijk hoeveel wachters er zijn en denk erom dat je er geen over het hoofd ziet. Ion kan je wel vertellen waarom.'

Ik grinnikte. Ik dacht van mijn vorige avontuur geleerd te hebben. Niemand zou deze jonge wolf nog te grazen nemen. Hij zou alle Osmaanse kogels te snel afzijn.

'Bită, Beldie en Ion, jullie nemen de wachters voor jullie rekening. Vulpe en ik bekommeren ons om de rest. Alexandru, jij blijft op je post. Mochten Lupu en zijn mannen iets onverwachts proberen, waarschuw ons dan. Maar om eerlijk te zijn denk ik dat ze zullen wachten tot we met de buit naar het eiland teruggaan. Om hen hoeven we ons nog geen zorgen te maken. Nu, is alles duidelijk? We kunnen ons geen

fouten veroorloven, zelfs geen kleine. Hebben jullie dat begrepen?'

'Wij maken geen fouten meer,' antwoordde Vulpe voor ons allen.

We knikten instemmend. We hadden het gevoel sinds onze vorige overval gegroeid te zijn, mannen te zijn geworden. De schaapherder keek ons, tegen zijn gewoonte in, één voor één in de ogen en deze keer had ik het idee dat we zijn keuring konden doorstaan.

'Ik geloof het ook, luitenant Beldie,' zei hij. 'Kom mee. Jullie zijn klaar.'

Alles was gereed. De mannen hadden hun posities ingenomen, verdeeld in groepen, elk onder leiding van een eigen commandant, een edele of een boer. Het enige waar nu op gewacht werd, was het signaal van de legeraanvoerder, de prins van Wallachije. Allen keken ze naar me op. Ik genoot van de macht die ik op dat moment had. Ik stond op het punt een verwoestende pijl af te vuren op het hart van het Osmaanse Rijk, een pijl die geen honderdduizend tot de tanden bewapende janitsaren zouden kunnen tegenhouden. Het was een pijl van haat. De haat van duizenden kleine, onderdrukte mensen die eindelijk een kans kregen te nemen wat ze dachten dat hun toekwam. Deze onderdrukten vormden mijn leger. Ik was hun hoop en hun god, de

personificatie van hun wraak. De prins van een klein land, een speelbal van grootmachten, stond op het punt de geschiedenis te veranderen. Zijn naam zou groter worden dan die van Attila, van Caesar, van Hunyadi of Mehmed de Veroveraar. Hij zou Vlad Dragula genoemd worden. De Geliefde. De brenger van recht en vrede met het meedogenloze zwaard. Nu kwam het eropaan. Nu.

'Geef me een toorts, 'zei ik tegen de man die naast me stond. Hij overhandigde me een korte tak met aan het uiteinde daarvan een bundel in olie gedrenkte lappen. Met trillende handen stak ik de vlam erin. Ik was niet bang, enkel opgewonden, ongeduldig. Ik zou mijn jeugd, alles wat ik haatte, in vlammen op doen gaan. De vlammen vraten zich in de bundel vodden. Helderrood brandden ze, de kleur van het bloed van Christus, maar ook van het hellevuur.

'Nu!' schreeuwde ik. 'Volg me!'

Onhoorbaar waren we het kamp genaderd. Drie wachten zaten bij het vuur, een geweer op hun knieën en hun ogen gericht op de kring van zwart struikgewas die hen omringde. Ze maakten een vermoeide en angstige indruk. Iets verderop stonden hun lastdieren, muilezels, met daarnaast de handelswaar in grote, leren tassen. De rest van het koopmansgezelschap sliep op de grond bij hun paarden. Ik telde in totaal twaalf mannen, de wachten niet meegerekend.

'Wie neem jij?' fluisterde Beldie naast me.

Ik liet mijn blik over de mannen bij het vuur glijden. Wie zou door mijn pijl sterven? Ik koos de middelste. Een jongeman, nog bijna een jongen, even gewoontjes en onopvallend als ik zelf was: 'Hem!'

'Goed, ik neem die lange lijs daar met die grote neus. Bit, voor jou blijft die papzak over. Veel succes, broeders.'

We gingen uiteen en zochten alle drie een plekje op waar we een vrij schot hadden. Ik haalde op mijn gemak een pijl uit de koker en legde aan. Ik wist dat ik niet zou missen. Ik mikte op de ogen van de jongen. Hij bleef onbeweeglijk zitten, zich van niets bewust.

Mooi zo, dacht ik, daar komt-ie, heiden.

De pees sneed in mijn vingers, terwijl ik de boog spande. Ik lachte. Dat beetje pijn hoorde erbij. Ik ging iemand doden.

In een wervelwind van wapperende manen raasden de oorlogspaarden van de edelen van Wallachije door het dal, de open vlakte over, gevolgd door het voetvolk, 'Jesu! Jesu!' schreeuwend en zwaaiend met hun fakkels. Niets zou hen tegenhouden. Ik was er op dat moment van overtuigd dat deze onderneming zou slagen. Alles was in ons voordeel: de verrassing, de duisternis, de wanhopige vastberadenheid van de mannen.

Nog vóór er een druppel bloed vergoten was, voelde ik de roes van de strijd over me komen. Mijn hart bonsde in het ritme van de dreunende paardenhoeven, in mijn lichaam brandde de warmte van alle achtereenvolgende fakkels. Ik boog me over de hals van mijn paard heen en voelde het machtige lichaam onder me, de rollende spieren, de zwoegende longen in de grote borstkas en de kloppende aderen. Ik lachte van dolzinnig geluk. Dit was leven. Dit was macht. Almacht. Geen pijn zou me deren. Geen zwaard zou me verwonden. Op dit moment was ik meester, volledig meester van mijn leven en mijn lot. Ik was God.

Ik schoot mijn pijn af. De pijn trof doel. De jongen viel met een kreet in het gras, gewond, maar nog niet dood. Meteen volgde een tweede pijn, die van Beldie, en het werd stil. Ondertussen had zijn geschreeuw echter de anderen gewekt. Ze graaiden naar hun wapens.

Voorwaarts, recht vooruit, langs tenten, voorbij karren, paarden, verwarde, slaapdronken mannen die in het wilde weg hun wapens in het rond zwaaien en eerder elkaar raken dan de vijand. Vooruit nu er nog tijd is. De ruiters dringen naar voren. Fakkels na fakkels. Ieder wilde eerste zijn. Ik schreeuwde de mannen toe dat ze hun verstand niet moeten verliezen. Ze luisteren niet. Eerzucht maakt hen doof en blind. Enkelen vallen door de wapens van de wachters van de sultan, hun fakkels zetten het droge gras in vuur en vlam. De

anderen zien het niet eens! Ze vechten zich naar voren met maar één doel. Daar! Rode vlammen dansen triomfantelijk langs het doek van een hoge, met draperieën versierde tent omhoog. Ik schreeuw. De mannen schreeuwen. De vijand schreeuwt. Voor een ogenblik is de overwinning aan ons en denk ik krankzinnig te zullen worden van geluk. Vuur! Het hart van dat duivelsrijk staat in brand! Maar dan versta ik wat de vijand schreeuwt: 'Blijf op je post! Ze hebben zich vergist. Het is de verkeerde tent! De sultan beveelt jullie op je post te blijven. Wie het kamp verlaat, wordt gedood. Houd stand, tot de laatste man!'

Ik begreep dat we onze grote kans verspeeld hadden. Dejadi-tsaren, weer enigszins tot bezinning gekomen, hadden niet veel tijd nodig om een ondoordringbare ring om de tent van hun meester te vormen. Razend om onze fout, rukte ik aan de teugels van mijn paard en reed naar voren, daar waar mijn hulp het hardst nodig was: bij de ruiters die in hun verwarring niet wisten te kiezen tussen een wanhopige vlucht of een nog wanhopiger aanval.

'Dood hen! Dood er zoveel als je kunt!' schreeuwde ik hen toe.

Het enige wat nu nog telde, was zo veel mogelijk slachtoffers maken. Ik wierp de nutteloze fakkel weg en trok mijn zwaard. Dodelijker dan vuur, dan de pest was het. De

kracht van mijn arm vloeide over in het metaal en leek het tot leven te brengen als een kunstmatig ledemaat. Te midden van alle strijd kuste ik het. Het zwaard van mijn vader. Een heilig wapen in de strijd tegen de heidenen.

Het werd een slachting. Hoeveel doden er gevallen zijn, kan ik niet zeggen. Er was geen tijd om ze te tellen. Maar het waren er honderden. Mijn hengst, met de waanzin van de strijd in z'n kop, bracht me over lijken en gevelde paarden en langs brandende tenten naar de plaatsen waar mijn hulp nodig was. Als de mannen mijn zwaard op de vijand neer zagen komen, vatten ze weer moed en stortten zich schreeuwend op hun tegenstanders. Ze moordden als beesten, met hun blote handen als het moest. Wat er gebeurde was groots. Schitterend. Nobel. Goddelijk.

Ik legde aan om opnieuw te schieten. Het moest snel gebeuren, want de Osmaanse kooplui hadden goede geweren bij zich die in één, twee, drie tellen met een onvoorzichtige rover konden afrekenen. Ik spande de boog, maar het bleek niet nodig te zijn. Uit het woud klonk plotseling een kreet in een vreemde taal die de Osmanen blijkbaar konden verstaan. Ze keken verrast, bijna blij, op en lieten hun geweren zakken. Ik hoorde geritsel in de struiken naast me en zag Beldie op me afkomen.

'Wat zullen we nou hebben?' fluisterde hij.

Ik haalde mijn schouders op.

'Geen idee. Denk je dat Lupu...'

Maar verder kwam ik niet. Tot onze stomme verbazing zagen we de schaapherder doodkalm de lichtkring binnenstappen, gevolgd door Vulpe.

'Wat zijn die van plan?' siste Beldie, die er werkelijk niets meer van begreep. 'Zijn zij nou gek geworden of ben ik het?'

De schaapherder werd door de handelaren ontvangen als een oude vriend; ze sloegen hem op zijn rug en leken hem allerlei vragen te stellen. Hij gaf zonder moeite antwoord. Uiteindelijk legden de handelaars hun geweren neer en liepen met hem mee naar de dode. Vulpe volgde slenterend en ik zag dat hij naar ons gebaarde.

'Kom,' zei ik tegen Beldie, 'ik begrijp nu wat het plan is. Ze leiden hen voor ons af. We hebben ze maar in hun rug te schieten en dit klusje is geklaard. Nog elf pijlen en we zijn rijk, luitenant!'

Ja, hè, hè, hè, inderdaad!

Beldie begon enthousiast te knikken.

'Die Vulpe is me een slimme vos!'

Ik dacht dat hier eerder de schaapherder de slimme vos was, maar had weinig zin om hem dat uit te gaan leggen. Ik wilde opnieuw een pijl afschieten.

De schaapherder stond over het lichaam van een van de wachters gebogen en praatte met een wat oudere Osmaan die blijkbaar de leider was. Hij luisterde met een ernstig gezicht, maar regelmatig zag ik hem langs de man heen kijken, naar de rovers die in de duisternis verborgen zaten. Ik vroeg me af of hij ons dichterbij zag komen. Juist op het moment dat ik mijn pijn aanlegde, veranderde hij van toon.

Met een harde stem leek hij de mannen te vragen dichterbij te komen, goed te kijken naar de doden en dan naar hem. De maan verdween op dat ogenblik achter een wolk, om er even later veranderd, ziekelijk geel van kleur, weer achter vandaan te komen. Door die plotselinge verandering leek ook het gezicht van de schaapherder te veranderen. De ernstige uitdrukking maakte plaats voor een brede lach, die niet vriendelijk, maar afschuwelijk was. In het gele licht leek hij plotseling een verschijning uit een andere, oudere wereld. Een vijand.

Ik zag de mannen onzeker worden. Ze keken naar elkaar, lachten wat, alsof dit niet waar kon zijn, en toen stapte er één naar voren. Hij stelde een vraag die ik natuurlijk niet kon verstaan, maar waarvan ik bijna zeker ben dat het 'Wie bent u?' was. Ik voelde mijn buikspieren samentrekken van spanning, alsof ik half-en-half verwachtte een bekende naam te horen. Welke? Kun je dat niet raden, Vilcu? Maar het antwoord kwam niet overeen met mijn verwachting.

De schaapherder keek de handelaar aan. Nee, dat zeg ik verkeerd. Hij keek hém niet aan, hij leek een ander wezen te zien, een wezen uit zijn eigen, oude wereld dat zich in het lichaam van die man verstopt had. Hij antwoordde: 'Kazıglu Bey.'

Ken je die naam, Vilcu? Natuurlijk niet, jij kent de Turkse taal niet. Ik kende hem ook niet. Ik haalde opgelucht adem, maar de handelaren, die niet! O nee, ze werden bleek en de voorste begon hikkend te lachen alsof hij gek werd.

'nu!' schreeuwde Vulpe.

Bijna tegelijkertijd schoten Beldie, Bitá en ik onze pijlen af. Drie mannen vielen, één dood, twee gewond. We kwamen uit onze schuilplaats tevoorschijn, met de volgende pijl al op onze boog.

'Ah,' zei de schaapherder en hij leek nu weer op de man die we kenden, 'mooi werk, mannen. En, wie maakt het af?'

'Tk,' zei Vulpe, die vond dat zijn deel in het geheel nog te gering was geweest. 'En u helpt me, schaapherder.'

Hij haalde een groot mes tevoorschijn dat we gebruikten bij het uitbenen van geslachte schapen en gaf het aan zijn raadgever. De schaapherder pakte het niet meteen aan. Hij liet zijn blik over de acht overgebleven handelaars gaan, alsof hij hen tot een blijvende herinnering wilde maken.

'Toe,' drong Vulpe aan. 'We hebben u nog nooit iets zien doden!

Het was een belachelijk verzoek, maar een wens die we op dat moment allemaal hadden. De stille leider van de Jonge Wolven moest maar eens een zichtbaar teken van zijn leiderschap geven.

'Goed,' zei hij toen achteloos alsof het hem om het even was.

Een bleekroze streep aan de horizon kondigde de komst van de dageraad aan. Ruim vier uren had het leger van Wallachije huisgehouden in het Osmaanse kamp. Nu werd het tijd ons terug te trekken. Zolang het nog donker was, zou het voor onze achtervolgers moeilijk zijn ons spoor te volgen. Ik probeerde weer wat orde en gezond verstand in de losgeslagen troepen te krijgen. Ook moest ik mijn eigen gedachten zien te ordenen. Er is iets dat een man tijdens de strijd gek kan maken. Iets dat hem tot grote daden brengt, maar ook zijn ondergang kan worden. Ik ontdekte dat ik gewond was. Een gestage straal dik, kleverig bloed, liep langs mijn voorhoofd omlaag en verblindde me. Terwijl ik de wond betastte, voelde ik de pijn opkomen. Ik had geen idee wie me die wond toegebracht had en verwonderde me erover dat ik tot dan toe geen pijn had gevoeld. De waarheid was dat ik me geen tijd gegund had die te voelen. De menselijke geest

kan zichzelf goed bedriegen en zelfs pijn kan vergeten worden.

Uit de chaos van vlammen, koorts en woede maakten zich een paar scherpe herinneringen los: de lichamen van mannen waarvan de hoofden afgehakt waren en die nog bewogen, onwillekeurig als bestuurd door een krankzinnig geworden poppenspeler en een op hol geslagen paard met vlamme manen. Opnieuw stoven onze paarden over de vlakke, op afstand gevolgd door het voetvolk dat zich zo goed en zo kwaad als het ging uit de voeten maakte.

Ik zal je niet vertellen wat er volgde, Vilcu. Je kunt het je waarschijnlijk wel voorstellen. Je kent het gekrijs van de varkens die in het najaar geslacht worden. Je weet hoe het bloed in de emmers gutst. Maar van dat bloed en dat gekrijs word je niet misselijk. Je denkt aan de hammen en de worsten die straks in de schoorsteen hangen. Je verheugt je op een feestmaal. Maar als dat gekrijs nu eens uit een mensenmond komt? Als de slager niet de bedoeling heeft zijn slachtoffer zo snel mogelijk te doden, maar hem zo lang mogelijk te laten lijden?

Toen het bloed begon te vloeien, voelde ik het als IJswater over mijn kruin omlaag stromen. Ik ontwaakte uit de ene nachtmerrie in de andere. De wolf was nu een ongewenst hondje in een zak vol stenen op de bodem van een meer. Ik

hapte naar adem.

Nu de leider aangevallen had, zagen ook de anderen hun kans schoon. Ze stoven naar voren. Ze lachten en schreeuwden, zonder te weten wat ze schreeuwden. Ze brulden als roofdieren. Dat wat hen in hun hoofd of hart tot mensen maakte, lag te slapen, terwijl de wolf dol rondanste. De kreten van hun slachtoffers brachten hen tot razernij. Medelijden kenden ze niet meer. In het brein van de wolf heeft de natuur geen plaats voor medelijden overgelaten.

Beldie lag half over een van de overgebleven kooplieden heen, met zijn beide handen om het heft van zijn mes geklemd. Hij wroette het steeds verder in de buik van de man.

Zijn gezicht glom van inspanning. Er lag een lachje om zijn mond als bij een kind dat helemaal in zijn spel opgaat. Het duurde even voor hij mijn verbijsterde blik voelde. Hij hief zijn hoofd op en keek me recht in mijn ogen. Zijn lach werd breder. Toen trok hij het mes uit de buik van de man en streek het langs zijn lippen.

'Wat sta je daar nou? Wat sta je daar nou te kijken?'

Ik slikte mijn walging weg en schudde mijn hoofd: 'Nee, niks. Niks. Niks.'

'Kom hier, Jonge Wolf. Ook een likje?'

Hij sprong overeind.

Ja, kom, Ion. Heb jij je eerste bloed al geproefd?'

De rode punt van het mes wees in mijn richting. Naar mijn gezicht. Mijn mond.

'Kom op. Even flink zijn.'

Ik zag niet hoe ik kon ontsnappen. Wegrennen of mijn mond stijf dichthouden, zou niet helpen. Het mes zou te snel voor me zijn of zou zich tussen mijn tanden een weg naar binnen wringen.

Ik bleef braaf staan.

Niet denken. Even flink zijn.

Maar ook al voelde ik me geen wolf meer, ik had nog steeds mijn scherpe zintuigen. Ik kon de metaalachtige smaak van het bloed al bijna op mijn lippen proeven. Ik hoorde Beldie snuiven en binnensmonds gniffelen. Op de achtergrond ritselde het woud, dat nooit stil was. Het was echter niet alleen de wind die de bladeren in beweging bracht. Iets groots bewoog zich met grote snelheid in onze richting. Het was geen mens, geen rover van Lupus Wolfsroedel, en het was ook geen dier, geen klein dier in elk geval. Ik hoorde hoe het behendig bomen en andere obstakels ontweek en zeker zijn weg zocht, alsof het door een magneet werd aangetrokken. Het kwam. Niets zou het tegen kunnen

houden, behalve...

'Stop!' schreeuwde ik. 'We doen dom. We zijn niet op onze hoede. Lupu had ons zó een kogel in onze rug kunnen schieten!'

Ik had gelijk en dat wisten ze. Hun instinct, dat hen net nog overmoedig had gemaakt, herinnerde hen nu weer aan het gevaar. Ze lieten hun slachtoffers liggen. Het ding tussen de bomen veranderde van koers. Ik hoorde het in de richting van het meer verdwijnen.

De Jonge Wolven kwamen weer een beetje bij zinnen. Hijgend, voorovergebogen, met steken in zijn zij, leunde Beldie tegen Bitu aan en keek naar de levenloze lichamen voor hem op de grond. Ze waren in de meest vreemde, lachwekkende houdingen tot stilstand gekomen, liggend en half zittend, met een blik van krankzinnige angst in hun ogen die hij erg grappig vond.

'Dat... dat hebben wij gedaan, hè?' vroeg hij hinnikend aan Bitu.

'J-ja,' hikte hij, 'stomme buitenlandse kooplui!'

Ze hadden plezier als kleine jongens die de pope een poets gebakken hadden.

De schaapherder had zich weer uit ons groepje verwijderd en stond ons iets verderop gade te slaan, niet langer onze

broeder, maar een vreemde. Hij klemde het bebloede mes tegen zich aan, alsof het een kostbaar sieraad was. Het leek of het voor hem het moeilijkst was naar de werkelijkheid terug te keren.

'Vulpe, wat denk je, zullen we eens naar de buit gaan kijken?'

De woorden leken uit de mond te komen van een toneelspeler die zijn rol kwijt is.

'O ja, de buit!'

We waren eigenlijk allemaal vergeten dat het toch de buit was waar het ons om begonnen was.

Vulpe opende één van de leren tassen die bij de muilezels stonden. Ze leken volgepropt te zijn met waardeloze rotzooi: lappen vilt en vieze schapenvachten, maar daarin verpakt zat iets dat wel degelijk heel kostbaar was...

Vulpe haalde een klein pakje tevoorschijn, verpakt in bruin papier. Hij rook eraan en grijnsde:

'Wat zou dit kunnen zijn, schaapherder?'

Uit het papier kwam een kleverige, kastanjekleurige massa tevoorschijn.

'Madjoon,' zei de schaapherder. 'Opium dus. Ik denk dat jij je een rijk man mag noemen, Vulpe.'

Vulpe knikte geestdriftig: 'Ja. Als we het verkopen kunnen. Maak de zakken open, jongens. Ik wil weten hoeveel we hebben.'

'Laten we dat doen als we terug zijn in het klooster.'

De schaapherder had zich weer genoeg onder controle om verstandig advies te kunnen geven.

'Mag ik je herinneren aan Lupus wolven daar tussen de bomen? We zijn nog niet thuis.'

Ik keek om me heen alsof ik verwachtte omringd te zijn door loerende ogen en bedacht op dat moment nog iets anders: 'Alex!'

'Verdorie, Alexandru!' riep Beldie met een stem die nog schor was van het schreeuwen. 'Hem hebben we niet in de pret laten delen! Hé, Alex, waar ben je?'

Er kwam geen antwoord en Beldies woorden gingen verloren tussen de ruisende bladeren. Geschrokken door de nietigheid van zijn stem, durfden we geen van allen meer een woord te zeggen. Wat zou er gebeurd zijn? Was Alexandru in handen van de vijand gevallen of was er nog iets ergers gebeurd? De nacht was zo vreemd dat we ons alles konden voorstellen. Ik voelde me nu geen held meer. Ik was bang een heel goede vriend, mijn beste vriend, verloren te hebben. Ik zag de schaapherder staan luisteren, geconcentreerd alsof hij dingen hoorde die wij niet konden horen. Hij wenkte ons.

Met de hand op onze dolk slopen we het woud in. Het omsloot ons, zwart, massief en hatelijk fluisterend. Niet ver van de boom waar we Alexandru hadden achtergelaten, hief de schaapherder zijn hand op: 'Luister!'

Tussen het gefluister van de bomen door hoorden we andere stemmen. Zachte, menselijke stemmen. Ik herkende die van Alexandru en ook de andere was me bekend.

Alexandru Fagu, waar zit je?' riep ik opgelucht.

Het gefluister hield abrupt op en Alexandru kwam tevoorschijn, gek genoeg helemaal niet blij ons te zien.

Vulpe vertrouwde het niet: 'Waarom ben je niet op je post gebleven?'

Alexandru haalde zijn schouders op.

'Moest pissen,' mompelde hij.

'Onzin! Wie was daar bij je? Ben je soms...'

Hij kwam dreigend bij hem staan en fluisterde: 'Ben je soms een verrader?'

'Tk?' schreeuwde Alexandru. 'Moet je horen, Vulpe, ik heb nog nooit van m'n leven...'

'Sst!' siste Bitu scherp. 'Hou je mond, man. Lupu zal je nog horen!'

Op dat moment klonk er lawaai in het struikgewas achter

ons. Beldie sleepte een woedende, stampende en spartelende Epure met zich mee.

'Laat me los! Laat me gaan. Du-te naibii!'

Beldie sleepte hem mee tot aan Vulpes voeten en haalde toen zijn mes tevoorschijn. 'Ik zou vanaf nu je mond maar houden, grootsmoel, en alleen te antwoorden op de vragen van de hoofdman. Is dat begrepen?'

Hij hield hem zijn mes voor. Er kleefde nog een restje bloed aan.

'Dat is begrepen, hè?'

Epure knikte. Hij bibberde als een jong hondje. Blijkbaar wist hij dat het er voor hem niet best uitzag.

'En nu de waarheid graag,' zei Vulpe tegen Alexandru. 'Je zegt altijd datje zo eerlijk bent... Nou, bewijs dat maar eens!'

Alexandru keek hem en de op de grond geduwde Epure aan. Hij stond in tweestrijd. Beldie vond het prachtig en drukte het mes op de keel van zijn slachtoffer, zó dat het bijna in het vlees sneed. Ook de schaapherder leek plezier te hebben. Voor het eerst zag ik niet alleen een lach om zijn mond, maar ook in zijn ogen. Misschien probeerde hij op dat moment Alexandru te beïnvloeden zoals hij ook Vulpe beïnvloed had.

Feit was dat Alexandru net zo begon te stotteren: 'Eer-

eerlijk, ja, m-maar geen verrader!"

'Een verrader van wie? Je eigen broeders of Lupus hondenbende?'

'V-van niemand.'

Hij wierp nog een blik op Epure en ging toen rustiger verder: 'Ik sta echt aan jouw kant, Vulpe. Maar ik ga geen anderen in de problemen brengen. Ik heb niets tegen Epure. Wat mij betreft heeft hij niets misdaan!'

'Niets misdaan? Niets misdaan? Hij heeft zijn eigen broeders verraden! Noem dat maar niets!'

'Lupu heeft ons allemaal de keus gegeven te blijven. Ion en ik zijn jouw beste vrienden, Vulpe, dus kozen we voor jou. Epure is Lupus vriend. Kun je het hem dan kwalijk nemen dat hij voor hem kiest?'

'Wat een onzin! En Beldie dan? En Bitu? Dat waren ook Lupus vrienden. Maar ze hebben ontdekt wat voor een kerel hij echt is: een luie veelpraat, een opschepper, een bedrieger. Wie bij Lupu hoort, deugt niet. Zo simpel is het.'

Alexandru schoot in de lach. Zoals zo vaak kon hij niet goed verbergen dat hij Vulpe eigenlijk maar dom vond.

'We deugen allemaal niet, Vulpe. De Jonge Wolven net zomin als Lupus Wolfsroedel. Maar dat wil je vast niet horen, dus ik zal mijn mond wel houden.'

Vulpe beheerste zich met moeite. Jij moet je mond helemaal niet houden! Je moet ons vertellen wat Epure en jij daar te bepreken hadden, anders... anders snijdt Beldie z'n keel door en geloof me, dat doet-ie! Wij weten hoe we moeten doden, de Jonge Wolven.'

Alexandru's blik dwaalde af naar de dode lichamen die als een hoop afval op en over elkaar lagen. Hij slikte krampachtig alsof hij moest braken. Het leek nu pas tot hem door te dringen dat dit ons werk was, het werk van zijn vrienden.

De schaapherder liep op hem af en fluisterde hem vaderlijk, alsof hij hem goede raad gaf, in het oor: 'Ik denk dat je hem serieus moet nemen, Alexandru. Vulpe Branistari meent wat hij zegt... en jij houdt toch van het leven?'

Alexandru sloot zijn ogen en schudde zijn hoofd, alsof hij dacht zo de woorden van onze raadsman ongedaan te kunnen maken. Het lukte hem niet. Hij begon snel en toonloos te praten en ik had het idee dat hij op dat moment zichzelf, alles wat volgens hem goed was, probeerde te vergeten.

'Epure kwam naar me toe toen ik wacht hield. Hij was alleen en wilde praten, zei hij. Ik geloofde hem, want eerlijk, Vulpe, Epure is niet iemand die je een streek levert. We verstopten ons en hij deed me een voorstel. Hij vroeg me terug te gaan naar de Wolfsroedel, omdat ik... omdat ik niet bij jullie pas. Dat waren zijn woorden, of eigenlijk die van

Lupu, niet de mijne...'

Hij zweeg, beschaamd over zijn lafheid.

'Dus Epure vroeg je over te lopen, zodat je al onze geheimen aan de vijand kunt vertellen!'

'Nee, nee, zo was het niet. Hij zei enkel: "Alex, jij hoort hier niet. Kom bij ons terug. Lupus roedel heeft al dat bloed niet nodig." Dat was het... en ik geloof niet dat er meer achter steekt.'

'Jaja,' smaalde Vulpe, 'en wat heb jij hem geantwoord, beste, trouwe, eerlijke Alexandru?'

'Dat ik mijn vrienden niet wil verraden, natuurlijk.'

Vulpe wendde zich tot de schaapherder: 'Denkt u dat hij de waarheid spreekt?'

'De mens is een geboren leugenaar,' antwoordde die, 'maar Alexandru Fagu niet. Hij is een voorbeeld voor jullie allemaal.'

Het was een twijfelachtig compliment dat klonk als een bespotting. Ik vroeg me af of de schaapherder net als ik vermoedde dat Alexandru gelogen had.

Alexandru hoorde de woorden in elk geval aan of zijn doodvonnis uitgesproken werd, maar op dat moment redden de woorden van de schaapherder hem het leven.

Vulpe stak zijn hand uit: 'Het spijt me dat ik zo wantrouwig was, Alex.'

Alexandru knikte vaag en drukte de hand van zijn hoofdman.

'En dan nu jij...'

Vulpe keerde zich naar Epure toe en liet Alexandru aan zijn lot over. Ik ging naast mijn vriend staan. Hij zag er verward uit.

'Ja, wat doen we nou met jou?' smaalde Beldie die Epure aan zijn kraag overeind trok als een hond aan zijn halsband. 'Vulpe heeft me gevraagd een passende straf voor jou te bedenken en... dat is gelukt.'

Hij grinnikte en wenkte Epure dichterbij te komen. De angstige jongen deed wat er van hem gevraagd werd en bracht zijn gezicht vlak bij dat van Beldie. De ogen van de luitenant fonkelden van boosaardig plezier.

'Varkentje, varkentje,' zong hij plagerig, 'we maken een mooi roze varkentje van jou!'

Hij begon te giechelen als een meisje. Epure begreep er niets van, maar wist dat hem niet veel goeds stond te wachten. Hij kende Beldie beter dan wij. Hij wierp een hulpeloze blik op Vulpe, maar die ontweek zijn ogen.

'Beldie, hou op met dat stomme gehinnik,' zei hij, 'vergeet

niet dat Epure nog nuttig kan zijn voordat... Nou ja, met hem bij ons zal heilig boontje Lupu, die zoveel om zijn mannen geeft, ons niet durven aanvallen... en ons volgen naar waar we hem willen hebben, begrijp je?'

'Aha!'

Beldie knipoogde.

'Zoals ik al zei, jij bent een slimme vos, Vulpe. Ik zal als we terug zijn in het klooster op je gezondheid drinken... één, twee, drie, vier glazen vol en een glaasje varkensbloed, hihi!'

Vulpe haalde zijn schouders op en begon zakelijk alles te regelen, alsof hij de schaapherder zelf was. Zijn angsten en twijfels waren blijkbaar verdwenen.

'Het eerste wat we moeten doen, is de muilezels en de paarden weer zadelen. Ion, Alex, willen jullie dat doen? Schaapherder, helpt u hen daarbij? Beldie, Bitu, houden jullie de wacht?'

21. Het meer over

Het duurde niet lang of alles was gereed. We lieten de doden achter voor de roofdieren en bekommerden ons nu alleen nog om onze veiligheid. Beldie en Vulpe gingen ons voor, als heren op hun paarden. Tussen hen in liep Epure met een touw om zijn nek dat door Beldie werd vastgehouden. Onze bogen hingen nu over onze schouders en we hielden onze pistolen bij de hand. Ik hoorde de voetstappen van de rovers achter ons en hun gefluisterde bevelen, maar probeerde er niet op te letten. Mijn roofdieroren en -ogen begonnen me te ergeren. Ze hadden me een wereld binnen gevoerd die me niet langer beviel, alsof ik langzaam wakker werd uit een drankroes.

De Wolfsroedel volgde ons langs het door Vulpe en de schaapherder uitgestippelde pad met de stropers ongemerkt op hun hielen. Alles verliep volgens plan. We bereikten het meer en nog steeds hadden Lupus mannen het niet aangedurfd om ons aan te vallen. Beldie had zijn vorige hoofdman al een paar keer hardop een lafbek genoemd, maar toen we bij de rand van het meer aankwamen, begrepen we waarom we ongehinderd onze gang hadden kunnen gaan. Lupu was namelijk niet laf, maar slim. Bij de boten stonden Miron en Preda ons op te wachten met hun geweren in de aanslag.

Vulpe was verrast, maar liet zich niet van zijn stuk brengen: 'Hé, wie hebben we daar? Kijk eens, Epure. Dat zijn je vrienden Miron en Preda.'

Hij richtte zijn pistool op de jongen. Preda liet zijn wapen zakken, maar Miron niet.

'Schoft!' schreeuwde hij. 'Ik heb Lupu nog gewaarschuwd dat dit zou gebeuren! Hond die je bent! Ze hadden je moeten verzuipen bij je geboorte!'

Hij wilde aanleggen, maar uit de bossen achter ons klonk Lupus stem: 'Niet schieten, Miron! Hij meent het!'

Vulpe draaide zich om. Lupu en de anderen kwamen uit het struikgewas tevoorschijn. Meer dan ooit leken ze niet meer dan gewone dorpsjongens en hun bewapening van

oude messen leek een lachertje.

Vulpe had niet meer dan minachting voor hen. Ja, hij meent het, Lupu. Had je ooit gedacht dat ik een bende om me heen zou verzamelen, nog beruchter dan de jouwe? Wij zijn niet bang om onze handen vuil te maken als het moet.'

'Ja, dat weten we,' antwoordde Lupu droog, 'maar ik vraag me af of dat iets is om trots op te zijn. Vind je nog steeds dat je geen moordenaar bent, Vulpe? Jullie zijn allemaal moordenaars.'

'Beter een moedige moordenaar dan een luie schatgraver! Maar ik hoef geen preek van jou, Lupu. Laten we over zaken praten. Een ruiltje maken. Jullie boten voor onze gijzelaar. Dat moet jou toch een eerlijke ruil lijken? Er overkomt niemand iets akeligs en jullie houden je handen schoon. Wat denk je? Vraag Miron en Preda eens die nare geweren weg te doen...'

Lupu stond op het punt toe te geven. Vulpe genoot van zijn macht. Hij had zijn broer in de tang en vond het heerlijk hem te vernederen. Nog even en de stropers zouden hier zijn voor de genadeslag... Nu wilde hij nog even spelen met zijn tegenstander.

Miron en Preda keken bezorgd naar hun hoofdman. Waar zou hij voor kiezen: voor het leven van Epure of voor zijn eer? Lupu opende zijn mond, maar wat hij had willen zeggen,

zullen we nooit weten. Op dat moment gebeurde er namelijk iets dat heel ons mooie plannetje in de war stuurde. De stropers, die in het struikgewas hun kans hadden afgewacht, begonnen te schreeuwen. Lupu en zijn mannen keken geschrokken op, maar wij ook. Wat we hoorden waren geen strijdkreten, maar kreten van angst. Echte angst.

'Wat... wat gebeurt daar?' riep ik en keek naar de schaapherder, hopeno dat hij zoals zo vaak de rol van onze redder op zich zou nemen. Hij stond echter doodstil, met zijn ogen strak op het woud gevestigd, alsof hij verwachtte dat daar elk moment iets afschuwelijks zou kunnen verschijnen.

Het kwam. En wat het was... Ik ben blij dat ik toen nog niet wist wat het was! Hoe kan ik het beschrijven? Het (laat ik het voorlopig maar 'het' noemen), het had de vorm van een ridder te paard. Maar zijn harnas was niet van metaal, maar van witte lappen, slordig om een even wit lichaam gewikkeld. Het was geen mens.

Een hersenschim denk je, Vilcu? Misschien. Wat het ook was, het verdween even snel als het gekomen was, zonder grotere schade aan te richten dan een vreselijke paniek. Eigenlijk was dat al genoeg. Miron en Preda zagen nu hun kans schoon. Ze richtten opnieuw hun geweren. Beldie zag het gevaar.

'Hoofdman, pas op!' schreeuwde hij.

Vulpe reageerde snel. Met een ruk aan het touw trok hij Epure naar zich toe en loste een schot. De kogel miste de jongen maar net. Epure liet zich gillend van schrik tegen Vulpes paard vallen.

'Nog zo'n streek van jullie en hij is dood!' schreeuwde Vulpe met een stem die oversloeg van schrik en woede. Hij had de situatie niet langer in de hand en zocht, net als ik, naar de schaapherder, die plotseling van de aardbodem verdwenen leek te zijn. Juist op het moment dat we behoefte hadden aan zijn kalmte en leiderschap liet hij ons in de steek.

'Laat ons erdoor!'

Lupus mannen hadden een rij gevormd voor de boten, hun pijlen en dolkpunten waren op ons gericht.

'Laat ons door! Epure gaat eraan als jullie dat niet doen! Laat ons door!'

Vulpe schreeuwde nu als een kind dat zijn zin niet krijgt. Lupu wierp zijn broer een ondoorgrondelijke blik toe. Je kon er van alles uit opmaken: minachting, spot, medelijden, alles, behalve angst en onzekerheid. Die blik irriteerde Vulpe verschrikkelijk en hij werd zo rood als een biet. Ik begon me af te vragen wat de reden van Lupus zelfverzekerdheid kon zijn. Was die angstaanjagende ruiter van daarnet soms de bondgenoot waarover de schaapherder gesproken had?

'Ik zal je doorlaten, Vulpe,' zei zijn broer kalm, 'maar eerst

wil ik even met je praten. Er zijn namelijk dingen die jij niet weet en ik wel. Ik wil je waarschuwen.'

'Waarschuwen!'

Vulpe liet een hoog, nerveus lachje horen.

'Waarschuwen waarvoor? Voor jouw hondenbende soms? Ha!'

Lupu schudde zijn hoofd.

'Nee, niet voor ons. Ik heb dan wel gezegd je te doden als je nog eens mijn pad zou kruisen, maar er dreigen grotere gevaren voor jou, Vulpe. Hier in het woud én in het klooster.'

Hij zweeg, alsof dit genoeg moest zijn, maar Vulpe begreep er niets van.

'Wat bedoel je met die onzin?' riep hij uit, nog hoger en nerveuzer dan daarnet.

'Dat je heel goed op moet passen wie je tot je raadsman benoemt,' antwoordde Lupu, 'en dat je je niet moet begraven in herinneringen aan macht. Jij bent niet machtig. Jij bent niet de heer van Snagov, Vulpe.'

'Ik weet niet wat je bedoelt,' herhaalde Vulpe luid en toonloos, als was het een bezwering.

'Praatjes, praatjes, praatjes, daar ben je altijd al goed in geweest,' zei Beldie, 'maar hoe machtig ben je nu werkelijk?'

Heb je die befaamde schat van je al gevonden?'

Lupu lachte. De lach leek me bijna even vreemd als die van de schaapherder eerder die nacht en het was net of ik een ander gezicht achter het zijne zag schemeren. Het was knap en regelmatig, helemaal niet Lupus gezicht, en had grote, groenblauwe ogen.

'Nog niet, Beldie, maar ik denk niet dat het nog lang zal duren... Dan zal alles wat van hém is van mij zijn.'

Vulpe snoof: 'Ik denk dat jij ook op moet passen, Lupu. Als ik je zo hoor, loop je net zoveel gevaar als ik.'

Ik denk niet dat hij beseft hoe waar dit was.

Vulpe had geen zin meer om nog langer tijd te verspillen.

'Laat ons erdoor,' eiste hij voor de zoveelste keer.

Lupu gaf zijn mannen een teken. Ze maakten ruimte en lieten ons door.

Ik zag de vijandigheid op de gezichten van Miron en Preda en wenste dat ze me niet zo zouden haten. Ze gaven me het gevoel een slecht mens te zijn.

We laadden de buit in de boten, terwijl Beldie naast Epure stond met een pistool tegen zijn slaap.

'Wat doen we met de paarden?' fluisterde ik tegen Vulpe, die zweette als een os.

'Er is niets aan te doen, ze zijn voor Lupu,' fluisterde hij terug. 'Ik had erop gerekend dat de stropers met hem af zouden rekenen, zodat we de dieren rustig, één voor één, naar de overkant konden brengen, maar nu...'

Hij spuugde in het water.

'Het spel is nog niet afgelopen, Ion, nog lang niet! Er is een speler bijgekomen en ik vertrouw het niet, o nee, helemaal niet!'

Hij keek nerveus over zijn schouder naar het woud, alsof hij verwachtte dat daar de spookachtige ruiter weer op zou duiken.

'Schiet op, Bitu, Alex. Is alles klaar?'

'Alles is klaar,' antwoordde Bitu. 'En wat nu, baas?'

Vulpe beet op zijn lip.

'Duw de boten in het water,' zei hij zo zacht dat alleen wij, de Jonge Wolven, het konden verstaan. 'Pak de riemen en houd je klaar zo snel te roeien als je kunt... voor je leven!'

We gingen in de boten. We wisten precies wat er gebeuren zou en ieder zei in gedachten een schietgebedje.

Vulpe en Beldie waren de enigen van onze roedel die nog op de kant waren, Epure tussen hen in.

'Tijd om je belofte na te komen, Vulpe,' zei Lupu.

Ja, ik heb wat beloofd, hè?' zei Vulpe, zich tot Epure wendend. 'Ik zou jou vrijlaten als we de boten kregen... Maar waarom zou ik een belofte aan een verrader houden?'

Hij greep hem vast en sleurde hem achteruit een boot in.

'Ik doe jou geen beloftes en jou ook niet, Lupu!'

Beldies pistool was snel. Miron en Preda vielen, hun geweren in hun bloedende handen geklemd. De rest van de Wolfsroedel, duidelijk niet voorbereid op dit verraad, dook weg. Dat gaf Beldie de tijd om in mijn boot te springen.

'Roeien, Ion!' schreeuwde hij. Dat deed ik. O ja! Het werd een koortsachtige race. Wij tegen de kogels. Lupus mannen hadden nu ook geen beloftes meer te houden. Ze mikten op onze hoofden.

'Roeien! Roeien!' brulde Beldie die op de bodem van de boot lag.

'Jij hebt gemakkelijk praten,' schreeuwde ik terug, 'er vliegen geen kogels om jouw oren!'

Ik rukte als een gek aan de riemen, terwijl ik me zo klein mogelijk probeerde te maken en alle gebeden die ik kende door elkaar opzei. Of de engelen naar mijn gebrabbel wilden luisteren, wist ik niet, zodat ik af en toe met een paar fikse vloeken de Duivel ook maar te hulp riep. Hoe was ik in deze hele, waanzinnige toestand verzeild geraakt? Hoe was het

mogelijk dat ik van boer, dorpsjongen, in een wolf veranderd was? Maar veel tijd voor berouw, had ik niet. Ik moest dit zien te overleven. De blaren op mijn handen negerend, probeerde ik de één na laatste boot in te halen, waar Vulpe een gevecht leverde met Epure die overboord probeerde te springen. De donkere diepte met de krioelende waterplanten was voor hem blijkbaar minder beangstigend dan wij waren. Ik rilde, voelde me opeens heel nietig op dat grote meer, nietig en kwetsbaar. Er kwam een zwaar, verdrietig gevoel over me en ik wilde het bijna opgeven. Het water onder me was donker, de hemel was donker, het woud was donker en mijn eigen hart leek wel het middelpunt van al die duisternis. Ik wist zeker dat als ik aan die duisternis zou toegeven, ik in het water zou springen. Diep, diep, diep zinken... naar de bodem van het meer.

'Ton, idioot, wat doe je? Waarom ga je langzamer. Sneller! Ze kunnen ons bijna niet meer raken!'

Beldies schelle stem bracht me terug in de werkelijkheid. Ik wilde niet dood. In de dood kon ik niet ontsnappen aan de duisternis. De dood was niets dan duisternis en bovendien was ik gebonden, met allerlei onzichtbare draden, aan het klooster, aan mijn broeders, aan de schaapherder, aan Mara, aan al die vreemde gebeurtenissen die achter ons lagen of nog zouden komen.

'Vooruit! Roeien!'

Ik begon opnieuw aan de riemen te rukken. De mannen van de Wolfsroedel op de kant leken nu onbetekenend klein, maar hun geweren hadden een groot bereik. Ik zag Lupu het zijne opnieuw laden. Hij richtte. De voorste boot was nu buiten schootsveld. Hij richtte op die van Beldie en mij. Het schot echode over het water. Ik dook weg en hoorde Beldie een kreet slaken. Meteen daarna volgde er nog een tweede schot, uit Preda's geweer.

'Ben je gewond?' riep ik.

'Nee... ja. Het is in elk geval niet erg. Een schampschot. Roei door. Lupu gaat opnieuw aanleggen!'

Maar hij kon ons niet meer raken. De kogel plonsde zo'n vijf meter achter ons in het water. Hijgend liet ik de riemen hangen.

'We hebben het gehaald, Beldie.'

De luitenant zat nu rechtop in de boot en omklemde zijn linker bovenarm met zijn hand.

'Dat weet ik nog niet, Ion.'

Hij maakte een hoofdbeweging die me naar de wand van de boot deed kijken. Er was een kogel doorheen gegaan en nu stroomde een klein, maar gestaag straaltje water naar binnen.

'We halen het wel,' zei ik, meer om mezelf dan om Beldie gerust te stellen. Ik moest weer denken aan de enorme, duistere diepte onder ons. Het meer van Snagov, oeroud en misschien wel bodemloos.

De voorste boot had bijna de kant bereikt. Bita liet een juichkreet horen. Alexandru gaf nog drie fikse rukken aan de riemen en liet de boot op het land lopen. Beldie en ik lagen een flink eind op hen achter. Onze boot werd zwaarder door het water en we kwamen steeds moeilijker vooruit. Mijn armen begonnen pijn te doen en de blaren op mijn handen bloedden, maar ik kon het nog even volhouden. Met elke slag kwam de kant iets dichterbij. Misschien haalden we het wel...

Maar het ging steeds moeilijker. Uiteindelijk kwamen we bijna niet meer vooruit en zaten tot aan onze enkels in het water.

'Laat maar, Ion,' zei Beldie, 'het gaat niet meer. We zullen moeten zwemmen.'

'Kun jij zwemmen met die arm, dan?' vroeg ik.

'Heb ik een andere keus dan het te proberen? Kom op. Het is niet ver.'

We lieten ons in het water zakken. Het idee geen grond meer onder mijn voeten te hebben, alleen maar onmeetbaar diepe duisternis, deed me bijna in paniek raken. Ik was me beslist aan de boot vast blijven klampen, als Beldie niet

dapperder geweest was. Moeizaam begon hij naar de kant te zwemmen, terwijl zijn gewonde schouder een donkerrood spoor in het water achterliet. Ik volgde hem. Het water was koud, ook al was het zomer. Ik voelde stengels van waterplanten langs mijn benen glijden, de mooie waterlelies die nu sliepen op het meer, maar in de diepte hun stengels om onze benen slingerden, alsof ze ons als meerminnen naar beneden wilden sleuren. Ze deden me aan Mara denken die tussen de witte muren van Snagov op ons wachtte. Ik begon bijna te huilen. Ik wilde zo vreselijk graag naar huis. Nu zou ik me er niet voor schamen om op mijn moeders schoot te zitten.

Ik wilde naar huis, maar het kon niet. Snagov was mijn thuis.

Druipend en halfverzopen hees ik me op de kant en liet me in de armen van mijn broeders vallen. Pas toen slokte de duisternis me op. Ik verzette me er niet langer tegen.

22. Opium

Ik moet gedroomd hebben. Het was een droom zonder duidelijke beelden, maar met heel duidelijke geluiden. Het begon met stemmen. Opgewonden, vrolijke stemmen die schreeuwden en af en toe hard en vals een lied begonnen te zingen, wat ze nooit afmaakten omdat hun tongen in de knoop raakten. Dan viel er een andere stem hen in de rede. Hij schreeuwde bevelen. Misschien was het een stem uit een andere droom. Ze leken hem niet te horen. Ik hoorde rennende voetstappen, niet ver van me vandaan. Er hinnikte een paard en er klonk gerinkel van kettingen. De stem brulde opnieuw bevelen en nu zag ik in het donker onduidelijke figuren als kwajongens over een soort binnenplaats rennen. Ze hadden touwen en ijzeren kettingen in hun handen en

takken met daaraan rode vruchtjes, die ze van bomen afgetrokken hadden. Ze liepen elkaar lachend en stompend voor de voeten en hadden blijkbaar de grootste lol. Ik was benieuwd waar ze nu eigenlijk mee bezig waren. Het zou misschien leuk zijn om mee te doen. Maar juist op het moment dat ik probeerde op te staan om naar hen toe te gaan, klonk weer die andere stem. Ik zag vlekken, rood, wit en zwart, die samen een menselijk wezen vormden. Een bleek, krampachtig samentrekkend lichaam dat tussen hemel en aarde leek te zweven. Er stroomde kersenrood bloed uit een wond in zijn buik dat door het gras onder hem opgezogen werd. Het leek of de aarde dorst had.

Ik draaide me onrustig om, als in een koortsdroom. Het wezen schreeuwde: 'Jesu! Jesu! Jesu!' Het was het wanhoopsgebed dat uitgeschreeuwd werd door mensen die alleen nog door God geholpen konden worden. Ik probeerde wakker te worden. Het lukte me maar half. De schreeuwende stem verdween in de verte en de andere stemmen, de jongensstemmen, kwamen dichterbij. Ze klonken nu niet meer vrolijk, maar snerpnd scherp, zoals Beldies stem kon klinken. Het leek of ze iets of iemand aan het uitschelden waren. Ik hoorde iemand duidelijk roepen: 'Ik heb z'n broek! Ik heb z'n broek!' Er werd gejoeld en op de grond gestampt. Een andere, hoog uitschietende stem, verdween in het lawaai: 'Nee, hou op! Het is niet leuk meer!'

En dan opnieuw: 'Jesu! Jesu! Jesu!' Ik schrok overeind, stootte mijn hoofd en zag net Alexandru binnenkomen die zijn mouw langs zijn ogen haalde.

'Wat is er?' riep ik. 'Wie is dat? Zijn we op het eiland? Waar is de schaapherder? Waar is de schaapherder?'

'Sst, Ion. Hoe is het met je?'

Ik schudde mijn hoofd. Het was me nog steeds onmogelijk mijn gedachten te ordenen, droom van werkelijkheid te scheiden en mijn angst te bezweren.

'Ik weet het niet...'

'Je bent flauwgefallen toen je uit het water kwam,' zei Alexandru.

Ik knikte. Dat was waar. We hadden moeten zwemmen.

'Dat-dat afschuwelijk diepe meer...' bracht ik uit, 'ik dacht dat ik naar de bodem getrokken zou worden, Alex.'

Alexandru knikte. Het viel me op hoe oud en ernstig hij nu leek. Niet alleen bij mij had de afgelopen nacht zijn sporen nagelaten.

'We moeten praten,' zei ik.

'Ja,' antwoordde hij, 'dat moeten we zeker.'

'Wie schreeuwt daar zo buiten?'

'Epure. Beldie voert zijn straf uit. Ze hebben hem z'n

kleren afgepakt en aan een ketting achter Crivat gebonden en nu trekken ze hem over de stenen van de binnenplaats. Ik wil... ik wil er niet naar kijken, Ion. En wat ze straks van plan zijn, dat met dat varkentje, dat zeg ik liever niet.'

Ik slikte een dikke prop slijm in mijn keel, die het me moeilijk maakte te praten, weg.

'Tk... ik wil niet meer meedoen, Alex.'

'Tk ook niet, maar eruit stappen betekent sterven, dat weet ik nu zeker. En na wat Lupu gezegd heeft, ben ik daar banger voor dan ooit.'

'Hij zei dat het klooster gevaarlijk is. Maar wat is er dan precies gevaarlijk?'

Alexandru haalde zijn schouders op.

'Als ik dat zeker wist... Maar ik hoef niet alles zeker te weten om te weten dat we hier weg moeten. Ik denk dat we...'

Hij brak zijn zin abrupt af. De bekende gestalte van de schaapherder stond in de deuropening. Ik zag nu dat we weer in onze oude slaapzaal waren. Alles was precies hetzelfde, alleen de icoon en het lampje, dat er altijd voor had gebrand, waren verdwenen. De schaapherder stapte binnen.

'Wat doen jullie hier? De rest van de bende is feest aan het vieren of het Sint-Jan is: er branden vuren op de binnenplaats en er is volop wijn. Het gaat me er vrolijk aan toe, hoor!'

Alexandru had geen zin om het joviale spelletje mee te spelen.

'Wij voelen er niks voor,' mompelde hij nors.

'Waarom niet? Vulpe is nu heer van Snagov. Dat wil hij vieren.'

'Ik zie niet in wat er te vieren valt!'

Alexandru's felle ogen vlamden.

'We hebben een groep onschuldige kooplui vermoord, onze broeders bedrogen en een goede vriend verraden. Moeten we daar nu op drinken?'

'En Ion dan? Die houdt toch wel van een feestje? Of is hij net zo zwaarmoedig als jij?'

Ik kwam moeizaam overeind, steunend op mijn ellebogen.

'Ik ben vannacht bijna een moordenaar geworden, schaapherder. Ik denk niet dat ik dat vieren wil.'

De herder werd weer ernstig.

'Hindert je dat?' vroeg hij.

Het klonk als een belangrijke vraag. Ik voelde dat hij, net als bij Vulpe en Alexandru, een antwoord uit me probeerde te trekken. Ik wist dat ik moest liegen, maar kon niet anders dan de waarheid spreken.

'E-eerst vond ik het leuk. Net een spel. Maar nu niet meer.'

'Vond je het "leuk"?''

'Nou ja, "leuk". Het was...'

Hoe kon ik uitleggen wat niet uit te leggen viel?

Het was opwindend niet langer een mens te hoeven zijn en je aan de regels van de mensen te moeten houden. Het moorden maakte je vrij van alle wetten en geboden. Je deed het voor jezelf, omdat je rood een mooie kleur vond, of er graag naar keek hoe het bloed uit een wond gepompt werd, of omdat de kreten van je slachtoffers je een vreemd gevoel gaven op een onnoembare plaats in je lichaam... Met een dolk of boog in je hand was je machtig. Je besliste over leven en dood. Maar al deze dingen durfde ik niet te zeggen.

Nu het voorbij was, begreep ik het ook niet meer. Ik voelde alleen nog maar spijt, heel veel spijt... en medelijden, met mezelf. Ik boog mijn hoofd.

'Tk schaam me.'

Ik hoopte op een troostend woord van Alexandru of de schaapherder, de verzekering dat ik niet slecht was, dat het alleen maar de waanzin van de strijd geweest was en mij niets te verwijten viel.

Alleen de schaapherder sprak: 'Je hoeft je niet te schamen, Ion. Deze nacht was je vuurdoop. Hierna zal het beter gaan.'

Ik keek hem verbijsterd aan. Hij begreep het niet. Hij

begreep er niets van. Hij dacht dat ik me schaamde voor mijn berouw en niet voor het vreselijke dat we hadden aangericht.

'We hebben mannen vermoord, schaapherder!'

Hij haalde zijn schouders op.

'Heidenen.'

'Mannen. Mensen. Dat is een afschuwelijke zonde. We kunnen ervoor in de hel komen, schaapherder.'

Hij lachte.

'Is het dat? Is het dat? Zeg je gebeden en schenk gul aan de kerk, als je denkt dat het helpt, Ion Brebu, maar maak je geen zorgen. Jouw ziel zal wel voor zichzelf zorgen.'

Na die vreemde woorden stond hij op.

'Je bent moe en maakt je zorgen, boerenzoon. Je geest is aan het malen. Geen wonder na zo'n nacht. Kom. Ik kan je helpen.'

Ik stond aarzelend op.

'Ga jij mee, Alex?'

'Kunnen we u vertrouwen?' vroeg Alexandru aan de schaapherder.

'Natuurlijk. Ik ben jullie bondgenoot. Dat staat buiten kijf.'

'Maar vannacht, toen we u nodig hadden, was u opeens verdwenen!'

'Ach ja, die spookruiter waar jullie zo van schrokken.'

Hij schudde meewarig zijn hoofd.

Tk was nieuwsgierig wat dat te betekenen had. Ik kan jullie geruststellen: het was niets om werkelijk bang voor te zijn. Daarna ben ik op zoek gegaan naar jullie paarden. Ze waren ervandoor gegaan toen die idioot van een Lupu zijn geweer op jullie leegschoot. Ze staan nu in de stal. Geroskamd, weer helemaal rustig en met een volle maag. Jullie hebben een stel mooie paarden weten te bemachtigen, mannen!

Terugdenkend aan het diepe water en de plantenwortels, vroeg ik me af hoe de schaapherder het voor elkaar gekregen had de paarden over het meer hier te brengen. Ik kon maar één verklaring bedenken: tovenarij. Ik keek naar Alexandru. 'U zorgt goed voor ons, schaapherder,' zei die, maar uit zijn stem viel niet op te maken of hij het meende.

Jullie zijn mijn broeders. En broeders moeten elkaar trouw zijn. Trouw is belangrijk in een wereld waar iedereen het eerst aan zichzelf denkt.'

Er ging een schok door me heen. Ik herkende die woorden.

'Schaapherder, wie bent u?' vroeg ik net als de Osmaanse koopman eerder die nacht.

Jullie vriend,' antwoordde hij, 'jullie bondgenoot en helper.

Jullie broeder.'

'Maar we kennen uw naam niet.'

'Noem me zoals je wilt. Ik heb verschillende namen.'

'Wat betekent "Kaziglu Bey"? ' vroeg ik.

Zijn grote, starende ogen keken langs me heen.

'Dat betekent zoiets als "heer van de bomen", als je me begrijpt, Ion Brebu.'

De hand die op zijn rechterheup lag, balde zich tot een vuist alsof hij iets wilde vastpakken.

'Maar dat begrijp je niet, hè?'

Dat klopte. Ik begreep het niet. Ik voelde me nog steeds heel suf en wilde heel graag slapen, vergeten.

'Hoe kunt u me helpen?' vroeg ik vermoeid.

'Ik kan je wat mooie dromen geven... Het is niet veel, maar op dit moment, denk ik, genoeg.'

Ik knikte.

'Ik ga mee, Alex. Jij ook?'

Hij stond op.

'Ik ga mee, Ion. Ik denk dat het nu heel belangrijk is dat we bij elkaar blijven.'

In de grote koepelruimte lagen de leren zakken met opium

op een hoop gesmeten. In het licht van de fakkels leken ze de vormen aan te nemen van mannen die bewegingloos tegen elkaar aan lagen. Dode mannen. De schaapherder maakte één van de zakken open en haalde er het in papier verpakte pakketje uit. Hij nam wat van de bruine massa tussen zijn vingers en hield het ons voor.

'Eet.'

We aarzelden.

'Toe maar. Het is geen vergif. Opium is het medicijn tegen alle pijn. Kijk, ik zal ook wat nemen.'

Hij stopte wat van het goedje in zijn mond en begon te kauwen. Ik haalde mijn schouders op.

'Geef mij ook maar wat.'

'Goed zo, Ion. Niet te veel, niet te weinig en het zal je mooie dromen geven. Goed zo. Eet maar.'

Ik herkende de wat bittere smaak van papaverzaadjes die mijn moeder me vroeger had gegeven om me te laten slapen. De dikke, kleverige massa vermengde zich met mijn speeksel en ik slikte wat door. Alexandru had ook genomen, maar veel minder dan ik. Hij was nog niet overtuigd van de onschuld van dit medicijn.

'Ga zitten,' zei de schaapherder, terwijl hij enkele zakken als kussens op elkaar stapelde, 'en wacht af.'

Eerst gebeurde er niets. We kauwden als koeien en slikten het bittere sap door, maar bleven net zo wakker alsof het midden op de dag was. Maar na ongeveer een halfuur begon er iets te veranderen. Mijn onrust en schuldgevoel gingen over in een warm gevoel van welbevinden. Ik rekte me behaaglijk uit en knikte naar Alexandru en de schaapherder. Ze waren mijn beste kameraden, betere vrienden bestonden er niet.

Jullie zijn... jullie zijn bovenstebeste... eh... bovenstebesten!" zei ik en schoot in de lach alsof ik een goede mop verteld had.

De schaapherder boog zich naar voren.

'Wil je nog wat, Ion?'

Ik pakte zijn uitgestrekte hand en at de opium uit zijn handpalm. Nu ging het snel. De koepelvormige ruimte om ons heen leek te groeien en veranderde van groot in enorm. Het vuile pleisterwerk werd door onzichtbare handen bedekt met goud. Marmeren platen in alle kleuren die in de natuur te vinden waren, roze, groen, wit en koraalrood, verborgen de kale wanden. De vergane schatten van de schaapherder veranderden in heilige voorwerpen: een oude stoel werd een gouden troon, drie roestige vaten vormden samen een kansel met een gouden hemel, rafelige lorren veranderden in de zijden behangsels van een altaarruimte, waarboven zingende

engelen zweefden. Mijn mond viel open van verbazing. We waren in het hart van de heiligste, mooiste, schitterendste kerk ter wereld, de Aya Sophia, zoals ik die me in mijn dromen had voorgesteld. Boven ons verhief zich een hoge koepel, omgeven door een ring van licht.

'Schaapherder!' riep ik als een opgewonden klein kind en wees omhoog.

Hij antwoordde niet, maar zijn ogen straalden en ik wist dat hij hetzelfde zag als ik.

'Alex, zie jij het ook?'

'Ja'. Zijn stem leek van ver te komen, maar ik zag hem naast me staan, even overdonderd als ik. Hij was omgeven door een sluier van licht, dansend goudstof, alsof hij op deze heilige plaats ook in iets heiligs veranderd was. Misschien was dit het paradijs. Een stenen paradijs waar de stemmen van de engelen de tijd tot stilstand gebracht hadden. Dan weer luid, dan weer fluisterzacht, diep en warm, hoog en zuiver zongen ze het lied van de eeuwigheid, dat mensenlevens als coupletten en seizoenen als refreinen had. Een intens gevoel van geluk en tegelijkertijd zwaar verdriet overviel me, alsof de hele geschiedenis van de mensheid, nee, zelfs van de kosmos, in de onverstaanbare taal van hun lied verborgen lag. Alle verdriet en alle leegte, alle vreugde, alle verwondering en alle tederheid. Ik hief mijn ogen op naar het koepelgewelf dat nu

nachtblauw geworden was, bezaaid met zilveren en gouden sterren. Heel de sterrenhemel overspande deze heilige plaats als een tentdoek en in het middelpunt van alles zag ik de tronende Christus, de Heer van het Al, zegenend Zijn hand opheffen. Ik wilde me languit op de grond gooien, maar de schaapherder hield me tegen.

'Ton, het is een mozaïek, meer niet.'

Ik keek hem verward aan.

'Is-is dat waar?'

'Dat is waar. Maar is dat zo erg? Het is een heel mooie mozaïek, gemaakt door mensenhanden. Niets meer en niets minder.'

Alexandru stond nog steeds met z'n hoofd in zijn nek naar boven te staren.

'Dat meent u niet!' zuchtte hij. 'Het is nergens zo prachtig als hier. Dit is de hemel!'

Daar was ik het mee eens. God leek hier vlakbij.

'Ze hebben God hier opgesloten,' zei de schaapherder met een grijns op zijn gezicht en een por in m'n zij. 'Wil je hem zien?'

Normaal had ik zo'n opmerking als een grapje gezien dat je niet hoorde te maken, zeker niet in een kerk, maar nu, met die opium in m'n maag...

Ik keek nieuwsgierig rond, op zoek naar een voorwerp groot genoeg om de Oneindige in te kunnen verstoppem. Volgens mij had je daar ten minste een doos zo hoog als deze koepel voor nodig... en een reus om het deksel dicht te doen!

'Waar dan?'

'Ik zie, ik zie wat jij niet ziet...' zong de schaapherder in mijn oor. 'Zit hij bijvoorbeeld... daar?'

Met een flits en een plof verdween hij als een duivelskunstenaar in het niets om boven op een gouden troon weer te verschijnen. Zonder dat iemand het me ooit verteld had, wist ik dat dit de plek was waar vroeger de keizers van Constantinopel gekroond werden. Nu zat de schaapherder er, alsof het zo hoorde.

'En? Zie je hem hier?'

Een rode flits, een wolkje zwarte rook en de schaapherder stond boven op de kansel waar het Evangelie gelezen werd en de gebeden gezegd werden.

'Gij oervader aller vaderen, voorvader, vaderloos, zoon van Uzelf, kiem van alles wat is,' citeerde hij. 'Kunt u me verdorie niet vertellen waar u verstopt zit tijdens de mis?'

'Ik weet het!' riep ik en maakte zomaar een sprongetje van opwinding. 'Hij zit achter de iconenwand!'

Natuurlijk! Daar werden de hostie en de wijn bewaard, het

lichaam en het bloed van Christus, waar de priesters tijdens de mis allerlei onzichtbare handelingen mee uitvoerden. Daar, achter de Koningsdeur, was God aanwezig.

'Geraden!'

De schaapherder klapte in zijn handen.

'Kom mee, Ion Brebu!'

Pats-boem, daar stonden we, met onze neuzen zowat tegen de versierde wand aan. De schaapherder legde mijn hand op het hout.

'Dit is de poort naar de hemel. Maak hem maar open, Ion.'

Mijn hand beefde, mijn hart bonsde en mijn knieën knikten. Ik geloof zelfs dat mijn oren klapperden, als dat mogelijk is. Terwijl ik tegen de deur duwde, werden ze plotseling zo scherp als die van een vos en hoorde ik allerlei geluiden in de altaarruimte. Het moest daarbinnen bomvol zijn. Er werd geschuifeld, geritseld en gepiept en af en toe klonk er een kreet of er iemand een kwaaië kat op z'n staart trapte. Dat gekrijs klonk allesbehalve hemels en het was daarom dat ik aarzelde. Ik draaide me hulpeloos om naar de schaapherder.

'Vooruit,' zei die, 'hij zal niet vanzelf opengaan, hoor.'

Vanuit de altaarruimte klonk nu een onderdrukt gegniffel dat niet menselijk, maar ook zeker niet goddelijk was. Ik trok

mijn hand van het hout af alsof er elk moment een klauw met scherpe nagels doorheen geslagen kon worden. Ik wist nu werkelijk niet meer wat ik moest doen. Mijn wantrouwen streed met mijn nieuwsgierigheid en allebei waren ze even sterk.

'Alexandru!' riep ik. 'Wat moet ik doen, Alex?'

'Dicht laten!'

Het antwoord klonk benauwd en ver weg, alsof er een sterke hand om Alexandru's keel lag en de wind zijn best deed zijn woorden te laten verwaaien. Toch waren ze duidelijk genoeg om me te overtuigen. Dicht laten! Je wilt niet weten wat er aan de andere kant is, Ion.

'Ik doe het niet,' zei ik tegen de schaapherder.

'Dat moet jij weten,' antwoordde hij nonchalant, 'je mist alleen de kans te zien wat nog maar weinig mensen gezien hebben.'

Dat bracht me nog maar heel even in verleiding. Ik wilde niet zoals Vulpe en Beldie naar binnengaan. Wat zij daar zagen en deden, wilde ik niet zien en doen.

De opium begon zijn grip op me te verliezen en stukje bij beetje keerde ik terug naar de werkelijkheid. De grote ruimte om ons heen begon te krimpen en de schatten die er zich nog bevonden, verloren hun glans. Alexandru en ik lagen op de

vloer van de koepelruimte en voelden ons nog beroerder dan daarnet. Mijn hoofd was nog zo duf dat ik me verbeeldde thuis ziek in bed te liggen. Ik riep mijn moeder me een drankje te geven, maar toen ze niet kwam, besepte ik dat ik niet thuis was, eigenlijk heel ver van huis was. De schaapherder was verdwenen en ik kroop naar Alexandru toe die met dichte ogen tegen een zak aan lag.

'Zodra we de kans krijgen, smeren we hem,' fluisterde ik. 'Lupu had gelijk. Er dreigt gevaar.'

Hij reageerde niet.

23. Waanzin

Dat het moeilijk zou zijn uit het klooster te ontsnappen, merkte ik al snel. Ik werd wakker toen de zon al hoog aan de hemel stond. Ik was alleen. Alexandru was blijkbaar al opgestaan. Ik voelde me nog steeds misselijk en dacht dat een snee brood me goed zou doen. Ik hoopte in de keuken wat te vinden.

De binnenplaats was verlaten. Hier en daar smeulde nog een vuurtje, maar de rovers waren nergens te bekennen.

De deur van de keuken stond op een kier. Ik luisterde even of er niemand binnen was en duwde hem toen open. Het eerste wat me opviel, was de vreemde geur. Zoet en bitter tegelijk, de geur die ik al eens eerder, in Mara's pronk-kamer,

geroken had. Toen zag ik de kettingen op de grond liggen. En van de kettingen dwaalde mijn blik naar de zout-kuip. Er lag iets wits in. Het leek een beetje op een gevild, leeggebloed varken dat nog in stukken gesneden moest worden en een ogenblik vroeg ik me af waar Vulpe dat vandaan gehaald had kunnen hebben. Maar toen zag ik wat het werkelijk was.

Ik had niet gedacht dat ze hem zouden doden. De buitenlandse kooplui, dat was voor hen een ander verhaal geweest... Maar Epure was er één van ons! Ze hadden hem gekend. Hij had met de andere jongens om het vuur gezeten op de dag dat Vulpe, Alex en ik naar het Bramendal waren gekomen. Hij had Lupu geholpen de buit aan land te brengen en had als een koopman aangewezen voor welke stoffen we het meeste geld zouden krijgen. Beldie had 'm op zijn rug geslagen en gezegd dat hij maar in de handel moest gaan. Epure was een lid van de roedel van de Jonge Wolven geweest. Maar gisteravond had dat blijkbaar niet meegeteld. Het was oorlog tussen Lupus bende en de onze. En in tijden van oorlog was alles mogelijk. Dan vermoordde je zelfs je vrienden.

Ik ging wat dichterbij de zoutkuip staan en probeerde te ontdekken hoe ze het gedaan hadden. Misschien vind je het vreemd dat ik niet huilde of me omdraaide en wegliep, Vilcu. Ik was niet in staat iets te voelen, zelfs geen afkeer. Mijn hoofd was net zo leeg als dat van Epure moest zijn. Ik tuurde in zijn

glazige ogen. Het was nu niet meer te zien of hij pijn gehad had of bang was geweest. Het moest wel. De huid op zijn buik en benen was bijna verdwenen. Op het witte vlees zaten hier en daar korstjes zout. Ik begreep nu wat Beldie met dat 'varkentje' bedoeld had. Toen Snagov nog een klooster geweest was, hadden de monniken hier hun vlees voor de winter ingezouten. Ik volgde met mijn ogen het patroon van wonden en zoutkorsten. Er was iets eigenaardigs, maar het drong niet tot me door wat. Ik had een hele tijd stom staan staren voor ik me af begon te vragen waarom er geen bloed in de zoutkuip lag. Het ding was zo schoon alsof het door een kat leeggelikt was. Maar er zijn geen katten op het eiland, dacht ik. En toen werd ik bang.

Er zijn verschillende soorten angst. De angst om iets fout te doen. De domme, kinderachtige angst voor schaduwen en geluiden in het donker. De angst om buiten een veilige groep vrienden gesloten te worden. De angst om dood te gaan. Op Snagov had ik al met alle vormen van angst kennism gemaakt, behalve deze... Dit was een overweldigende, hersenloze angst die niet in je hoofd begon, maar ergens in je ruggengraat. Een soort bliksemflits van paniek die dieren ook moeten voelen als ze op de vlucht slaan. Een angst die je in al je spieren en zenuwen voelt en die je met geen verstandige gedachte kunt bezweren, omdat... denken niet meer gaat. Je lichaam beslist voor je en dat schreeuwt: wegwezen!

Ik denk dat ik gek geworden ben. Ik rende over het eiland: door een doolhof van stegen en gangen, tegengehouden door deuren die niet wilden openen, ook al was er geen slot te bekennen, en uiteindelijk naar buiten, naar de oever waar de boten lagen. Maar de boten... lagen er niet meer! Het drong nu tot me door dat Snagov nog steeds een gevangenis was en dat wij de gevangenen waren. We waren met open ogen in een val gelopen, gezet door... Daar durfde ik niet aan te denken. Opnieuw zette ik het op een lopen, nu terug het klooster in. Waar waren de anderen? Ik zocht in de slaapzaal, maar die was leeg. In de stallen was ook niemand. Ik rende naar het huis van de starets, maar vond het verlaten. Nu begon ik pas goed in paniek te raken. In de onderaardse gangen was ik de rovers niet tegengekomen. Op de binnenplaats, bij de oever van het meer, in de slaapzaal en in het huis van de starets waren ze niet. Waar dan wel? In de donkere kerk die ik voor geen goud meer binnen durfde te gaan? Of in één van de andere donkere, vervallen gebouwen? Leefden ze nog wel? Maar die vraag wilde ik mezelf liever niet stellen. Ik liep heen en weer door de kamer en schopte in de as die op de grond lag. Ik raadde veel, maar wilde liever niet zeker zijn. Ten slotte besloot ik naar de schrijfkamer te gaan. Het zou me goed doen even een bijbel in mijn handen te houden en misschien kon ik door willekeurig een bladzijde open te slaan wel een aanwijzing krijgen over wat me te doen

stond, een methode van waarzeggen die Ulma, een oude vrouw uit ons dorp, weleens toepaste.

Ik haalde één van die kostbare boeken uit de kast en legde het op de schrijftafel. Ik sloeg het open en begreep meteen dat ik het niet zou kunnen lezen. De bladzijden waren bedekt met onbekende letters in paarse inkt: Oudslavisch, de taal van de kerk die voor een boerenjongen als ik, die nauwelijks zijn eigen naam kon schrijven, onbegrijpelijk was. Ik bladerde het boek door, nog hopend ergens een illustratie te vinden die me iets kon vertellen, maar vond niets dan bladzijden en bladzijden in hetzelfde schrift, soms afgewisseld met een rij cijfers: 6961, 6970, 6984, jaartallen uit de oude tijdrekening die begon bij de schepping van de wereld. De andere boeken hadden dezelfde inhoud, behalve één, waar een stapel brieven uitviel. De meeste waren opnieuw in hetzelfde handschrift, maar enkele waren in een andere stijl, een vloeiend, sierlijk schrift dat bijna buitenlands aardeed. Ook deze kon ik niet lezen. Ik borg ze haastig weer op, bang om betrappt te worden.

Het bezoek aan de schrijfkamer had me niets verder geholpen.

'En wat nu gedaan?' vroeg ik mezelf hardop af. En toen hoorde ik iemand zeggen: 'Waarom vergeet je je zorgen niet en kom binnen?'

Ik schrok natuurlijk enorm, want die stem was niet de stem van één van de rovers. En ook niet van de schaapherder of de kluizenaar.

'Ik ben zeker gek aan het worden,' zei ik tegen mezelf en hoopte eigenlijk maar dat het zo was. De werkelijkheid was me te angstaanjagend geworden. Niet dat de stem zelf zo angstaanjagend was... Nee, die klonk zacht en warm als die van een moeder. Maar waarom zag ik toch niemand? Kom binnen... Achter me was de deur die naar het rommelschuurtje leidde waar ik al eens binnen gegluurd had. Ik herinnerde me maar vaag wat er zich in die ruimte bevond. Ik stond in tweestrijd. Ik was bang, maar wilde ook aan die stem toegeven. Ik verlangde naar mijn moeder, een moeder die me kon troosten en me weer een gevoel van veiligheid zou kunnen geven. Ik ging naar binnen.

Het duurde even voor mijn ogen aan de duisternis, die hier nog dichter was dan in de schrijfkamer, gewend waren. Op het eerste gezicht was er niemand, geen moeder die me met open armen ontving, maar juist toen ik me wilde omdraaien om weer weg te gaan, ving ik een glimp op van iets dat op een menselijke gestalte leek. Er lag iemand te slapen in de kist met oude poetslappen! Ik hoopte half-en-half dat het Alexandru was of één van de andere rovers, maar in mijn hart wist ik dat dat niet waar was. Ik sloop op mijn tenen dichterbij en zag toen... dat het Mara was die daar lag te slapen! Ze lag er

precies zo bij als in mijn dromen. Haar zwarte omslagdoek had ze afgedaan en haar lange, donkere haar lag als een lap glanzende zijde over de poetsdoeken uitgespreid. Ze droeg dat ouderwetse prinsessengewaad dat ik haar in mijn dromen ook had zien dragen. Nu zag ik dat het versierd was met goudborduursel. Ondanks dat er vele draden losgeraakt waren, kon ik de zon en de maan onderscheiden en een adelaar met een kruis in zijn bek. Aan haar vingers waren ringen met grote stenen in alle kleuren van de regenboog geschoven en in haar oren hingen zware, kostbare hangers. Maar mooier dan al die sieraden was haar gezicht. Zelfs in de nacht dat ik haar in de stal had betrappt, had ze niet zo mooi geleken. Haar wangen hadden nu kleur en ondanks dat ze zo stil lag als de dood, leek er meer leven in haar te zitten dan ooit tevoren. Ik begon te trillen.

Elk ogenblik kan ze haar ogen opendoen, dacht ik, dan glimlacht ze naar me en zegt: 'Kom bij me, boerenzoon.'

Het was net of ik de woorden al hoorde. O, Vilcu, ik kan je wel vertellen, ik wilde niets liever. Ik was betoverd, gewoon door naar haar te kijken, maar tegelijkertijd kwam ook de paniek opzetten. Ik wist immers niet wat er zou gebeuren als mijn wens in vervulling zou gaan. Ik was bang voor iets dat ik niet kende of niet wilde kennen. Moeizaam deed ik een stap vooruit, zodat ik vlak bij Mara kwam te staan. Ik hield haar scherp in de gaten, gereed om er bij de minste, geringste

beweging vandoor te gaan. Als een poppenspeler die plotseling touwtjes om zijn eigen armen en benen vindt, bracht ik mijn willoze arm naar haar gezicht. Haar ogen waren nog steeds gesloten. Ik raakte haar bijna aan... Nog een klein stukje... Wat was ze mooi. Een beeld, een levend beeld, beschilderd met roze, bruin en rood. Haar lippen waren rood en een beetje vochtig. Rood, veel te rood, dacht ik opeens. Zonder nog eens goed te kijken of wat ik dacht gezien te hebben wel waar was, ging ik ervandoor. Ik rende nu nog harder dan daarnet, opnieuw naar de oever van het meer, waar ik weer geen boten vond. Ik dacht er nog even over dan maar naar de overkant te zwemmen, maar ik herinnerde me de wurgende armen van de waterplanten die even verraderlijk waren als de armen van Mara en rende weer terug. Ten slotte kwam ik op het kleine binnenplaats-je achter de stallen waar we altijd onze behoefte deden. Ik wist dat boze wezens de lucht van menselijke uitwerpselen niet konden verdragen en dacht daar veilig te zijn. Hijgend hield ik stil.

De middagzon was verblindend fel. Ik moest er mijn ogen voor dichtknijpen. Het licht, de warmte en mijn vermoeidheid maakten me duizelig. Ik hurkte tussen het hoog opgeschoten onkruid op het plaatsje. De lucht was vol van het gesjirp van krekels en overal dansten wolken kleine, gouden insecten die soms bekende, menselijke vormen leken aan te nemen. Dit was een gevaarlijk uur. Het uur dat

monniken en kluizenaars vreesden. Want op het midden van de dag kwamen de vrouwelijke demonen uit hun schuilplaatsen om hen tijdens de middagrust te verleiden. Ik had het idee maar ternauwernood aan zo'n demon ontsnapt te zijn. Wat had ik gedaan als Mara wakker geworden was, haar armen naar me uitgestrekt had? Mijn god, ik had me zonder nadenken in die armen gegooid en had haar mijn ziel en zaligheid beloofd. Tot mijn schaamte moest ik erkennen dat mijn lichaam me de baas was. Ik stak mijn hand in mijn broek en betastte voorzichtig mijn geslachtsdeel. Het voelde vreemd zwaar en warm aan, alsof het bij een ander lichaam hoorde, en het trilde.

'La naiba,' zei ik met een stem alsof ik moest huilen. Ik wilde dit niet, maar tegelijkertijd ook heel graag wel. Ik wilde dat heerlijke gevoel laten voortduren, verhevigen. Ik wilde hijgen, kreunen, schreeuwen. Me als een gek op de grond gooien en mijn lichaam naar dat van een meisje slepen: Ik ben je hond. Doe met me wat je wilt.

Ik hoef je niet te vertellen aan welke zonde ik me daar toen schuldig maakte. Hoe mooi was de Mara die ik in mijn verbeelding voor me zag! Haar golvende lichaam was zacht als room, alsof ik ervan kon eten en haar tepels waren even rood als haar mond. Ik kuste haar en zij kustte mij. Ze proefde van mijn huid. Ik stamelde haar naam. Alles, alles wilde ik haar geven. Mijn ziel. Mijn lichaam. De levenskracht die dit genot

mogelijk maakte. Al het leven dat ik in me had. Begerig eigende ze zich alles toe wat ik haar aanbood, maar liet was niet genoeg.

Meer! schreeuwden haar lippen zonder te bewegen. Meer! Meer! Altijd meer!

Even werd ik bang, maar toen ging er iets door me heen dat zo heerlijk was dat het al mijn angst overstemde. Ik liet me voorovervallen op haar lichaam, door haar lichaam, dat in het niets leek op te lossen, heen, en ontdekte dat ik op de grond lag, tussen het gras en de distels. Mijn kleren waren vuil, maar nog vuiler voelde ik me vanbinnen. Het zoete gif van de verleiding was in mijn aderen gegist tot een smerige, verlammeende vloeistof. Ik had opnieuw iets gedaan dat ik eigenlijk niet wilde. Het mocht dan bij lange na niet zo erg zijn als de overval op de Osmaanse kooplui, toch wist ik dat er een wezen in mijn geest was wakker geroepen dat beter met rust gelaten had kunnen worden. Ik tastte naar het zilveren kruisje dat ik altijd om mijn hals droeg en werd weer iets rustiger. Ik bleef een tijdje zo liggen, tot mijn hoofd weer wat helderder werd. Ik begreep niet wat me gemankeerd had. De afgelopen twaalf uur had ik alleen maar dingen gedaan die ik niet wilde doen. Ik had zo'n beetje al mijn beloftes aan Alexandru en de kluizenaar gebroken en was bijna een moordenaar geworden. Als het nou allemaal maar gewoon een droom kan zijn, wenste ik, maar het was geen goed idee die wens te doen. Dit

was één van die wensen waarvan je wist dat ze nooit uit zouden komen. De werkelijkheid was maar al te waar. Hij was zo afschuwelijk dat je wenste hem te kunnen veranderen, maar je wist dat dat niet kon, want de werkelijkheid was onveranderlijk en dat was afschuwelijk, zo afschuwelijk dat je wenste dat je die onveranderlijke werkelijkheid kon veranderen, maar dat kon niet, want... Ik liet me kreunend op m'n zij rollen. Hier werd ik gek van. Hoe kon ik die mallemolen in mijn hoofd stopzetten? Moest ik weer gaan rennen? Maar waarheen? Ik kon niet van dit eiland af en daar werd ik gek van en omdat ik gek werd moest ik gaan rennen, maar ik kon nergens heen, dus...

Stop! brulde ik de stemmen in mijn hoofd toe. Ik gaf mezelf een flinke oplawaai, eerst op de linker-, toen op de rechterwang en sprong overeind... om recht in het gezicht van de kluizenaar te kijken.

Hoe lang heeft hij daar al gestaan? schoot het door me heen, wat heeft-ie allemaal gezien?

Ik kreeg spontaan geen rood, maar een paars hoofd, probeerde te bedenken wat ik kon zeggen en kwam tot de conclusie dat er niets te zeggen viel. De kluizenaar zelf was trouwens ook niet erg spraakzaam. Hij wachtte tot ik zou spreken met een barse uitdrukking op zijn gezicht die eigenlijk totaal niet bij hem paste. Ik had hem nog nooit zo

zien kijken. Maarik wist dat hij, ondanks dat woedende gezicht, precies de persoon was die ik nodig had. Ik strekte mijn hand uit en raakte het metalen kruis om zijn hals aan. Heel even voelde ik dezelfde kalmte over me komen als toen Alexandru en ik door hem gezegend werden, maar de kluizenaar deed een stap achteruit.

'Raak me niet aan, boerenzoon!'

'Maar u moet me helpen!'

'Waarom zou ik dat doen?'

Ik wist niet wat ik hoorde. Bij alles wat er gebeurd was, was ik altijd op de kluizenaar blijven vertrouwen, die als een magiër een goede afloop voor onze avonturen uit het niets zou toveren. Het drong nog steeds niet tot me door dat dat nogal naïef was geweest.

'U hebt beloofd te doen wat u kon!'

'Nou, misschien heb ik mijn belofte aan de verkeerde persoon gedaan.'

'Wat?'

Mijn stem weerkaatste schel en hoog tussen de gebouwen van Snagov.

'Maar u móét me helpen! Weet u niet wat er gebeurd is vannacht?'

'Maar al te goed. En ik denk dat je het heel best zonder mij afkunt. Je hebt blijkbaar gekozen en niet voor mij.'

'Maar...'

'Blijf je aan de gang met dat "maar"?''

'Maar Mara...'

'Wat heeft Mara hiermee te maken?'

'U móét me helpen!'

'Dat zei je al. Maar als ik jou was, zou ik banger voor mezelf zijn dan voor Mara, Ion, en je weet héél goed wat ik bedoel!'

Ik had m'n mond al opengedaan om te zeggen dat ik dat niet wist, maar klapte hem meteen weer dicht. Vannacht in het woud was ik een wolf geweest, niet anders dan Beldie of Vulpe. Als de spookruiter er niet geweest was, had ik ook m'n eerste bloed geproefd. Nu lag de bittere smaak van schuld op mijn tong. Ik haatte de kluisenaar omdat hij mij me alles weer had doen herinneren en omdat hij me niet wilde helpen nu dat nodig was. Hij was een waardeloze bondgenoot. Als het erop aankwam, moest je het van hem maar zelf uitzoeken en daarna verweet hij je keuzes waarvan je niet wist dat je ze gemaakt had. Ik wist dat ik nu nog maar op één plek bescherming kon vinden en dat was binnen de roedel, als ik die tenminste terug kon vinden... Er zat niks anders op dan met m'n staart tussen m'n poten terug te keren.

'Ik bèn geen moordenaar,' zei ik tegen de kluizenaar, 'u kunt kletsen wat u wilt, dat ben ik niet. En wat die hulp betreft, laat maar zitten. Ik hoop u nooit meer te zien!'

En met die woorden liet ik hem staan waar hij stond.

24. De heren van Snagov

Ik vond de rovers op de enige plek waar ik niet gezocht had: in de kerk van Snagov.

Ze sliepen op de stenen van de kerkvloer temidden van gebroken wijnflessen en gouden kelken uit het heiligdom die ze als bekers gebruikt hadden. Hoewel ik het niet wilde toegeven, was ik blij mijn broeders weer te zien. Ik had ontdekt dat ik voor het alleenzijn banger was dan voor wat ook. Ik verlangde ernaar hun lawaaierige stemmen weer te horen die al mijn angsten en twijfels moesten overstemmen. Ik plofte naast Vulpe neer en porde hem in zijn zij: 'Hé, hoe is het met je, hoofdman?'

Hij kreunde: 'Ben jij dat, Ion?'

Ja, hoe voel je je?'

'Hoe ik me voel? Alsof ik door een strontkar ben overreden! Maar dat geeft niet. We hebben Lupu van het eiland afgegooid. Wij zijn nu de heren van Snagov!'

Hij hees zich overeind alsof die laatste zin hem weer wat had doen opknappen.

'Nu zul je eens wat gaan beleven, Ion! We gaan van het klooster een paleis maken. Een paleis en een vesting. Beldie en ik hebben het al helemaal uitgedacht. Binnenkort gaan we naar Boekarest om onze buit te verkopen en als we dan terugkomen... Ho, hé, dan zul je eens wat zien!'

Ik knikte geestdriftig en probeerde me voor te stellen hoe heerlijk het zou zijn eindelijk rijk te zijn. Het kon me niet echt meer enthousiast maken.

'We zullen leven als edelmannen,' ging Vulpe verder, "Heer Vulpe" en "Heer Ion" zullen de mensen zeggen en Lupu... die zullen ze vergeten zijn! Het heeft zo moeten zijn, Ion. Dat geloof ik echt. Jij en ik zijn voor het geluk geboren.'

'Anders dan Epure,' grinnikte Beldie, die nu ook opgestaan was. 'Dat was me een pechvogel, hè, Vulpe? Niet erg slim van hem om met onze Alex te gaan praten... Je had erbij moeten zijn, Ion! We hebben hem ingezouten. Net een varkentje! Net een roze varkentje!'

'Hebben jullie hem gedood?'

Beldie trok een scheve bek en krabde zich op zijn hoofd. Ik nam aan dat dat 'ja' moest betekenen.

Ik aarzelde mijn volgende vraag te stellen: 'Maar wat is er met zijn bloed gebeurd?'

Beldie keek me vreemd aan: 'Nou, dat druppelde in de zoutkuip: drup, drup, drup. En ik denk dat jij het vandaag op mag ruimen, Brebu. Als straf. Omdat je niet op ons feestje bent geweest.'

Duizelig en misselijk raapte ik al mijn moed bij elkaar om nog één vraag te stellen: 'Heb jij Alexandru gezien, luitenant?'

'Nee.'

Beldie haalde zijn schouders op.

'Maar wie kan dat wat schelen? Hij is een verrader, net als Epure.'

Ik wist nu meer dan me lief was.

Vulpe en Beldie vertrokken al snel, met een wagen die op de andere oever volgeladen werd met de zakken opium en de kerkschatten.

Toen ze na een paar weken terugkwamen, herkenden we hen bijna niet meer. Op de boerenkar zaten twee stadse heren, geknipt en geschoren, in keurige pakken. Ze brachten

een zak vol munten mee en een wagen vol wonderlijke voorwerpen die een boer niet vaak zag: meubels van donker hout uit Afrikaanse oerwouden, fluwelen gordijnen, tapijten zo mooi dat je ze bij ons thuis niet zag liggen, borden van echt porselein en het zilveren bestek dat Vulpe zo graag had willen hebben. Ook was er voor elk van ons een pak zoals de hoofdman/en zijn luitenant dat droegen, alleen minder mooi, omdat we lager in rang waren. We trokken het aan en lachten ons een ongeluk toen we onszelf bekeken in de spiegel, die ook door Vulpe en Beldie was meegebracht.

'Aangeklede apen,' vond Bita, maar we hielden onze mooie, nieuwe kleren maar al te graag aan.

Naast een hoop dure onzin werden er ook nog echt bruikbare spullen van de kar geladen. Vulpe had aan de verdediging van onze vesting gedacht en extra geweren en een grote voorraad kogels gekocht. Verder werden er tonnetjes wijn en zuurkool binnengerold en Bita en ik mochten zweten onder tientallen zakken graan en aardappelen.

'Ik heb aan de winter gedacht,' legde Vulpe uit. 'Het is niet zeker of we nog in het dorp welkom zijn nu we met Lupus bende gebroken hebben. We moeten voor onszelf zorgen.'

Hoewel ik hem geen ongelijk kon geven, was ik niet zo blij met die gedachte. Het drong tot me door hoe geïsoleerd we geraakt waren, omgeven door vijandigheid. Vulpes Jonge

Wolven waren mijn enige vrienden en ik klampte me aan dat kleine kringetje vast, tegen beter weten in.

De avond na hun terugkeer besloten Vulpe en Beldie weer eens een vergadering te beleggen. We zaten rond de glimmend nieuwe tafel. Vulpe aan het hoofd, met zijn luitenant naast hem en achter hem de schaapherder. Die wilde niet op één van onze dure stoelen gaan zitten en bleef daarom achter de hoofdman staan als een geduldige dienaar... nee, eerder als een boze geest. Vulpe kuchte een keer ten teken dat hij de vergadering wilde openen. We zwegen en luisterden.

'Heren van Snagov,' begon Vulpe op een plechtig toontje, dat vast commentaar van Alex had gekregen als hij erbij geweest was, 'nu we ons doel bereikt hebben, is het de vraag hoe we verdergaan. We hebben die praatjesmaker Lupu en z'n hondenbende van het eiland gegooid, maar verslagen hebben we ze nog niet. Er dreigt nog steeds gevaar. Ook binnen onze eigen groep.'

'Welk gevaar zou dat dan moeten zijn?' mompelde Bitu die een handvol rozijnen in zijn mond propte.

'Het gevaar van verraad!' antwoordde Beldie fel. 'Je hebt het aan Alexandru gezien. Hij stond zogenaamd aan onze kant, maar nu kwispelt en blaft hij voor Lupu!'

Ik schudde zwijgend mijn hoofd. Ik was er niet zo zeker

van dat Alexandru naar Lupu overgelopen was. Mij had Snagov niet laten gaan, waarom h  m w  l? Nog steeds kon ik geen boot vinden als ik er één zocht, terwijl de anderen zonder problemen heen en weer voeren.

'Ik zie niet in wat we meer kunnen doen dan ons weer met elkaar te verbinden,' zei Bit  . 'Als bloedbanden niet genoeg zijn dan...'

'Die zijn niet altijd genoeg,' viel de schaapherder hem in de rede. 'Als er geen straf op trouweloosheid staat, kunnen zelfs broeders elkaar verraden. Het kwaad zit in ieder mens. Het is erfelijk. En het zal niet verdwijnen door mooie beloftes en zachte woorden. Het moet er uitgebrand worden. Met vuur of met een vlammend zwaard...'

'Wat wij nodig hebben zijn duidelijke afspraken over taak en rang. Nog meer discipline,' zei Beldie.

'Dat lijkt me nu toch al duidelijk genoeg,' merkte ik op. 'Jij en Vulpe zijn de baas en Bit   en ik doen wat jullie zeggen.'

Mijn opmerking viel bij Beldie niet in goede aarde.

'Ga jij nu Alex' plaats innemen, Brebu?' vroeg hij bits. 'Probeer je ons ook de les te lezen? Je hebt meer praatjes dan goed voor je is!'

'Zo heb ik het niet bedoeld,' mompelde ik snel.

Zijn reactie deed me schrikken. Het leek of de Jonge

Wolven met Alexandru iets meer dan een broeder verloren hadden. Ze hadden hun geweten verloren. En ze wilden het niet terug. Ik moest oppassen.

'Ik heb niets tegen Vulpe als hoofdman,' zei Bitu met een niet al te vriendelijke blik op mij, 'Hij heeft ons toch maar al dit mooie spul bezorgd. Laten we naar hem luisteren.'

'Dank je, broeder,' zei Vulpe, bijna even deftig als Lupu. 'De luitenant heeft gelijk. Ieder van ons moet een eigen taak krijgen en zich daarbij houden. Het heeft geen zin als wilden door het woud te blijven rennen. We moeten ons organiseren. Bitu, jij bijvoorbeeld, jij hebt luitenant Beldie al vaker geholpen met... ehm, bepaalde dingen. Ik benoem je tot zijn assistent. Jullie taak is... het bewaken van de orde.'

Ik begreep wat hij bedoelde. Beldie was onze beul en Bitu zijn helper.

'En dan nu Ion. Het spijt me, maar jij zult er een paar taken bij moeten nemen, nu Alexandru er niet meer is. Je zult de paarden moeten verzorgen en samen met Mara moeten koken. Het spijt me, maar je zult voor twee moeten werken.'

Ik balde onder tafel mijn vuisten. Mooi was dat. Daar was ik zomaar tot het sloofje van de bende gebombardeerd. Ik vroeg me af hoeveel Vulpe of de schaapherder van mijn bedenkingen had geraden.

'Als het op oorlog uit mocht lopen, zorg ik voor de

wapens...' ging Vulpe verder.

'Komt er nog oorlog?' vroeg Bitagretig.

'Wat dacht je dan?' barstte Beldie uit. 'Zolang die hond van een Lupu nog vrij rondloopt in onze bossen, moeten we op onze hoede blijven.'

'Maar is hij nog steeds gevaarlijk?' vroeg ik. 'Sinds de nacht dat we het klooster veroverd hebben, hebben we niets meer van hem gehoord. Misschien heeft hij zich er wel bij neergelegd en is teruggegaan naar het dorp...'

'Dat hij nog leeft is al genoeg!'

Vulpe sloeg met zijn vuist op tafel.

'Ik zal je precies vertellen wat voor een vent hij is! Zijn soort deugt niet! Al die mooie praatjes van hem over wat een goede hoofdman hij voor ons was! Heb jij daar ooit iets van gemerkt, Ion? Nee, wij mochten alle smerige karweitjes opknappen, terwijl hij op z'n luie reet zat aan te horen hoe geweldig we hem wel niet vonden. En ondertussen ons een gemeen kunstje flikken met die geheimzinnige schat van 'm! Ik kan je wel vertellen, als hij die gevonden had, was onze grote hoofdman er zó vandoor gegaan om in de stad de grote meneer te gaan spelen en had ons laten stikken! Je moet maar niet denken dat hij ook maar iets om ons gaf. Wat kun je ook verwachten van iemand die zomaar zonder pardon de altaarschalen uit de kerk steelt en graven opengooit, die heeft

respect voor niets en niemand!"

Ik keek Vulpe geschrokken aan. Was hij vergeten dat hij daar net zo goed aan meegedaan had? Vulpe, dat ben jij toch niet dacht ik, broeders, dit zijn wij toch niet? Maar niemand sprak de hoofdman tegen. Bitu en Beldie knikten instemmend.

'Lupu en zijn mannen willen ons vernietigen,' ging Vulpe verder, 'ze zijn jaloers op ons, want wij hebben nu de burcht en ze zullen alle valse streken die ze kennen gebruiken om ons eruit te krijgen. Ze zullen onze familie en vrienden in het dorp tegen ons ophitsen door leugens te vertellen. Jullie, broeders, zullen ze net als Alexandru met mooie praatjes weer bij hun clubje zien te krijgen. En als jullie weigeren... dan zul je eens wat meemaken! Lupus tuig zou zelfs de Duivel erbij halen om ons een loer te draaien! Herinneren jullie je die witte ruiter uit het woud nog? Ik zal jullie vertellen wat hij was: één van de kwade machten van Snagov die door die heiden van een Lupu is opgeroepen om ons te vernietigen! Niets anders!"

Ik zag de afschuw op de gezichten van de rovers. Ze geloofden elk woord, hoe krankzinnig ook. Vulpes woordenstroom had hun hoofd gevuld tot er geen ruimte voor hun eigen gedachten meer over was. Ze lieten zich ophitsen als bakkeleierende jongens op het dorpsplein. Nog

even en ze zouden met gebalde vuisten over de grond rollen... alleen zouden er dan messen in die vuisten zijn.

'Ja, zo is het,' zei Vulpe met zijn gewichtige stem, 'wij hebben ons veel te lang voor de gek laten houden. Herinneren jullie nog dat Lupu ons waarschuwde voor Snagov? De leugenaar! Hij wist maar al te goed wat hier te halen viel en daar had hij ons niet bij nodig! Is het na al dat bedrog vreemd dat we nu voor onszelf opkomen? Wij zijn niet begonnen met vechten. We hadden geen keus na alles wat Lupu ons geflikt heeft! We hebben het recht aan onze kant, want Lupu...'

Ik zal je niet langer met zijn eentonige grootspraak lastig vallen. Vulpe praatte en praatte tot zijn stem overging in een hoog, hees geschreeuw. Hij was gaan staan en zette zijn woorden met brede armgebaren en een gebalde vuist kracht bij. Ik had hem nog nooit zo'n rode kop zien hebben. Ik vond dat hij zichzelf voor gek zette, maar de anderen dachten daar blijkbaar anders over. Ze begonnen hem aan te moedigen, te klappen en zijn naam te roepen.

Uiteindelijk schreeuwden ze nog harder dan hij: 'Vulpe Branistari! Vulpe Branistari! Leve Vulpe Branistari!'

Ik kreeg er genoeg van. Ik vergat de voorzichtigheid die ik me voorgenomen had en stond op: 'En Vulpe Branistari, hóe wil je nu eigenlijk afrekenen met je broer?'

Meteen was het stil. Vulpe keek me aan. Beldie keek me aan.

'Denk je dat we daar nog niet over nagedacht hebben, Brebu?'

Ik haalde m'n schouders op.

'Vulpe heeft een plan,' antwoordde Beldie voor zijn hoofdman, 'maar het is verstandiger om daar nog niet te veel over te zeggen... Het mag niet nóg eens misgaan.'

Ik begreep het. De grote mannen hadden ons niet nodig. Ze wilden overleggen op die belachelijke berg meubels, tapijten en zilveren lepels die ze zelf opgeworpen hadden. Ik ging weer zitten en wenste dat ik net als Alex nu een snijdende opmerking kon maken.

'Ik wil proberen het zwaard van voda Vlad Tepes in handen te krijgen,' zei Vulpe die nu weer wat gekalmeerd was. 'Ik denk dat Lupu het meegenomen heeft, want op het eiland heb ik het nergens kunnen vinden. Als wij het eenmaal in handen hebben, zal het snel gedaan zijn met Lupu en zijn hondenbende. Is dat niet zo, schaapherder?'

De schaapherder had tijdens Vulpes tirade stil en ernstig achter hem gestaan. Alleen zijn lippen hadden nu en dan bewogen, alsof hij hem een woord influisterde. Ook nu reageerde hij nauwelijks. Hij legde zijn hand op Vulpes schouder en mompelde iets. Vulpe keek op. Hij schraapte

zijn keel eens: 'Ik heb alles gezegd wat ik wilde zeggen, broeders. De schaapherder, de luitenant en ik hebben nog wat dingen te bespreken, maar ik beloof jullie dat alles in orde zal komen. Ga rustig slapen, mannen.'

Die nacht sliep ik niet. Vulpe, Beldie en de schaapherder zaten aan het andere eind van de koepelruimte nog steeds aan tafel. Ze overlegden fluisterend, zodat ik hen net niet kon verstaan. Als ik hen zo zag, leken ze bij elkaar te horen. Drie broeders. Ze deelden een geheim dat ik niet mocht kennen. Soms dacht ik een woord of een flard van een zin op te kunnen vangen, maar nooit was ik er zeker van of mijn oren me niet bedrogen.

'Vuur', hoorde ik een paar keer, en: 'Haal hen hier, haal hen hier'.

Uiteindelijk leken ze tot een besluit te komen. Ze stonden op en omhelsden elkaar vriendschappelijk. Ik zag dat de schaapherder Vulpe langer vasthield dan Beldie en naar hem keek op een manier die me niet aanstond. Zo had hij ook naar de Osmaanse kooplui in het woud gekeken en zij waren zijn slachtoffers geworden. Vulpe hief zijn ogen op naar zijn raadsheer, alsof hij voelde dat er op dat moment iets belangrijks gebeurde, maar begreep het verkeerd. Hij klampte zich aan hem vast.

'Zal ik krijgen wat u me hebt beloofd?'

De schaapherder keek hem met zijn meest bedrieglijke blik aan: 'Dat zul je.'

'Zal Lupu in mijn handen vallen?'

'Dat zal gebeuren.'

'En zal ik heer van Snagov zijn?'

Ja. Ik beloof je dat al je wensen vóór je dood vervuld zullen worden.'

Vulpe sloot met een zucht zijn ogen. Zijn orakel had hem de antwoorden gegeven die hij wilde horen. Ook de schaapherder zag er tevreden uit. Deze boerenjongen met de grote dromen was volkomen in zijn macht. Hij zou hem vernietigen.

Draaien, piekeren, opstaan, rondlopen, weer gaan liggen, zo ging de nacht voorbij. Alle vreemde gebeurtenissen van de afgelopen maanden spookten door mijn hoofd. Raadsels, raadsels en nog eens raadsels. Maar geen antwoorden. Wie was de schaapherder? Dat was de vraag die ik mezelf de afgelopen tijd meer dan eens gesteld had. Dat hij niet was wie hij wilde lijken, stond voor mij vast. Hij zei onze vriend te zijn, maar daar geloofde ik ondertussen niets meer van. Ik dacht wel te weten waar hij op uit was: het zwaard dat Lupu meegenomen had.

Wie was de schaapherder? Ik durfde het antwoord in

gedachten nog niet eens uit te spreken. Het kan niet waar zijn, zei ik telkens weer tegen mezelf om de overrompelende angst, die als een groot beest op mijn rug dreigde te springen, te bezweren. Ik herinnerde me wat de mensen in het dorp over spoken en andere nachtwezens vertelden, dat ze alleen diepe duisternis kunnen verdragen en bij de eerste zonnestralen in het niets verdwijnen. De schaapherder had midden op de dag onder de felle zon met ons buiten gelopen en zijn gezicht droeg de sporen van jarenlange arbeid in het open veld.

Maar als Harac nu eens gelijk heeft met zijn zigeunerfabeltjes? fluisterde een andere, niet zo nuchtere stem in mijn hoofd. De zigeuners zagen hun spoken niet om middernacht, maar midden op de dag verschijnen. En hun spoken waren minstens zo gevaarlijk als de onze! Ik rilde en gooide me op m'n andere zij. Niet aan denken. Je moest niet alles geloven wat de zigeuners vertelden, het waren goede leugenaars. De schaapherder kon geen spook zijn. Bovendien was het zoals Lupu zei: 'Dat het verrekte moeilijk wordt rond te spoken als je kop ergens in Constantinopel op een paal staat.' We hadden het lichaam van de voda in zijn graf zien liggen: er was nauwelijks nog iets van over.

Nee, dan die geheimzinnige ruiter, sprak ik mezelf toe, als je op zoek naar spoken bent, Ion, moet je maar eens aan hem denken. Ja, die ruiter, dat was nog een ander raadsel. Wie was

hij en waar kwam hij vandaan? Hoe kwam Lupu aan zo'n vreemde bondgenoot? De verschijning had ons evenveel schrik aangejaagd als de kluizenaar de eerste keer dat we hem zagen. Daar had je trouwens nog een raadsel: welke rol speelde hij? Ik geloofde dat hij niet zo betrouwbaar was als we gedacht hadden.

Vragen, vragen, vragen en ik was doodsbenauwd voor de antwoorden. Alles wat er de afgelopen maanden gebeurd was, goed, slecht of ronduit gruwelijk, kon ik, als ik dat wilde, wel als tovenarij uitleggen. Ik zag de bedrieglijk witte muren van Snagov weer voor me, die Vulpe met alle geweld van dichtbij had willen bekijken. Ik zag zijn hand naar het /waard op de kerkvloer gaan en schrok opnieuw van de blik in zijn ogen. Ik hoorde de fluisterstem in het huis van de starets weer. Ik stond verlamd van verrukking voor Mara en keek diep in haar gevaarlijk mooie ogen. Ik zag haar aan de rand van het kerkhof, als een heks die plotseling uit de hagel opduikt. Ik keek naar mezelf, een wild dier op jacht in liet woud, met een dolk in mijn hand. Ik zag het bloedeloze lichaam van Epure in de zoutkuip en vluchtte opnieuw voor Mara's rode lippen. Het kón niet waar zijn, het mocht niet waar zijn. Hoe konden we op deze heilige plek omringd zijn door boze geesten? De kruisen en klokken van Snagov moesten toch alle spoken op afstand kunnen houden? Of was Snagov soms een ander soort heiligdom? Hield zich, net als in de Aya Sophia uit mijn

opiumdroom, iets vreselijks en kwaadaardigs in de altaarruimte verborgen? Daar wilde ik al helemaal niet aan denken. Als in die ruimte die oplossing van het raadsel van de schaapherder te vinden was, zou ik die deur nooit, nee nooit, openen.

25. De bojarendochter

De zomer was voorbij. Het woud kleurde rood. De dagen werden korter, maar toch bleven we in het klooster, want we waren Lupus waarschuwing vergeten. De Jonge Wolven begonnen trouwens toch steeds meer de voorkeur te geven aan de nacht. Dat was de tijd dat ze dronken, lachten en plannen maakten. In de donkerste nachten trokken Vulpe en Beldie het woud in. Ik wist dat ze het Bramendal in de gaten hielden, de plaats waar Lupus Wolfsroedel zich verscholen hield, maar tegenover mij lieten ze niets over hun spionagetochten los. Ik begon langzaam maar zeker vervreemd te raken van de groep. Ik had me met mijn kritische vragen op de 'vergadering' buiten spel gezet en ik merkte dat er over me geroddeld werd. Vooral Beldie liet

duidelijk merken dat hij twijfels over mij had. Ik vermoedde dat het niet meer lang zou duren voor ik net als Alexandru zou 'verdwijnen'. Was ik bang, vraag je, Vilcu? Ja, ik was bang. Maar zelfs aan angst wen je als die dag en nacht, weken achtereen, voortduurt. Ik was altijd op mijn hoede, schrikachtig en prikkelbaar, maar omdat ik geen uitweg zag, schikte ik me als een stom schaap in mijn lot. Ik leefde als een schim in de onderaardse gangen van Snagov en zat vaak zwijgend naast Mara in het vuur te staren dat onder de kookpot brandde. Ik lette erop dat ze niet te dicht bij me kwam en droeg het zilveren kruisje duidelijk zichtbaar boven mijn kleding. Toch kwam ik regelmatig in de verleiding naar haar te kijken. En als ik dan haar droevige ogen zag, vergat ik meteen waarom ik op mijn hoede moest zijn. Soms wilde ze onverwachts met me praten, al was ik er nooit zeker van of ze het nu tegen mij of alleen tegen zichzelf had.

'Ach, weet je, Ion,' zei ze op een keer toen ze in haar waterige bouillon roerde, 'ik wou dat ik goede soep kon maken. Echt goeie, voedzame soep, zoals de kok die vroeger voor ons kookte. Dikke soep met veel vlees en peper erin, echt goeie soep.'

Ze likte langs haar lippen, bijna scheel van de honger. Ik schoof voorzichtig een eindje van haar vandaan en wachtte op wat ze nog meer zou zeggen. Maar er kwam niet meer. Mara was in haar gebruikelijke zwijgzaamheid vervallen en er rolde

een traan over haar wang die in het licht van ons vuurtje bijna rood leek. Zo nam ze elke nacht een paar keer plotseling het woord om daarna weer te zwijgen. Ze vertelde over haar kinderjaren, haar thuis, haar moeder en elk verhaal eindigde met tranen. Soms hilde ik met haar mee, omdat ik ook al die dingen verloren had. We leken verdorie wel twee ouwe wijven die om een druppel gemorste soep al in gejammer uit konden barsten!

Toe, Vilcu, geef me die fles nog eens! Laten we hem nu maar leegmaken ook, hè? Waar was ik gebleven? Oh ja! Mara, mijn prinses Mara. Ik zou op een nacht haar hele verhaal te horen krijgen en dat zou me veel dingen duidelijk maken. Maar eerst moet ik vertellen hoe het zover kwam... En dat verhaal heeft alles te maken met het einde van Vulpe Branistari.

Op een morgen keerden Vulpe en Beldie veel later dan gewoonlijk terug van hun verkenningstochten. We begonnen ons al ongerust te maken, toen Bitu ons plotseling kwam melden dat hij hen aan de overkant van het meer bij de boten gezien had. Maar er was iets vreemds. Ze hadden twee anderen bij zich. Niemand van Lupus bende. Nee: een man en een meisje. De schaapherder ging op de steiger staan en kneep zijn ogen tot spleetjes.

'Het is een edelman,' zei hij, met een lichte klank van

verbazing in zijn stem.

Bitu begon te lachen: 'Dan hebben ze een vette buit binnengehaald!'

De schaapherder schudde zijn hoofd: 'Een vette buit óf een paard van Troje. Dit is niet goed. Ik begrijp niet wat Vulpe zich in zijn hoofd gehaald heeft.'

Hij liep werkelijk bezorgd de steiger af en ijsbeerde langs de oever.

'Het moet eerder. Sint-Andreasnacht op z'n laatst,' mompelde hij tegen zichzelf.

Ik lette op dat moment niet zo op wat hij zei, maar meer op Vulpe en Beldie die het meer begonnen over te steken. Ze roeiden niet in een rechte lijn naar het eiland, maar stuurden hun boot alle kanten op. Ze leken straalbezopen. De man en het meisje zaten ondertussen angstig bij elkaar. Ik zag dat de man een doek tegen zijn hoofd hield. Hij bloedde. Vulpe ging wankel rechtop staan.

'Ahoi, Ion en Bitu. Ahoi, schaapherder. Maak eens plaats! Een rode looper voor onze gast Bogdan Arbore en zijn prachtige dochter!'

Hij zwaaide zo wild met zijn armen dat de boot dreigde te kantelen.

'Ga zitten, gek!' beet Beldie hem toe. 'Je wilt toch niet dat de

freule natte voetjes krijgt?'

En dus roeiden ze op hun dronkemansmanier door tot de boot met een schok tegen de steiger tot stilstand kwam. Vulpe krabbelde er het eerst uit en hielp de bojarendochter met veel buigingen en handkusjes de kant op.

'Welkom in ons paradijs, juffrouw. Welkom, welkom.'

Het meisje keek Vulpe aan of ze door een pad gekust werd en al meteen had ik medelijden met haar. De vader mompelde voortdurend verwensingen, maar was te erg van de kaart om in te grijpen. Ik vroeg me vol afschuw af of hij soms een kogel in zijn hoofd had. De schaapherder beende met grote stappen naar voren en duwde Bitu opzij, die het meisje met een brede grijns op zijn gezicht stond aan te gapen. Voor het eerst zag ik hem werkelijk kwaad.

'Wat heb je nu gedaan, dwaas van een boer? Ik heb je gezegd geduld te hebben en wat doe je? Je ontvoert een edelman alsof je de koning van dit hele gebied bent! Weet je wat je binnenkort zult zijn? Een gevangene in een dodencel!'

'Zo is dat!' viel de edelman hem bij. 'Mijn mannen zullen niet rusten voor ze je aan een boom hebben bengelen, schoft! Smerig zwijn van een rover! Hangen zal je! Ha...'

'Zwijg!'

De schaapherder richtte zijn woedende blik op hem.

'Onthoud goed dat er op dit eiland ook wel een stukje touw te vinden valt, edelman. Jouw stem is te luid.'

De edelman keek hem aan en op dat moment leek hem inderdaad de keel gesnoerd te worden. Hij greep naar zijn hals en viel tegen Beldie aan.

'Sluit hem op,' beval de schaapherder. 'En jou, Vulpe, jou wil ik nu spreken. Nu.'

Wat er die nacht in het woud was gebeurd, wilden Beldie en Vulpe eigenlijk niet vertellen. Het was een vreemd verhaal. Wat we uit hen konden trekken was, dat ze uitgenodigd waren in een mooi huis, goed gegeten en volop gedronken hadden en op de terugweg de edelman en zijn dochter hadden ontmoet. Ze waren verdwaald en Vulpe had aangeboden hun de weg te wijzen. Maar onderweg had hij gezien dat de edelman een mooi gouden horloge bij zich had en prachtige laarzen droeg. En ook had hij gezien dat zijn dochter wel heel mooi was... De rest van het verhaal kun je waarschijnlijk wel raden, Vilcu. Wat echter een raadsel bleef, was wie die gulle gastheer was geweest die Vulpe en Beldie uitgenodigd had... Het zou nog even duren voor dit raadsel opgelost zou worden. Voorlopig moest ik het doen met gissingen.

Vulpe had ons bevolen de bojarendochter te bewaken. We hadden haar meegenomen naar de koepelruimte en daar zat ze nu op de grond, bewegingloos, als van ijs. Ik liet geen oog

van haar af. Ze was prachtig, misschien wel het mooiste meisje ter wereld. Zoals ze daar zat, met een mof van eekhoornbont aan haar voeten, haar armen om haar benen geslagen, met de glanzende pijpenkrullen die vanonder haar hoed staken, haar kleine, rode mondje, haar lange wimpers, leek ze op een pop. Duur, exclusief, breekbaar. Ik stelde me voor dat Mara er vroeger ook zo uitgezien had. Als dit eiland een paradijs was, zoals Vulpe beweerde, dan zou ze als Eva door de kersenboomgaard, onze Hof van Eden, kunnen wandelen. Beldie, Bita en ik zaten om haar heen als wolven om hun prooi, gespannen, afwachting. Wie van ons zou de eerste aanval durven doen? Bita naast me staarde het meisje aan of ze een geestverschijning was, een prachtige fee die hem betoverde en verleidde. Ik wist dat dat slechts verbeelding was. Ze was alleen maar bang, doodsbang. Bita begon plotseling sneller te ademen. Zonder een oog van het meisje af te laten, stond hij op.

'Nee!'

Ik greep hem bij zijn arm.

Bit a keek me spottend aan: 'Wat moet je, Brebu?'

'Je blijft van haar af!' siste ik.

'O ja?'

Met een snelle beweging rukte hij zich los.

'Bemoei je met je eigen zaken, Ion. Ik wil haar alleen maar... een kusje geven!'

Maar hij maakte een gebaar dat iets heel anders betekende. Dat was te veel. Het was al weken te veel. Het roven, het moorden, het gezuip. Voor ik in de gaten had wat ik deed, had ik Bita bij de kraag van z'n jas gepakt.

'Dat is een dame!'

'Nou en? Onder d'r kleren is ze ook bloot, hoor!'

'Smeerlap!'

Ik balde mijn vuist en stompte zo hard als ik kon in Bita's dikke buik. Hij sloeg dubbel met een kreet of ik hem vermoordde. Dat had ik ook zeker gedaan, als Beldie me niet tegen had gehouden. Hij pakte me vast en gaf me een smerige mep in m'n gezicht.

'Zo, moet ik dat bij jou ook eens doen, Brebu? Ik heb je heus wel zien kijken, hoor! Je bent zelf zo heet als een haardijzer! Je wilt haar voor jezelf!'

Ik denk dat het er slecht voor me uit had gezien als op dat moment Vulpe en de schaapherder niet binnen waren gekomen.

Vulpe grijnsde: 'Zo, jongens, nu al ruzie om de dame? Doe geen moeite. Ze is voor mij.'

Hij liep naar haar toe en maakte een spottende buiging:

'Wilt u mij maar volgen, mevrouw? Ik breng u naar uw kamer.'

Het meisje stond aarzelend op. Vulpe bood haar heel hoffelijk zijn hand. De schaapherder overhandigde haar de mof. Tussen de twee mannen in liep ze de koepelruimte uit. Ik had het akelige gevoel haar nooit meer terug te zullen zien. Ze was ten dode opgeschreven.

Wat er met het meisje gebeurd is, ben ik nooit te weten gekomen. Niemand van ons, Beldie, Bitu of ik, heeft ooit naar haar durven vragen en dus zwegen we over haar alsof ze nooit bestaan had. Toch werd er die dag geen wijn gedronken en werden er minder grappen gemaakt dan anders. Ik geloof dat alle rovers beseften dat er een moment iets van schoonheid en liefde in hun midden geweest was en dat ze het vernietigd hadden. Het maakte hen kwaad, kwaad op zichzelf. Ze kropen in een groepje bij elkaar, fluisterden en wierpen over hun schouders valse blikken op mij. Ik wist nu zeker dat ik hun zondebok zou worden. Ik trok me terug uit de lichtkring bij het vuur en ging bij Mara in de schaduw zitten. Ze deed net of ze me niet zag en streelde het zachte, roodbruine bont van de mof die de schaapherder haar, samen met de hoed van het meisje, cadeau gedaan had.

'Mara, weet jij wat er met haar gebeurd is?' vroeg ik zachtjes.

Ze schudde afwezig haar hoofd. 'Met de bojarendochter?'

Dat weet ik niet.'

Maar ik zag haar gezichtsuitdrukking veranderen. Ze wreef snel met de rug van haar hand langs haar ogen.

'Denk je dat ze dood is?'

Mara drukte haar gezicht in de mof.

'Ik weet het niet,' klonk het gesmoord van tussen het bont.

'Huil je om haar?'

Verbaasd over mijn durf sloeg ik haar omslagdoek een stukje terug en zag hetzelfde glanzende haar als van het meisje en hetzelfde ronde voorhoofd. Ze was Mara's spiegelbeeld geweest.

'Het arme kind. Haar arme vader.'

Mara kwam overeind, haar handen nog steeds voor haar ogen geslagen.

'Heb je een zakdoek voor me, Ion? Ik wil niet dat je mijn tranen ziet.'

Ik gaf haar mijn zakdoek en wachtte geduldig tot ze haar gezicht afgedroogd had. Ze borg de doek weg tussen haar kleren.

'Luister naar me, Ion. Ik moet die arme man gaan bezoeken. Zo'n vreselijk verlies, daar valt niet mee te leven. Wil je met me meegaan?'

Ik wist dat ik moest weigeren. Het zou gevaarlijk zijn met haar mee te gaan. Maar het was te laat. Ik had opnieuw in haar ogen gekeken.

Ja, ik wil wel met je meegaan.'

Ze pakte de mof en de hoed in haar ene hand en gaf me glimlachend de andere. Aarzelend, als een verlegen jongetje, sloot ik haar vingers in mijn vuist. Ze waren mager en koud. De ringvinger was de enige zonder sieraad.

26. De stem van het verleden

We vonden de edelman in een stenen cel, aan het eind van een koude gang. Hij lag op de grond. Er stond geen enkel meubelstuk in het kamertje en de muren waren kaal, op een icoon van de Heilige Maagd na. Ervoor, op de grond, lag een oud kleed. Het was een plaats om te bidden. Mara knielde naast de edelman, die leek te slapen, en hield haar hand voor zijn mond om te voelen of hij nog ademde. De man schrok wakker alsof hij haar aanwezigheid voelde. Mara legde een vinger op haar lippen.

'Wees stil. U hoeft niet bang voor me te zijn.'

De man opende zijn mond. Er kwam een soort piepend gerochel uit. Daarna kreeg hij weer controle over zijn stem.

'Ik heb zoveel nachtmerries,' zei hij. 'Ze vertelden me dat mijn dochter gestorven is. Is dat waar? En wie bent u? De engel des doods die mij komt halen?'

Hij trok een grimas die op een lach moest lijken. Er trilden allerlei spieren in zijn gezicht mee, zodat het leek alsof hij een aanval van vallende ziekte dreigde te krijgen.

Mara antwoordde niet, maar keek hem met haar zachtste blik aan. Ze haalde de bebloede doek van zijn hoofd en betastte voorzichtig de wond. Het viel me op hoe teder ze dat deed. Ik was er op dat moment van overtuigd dat ze deze man wilde helpen en... och, misschien deed ze dat ook wel. Op haar manier.

'Er zit een kogel daar,' zei de man, 'daar zal ik wel aan sterven, vroeg of laat. Maar als ik sterf, vrouwe, wat zal er dan met mij gebeuren? Is er een priester hier? Ik heb alleen maar gezien... Ik heb alleen maar gezien...'

Hij snakte naar adem, zoals eerder die dag op de steiger.

'Hém. Hém heb ik gezien, maar dat kan niet, vrouwe... en toch... Hij is hier gekomen en heeft met me gesproken... Hij zei dat ik moest bidden op dat kleed daar... maar ik was te zwak om op te staan... en toen vertelde hij... hij...'

Hij zweeg, hijgend.

'U moet niet meer praten,' zei Mara nadrukkelijk. 'Kijk naar

die arme jongen. U maakt hem bang.'

De edelman draaide moeizaam zijn hoofd naar mij toe.

'Dat is een mens,' zei hij.

Ja, dat is een mens.'

'Kan ik hem aanraken?'

'Natuurlijk. Kom dichterbij, Ion.'

Ik knielde ook naast de edelman en liet me door zijn trillende, koude handen betasten. Hij knikte: 'Ja. Warm. Dat is een mens. Heb je haar gezien, jongen? Gezien toen ze nog in leven was?'

'Uw dochter?'

Ja, mijn mooie, mooie, lieve dochter. Als je haar ééns gezien hebt, vergeet je haar nooit meer. Als de Heilige Maagd, zo zag ze eruit. Even mooi. Even zuiver. Zo'n lief kind. Heb je haar gezien?'

Ik kon geen antwoord geven. Het zou heel gemakkelijk zijn 'ja' te zeggen, maar dan zou daar die onverbiddelijke waarheid op moeten volgen: We hebben haar vermoord.

'Nee, ik heb haar niet gezien,' mompelde ik, rood van schaamte.

De edelman trok even met zijn mond.

'Wat doe je hier dan?' vroeg hij koud. 'Ga weg en laat me

sterven.'

Ik kroop achteruit, weggestuurd als een hond. Ik was het met hem eens dat ik een laffe leugenaar was die niets dan minachting verdiende.

Mara knikte me toe: 'Ga maar.'

Er klonk geen verwijt in haar stem.

'Wacht buiten op me, Ion. Het zal niet lang duren.'

Ik ging de kamer uit en bleef bij de gesloten deur staan, me afvragend wat niet lang zou duren. Achter de deur hoorde ik fluisterende stemmen, wat geschuiifel en daarna niets meer. Het bleef lang stil. Toen kwam Mara naar buiten. Haar ogen stonden vreemd: donker, met grote pupillen. Ze zag me en lachte.

'Ach, Ion, wat kijk je somber. Zullen we niet wat plezier gaan maken om alles te vergeten?'

Haar lach was zo lief en aanstekelijk dat het leeg en licht werd in mijn hoofd. Ik vergat niet alleen mijn ellende, maar ook alles wat me waakzaam had moeten houden. Mijn Mara danste lichtvoetig voor me uit als Dragaica, de graankoningin, en ik moest haar wel volgen. Ze was de zomer en de winter, het graan op de akkers en het zaad diep in de aarde. Zowel een levenslustige jonge vrouw als een godin uit vroeger tijden.

Achter de kersenhouten deur lag de kamer er nog precies

zo bij als op de avond dat de schaapherder er ons mee naartoe genomen had: stoffig, donker en geparfumeerd. Ik ging zitten op een kleine sofa, terwijl Mara snel de koffiekopjes opruimde. Daarna draaide ze zich als een ballerina op haar tenen naar me toe en legde een vinger op haar lippen. Ze lachte.

'Arme Ion, jij hebt jouw Mara nog nooit anders dan in deze zwarte vodden gezien, hè? Je moet wel denken dat ik een oude kraai ben. Weet je wat? Ik ga me verkleeden.'

Ze trippelde naar een houten kist die naast de wieg stond en gooide die met een breed gebaar open.

'Tk tover, Ion. Ik tover. Kijk eens.'

Met een verheerlijkte uitdrukking op haar gezicht haalde ze het ene na het andere prachtige gewaad tevoorschijn. Er waren oude en nieuwe japonnen bij, sommige van modes van lang, lang geleden, maar allemaal door vakkundige handen van de beste stof gemaakt. Ook waren er mantels, afgezet met marterbont, het duurste bont wat er maar te krijgen valt. Maar nog kostbaarder dan die mantels waren Mara's sieraden. Er leek geen einde te komen aan de hangers, armbanden en diademen die uit de kist tevoorschijn kwamen. Het goud en email, de parels, robijnen, smaragden en saffieren, alles schitterde en verblindde me. Ik voelde me de hoofdpersoon in een sprookjesverhaal die van de koning een schat krijgt en

de prinses erbij! Mara hing een paar halvemaanvormige hangers in haar oren. De armbanden rinkelden om haar polsen. Ze sloeg een mantel om en zette ten slotte de hoed van de bojarendochter op.

'En? Ben ik mooi?'

Ik bood aan een spiegel voor haar te halen, maar ze maakte een afwerend gebaar.

'Nee, jij moet het me vertellen.'

'Je bent mooi,' zei ik blozend. 'Veel en veel mooier dan de meisjes uit mijn dorp. Je bent bijna een dame.'

Ze keek me aan.

'Maar ik *bén* ook een dame. Wist je dat niet? Ik had meer bedienden dan de sultane in haar paleis. Ik kon me van top tot teen in goud hullen!'

Glimlachend ging ze op de kist zitten.

'Nee, dat lieg ik. Maar ik was wel rijk. Mijn vader bezat vele dorpen. Ik was zijn prinses tot de schaapherder me meenam.'

Ik wist niet zeker of ze nu *wél* de waarheid sprak. Een schaapherder die een edelvrouw schaakt, dat was me een verhaal! Ik hoopte dat Mara me meer zou vertellen, maar daar zag het niet naar uit. Ze nam de kapotte pop op schoot en wiegde hem in haar armen. Ze begon zachtjes een lied te zingen:

'Mijn lammetje, waarom blaas je zo? Mijn hart, waarom huil je zo?

Ik blaas omdat ze mijn stal afgebrand hebben
en ik nu alleen ben in het veld.

Ik huil omdat ze mijn huis afgebrand hebben
en ik nu een zwerver ben.

Mijn lammetje, waarom ren je zo hard? Mijn hart, waarom ben je op de vlucht?

Ik ren zo hard omdat de wolven me op de hielen zitten. Ik ben op de vlucht omdat de mensen wolven zijn.

Mijn lammetje, waarom draag je een rode vlek? Mijn hart, waarom hebben ze jou zwart gekleurd?

Ik draag een rode vlek omdat geen herder me
in zijn stal zal laten.

Ik heb een zwart hart zodat geen gelovige mij
zijn huis binnen zal laten.

Mijn lammetje, wat zwerf je toch door de wildernis? Mijn hart, wat zwerf je hier toch rond?

Het lied had de droevige melodie van een doina, een lied dat we zongen als we ons verdrietig of verlaten voelden, maar als je de stem van Mara hoorde, kregen zelfs de droevigste woorden een liefelijke schoonheid die je hart deed gloeien.

Op dat moment was ik ervan overtuigd dat ik van Mara hield. Maar hoe kon ik haar dat duidelijk maken? Ze zou me uitlezen. Ik was een boerenjongen, zij een dame. Ik besloot haar het kostbaarste te geven wat ik bezat: de robijnenring die ik nog steeds in een lapje gewikkeld in mijn zak bewaarde. Ik nam de ring in mijn hand en ging voor haar zitten met een hart dat op hol geslagen leek te zijn. Ik voelde me belachelijk, een idioot, maar er was niets dat ik liever wilde horen dan de woorden die in mijn verbeelding al zo vaak geklonken hadden: 'Kom bij me, boerenzoon.' Ik wilde haar kussen, mijn gezicht verstoppen in haar lange haren. Mara scheen me niet op te merken. Haar ogen waren opnieuw groot en donker en staarden in de verte. Ik trok haar voorzichtig aan haar mouw. Ze schrok. Haar ogen werden weer helder. Ze herinnerde zich mij weer en ook het spelletje dat we speelden.

'Ik heb mijn kind in slaap gezongen, Ion. Zie je hoe zoet hij slaapt?'

Ze hield me de pop voor. Ik zag het kapotte porseleinen hoofd en de lege oogkassen. Het maakte me in de war.

'Ma... Mara,' begon ik stotterend, 'ik wil je iets geven.'

'Mij?'

Haar stem klonk zoet als honinggebak.

'Ja. Maak mijn hand maar open.'

Ik legde mijn vuist op haar schoot en schaamde me ervoor hoe die trilde.

'Ach, dwaze boerenzoon. Een geschenk? Een geschenk voor jouw Mara? Wat kan het zijn?'

Speels begon ze mijn hand vinger voor vinger te openen: mijn pink, mijn ringvinger, mijn middelvinger, mijn wijsvinger en mijn duim... en daar lag de ring, rood als een bloeddruppel, vonkend als vuur. Ik durfde voorzichtig mijn gezicht naar dat van Mara op te heffen. Ik wilde haar verrassing zien. Mijn Mara, die zo dol was op opschik, moest wel verrukt zijn over dit geschenk...

Vilcu, herinner jij je nog hoe je als kleine jongen een wilde kat naar ons huis lokte met schaalpjes pap en melk? Hoe die kat steeds dichterbij, steeds dichterbij durfde te komen en uiteindelijk spinnend naast je zat, op nog geen meter afstand? En hoe toen dat kleine handje van jou naar haar toe ging? O, wat krijste dat lelijke beest, dat zo rustig geleden had, toen! En wat waren die nagels scherp! Precies zoals die kat reageerde mijn Mara toen ik haar die ring aanbood. Er leken twee vlammen in haar ogen op te springen en ze siste en spoog naar me.

'Wat is dat? Wat heb je gedaan, ellendig mensenjong? Waar heb je die ring vandaan?'

Ik dacht er niet aan haar antwoord te geven. Nu zag ik de

waarheid. Ik zag hem in mijn Mara, in de scherpe, vertrokken mond en de hand die me wilde grijpen. Ik sprong overeind met alle snelheid en lenigheid die de angst me gaf en rende naar de deur, met de ring nog in mijn hand. Maar de rode deur was gesloten, hoewel er nergens een slot te bekennen was. Ik draaide me om. De prooi moest de jager in de ogen kijken. Mara stond op de tafel. Ze had de mantel met het marterbont afgeworpen en ik zag opnieuw de prinsessenjapon met de geborduurde adelaar. Maar deze keer maakte die haar niet mooi. Ze was afschuwelijk. Haar lippen waren blauw als van iemand die verdronken is en haar vingers leken in klauwen veranderd te zijn. Ze gromde. Ze maakte zich gereed voor de sprong... Opeens leek ik terug te zijn in Georgs hut en zag de grote, zwarte hond op me afkomen.

'Manja!' flitste het door me heen. 'Manja-Mara. Mara-Manja.'

Piepend van ellende dook ik in elkaar. Ik had nu nog maar één reddingsmiddel. Ik griste het kruisje van tussen mijn kleren en hield het omhoog, terwijl ik de ring de kamer door smeed. Mara dook er met de kreet van een roofvogel op af. De ring kwam neer op de harde vloer en de steen sprong uit zijn zetting. Mara had er meteen haar hand op, maar ze was zo fel dat de robijn voor mijn ogen in duizend kleine vonkjes uiteenspatte. Er bleef niets van over. Hiermee leek Mara's vreselijke woede te bedaren. Ze zakte ineen en sloeg haar

handen voor haar ogen. Ze werd weer menselijk. Ik hoorde haar snikken. Door haar zwakheid won ik weer wat aan kracht. Ik begon zo hard als ik kon bezweringen op te zeggen om haar gejammer te overstemmen. Zolang ik een stem had en het kruisje om mijn hals hing, kon ze me niets doen, geloofde ik. Ik moest alleen geen medelijden met haar krijgen... Geen medelijden.

'Wat heb je gedaan, boerenzoon? Ik heb al zoveel verloren. Nu ben ik alles kwijt. Waarom deed je dat nou?'

Geen medelijden.

'Doanne, apara-ma de dracul: God bescherm me tegen de duivel. Doanne, apara-ma...'

Opnieuw. Opnieuw. Zolang ik nog een stem had.

'Waarom deed je dat nou? Het was zo'n mooie ring. Zo glanzend. Zo rood. Zo duur. En hij schoof hem aan mijn vinger toen hij nog van me hield. Waarom deed je dat nou?'

Net een jengelend kind.

'Doanne...'

Ze keek naar me op.

'Ton, stop daar toch mee. Je doet me pijn. Je mag van mij geen schepsel van de duivel maken.'

'Wat ben je dan? Doanne...'

Jouw Mara, Ion, en de prinses van Wallachije, althans in naam en voor korte tijd. En één van de schepselen die jullie vampiers en strigoi noemen.'

'Maar dan ben je onrein! Doamne, apara-ma...'

'Nee, Ion, je vergist je. Er zijn in wat jullie stervelingen de andere wereld noemen vier soorten wezens: de goeden, de kwaden, de wezens die zowel goed als kwaad zijn en degenen die recht doen. Wij horen noch bij de goeden noch bij de kwaden. We dienen geen andere meester dan onszelf.'

Ik zweeg, onzeker over het effect van mijn bezweringen.

'Goed,' zei Mara die zich nu weer onder controle had, 'kom bij me aan tafel zitten. Ik heb je het een en ander uit te leggen en dat had, als ik het voor het zeggen had gehad, al veel eerder moeten gebeuren.'

Ze raapte de ring met de lege zetting op, kuste hem en legde hem op tafel.

'Kom, Ion. Je bent hier bij mij even veilig als op elke andere plaats op dit eiland. Als je denkt dat je leven in gevaar is, dan heb je dat aan jezelf te wijten. Je weet heel goed dat er tussen de zichtbare en de onzichtbare wereld bepaalde afspraken bestaan. Wie die afspraken schendt, zal gestraft worden. Zo gaat het en zo is het goed.'

Ze sprak nu inderdaad als een prinses. Ik kon me haar

voorstellen op haar troon, behangen met goud, ongenaakbaar. Het kwam niet in me op haar niet te gehoorzamen.

Zo hoorde ik die nacht Mara's verhaal en werden veel dingen me duidelijk. Niet alleen leerde ik wat mijn lot zou zijn, maar ook hoe droevig het hare geweest was. En misschien vertelde ze me dit alles enkel om die reden...

Mijn vader was één van de weinige rijke Roemeense edelen in de bergachtige landstreek tussen Hongarije en Wallachije die de Saksen Zevenburgen noemen. Ik had twee broers en vijf zussen en vader probeerde voor ons allemaal goede huwelijken te regelen, waarbij hij lette op ons geluk, maar vooral op de rijkdom van de andere partij. Ik was de enige van mijn zusters die nog niet verloofd was.

Op een morgen arriveerde er een reisgezelschap voor onze poort. Men zei dat het Wallachijse handelaars waren, maar Ruxandra, mijn kamermeisje, fluisterde: "Het zijn vluchtelingen, vrouwe. Ze willen zich hier verbergen."

De volgende morgen bespieden we hen, giechelend zoals jonge meisjes dat kunnen doen. De ene jongeman, een Serviër beweerde Ruxandra, was nog een jongen. Hij had mooie, donkerblonde haren en een open gezicht. De ander, volgens Ruxandra een Wallachijse prins, was ouder, gereserveerder en berekender in zijn gedrag. Ik weet nog

steeds niet waarom mijn meisjeshart hem uitkoos, maar na één snelle blik kon ik mijn ogen niet meer van hem afhouden. Hij was niet knap. Vooral zijn gezicht was vreemd: de ogen waren te groot, waardoor alle harmonie verstoord leek.

Ik denk niet dat de jongemannen onze brutale blikken konden waarderen, maar toch begonnen ze na verloop van tijd belangstelling voor ons te tonen als Ruxandra en ik 's avonds door de tuinen wandelden. Ze brachten ons het hoofd op hol en al snel ging de hofmakerij van de oudste zover dat hij me in de rozentuin voor zichzelf wilde hebben. Ik stemde toe, niet veel wijzer dan een koe die nog nooit naar de stier gebracht is, en was verbaasd over de stroom van zoete woorden waarmee deze man me overspoelde. Niemand kon zo prachtig over de liefde spreken als hij. Ik liet me vergifigen. Toen de prins mijn vader om mijn hand ging vragen, was ik al zwanger van hem.

Mijn vader aarzelde. Ik zou de broze draad worden die het lot van mijn familie voor altijd met dat van de prins zou verbinden. Hij vroeg zich af of dit verstandig zou zijn. Er waren zoveel troonpretendenten in Zevenburgen, waarvan de meesten wachtend en hopen stierven. En was deze prins niet de zoon van Vlad de Tweede die zich de woede van de grote Hunyadi op de hals gehaald had? Janos Hunyadi was nog steeds de machtigste man in Hongarije en Zevenburgen, zelfs

de landvoogd, sinds de jonge koning gestorven was. Vader had de prins een schuilplaats gegeven in de hoop door hem beloond te worden met goud en macht. Dat op zich was al een risico, want Hunyadi's spionnen hadden scherpe ogen en nog scherpere oren. Een huwelijk... nee, dat ging te ver. Toch liet mijn vader zich overhalen. Hoe? Vlad kon over macht en rijkdom al even meeslepend spreken als over de liefde. Hij schilderde mijn vader een toekomst voor die schitterde als een visioen. Hij wilde de hemel bestormen.

Op een morgen liet mijn vader me bij zich roepen.

"Luister, mijn lieve dochter," zei hij, "ik heb een man voor je gevonden."

Hij lachte en zocht naar een lach in mijn ogen.

"Wie is het?"

"Een prins. Je zult een belangrijke vrouw worden, Mara."

"Wat is zijn naam?"

Hij stond op en zegende me voor hij antwoord gaf.

"Vlad de Derde van Wallachije. Morgen zullen jullie getrouwd worden. Maak je gereed om vóór het ochtendgebed te vertrekken."

Ik keek hem bevreemd aan. Gewoonlijk eiste een bruiloftsfeest maanden voorbereiding, vooral als het om een vorstelijk huwelijk ging. En waarom moesten we in alle

vroegte vertrekken? Waarheen? Maar mijn vader wilde geen antwoord op mijn vragen geven.

Zo kwam het dat ik op die morgen, lang geleden, als een dievegge mijn huis verliet, ongerust en vol vragen, maar naast de bruidegom die mijn hart had uitgekozen. Mijn vader en broers en de jonge Serviër begeleidden ons. We trokken de bergen in, die als zwarte reuzen tegen de vlamrende morgenhemel stonden. Al snel werden we ingesloten door het woud dat zo vroeg op de dag nog donker als een graf was. Ik zocht de hand van mijn bruidegom en in de duisternis streelde hij mijn vingers.

Hoog op de berg, waar het woud overging in een kale, met rotsblokken bezaaide weide, leefde een blinde kluizenaar, één van de heilige mannen die in eenzaamheid en ontbering God zochten. Men zei dat er engelen aan hem verschenen waren die het licht van zijn ogen hadden genomen. De blinde ziener zegende ons huwelijk in. Het had geen enkele waarde, maar dat wist ik toen nog niet.

Toen we de berg afdaalden, gaf mijn echtgenoot me een ring. Het was de ring die jij in zijn graf gevonden hebt, Ion.'

Mara zweeg een moment. Haar gezicht zag er jong en zacht uit.

Korte tijd was ik erg gelukkig. Mijn bruidegom reed naast me en liet geen oog van me af. Ik wist dat ik mooi was. Het

licht dat door het bladerdak viel, deed mijn gezicht glanzen als van goud. Het streekte me. Ik verlangde ernaar alleen te zijn met mijn man en me door zijn lichaam te laten omhelzen. Maar het zou snel afgelopen zijn met mijn geluk! Op de grens van onze landerijen werden we aangehouden door een groepje boeren: "Heer, u moet snel doorrijden. Er is bezoek voor u. Gezanten van..."

Ze fluisterden de naam die ik van hun lippen kon lezen. Mijn vader en Vlad keken elkaar een ogenblik aan. Daarna ging alles heel snel. Mijn vader en broers reden in razende vaart naar het landgoed, de vluchtelingen keerden hun paarden. Er was geen tijd om afscheid te nemen, niet eens om om te kijken. Vlad rukte aan de teugels van mijn paard en ik volgde hem.

We reden die hele dag en een deel van de nacht door zonder onze paarden rust te gunnen. Maar uiteindelijk raakten ze uitgeput en moesten we halt houden. Mijn huwelijksnacht was er één van angst en spanning. Ik lag alleen, verscholen tussen de wortels van een boom, en luisterde naar de geluiden van het woud. Het leek vol leven te zijn. Niet alleen dacht ik telkens de paarden van onze achtervolgers te horen, maar ook het fluisteren van de wezens die 's nachts bezit van het woud nemen: de "mooie dames", die mannen betoveren en kinderen ontvoeren, de elfen met hun mooie, maar kwaadaardige gezichten, de spoken die zich kunnen

veranderen in een vlam of een paard zonder hoofd, de zwarte meerminnen in hun diepe poelen en de "mora" die 's nachts melk en bloed zuigen uit de borsten van vrouwen. Er was nu geen huis, geen Heer Jezus aan het kruis om me te beschermen en ik voelde me weerloos.

De volgende morgen vond ik mijn bruidegom niet bij me. Ik zocht hem en ontdekte hem uiteindelijk geknield op een rotsblok, dat over een afgrond leunde, met een boog in zijn handen. Hij wenkte me.

"Daar beneden."

Ik keek in de diepte en zag een weg waarover een ossen-kar reed. Een boer liep ernaast en zijn vrouw en kind zaten op de kar. Ik zag dat Vlads pijl op hen gericht was.

"Zal ik hem afschieten?" vroeg hij.

"Waarom?"

"Ze kunnen ons ontdekken. Ze kunnen ons verraden."

"Maar ze kunnen ons niet zien!"

Vlad haalde zijn schouders op en liet de boog zakken. Toen richtte hij de pijl op mij.

"Moet ik jou dan doden?"

Ik lachte onzeker. Ik vermoedde dat dit een grap was, maar was er niet zeker van.

"Kies, Mara: jouw leven of het hunne."

Ik zweeg. Het was een keuze die ik niet wilde maken.

"Waarom geef je geen antwoord, bojarendochter? Is het moeilijk? Jouw leven zal vast meer waard zijn dan dat van die boeren. Jij bent van hoge geboorte, jij bent mooi en rijk. Maar als je voor je eigen leven kiest, zul je een moordenaress

332

worden. En je denkt ongetwijfeld over jezelf als goed, godvruchtig en zuiver. Natuurlijk doe je dat."

Hij had gelijk en ik schaamde me. Toen ik mijn ogen neersloeg, liet hij de boog zakken.

"Als je mij wilt volgen, bojarendochter," zei hij, "dan zul je een paar dingen moeten leren."

En hij ging als een Osmaan met gekruiste benen op de rots zitten. Terwijl hij sprak, trachtte de zon zich uit een nest van rode en paarse wolken te worstelen. Hij vertelde me het verhaal van zijn jeugd, zoals hij dat jullie ook verteld heeft. Hij had rondgezworven in landen waar ik alleen maar van gehoord had en had zijn zwaard voor elke troon gelegd. Geen koning, keizer of legerleider had naar zijn dromen willen luisteren. Ze hadden hun eigen plannen en een oorlogszuchtige jonge prins met ambities paste daar niet in. Er was hem geen andere keuze overgebleven dan naar

Zevenburgen te rijden, het land dat in handen was van zijn vijand, Janos Hunyadi. En toen vertelde Vlad mij wat mijn rol in dit alles was. O, Ion, ik leerde hem beter kennen dan me lief was! Hij zei dat hij van me hield, dat was waar. Ik was de prinses, de beeldschone sultane uit zijn oosterse liefdesgedichten. Zijn woorden als hij me kustte, streelde en ontkleedde, deden me wensen te kunnen sterven van geluk. Maar er waren andere gedichten die je meer vertelden over wat voor een man hij was:

Gij mint robijnen lippen, rode wijn,
De klank van harp en fluit en tamboerijn,
't Is alles bijzaak: Allah is mijn getuige:
Die iets wil zijn, moet los van alles zijn.

Hij kon liefde, vriendschap, mededogen, dat alles waar hij zeker toe in staat was, opzijzetten als het hem zo uitkwam. Harder dan graniet en kouder dan de winter kon hij zijn en het kostte hem geen enkele moeite. Die plotselinge verandering maakte me altijd aan het schrikken, maar die eerste keer het meest. De rest van mijn leven zou een straf zijn en het vonnis werd me in zulke koude, toonloze woorden verteld dat ik niet eens kon huilen. Ik zat daar maar voor hem op die rots, stil, zonder te bewegen, terwijl mijn hart door een grote hand tot gruis geknepen werd. Vlad had mij getrouwd

om zich van de steun van mijn familie te verzekeren.

"Ondanks alles zijn familiebanden nog steeds meer waard dan goede beloftes," zei hij.

Maar het huwelijk had weinig waarde. We waren namelijk niet door een priester getrouwd. Er kon gemakkelijk een ander, gunstiger huwelijk gesloten worden. Als Vlad zijn plannen wilde verwezenlijken, had hij machtiger bondgenoten nodig dan mijn vader en zou er opnieuw een vrouwenleven ingeruild worden voor macht. Ik zou dan in feite niet meer zijn dan één van de bijvrouwen van een Wallachijse prins en dat was een bittere vernedering. Misschien had ik het nog kunnen verdragen als die prins een mild en vriendelijk mens geweest was, maar zoals ik al zei, leerde ik nu zijn andere kant kennen en die overschaduwde als de reusachtige bergen al het andere. Hij begon me te vertellen hoe hij de wereld zag. Het waren precies de woorden die jij Vulpe hebt horen gebruiken, Ion, over de strijd tegen het kwaad die met alle middelen gestreden moet worden. Alles was afschuwelijk eenvoudig in zijn ogen. De goeden, dat waren de christenen, de mensen die alles deden volgens de regels van het geloof en de gewoonte. De slechten, dat waren de heidenen: de Osmanen en iedereen die tegen de door God ingestelde orde in opstand kwam. Zij moesten vernietigd worden. Dit was Gods wil. "God wil het!" Die kruisvaardersleuze had hij zich eigen gemaakt. God zou hem alles vergeven als hij Hem

maar diende, of het nu met het gebed of met het zwaard was. Hij had zulke mooie plannen voor zijn land! Hij zou het welvarend maken: langs de Donau zouden akkers en akkers vol graan komen, de handelaars van Wallachije zouden hun zakken met goud kunnen vullen. En er zou vrede zijn. De Osmaanse vijand zou teruggedreven worden tot achter de Bosporus. Maar voor het zover was, zou er veel bloed moeten vloeien.

"Je zult je eraan moeten wennen, bojarendochter," zei hij, "vrede wordt niet bereikt door mooie woorden en loze beloftes. Ze komt met pijn, als de barensweeën van een vrouw. Wil je mij volgen, dan moet je die pijn kunnen verdragen. Je zult geen moment rust meer kennen, opgejaagd worden door wolven of, erger nog, door mensen. Je zult soms je ogen moeten sluiten en je ons visioen moeten herinneren. Je zult gewend moeten raken aan de geur van de dood. Want het kwaad in deze wereld heeft te lang kunnen voortwoekeren om nog met zachte handen verwijderd te kunnen worden. Nee, het moet weggesneden, weggebrand worden, als een gezwel."

De eerste maanden van mijn huwelijk wil ik me liever niet herinneren. We waren voortdurend op de vlucht, kampeerden als zwervers onder de blote hemel of overnachtten in de hutten van schaapherders. En altijd sliep Vlad met het zwaard van zijn vader naast zich. Ik droeg mijn

trouwjapon dag en nacht, tot de rafels erbij hingen en probeerde niet te huilen als ik aan mijn veilige, comfortabele levenje thuis dacht. Door mijn zwangerschap voelde ik me meer dan eens ziek en kon maar weinig eten, terwijl het kind in me groeide en me uitteerde. Ik begon het te haten. Ik verbeelde me dat het 's nachts uit mijn buik kroop en als een kaal, ratachtig wezentje over mijn lichaam rende. Ik bond strakke linten om mijn middel, maar slaagde er niet in het uit te drijven.

Hoe we de winter hadden moeten overleven, weet ik niet, maar voor de eerste sneeuw gevallen was, keerden Vlads kansen. Het waren grote gebeurtenissen in de buitenwereld, waar we te lang van afgesloten geweest waren, die voor deze veranderingen zorgden. We wisten niets van de Osmaanse officieren die door de sultan naar Adrianopel waren geroepen voor overleg, van het grimmige fort, in enkele maanden gebouwd, tegenover het arme Constantinopel en van de bezorgdheid van Janos Hunyadi en alle andere christelijke legerleiders. Zevenburgen kwam in gevaar en daarmee Hongarije. En in tijden van gevaar worden vreemde verbonden gesloten... Vlad was voor Hunyadi opeens meer dan een lastige buitenlandse prins die uitgeschakeld diende te worden. Hij was nu een man met mogelijkheden: iemand die het Osmaanse hof en leger kende en een jonge, maar ervaren strijder. Hij werd uitgenodigd op het sprookjesachtige kasteel

van de Hunyadi's, waarvan men beweerde dat het door elfen gebouwd was, en keerde terug als commandant van de Zevenburgse garnizoenen, met hoofdkwartier in Sibiu.

Sibiu was zo'n prachtige stad! Trots waren de torens en dik de muren. De bewoners gingen gekleed als edellieden en altijd heerste er bedrijvigheid. Alle luxe uit oost en west was er te koop. Ons huis, één van de grotere stenen huizen van de stad, werd een hof in het klein, met oosterse tapijten aan de wanden en meubels versierd met het kunstigste houtsnijwerk. In Sibiu baarde ik mijn eerste en enige zoon. Het begon zo mooi! Toen het kind in mijn armen gelegd werd, vergat ik meteen dat ik het ooit gehaat had. Het was het mooiste kind ter wereld, met handjes zó klein en oogjes zó helder. Ik weigerde het weer uit handen te geven en stuurde de ingehuurde min naar huis. Ik wilde dit kind zelf voeden. Het bleef bij mij, in het veilige bed tussen de zware gordijnen die ons tegen alle kwaad beschermden. Maar de avond na de bevalling gooide Vlad de gordijnen open en eiste zijn kind te zien. Hij voelde de armpjes en beentjes en knipte met zijn vingers. Het jongetje dat sliep, opende meteen zijn oogjes en begon vrolijk te kraaien.

"Dat is een flink kind," zei zijn vader, "hij zal Mihnea heten.

Vlad was trots op zijn zoon. Hij was nu een belangrijk man die zijn macht en rijkdom over kon dragen aan een opvolger.

Maar Vlads trots was ook de reden dat ik mijn kleine Mihnea zou verliezen. Mijn arm kind. Mijn lammetje.'

Ik volgde Mara's blik naar de kapotte pop in de wieg. Dat was haar kind. Alles wat er nog van over was. Een herinnering.

Tk zal je niet alles vertellen wat er in de volgende jaren gebeurde: Constantinopel viel, Belgrado werd gered en Janos Hunyadi stierf. De vrouwen huilden en hoopten, terwijl de mannen plannen smeedden. En toen kwam de dag dat Vlad optrok om de troon van zijn land te veroveren. Zijn troepen trokken door een door de pest geteisterd Wallachije Tirgoviste binnen. Heel Wallachije stonk naar ziekte en dood en er stond een komeet aan de hemel. Maar Vlad keek niet naar het heden, alleen naar de toekomst. Die ster wees hem de weg. De plannen waar hij me over verteld had, zou hij nu uit kunnen voeren. Onopvallend, stap voor stap. Vladislav de Tweede, de vorige prins, werd in een tweegevecht door hem gedood. Nu de anderen nog. In het begin ging hij heel vriendelijk met zijn bojaren om. In de prinselijke raad was hij een redelijk man die zelden zijn stem verhieft. Hij luisterde, leerde en onthield. Enkel ik wist dat dit toneelspel hem ziek maakte. De geest tast het lichaam aan, dokters weten dat. Ik ook. De goede wijn die hem geschonken werd, het wild dat de jagers op tafel zetten, mijn armen, het was niet langer genoeg voor hem. Hij dronk, vrat en vastte daarna weken achtereen. Hij liet mij eenzaam in het vrouwenverblijf en

koos vrouwen uit de donkerste bordelen van Tirgoviste die eruitzagen of ze Delaila, Maria Magdalena en de Nachthoer ineen moesten verbeelden. Hij nam dokters aan die zich voortdurend druk moesten maken over zijn gezondheid en trok zich vervolgens niets van hun adviezen aan. Alleen hier, in het klooster van Snagov, kon hij tijdelijk tot rust komen en genezen. Hij leefde er als één van de monniken. Pas toen hij de door hem uitgedachte straffen begon uit te voeren, keerde zijn gezondheid terug. Met tomeloze energie werkte hij dag en nacht. Hij leek te kunnen leven van pijn en strijd alleen. Op een dag voerde hij het eerste van zijn grote plannen uit. Hij nodigde de edelen van het land uit om het paasfeest met hem te vieren...'

En ze vertelde me het afschuwelijke verhaal dat jij al gehoord hebt, Vilcu. Langzaam drong het tot me door in wiens handen we gevallen waren. Alle vermoedens die ik gehad had, bleken maar al te waar te zijn.

'Na die dag veranderde het land voorgoed. De vermoorde edelen werden vervangen door anderen, van eenvoudige komaf: boeren en soldaten. Slaven met een gouden band om hun hals. Er kwam een veiligheidsdienst bestaande uit spionnen en beulen. Ijverig brachten ze iedereen aan die niet aan de strenge eisen van de prins voldeed: boeren die niet hard genoeg werkten, oneerlijke ambachtslui en vrouwen die hun man niet trouw waren. En voor al die misdaden was er

maar één straf... De tuinen rond het prinselijk paleis veranderden in een woud van palen. Altijd was de stank van de dood bij ons en in de zomer trilde de lucht van de vliegen die bij wolken uit de opengescheurde buiken van de terechtgestelden tevoorschijn kwamen. De kleine Mihnea leerde in zijn eerste levensjaren maar drie vogels kennen: de kraai, de roek en de raaf. Als ik weer een rij veroordeelden het executieveld op zag komen, nam ik mijn kind op de arm en sloot ons op in het vrouwenverblijf, waar ik voor hem zong om hem niet te laten horen wat er buiten gebeurde.

Zijn vader sloot zich zeker niet op. Nee, er was geen terechtstelling die hij niet bijwoonde. Elke keer stond hij kaarsrecht op de Toren van de Dageraad op de hoek van het paleis en niets, geen beweging, geen gezichtsuitdrukking, verraadde wat hij voelde. Ik heb het nooit kunnen begrijpen en hij heeft het me maar één keer geprobeerd uit te leggen: "Het is niet mijn pijn, Mara, en het is niet mijn lot." Wat denk je dat hij bedoelde, Ion? Weet je het? Ik hoop het niet.'

Ik schudde mijn hoofd en probeerde niet te denken. Het antwoord zou te vreselijk zijn om uit te spreken.

'Behalve de edelen was er nog een groep mensen in Wallachije die Vlad niet verdragen kon: het etterende gezwel van bedelaars, mismaakten, het leger kanslozen en uitgestoten en dat langs de wegen zwierf. Voor hen had hij een

ander einde in gedachten dan voor de edelen, maar het was even wreed. Een groot, houten gebouw, een opslagplaats voor handelswaar in de stad, met weinig ramen en maar één deur, werd als feestzaal ingericht. Alle armen, bedelaars, kruimeldieven, manken, verminkten, melaatsen en zotten werden door zijn mannen daarheen gebracht. Ze waren een goede maaltijd en volop orank\beloofd, maar het feestmaal dat hun hier wachtte, overtrof hun stoutste verwachtingen. Ze aten en dronken tot diep in de nacht en heel Tirgoviste hoorde hen klinken op de gezondheid van de prins aan wie ze dit alles te danken hadden. Een betere had er nooit over Wallachije geregeerd. Dat was zeker! En terwijl dit gaande was, stond de prins plotseling in hun midden! Vlad had om de één of andere reden dit feest willen bijwonen en had mij opgedragen mijn mooiste japon aan te trekken en mee te gaan. De gasten gaapten me aan of ik de Maagd Maria was, uit de hemel neergedaald. Sommigen kwamen naar voren om mijn blauwzijden mantel aan te raken. Ik walgde van hun vette vingers, hun wazige ogen en hun van de drank klevende monden, maar Vlad sloeg vriendschappelijk zijn arm om de schouders van de zwervers die naar voren kwamen om hem te bedanken en fluisterde hen in het oor: "Is er nog iets waar het je aan ontbreekt? Iets dat je wenst? Zou je voor altijd zonder zorgen willen zijn? Niets te kort willen komen?"

Natuurlijk wilden ze dat!

"Ja, heer. Wat wilt u ons nog geven, heer?"

Vlad legde zijn vinger op zijn lippen en beduidde hun dat dit nog een geheim was. Langzaam begaven we ons weer naar de uitgang. Ik verbaasde me over de vele kaarsen die de ruimte verlichtten en de bakken met kooltjes die voor de verwarming moesten zorgen en over de soldaten die ons bij de deur op stonden te wachten met fakkels in hun handen. Maar pas toen die deur achter ons gesloten was en gebarricadeerd werd en Vlad zijn mannen het teken gaf hun gang te gaan, begreep ik wat de bedoeling van dit feest was geweest. Die arme mensen, ze moeten gebrand hebben als toortsen met al die drank in hun maag! Binnen had ik niets dan minachting gevoeld voor die mensen die zich al voor een kruimeltje van de hemel in het stof wierpen, nu hilde ik om hen alsof ze mijn familie waren. Ik voelde me ook een verschoppeling, Ion, een slavin verkocht aan een meester die de zoon van de duivel heette te zijn en dat misschien ook wel was. Hij bleef staan kijken, mijn man, zijn hand om mijn pols geklemd. De hitte zo dicht bij het vuur was bijna verschroeiend, alsof we voor de poorten van de hel stonden. Ik probeerde me voorzichtig uit zijn greep te bevrijden, maar hij wilde me niet laten gaan. Ik begreep dat hij me nooit zou laten gaan. Ik was zijn hondje, zei hij soms, en ik zou hem volgen waar hij ook ging. Zou ik proberen te vluchten, dan zou hij me doden, zoals hij al zovelen gedood had. Ik wilde

nog maar één ding weten. Ik wilde het nog één keer proberen te begrijpen.

"Waarom?" vroeg ik hem.

Hij keek me aan of dit een volkomen overbodige vraag was.

"Waarom, vraag je? Deze mensen leven van het zweet van anderen. Ze zijn nutteloos. Het zijn dieven. Nee, ze zijn erger dan dieven. Een moedig man met een vlugge, sterke hand kan de rover verslaan die in het woud zijn beurs eist. Dit uitschot leegt die beurs langzaam — munt voor munt — maar ze legen hem net zo goed. Ze zijn erger dan rovers. Moge dit soort mensen uitgeroeid worden uit mijn land!"

En zo verdwenen de zwakken, de bedelaars. Zonder hen, de samenzwerende bojaren en de misdadigers, begon Wallachije te veranderen in het land dat prins Vlad zich gewenst had. Het was ordelijk: iedereen werkte ijverig aan de hem door God toegewezen taak. De boeren ploegden, de priesters baden en de edelen dienden hun heerser. Het was veilig: midden in Tirgoviste stond een gouden beker op de rand van een waterput, waar iedereen die dat wilde uit kon drinken. En geen dief die het waagde hem mee te nemen! Het was er goed: langs de Donau groeide het graan en de oogsten werden eerlijker verdeeld dan vroeger... Maar toch was Wallachije niet gelukkig. De hemel kan niet door

mensenhanden op aarde komen, Ion, en vrede wordt niet met bloed gekocht. Wij kunnen ons lot niet bepalen. Als we het proberen, moeten we wel teleurgesteld worden. Maar Vlad had zijn macht al zo vaak bevestigd zien worden, dat hij zichzelf als onoverwinnelijk begon te zien, de uitvoerder van een goddelijk plan dat alleen maar kon slagen. Er kwam oorlog...'

Mara speelde met de ring. Ze rolde hem heen en weer over de tafel en borg hem daarna weer veilig op in haar handpalm.

Vlad weigerde nog langer de schatting te betalen die ervoor moest zorgen dat ons land veilig was voor Osmaanse aanvallen. Hij beweerde het niet meer op te kunnen brengen en toen... Maar, ik denk dat er een ander is die je dat verhaal beter kan vertellen... en ik hoop... ja, ik hoop, dat hij dat nog eens zal doen. Ik zal je nu vertellen hoe het mij en Mihnea vergaan is.

Ik heb je al verteld dat Vlad trots was op zijn zoon. Zo trots dat hij besloot hem tot zijn spiegelbeeld te maken. Hij wilde Mihnea zelf opvoeden. Het kind werd bij zijn vader in het zadel gezet om mee te gaan naar vergaderingen en executies. Natuurlijk liet ik mijn zoon niet zomaar van me afpakken! Als ik de kans kreeg, haalde ik hem naar het vrouwenverblijf, kuste hem en verwende hem met snoepgoed. Maar Mihnea

moest al snel niets meer van die verwennerij hebben. Hij vond vrouwen te min voor hem en verliet mijn kamers meestal huilend, na een welverdiend pak slaag. Opgegroeid tussen beulen en misdadigers, was hij voor zijn zevende jaar al een kleine oude man, die dacht en sprak zoals zijn vader hem dat geleerd had. Mijn kind maakte me bang, net als toen het nog in mijn buik gezeten had. In die tijd spookten er trouwens nog vele andere angsten in mijn hoofd rond. Toen de Osmaanse legers naar ons land kwamen, stuurde Vlad Mihnea en mij naar Poenari aan de grens met Zevenburgen, de burcht die door zijn afvallige bojaren gebouwd was. Het was een vreselijke plaats, erger dan het stinkende paleis in Tirgoviste. Boven op een hoge rots, met dikke muren, leek het een veilig toevluchtsoord, maar ik wist hoevelen er hier gestorven waren. Onrustige doden zijn brutaler op een plek waar weinig mensen zijn. Ze voelen zich meester in het woud en het woud was overal om ons heen. Ik zag hen niet, maar wist dat ze 's nachts naar me toe kwamen. Ze fluisterden. Ze namen me mee naar de weergang en lieten me in de diepte kijken. Ik zag het glinsterende lint van de rivier beneden in het dal.

"Wat diep! Wat is het diep, hè prinses?" fluisterden ze.

Overdag dwarrelden er andere spoken om me heen: twee edelvrouwen die als vluchteling naar het hof van Tirgoviste waren gekomen. Ze hadden de val van Constantinopel

meegemaakt en konden het niet laten me hun gruwelverhalen te vertellen. Ze leefden in een waas van vreselijke herinneringen en wilden ook mij daar binnentrekken. Ik kon er niet tegen. Van jongs af aan was ik bang voor de Osmanen geweest. Ik had hen als klein meisje gezien in de donkere gezichten van de zigeuners die onze feesten kwamen opvrolijken met muziek en had me huilend achter de rokken van mijn moeder verstopt. Ouder geworden had ik met angstige spanning de verhalen over hun rooftochten in het zuiden van Zevenburgen aangehoord en kwamen de nachtmerries. Altijd hetzelfde: ze brandden ons huis af en sleepten mij weg van mijn vader en moeder. Nu was ik dubbel zo bang: ik wist welke wrok de sultan tegen mijn man koesterde en vreesde dat zijn wraak zich niet zou beperken tot het doden van deze opstandige prins. De verhalen van de vrouwen deden me het ergste vrezen: "Drie dagen lang mochten de soldaten met de stad doen wat ze wilden. O, prinses, het was de hel op aarde. Ze vermoordden zowel armen als edelmannen van naam. Het water van de Gouden Hoorn kleurde rood van hun bloed."

"Ze plunderden de kerken en deden de meest oneerbiedige dingen met de iconen en relieken."

"Ze verbrandden ze en strooiden de as uit op de kruispunten."

"Ze dronken uit de kelken van het avondmaal."

"Ze vermoordden oude vrouwen."

"En de overlevenden werden tot slaaf gemaakt. De meisjes werden met hun haren aan elkaar gebonden op de markt verkocht."

"O, prinses, het was het ergste wat ooit gebeurd is en ooit gebeuren zal..."

"... de dag dat de Osmanen Constantinopel innamen en de zon verduisterd was..."

Misschien weet jij wat het is om dag en nacht in angst te leven, Ion. Eerst maakt het je gek en daarna kleurt het je dagen grijs. Je ziet en voelt niets meer dan die angst, die dan niet meer in je geest, maar in je lichaam huist. Het is de angst die je bloed doet jagen en je vingers koud maakt. Het is de angst die je doet geloven dat je ziek bent en dat de hele wereld ziek is, alleen te genezen met vuur of met het zwaard.

De dag kwam dat we vanuit onze hoge burcht het Wallachijse leger op de terugtocht zagen naderen. Het stelde weinig meer voor. Vlads boeren en edelen hadden hem verraden en waren overgelopen naar het kamp van zijn broer Radu. Zijn hoop was nu gevestigd op de koning van Hongarije, Matthias, de zoon van Janos Hunyadi, die na de dood van zijn vader op de troon gekomen was. Hij had de paus gezworen een kruistocht tegen de Osmanen te

ondernemen en had de prins van Wallachije zijn nicht Ulona als bruid beloofd. Ook hij zou hem verraden...

De Osmaanse troepen onder leiding van Radu volgden spoedig. Ze stelden hun kanonnen in het dal beneden op en al spoedig begonnen de beschietingen. De kleine kanonnen richtten maar weinig schade aan, maar de explosies alleen al waren genoeg voor me. Ik liep heen en weer in mijn kamer, van muur naar muur, pakte een borduurring en smeed die daarna weer in een hoek. Mijn dienstmeisjes gingen me uit de weg omdat ik hen afsnauwde en uiteindelijk was ik helemaal alleen, zonder dat er nog iemand zich om me bekommerde. Ik had een web van bitterheid, angst en zelfbeklag om mezelf heen gesponnen, dat niemand kon doorbreken, vooral ikzelf niet. Ik zag mezelf als een bedelares die aan alle deuren weggestuurd werd. Mijn meester zocht de gunsten van een andere vrouw, een koningin, en mijn kind wilde me niet meer kennen. Mijn familie over de bergen was me vergeten. De enigen die mij nog zouden willen hebben, waren de Osmaanse soldaten met hun ruwe handen.

De avond viel en de beschietingen werden gestaakt. Ik durfde niet naar bed te gaan, stak een kaars aan en probeerde verder te gaan met mijn borduurwerk. Het werd een banier voor mijn meester met de Wallachijse adelaar erop. Ik borduurde de zon en de maan links en rechts van hem en het kruis in zijn bek. Ik was een goede borduurster, Ion, en was

vaak trots op mijn werk. Nu irriteerden de keurige steken, rij na rij naast elkaar, me, net als het glanzende borduurgaren. De wereld was niet zo mooi als ik mijn borduursels kon maken. De wereld, dat was de achterkant van de lap: een chaos van verwarde draden in vloekende kleuren. Ik keek ernaar en voelde een hete woede in me opkomen. Ik haatte die wereld zo dat ik hem wilde vernietigen. Maar daar had ik niet de macht toe. Ik was Vlad niet. Ik kon alleen mezelf vernietigen. Ik pakte een streng rode borduurzijde en wond die om mijn pols. De dunne draden sneden in mijn huid, zodat het leek of ik die met een mes bewerkt had. Die bezigheid werd mijn vermaak voor de avond. Ik versierde mijn armen met de draden tot de klos op was. Toen wilde ik een spiegel halen om mijn vreemde sieraden te bewonderen. Op het moment dat ik opstond, doofde een onverwachtse windvlaag echter de kaars die op tafel stond. Ik schrok en zocht snel naar mijn tondeldoos om de kaars weer aan te steken. Ik was bang voor het donker, want in het donker kwamen altijd mijn fluisterende spoken. Zo gauw ik de kaars weer aangestoken had, zag ik dat het geen windvlaag geweest was die hem gedoofd had. In de muur tegenover het raam stak een pijl! De veer trilde nog en ik zag dat om het hout een stukje perkament gewikkeld zat. Ik maakte het los en zag dat er een boodschap op geschreven stond in bijna buitenlandse letters. Om die te kunnen ontcijferen, hield ik het briefje

dicht bij de kaars. Ik voelde de warmte van de vlam terwijl ik las: "Prins Vlad, uw kasteel is niet onoverwinnelijk. Morgen zal het Osmaanse leger de laatste en beslissende aanval doen. Red uzelf als u kunt."

De boodschap was niet ondertekend, maar ik had geen naam nodig om in de echtheid ervan te geloven. Dit was de nachtmerrie die ik al dagen en nachten in mijn hoofd beleefde. Morgen zou mijn meester dood zijn en ik in handen van de Osmaanse vijand. Vanaf dat moment dacht ik niet meer na. Ik liet me leiden door gevoelens en spookbeelden: het ruisen van de mantel die ik omsloeg toen ik de koude gang oprende, de glimmende stenen in het licht van mijn kaars, waarin ik de gezichten van de doden zag en ten slotte het gezicht van mijn meester, even kalm en onaangedaan als altijd. Hij sprak tegen me, had het over gangen in de rots die een ontsnapping mogelijk maakten, maar ik hoorde hem niet. Ik fladderde als een verblinde mot door de kamer en weet alleen nog dat ik riep: "Nooit, nooit zal ik me door hen gevangen laten nemen!"

En toen stond ik voor het raam. Ver beneden glinsterde de rivier. Meteen waren de stemmen weer om me heen: "Wat is het diep, hè prinses? En het water zal koud zijn..."

Ik keek in de diepte, voelde de kou en schreeuwde toen: "Laten de vissen van de rivier dan mijn vlees maar eten!"

De klap op het water brak mijn nek en deed met mijn schouder wat je nog steeds kunt zien. Ik zonk weg in het water en de duisternis, maar de zielen van zelfmoordenaars kennen geen rust. Nachten achtereen zwierf ik door het woud, een vormloze schim die tevergeefs een thuis zocht in de bomen en de holen van de dieren. Eén van mijn zwerftochten bracht me bij een dorp. Ik herinnerde me weer dat ik bij de mensen hoorde en kwam naderbij, aangetrokken door de lichtjes, de geur van een houtvuur en de hoop op iets te eten. Ik gluurde naar binnen en zag een boerenecht-paar bij de haard zitten. De vrouw wiegde een klein jongetje op haar schoot, de man was bezig een houten versiersel voor zijn poort te snijden.

"Is het niet zonde van de prinses?" hoorde ik de vrouw zeggen. "Ik heb gehoord dat ze erg mooi was en een goed mens bovendien."

"Dat kan wel wezen," zei haar man, "maar ze heeft gezondigd door haar eigen einde te kiezen. De hemelpoort zal voor haar niet opengaan. Ze is veroordeeld tot de wereld, als vampier."

Nu begreep ik wat ik geworden was. De woorden van de boer gaven me opnieuw een vorm. Ik huilde om mijn lot, maar voelde bovenal een allesoverheersende, krijgende honger. Toen de boer en boerin sliepen, sloop ik naar binnen en stal het kind uit zijn kribje. Het bleef zoet slapen,

terwijl ik het naar buiten droeg. Wat een mooi jongetje was het! De rode wangetjes vertelden me dat het gezond en vrolijk was, de eigenwijze, donkere krullen dat het een eigen willetje had. Het leek op mijn Mihnea van lang geleden. Ik zette me neer tussen de wortels van een hoge eik, vleide het kind tegen me aan en begon te drinken. Ik dronk tot ik me met een schok realiseerde dat er geen leven meer in het bundeltje in mijn armen zat.

"Ach, arm kereltje," fluisterde ik en legde het ivoren jongetje op het mos.

De volgende avond ging ik terug naar de boerderij en zag het wanhopige verdriet van ouders die hun kind verloren hebben. Ik herinnerde me hoe het was toen mijn kind me afgenomen werd en doodde die nacht eerst de vrouw en daarna de man. Het was mijn eerste daad van "genade".

Ik dacht weer aan de edelman die we daarnet bezocht hadden. Ik kon nu wel raden wat er met hem gebeurd was. Aan wat er met mij zou gebeuren als Mara zich over mij zou ontfermen, durfde ik niet te denken.

Anders dan andere doden die gebonden blijven aan de plaats waar ze gestorven zijn, wist ik me van Poenari los te scheuren. Ik was er ongelukkig geweest en verlangde, ondanks alles, naar mijn meester. Hij had me met een hondje vergeleken en nu gaf ik hem, tegen wil en dank, gelijk.

Eenzaamheid rekende snel af met het weinige eergevoel dat ik nog had: schuw als een vos begon ik zijn spoor te volgen, door het woud en over de bergen...'

En Mara vertelde me hoe ze haar meester weer gevonden had.

Hij was in Buda, de hoofdstad van Hongarije, in het paleis van de koning. Als zijn gast heette het, maar in werkelijkheid was hij een gevangene. De koning had zijn belofte niet gehouden. Hij wilde de Duitse keizerskroon veroveren en wendde zijn blik naar het westen. De kruisvaardersbelofte was vergeten. De Wallachijse prins die gekomen was om hem hieraan te herinneren, was niet welkom. De koning had brieven laten vervaardigen die leken te bewijzen dat Vlad in het geheim een pact met de Osmanen had gesloten toen hij de oorlog dreigde te verliezen. Niemand geloofde er werkelijk in, maar de andere leiders, prinses, koningen en keizers hadden het te druk met hun eigen zaken om zich te bekommeren om het onrecht dat de prins van een klein land was aangedaan. Ik zag hoe mijn meester eraan toe was. Overdag was zijn rug nog even recht en zijn blik nog even streng als vroeger, maar 's nachts woelde hij in zijn bed, had koorts en boze dromen. Hij had zich zes jaar gegeven om iets te verwezenlijken waar zes mensenlevens nog niet genoeg voor waren. Hij moest wel teleurgesteld worden. Nu zijn hemelbestorming mislukt was en hij met geknakte vleugels op

de grond lag, werd hij opnieuw ziek. Hij was razend, bitter en vernederd. Ik wilde hem troosten, maar hij stuurde mij even woedend weg als zijn Hongaarse dokters die hij ervan beschuldigde hem te willen vergiften. Dus legde ik me elke avond voor zijn deur neer, waakte en wachtte tot hij me ooit een keer binnen zou roepen. Ik moest lang, heel lang wachten. Vrouwe Fortuna nam mijn meester weer bij de hand en schonk hem eer... en een koningin. Prinses Ulona baarde hem drie zonen. Niet zo sterk en mooi als mijn Mihnea, maar toch de trots van hun vader. Vlad trok weer op naar Wallachije en veroverde de troon, mét steun van de Hongaarse koning. Hij was opnieuw heer, prins. Maar het zou slechts van korte duur zijn... Vlad had zich niet populair gemaakt. De Osmanen haatten hem, de bojaren haatten hem en zelfs de bisschoppen van het land waren hem liever kwijt dan rijk. Terugkeren naar Wallachije betekende de dood en hij wist het. Maar hij vertrouwde nog steeds op wapens en verschrikking. Zijn rivaal, de prins Laiota Basarab, die hij van de troon gestoten had, kon hij echter niet definitief verslaan. Ik dwaalde onrustig langs de huizen, verstopte me op zolders en hoorde hoe er complotten gesmeed werden. Elke nacht kwam ik weer naar mijn meester en probeerde hem te waarschuwen. Elke nacht werd ik verdreven met vervloekingen en bezweringen. Hij zag me als een voorteken van zijn dood en daar wilde hij nog niets van weten. Zijn

spionnen vertelden hem dat Laiota Basarab en zijn mannen zich schuilhielden in de wouden rond Snagov. Vlad besloot strijd te leveren. De nacht voordat li ij uit zou trekken, bad hij langdurig in de prinselijke kapel. Het was een heldere, koude nacht. De glasblauwe hemel, vol scherpe sterren, leek elk moment in scherven uiteen te kunnen vallen. Ik was koud als de vriesnacht, ijzig mooi als de rijp op de bomen. Ik wachtte op mijn echtgenoot en deze keer stuurde hij me niet weg. Hij had het leven achter zich gelaten.

Prins Vlad de Derde stierf in het dal, niet ver van het klooster van Snagov, dat nu het Bramendal wordt genoemd. I ben, lang geleden, was het een vredige plaats, waar in de zomer reeën graasden en hoge eiken groeiden. Na zijn dood meden de reeën het en wilden er alleen nog weerbarstige doornstruiken groeiden. Hij had het verwoest, zoals hij tijdens zijn leven zoveel verwoest had.'

Ik knikte. De schaapherder had ons gezegd dat hij zich het Bramendal heel goed herinnerde. Nu wist ik waarom.

Tk waakte bij het lichaam van mijn echtgenoot en hield de wolven en raven op afstand tot de monniken van Snagov hem vonden. Zijn lichaam was me dierbaar. Ik had er meer van gehouden dan van zijn ziel. Gevangen in een kaarsvlam keek ik jaloers toe hoe de monniken hem gereedmaakten voor zijn begrafenis. Ik had degene willen zijn die hem waste, hem

zalfde en hem zijn mooie kleren aantrok. Het enige wat ik kon doen was zijn ring, het teken van een vergeten liefde, tussen de plooien van zijn mantel verbergen. Na de begrafenis wachtte ik. Ik wist dat er voor hem geen plaats in de hemel was en ook dat hij te hartstochtelijk veel van oorlog en strijd gehouden had om dit alles achter zich te laten. Ondanks alle gebeden en wierook, ondanks het gezang dat de gelovigen in slaap suste, keerde hij terug.

Toen ik hem voor het eerst zag in de tuin van Snagov, onder de sterren, herkende ik hem niet. Voor me stond een man in wiens gezicht ik de gezichten van alle prinses, koningen en legerleiders zag die ik ooit gekend had.

"Wie bent u?" vroeg ik en pas toen ik die vraag gesteld had, wist ik het.

Voor me stond mijn echtgenoot. Sterker en koninklijker dan ooit. Toen hij me tegen zich aantrok, begon hij te lachen. Hij lachte om ziekte, angst, machteloosheid, dood en verval. Hij was nu werkelijk los van alles.

Nu we van hetzelfde maaksel waren, hoopte ik dat mijn man weer van me zou gaan houden. Dat was niet zo. Terwijl ik bloed en geheime dromen nodig had om te kunnen overleven, werd hij door iets anders gevoed. Als de stormwind over het meer aan kwam razen om hem te vertellen over de wereldstormen, stond mijn meester op en

zadelde zijn paard. Ik was er, zoals vroeger, om hem vaarwel te zeggen en te verwelkomen als hij terugkeerde, maar hij nam van mij niet meer notitie dan van een hond die zijn handen likte. Met angst en machteloosheid had hij ook alle vermogen tot liefhebben verloren. Op het slagveld leefde hij in een roes die hem gelukkiger maakte dan wat dan ook. Soms, als hij de binnenplaats weer op kwam rijden, herkende ik hem niet meer. Dan had hij de gedaante aangenomen van één van de beroemde generaals waarover door de bodes en de kranten verteld werd. Andere keren stond hij naast hen als raadsheer. Een enkele keer nam hij hen mee naar Snagov als zijn gasten en dan was er altijd wel een officier, jong en sterk, die mij bewonderde en me graag wilde bezoeken in mijn salon...'

Ik rilde. Het idee op de plaats te zitten van een officier die nu ergens op het eiland begraven moest liggen, was niet erg prettig.

'Zo leefden we en de jaren gingen voorbij. We bemoeiden ons niet met de kleine mensen om ons heen: de monniken, de boeren of de gevangenen, tenzij ze ons van nut konden zijn. En angst verhinderde hen zich met ons te bemoeien. Maar toen kwamen jullie... Het was rustig tot jullie kwamen. Mijn meester sliep en ik had een andere meester gevonden die wél van me hield, ook al had hij geen idee wat hij zijn hut binnen had gehaald. Misschien dat we in vrede met jullie

hadden kunnen leven als jullie je aan de regels hadden gehouden... met een beetje geven... en een beetje nemen, maar jullie mensenjongen traptten alle deuren in en gooiden de graven open. Wisten jullie dan niet dat je de oude schatten in de aarde moet laten? Ze brengen geen geluk en veranderen in het zonlicht in stof! Wat moeten twaalf boerenjongens met het zwaard van voda Vlad Tepes? Ze weten niet beter dan er een spelletje mee te spelen: wie is de sterkste? Is het dan zo vreemd dat er een spelletje met hén gespeeld wordt door machten die echt sterk zijn? Wat er ook met jullie zal gebeuren, het is jullie eigen schuld, Ion.'

Ik reageerde niet meteen. Ik wist maar al te goed in welk gevaarlijk spel we terechtgekomen waren. En ook dat er geen kans bestond dat wij het zouden winnen. Ik wilde nog maar één ding weten: 'Wat zal er met ons gebeuren, Mara?'

Ze haalde haar schouders op.

'Dat weet ik niet.'

'Worden we... gedood?'

'Zoals ik al zei, dat weet ik niet.'

Ik deed mijn best om niet te gaan huilen.

'Maar Mara, ik heb jou toch geholpen. Ik heb je die mooie lapjes gegeven. Ik heb van je gedroomd... Ik hield echt van je. Wil je me echt niet helpen? We meenden het niet slecht.

We zijn maar heel gewone dorpsjongens, Mara.'

'Nee.'

Ze schudde haar hoofd.

'Niet meer, Ion. Jullie zijn rovers en moordenaars geworden.'

'Maar ik heb daar niet aan meegedaan!'

'Ion, dat is een leugen.'

Ik schrok. Het was waar. Ik had wél meegedaan en het eerst nog leuk gevonden ook.

'Mijn meester vindt dat jullie gestraft moeten worden en ik moet hem gehoorzamen. Ik liet mijn nieuwe meester, van wie ik veel hield, voor hem in de steek toen hij me riep en... jou moet ik ook in de steek laten, Ion. Ik kan je niet helpen... en ook niet van je houden. Ik...'

Ze aarzelde.

'Het is voor ons toch al zo moeilijk van iets te houden waarvan we weten dat we het zo snel zullen verliezen,' fluisterde ze. 'Jullie leven maar zo kort, jullie mensenkinderen.'

Heel even dacht ik weer iets van de oude Mara in haar ogen te zien, de Mara die stilletjes bij het vuur zat. Ik stond op en liep voorzichtig naar haar toe, het kruisje in mijn hand

geklemd. Zonder precies te weten wat ik deed, pakte ik haar hand en drukte er een kus op. Ze glimlachte, boog zich naar voren en kustte me op mijn voorhoofd. Haar lippen waren als ijs, en de kou verspreidde zich door mijn hele lichaam. De wereld werd wit en licht. Mijn adem stokte. Het was als sterven. Toen ik weer tot mezelf gekomen was, stond Mara voor me met mijn handen in de hare.

'Ik kan je helpen zonder dat iemand dat ooit zal weten,' zei ze.

27. Gevangen

Mara bracht me terug door de gang naar de trap die naar de schrijfkamer leidde.

'Ga die maar op,' zei ze, 'dan zul je iemand vinden die je lang gemist hebt. Als hij je niet kan helpen, is er vast iemand die hém helpt.'

Nog versuft door alle vreemde gebeurtenissen begreep ik niets van wat ze zei. Automatisch gehoorzaamend liep ik de trap op en duwde het luik open. In de schemerige ruimte zag ik iemand aan de tafel zitten, geleund over dikke boeken.

Duizelig van geluk beseftte ik dat het Alexandru was. Te blij om nog aan Mara te denken, krabbelde ik uit het gat.

'Alex!' riep ik. 'Potverdorie, Alexandru!'

Hij keek op van zijn boeken, nauwelijks verbaasd me te zien.

'Alex, verdorie, ik dacht dat je dood was, net als... Maar nu zijn we weer bij elkaar!'

Hij knikte droog: Ja... en allebei gevangen. Geweldig hoor!'

'Wat nou, gevangen?' bracht ik, van mijn stuk gebracht, uit.

'Nou, probeer die deur maar eens open te maken,' wees Alexandru over zijn schouder.

'Dat moet toch niet al te moeilijk zijn: er zit geen slot op.'

'Probeer het maar.'

Ik probeerde het. De deur gaf niet mee. Ik trok, rukte en duwde, maar er kwam geen beweging in. Toen rende ik terug naar het luik in de grond. Maar Mara had het gesloten en er was geen beweging in te krijgen.

'Moet je die deur achter je ook nog niet eens proberen?' vroeg Alexandru met een wrange lach. 'Kun je daar je knokkels op breken.'

Ik keek woedend naar de deur die toegang gaf tot Mara's schuurtje. Ik had beter moeten weten. De deuren op Snagov hadden een eigen wil. Mara had me in de val gelokt, dat begreep ik nu wel.

'Stomme idioot dat ik daar ben!'

Ja, zeg dat wel. Maar jij bent niet de enige die dom geweest is. We hebben ons als schapen het woud in laten lokken. En zie jij nu ook de wolven om ons heen, Ion?'

'Ja'.

Ik ging naast hem aan de tafel zitten.

'En de schaapherder is de ergste. Weet jij wie hij is, Alex?'

'Ik weet wie hij is... en ik wist het eigenlijk al een tijdje. Sinds de nacht dat we die Osmaanse karavaan overvallen hebben. En misschien al langer. Daarom ben ik ook... uit de kudde gehaald, om het zo te zeggen. En uiteindelijk hier opgesloten. Hoe ben jij erachter gekomen, Ion? Want ik denk dat je hier om dezelfde reden bent als ik.'

'Mara heeft het me verteld,' antwoordde ik.

'Mara, jouw "mooie dame". Vind je haar nog steeds zo'n engel?'

'Zeg niet van die rare dingen!'

Ik rilde. Ik voelde Mara's lippen nog op mijn voorhoofd. Alexandru legde zijn hand op de mijne.

'Het spijt me. Maar ik voel me zelf ook een beetje raar, zie je. Ik zit hier nu al ik weet niet hoeveel dagen en nachten in het donker met alleen deze boeken... en die zijn niet altijd goed gezelschap.'

Jij kunt ze lezen...'

'Natuurlijk. Dit is Oudslavisch, de kerktaal. De pope heeft me er heel wat uurtjes mee verveeld.'

'Wat staat erin?'

'Veel. Bijna de hele geschiedenis van de wereld en dan vooral de veldslagen.'

'Geschreven door de schaapherder.'

Ja. Door voda Vlad Tepes om precies te zijn. Mooie verhalen zijn het, hoor! De voda heeft een zwak voor woorden en getallen. Hij schrijft zo kunstig als een Byzantijnse keizer en vergeet geen dode als het om het tellen van de slachtoffers gaat. Maar er is nog iets anders dat veel interessanter is...'

Hij haalde het boek met de brieven tevoorschijn.

'Hier kom ik niet uit. Er wordt blijkbaar post bezorgd aan de poorten van Snagov. Kijk eens.'

Hij hield me twee brieven voor: één in het handschrift van de voda, de ander in het buitenlandse.

'Ik weet wat je bedoelt,' zei ik, 'en wat wil dat volgens jou zeggen?'

'Dat de voda brieven van buiten ontvangt óf... nee, dat is raar.'

'Wat is raar?'

'Niks. Zomaar een gedachte. Die twee handschriften lijken soms wat op elkaar, das alles.'

'Dat begrijp ik niet.'

'Hoeft ook niet. Belangrijk is dat die brieven over ons gaan. We zijn blijkaar de inzet van een weddenschap tussen de voda en die onbekende. Ion, hoor je dat? We zijn speelstukken in een spelletje!'

'Ja,' zei ik, 'dat zei Mara ook al. Maar wat krijgt de winnaar, dat wil ik weten.'

'Onze zielen,' antwoordde Alexandru, 'het gaat om veel meer dan een zwaard of macht of rijkdom of wat het ook is waar Vulpe en de rest achteraan jagen. Het gaat om mensen. Mensenzielen.'

'En... wie wint er?' vroeg ik aarzelend.

Het antwoord wilde ik eigenlijk liever niet horen.

'Zoals het er nu naar uit ziet, de voda, maar... Sst!'

Er klonken voetstappen op de gang. Ze konden van iedereen zijn, rustig en zwaar, maar Alexandru en ik wisten allebei wie daar naderde. We schoven naar elkaar toe en keken naar de deur.

'Tk ben bang,' fluisterde ik tegen Alexandru.

Hij knikte.

Ja. Maar dat hoef je, denk ik, nu nog niet te zijn. Hij komt hier wel vaker. Er zal niets gebeuren. Maar luister niet naar hem.'

Geluidloos zwaaide de deur, waar ik daarnet nog aan had staan rukken en trekken, open. Het was de schaapherder die binnenkwam, maar hij leek maar in weinig meer op de man die een steen tegen Alexandru's hoofd geslingerd had. We zagen hem nu zonder vermomming. Het jak van schapenvacht was verdwenen, net als de vormloze muts. Hij droeg nu het veelkleurige gewaad dat Mara voor hem gemaakt had. Het kwam niet in me op daarom te lachen. Die opschik paste bij hem. Hij was immers een prins. De voda knikte ons even kort toe en ging toen zitten op een bankje tegen de muur. Hij leunde met zijn ellebogen op zijn knieën, alsof hij een vriendschappelijk praatje met ons wilde gaan maken. Dat was misschien nog wel het meest huiveringwekkende aan hem, dat er geen enkele dreiging van hem uit leek te gaan. Maar dankzij Mara wist ik welke woede er door dit toneelspel verborgen gehouden werd.

'En Ion Brebu, interesseren de kronieken van Snagov jou net zo veel als onze vriend Alexandru hier? Hij leest nu al dagen en gunt zich zelfs 's nachts geen rust.'

Ik wist wat Alexandru me gezegd had, maar kon het toch

niet laten te luisteren en te antwoorden.

'Ik kan ze niet lezen, heer.'

'Niet lezen? Dat is jammer. Je zou veel uit deze boeken kunnen leren. Heeft Alexandru je misschien al iets over de inhoud verteld?'

'Niet veel...'

'Nee, zo spraakzaam is hij niet meer. Vooral niet als hij mij als gezelschap heeft. Ben ik je vriend niet meer, Alexandru?'

Ik merkte dat Alexandru op zijn tong moest bijten om niet te antwoorden, maar hij bleef zwijgen.

'Goed, dan praten wij wel, Ion. Jij en ik samen. Ik denk dat we best met elkaar overweg zullen kunnen.'

Ik fronste. De voda keek me aan.

'Denk je dat ik een grapje maak? Jij en ik hebben meer gemeen dan je wilt toegeven, Ion Brebu. Herinner je je die nacht niet meer... de Jonge Wolven in het woud?'

Ik schudde woest mijn hoofd. Dat wilde ik me niet meer herinneren.

'Goed, dat ben je blijkbaar vergeten. Weet je dan ook niet meer hoe Vulpe, Lupu en jij een graf geplunderd hebben? Vooruit, geef me antwoord. Ik heb een hekel aan leugenaars.'

'U hebt gelijk,' antwoordde ik doodongelukkig. 'We hadden

het niet mogen doen. Het was heiligschennis. Maar we wilden zo graag wat goud vinden, wat rijkdom...'

'Maar jullie vonden iets anders. Een zwaard.'

Ja. En Vulpe wilde het hebben... en Lupu ook.'

'Heb je enig idee waarom?'

Dat was iets waar ik zelf nog niet over nagedacht had.

358

'N-nee. Het glom... en er zat geen vlekje roest op. Misschien daarom.'

'Boer!'

De voda lachte.

Je hebt niet meer verstand dan de koeien die je weidt. Weet je wel wat een zwaard is? Wat het werkelijk is, bedoel ik. Heb je het ooit weleens in je handen gehouden? Gevoeld hoe de kracht van je arm in het metaal overgaat en de onoverwinnelijkheid van het metaal in je arm? Het is macht. Het is leven. Macht. Leven. Dat is waar de broers Branistari om strijden. En weet je waarom?'

Ook dat wist ik niet.

De voda wilde me geen direct antwoord op de vraag geven.

'Wat is vormloos als modder, maar harder dan graniet? Wat draagt een kroon zonder zijn eigen meester te zijn? Wat

heeft ogen, maar kan niets zien?' vroeg hij. 'Heb je mijn raadsel nog niet opgelost, Ion? De tijd begint te dringen. Maar ik ga het je niet verraden. Je hebt nog even de tijd. Misschien kan ik ondertussen helpen dat verwarde hoofd van jou iets op te helderen. Ik zal je vertellen over macht. In deze wereld... Nee, laat ik het eenvoudig houden. Laat ik jullie, de Jonge Wolven, als voorbeeld nemen. Het zal je wel opgevallen zijn dat je kameraden veranderd zijn, hè, Ion Brebu? Ik durf te wedden dat jij ze bijna niet meer herkent. Hoe komt dat? Door mij? Als ik Alexandru's boze blik zou moeten geloven wel. Nee, Ion, geloof dat maar niet. Ik zal je precies vertellen hoe het gegaan is. De kiemen van wat jij "het kwaad" noemt, waren namelijk al in deze jongens aanwezig: Lupu die het liefst met zo weinig mogelijk inspanning rijk wilde worden, Vulpe die jaloers was op zijn broer, Beldie die er wel van hield om iemand als "grapje" pijn te doen, Bitu, die hem daar best mee wilde helpen... Het leek onschuldig, niet de moeite waard om aandacht aan te besteden.... Maar onder de juiste omstandigheden kunnen er deuren opengaan die beter gesloten hadden kunnen blijven. Ik heb Vulpes deurtje geopend, meer niet, maar dat was het begin van alles. De jaloezie, waarvan hij nauwelijks wist dat hij die bij zich droeg, werd opeens datgene waar zijn hele leven om draaide. Hij wist dat het niet erg fraai van hem was en daarom maakte hij er een nobel doel van: de Jonge Wolven zouden als heren over

Snagov heersen en afrekenen met alle slechtheid waar Lupu bende voor stond. Maar is Lupu Branistari nu werkelijk zo slecht? Hij is niet beter of slechter dan zijn broer. Precies hetzelfde. Maar hoe komt het dan dat Vulpe dat niet weet? En zijn mannen ook niet? Ik zal je vertellen waarom.'

Het was net of ik Alexandru naast me 'niet luisteren, Ion' hoorde fluisteren, maar ik kon niet anders. De stem van de voda was overal: hij klonk in mijn hoofd en vlak bij mijn oor.

'Mensen zijn bedriegers. Van elkaar, maar nog meer van zichzelf. Ze kunnen de meest gruwelijke misdaden begaan en nog zeggen: "Ik ben onschuldig. " Zelfs voor Gods troon zouden ze dat volhouden. Ze willen zichzelf als goed zien: edel, nobel. En aan het begin van de strijd zijn ze dat ook. Oorlogen worden vaak begonnen met de beste bedoelingen. Wat wilden jullie voor jezelf, Ion? Een beetje rijkdom. Een beter leven voor jullie zelf en jullie ouders. Een eerlijke verdeling van de buit. Dus begonnen jullie een eigen broederschap. Een jongensavontuur was het, meer niet. Maar dat zou snel veranderen. Jullie haalden Beldie binnen. Elk leger moet zijn beul hebben. En toen viel de eerste dode. Jullie handen waren niet langer schoon. Lupu vroeg jullie je verantwoordelijkheid te nemen. Dat wilden jullie niet. Wie wil er een moordenaar zijn? Dus kwamen jullie naar mij. Ik wist wat er moest gebeuren. Jullie moesten je organiseren. De verantwoordelijkheden moesten worden gedeeld. Gedeelde

verantwoordelijkheid betekent gedeelde schuld. Eén moordenaar, dat is een misdadiger. Maar een groep moordenaars? Dat is een leger. Jullie moesten jullie tegenstanders gaan haten. Dat was eenvoudig: "Geef hen een andere naam. Noem hen dieren." Vulpe noemde hen honden, ongedierte. Dat was uitstekend, want wie zal er ooit last van zijn geweten krijgen als hij een hond doodslaat of een slang vertrappt? En jullie, jullie werden wolven. Bloeddorstige wolven die 's nachts door het woud sluipen en doden voor hun plezier. De idealen waren vergeten. Het moorden zette jullie in vuur en vlam. Het voelt goed, hè, Ion, om een leven in je handen te hebben? Maar wie zal het tegenover de pope en zichzelf durven toegeven dat hij graag bloed ziet vloeien? Jullie wisten niet hoe snel jullie een nieuw en hoger doel moesten bedenken. Lupu was niet alleen een hond, maar nu ook nog een dienaar van het kwaad. En jullie waren de edele kruisvaarders die hem moesten vernietigen. Het verbaasde jou dat ze hem geloofden, hè, Ion? Mij niet. Alles verliep precies zoals ik het voorzien had. Als legerleiders zich onzeker voelen over iets, gaan ze schreeuwen. Met grote woorden denken ze onoverwinnelijk te zijn. Dat is het begin van het einde. Ze vergeten dat ze maar kleine mensen zijn. In hun ogen zijn Vulpe, Beldie en de anderen nu onsterfelijk. Alles wat hun niet zint, negeren ze. Ik durf te beweren dat ze nu zouden geloven dat een kogel hun nog niet zou deren.

Maar Alexandru en jij weten beter, hè? Jullie hebben vanaf het begin niet zo in het spelletje geloofd. Toch is het vreemd dat jullie niet uit jezelf opgestapt zijn. Kun jij me vertellen waarom jullie dat niet gedaan hebben, Ion?'

'Vulpe zei dat wie er uitstapte, het niet zou overleven, daarom!'

'O ja? Dat is best mogelijk. Maar ik weet nog een andere verklaring, boerenzoon. Luister maar eens goed. Het is voor mensen heel moeilijk alleen te staan. Het zijn kuddedieren. Schapen. Schapen, ja. Ze kruipen het liefst dicht bij elkaar in een veilige stal, zelfs als ze weten dat de andere leden van de kudde wolven in schaapskleren zijn. Dat ben je met me eens, zeker? Ik zie het aan je gezicht. Maar ik ben benieuwd of je het met mijn andere verklaring ook eens zult zijn... Want als jij uit eigen beweging de Jonge Wolven de rug had toegekeerd, had je toegegeven dat zij fout waren... en jij ook!'

Ik zweeg. Ik wilde hem geen gelijk geven door in te stemmen en niet liegen door te ontkennen. Alexandru had gelijk gehad. Ik had niet moeten luisteren. Nu moest ik vechten voor wat ik waard was om nog een beetje achting voor mezelf te bewaren. Ik was niet slecht.

'Wat gaat er nu met ons gebeuren? Met Alexandru en mij en de rest van de Jonge Wolven?'

'Voorlopig niets. Waar ben je bang voor, Ion Brebu? De

dood? Of de manier waarop je zult sterven? Je kent nu wel de ware betekenis van de naam die de Osmaanse kooplui mij gaven. Kazıglu Bey: Heer Spietser. Maar maak je niet bezorgd. Misschien overkomt jullie wel niets en kunnen jullie ongedeerd naar jullie dorp terugkeren. Ik weet het niet.'

Ik zag zijn blik afdwalen naar de stapel brieven die op tafel lag.

'Ik ben namelijk niet de enige die invloed op jullie lot heeft.'

Hij stond op.

'Zo, boerenzoon, ik heb je iets gegeven om over na te denken. En omdat dat het best in afzondering gaat, laat ik jullie hier. Tot ziens. Of niet.'

Even later was de deur weer gesloten. Ik durfde weer vrij te ademen. Alexandru zat nog steeds met die donkere blik ineengedoken naast me op het bankje. Net een uil op een tak, dacht ik. Ik wilde iets zeggen om hem op te beuren.

'Er is nog niets gebeurd.'

Hij keek me aan.

'Stomkop!' siste hij.

28. Terug in het Bramendal

De eerste nachten durfden we niet te slapen. Wij konden de deuren dan wel niet openkrijgen, maar ze konden wel van de andere kant, door anderen, geopend worden. We hielden elkaar wakker door te praten. Soms las Alexandru me voor uit de boeken die op tafel lagen, maar al snel vroeg ik hem daarmee op te houden. Dan praatten we wat, maar er kwam een moment dat dat ook niet meer ging. We leunden slaperig tegen elkaar aan, doezelden even weg, schrokken weer wakker en vielen uiteindelijk in een diepe slaap. Ik had vreemde, onsamenvangende dromen. Ik zag mannen vechten, onderhandelen, dreigen en handen schudden, in het verre verleden en in de verre toekomst. En altijd zag ik het gezicht van de voda op de achtergrond. Midden in één van die

dromen legde iemand zijn hand op mijn schouder. Ik schoot overeind.

'Sst. Geen geluid,' hoorde ik een stem zeggen.

'Wie...'

Ik keek verward om me heen. Bij de tafel stond een man in een donkere mantel, waaronder ik iets wits zag schemeren. Hij legde een vinger op zijn lippen. Het duurde even voor ik in de gaten had wie hij was.

'Kluizenaar!'

Ik porde Alexandru in zijn zij.

'Wakker worden, Alex! De kluizenaar.'

Hij kwam mopperend overeind, maar toen hij zag wie we voor ons hadden, begon hij te lachen: 'Ion, ik zei het toch! Ik zei het! Hij zal ons helpen!'

Daar was ik nog niet zeker van.

'Wilt u ons nu toch helpen?' vroeg ik. 'De vorige keer zei u...

Je hebt ondertussen opnieuw een keuze gemaakt,' onderbrak hij me, 'en, zoals ik het zie, een goede.'

Hij haalde een rol perkament van onder zijn mantel die hij uitrolde.

'Herken je deze prent nog? Kijk eens of je hem nu niet

met andere ogen ziet.'

Ik keek. De prent kwam me inderdaad bekend voor, maar het leek of ik hem nu pas zag zoals hij werkelijk was. Het schaap dat de herder in zijn armen hield, had een doorgesnauwde keel. Het was morsdood.

'Doe maar weg. Ik heb het gezien,' zei ik met een klein stemmetje. Ik zag het perkament opgelucht weer onder zijn mantel verdwijnen.

'En u zei nog wel dat hier geen spoken waren!' verweet ik hem.

'Dat heb ik nooit gezegd. Ik zei dat je op Snagov alleen de spoken ziet die je zelf in het leven roept. En het is niet zo dat die niet gevaarlijk zijn.'

'Dus wij hebben de voda in het leven geroepen...'

'Dat zou je zo kunnen zeggen... en daarom zijn jullie ook de enigen die hem zouden kunnen bezweren, maar daar later meer over... Nu moet ik jullie eerst van het eiland afzien te krijgen, want ik geloof niet dat er hier voor jullie nog veel goeds te doen valt. Daar is het nu te laat voor. We gaan weg.'

Alexandru stootte me aan.

'Hoor je dat, Ion? Hoor je dat?'

Voor het eerst sinds lange tijd zag ik hem weer echt lachen.

'Hoe gaat u dat klaarspelen?' vroeg ik.

'Met geluk. En met een beetje wijsheid. Maar er is wel eens gezegd dat ik voor het geluk geboren ben, dus dat moet maar genoeg zijn. Kom.'

Hij liep naar de deur en gooide die wijd open. Alexandru volgde hem en ik ook, maar ik dacht nog wel: dit gaat veel te gemakkelijk.

Het huis van de starets was verlaten. Er brandde zelfs geen vuur meer in de zitkamer. Voor we het goed en wel in de gaten hadden, stonden we buiten, onder de sterrenhemel. De kluizenaar keek naar boven en glimlachte. Ik herinnerde me dat we hem zo voor het eerst hadden gezien.

'Dat zijn de goudstukken van Onze Vader,' zei hij.

Toen gingen we weer verder. We staken de binnenplaats over zonder één van de rovers tegen te komen, gingen ongehinderd de poort door en kwamen bij de waterkant, waar een klein bootje op ons lag te wachten.

Het lijkt bijna wel de bedoeling dat we van het eiland ontsnappen, dacht ik, maar zette die gedachte van me af toen we het bootje in het water duwden. We lieten het klooster met al zijn geheimen achter ons en daar, achter de bomen, lag ons dorp met zijn verlichte ramen en rokende schoorstenen. We gingen naar huis. De kluizenaar roeide met krachtige slagen.

'Zo, blij om Snagov te verlaten, rovers?'

Alexandru huiverde.

'U weet niet hoe! Hoe houdt u het daar uit, kluizenaar?'

'Met geluk, denk ik. Nee, met wijsheid.'

'Weet u wie de schaapherder werkelijk is?'

'Dat weet ik. Ik ken hem. Maar meestal kruisen onze wegen zich niet. We leven in onze eigen wereld. In de hemel en de hel, als je van die uitersten wilt spreken.'

'Bent u dan niet bang voor hem?'

'Waarom? Ik heb niets van hem te vrezen. We zijn even sterk, elk op onze eigen manier. Hij kan mij niet verslaan en ik hem niet. Althans...'

'Althans wat?'

Alexandru boog zich naar de kluizenaar toe.

'Kunt u hem wél verslaan, kluizenaar? Bedoelt u dat?'

'Misschien...'

De kluizenaar liet de riemen even rusten.

'Ik zeg nooit ja en ik zeg nooit nee, Ion. Dat heet behoedzaamheid. Maar er bestaat een mogelijkheid...'

Hij keek peinzend voor zich uit.

'Als we jullie broeders van het eiland zouden kunnen

halen, zou dat een zware slag voor hem zijn.'

'Laten we dan omkeren en hen gaan halen!'

Alexandru rukte de riemen bijna uit de handen van de kluizenaar.

'Zo eenvoudig gaat dat niet. Jullie zouden hen kunnen meenemen, maar ze dragen Snagov in hun hart. Zelfs jullie zullen op je hoede moeten zijn dat je op een dag niet opnieuw het meer oversteekt. Met de bedoeling om voorgoed op Snagov te blijven. Jullie broeders zouden er altijd naar terugkeren. Misschien als het zwaard van de voda weer teruggelegd wordt op zijn oude plaats, misschien zullen ze zich dan weten te bevrijden...'

'Maar dat doen Vulpe en Lupu nooit!' wierp ik tegen. 'Het is alles voor hen. Ze zullen het nooit teruggeven!'

'Dat zou kunnen...'

De kluizenaar fronste, maar toen klaarde zijn gezicht weer op, alsof hij een idee kreeg.

'Als ik jullie eens naar het Bramendal bracht...'

'Waarom? Wat moeten we daar?'

'Lupu en zijn mannen wachten daar op jullie.'

'Ja, om onze keel door te snijden!'

De kluizenaar schudde zijn hoofd: 'Nee, Ion, daar vergis je

je. Ze zullen je verwelkomen als een vriend. En Alexandru ook.'

'Hoe weet u dat?'

De kluizenaar glimlachte geheimzinnig. Hij pakte opnieuw de riemen en roeide ons zwijgend naar de overkant.

Ook in het Bramendal was het nu herfst. De struiken hadden de meeste van hun bladeren verloren en de kale, stekelige takken maakten een vijandige en weinig gastvrije indruk. Alexandru en ik gingen aarzelend achter de kluizenaar het hol binnen. Daar brandde een vuurtje, net als de eerste keer, en net als toen zaten Lupu en zijn mannen eromheen. Nu was het echter een armzalig groepje van vijf man. Ik durfde niet naar Lupus gezicht te kijken. Hoe zou het staan? Vriendelijk of vijandig?

Maar toen zei Lupu: 'Welkom thuis.'

Ik lachte van opluchting. Zijn stem klonk warm en oprecht.

'Kom erbij, Ion en Alexandru. Jullie zijn teruggekomen bij jullie echte broeders. Dat is heel goed.'

Hij stond op en omhelsde ons. Daarna volgden de anderen: Preda en Miron met hun handen nog in het verband, Christian en Dan. Tot onze verbazing volgden er daarna nog vijf mannen die tot dan toe in de schaduw achter in het hol hadden gezeten. Het waren onbekenden. Niet uit

ons dorp of uit één van de omliggende dorpen afkomstig. Ze gaven ons een keurige hand.

'Dit is Constantin Blidaru,' stelde Lupu de oudste en voornaamst geklede onder hen voor, 'jachtmeester van Bogdan Arbore, een edelman uit de hoofdstad. En dit zijn zijn helpers. Ze zijn hier om hun meester te zoeken. Hij is een paar dagen geleden in de omgeving van Snagov verdwenen. En ze denken dat wij hen kunnen helpen.'

Ik schrok. Ik wist wie Bogdan Arbore was: niemand meer of minder dan de edelman die door Vulpe gevangengenomen was!

Lupu keek me met een onderzoekende blik aan: 'Misschien kan jij hen ook wel helpen... Ion.'

Ik wist niet wat ik moest zeggen. Ik wist maar al te goed wat er met de edelman gebeurd was. Maar wat zou er gebeuren als ik het vertelde? Dat betekende het einde van Vulpe en de anderen. Ze zouden als misdadigers weggevoerd worden, voor altijd gevangenen van Snagov in hun hart. Gelukkig schoot Alexandru me te hulp. Zijn hersens werkten altijd wat sneller dan de mijne.

'Ik kan wel helpen,' zei hij. 'Vóór we van Snagov ontsnapten, heeft een edelman met zijn dochter het klooster bezocht. Ze waren verdwaald en hebben aan ons de weg gevraagd. Daarna zijn ze weer vertrokken. Wat er van hen

geworden is, weet ik niet.'

Ik verbaasde me erover hoe gemakkelijk het liegen mijn eerlijke vriend afging. De jachtmeester leek hem te geloven. Maar Lupu trok zijn wenkbrauwen op en de kluizenaar ook. Die nacht werd er echter niet meer over het onderwerp gepraat. Lupus hartelijke welkom was gemeend. Onze broeders leken te weten wat we hadden doorgemaakt en trakteerden ons op warme wijn en haverkoeken. Er werden geen pijnlijke vragen gesteld. Ik zat met Miron's jas om me heen bij het vuur en keek de kring rond. Ik was weer onder vrienden. Ik was veilig. Maar waarom voelde ik me dan toch niet op mijn gemak? Omdat ik wist dat dit avontuur nog niet afgelopen was. Het spel was nog niet gespeeld.

29. 'Niet met wapens'

De volgende dag viel de eerste sneeuw van het jaar. Lupu, Alexandru, de kluizenaar en ik liepen buiten. Het was koud, maar de witte, stille wereld deed ons goed. We wilden niet binnen blijven.

'Het zal nu snel winter zijn,' zei Alexandru, 'over een week is het al Sint-Andreasdag.'

'Wat? Wat zeg je?'

De naam van de heilige deed me aan iets denken, maar ik wist niet meer wat.

'Ik zei dat het over een week al Sint-Andreasdag is. En ik zou er heel wat voor overhebben om die dag thuis te kunnen zijn.'

'Ik zou er heel wat voor overhebben als we die dag allemaal thuis konden zijn.'

Ik wendde me tot de kluizenaar: 'Denkt u dat we Vulpe en de anderen voor die tijd van het eiland af kunnen halen?'

'Wie weet? Dat hangt van jullie plannen af.'

'Hebben we eigenlijk al plannen?'

Ik keek naar Lupu.

'Half-en-half,' antwoordde die, 'maar we hebben ze nog niet precies uitgedacht. Onze raadsman zei ons geen overhaaste beslissingen te nemen... En dat hebben we dan ook niet gedaan.'

'Maar nu dringt de tijd,' zei ik.

'Dat is waar,' zei Lupu.

Zwijgend liepen we verder tot we bij een open plek kwamen waar pas bomen waren gekapt. Het was opgehouden met sneeuwen en de kluizenaar ging op één van de stronken zitten.

'Misschien is het een goed idee hier eens wat dingen te bespreken. De zon zal zo doorbreken en dan is dit een prettige plek om te praten. Goede plannen ontstaan eerder onder de blote hemel dan in een donker, rokerig hol. Daar worden enkel complotten uitgebreed. Heb ik gelijk of niet, Lupu?'

Lupu haalde zijn schouders op en ging naast hem zitten.

'Ik denk dat we Blidaru's mannen zeker kunnen gebruiken,' zei hij, 'het zou dom zijn om dat niet te doen. Ze zijn een geschenk uit de hemel: sterke kerels met wapens in hun zadeltassen. Ik begrijp niet waarom Alexandru ze gisternacht niet de waarheid heeft verteld...'

'Ik wel,' viel ik hem in de rede, 'als die mannen met hun geweren en wat al niet meer Snagov aanvallen, ziet het er voor Vulpe niet best uit.'

'Nou en?'

Lupu stampte met zijn voet in de sneeuw.

'Verdient hij beter, die hond van een broer van me?'

'Lupu...'

De kluizenaar mengde zich voorzichtig in het gesprek.

'Ik denk dat ik je moet waarschuwen. De ruzie tussen jou en je broer is niet op te lossen met wapens... maar misschien wel met list en slimheid.'

Er ging een schok van herkenning door me heen. Waar had ik die woorden eerder gehoord? Ik keek nog eens scherp naar het gezicht van de kluizenaar. Het leek toch sprekend... Af en toe leek het sprekend...

Toen schreeuwde ik: 'Alexandru, we zijn beetgenomen!'

We zijn beetgenomen! Het is de schaapherder... de voda! Dracu sa-l ia!

Even was het stil. Toen begon Lupu te lachen. Hij lachte zo hard dat hij bijna op de grond rolde.

'Ton toch! Dat je je zo kunt vergissen! Kom op, wrijf de slaap uit je ogen en kijk eens goed.'

Hij pakte me bij mijn arm.

'Mag ik je voorstellen: voda Radu cel Frumos, Radu de Schone. Onze raadsman.'

Ik denk dat ik er heel dom uitgezien moet hebben. Met open mond en hangende schouders bleef ik staan staren. Lupu nam een handvol sneeuw en wreef die in mijn gezicht.

'Wakker worden, sneeuwpop. Ik dacht dat je slimmer was. Als je het spelletje, dat er op Snagov gespeeld werd, doorhad, moet je het spelletje dat wij spelen toch ook door kunnen hebben!'

'Pff... Wat een belachelijke toestand!'

Alexandru was even verbaasd als ik, maar had sneller zijn stem teruggevonden.

'Daar zitten we dan, Ion: tussen kat en hond, zoals de voda zei.'

'En of je nu door de kat of de hond gebeten wordt...' vulde

ik aan.

'Dat maakt in dit geval een heel verschil!' lachte Lupu. 'Prins Radu is een betrouwbaarder raadgever dan zijn broer, zoals Vulpe nog wel zal ondervinden... En hij staat écht aan onze kant.'

Ik schudde mijn hoofd: 'Lupu, dit deugt niet. Wij zijn boeren. We hebben niks met het spel van zulke hoge heren te maken, dat heb je nog wel zelf gezegd! Ze gebruiken ons alleen maar als speelstukken... of als inzet voor een weddenschap!'

'Nee, Ion, je vergist je.'

De prins was opgestaan. Zijn mantel viel nu open en ik zag het vreemde pantser van witte lappen dat de spookrui-ter, die ons zo bang had gemaakt, had gedragen. Ik wist nu wie die spookverschijning geweest was.

'Het is niet zo eenvoudig als je het hier voorstelt. In deze wereld zijn we allemaal speelstukken, zowel de doden als de levenden. Wat de één doet of nalaat, beïnvloedt de ander en omgekeerd. De strijd tussen mij en mijn broer gaat niet enkel ons aan. Jullie spelen er een even grote rol in als wij. In feite doet ieder mens dat.'

'Maar... maar... maar...'

Het duizelde me. Ondanks alles was ik er nog steeds niet

aan gewend op klaarlichte dag spoken te zien, geesten uit het verleden die opdoken of het de gewoonste zaak ter wereld was.

'Wat wil je me vragen, Ion?'

'Duizend vragen! Maar eerst...'

Ik kon mijn wantrouwen nog steeds niet overwinnen. Ik was de angst van die nacht bij het meer nog niet vergeten.

'Hoe komt het dat u en uw broer zo op elkaar lijken... terwijl u toch verschilt als...'

'Als dag en nacht!' lachte de prins. 'Omdat we uit dezelfde moeder geboren zijn, Ion. Maar alles wat in mijn broer zwart is, is wit in mij en alles wat wit in hem is, is zwart in mij. Heb je nooit horen vertellen dat de Goede God en de duivel in het begin broeders waren?'

Ik kon niet om zijn grapje lachen.

'Als dat zo is, begrijp ik niets van de wereld,' zei ik.

'Zoals alle wijzen,' merkte de prins luchtig op. 'Vooruit, Ion. Nog negenhonderd negenennegentig vragen!'

'Waarom helpt u ons?'

'Zoals ik al zei, omdat de strijd tussen mij en mijn broer ook jullie aangaat. En omdat ik de strijd met wapens heb leren haten. Ik heb het prachtige Constantinopel zien vallen. Ik heb

het vernield en geplunderd zien worden. Ik...'

Hij haperde en ging weer zitten. Hij zag er op dat moment zo menselijk en ziek, uit dat ik betwijfelde of Lupu wel een sterke bondgenoot gekozen had.

'Zoals jullie waarschijnlijk weten, kwam ik samen met mijn broer als kind aan het Osmaanse hof terecht,' vertelde hij toonloos. 'Ik leerde daar al snel de betekenis van macht kennen: wat het betekende om macht te hebben, maar meer nog wat het betekende om géén macht te hebben. Ik weet dat macht de vreselijkste dingen met goede mensen doet en alles in zijn tegendeel doet omslaan: begrip in wantrouwen, vrede in oorlog en liefde in misbruik. Ik leerde al heel jong de weinige macht die ik had te hanteren. Ik sliep met de machtigste mannen van het rijk en kon me wel baden in edelstenen. Maar dat greintje macht dat ik had, vergiftigde me, het maakte me bitter als gal. Ik liep door de paleisgangen als een toneelspeler die voor ieder een andere rol speelde: prins, gijzelaar, kussenjongen, slaaf... Ik haatte mijn woorden en mijn handen die mannen moesten vlijen en verrukken, maar wist niet hoe ik me kon verzetten tegen een wil die sterker was dan de mijne. Mijn meester was Mehmed de Veroveraar, een zoon van het Osmaanse Rijk dat in zijn gloriedagen groots en prachtig was...'

'Het rijk van de Osmaanse vijand?' riep ik uit. Ik had nog

nooit iemand zo over onze vijanden horen praten.

'Ja, groots en prachtig,' herhaalde de prins scherp. 'Denk je dat alle wijsheid en goedheid voorbehouden zijn aan het nietige Wallachije? De "Osmaanse vijand" die jij met het volste recht denkt te kunnen bespotten en vervloeken, heeft een rijk gesticht waarbinnen heel veel rechtvaardig en goed was, waarbinnen boeren in vrede konden leven, vrij van angst voor plunderende en moordende heren, een rijk waarbinnen een slaaf grootvizier kon worden, een rijk van grote denkers en predikers. Mijn meester was een ontwikkeld man die Grieks, Slavisch en Italiaans sprak, een filosoof en een dichter. Maar hij was ook de man die naar het westen wilde trekken, zoals Alexander de Grote naar het oosten getrokken was. Hij wilde alles en dat is te veel. Je kunt de hemel niet veroveren met het zwaard. O ja, je kunt de engelen dwingen voor je te knielen, maar de zalen van Gods paleis zullen voor je ogen in de krochten van de hel veranderen. Dat moeten jullie goed onthouden.'

Hij keek ons één voor één aan, Lupu wat langer dan Alexandru en mij. Ik begreep niet waarom. Het was een lange tijd stil. Zijn woorden hadden indruk op ons gemaakt. Uiteindelijk vroeg Lupu: 'Maar hoe moeten we de voda dan verslaan? Zonder wapens... zal dat niet gemakkelijk zijn.'

'Waarschijnlijk niet. Maar je moet goed onthouden dat hij

het spel met de wapens volmaakt beheerst, maar het mijne niet. Als je je vijand wilt verslaan, doe dat dan op een voor hem onbekend terrein. In zijn geval dat van de redelijkheid...'

'Redelijkheid?' Lupu proestte het uit. 'Bedoelt u met Vulpe en de rest van dat zootje gaan praten: jongens, wat vervelend dat het zo gelopen is, laten we maar vrienden worden... Dié onzin? Dat hebben we wel gehad!'

'Ik dacht dat jij redelijkheid zo hoog in het vaandel had staan,' merkte Alexandru schamper op.

'Redelijkheid gecombineerd met list en slimheid,' ging de prins verder. 'Zolang jouw broer onder de invloed van Snagov staat, Lupu, kun je praten wat je wilt, je zult hem niet overtuigen. Maar misschien wel als je de door jullie aangerichte schade hersteld hebt...'

'Schade? Welke schade?'

De prins keek hem indringend aan: 'Houd je niet van de domme, Lupu. Jullie hebben een graf geplunderd. En een dode zal daarvoor wraak nemen als hij kan.'

'U bedoelt dat we het zwaard van de voda terug in het graf moeten leggen.'

De prins knikte Alexandru toe: 'Precies.'

'Onmogelijk!'

Lupu was overeind gesprongen.

'Hoezo onmogelijk?'

De toon van zijn stem beviel me niet zo.

'Onmogelijk: dan moeten we ongezien op het eiland zien te komen en dat kan niet. De voda heeft van Snagov niet voor niets een vesting gemaakt. Als we het meer over proberen te steken, worden we al gezien vóór we de boten nog maar in het water geduwd hebben. Geloof maar dat Vulpe een paar mannen op wacht heeft staan! Om van de scherpe ogen van de voda nog maar te zwijgen.'

'Nee, als vijanden komen we er niet binnen, maar als vrienden... wie weet.'

'Als vrienden, prins? Denkt u dat Vulpe daar in zal trappen? Zó stom zal hij toch niet zijn?'

'Je hebt gelijk, Lupu, van jou zal hij geen vredesaanbod aanvaarden, maar misschien wel van zijn vrienden uit het dorp...'

Hij keek naar Alexandru en mij.

'Wij zijn geen vrienden meer,' zei ik snel, 'en bovendien voel ik er niets voor om alleen met Alex naar Snagov terug te gaan.'

'Dat hoeft ook niet. Ik zou het kunnen regelen dat jullie Vulpe hier kunnen spreken. Hij is hier al eens eerder geweest, als mijn gast.'

'Wat? Daar wist ik niks van!' riep Alexandru uit.

'O ja. Hij is hier geweest, samen met Beldie. Ze zaten precies waar jullie nu zitten, op die boomstronken. Alleen dachten ze dat het kostbare zetels waren.'

Hij grinnikte.

'Mijn broer is niet de enige die macht over mensenogen heeft. Stel je eens voor: een tapijt in alle kleuren van het herfstbos op de grond, een plafond van het diepste blauw met een kroonluchter van zilver, zuilen als hoge bomen, een betimmering van beukenhout... Als je het wilt zien, bestaat het. En een goed glas wijn doet de rest.'

'Wisten ze wie u was?'

'Nee. Ik wilde hen leren kennen en daarom leek het me het beste dat ze dat niet wisten.'

'Hebt u geprobeerd hen te waarschuwen?'

'Ik heb geprobeerd hen te helpen.'

'En dat is niet gelukt,' concludeerde ik.

'Dat weet ik niet. Ze bleven tot laat, dronken zich vol en noemden me een goede gastheer met een wondermooi paleis... Maar dat zegt niet veel, hè? Ik heb in elk geval tijd genoeg gehad een draad tussen hen en deze plaats te spinnen. Misschien niet zo sterk als die tussen hen en Snagov, maar ze zullen zeker een keer terugkomen... Misschien op jouw

uitnodiging, Ion?'

Daar was ik nog niet zeker van.

'In dezelfde nacht dat ze uw gasten waren, hebben ze een edelman en zijn dochter ontvoerd!'

'Ja,' zei de prins zacht. Hij scheen hier geen antwoord op te hebben. 'Zo gaat het soms. Als je in het goede van mensen wilt geloven, zul je soms bedrogen worden.'

'Zijn Vulpe en Beldie slecht?'

'Waarom wil je dat weten, Ion?'

Omdat ik wil weten of ik zelf ook slecht ben, dacht ik, maar zei het niet. Lupu stond op.

'We dwalen af. Als u Vulpe en Beldie hierheen kunt krijgen, prins, doe dat dan. Laat Ion en Alexandru met hen praien, betover hen met wijn of met wat ook. Als we daardoor op Snagov kunnen terugkomen, vind ik het best. En wat er daarna gebeurt, bespreken we wel een andere keer. Ik heb liet koud gekregen van dat stilzitten.'

Hij liep met grote stappen het bos in. Alexandru keek hem met een frons op zijn gezicht na. Ik kon zijn gedachten raden.

Dit zal misgaan, dat zul je zien, dacht hij, net als ik.

30. Vrienden - vreemden

De winter zette nog niet door. De dagen na onze 'krijgsraad' op de open plek, leek de wereld tot stilstand gekomen te zijn. De hemel was grijs en geen blad bewoog. Op een nacht maakte de prins Alexandru en mij wakker: 'Het is zover.'

We stonden voorzichtig op en slopen het hol uit. Het was niet nodig: de rovers sliepen zó vast dat het leek dat niets hen wakker zou kunnen maken.

Op de open plek wachtten ons drie gestalten: Beldie, Vulpe en de voda. De eersten droegen bontmantels, de voda de mantel van goudbrokaat die Mara voor hem gemaakt had. Vergeleken met hen maakte ons groepje maar een armzalige indruk. Prins Radu bleef achter ons staan, zoals de voda

achter de hoofdman en zijn luitenant stond.

'Zo,' zei Vulpe en daarmee waren zijn woorden alweer op. Zijn gezicht leek bevroren te zijn.

'Vulpe, du-te naibii!'

Ik schrok van Alexandru's overslaande stem. Hij stampte op de grond en huilde.

'Dit kan toch niet, Vulpe? Het is een droom. Kunnen we niet doen alsof het allemaal maar een droom is?'

Vulpe draaide zich om naar de voda. Hij leek hem zonder woorden iets te vragen en zonder woorden antwoord te krijgen.

'Vulpe! Niet luisteren! Niet meer luisteren! Ook al weet je dat wat hij zegt waar is, je mag hem niet geloven!'

'Wat hadden jullie te bespreken?' vroeg Vulpe. Zijn stem klonk toonloos en aan zijn gezicht was niets veranderd, maar toch dacht ik iets te zien blinken in zijn ooghoeken. Tranen? Dat gaf me moed. Misschien wilde Vulpe net als wij dit spel niet meer spelen.

'Vulpe, kom naar huis,' zei ik, 'we willen niets van je: geen rijkdom, geen macht, geen... weet ik veel! We willen alleen maar dat je naar huis komt, naar het dorp. We kunnen dit allemaal vergeten. Het zal net zo als vroeger zijn: Alex, jij en ik - vrienden.'

Maar terwijl ik dit zei, besepte ik dat dit nooit meer zo zou kunnen zijn. Vulpe was geen vriend meer, hij was een vreemde. Maar menen deed ik het toch.

'Waar heb je het over?' vroeg Vulpe korzelig. 'Ik dacht dat we hier zouden komen om met Lupu te onderhandelen, maar ik zie hem nergens. Is dit een grap? Of een valstrik?'

'Niets van dat alles!'

De stem van de prins achter ons klonk opeens heel helder en krachtig. Hij stond rechtop en keek zijn broer in de ogen.

'Wij zijn hier om je een eerlijk voorstel te doen, Vulpe. Lupu is bereid naar Snagov te komen om een verdrag met je te bespreken. En de voorwaarden zijn heel gunstig.'

'Hoe... hoe gunstig?'

Vulpe zocht tevergeefs de ogen van zijn raadgever. Die keek langs hem heen, naar Radu.

'Hij wil uit jouw jachtgebied vertrekken als de door jullie aangerichte schade hersteld is.'

'Wat bedoelt hij daarmee? Alles wat wij hem aangedaan hebben, is zijn schuld.'

'Daar wil ik me niet over uitspreken. Maar de schade, door wie ook aangericht, is gemakkelijk te herstellen: Epure moet een christelijke begrafenis krijgen, de waarheid over Stroes dood moet bekendgemaakt worden en het zwaard van de

voda moet terug naar de plaats waar het hoort.'

Ik zag een schok door Vulpe gaan toen de prins het zwaard noemde. Het leek alsof hij door een onzichtbare hand door elkaar werd geschud.

'Dat... dat... dat...'

Het duurde even voor hij zichzelf weer onder controle had. Pas toen de voda zijn blik weer op hem vestigde, kon hij weer praten.

'Dat zijn redelijke voorwaarden...'

Ik had het idee dat het niet Vulpe was die sprak.

'Hier valt over te praten. Vertel Lupu dat hij welkom is. Op de avond voor Sint-Andreasdag.'

'Op de avond voor Sint-Andreasdag,' herhaalde de prins.

'Goed. Er valt niets meer te zeggen. We gaan.'

Het was de eerste keer dat de voda hardop sprak. Hij legde zijn arm om Vulpe heen, die naast hem in het niets leek op te lossen. Ze keerden zich om en verdwenen in het bos.

'Ging het goed?' vroeg ik benauwd aan de prins.

Hij tuurde met toegeknepen ogen in het duister.

'Niet anders dan ik verwacht had. De vos heeft zich laten vangen. Maar of de wolf dat ook zo gemakkelijk zal laten doen...'

31. Slachtschapen

De zon kwam op. Ik was in een boom geklommen en keek hoe de rode gloed van de eerste stralen zich over de boomtoppen verspreidde. Vandaag zou het gebeuren. Vandaag zou ik terugkeren naar Snagov. Ik was zenuwachtig, natuurlijk, maar wist me te beheersen. Ik had mijn angst diep weggestopt en zei telkens tegen mezelf: wat voor zin heeft het om bang te zijn als je niet weet waar je precies bang voor bent? Ik had geen idee wat me te wachten stond en wilde er ook liever niet te veel over nadenken. Het was best plezierig daar in die hoge boom te zitten en over de stille wereld uit te kijken. De meeste kruinen waren nu kaal en op sommige takken had zich een laagje rijp afgezet, zodat ze glommen als van wit zilver. Aan de horizon kringelde een wolkje rook omhoog. Er

lagen geen dorpen die kant op, dus moest de rook wel van een vuurtje van reizigers afkomstig zijn. Misschien was het de jachtmeester met zijn mannen wel. Hij was gisteren vertrokken, tot teleurstelling van Lupu en tot vreugde van prins Radu, die het niet op hun wapens begrepen had.

'Als je mijn aanwijzingen opvolgt, zul je veilig genoeg zijn,' zei hij tegen de hoofdman.

Toch zou het prettig zijn om een pistool of zoiets op zak te hebben, dacht ik. Op dat moment hoorde ik geritsel in het struikgewas onder me. Ik boog me voorover om te zien wie daar liep. Het bleek Lupu te zijn. Hij liep met grote stappen de richting van de rookpluim uit.

Wat heeft dat te betekenen? vroeg ik mezelf af en begon omlaag te klimmen. Had onze hoofdman op deze belangrijke dag plotseling andere zaken te regelen?

Ik ging terug naar het hol, maar daar lagen alle rovers nog te slapen. Lupu was er blijkbaar stiekem tussenuit geknepen. Ik had geen zin zijn verdwijning aan iemand te rapporteren. Ik wilde naar het meer van Snagov lopen en me voorbereiden op wat komen ging.

Aan de rand van het meer trof ik echter iemand die ik daar niet verwacht had. Prins Radu stond daar met zijn ogen op de witte muren gevestigd. Hij had zijn donkere mantel afgelegd en ik zag nu dat zijn gewaad niet langer een lijk-kleur had,

maar de smetteloos witte kleur van verse sneeuw. De zomen waren met robijnen afgezet. Ik kon nu iets zien van de jongen die hij ooit geweest was en begreep, ondanks mijn afkeer van dat soort dingen, dat mannen vroeger naar hem gekeken hadden.

Toen ik dichterbij kwam, hoorde ik dat hij een lied neuriede. Ik vermoedde dat het een kerkelijke hymne was, het was in elk geval geen wijsje dat je zomaar float. Terwijl ik stond te aarzelen of ik zou blijven of weggaan, draaide de prins zich om. Zijn baard, die altijd al het aanzien van een vermomming had gehad, had hij afgeschoren. Ik vermoedde dat hij zich, net als ik, op zijn manier voorbereidde op wat komen ging. Hij was klaar voor de confrontatie met zijn broer, zonder vermommingen of wapens.

'Wat was het dat u daar neuriede?' vroeg ik om wat te zeggen te hebben. Ik was nog steeds niet erg best in de omgang met levensechte spookverschijningen. Je kon er maar moeilijk een praatje over het weer mee beginnen.

'Dat was een loflied op de schoonheid van Snagov toen het nog een klooster was,' antwoordde de prins. 'Het is lang geleden geschreven en bijna niemand herinnert het zich nu nog.'

'Ik kan ook maar weinig moois aan Snagov ontdekken,' zei ik.

Hij glimlachte. 'Ja, voor jou moet alles eenvoudig zijn, Ion Brebu: mooi of lelijk, goed of kwaad, zwart of wit. Maar de wereld is niet zwart of wit. Ze is grijs, of, zoals ik het zie, veelkleurig.'

'Ik weet niet wat ik met zo'n wereld moet,' zei ik nukkig.

'Erin leven. En niet te veel willen doorgronden. Wie alles weet, is niet gelukkig.'

'Bent u gelukkig?'

Dat was een vraag waar ik graag antwoord op wilde hebben. Kon iemand die eeuwen over de aarde rondgezworven had gelukkig zijn?

'Ik ben in mijn leven heel gelukkig geweest en heel ongelukkig. En dat ben ik nog. Ik heb als klein kind mijn thuis verloren en veel gehuild. Ik ben te vroeg volwassen moeten worden. Ik ben vernederd. Ik ben ziek geweest. Maar dat alles is niet zo belangrijk: ieder mens lijdt.'

Ik dacht terug aan Stroe, bloedend op de vloer van de stal en Epure, dood in de zoutkuip.

'Maar sommig lijden is toch oneerlijk,' zei ik. 'Onmenselijk.'

'Ja,' knikte de prins, 'dat is waar en daarom moeten we lijden zo veel mogelijk zien te voorkomen, door voorzichtig te zijn met onze woorden en onze handen, vooral als we daarin een wapen houden.'

'Denkt u werkelijk dat onze oorlog zonder wapens uitgevochten kan worden?' vroeg ik, half hopend dat prins Radu ten minste een klein keukenmesje zou tolereren. Dat zou altijd wel mee te smokkelen zijn. Maar ik werd teleurgesteld. Ja, dat denk ik. Hij zal er in elk geval niet bloederiger door worden. Vlad mag dan wel denken dat de wereld nooit zal veranderen. Ik heb een andere mening. Ik geloof dat "de zachtmoedigen het aardrijk zullen beërven". Dat is in mijn geval al eens gebeurd.'

Ik begreep waar hij op doelde.

'U hebt ons nooit over de oorlog tussen u en uw broer verteld,' zei ik.

Ik had er alleen uit de kronieken van Snagov iets over gehoord. Mara had me er niets over willen vertellen. Volgens haar had een ander dat beter kunnen doen. Ik vroeg me nu af of ze soms op prins Radu gedoeld had.

'Je zult er vanavond meer over horen,' beloofde de prins. 'We zullen vanavond strijden met woorden, Vlad en ik. En jullie, Lupus Wolfsroedel en Vulpes Jonge Wolven, zullen bepalen wie de winnaar zal zijn.'

Het was zover. We stonden op de kant bij de boten, ongewapend en rillend. Alleen Lupu had een wapen: het zwaard van voda Vlad Tepes dat hij voorzichtig in de boot legde, als was het van glas. In het maanlicht leek het nog

glanzender dan overdag. De weerschiijn deed pijn aan mijn ogen. Mijn zintuigen waren weer even scherp als de nacht dat we met Epure als onze gijzelaar aan de kant van het meer gestaan hadden. Ook nu hoorde ik allerlei geluiden in het woud achter ons, maar tussen de bomen was niets te zien. Preda en Alexandru duwden de boten het water in.

'Daar gaan we dan,' zei Miron, 'Schapen onder de wolven: gekkenwerk!'

Hij sloeg een kruis en dat deden we allemaal.

We waren nu midden op het meer. Preda en Miron roeiden zwijgend stevig door. De witte muren kwamen steeds dichterbij. Het klooster leek verlaten, alsof er al in jaren geen levende ziel meer was geweest. Ik kon niet begrijpen dat het er zeven maanden geleden, in het voorjaar, nog zo vriendelijk en gastvrij had uitgezien.

'Tk wou dat u er ons weggehaald had,' zei ik tegen de prins, 'u had ons toch weg kunnen jagen, zoals vroeger bij Alexandru?'

'Als "de boze kluizenaar"?'

De prins schudde glimlachend zijn hoofd.

Jullie waren geen kleine jongens meer. Jullie waren hier toch wel gekomen. Snagov riep jullie. En bovendien, het klooster behoort eerder aan mijn broer dan aan mij toe. Hij is

er heer en schatbewaarder en ik...'

'Wat bent u?'

Hij dacht even na.

'Voorlopig jullie raadsheer. Meer is niet belangrijk.'

'Nee?'

Hij keek langs me heen.

'Nee.'

Ik spuugde geïrriteerd in het water. Weer had ik een antwoord gekregen dat me niet beviel. Om de een of andere reden kon ik de bondgenoot, waar Alexandru en de anderen zo blij mee waren, niet vertrouwen. Kwam het omdat hij zoveel op zijn broer leek, als een spiegelbeeld waarbij links rechts en rechts links is? Of kon het zijn dat hij zijn broer was? Een afsplitsing, een andere gedaante: niet Vlad Dracu-la, de zoon van de duivel, maar Vlad Dragula, de geliefde.

Maar als dat zo is, dacht ik, begrijp ik nog minder dan niets van de wereld.

Preda en Alexandru lieten de boten op de kant lopen en legden ze vast.

'Zo, die zullen we niet kwijtraken,' zei Preda, die van onze avonturen gehoord had.

'Trek die knoop nog maar eens goed aan,' zei Alexandru.

Ik tuurde ondertussen afwezig over het meer. Ik hoorde nog steeds geluiden die me niet bevielen en dacht nu ook iets te zien. Het leek of er op de andere oever een boot in het water geduwd werd. Ik zag de gebogen gestalten van mannen, drie, vier mannen, misschien wel vijf. Ze legden iets in de boot dat langwerpige en zwaar was. Ik hoorde het geluid van metaal. Ik keek naar Lupu. Was het toeval dat hij zich ook had omgedraaid? Of zag hij hetzelfde als ik? Als dat zo was, dan knikte hij tevreden.

'Hoofdman Lupu Branistari?'

De stem van Beldie klonk zo onverwacht dat we ervan schrokken. Daar stond hij in de poort in zijn nette pak met een geweer in zijn handen.

'Daar zul je 't hebben!' mompelde Miron.

'Het spijt me dat dit nodig is, hoofdman, maar Vulpe zei me geen risico's te nemen. De vrede is nog niet getekend. Wilt u me maar volgen?'

Lupu knikte stuurs. Hij had het zwaard weer aange gord.

Beldie bracht ons naar het huis van de starets. Het leek net zo verlaten als de rest van het klooster, maar van achter de vergrendelde luiken klonk muziek.

'Wat zullen we nou hebben?' bromde Miron. 'Wat denkt die Vulpe wel dat dit is? Een dansavondje?'

'Ga maar naar binnen, beste Miron,' zei Beldie, 'dan zul je het wel zien.'

Hij hield de deur voor hem open. Met een wantrouwende frons stapte Miron over de drempel. We volgden hem. We hadden geen keus.

Je kunt je niet voorstellen hoe verbaasd we waren over wat we binnen zagen! De zitkamer, die altijd zo donker geweest was, werd nu tot in het kleinste hoekje verlicht door tientallen olielampen. De vuurkring op de vloer was verdwenen en daar stond de door Vulpe en Beldie meegebrachte tafel. Hij was gedekt met porseleinen borden en zilveren bestek.

'Allemachtig!' riep Preda verbaasd uit. 'Die schoften leven als koningen!'

'Niet als koningen, als de heren van Snagov.'

Vulpe kwam ons tegemoet. Net als Beldie zag hij er voornaam uit, maar niet bepaald als een heer. Zeker niet de heer van Snagov. Er was maar één heer van Snagov. Voor hem was een zetel aan het hoofd van de tafel gereserveerd. Het leek wel een troon.

'En Vulpe? Zijn ze allemaal hier, je broeders? Precies zoals je wilde?'

De voda wenkte hem weer bij ons vandaan. Zijn rechterhand lag op die van Mara die op een laag stoeltje naast

hem zat. Ze was mooier dan ooit, een levend standbeeld van robijnen, parels en saffieren. Een keizerin. Ik stond ademloos stil.

'Kom maar dichterbij, Ion Brebu,' gebood de stem van de voda. 'Ik kies je als mijn tafelgenoot. Vooruit. Het is een hele eer.'

Ik durfde niet te weigeren. Met lood in mijn schoenen liep ik naar de tafel en nam voorzichtig plaats. Ik verwachtte half-en-half dat de grond onder de stoelpoten zou verdwijnen. Mara wierp me een snelle, schuwe blik toe en sloeg toen haar ogen weer neer. Ik vroeg me af of zij wist wat de bedoeling van dit alles was.

'Ik kies Alexandru als mijn tafelgenoot.'

Prins Radu nam hem bij de hand en leidde hem naar zijn plaats aan de andere kant van de tafel. Zo kregen we allemaal onze plaats, met Lupu en Vulpe in het midden tegenover elkaar. Er hing een akelige, vijandige stilte.

'Ah, ik begrijp dat er iets nodig is om de tongen los te krijgen,' zei de voda, die als enige in een goed humeur leek te zijn. 'Wijn misschien? Iets te eten? Wat muziek?'

Hij klapte in zijn handen en meteen ging de deur open. Negen zigeuners kwamen binnen met flessen en schalen en daarna nog eens vier met violen, bas en luit. Ze speelden een vrolijke melodie die ik op een bruiloft heel leuk zou hebben

gevonden, maar die me nu ergerde. Het leek of we voor gek gezet werden met die vrolijkheid.

'Laat ze ophouden,' siste ik tegen de voda.

Hij keek me aan, glimlachte en deed of hij me niet gehoord had.

'Zet de schotels maar op tafel, beste mensen. Wat zal het zijn? Schapenvlees? Jij houdt toch van schapenvlees, Ion Brebu?'

Ik keek naar de weelde die voor ons werd uitgestald: hele gebraden schapen, bouten, koppen, kommen saus... Het leek wel of de hele kudde geslacht was.

'Ik... ik heb niet veel honger,' stamelde ik en vroeg me ondertussen af wat ik met een gerust hart zou kunnen eten. Alles hier op tafel kon vergiftigd zijn.

'Geen honger... Dorst dan? Een glas voor Ion Brebu. Niemand zal beweren dat ik geen goede gastheer ben!'

Ik keek vragend naar prins Radu. Hij knikte. Ik nam het glas aan. Het was blijkbaar veilig. Ik dronk. De wijn was goed, maar ik nam me voor er niet te veel van te drinken. Ik vermoedde dat als ik deze avond tot een goed einde wilde brengen, ik maar beter nuchter kon blijven. De muziek van de zigeuners kon mijn scherpe oren niet bedriegen. Ik hoorde gestommel op de gang. Er liepen daar mannen heen

en weer die iets binnendroegen dat telkens met een bonk op de grond werd gezet. Zo gauw als ik de kans krijg, ga ik daar eens kijken, nam ik me voor.

Tijdens het eerste deel van de maaltijd werd er weinig gepraat. De rovers staarden naar hun bord of gluurden wantrouwig naar elkaar. Net als ik aten ze bijna niets. Die overvloed vertrouwden ze niet. Uiteindelijk was het Alexandru die de vraag durfde te stellen: 'Wat is dit, voda? Ons galgen-maal?'

'Galgenmaal? Wie heeft je dat wijsgemaakt, Alexandru Fagu? We zijn hier om een verdrag te sluiten. Dat wilden jullie toch?'

Er werd hier en daar geknikt en 'ja' gemompeld, maar erg overtuigend klonk het niet. De voda wendde zich spottend tot zijn broer: 'Een mooi stelletje vastberaden mannen heb je meegebracht. Ze zijn hier gekomen om te onderhandelen, maar weten nog niet eens of ze wel vrede willen!'

Radu bleef onbewogen.

'Er zijn voordelen verbonden aan vrede... en ook aan strijd. Laten we hen de gelegenheid geven die af te wegen.'

'En wie zal hun daarbij helpen? Jij? Een zwakke lafaard die in bed gestorven is?'

De prins lachte. De beledigingen van zijn broer raakten

hem niet.

'Niet ik. Wij. In feite zijn we er al mee begonnen, beste broer!'

De voda knikte. Hij wist welk spel er gespeeld zou worden. ,

'En jij hoopt dat jouw tong scherper zal zijn dan mijn zwaard, Radu. Goed, ik durf die strijd wel aan. Ik laat jou zelfs de eer te beginnen. Deze jongens houden van oude verhalen, het jouwe zal hen dus ook wel boeien. Begin!'

De prins had geen haast. Hij schoof zijn stoel dichterbij de tafel en wenkte ons ook dichterbij te komen. De voda hield me tegen.

'Je kunt het hier ook wel horen,' zei hij.

'Ik zal jullie een verhaal vertellen over oorlog,' begon de prins met een wrange glimlach, 'zodat mijn broer jullie kan vertellen over recht en vrede. Zo begeven we ons allebei op onbekend terrein en is de strijd wel zo eerlijk. Goed, hier komt mijn verhaal.

Er was eens een land zo groen en vruchtbaar dat het in vroeger tijden "gelukkig Wallachije" werd genoemd, maar dat helaas op het kruispunt van alle kwaden lag. Al zo vaak was het vertrapt onder de voeten van veroveringslegers! Over dat land regeerde nu een prins die hieraan een einde wilde maken.

Jullie hebben misschien van hem gehoord. Wie weet kennen jullie hem zelfs. Hij was aan het Osmaanse hof opgegroeid, samen met de grote Mehmed de Veroveraar, en hij wist dat de machtshonger van de sultan niet gestild zou zijn vóór de stemmen van de muezzins over het heilige Rome zouden klinken. Nu Constantinopel veroverd was, zou het niet lang duren voor Wallachije aan de beurt was. Daar kwamen de gezanten van de machtige sultan om de jaarlijkse schatting op te halen, door de koppige prins al drie jaar lang niet betaald. Ze gingen de troonzaal binnen. Statige, eerbiedwaardige mannen waren het, in lange gewaden met een hoge tulband op hun hoofd. Ze hadden de palen rond het kasteel gezien en hun neus opgehaald voor de stank, maar ze waren niet bang. Ze waren immers gezanten van het machtigste rijk ter wereld, geen eenvoudige Walla-chijse boeren. Zij hadden niets te vrezen. Ze zouden naar het hof terugkeren met de dertigduizend dukaten die de prins hun schuldig was en de vijfhonderd jonge mannen die de sultan voor zijn leger eiste, en ze zouden beloond worden. Deze mannen schreden naar voren, tot aan de troon van de prins die hen aankeek met de blik van een slang, zo koud en aandachtig. Daar bleven ze staan en bogen. Maar ze namen hun tulband niet af. Dat was de gewoonte van hun land, het was zeer onbeleefd voor iemand van prinselijk bloed met onbedekt hoofd te verschijnen. De prins wist dat. Natuurlijk wist hij dat. De

Osmaanse gebruiken waren jarenlang zijn gebruiken geweest. Maar hij wist nog meer: alleen uit de door de Osmanen bezette gebieden werden jongens als vee weggehaald om hun vaderland te vergeten en een vreemde heerser te dienen. Wallachije was nog vrij. Maar deze gezanten waren er het voorteken van dat dat niet lang meer zo zou zijn. Ze gedroegen zich of ze hier thuis waren! De prins boog zich naar hen toe en vroeg: "Waarom beledigt u een groot heerser?"

De mannen schrokken, maar behielden hun waardigheid. Ze antwoordden: "Dit is onze gewoonte, heer. De gewoonte van ons land."

De prins glimlachte en zei honingzoet: "Ik zal jullie helpen jullie nog beter aan die gewoonte te houden, zodat jullie standvastige mannen genoemd zullen worden."

En hij gaf opdracht de tulbanden van de Osmanen met spijkers op hun schedel vast te zetten, want hij verdroeg geen beledigingen.

"Ga nu naar jullie meester en vertel hem dat hij misschien aan zulke onbeschaamdheid gewend is, maar wij niet. Laat hij zijn gewoonten niet opleggen aan andere heersers, die ze niet willen."

Zo arriveerden de arme gezanten meer dood dan levend in Constantinopel met een boodschap die hun meester niet

beviel. Hij stuurde een andere, nog voornamere gezant, de tolk van het hof. Hij moest de prins over zien te halen met hem mee te gaan naar de burcht Giurgiu, waar ze de meningsverschillen zouden bespreken...'

Ja, en nu zal ik jullie vertellen over vrede en recht,' onderbrak de voda zijn broer. 'De tong van prins Radu is te handig en te glad om dit verhaal zonder leugens te vertellen. Jullie zouden kunnen denken dat het bij onderhandelingen om vrede draait en dat beide partijen de beste bedoelingen hebben. Maar dan kennen jullie de krijgskunst van de Byzantijnse keizers van lang geleden niet! Zij gebruikten onderhandelingen om tijd te winnen, om zich beter voor te kunnen bereiden op de beslissende slag, om hun vijanden te omsingelen en in de tang te nemen!'

Hij keek de kring rond met een haast verheugde blik op zijn gezicht.

'Nee, dat wisten jullie niet, mijn schaapjes. Maar de Osmaanse sultans wisten het wel. Ze zagen zich immers als de opvolgers van die grote keizers. Ik herkende de valstrik die ooit voor mijn vader gezet was. In de burcht Giurgiu zou me gevangenschap, waarschijnlijk de dood, wachten. Maar de bedriegers zouden bedrogen worden! Ik beloofde de gezant mee te gaan...'

Op dat moment gebeurde er iets vreemds. Ik zat niet

langer aan de gedekte tafel in het huis van de starets, maar reed naast de voda over een besneeuwde weg die naar een burcht aan een rivier leidde. De zon stond aan de hemel en ik kon niet geloven dat dit maar een droom zou zijn. Alles leek helder en echt, hoewel ik begreep dat ik ver van Snagov moest zijn, en eeuwen terug in de tijd. Ik bereed een prachtig paard dat met Crivat kon wedijveren. Mijn kleren waren die van een edelman: een lang gewaad met brede, geborduurde zomen en een mantel die met een kostbare speld was vastgemaakt. Ik hoorde de stem van de voda in mijn hoofd: 'Kijk om je heen.'

Ik zag andere ruiters, links, rechts, voor en achter ons. Sommigen waren net zo gekleed als ik, maar de meesten droegen rode pofbroeken en witte tulbanden met zwarte pluimen. Het waren Osmaanse ruiters op Arabische hengsten. Hun sabels en pijlkokers waren ingelegd met juwelen. Dit was meer dan een lijfwacht die een prins veilig door zijn land moest leiden. Ik voelde me ongemakkelijk met al die buitenlandse ruiters om me heen, maar de voda scheen zich niet aan hen te storen. Hij liet zijn paard rustig dat van de Osmaanse gezant volgen. We reden een klein bos binnen dat als voorziening voor kaphout tussen de akkers lag. Een boer langs de kant van de weg groette ons met een buiging.

'De heren hebben snelle paarden,' zei hij met een knik naar de voda, 'maar ik ken snellere.'

'Werkelijk? Mooi zo,' zei de voda en wierp hem een munt toe.

Ik vroeg me af waarom de opmerking van die boer hem zo bevallen was. In het bosje was het volkomen stil, op de iele geluidjes van de wintervogels na. Aan beide zijden van de weg was niets anders dan kreupelhout. Of... Zag ik daar iets bewegen tussen de vlierstruiken? De hand van de voda ging naar zijn zwaard. We reden door. De weg versmalde iets. Twee kromme eiken leunden eroverheen. De gezant, de voda en ik passeerden ze, net als de rest van het prinselijke gezelschap... Maar toen... Werden die oude bomen opeens moe? Of hadden de kleine, in bruin en grijs gestoken, gestalten tussen het kreupelhout ze omgeduwd? Daar gingen die hoge, zware bomen! Daar kwam de dikke stam, daar kwam de kruin...

'Daar gaat-ie!' hoorde ik Beldie, ver weg in de kamer van de starets roepen. 'Daar gaat-ie! Ha-ha!'

Voor mijn ogen zag ik paarden en mannen vallen. Hout. Bloed. Vlees. Metaal. Zwaarden. Paardenhoeven. Pijlen. Opeens overal vandaan. Ik keek verward om me heen, een zwaard in mijn handen.

'En zo doe je recht,' hoorde ik de voda zeggen, 'door de bedriegers te bedriegen. Door de leugenaars voor te liegen en de moordenaars te doden.'

'Is dit al het einde van uw verhaal?' vroeg Beldie teleurgesteld.

'Het einde?'

De yoda lachte.

'Nee, pas het begin!'

De Osmaanse lijfwacht was door de mannen van de voda opgewacht. Het was een overmacht. De ruiters hadden geen schijn van kans. Niemand ontsnapte. Een tiental bleef dood op de grond liggen. De rest werd gevangengenomen, ook de Osmaanse gezant. De voda bond heel rustig zijn handen op zijn rug.

'U gaat met mij terug naar 'Tirgoviste,' zei hij. 'Er staat daar een troon voor u klaar. Bijzonder mooi. Bijzonder hoog. Als u geluk hebt, kunt u van daar misschien wel uw meester in zijn gestolen stad zien. Wie weet hoort hij u wel als u hem aan schreeuwt. Dan kunt u hem vertellen dat ik niet schuldig ben aan uw dood, maar hij, die mij, een wijs heerser, verraders en leugenaars, mannen met een gespleten tong als gezanten stuurt. Maar eerst zal ik doen wat ik beloofd heb. Ik zou met u naar Giurgiu gaan en die belofte kom ik na. Giurgiu is een machtige burcht, dat zult u met me eens zijn. Ik meen dat mijn vader eens zei: "Giurgiu is niet in te nemen. De vrouwen van Wallachije zouden die burcht nog met hun spinklossen kunnen verdedigen." Zullen we eens gaan kijken of dat waar

is?'

Hij wendde zich tot zijn mannen en tot mij.

'De prins van Wallachije heeft verraad gepleegd,' zei hij. 'We moeten ons in veiligheid brengen en wel snel.'

En hij pakte een hoge, witte tulband af van een van de gevangenen en zette die op zijn hoofd. Hij lachte en zijn mannen begrepen dat ze nu ook mochten lachen. Ze bulderden.

Het is een spel, klonk het in mijn hoofd. Zie je wel dat het ook een spel kan zijn, Ion Brebu? Wie beweert dat oorlog enkel pijn, angst en ellende is, kent de strijd niet. Het kan ook vreugde, opwinding, roem, glorie, een roes zijn... als je je in het winnende kamp bevindt.

Even keerde ik weer terug naar de werkelijkheid en zag in een waas Alexandru en prins Radu tegenover me zitten. In hun smalle gezichten stonden angstige ogen. Als de woorden van de voda me niet vergiftigd hadden, had ik gezien dat ze bezorgd om me waren. Nu zag ik hun bezorgdheid aan voor zwakte. Zij waren de verliezers. Ik wilde nu bij de winnaars horen.

We stonden in de schaduw van de burcht. De poorten waren gesloten. Onze paarden hijgden. We hadden hard gereden. Ik keek omhoog naar de kleine, zwarte figuren op de muur. Ze bogen zich over de borstwering en luisterden

naar de voda, die druk pratend en gebarend vlak voor de poort stond. Hij speelde zijn rol volmaakt: de 'commandant' van het 'Osmaanse' escorte van de prins eiste binnengelaten te worden. Hij was in een val gelokt. Wat zegt u daarvan, in een val gelokt! Het had niet veel gescheeld of zijn mannen waren in de pan gehakt. En als de poorten niet snel opengingen, zou dat alsnog gebeuren. Dus open die poorten! Nu! Nu! Ik beet op mijn lip om niet te lachen. Ze zouden er ongetwijfeld intrappen, net zoals wij, de Jonge Wolven, erin getrapt waren. Wie zou deze officier die zo volmaakt Turks sprak wantrouwen? Wie van ons had de schaapherder, 'maar een doodgewone schaapherder', gewantrouwd? Hij was een geboren bedrieger. Ik vond het prachtig. De poorten gingen open. Haastig reden de troepen naar binnen, of de duivel zelf hen op de hielen zat. Maar wat gebeurde er toen? De opgejaagde schapen veranderden in wolven. Ze wierpen hun vermomming af.

Die nacht brandde de burcht. De Wallachijse soldaten warmden zich bij het vuur. Het was een koude winternacht en het begon te sneeuwen. De slachtoffers lagen in de sneeuw. Ik keek naar de roze bloemen van ijs en bloed die zich onder hun lichamen begonnen te vormen. Er waren rozen, lelies en viooltjes. Ze waren mooi, op hun manier. Zonder dat ik het gemerkt had, was de voda naast me komen staan.

'En nu?' vroeg hij. 'En nu?' vroeg ik. 'Blijf je me volgen?'

'Waarheen?'

Hij maakte een vaag, weids gebaar. 'Het rijk van de vijand in. Zo ver mogelijk. Je zult er grootse dingen zien gebeuren, Ion Brebu.' Ik aarzelde niet lang. 'Ja!' riep ik. 'Ik wil meer zien!'

De voda dreef zijn troepen de bevroren Donau over. Het was winter en bitter koud. De enige kleuren om ons heen waren wit en grijs. Onder onze voeten knierpte het ijs. Aan onze bontmantels vormden zich ijspegels, dun en scherp als naalden. De vorst drong door in onze vingers die eerst rood en daarna blauw en zwart werden. Het was of de winter al het leven uit je wilde vriezen. Maar in deze koude wereld was er één ding dat ons verwarmde: het vuur van de strijd. De kreten van de soldaten scheurden de stilte aan flarden. De paarden bliezen wolken warme stoom de wereld in. De dorpen en steden op onze weg brandden als enorme kampvuren. Dit was de beroemde veroveringsoorlog van 1462, of 6970, zoals het in de boeken van de voda stond. En ik was erbij. Ik gaf mijn sterke oorlogspaar de sporen en genoot van de ijzige wind die om mijn oren gierde. Ik had een lang zwaard aan mijn zij, waar ik elke avond zorgvuldig de bloedsporen van afpoetste, zodat het weer glom alsof het nog nooit gebruikt was. De voda joeg zijn mannen op alsof het slaven waren. Om de achterblijvers hoorden we ons niet te bekommeren. Ze bleven liggen in de sneeuw en de raven zorgden wel voor hen. In een razende galop reden we van dorp tot dorp, van

stad tot stad. Onze opdracht was zo veel mogelijk te vernietigen. Dit door de Osmanen veroverde land moest weer van de christenen worden en geen enkele vijandige legermacht mocht er voedsel, brandhout of onderdak kunnen vinden. In elke nederzetting die door de 'bevrijders' met de fakkels en het zwaard was bezocht, werd een zorgvuldige telling gehouden van het aantal slachtoffers. De voda wilde dit heel precies weten en duldde geen enkele fout van zijn rekenmeesters. Ik had nog nooit zoveel doden gezien. Toch voelde ik me geen moment geschokt of zelfs maar misselijk. Ik had me aan het doden gewend. Wat had ik met deze mensen te maken? Het waren maar heidenen. Eigenlijk niet meer dan beesten, of het nu gewapende mannen of weerloze kinderen waren. Ik leefde in een koortsdroom van grote daden. Onze leider werd in onze ogen meer dan de wrede heerser van een klein land. We zagen hem op zijn witte paard als een door God gezonden bevrijder, als een opvolger van de grote Janos Hunyadi of misschien wel als Sint-Joris of de aartsengel Mircea. We aanbaden hem. Hij was wijs, moedig, genadeloos en bovenal machtig. Het was ons een eer naast hem te staan, in zijn schaduw. We hoopten dat iets van zijn macht en grootheid op ons af zou stralen.

Vilcu, je kunt het je misschien niet voorstellen, maar voor mij was er niets mooiers dan hem door de straten te zien rijden op zijn trotse paard, langs de doden in de modder. Hij

was zo hoog verheven boven al die nietige mensen! Aan de teugels van zijn paard klingelden belletjes en zijn zadel was beschilderd met purper en goud. Zijn mantel was groen, de kleur van de drakenorde en zijn kleed was rood, rood als bloed. Om zijn hals droeg hij het teken van de ridderorde: de gevleugelde draak die zuchtte onder het kruis dat hem op de knieën dwong. 'O, hoe genadig is God.' 'Genadig en trouw.' Dat waren de teksten die het kruis versierden. 'O, hoe genadig is God.' Hoe genadig en rechtvaardig... En hoe genadig waren zijn dienaren, met het bloed van 23.884 onschuldigen aan hun handen. Want dat was het aantal slachtoffers dat we gemaakt hadden: 23.884, precies geteld. Voda Vlad Tepes keerde naar Wallachije terug als een held. Zijn mannen tilden hem op een schild boven hun hoofden en juichten hem toe. Hij lachte. Het was een lach die zijn hele gezicht veranderde. Hij was gelukkig. Zo gelukkig als een mens maar wezen kon. Drie dagen lang was het feest in Tirgoviste en werden er uitspattingen toegestaan die anders niet getolereerd werden: er werd gedanst in de straten en iedereen, van priester tot meisje van plezier, was dronken. De voda gunde zichzelf geen ontspanning. Hij was druk doende brieven aan zijn bondgenoten te dicteren, die hij opriep hun legers te sturen: 'Laat ons dan samen volbrengen wat we samen begonnen zijn. Want als God de Almachtige de gebeden van het christendom hoort, als hij de gebeden van zijn armzalige

dienaar verhoort, zal hij ons de zege over de ongelovigen, over de vijanden van het Kruis, schenken.'

De voda van Wallachije stond op het punt het tij van de geschiedenis te keren...

De voda zweeg. Zijn verhaal was blijkbaar ten einde. Met tegenzin ontwaakte ik uit mijn mooie droom. De werkelijkheid was heel wat minder aantrekkelijk: ik was lid van een roversbende waarvan de hoofdman zich door een van zijn mannen uit zijn burcht had laten knikkeren en zich nu liet adviseren door 'een zwakke lafaard die in bed gestorven is'. Ik schaamde me voor hen en was nu blij dat prins Radu me niet als zijn tafelgenoot had gekozen. Hij zou me niet zulke mooie beelden kunnen voorschilderen als zijn broer. 'En, Ion, wat ben je stil. Beviel mijn verhaal je niet zo?' De voda had vaderlijk zijn hand op mijn arm gelegd. Ik zuchtte.

Juist wel. O ja, juist wel. Het was prachtig.'

Hij knikte goedkeurend.

'Zie je wel? Ik zei toch dat we iets gemeen hadden.'

Er ging een schok door me heen. Ik herinnerde me het gesprek weer dat we in de schrijfkamer gehad hadden. De voda en ik hadden iets gemeen... In de donkere kamer van ons hart zat een draak opgesloten. Het enige verschil tussen hem en mij was dat hij er geen bezwaar tegen had dat te weten en ik wel.

'Ik bedoel... Ik bedoelde...'

Ik wist niet hoe snel ik mijn woorden weer ongedaan moest maken.

'Hij bedoelt dat hij pas kan oordelen als hij ook het eind van het verhaal gehoord heeft,' vulde prins Radu behulpzaam aan, 'en dat zal ik hem vertellen.'

Hij stond op en keek me recht in mijn ogen. Ik voelde dat hij me dwong naar hem te luisteren.

In Constantinopel hoorde men met angst en beven van de wreedheden van "Kaziglu Bey", Heer Spietser die zijn soldaten met zo'n ongelofelijke vaart het land doorjoeg dat hij overmorgen of de dag daarna wel voor de poorten van hun stad zou staan. De sultan was op veldtocht in Klein-Azië. Wie zou hen beschermen? Sommigen besloten de Bosporus over te vluchten, de meesten vertrouwden op hun gebeden en op de dikke stadsmuren. "Heer Spietser" was een echte boeman en niet alleen voor kinderen! Voor mijn meester, de sultan, was hij aanvankelijk niet meer dan een straathond die blaffend tegen de benen van een oorlogspaar springt. Hij liet zijn gezanten met hem afrekenen. Maar toen die straathond niet met een paar stokken verjaagd kon worden, maar zijn tanden ontblootte en een heuse wolf bleek te zijn, richtte hij al zijn energie op dat dier. Hij was niet gewend uitgedaagd te worden en verdroeg geen beledigingen. Het bericht van de val van

Giurgiu en de dood van zijn boodschappers deed hem zo'n verschrikkelijke woedeaanval krijgen, dat hij de bode met zijn blote handen wurgde.

Die zomer trok ik met het Osmaanse leger op naar Wallachije. Het was niet mijn eerste veldtocht, maar wel de eerste die ik tegen elke prijs wilde winnen. Ik was jong en wilde me met wapens bevrijden van mijn jeugd, toen ik met zachte, zijden koorden aan mannen gebonden was die ik diep van binnen verafschuwde. Ik wilde macht. Eindelijk macht. En die macht zou ik ook krijgen. Maar ik betaalde hem met heel veel mensenlevens. Luister goed, Ion, want dit is een waar verhaal over oorlog.'

Opnieuw was ik ver terug in de tijd, maar deze keer waren mijn droombeelden nog scherper. Wat ik zag en hoorde leek zelfs echter dan de werkelijkheid. Alexandru en ik liepen over een eindeloos pad dat zich steeds verder het woud in slingerde. Voor ons liepen mannen en achter ons liepen mannen. Eindeloze rijen mannen. Er waren er met hoge mutsen van wit vilt op hun hoofd, een pijlkoker over hun schouder en een strijdbijl in hun hand, maar er waren er ook in haveloze kleren met niet meer dan een oud zwaard of een roestige dolk als wapen: kanonnen vlees. Allemaal liepen ze in hetzelfde ritme: boem... boem! Alsof iemand met zware, langzame slagen op een enorme trom sloeg. Boem... boem! Steeds luider, tot het dreunde in je hoofd. Het ritme was het

enige wat ons nog vooruit kon brengen. Boven ons hoofd brandde de zon: een schijf van gloeiend koper. Haar warmte trilde boven de weg. Zelfs in de schaduw was geen koelte. Ik likte langs mijn gesprongen lippen, maar mijn tong was even droog als mijn huid. In mijn hoofd leken alle gedachten opgedroogd te zijn, behalve één: water. Maar er was nergens water. In dit vreselijke land was niet één bron te vinden die niet vervuild was met afval of kadavers van dieren. Er was niet één stroom die niet afgedamd was, zodat het water ervan in ondrinkbare modder veranderd was. In dit vervloekte, vervloekte land vonden we niets anders dan verbrande akkers en bomen, niets anders dan bomen. Wat haatte ik die bomen! In het begin waren het nog gewone eiken en beuken geweest, nu waren ze veranderd in stille, grimmige wachters die ons gadesloegen, ons de weg versperden en ons dwongen een doodlopende weg in te slaan. Dan lieten ze zich zomaar over het pad vallen, en sprongen in de kleuren van het bos geklede mannen uit het struikgewas met speren die nooit misten. De bomen waren hun bondgenoten. Fluisterend gaven ze informatie door over onze route, onze verliezen en vooral over onze angst. Dorst en angst, daar draaide het allemaal om. Ik was nooit bang geweest om te sterven. Voor elke krijger die viel in de strijd voor het islamitische geloof was toch zeker een plekje in het paradijs? Maar ik had me de dood altijd snel en pijnloos voorgesteld: een pijl, het

vlijmscherpe blad van een zwaard... en het was voorbij. Nu kende ik de dood ook in andere gedaanten: het sterven van de honger of de dorst of het sterven boven op een houten paal die steeds verder in je lichaam drong tot je binnenste veranderd was in één bloederige pulp. Wat haatte ik dit land! Wat haatte ik de prins tegen wie we streden! Maar meer nog dan dat haatte ik deze oorlog. Wat een glorieuze veldtocht had moeten worden, was veranderd in een martelgang. Er was geen vijand die in een beslissende veldslag in het open veld verslagen kon worden. Er waren enkel de sluipschutters in het woud en de snelle ruitertroepen die dag en nacht om ons heen zwermde als steekvliegen om een rund. Onverwacht, als de morgen ons hoop gaf, of als we dachten drinkbaar water gevonden te hebben, doken ze op, maakten zoveel slachtoffers als ze maar konden en verdwenen weer. Als we hen probeerden te volgen, versperden bomen, moeraspoelen en rotsblokken ons de weg. Nooit konden we hen achterhalen. Het woud stond aan hun kant. Zelfs in ons kamp, dat we 's nachts omgaven met greppels en wachters, was het niet veilig meer. Nog geen dag geleden had het Wallachijse leger, dat voor niets, behalve voor zijn aanvoerder, bang leek te zijn, ons daar overvallen. Het was ons duidelijk geworden dat we nergens veilig zouden zijn. Elk uur, op elke plaats, moesten we op onze hoede zijn. Zelfs in onze slaap was elke spier nog gespannen, zodat we 's morgens

nooit uitgerust waren. Ik was moe. Zo moe. Boem... boem! Eén stap en nóg één. Verder. Waarheen? Dat was niet langer belangrijk. Blijven lopen, daar ging het om. Wie viel en wie de zwepen van de drijvers niet meer overeind konden krijgen, was voor de raven. Alexandru en ik hielden elkaar op de been. We vertelden elkaar verhalen over thuis en wat we zouden gaan doen als dit alles voorbij was, maar uiteindelijk konden we het niet meer verdragen aan die dingen te denken. Waarschijnlijk kwamen we nooit meer thuis. Dus hielden de toekomst en het verleden op te bestaan en bleef alleen het heden over. Stomweg doorlopen en niet nadenken. Tegelijk met onze hersens raakten ook onze zintuigen verdoofd. Het woud werd één groene nevel waardoorheen een grijze streep liep: het pad. Andere geluiden dan het dreunen van onze voeten hoorde ik niet meer. Aan de zweetlucht van de mannen was ik zo gewend geraakt dat ik hem niet meer rook. Pas toen de wind een andere geur meebracht, werd ik weer een beetje wakker. Ik bleef staan.

'Wat is dat?' vroeg ik aan Alexandru. Hij mompelde iets onduidelijks en trok me aan m'n arm mee: 'Moeten... doorlopen.'

De geur werd sterker. De wind voerde hem in warme vlagen mee: misselijkmakend zoet, zwaar en smerig. Het was de geur van rottend vlees. Lag er tussen de bomen soms een dood dier? Maar v/elk dier kon zo'n overweldigende stank

verspreiden? Het moest reusachtig zijn. In mijn verbeelding zag ik een enorm reptiel met een opengebarsten buik tussen de struiken liggen. Om zijn kop zwermde kraaien die naar zijn ogen pikten. Het woud werd dunner. We naderden een dorp. Daar stonden de eerste boerderijen: verkoolde geraamtes. Afgebrand, zoals alle boerderijen in dit land, op last van de prins die niet wilde dat er voor ons iets te plunderen zou zijn. En daar waren de akkers, met de vogelverschrikkers nog op het land. Maar... waren het wel vogelverschrikkers? De vogels schenen niet bang voor hen te zijn. Daar vloog een roek zomaar van tussen de panden van een oude jas... Op de rand van de velden kwam het Osmaanse leger tot stilstand. Voor ons verrees een woud van bomen die we nog nooit gezien hadden. Zij aan zij stonden ze, in een keurige halve cirkel die ons hele leger kon omarmen, keurig rechte bomen, allemaal van gelijke hoogte, behalve één. In de kroon van die hoogste boom wapperde de kostbare mantel van een Osmaanse gezant.

'En dit is nu oorlog. Is het niet prachtig?'

Ik draaide me om om te horen van wie die spottende stem afkomstig was. Achter me stond een jongeman in een lang, purperen gewaad waaronder ik een wapenuitrusting zag blinken. Hij had een volmaakt gezicht, als dat van een aartsengel, maar ik schrok van de blik in zijn ogen.

'Hier heb je het allemaal wel bij elkaar: roem, glorie, macht. Het is gemakkelijk om te kiezen, hè, Ion Brebu? Jij kiest natuurlijk voor de prins van Wallachije. Hij heeft zulke grootse daden verricht, dat zelfs mijn meester hem moest prijzen.'

Ik schudde mijn hoofd: 'Hoe kunt u dat nu zeggen? Als dit oorlog is... dan haat ik het!'

'Ion...'

Met een schok keerde ik terug in de werkelijkheid. Ik keek met grote ogen de tafel rond, naar mijn broeders. Ze starden stuurs voor zich uit, naar de schalen op tafel, naar hun handen of naar de lampen, maar niet naar elkaar. Niemand sprak. Waarschijnlijk hadden we allemaal dezelfde droom gehad. Ik keek schuldbewust naar de voda, me afvragend of hij gehoord had wat ik in mijn droom had geroepen. Als dat zo was, liet hij het niet merken. Hij zei alleen: 'Zo, Ion, het is nu tijd om te kiezen.'

Ik durfde geen woord uit te brengen. Plotseling klonk de stem van Alexandru duidelijk en helder: 'Er moet vrede komen, Vulpe. Vind jij ook niet?'

Vulpe wierp een angstige blik op zijn raadsheer en bleef zwijgen, maar Preda stond op en zei: 'Ik wil ook best vrede... als we goede afspraken maken.'

Miron stemde mompelend in: 'Als we jou vertrouwen

kunnen, Vulpe... dis we jou vertrouwen kunnen...'

En zo stemde iedereen, schoorvoetend of vastbesloten, in. Vulpe en Lupu knikten enkel.

'Dan lijkt het me een uitgemaakte zaak!'

De voda lachte alsof dit alles hem eigenlijk wel amuseerde. Het scheen hem niet te raken dat hij verloren had. Had hij eigenlijk wel verloren? Daar was ik niet zeker van.

Jullie hebben jullie beslissing genomen. Jullie willen vrede. Maar vrede komt niet zomaar omdat je het wenst. Er zullen afspraken gemaakt moeten worden waar iedereen zich aan zal houden en die niemand zal vergeten. En dat is moeilijk. Jullie mensen willen weleens vergeten wat jullie minder goed uitkomt.'

'Daarom moeten we die afspraken op papier zetten, dan is het officieel. Alexandru hier kan schrijven.'

Ik was overeind gesprongen. Het was een prachtig idee. Afspraken op papier, met glimmend zwarte inkt neergeschreven, waren heilig. En bovendien was dit mijn kans om de kamer uit te komen en te kijken wat er op de gang gebeurde.

'Ik ga een pen en papier halen,' riep ik en voor iemand me tegen had kunnen houden, was ik naar de deur gehold. Ik had de deurknop in mijn handen... De deur ging open! Ik rende

naar buiten en... liep zo tegen een van de stropers aan die bij Vulpes bende hoorden. Hij had een vaatje in zijn armen dat met veel lawaai op de grond rolde.

'Idioot! Heb je geen ogen in je kop? Wat doe je hier trouwens?'

'Wat doet ü hier?'

Hij keek me kwaad aan: 'Daar heb je niks mee te maken, brutaal stuk vreten! Maar... eh... als je het weten wilt..'

Hij krabde zich achter zijn oor alsof hij snel een smoes moest verzinnen.

'Als je het per se weten wilt, ik breng lampolie voor de verlichting... Ja, lampolie, ja.'

Terwijl hij het vaatje weer opraapte, zag ik tot mijn verbazing dat het er één uit de kuil bij het Bramendal was, één van onze eerste buit.

'Zo, en nu vraag ik hetzelfde aan jou: wat moet jij hier?'

'Tk wil een pen en inkt en papier halen uit de schrijfkamer.'

'Uit de schrijfkamer... zo-zo... wacht even, dan haal ik het voor je.'

Hij opende de deur op een kier en wurmde zich naar binnen. Het leek alsof hij me uit de kamer weg wilde houden. Ik hoorde gestommel en gefluister. Waren daar nog meer

stropers? Wat deden ze daar? Even later kwam de man weer tevoorschijn met een pen, een inktpot en een vodge papier.

'Is dit alles wat je kon vinden?' vroeg ik.

Het verkreukelde, bruine velletje was nu niet bepaald het papier waarop je een officieel verdrag tekende.

'Ja. Meer was er niet. De heer heeft alles...'

Hij zweeg plotseling, alsof hij zich versproken had.

'Nou, dit is toch alles wat je wilde? Pen, inkt, papier: hier is 't! En nou niet moeilijk doen. Ik ben een drukbezet mens.'

Hij duwde me alles in handen en hield de deur naar het woonvertrek voor me open.

'Ga maar terug naar je feest, jongen. En nog een prettige avond verder!'

Voor ik het goed en wel in de gaten had, was ik terug in kamer en werd de deur achter me dichtgesmeten. De rovers hadden zich om Alexandru verzameld en keken me verbaasd aan. Ik wilde iets zeggen, maar kon geen woord uitbrengen. Ik wist nu wat we waren: geen wolven, maar slachtschapen.

32. Sint-Andreasnacht

Alexandrus pen danste over het papier. Letters werden woorden. Woorden werden zinnen. En samen vormden die zinnen het verdrag dat vrede moest brengen tussen Lupus Wolfsroedel en Vulpes Jonge Wolven. Terwijl Alexandru schreef, las hij hardop: 'Dit is het verdrag tussen Lupu Branistari en zijn broer Vulpe. Zij spreken af dat er vanaf deze dag vrede zal zijn tussen hun bendes. Dit betekent dat geen van de bendes de ander zal bedreigen en dat zij zich aan de afspraken over de verdeling van het jachtgebied zullen houden. Ook zal het lichaam van Epure een christelijke begrafenis krijgen, zal de waarheid over Stroes dood bekendgemaakt worden en zullen alle uit het graf van de voda Vlad Tepes geroofde schatten teruggelegd worden op hun

oude plaats.'

Het waren plechtige woorden. Ze hadden op ons het effect van een toverspreuk. Met die tekens op dat vodje papier leek een ogenblik alle kwaad bezworen te zijn. We tekenden. Wie kon schrijven, zette zijn handtekening, wie dat niet kon, een kruisje. Ook Lupu en Vulpe deden dat, hoewel ze best hun naam konden schrijven. Ik vond dat vreemd. De overeenkomst leek er minder waarde door te krijgen. Nadat wij getekend hadden, lazen prins Radu en de voda het verdrag nog eens door. Zij waren getuigen. De voda knikte en legde het papier op tafel. Nog steeds wees niets erop dat hij teleurgesteld was over zijn verlies.

'Dat is mooi,' zei hij. 'Ik geloof dat we nu echt reden hebben om feest te vieren. Kijk eens, mannen: het feestmaal staat koud te worden! Laten we gaan eten, als vrienden.'

Hij liep terug naar zijn plaats aan het hoofd van de tafel, maar leek zich opeens te bedenken.

'Of...'

Hij wees naar Lupu en het zwaard dat die nog steeds onder zijn riem had.

'Zullen we eerst aan onze verplichtingen voldoen?'

Lupu werd rood, net zo rood als Vulpe soms kon worden. Maar toen haalde hij zijn schouders op: 'Mij best. Eerst plicht

en dan plezier. Ga je mee, Vulpe?'

Vulpe, die al achter zijn bord zat, schrok op.

'Waarom zou ik meegaan?'

'Omdat ik wil dat alle grafschenners aanwezig zijn.'

De stem van de voda klonk ongewoon luid. Dit was een bevel. Met een zuur gezicht stond Vulpe weer op.

'Goed, hoor. Maar laat nog een kluijfe voor me over, mannen!'

'Goed. Nu Ion Brebu en Alexandru Fagu nog.'

'Waar-waarom?' stotterde ik. 'Alex heeft niets uit het graf meegenomen en ik... alleen maar een ring.'

'Alleen maar een ring! Je hebt een herinnering gestolen, Ion, en herinneringen zijn kostbaarder dan goud of robijnen. Dat komt omdat ze zo snel vergaan als niemand ze bewaart!'

Hij keek naar Mara, die vergeten op haar lage stoeltje zat, en het was net of ik nog een glimp van liefde in zijn ogen zag. Maar dat kon ook verbeelding zijn.

'En wat Alexandru's schuld betreft... die is even groot als jullie schuld. Want hij heeft jullie niet tegengehouden.'

Alexandru schudde zijn hoofd, maar ging toch bij de voda staan. Ik was de enige die nog aarzelde. Ik wist dat wat er ons ook te wachten stond, het niets goeds kon zijn. Terwijl de

broers ons betoverd hadden met hun verhalen, werden er voorbereidingen voor onze ondergang getroffen.

'Wilt u met ons meegaan?' vroeg ik aan prins Radu. Misschien dat hij ons kon en wilde beschermen.

'Ik zal meegaan.'

'Dan zal ik ook meegaan.'

'Mooi,' zei de voda en riep Mara aan zijn zij, 'dan zijn we voltallig. Laten we naar de kerk gaan.'

Hij opende de deur voor ons en deed hem ook weer achter ons dicht. Ik dacht dat ik hem in het halfdonker een haastig teken zag maken. Het was net of hij de deur met een onzichtbare sleutel op slot draaide.

Buiten was het gaan sneeuwen. Dikke vlokken dwarrelden plagerig om ons heen. Als ik omhoogkeek, leken ze boven in de lucht groter te worden en vreemde vormen aan te nemen. Sommige vlokken leken op rollende wielen, andere op paarden en ruiters. Na de warme feestzaal met al die lampen, was het buiten erg koud. Als je de droge vorstlucht inademde, moest je hoesten. Lupu hoestte drie keer heel hard: 'Kuch... verrekte kou... kuch, kuch!'

Maar kwam dat wel werkelijk door de kou? Het leek alsof hij een teken gaf. Mijn roofdieroren hoorden voetstappen achter ons en het metalige geluid dat ik op het meer gehoord

had, klonk opnieuw.

In de kerk waren enkele kaarsen aangestoken. Kleine, flakkerende, hoopvolle lichtjes in het donker. We stonden rond het graf dat opnieuw geopend was. Ik staarde in het gat waar de duisternis dichter was dan buiten in de winternacht. Het was volmaakt stil. Zelfs de voetstappen buiten klonken niet meer. We durfden nauwelijks te ademen. Mara boog zich als eerste voorover. Ze kustte de ring die door mij gevonden was en legde hem terug in het graf. Daarna ging ze stil als een beeld weer op haar plaats staan. Er was alleen leven in haar ogen. Ze schitterden rood als twee robijnen.

'Nu jij, Vulpe Branistari,' zei de voda onbewogen.

Vulpe haalde de knopen uit zijn zak en gooide ze met een achteloos gebaar in het gat. Het was hem nooit om die knopen te doen geweest, maar om het zwaard.

'En nu jouw kostbaarheden, Lupu Branistari.'

Lupu stapte naar voren uit de kring. Hij droeg de kroon en de kelk in zijn handen, het zwaard bungelde nog steeds aan zijn riem. Behoedzaam hurkte hij bij de rand van het graf. Hij legde eerst de kroon terug op zijn plaats aan het hoofdeinde van de kist en toen de kelk. Nu ontbrak alleen nog het zwaard. Lupu trok het van onder zijn riem en legde het voor zich op de stenen. Hij pakte het met beide handen vast: één om het gevest en één om de punt. Hij leek het te wegen.

'Ga door,' hoorde ik prins Radu heel zacht zeggen.

De voda wierp een snelle blik op zijn broer: 'Wees stil.'

Ik hield Lupu scherp in de gaten. Er was iets in zijn gezicht dat me niet beviel. Iets dat me aan Vulpe deed denken. Hij was net zo verliefd op dit zwaard als hij. Toch lukte het Lupu zich voorover te buigen en het zwaard in de duisternis te laten glijden. Het lag weer op de plaats waar het eeuwen gelegen had. Lupu bleef bedachtzaam op de rand zitten. Hij had de kracht gehad te doen wat hij moest doen. Ik haalde opgelucht adem. Ons plan was gelukt.

'En Radu, heb je nu gewonnen?' vroeg de voda.

'Nee, ik heb gewonnen!' klonk plotseling een harde stem.

Lupu had het zwaard weer gegrepen en sleurde zijn broer, die vlak naast hem stond, naar hem toe. Hij drukte het scherpe metaal tegen zijn keel.

'Al dat bloed wordt niet uitgewist door een paar letters op papier, Vulpe! Enkel door het bloed van de schuldigen!'

Dit gebeurde allemaal zo snel en zo onverwacht, dat we niet konden geloven wat we zagen. Het was zoals de voda gezegd had: Lupu was precies als zijn broer, geen haar beter! De vos en de wolf waren even bloeddorstig.

'Blidaru, kom binnen!' schreeuwde Lupu en op dat moment stormden de dienaren van de edelman de kerk in.

Nu begreep ik wat Lupus geheime boodschap die morgen was geweest. Ondanks de waarschuwingen van de prins had hij de jachtmeester en zijn mannen erbij gehaald. Daar stonden ze nu: met geweren in hun handen.

'Hier is de moordenaar!' riep Lupu. 'Moet ik hem voor jullie doden?'

Het blad van het zwaard sneed in Vulpes huid. Er welde bloed op uit het wondje, een klein beetje nog maar. Het leek zwart, niet rood.

Vulpe, dit is toch niet waar? dacht ik. Maar ik kon hem niet helpen. Ik leek geen stap meer te kunnen doen.

'Lupu, niet doen! Laat hem gaan!'

Alexandru was naar voren gesprongen.

'Niet doen! Je maakt alles kapot! Het is nu vrede.'

Hij had Lupu bij zijn arm gepakt en probeerde het zwaard uit zijn handen te trekken.

'Alex, laat me los! Laat los! Dit is een bevel! Als je me niet loslaat dan... dan... Grijp hem!'

Eén van Blidaru's mannen schoot hem te hulp. Hij greep Alexandru bij zijn kraag en zette zijn geweer tegen zijn slaap.

'Als je niet loslaat, schiet ik.'

'Nee!'

Alexandru sloot zijn ogen, maar wilde niet loslaten.

'Nee! Nee! Nee! Hij mag niet winnen! Lupu, luister naar me: laat hem niet winnen!'

'Kom mee.'

De man liet zijn geweer zakken en begon aan Alexandru te sleuren.

'Laat het recht zijn loop hebben.'

'Recht? Welk recht?' schreeuwde Alexandru. 'Het enige recht dat ze kennen is het recht van de sterkste, die hoofdmannen.'

'Nu is het mooi geweest!'

Ik zag een flits van zilver en rood en even later lag Alexandru op de grond. Uit zijn neusgaten gutste bloed. Ik wilde naar hem toe rennen.

'Blijf op je plaats! Vanaf nu beweegt er niemand meer!'

Lupus stem sloeg over.

'En nu wil ik jou horen toegeven dat je een moordenaar bent, Vulpe. Luister goed, allemaal.'

Arme, arme Vulpe. Hij had er nog nooit zo weinig als een moordenaar uitgezien als nu. Lijkbleek en vreselijk bang draaide hij met z'n ogen als een rund dat naar de slachtbank wordt gebracht. Hij probeerde oogcontact met de voda te

krijgen. Met m'n scherpe oren verstond ik hun laatste, woordeloze gesprek. Vulpe vroeg om hulp, maar de voda wilde hem die niet geven: Want zie je, Vulpe, dit is altijd al mijn plan geweest. En ik kom nooit op een beslissing terug.

'Ga door,' zei hij hardop tegen Lupu.

Lupu knikte.

'Blijf je zwijgen, Vulpe? Dan sterf je zonder biecht.'

Vulpe vestigde zijn blik op prins Radu. Zou hij hem helpen? Maar Radu stond even bewegingloos als Mara. Zijn armen hingen machteloos langs zijn lichaam en zijn ogen stonden treurig. Had hij dit verwacht? Of juist niet? Ik wendde me van hem af. Ik haatte hem om zijn afzijdigheid op dit moment nog meer dan Lupu en de voda, de beulen.

'Ga door,' zei de voda nog eens.

En met zijn ogen op hem gericht, ging Lupu door. Vulpe zakte ineen aan de voeten van zijn broer. Die had wraak genomen voor de levens van Stroe en Epure, een wraak die niemand eigenlijk gewenst had. Vulpe lag als een levenloze stropop op de stenen. Het schreeuwde en hilde in me. Ondanks alles was Vulpe nog steeds mijn vriend. We waren als vrienden aan deze onderneming begonnen. Een spannend avontuur had het ons geleken. Wie had ooit gedacht dat het zo zou eindigen? Ik zag de triomf in de ogen van de voda. Hij had het vanaf het begin geweten. Voor hem

bestond er voor alle misdaden maar één straf.

'Niet jij, maar ik heb gewonnen,' zei hij tegen zijn broer. 'Lupu, mag ik je feliciteren? Je hebt recht gedaan.'

Hij stak zijn hand uit. Lupu grijnsde. Was hij werkelijk trots op zichzelf? Hij pakte de uitgestoken hand. De mannen stonden een ogenblik stil tegenover elkaar. Dat beeld zie ik nog zo duidelijk voor me. En toen... flitste de andere hand van de voda naar voren. Hij greep het zwaard. Hij greep het en hief het. En even later lag Lupu naast zijn broer op de grond.

'Zo, dit gebeurt er met mensenkinderen die zich dingen toe-eigenen die te machtig voor hen zijn. Ze krijgen waar ze om vragen.'

De voda liet zijn zwaard zakken en hield het in zijn armen alsof het een kind was. Hij veegde er met tedere vingers het bloed af. Het was nu onmogelijk je te vergissen in wie hij was. Ook Blidaru's mannen zagen het nu. Slechts één moment twijfelden ze aan wat ze zagen. Toen draaiden ze zich om om te vluchten.

'Blijf hier!'

De stem van de voda deed hen op de plaats bevrozen.

'Wat... wat wilt u ons zeggen, heer?'' stotterde één van hen.

'Dat jullie geen lafaards moeten zijn. Jullie zijn hier, als ik

me niet vergis, gekomen om jullie meester te zoeken. En als jullie dappere mannen zijn, vertrekken jullie niet vóór jullie hem gevonden hebben.'

'Volgens Lupu Branistari zou hij hier zijn,' mompelde Blidaru, die nu maar een kleine, oude man leek.

Ja, daarmee heeft hij één keer de waarheid gesproken, die leugenaar van een Lupu. Hij is hier. En als jullie me durven te volgen, kan ik jullie naar hem toe brengen.'

De mannen keken elkaar besluiteloos aan. Eén van hen fluisterde iets in Blidaru's oor. Nu de aandacht van de voda even van ons afgeleid was, durfde ik naar Alexandru toe te rennen. Vulpe en Lupu waren dood, maar Alex leefde nog. Hij kreunde en hield zijn hand voor zijn bloedende neus. Ik wist niks beters te doen dan me beschermend over hem heen te leggen. Als we maar samen waren...

'Alex, Alex,' hilde ik.

Ondertussen waren Blidaru's mannen tot een besluit gekomen. Ze voegden zich aarzelend bij de voda.

'Als u ons echt wilt helpen, heer, dan zullen wij u volgen. Wij willen onze meester terugvinden om hem mee naar huis te kunnen nemen... hoe dan ook.'

Ze wilden weten of hun meester nog in leven was, maar de voda gaf hun geen antwoord. Hij gebaarde hun alleen mee te

komen. Hij liep naar de iconenwand. Voor de Koningsdeur bleef hij staan en vouwde zijn handen. Hij leek te bidden, maar de woorden van zijn gebed hadden meer weg van die van een bezwering. Het waren de woorden van een vreemde taal, die van de dieren, de bomen, stenen en ijzer. Er klonk een geluid als van het geritsel van honderden vleugels. Toen werd het stil. De voda en de mannen lieten ons achter en verdwenen achter de deur.

De kerk was plotseling erg leeg, donker en hol geworden.

Ik voelde hoe de kilte van de stenen in mijn lichaam doorgedrongen was. En bij het graf stonden Mara en prins Radu nog steeds alsof ze uit ijs gehouwen waren. Ik besepte dat er alleen maar doden om ons heen waren, levende en levenloze. Alexandru en ik waren de enigen die nog warm bloed in ons hadden. Die gedachte maakte me bang. Wat zou er met ons gebeuren als we hier bleven? Was het verbeelding of zag ik daar Mara haar armen al naar ons uitstrekken? Zou ik straks even levenloos in die armen liggen als dat kind dat ze geroofd had?

'We moeten opstaan,' fluisterde ik Alexandru in het oor.

Hij kreunde.

'Ik kan niet...'

'Het moet! Probeer het, Alex.'

Voorzichtig begon ik hem overeind te trekken en hield ondertussen een waakzaam oog op Mara. Ze bewoog nog niet. Alexandru stond wankelend weer op zijn benen, zijn handen als een kommetje onder zijn neus. Ik vroeg me af of Mara het bloed kon ruiken.

'Waar gaan we heen?'

'Blidaru's mannen achterna.'

Ik kon op dat moment niets beters bedenken. Ik wilde niet alleen zijn en de wapens van de mannen gaven me een gevoel van veiligheid. Misschien was het een domme beslissing.

'Waar zijn ze?'

'Verdwenen achter de Koningsdeur. Kom, Alex, dan gaan we daar ook heen.'

'Nee! Laat die deur gesloten!'

Prins Radu was plotseling weer tot leven gekomen. Hij sprak bijna dezelfde woorden als Alexandru in mijn opiumdroom.

'Als je verstandig bent, laat je die deur gesloten, Ion. Je wilt niet alle geheimen kennen!'

Ik keerde hem verbitterd de rug toe. Hij had ons niet kunnen beschermen. Waarom zou ik nog naar hem luisteren? We strompelden naar de iconenwand. Binnen in het heiligdom was het even donker als de eerste keer dat we

er geweest waren. De ruimte was leeg. De voda en Blidaru's mannen leken in het niets opgelost te zijn. Tastend, hand in hand, liepen we naar voren tot mijn voet opeens in het niets verdween. Ik deed haastig een stap achteruit.

'Wat is er?' mompelde Alexandru.

Hij was nu in het donker helemaal de kluts kwijtgeraakt.

'Blijf hier even staan,' fluisterde ik, 'ik moet iets onderzoeken.'

Op mijn knieën tastte ik voorzichtig de grond voor ons af. Er bleek een groot, langwerpig gat in te zitten dat precies de afmetingen van een altaartafel had. De zware tafel stond nu in een hoek tegen de wand geschoven.

'Wat is het?' vroeg Alexandru onzeker.

'Een geheime gang, denk ik. Maar wacht!'

Ik ging op mijn buik liggen en stak mijn arm in het gat. Ik wilde weten wat daar beneden was: een trap of niets meer dan een bodemloze put, een valstrik. Tot mijn opluchting voelde ik inderdaad stenen treden. Ik nam Alexandru bij de arm: 'Kom mee, Alex. Er is een trap daar. Voorzichtig naar beneden.'

Ik had haast om uit deze ruimte weg te komen. Mijn ogen waren veel sneller aan het absolute duister gewend geraakt dan anders en nu dacht ik, weggedoken in de donkerste

hoeken, gestalten te zien die me niet aanstonden. Misschien waren het beelden, maar zulke beelden waren nog nooit in een kerk van het ware, orthodoxe geloof gezien. Ze leken een beetje op de figuren op de deuren van de koepelruimte, maar hadden hun vleugels nu als een vlies om zich heengeslagen. We daalden de trap af. De treden leidden tot ver in de aarde. Net toen ik dacht dat er geen eind aan zou komen, hielden ze op. We stonden aan het begin van een lange tunnel die in het duister verdween. Van de voda en de mannen zagen we nog steeds geen spoor. Ik aarzelde of ik wel verder wilde gaan. Maar als ik dacht aan de vreemde wezens in de altaarruimte, deed ik dat nog liever dan teruggaan. We schuifelden de tunnel in. Ik liet mijn hand langs de wand glijden. Op de stenen had zich een dun laagje ijs afgezet. Hier en daar hingen lange, bleke plantenwortels die zich door kieren en spleten naar binnen hadden gedrongen. We waren nu diep in de buik van de aarde, daar waar allerlei kleine dieren hun winterslaap hielden. Vleermuizen hingen als zwart verdroogde vruchten aan de muren. Opeens zag ik iets dat me weer een beetje vertrouwen gaf. De tunnel splitste zich in tweeën en in de rechtergang bewoog een vaag schijnsel.

'Daar!' wees ik Alexandru. 'Zie je dat daar? Een lichtje!' Dat lichtje, niet groter dan een kaarsvlam, gaf ook hem weer hoop. Bovendien hoorden we stemmen. 'Vooruit, Alex! Daar zul je Blidaru hebben!' We begonnen struikelend te rennen.

Als we maar bij die mannen met hun geweren konden komen, waren we ten minste weer even veilig. Dat dachten we.

De dienaren van de edelman verdrongen zich voor een zware, houten deur die ze maar met moeite open konden duwen. De voda stond het van een eindje vermaakt aan te zien. Ik herkende deze plaats. Dit was de cel waar Mara me mee naartoe genomen had. We wrongen ons achter de mannen aan door de smalle opening naar binnen. In de cel brandde één kaars, een stompje dat bijna opgebrand was. De edelman lag op het kleed voor de icoon, opgebaard als voor zijn begrafenis. De wond aan zijn hoofd was schoongemaakt en zijn kleren waren rechtgetrokken. Ik vermoedde dat dit Mara's werk was. Ik tuurde naar het gezicht van de edelman. Ik kon er geen spoor van angst of pijn op ontdekken. Zijn doodsengel was blijkbaar genadig voor hem geweest. Zodra de mannen hun meester zagen, gingen ze jammerend om hem heen zitten. Blidaru nam zijn hoed af: 'Hij was zo'n goede meester.'

Ze knikten.

Ja, zo'n goede meester! Altijd vriendelijk voor ons. Godsdienstig ook. Gul. Nooit te zuinig als het om ons loon ging. We waren hem overal gevolgd!

'Overal?'

De stem van de voda deed hen opschrikken. Hij stond in de deuropening, met zijn hand tegen het kozijn. Zijn glimlach was misselijkmakend zoet. Instinctief schoof ik dichterbij de mannen toe. Ik zocht bescherming bij hen. Ze waren mijn soortgenoten en hadden niets te maken met die spoken uit het verleden die ons enkel en alleen als slachtvee zagen.

'Nee, Ion.'

De voda schudde zijn hoofd. Tegen mijn zin gehoorzaamde ik. Ik hield stil. Er moest nog iets gebeuren waarbij Alexandru en ik enkel toeschouwers mochten zijn.

'Overal?' herhaalde de voda.

'Overal!'

Blidaru rechtte waardig zijn rug: 'Hij was een meester voor wie zijn mannen door het vuur gingen. Geen slavendrijver zoals u... Heer Spietser.'

'Goed,' zei de voda, 'volg hem dan.'

Hij drukte een klein paneel in dat in het deurkozijn verborgen was. Wat er toen gebeurde? Het ging te snel om het te kunnen volgen. De grond voor mijn voeten verdween. Er opende zich een groot, zwart gat waarin het kleed verdween... en ook de edelman en zijn dienaren. De verrassing was zo compleet dat ze niet eens schreeuwden. De stenen vloer sloot zich weer en het leek of ze nooit bestaan

hadden.

Verbluft staarde ik naar de voda: 'Wat... wat gebeurde er?'

Hij lachte: 'Je moet de aarde waarop je staat nooit vertrouwen, Ion. Ze kan je zomaar opslokken.'

Hij pakte het stompje kaars en blies het uit.

'Misschien is het zwak van me, maar ik kan dat adderen-gebroed dat zich de adel van Roemenië noemt nog steeds niet uitstaan, en degenen die hen volgen al helemaal niet. Heb je hen gehoord, Ion? "Hij was zo'n goede meester." Ja, want hij betaalde hen gul en op tijd! Dat zijn dus jullie soortgenoten, Ion Brebu en Alexandru Fagu: mensen. Hebberige egoïsten en blinde dwazen! En, willen jullie hen volgen of willen jullie iets leren?'

Ik boog mijn hoofd.

'Ik wil niet sterven,' zei ik.

'Natuurlijk! Er is niets waar jullie mensen banger voor zijn dan de dood... Behalve misschien jullie spiegelbeeld. Nee, Ion, wees maar niet bang. Jullie zijn me meer waard dan deze mannen. Jij bent een goed mens, Alexandru en jij, Ion, jij en ik zouden strijdmakkers kunnen zijn. Daarom wil ik jullie het geheim van deze wereld laten zien.'

Hij nam ons beiden bij de hand. Zijn greep was zo stevig dat we hem wel moesten volgen.

We kwamen opnieuw bij de splitsing.

'Misschien vragen jullie je af waarom we nooit eerder van deze tunnel gebruikgemaakt hebben,' zei de voda met een glimlach, 'toen we ons spel van schapen en wolven speelden, weten jullie nog wel?'

Alexandru en ik zwegen. Een mooi spel was het geweest!

'Ik zal jullie vertellen waarom jullie niets van deze tunnel mochten weten,' ging hij verder. 'Er wordt namelijk gebruik van gemaakt door... anderen, wier pad je niet graag zou kruisen. De tunnel gaat diep, heel diep de aarde in en wat eruit naar boven komt, verdringt zich op een nacht als deze achter de deuren van het heiligdom, in de Ruimte van het Geheim. Ze willen graag naar buiten. Zullen we de deur openmaken, Alex en Ion?'

We stonden nu bij de trap. Ik was doodsbang, maar tegelijk was de verleiding om 'ja' te zeggen heel groot. Ik wilde weten wat zich daar in het donker verborgen hield. Ik beet op mijn tong, maar kon mezelf uiteindelijk toch niet inhouden: 'Ja. Laten we hem openmaken!'

De voda liet mijn hand los.

'Goed. Ren dan naar boven, Ion. Gooi de deur open en blijf rennen, zo snel als je kunt. Ga. Nu!'

Ik rende de trap op, zo snel als ik kon en misschien nog

wel wat sneller.

Ik lijk wel gek, dacht ik, maar toen ik boven aan de trap was aangekomen, merkte ik dat mijn angst door het rennen was verminderd. Ik voelde weer dat ik armen en benen had, een pompend hart en een hoofd waarmee ik kon denken. Ik was niet helemaal weerloos. En ik had een stem. Ik hees me uit het gat de altaarruimte in, haalde eens diep adem en slingerde toen de verschrikkelijkste vloek die ik kende het duister in. Dat ongedierte moest maar weten dat er met Ion Brebu niet te spotten viel! De vloek had meteen effect: alles wat zich in de ruimte verzameld had, ging met het geruis van een windvlaag op de vleugels. Ik sloeg me een weg door alle klapperende wieken en probeerde boven het gekrijs uit te schreeuwen: 'Kom maar op! Kom op! Ik ben niet bang!'

'Niet bang? Niet bang!'

Het was net of ik spottende stemmetjes en hoog gelach hoorde, vlak bij mijn oor. Enkele kleinere wezens klauwden zich aan mijn kleren vast.

'Lafaard! Lafaard! Leugenaar!'

Het gekrijs werd bijna ondraaglijk: steeds hoger en scheller. Waar was de deur? Waar was de deur? Eindelijk had ik de deurknop te pakken. Allerlei wezens drongen zich met hun stakige lichamen tegen me aan.

'Jaa! Jaa! Maak hem open!'

Er werden klauwachtige handen om de mijne gelegd, met nagels lang als messen.

'Ik ben niet bang!'

Ik schreeuwde wanhopig want ik werd bijna platgedrukt tegen de houten wand. Open die deur! Ik draaide de knop om...

Met een kreet van een leger dat tot de aanval overgaat, stoof de hele heidense troep langs me heen. Ik werd tegen de grond gesmeten. Voor ik viel, zag ik nog net een warreling van vleugels, lange, wapperende haren en hoornige staarten in het licht van de kaarsen in de kerk. Ze verdwenen door de openstaande hoofddeur in de nacht. Ik bleef als een vertrapte vod liggen in de deuropening. Achter me hoorde ik de volda zachtjes lachen: 'Ik zei toch dat je moest blijven rennen? Als je hen bij had kunnen houden, had je iets moois kunnen zien. Maar zoals de zaken nu staan... zul je je tevreden moeten stellen met een vreugdevuur.'

Ik probeerde overeind te krabbelen.

'V-vreugdevuur?'

Ja, ga maar buiten kijken. Als je me niet meer zult zien, Ion, denk er dan aan terug als mijn afscheidscadeau.'

Hij stak zijn hand uit en trok me overeind.

'Of zullen we elkaar nog eens zien, Ion Brebu? Dat vraag ik

me af.'

Ik luisterde nauwelijks meer naar wat hij zei. Vreugdevuur? Vreugdevuur? Wat kon hij bedoelen? Maar toen herinnerde ik me de stroper weer. Het petroleumvaatje. De geluiden in de schrijfkamer.

'Alex!' riep ik uit. 'Het huis van de starets staat in brand!'

Zonder op hem te wachten, rende ik de kerk uit. Buiten sneeuwde het nog steeds, maar de sneeuw had nu een rode gloed. De hele hemel leek in beweging te zijn: zwarte, vormloze vlekken rolden dreunend tussen de wolken door, alle sterren leken op drift geraakt te zijn, zich terughastend naar de verre hoeken van het heelal die hun thuis geweest waren vóór God hun plaats had vastgelegd. En tussen de sterren krioelde het van het leven. Alles wat op of in de aarde leefde leek vleugels gekregen te hebben. Ik zag honden, varkens, mensen, levenden en doden, en wezens die ik nog nooit gezien had. De strijders van vergeten oorlogen daalden langs de melkweg af op hun oorlogspaarden, omringd door vrouwen met haren van spinrag. Mannen reden op bezems en tonnen alsof het paarden waren en ranselden ze met zwepen af. Ook op de binnenplaats was alles wat normaal rustig op zijn plaats lag en op zijn plaats bleef, op de vleugels gegaan. Melkkannetjes, emmers, kisten en krukjes buitelden als herfstblaadjes door de lucht. Het was alsof je in de

koortsdroom van een gek terecht was gekomen. Ik zigzagde tussen al die dol geworden huisraad door. Naar het huis van de starets. Misschien was het nog niet te laat.

Het was te laat. Toen ik bij het gebouw aankwam, sloegen de vlammen uit het dak. En alle deuren waren gesloten.

33. Het slagveld aan het eind van de wereld

'Ion...'

Alexandru was achter me komen staan.

"We kunnen niet meer helpen, hè?"

Ik balde mijn vuisten. Ik wilde niet geloven dat het waar was.

'Ik droom,' zei ik hardop, 'knijp me, Alex.'

Hij schudde zijn hoofd: 'Doe niet zo raar, Ion. Het is waar.'

'Nee!'

Ik stampte op de grond.

'Dat wil ik niet! La dracu!Tuig! Tuig!'

Ik pakte een steen en smeed die naar de vlammen: 'Tuig!'

Het vlammetje van woede dat ik in de altaarruimte aangestoken had, werd een laaiend vuur. Op de een of andere manier moest ik het ze betaald zetten, die schoften, die een spel met ons gespeeld hadden. Al kon ik maar een steen gooien... Toen hoorde ik boven me het gierende gehinnik van wilde paarden.

'Crivat!'

Boven de gebouwen van Snagov donderden de hoeven van het spookpaard uit de nacht van onze eerste overval. De ruiter op zijn rug liet zijn zweep knallen en een ander volgde hem. Ik zag fladderende repen witte stof onder een zwarte mantel. Ze reden nu naast elkaar. Broeders.

'Tuig!'

Ik moest iets doen. Iets dat meer was dan het gooien van een steen. Ik zou ze het betaald zetten, als het moest met mijn blote handen. Maar hoe zou ik hen ooit in kunnen halen? Mijn machteloze woede zette me in vuur en vlam. Ik was nu nog razender dan toen in de nacht van onze inwijding. Er moest iets gebeuren of ik zou als een dolle hond alles om me heen aanvallen. Een rijdier. Waar kon ik een rijdier vinden dat Crivat in kon halen? Juist op dat moment buitelde er, als een dikke, ronde potsenmaker, een ton voorbij.

'Godvergeten rotting!'

Het leek of die ton met zijn capriolen de spot met mij en mijn woede dreef en voor ik wist wat ik deed, had ik me bovenop hem gegoooid.

'Aah!'

Het ding begon te bokken als een koppige ezel, maar ik klemde mijn armen en benen eromheen, vastbesloten om me niet af te laten werpen. Al moest ik er mijn nek voor breken, dit zou ik proberen!

'Kom op! Doe je best maar!' schreeuwde ik. 'Het zal je toch niet lukken!'

Steigerend, bokkend en buitelend raasde de ton de binnenplaats rond. Dan weer schoten we steil omhoog, dan weer liet hij zich vallen, zodat het leek of we te pletter zouden slaan. Maar ik gaf niet op en uiteindelijk had ik mijn rijdier bedwongen. Het hing stil boven de daken van Snagov. In het oosten zag ik de laatste fladderende vleugels aan de horizon verdwijnen.

'Daarheen! Hen achterna! Hu! Vooruit!'

Ik mepte op het hout achter me of het de kont van een paard was. Met een schok die me bijna in de diepte deed tuimelen, kwam de ton in beweging. We vlogen sneller over de wereld dan een vogel ooit gedaan had. Het woud, de

dorpen en de bosmeertjes maakten plaats voor rietvelden en kronkelende rivierarmen. Daarna zag ik alleen maar water en uiteindelijk niets meer dan een grijze mist. De wind joelde om mijn oren en bevroor mijn adem. Ik sloot mijn ogen. Deze snelheid was te veel voor een mens. Het voelde alsof m'n kop uit elkaar zou spatten, dat ik lid voor lid uit elkaar getrokken zou worden.

'Idioot!' schold ik op mezelf. 'Het is je eigen schuld. Je hebt hier niks te maken!'

Deze wedren was niet voor stervelingen zoals ik. Dit was de nacht van de strigoi en verstandige mensen bleven thuis.

Het werd alleen maar erger. "We hadden de achterblijvers nu ingehaald. Ze bliezen en sisten en de krijgers probeerden me met hun speren te steken. Ze wisten dat ik hier niet hoorde. Ik maakte me zo klein mogelijk en probeerde te bidden. Maar dat lukte me werkelijk niet meer. Het klopte, bonkte en dreunde in m'n kop.

Straks ga ik kapot, dacht ik.

Er zou zo wel een ader barsten en m'n hoofd zou vol bloed stromen. Ik zou bewusteloos raken en me laten vallen. Ik voelde me al een beetje suf worden, alsof de druk alle gedachten uit m'n hersenpan perste.

Maar toen kwam er een eind aan de reis. Ik hoorde om me heen gejuich opklinken en wist dat ons reisdoel in zicht was

gekomen. Alle ruiters vuurden hun rijdieren nog één keer aan in een wilde race om als eerste aan te komen. Ik opende angstig mijn ogen. Voor ons lag een kaal rotsplateau, scheef en gebarsten als een oud tafelblad. Er groeide geen sprietje gras. Cirkelend begonnen de ruiters te dalen, maar mijn rijdier had een andere landing in gedachten: het begon weer te bokken. Ik was daar niet op voorbereid en verloor mijn evenwicht. Ik tuimelde voorover de diepte in.

Met een klap kwam ik op de rotsen neer. Het leek of mijn lichaam als een porseleinen vaas in duizend stukjes uiteenspatte. Het werd zwart voor mijn ogen, maar op die duisternis volgde niet nog meer duisternis. Nee, het donker veranderde in een zwak, kil licht. Ik sperde mijn ogen wijd open. Hoe was het mogelijk dat ik nog leefde? Ik betastte mijn armen en benen. Ja, alles zat nog op zijn plaats... Maar toch was er iets anders. Ik bekeek mezelf eens goed. Waar waren mijn kleren gebleven? En het lichaam dat ik nu zag, dat was toch niet het mijne? Het was te bleek, veel te mager... De huid was bijna doorzichtig en zat als een vlies tegen de botten gekleefd. Ik zag een netwerk van blauwe aderen zich als klimplanten over de ledematen slingeren. Het was het lichaam van iemand die dood was, of nog niet geboren. Afzichtelijk en tegelijk wondermooi. Staalhard en sterk. Ontdaan van alle menselijkheid. Ik was er trots op. Lenig als een dier sprong ik overeind en keek om me heen. Mijn ogen

waren scherper dan ooit. Het licht van het handjevol sterren aan de hemel was genoeg om de hele vlakte te kunnen overzien: een van ouderdom gebarsten landschap met hier en daar een stille, wachtende figuur. De waakzame stilte was vol geluiden: het ruisen van het bloed in mijn oren, het pompen van mijn hart, mijn ademhaling: in, uit, in, uit, in, uit. Waar wachtten we op? Op een teken. Wanneer zou het komen? Ik wist niet wat er stond te gebeuren, maar toch trilden mijn spieren van opwinding en ongeduld. Het kwam met het ruisen van de wind. Het leek of er een geweldige storm uit het binnenste van de aarde losbrak. Het ruisen werd loeien. En toen klonk die kreet. Hoog, schel en rauw, vol woede en bloeddorst, maar ook vervuld van een eigenaardig soort wilde vreugde... Op verschillende plaatsen werd de kreet beantwoord en ook ik opende mijn mond om mee te schreeuwen. Ik schreeuwde met heel mijn lichaam, tot dezelfde razernij die in die kreet geklonken had ook van mij bezit genomen had. Net zoals in de nacht van onze inwijding wilde ik iets of iemand hebben om tegen te vechten. Ik loerde om me heen. Niet ver van me vandaan stond een wezen dat nog het meest op een vogelverschrikker leek. Hij had een vale hoge hoed op zijn hoofd en om zijn lange, houtherig opzij gestrekte armen wolkte een cape. Hij deed me aan één van Lupus rietpoppen denken. Ik begon naar hem toe te sluipen, grommend als een valse hond. 'Kom op. Kom maar op',

betekende het.

De vogelverschrikker leek me niet op te merken. Hij bleef onbeweeglijk staan.

Mooi zo, dacht ik en dook een eindje achter hem in elkaar. Ik maakte me gereed voor de sprong...

Maar toen bleek mijn prooi toch niet zo onoplettend te zijn geweest. Er knalde een zweep en een lang hennepkoord danste mijn richting uit. Ik kon nog net op tijd bukken.

'Mis!'

Ik lachte kwaadaardig. Woedend gooide de vogelverschrikker zijn zweep weg en sprong op me af.

'Ja, goed zo! Kom maar!'

Hij kwam met zijn volle gewicht op me neer. We vielen samen op de grond. Zijn klauwen grepen zich vast in mijn haar en trokken mijn hoofd opzij. Er moest bloed vloeien. Maar niet het mijne! Ik balde mijn vuist, die wel een klomp metaal leek, en stootte die tegen zijn kaak. Schreeuwend viel mijn tegenstander opzij, met zijn handen voor zijn gezicht. Het leek wel of ik zijn kaak verbrijzeld had. Verbaasd en ook verrukt over het resultaat van mijn slag, kwam ik overeind. Ik wilde zijn gewonde gezicht zien: het bloed, de pulp, de botsplinters... Ik boog me over hem heen en trok zijn handen weg.

'Haaa!

Ik was te dichtbij gekomen. Roofdier tanden beten zich vast in het vlees van mijn nek. Ik worstelde om te ontkomen, maar dat had alleen tot gevolg dat die tanden zich nog grimmiger vastbeten. Ik merkte dat hij het opwellende bloed opzoog. Even raakte ik in paniek, zoals een kalfje dat door een wolf gegrepen is, maar toen wist ik wat ik moest doen. Ik had mijn handen nog vrij. Met enige moeite kreeg ik de arm van mijn tegenstander te pakken en zette mijn tanden in zijn hand. Ik begon aan de vingers te rukken. De wijs- en middelvinger scheurden los en de beet verslapte. Ik wrong me los. Nu zou ik met hem afrekenen.

'Niet zo haastig, boerenzoon!'

Verbaasd bleef ik staan. Het was vreemd op deze plaats in de mensentaal aangesproken te worden.

'Je hebt je uitstekend geweed. Beter dan ik gedacht had. Ik kijk ervan op.'

Grommend deed ik een paar stappen achteruit. Ik wist niet wie deze vreemdeling was en dat zinde me niet.

'Blijf daar staan, boerenzoon! Je zou me kunnen doden, daar ben je zeker toe in staat. Maar voor je ondoordachte dingen doet, wil ik je de keus geven... wil je mijn dood of...'

Hij hief zijn arm op en in zijn hand verscheen een lange,

metalen speer. Het was een machtig wapen. Hij zou me een nog gevaarlijker krijger maken dan ik al was, onoverwinnelijk haast. Ik jankte als een hond. Ik wilde hem hebben. Ik wilde hem dolgraag hebben.

'Heb je je keuze gemaakt, boerenzoon?'

Ik knikte hijgend. Ik wilde die speer. Die speer. Mijn tegenstander lachte: 'Ik had niets anders verwacht, Ion Brebu.'

Even aarzelde ik. Er dook een herinnering uit een ander leven in mijn hoofd op, maar die verdween weer even snel als hij gekomen was. Ik pakte de speer aan. Op dat moment was mijn tegenstander verdwenen. Ik hoorde alleen nog een zacht, triomfantelijk lachen tussen de sterren boven me. Ik haalde mijn schouders op. Ik had gekregen wat ik wilde hebben en dat was het enige wat telde. Nu wilde ik opnieuw het gevecht aangaan. Om me heen was een veldslag aan de gang die zijns gelijke niet kende. Ontelbare wezens, mooie en afzichtelijk lelijke, lichte en duistere, engelen en demonen bevochten elkaar met zwepen, stokken en zeisen. Bloed stroomde door de geulen van de gebarsten aarde. Het was hels en hemels tegelijk. Met hoeveel tegenstanders ik gevochten heb en hoeveel ik er verslagen heb, weet ik niet meer. De euforie van de strijd had me in zijn ban. Ik genoot en was trots op de striemen op mijn huid. Bloedend en gewond zocht ik telkens weer nieuwe tegenstanders op en

nooit nam mijn kracht af. De strijd was een spel, het mooiste en opwindendste spel dat er op de wereld bestond! Ik wilde dat het eeuwig bleef duren. Maar de nacht ging voorbij. Eén voor één legden de strijders hun wapens neer. Ze volgden de stromen van bloed in de diepe groeven van het rotsplateau en bleven uiteindelijk aan de rand ervan staan. Er was daar een diepe afgrond, zo diep dat zelfs mijn scherpe ogen de bodem niet konden zien. Over de rand stroomde een reusachtige waterval van bloed. Met tegenzin voegde ik me bij de anderen. Ik was de strijd nog niet beu en hield mijn speer in de hand. Blijkbaar stond er weer iets te gebeuren. Iedereen wachtte: de demonen en de engelen, de spoken, de krijgers en de vrouwen, hand in hand, alsof ze zich weer verbroederd hadden. Beneden in de diepte worstelden een rode en een zilveren bal zich uit de duisternis. Het waren de zon en de maan. Samen stegen ze steeds hoger en hun stralen, zilveren en gouden sluiers, vielen over het land aan onze voeten. Er strekte zich een landschap van eindeloze graanvelden uit, gevoed door de rode waterval. De akkers zouden het volgende jaar weer gewas voortbrengen.

Heel lang stonden we alleen maar te kijken. Gele halmen. Zwarte aarde. Het drong nu pas tot me door hoe dor het land achter me was. Het was zo troosteloos als de dood... en voor ons lag het leven. Ik wilde hier niet blijven. De zon en de maan waren nu op hun hoogste punt gekomen. Hun stralen

bereikten de waterval die in een lange lap kostbare zijde leek te veranderen, met een patroon van gouden en zilveren draden. Het was prachtig. Ik vergeet het van mijn leven niet. Als een kind strekte ik mijn handen uit. Ik wilde die lap aanraken... Maar er was iets dat mijn hand tegenhield. Ik kon er niet bij komen. Ik gromde kwaad en probeerde het nog eens. Het mislukte. Ik hoorde dat er hier en daar gelachen werd: 'Dat lukt je niet, mensenjong. Dat zal je nooit lukken.' Ik werd opzij geduwd. De menigte drong naar voren, naar de rand van de afgrond. Ik zag een vrouw met wapperende blonde haren haar armen uitstrekken of ze op de vleugels wilde gaan. Ze wierp haar hoofd in de nek en liet zich voorovervallen. Ze gilte en schaterlachte tegelijk. De anderen namen haar kreet over en volgden. Allemaal stortten ze zich in de rode waterval. Ik bleef als enige achter. Het mooie landschap verdween. Er dreven zwarte wolken over. Teleurgesteld stond ik op. Ik durfde de sprong niet te wagen. Ik gluurde over mijn schouder naar de dode vlakke achter me. Wat haatte ik die! Moest ik hier nu achterblijven? Waarom? Waarom? Waar had ik dat aan verdiend? Maar er was op die hele vlakke niemand die me antwoord kon geven en in de hemel erboven ook niet. Als een woedend kind begon ik tegen de hoge sterren te schreeuwen: 'Waarom moet ik hier blijven? Het is niet eerlijk! Het is niet eerlijk, horen jullie!'

Maar de sterren hoorden me niet. Natuurlijk hoorden ze

me niet. Ze hebben geen oren en geen hart. Ze bleven stil en die stilte was groter dan de hemel en alle sterren. Hij slokte elk geluid op, ook mijn stem. Ik kon schreeuwen wat ik wilde, niemand zou meer aandacht aan me schenken dan aan een piepende muis. Er was niemand die naar me wilde luisteren. Was er wel iemand die kon luisteren?

'Nee!'

Woedend probeerde ik die gedachte uit mijn hoofd te schudden. Ik pakte mijn speer op en rende naar het midden van het plateau. Op de een of andere manier moest ik de dorre, droge aarde dwingen naar me te luisteren. Ik hief de speer hoog en stootte hem zo hard als ik kon tussen de stenen. Tegelijkertijd liet ik me met gestrekte armen voorovervallen met een kreet waarin al mijn onmacht en opstandigheid doorklonken. Ik bleef bewegingloos liggen, terwijl het laatste restje leven uit me wegvloeide: een naakt, uit het nest gevallen vogeltje, met een geknakte nek.

Ik zou zeker in het duister weggegliden zijn als die stem niet geklonken had: 'Wat is vormloos als modder, maar harder dan graniet?'

Iemand lachte, een zachte, spottende lach.

'Wat draagt een kroon zonder zijn eigen meester te zijn? Wat heeft ogen maar kan niets zien? Dat is een mens.'

Met moeite tilde ik mijn hoofd op. Vaag zag ik twee

mannen op prachtig opgetuigde paarden. De één droeg een rode mantel, de ander een witte, maar voor de rest waren ze volkomen gelijk. Koninklijk en hoog verheven boven mij hier in het stof.

'Begrijp je het een beetje, Ion? Je hebt de oplossing van mijn raadsel immers gevonden... en het geheim van deze wereld ontdekt.'

Ik kon niet antwoorden. Het gewicht van de woorden drukte alle lucht uit me. Voor één moment kon ik zien: ik zag de beide broers zoals ze werkelijk waren, niet zoals onze ogen hen gemaakt hadden. Net als Mara, die door de woorden van een boer tot vampier was gemaakt, vormden onze verwachtingen hen tot wat wij graag wilden dat ze zouden zijn. Op deze plaats werden verwachtingen echter niet ingewilligd en wensen niet verhoord. Hier telde alleen de waarheid.

'Heb je nooit horen vertellen dat de duivel en de Goede God eens broeders waren?'

Ik was nu bijna bereid dat te geloven. Tegelijkertijd beseft ik dat er met die gedachte niet te leven viel. Nog één keer probeerde ik diep adem te halen en schreeuwde ik zo hard als ik kon: 'Leugens!'

34. De ontsnapping

'Ion! Ion! Wat is er? Wat droom je?'

Stevige handen pakten me vast en schudden me dooreen.

'Word wakker!'

Was dat niet een bekende stem? De stem van Miron. Maar dat kón niet. Ik worstelde me terug naar de werkelijkheid. Het was echt waar. Daar was Miron's gezicht. Daar waren zijn handen. Zijn ogen stonden bezorgd. Was deze verschrikkelijke nacht dan maar een droom geweest? Nee, dat was hij niet. Het huis van de starets brandde en de weerschijn van de vlammen danste over de binnenplaats. Het was zeker geen droom geweest. Ook de veldslag aan het eind van de wereld niet, ook al was ik er misschien alleen maar in de geest

naartoe gereisd. Ik werd niet opgelucht wakker uit een nachtmerrie. De nachtmerrie was maar al te waar. Toch was ik blij Miron te zien. En daar waren ook Preda, Dan, Alexandru en Christian. Ze waren nog allemaal in leven en zaten met bleke gezichten om me heen. Ik deed een paar keer mijn mond open, maar slaagde er niet in een woord over mijn lippen te krijgen.

'Doe maar rustig aan,' zei Miron.

Hij leek te begrijpen dat ik van heel ver moest komen.

'Wat is er gebeurd?' wist ik uiteindelijk uit te brengen.

'Met jou? Dat weten we niet. Alex zei dat je opeens tegen de grond sloeg. Maar als je wilt weten wat wij meegemaakt hebben... Wij hebben ons leven aan een beschermengel te danken.'

Hij wees naar een gehurkte figuur die net buiten de lichtkring van het brandende huis zat. Het was Mara. Ik zag haar ogen onder haar omslagdoek fonkelen. Ze was haar meester ongehoorzaam geweest. Ik vroeg me af wat het haar gekost had.

'Ze liep gewoon midden tussen de vlammen door,' vertelde Preda. 'We dachten dat het de Heilige Moeder Maria was die ons kwam helpen.'

'Maar de Heilige Moeder is ze niet...' vulde Miron

fluisterend aan, 'Ze moet een... zijn.'

Hij vormde het woord geluidloos met zijn lippen.

'Ja,' zei ik schor, 'dat is ze ook. Wat had je dan gedacht?'

Ik kon het rustig zeggen, want ik had te veel vreemds meegemaakt om voor Mara nog bang te zijn.

'Waar zijn de anderen?' vroeg ik, om me heen kijkend.

'De anderen? Ver weg. In veiligheid. Zij wel!'

Miron spuugde woedend-wanhopig op de grond.

'Zij waren het eerst bij de boten, samen met de zigeuners en de stropers. Je begrijpt zeker wel dat er voor ons geen plaats meer was.'

'En nu zitten we hier. Samen met...'

Preda wees over zijn schouder.

'Wanneer zou ze honger krijgen, denk je?'

Er was niemand die om zijn wrange grapje lachte. Ik keek over de bange hoofden van de rovers heen naar Mara. Met de onverschilligheid van een kat die wacht tot de muis die ze gevangen heeft, zal proberen te ontsnappen, zat ze te doen of wij haar niet interesseerden. Maar ik wist dat ze haar oren gespitst had en elk woord, zelfs dat ene woord van Miron had opgevangen. Het was waar, ze was onbetrouwbaar. Maar ze had ons gered, Preda, Miron en de rest en mij ook toen ze

me naar Alexandru in de schrijfkamer bracht. Waarom zou ze ons gered hebben om ons later te doden?

'Misschien kan ik met haar praten...' stelde ik voor. 'Ik denk niet dat ze mij iets zal doen...'

Niemand probeerde me tegen te houden. Dan en Preda hielpen me op mijn benen, waarschijnlijk blij dat zij niet degenen waren die deze taak op zich moesten nemen. Nog duizelig van mijn droom liep ik naar Mara toe. Ze speelde met een rond steentje dat ze op de grond gevonden had en deed alsof ze mij niet zag. Ze had een vreemde trek om haar mond die een lach moest voorstellen. Ik vermoedde dat ze haar best deed om niet te huilen. Ik knielde voor haar, zo dichtbij als ik maar durfde.

'Mara?' vroeg ik. 'Mara? Mara?'

Ze haalde haar mouw langs haar ogen.

'Hij komt niet meer terug, Ion. Ik ben ongehoorzaam geweest.'

'Je hebt levens gered,' zei ik.

'Mensenlevens. Die zijn niets waard,' zegt hij. 'Ik had het niet moeten doen... Het was zwak van me. Maar ik wilde hen niet zien branden als die zwervers toen in Tirgoviste.'

Ze sloeg haar armen om haar knieën en wiegde op haar hurken heen en weer.

'Nu ben ik helemaal alleen.'

Ik had geen antwoord op haar verdriet. Ik durfde haar niet aan te raken en ook geen woorden uit te spreken die ons weer dichter bij elkaar zouden brengen. Ik besloot maar botweg terzake te komen: 'Mara, we hebben een boot nodig. Weet jij of er op dit eiland nog één verstopt is?'

'Een boot...'

Ik zag haar pupillen klein en scherp worden, alsof ze uit haar trance van verdriet en eenzaamheid ontwaakte. Het beviel me helemaal niet. Het kon zijn dat er in Mara's brein een plannetje was ontstaan waar ik liever niet aan wilde denken. Ze stond op en legde mijn hand tussen haar kleine, koude handen. Ik keek ernaar. Het waren net ivoren handjes, gesneden door een heel bekwame beeldhouwer, sierlijk, met pietepeuterig kleine lijntjes en nageltjes, maar veel sterker dan je zou verwachten.

'Wil je meekomen?' vroeg ze poeslief, maar haar handjes spraken een heel andere taal: **Kom mee, jij!** En als je niet wilt, dan zullen wij je meeslepen!

'We moeten Mara volgen,' zei ik tegen de anderen. 'Mara weet een boot.'

Het klonk zo'n beetje als: 'Loop maar achter mama aan, biggetjes, de boer heeft ons een mooi, groot mes te laten zien.' Toch wist ik dat ik in groter gevaar verkeerde dan zij. Als

we aan de overkant zouden willen komen, zou iemand de veerman moeten betalen en ik was bang dat ik die iemand zou zijn.

Mara bracht ons naar de waterkant. Daar bij de wilg lagen onze eerste boten, de boten die Beldie gemaakt had, alsof er niets gebeurd was. Had iemand ze daar teruggebracht of hadden ze daar al die tijd gelegen? Dat was best mogelijk. Ik was vannacht in staat alles te geloven.

'Die boten zijn nooit weg geweest,' zei Mara alsof ze mijn gedachten kon raden. 'Jullie moeten niet vergeten hoe mijn meester mensen bedriegen kan.'

De rovers letten niet op haar woorden, maar stoven meteen op de boten af en begonnen ze op verborgen gebreken te controleren.

'Deze lijkt prima in orde.'

'Deze ook.'

'Kijk nog maar eens goed...'

Ik bleef staan, naast Mara. Niet omdat ik dat wilde, maar omdat ik niet anders kon. Haar handen lagen nog steeds als ijsklompjes om de mijne heen. Miron en Christian begonnen de eerste boot in het water te duwen.

Straks gaan ze weg zonder mij, dacht ik, ze zijn in staat me te vergeten.

Ik deed mijn mond open en er kwam een klein, hulpeloos geluidje uit dat niemand hoorde, behalve Mara. Ze kwam vlak bij me staan, dichtbij genoeg om me woorden in het oor te kunnen fluisteren die de anderen niet konden verstaan: 'Wil je met hen meegaan, Ion? Denk je dat je je nog thuis bij hen zult voelen?'

Als je haar stem had kunnen horen... Vol tegengestelde nuances, listig lispelend, hees smekend, bedrieglijk helder. Een stem die van alles probeerde te maskeren en te verhullen. De stem van een echt nachtwezen. Je was er net zo van in de war geraakt als ik.

'Ik weet waar je geweest bent, Ion. Je kunt niet meer met hen meegaan, je zou niet meer met hen kunnen leven. Ze zijn onwetend. Stomme schapen. Je hoort bij mij.'

'Laat me niet alleen. Laat me niet alleen, mensenkind. Ik zal zo eenzaam zijn. Altijd alleen, altijd in de stilte. Kom bij me, boerenzoon en geef me een kus. Dan zal ik ook jou kussen.'

Je zult hen nooit meer zien! Je bent een schaap en ik ben de wolf, Ion, en ik heb je uit de kudde gehaald. Je kunt niet ontsnappen. Ik ga je vangen, vangen, vangen. Ik ga je opeten.'

Die drie stemmen klonken door elkaar uit één mond. Ik weet niet welke van de drie het gevaarlijkst was, maar de boodschap was gelijk. Er werd gevraagd, gesmeekt en geëist

dat ik hier zou blijven, een gevangene van Snagov, voor de rest van een lang, lang leven. Ik zag de anderen in de boten stappen. Alleen Alexandru stond nu nog op de kant. Hij was de enige van de rovers die scheen te vermoeden wat er aan de hand was. Met ronde ogen van angst deed hij een stapje naar ons toe. Zonder de rand van de boot los te laten, strekte hij zijn arm naar me uit, alsof ik een drenkeling was die hij wilde redden.

'Kom, Ion. We moeten naar huis.'

Ik begreep wat hij bedoelde. We moesten naar huis. Het dorp was de enige plek waar we thuishoorden. Snagov huisvestte te veel verleden om er als mens te kunnen wonen.

Heel voorzichtig probeerde ik mijn hand tussen Mara's handen vandaan te trekken. Ze begon te trillen. Van de honger dacht ik, maar er gebeurde niets. Toen zag ik de tranen op haar wangen, rond als parels, bloedrood.

'Ga maar,' zei ze. 'Ik wens jullie alle goeds en, voor wat het waard is uit mijn mond, God zij met jullie.'

Ik bleef haar even ongelovig aan staan kijken, toen rende ik, zonder nog om te kijken, naar de boten.

Het sneeuwde nog steeds. We konden geen hand voor ogen zien. We roeiden wat we konden, maar de kant kwam niet in zicht.

Preda vloekte. 'We varen rondjes.'

Er waren momenten dat we wilden opgeven en de peddels stilhielden. Ik luisterde naar het gekabbel van het water, naar de gedempte kreten van de watervogels en het zachte gefluister van een briesje wind. Eén keer zou ik gezworen hebben dat ik onder me, in het water, klokken hoorde luiden. Ik moest denken aan het grote meer dat de gestorvenen moesten oversteken op weg naar het dodenrijk. Waren wij daar nu ook naar op weg? Nee, de morgen kwam en in de goudkleurige gloed van de vroege zon zagen we hoe dicht we bij de kant waren. We hadden het gered. We waren Snagov ontsnapt.

Deel III

Uit de kronieken van Snagov Voda Radu cel Frumos

Ik zal nooit meer oorlog voeren. Misschien is dat gemakkelijk gezegd: ik kdn het niet meer. Maar ik wil het ook niet meer. De bladzijden die ik nu schrijf, zullen de laatste van deze kronieken zijn. Vernederd en getroffen door een ziekte die men alleen fluisterend uitspreekt, ben ik een invalide geworden die de rest van zijn dagen in een kloosterbed vol luizen moet doorbrengen. Als Vlad hiervan hoort, zal hij tevreden zijn. Hij zal me overleven. Mijn lichaam sterft onder mijn ogen af. Ik herken mezelf niet meer en niemand herkent mij nog. Als straks ook mijn verstand het begeeft, zal er van mij niets anders meer over zijn dan deze

boeken en misschien zullen ook zij vergaan. Waarschijnlijk zal niemand het de moeite waard vinden ze te bewaren. Onder de prinsen van Wallachije ben ik niet bijzonder geweest. Ik heb nooit iets groots gepresteerd.

Ik ben niet bang voor het oordeel van welke god ook. Ik heb altijd geprobeerd het goede te doen, al zal ik volgens sommige verzuurde godgeleerden wat te veel van het leven en de liefde gehouden hebben. Waar ik echter wel bang voor ben, is het lijden vóór dat oordeel. Ik heb nu soms al van die vreemde waanvoorstellingen. Het kunnen visioenen zijn, maar ook beelden die opduiken in een afstervend brein. Ik zie Vlad en mij voor me, zoals toen we jong waren, naast elkaar op één troon, met beneden ons, in de diepte, de hele aarde. Als gieren speuren we met scherpe ogen het land af, onze oren gespitst op wapengekletter, diep snuivend om de geur van bloed op te vangen. En als we dan een plaats zien waar oorlog is, laten we ons vallen en landen midden tussen het strijdgewoel, ieder bij een andere partij. Soms ben ik bang dat die droom, of wat het ook is, een voorbode is van ons leven na de dood. Dat we onvergankelijk als steen en ijzer voort zullen blijven bestaan in een wereld vol strijd. Op andere momenten denk ik dat het alleen de herinneringen zijn aan de oorlog tussen Vlad en mij.

De laatste hoofdstukken van die strijd moeten nog geschreven worden. Ik zal dat nu doen, nu ik me nog alles

helder herinner. Vooral die laatste nacht wil maar niet in het niets van de waanzin verdwijnen.

Ik herinner me dat ik in mijn tent wachtte op de duisternis, me afvragend of ik zou gaan slapen of niet. Ik aarzelde. Als ik zou gaan slapen, zou ik de beelden die me bleven achtervolgen in mijn dromen zien, als ik wakker bleef, zouden ze zich op het tentdoek afspelen. Het was me om het even. Ik propde de kussens achter mijn rug op en besloot maar af te wachten. Misschien zou ik vanzelf wegdommelen en morgen fit en uitgeslapen opstaan voor de beslissende slag. Deze bloederige oorlog zou ten einde komen met de dood van Vlad of die van mij. Maar waarschijnlijk zou het Vlads dood zijn. Ondanks alles was de strijd voor mij gunstig verlopen. De nacht na de overval op ons kamp had Mehmed me bij zich geroepen. Hij wilde Wallachije verlaten, zei hij, en zou mij een deel van zijn troepen geven om het land te veroveren. Ik zou prins zijn, regerend volgens zijn regels, maar wel heerser van een zelfstandig land, met zijn eigen godsdienst, vlaggen en munten. Het plan Wallachije te veroveren, was opgegeven. De sultan van het grote Osmaanse Rijk wist zich verslagen, al waagde niemand het het woord 'nederlaag' in zijn buurt uit te spreken. In Constantinopel zou een groot overwinningsfeest gevierd worden, terwijl 's nachts het gehavende leger de poorten binnengesmokkeld werd.

Ik vierde, verborgen in mijn binnenste, mijn eigen

overwinningsfeest, compleet met muziek, vuurwerk en vreugdekreten. Dit onwillig gegeven geschenk nam ik met beide handen aan. Ik bedankte Mehmed met alle uitbundigheid van een verwende minnaar die eindelijk zijn zin krijgt, maar liet hem niet merken wat ik eigenlijk dacht: nooit meer! Nooit meer zal ik zo met je samen zijn. Nooit meer! Dit moment was de overwinning waar ik de hele oorlog naartoe gewerkt had. Hiervoor had ik een wapenrusting laten maken, een maliënkolder met blinkende ringetjes en een helm die van mijn gezicht een masker van wreedheid maakte. Aan deze overwinning had ik gedacht toen we op de oevers van de Donau stonden, turend naar de onheilspellende chaos van bomen, klimplanten en struiken aan de overkant. Dit vooruitzicht had me de moed gegeven tegen Mehmed te zeggen: 'Laat mijn mannen eerst gaan.' Terwijl ik gekotst had bij de stapels door de maden aangevreten lijken zonder benen, zonder hoofd, hadden mijn spionnen hun werk gedaan. Met suikerzoete fluisterstemmen verspreidden ze mijn boodschap in Vlads kamp: 'Mannen van Wallachije,' zeiden ze, 'wat zal de toekomst van jullie land zijn als deze strijd voortduurt? Het Osmaanse leger mag nu verslagen lijken, maar als jullie dat denken, kennen jullie de macht van de sultan niet. De legermacht die zich nu terugtrekt, zal terugkomen, groter en vastbeslotener. En wat zal er dan van jullie overblijven? Nu al is er geen vee, geen voedsel meer

over in dit land. Jullie mannen kunnen niet leven van heldenmoed alleen. Ons mooie Wallachije zal veranderen in een woestenij en waarom? Omdat jullie de zijde hebben gekozen van die goddeloze man die zoveel ellende over ons land heeft gebracht. Waarom komen jullie niet tot een vergelijk met sultan Mehmed? Jullie hebben zijn plechtige belofte dat Wallachije een zelfstandige natie zal blijven, op voorwaarde dat deze prins verdreven zal worden. Slechts een geringe prijs voor vrede. Overweeg dit voorstel. Jullie zullen er niet slechter van worden.'

En omdat ze echte bojaren waren, overwogen ze het, zagen de voordelen en namen mijn voorstel aan. Ze verlieten hun prins en meldten zich met hun mannen, wapens en mooie beloften van hulp en trouw bij mijn tent. Nog maar nauwelijks hadden ze van partij gewisseld, of ze begonnen hun oude meester te vervloeken: 'Hij is wat men uit zijn naam al kan raden', zeiden ze; 'En de Duivel hale 'm!'

Wat had mijn broer het me gemakkelijk gemaakt! Vlad verloor de strijd op het moment dat het Osmaanse leger het land uit trok. Hij had nu nog één broeder over waarop hij hoopte, de koning van Hongarije, de zoon van Janos Hunyadi, die zijn vaders droom had verwezenlijkt door na de dood van de troonopvolger de troon en de kroon te grijpen. Ik wist dat Vlad zou proberen de Hongaarse grens te bereiken en op de weg daarheen lag Poenari, het kasteel van

bloed, zweet en tranen. Daar stonden nu, in het dal beneden, onze tenten en kanonnen. Morgen zouden we de beslissende aanval wagen. Ik keek naar mijn zwaard, dat tegen een tentpaal stond, en mijn boog die daar vlakbij lag. Voor de morgen kwam, moest ik tussen die twee gekozen hebben.

Die nacht vroeg ik me af of Vlad en ik voorbestemd geweest waren elkaar te haten. We waren geboren met twee verschillende karakters, zo verschillend als Kaïn en Abel. Maar moet dat wat we in een ander niet begrijpen altijd tot wantrouwen en haat leiden? Ik was als kind niet bang geweest voor het onbekende. De reis naar het Osmaanse Rijk was voor mij een machtig avontuur geweest, waarbij ik gretig als een ekster nieuwe indrukken, geuren, geluiden en beelden, had verzameld. Zelfs het paleis in Adrianopel, in principe een gevangenis, was ik als een huis, een heel groot en sprookjesachtig huis, gaan beschouwen en in de ruwe taal van de Osmaanse soldaten had ik evenveel muzikale klanken ontdekt als in het Perzisch. Vlad had zich opgesloten in zijn eigen wereld. Gelijk een kauw in een rotsspleet had hij alleen en in het duister zijn haat uitgebroed als een ei. Het kuiken erin was misvormd geraakt, had klauwen, tanden en schubben gekregen en was uiteindelijk als een draak uit de schaal gebroken. Hij had zijn vijanden nooit als mensen willen zien en had er alles aan gedaan om ze hun menselijkheid te ontnemen. In de borstkas van de opgespietste doden

broedden zwarte vogels.

Was alles anders gegaan als vader ons niet naar Adrianopel had gebracht? Ik weet niet wat de karakters van kinderen vormt, de sappen in de buik van hun moeder of de omgeving waarin ze later opgroeien. Op welke momenten kan het misgaan? Terwijl ik daarover nadacht, voegde zich een ander beeld bij de beelden van dode mannen en verlaten, afgebrande dorpen. Ik zag een oude man gebogen een berg opgaan met achter hem een jongen, vrolijk en lichtvoetig als een geitenbokje. Hij droeg een takkenbos op zijn rug. Bovenop de berg bond de oude man, net als Abraham, de jongen op de takken en haalde een mes tevoorschijn. Ik keek kalm toe, wetend dat hij hem niet zou doden. De man deed me aan mijn vader denken. Hij had zijn gedrongen gestalte, zijn grote ogen, die het fonkelen verleerd waren, en zijn onrustig bewegende handen. De jongen volgde met zijn blik het mes dat de blauwe lucht en het verblindende schijnsel van de zon weerspiegelde. Zijn handen knepen zich samen tot twee van spanning trillende bolletjes vlees en bot, met witte knokkels. Zijn hele lichaam verstijfde. Alsof plotseling alle warmte uit hem verdween, zag ik blauwe vorst-vlekken op zijn armen en benen verschijnen. Hij wist wat ik nog niet wist, dat de vader wél toe zou steken en geen god hem tegen zou houden. Toen het bloed over de droge twijgjes van de takkenbos stroomde, wist ik dat het mijn broer geweest was

die hier gestorven was.

Terwijl het beeld op het tentdoek vervaagde, nam ik een beslissing. Ik maakte mijn keuze tussen boog en zwaard en schreef bij kaarslicht de brief die Vlad de kans moest geven te ontsnappen.

De volgende morgen was de burcht verlaten en was ik prins van Wallachije.

Het zou heel mooi zijn als ik mijn verhaal met deze zin kon eindigen, maar dat is niet zo. Alleen in de sprookjes van onze verhalenvertellers komt er na die laatste zin niets meer.

Ik had mijn sprookjesleven in Constantinopel achtergelaten en moest nu het leven van een echt mens leven, niet langer beschermd door hoge muren en een tuin met geurige fruitbomen.

Er was zoveel goed te maken. Wallachije was een woestenij van verschroeide akkers en verdwenen dorpen, waar je op elk pad zomaar een dode kon zien liggen, met donkere, wijdopen ogen, die bij nader inzien gewoon gaten bleken te zijn.

Mijn belangrijkste taak was te herstellen wat vernield was: niet alleen huizen en boerderijen, maar ook het vertrouwen van de mensen. Tijdens Vlads regering kon elke buur een spion zijn. Ik wilde laten zien dat ik een andere prins was. Ik liet ieder die dat wilde naar mijn hof komen en luisterde

dagenlang naar hun klachten en klaagzangen. Daarna verdeelde ik mijn geld onder degenen die het het meest nodig hadden. Het was bij lange na niet genoeg. Die winter stierven er in Wallachije heel wat mensen van de honger.

Maar het werd beter. Er volgden jaren met goede oogsten, zónder oorlog. Het mag jou misschien niet veel bijzonders lijken, Vlad, maar onder mijn regering heerste er vrede in Wallachije, jarenlang. Elke morgen voor ik opstond, luisterde ik naar de geluiden van buiten: het beieren van de klokken van kerken en kloosters, het rollen van wagenwielen over de houten wegen van de stad, het zingen van de bedienden die in de keuken het vuur opstookten en het gestamp van de voeten van de soldaten die elkaar op de palissaden rond het paleis aflostten, en wist dat het opnieuw een rustige, goede dag zou worden. Op een morgen, echter, vermengde het geluid van paardenhoeven zich met de andere geluiden. Er stond een bode met slecht nieuws voor de poorten.

Ik ontving hem rechtop zittend in een hoge stoel, met een sterk geurende pomander in mijn hand om de stank van mijn zweren te verbloemen. Ik was toen reeds ziek, maar kon het nog verdragen.

'Wat heb je me te melden?' vroeg ik.

Hij boog diep, zoals een onheilsbode, die weet dat hij wegens zijn boodschap geen beloning hoeft te verwachten, dat

maar beter kan doen.

'Legers, heer. Ze trekken op vanuit het noorden. Er is een Wallachijse troonkandidaat die uw troon wil veroveren. Er wordt gezegd dat hij de Osmanen wil bevechten... en u moet als eerste uit de weg geruimd worden.'

Ik begreep dat het tij weer aan het keren was. De christelijke landen werden met de regelmaat van eb en vloed heen en weer getrokken tussen het kruisvaardersideaal van de pausen en de schandelijke, maar veilige overgave aan de Osmanen. Ik stond op uit mijn stoel en wist wat me te doen stond: opnieuw een leger samenroepen, opnieuw ten strijde trekken, opnieuw doden. Moe, doodmoe, voerde ik alle nodige voorbereidingen uit en toen mijn dienaren me mijn wapenrusting aantrokken, kon ik bijna niet meer op mijn benen staan. Als een onhandige, ijzeren reus wankelde ik over de binnenplaats en moest door vier man op mijn paard geholpen worden. Ik kon geen oorlog meer voeren. Ik was er niet langer toe in staat.

De legers ontmoetten elkaar niet ver van Boekarest. Te midden van zijn manschappen zag ik mijn tegenstander te paard zitten. Aan zijn fiere houding kon ik zien dat hij net zo overtuigd was van zijn overwinning als ik van mijn nederlaag. Ik had altijd gedacht dat ik mijn laatste gevecht tegen Vlad zou leveren, maar nu bleek het een andere prins te zijn die me

zou verslaan, één van de vele wolven die rond de troon van Wallachije slopen. Maar ook al was hij Vlad niet, hij was een man als hij: even energiek als ongenadig. Wallachije zou opnieuw een prins van de oorlog krijgen: Laiota Basarab. Het leek een eeuwige kringloop.

Ik had strijd kunnen leveren, dat had ik kunnen doen. Maar het was zinloos geweest. Ik had mijn mannen opgeofferd voor een verloren zaak. En dus deed ik iets wat door velen oneervol genoemd zal worden: ik vluchtte.

Het werd mijn laatste vernedering, nog pijnlijker dan de eerste, toen Mehmed me onder hem op mijn buik dwong. Mijn vijand nam me voor mijn ogen mijn vaandels en mijn vrouwen af en terwijl ik toekeek, werd ik opnieuw een voorwerp, een in de modder gesmeten pop, besmeurd met drek, te smerig om aan te raken. Ik overzag mijn leven en moest concluderen dat ik terug was waar ik begonnen was: de machteloze jongen van zeven staaarde me met zijn grote, niet-begrijpende ogen aan.

Omdat ik te ziek was om nog gevaar op te leveren, werd ik in leven gelaten. Ik mocht de laatste dagen van mijn leven in een klooster slijten, ver weg van de wereld. Snagov lijkt geen slechte plaats om te sterven. Het is er rustig, het meer houdt het drukke leven op afstand en in de bomen koeren duiven. Als de zon door het kleine raam boven mijn hoofd op mijn

gezicht valt, voel ik me, ondanks alles, gelukkig. Maar... de nachten zijn anders dan de dagen... Als ik in het donker wakker lig, hoor en voel ik hoe Snagov krioelt van het leven. De vreemdste schaduwen kruipen als ratten langs de muren. Ze fluisteren, nooit praten ze hardop zodat je zeker weet wat ze zeggen. Ze hebben het over de wereld, het verleden en de toekomst. Als ik hen moet geloven, zal mijn broer ook binnenkort opgeofferd worden aan de eeuwige kringloop van oorlog en vrede, strijd en verzoening. Laiota Basarab zal hem doden. Hij is nu de man die door de machten van goed en kwaad gesteund wordt. Het zal nog even duren voor ze hem laten vallen voor een ander mensenkind. Want ik geloof dat het dat is wat de fluisterende schaduwen me willen laten geloven: dat we altijd pionnen in het spel zullen zijn, nooit spelers, al denken we van wel. Ik heb mijn hele leven gevochten om een speler te mogen zijn, meer dan een door het lot heen en weer geslingerd mens. Ik wilde macht krijgen, de macht om goed te doen, wonden te helen... Ik wilde als Christus door het land trekken en mensen genezen met mijn aanwezigheid. Het is me niet gelukt. Ik heb te weinig tijd gehad. Als ik mijn leven over mocht doen, zou ik een ware kruisridder willen zijn, in dienst van elke koning die voor de vrede wil strijden. Misschien is mijn visioen dan zo akelig nog niet... Als het kwaad niet uit te roeien is, waarom zou het goede dan ook niet onsterfelijk zijn? Wat denk je, broer,

zullen wij elkaar nog eens treffen? Ik aan de kant van de engelen, jij aan de kant van de demonen? Hoe lang zal ons gevecht duren? Eeuwig?

35. De laatste leugen

Ik lag in mijn eigen bed, dik ondergestopt en met warme pap in mijn maag. Toch kon ik niet slapen. Ik kon het niet geloven dat ik weer thuis was en die hele nachtmerrie vergeten kon worden. Alles was weer als vroeger. Vanmorgen had ik vader in de schuur geholpen. We hadden een varken geslacht voor Kerstmis. Moeder was aan het bakken en Ursa dreutelde achter haar aan met een beslagkom in haar handjes. Vanavond was ik laat opgebleven en had ik van vader een pijp mogen roken. Het was of er niets gebeurd was. Maar juist dat zat me dwars.

Op de morgen van onze terugkeer hadden we een laatste afspraak gemaakt. Toen we vlak bij het dorp waren, zei

Alexandru: 'Niemand mag hier iets van weten.'

We stonden stil, te moe en te afgestompt om iets van zijn opmerking te begrijpen.

'Wah?' vroeg ik suf.

'We mogen niet de hele waarheid vertellen,' legde Alexandru uit. Hij stond heel klein tussen de bomen met zijn hoofd op zijn borst, alsof hij verwachtte dat we toch niet naar hem zouden luisteren. De korsten bloed onder zijn neus had hij afgewreven.

'Niemand mag ooit nog op Snagov komen.'

'En wat doen we dan met Lupu? Zomaar laten liggen?' vroeg Miron, die als eerste van ons weer in staat was iets zinnigs te zeggen. 'Hij moet toch op z'n minst christelijk begraven worden!'

Hij keek de kring rond.

'Ja toch?'

'Eigenlijk wel,' zei Preda, 'maar ik denk dat ik wel weet wat Alex bedoelt. Snagov is gevaarlijk. Het is maar beter dat er nooit meer mensen komen.'

'En dat willen jullie bereiken door maar niets te zeggen?' 'Hé, waarom hebben jullie Lupu en de rest niet bij jullie?' 'O, goh, hebben we dat niet? Geen idee!' Denk je dat dat werkt?'

Lupu is weleens vaker een winter lang weggebleven, en Beldie en Bită ook. Niemand zal daar iets achter zoeken. Bovendien kun je in het klooster de winter comfortabeler doorbrengen dan in het Bramendal. We zeggen gewoon dat ze daar wilden blijven.'

Alexandru keek zijn onverwachte bondgenoot dankbaar aan. De waarheid, waar Miron altijd zo op hamerde, was een mooi iets, maar in sommige gevallen was een leugen beter. Ik denk dat de meesten van ons gewoon niet in staat waren de waarheid uit te spreken. De woorden zouden als braaksel naar buiten komen. Miron gaf zich echter nog niet gewonnen: 'En als ze dan in het voorjaar nóg niets van hen gehoord hebben? En er ook geen buit meer binnenkomt? Denk je dan niet dat er een paar mensen zich eens achter hun oren gaan krabben...'

Daar hadden Alexandru en Preda even niks op te zeggen, maar nu kwam Dan met een idee: 'Dan gaan wij zogenaamd naar Snagov en zeggen dat ze vertrokken zijn. Naar een ander deel van het woud, samen met Beldie en Epure en Bită.'

Ja, en dan? De boeren zullen het er vast niet mee eens zijn dat ze zomaar zijn verhuisd zonder iets te laten weten. Ze willen hun geld. D'r zullen er vast een paar zijn die hen gaan zoeken. En als ze hen daar niet vinden? Wat dan?'

Alexandru zuchtte: 'Dan hebben we in elk geval tijd

gewonnen. Ik kan nu nog niet vertellen wat er gebeurd is, Miron. En de hele waarheid mag nooit bekend worden. Wat zou er gebeuren als ze in het dorp zouden horen dat er een schat op Snagov ligt? We weten immers niet zeker dat de voda weg is, zoals Mara beweert. Mara alleen is trouwens al reden genoeg om er weg te blijven. En ik vind ook...'

'Wat?' vroeg Miron, dwars, maar niet meer zo onverzettelijk als daarnet.

'Dat we Lupu en Vulpe moeten herinneren zoals ze waren vóór ze naar het eiland kwamen. Het waren toch onze vrienden? En dat waren ze gebleven als we niet naar Snagov gegaan waren. Dat denken jullie toch ook?'

Ja,' zei ik, meer om hem te steunen dan uit overtuiging. Ik wilde in elk geval geloven dat Lupu en Vulpe uiteindelijk niet slecht geweest waren.

'Hmm...' zei Miron.

Ja,' zei de rest.

'Willen jullie daarom asjeblijft...'

Alexandru aarzelde. Dit was één van de weinige keren dat hij niet goed uit zijn woorden kon komen.

'... niets zeggen over wat er allemaal gebeurd is tussen de Wolfsroedel en de Jonge Wolven en over wat Lupu met het zwaard...'

Ja.

'Beloofd.'

We begrepen hem en stemden snel in vóór Alexandru nog meer zou zeggen. We beloofden elkaar dat we over die dingen met geen woord zouden spreken. Het was de laatste plechtige belofte die we deden. Terwijl we hand in hand bij elkaar stonden, ontstond er een nieuwe broederschap, die bijeengehouden werd door woorden die niet uitgesproken mochten worden. Een nieuwe, verstikkende band. Net zoals de Jonge Wolven deelden we een leugen die een heleboel slechte herinneringen moest bedekken. We trokken hem als een warme deken om ons heen voor we het dorp binnengingen.

Nu lag diezelfde deken als een dikke vacht vol kriebelende vlooiën bovenop me. Ik wilde hem afschudden, maar wist dat ik het dan heel koud zou krijgen en als een baby zou moeten huilen om de kou en het donker.

In het dorp ging het leven zijn gangetje. De leugen van Alexandru Fagu, die anders altijd de waarheid vertelde, had zijn werk gedaan. Niemand leek argwaan te hebben. Het was zoals alle andere jaren: een deel van de rovers keerde terug voor de winter. De vader van Lupu en Vulpe haalde zijn schouders op en zei dat zijn zoons stijfkoppen waren die zeker graag wintervoeten wilden hebben, maar oud genoeg

waren om hun eigen beslissingen te nemen.

Ondertussen was het bijna kerst geworden. We troffen voorbereidingen voor het feest. Samen met de andere jongens van het dorp repeteerden we de feestliederen in een schuur en schepten op over de stapels broodkransen, gerookt vlees en worstjes die we straks zouden gaan ophalen. Maar tussen al deze vrolijkheid voelde ik me niet meer thuis. Ik voelde me een leugenaar. Ik wist hoe de wereld in elkaar stak, maar toch feestte ik vrolijk mee met deze mensen die van niets wisten. Ik was een monster, een draak, en hoewel ik soms het idee had dat dit in grote, rode letters op mijn voorhoofd te lezen stond, hoorde ik er nog steeds bij, alsof ik nog de oude Ion was.

'Goedemorgen, Ion Brebu,' riepen de meisjes giechelend als ik voorbijkwam.

'Maak eens een plaatsje voor me, beste Ion,' zei vader Fagu als hij 's avonds bij onze haard kwam zitten voor een praatje.

Het was afschuwelijk. Als ze me allemaal met de nek hadden aangekeken, hadden ze me niet erger kunnen straffen. Sinds ik thuisgekomen was, had ik nog geen nacht rustig geslapen. Ik wist dat het maar een kwestie van weken, dagen, was voor ik zou breken en het hele verhaal eruit zou komen. Ik beheerste me omdat ik Alexandru een belofte gedaan had, maar heel vaak als ik alleen was, had ik de neiging

m'n kop tegen de muur te bonken, te gaan huilen of zomaar heel hard te gillen. Niemand had het in de gaten. Alleen mijn moeder zag ik af en toe bezorgd naar me kijken, alsof ze zo haar vermoedens had. Op een morgen zat ik bij haar terwijl ze een mooie hoofddoek voor de feestdagen borduurde. Ik sneed een beeldje dat ik aan Ursa zou geven. Het moest een trein worden, want Ursa wilde zo graag eens een trein zien. Ze hing zeurend om me heen: 'Wat wordt het, Ion? Zeg nou wat het wo-ordt!'

Telkens liet ik haar het blokje hout zien: 'Wat denk je?'

Toen ik de locomotiefpijp had gesneden, wist ze het: 'Een trein! Een trein! Tsjoek, tsjoeke, tsjoek!'

Ik lachte en toen kwam het. Alles was zo gewoon, zo veilig, zo goed. Het was een leugen. Ik kon er niet meer aan meedoen. Ik begon te huilen.

'Tsjoek, tsjoek!' gilde Ursa nog. Ze had niet in de gaten wat er aan de hand was. Maar mijn moeder legde haar borduurwerk neer en zei: 'Kom maar hier, Ion.'

Ik ging bij haar op schoot zitten en legde mijn wang tegen haar wang.

'Huil maar,' zei ze.

Na een tijdje werd ik weer wat rustiger.

'Ik moet wat vertellen,' zei ik zacht.

Mijn moeder knikte. Ze poetste mijn wangen af met een stukje borduurlinnen en kamde met haar handen het haar uit mijn gezicht. Ze was kalm, alsof ze wist wat er zou komen. Die kalmte hielp me. Ik kon haar de halve waarheid vertellen, gevolgd door een hele leugen: 'Lupu en Vulpe zijn dood', en: 'Het was een ongeluk. Ze hadden te veel gedronken en kregen ruzie.'

Na die eerste zinnen ging het allemaal veel gemakkelijker. De ene leugen volgde op de andere en samen vormden ze een verhaal dat best waar had kunnen zijn.

Het was de slechte wijn geweest en een mes dat toevallig in de buurt lag en Vulpe, nou ja, dat was nu eenmaal een heethoofd, het was gebeurd voor we er erg in hadden en toen hadden we ruzie gekregen met Bita en Beldie en waren naar huis gekomen en daar durfde niemand erover te beginnen...

Zo ratelde ik maar door, tot ik bijna in mijn leugens en halve waarheden ging geloven. Toen ik eindelijk door mijn woorden heen was, zei mijn moeder: 'Dat had je eerder moeten vertellen.'

Ik knikte.

'Die arme jongens liggen daar nu al meer dan een maand alleen.'

Ik kon haar gedachten raden. Alleen op Snagov, met alle spoken uit alle spookverhalen van het dorp om je heen, met

klauwen die scheurden en tanden die beten...

Het is erger, het is nog veel erger! wilde ik schreeuwen, maar ik hield mijn mond. Ik had nog altijd een gedeelte van mijn belofte te houden: nooit de hele waarheid vertellen.

Ik liet mijn moeder naar het huis van Branistari gaan met alleen het slechte nieuws dat ik haar verteld had.

Vulpe en Lupu werden naast elkaar op het kerkhof van ons dorp begraven als de broers die ze niet meer waren. De morgen voor de begrafenis had de priester bij zonsopgang ijzeren spijkers in hun lichaam gedreven. Tijdens hun doodswake had niemand gepraat, gelachen of zelfs maar geprobeerd een lied te zingen. Het was doodstil geweest.

Na de winter die stil en triest geweest was, met veel dagen vol geluidloos neerdalende sneeuw, kwam, alsof het vanzelf sprak, de lente. De vuren voor het Sint-Jorisfeest werden aangestoken en Ursa en ik legden groene takken bij de deuren van de stal om de boze geesten buiten te houden. Ik bedacht dat ik een jaar geleden nog in dit ritueel geloofd had. Nu was er veel veranderd. Ik was een strijder geweest op het slagveld van de strigoi.

Het had allemaal iets te betekenen gehad. Ik had een geheim ontdekt en een raadsel opgelost, maar de gebeurtenissen op Snagov waren er alleen maar raadselachtiger door geworden. Wat ik wél wist, was dat mijn

reis naar het eind van de wereld geen droom geweest was. Ik was blijkbaar één van die mensen die in de geest konden reizen, zelfs naar het eind van de wereld. Wat ik gezien en meegemaakt had, was echt geweest, echter dan echt.

Langzaam, tergend langzaam, ontstond in de nachten dat ik niet kon slapen mijn inzicht. De jaren gingen voorbij. Ik trouwde, nam de boerderij van mijn vader over en werkte hard voor mijn kinderen, maar deed in feite niet anders dan omkijken naar het verleden. Alles draaide om die zeven maanden in het klooster. Ik observeerde de jongen die ik ooit geweest was en probeerde de betekenis te achterhalen van alles wat hem overkomen was. Ik zag hem opnieuw met een hengel in zijn handen op de oever van het meer zitten en naar de witte muren kijken. Snagov had een liefelijke plaats geleden, een plek om eens rond te snuffelen, misschien wel een tijdje te kamperen. Snagov was alles wat je maar wenste dat het zou zijn: een schatkamer voor Lupu, een paleis voor roverhoofdman Vulpe... En precies zo waren de schaapherder en de kluizenaar alles geweest wat wij hun gewenst hadden te zijn: raadsheer, vriend, vijand, boze geest. Hun vermommingen waren volmaakt geweest. Toch vroeg ik me af waarom we niet eerder door die vermommingen heengekeken hadden. Er waren immers aanwijzingen genoeg geweest: de verhalen van de schaapherder, het feit dat hij van het zwaard van de voda afwist, de moord op de Roemeense

kooplui en nog veel, veel meer... Waarom hadden we het spel niet voorzien? Was het tovenarij geweest? Waarschijnlijk. Maar hoe langer ik erover nadacht, hoe duidelijker het me werd dat wij de tovenaars geweest waren. Het raadsel van de voda was de sleutel tot alles. Langzaam begon ik de betekenis ervan te begrijpen en die betekenis groeide uit tot een waarheid die te afschuwelijk was om mee te leven.

Ik zou mijn verhaal hier kunnen eindigen. Het zou misschien helemaal niet gek zijn dat te doen. We zouden het vuur kunnen doven en naar bed kunnen gaan. Het is tenslotte al laat. Maar dan zou mijn verhaal niet afzijn. En een verhaal moet een einde hebben, hè? 'Hij leefde nog lang en gelukkig', of: 'Hij verdween en niemand heeft ooit nog iets van hem gehoord.' Laat ik daarom maar verder vertellen.

Ik werd oud en elk jaar dat voorbijging, bracht me meer wijsheid en meer wanhoop.

'Wat is vormloos als modder, maar harder dan graniet?'

Vulpe was trots geweest op zijn broer. Hij had hem ook gehaat, maar nooit zo erg dat hij hem dood gewenst had. Maar hij had zich door de schaapherder, die zich wilde wreken op de dief van zijn zwaard, laten kneden tot een moordenaar. En na de dood van Stroe was er geen weg terug meer geweest. Vulpe had voor zijn broer nooit willen toegeven dat hij een

moordenaar was en zag maar één oplossing: nog meer bloedvergieten. De schaapherder had vrij spel. Hij nam Vulpe als een kluit modder in zijn hand, kneedde hem in de vorm die hij wilde hebben en liet hem in de zon drogen tot hij harder was dan graniet.

Dit was de Vulpe waar ik vroeger mee gespeeld had toen we op de koeien van zijn vader pasten, de Vulpe waarmee ik mijn snoep gedeeld had en de Vulpe die in het najaar nooit ging kijken als de varkens geslacht werden. Dit was mijn vriend Vulpe. 'Wat is vormloos als modder, maar harder dan graniet? Dat is een mens.'

Het kon maar één ding betekenen. Als Vulpe een moordenaar kon worden, kon ieder mens dat. Het wachten was alleen op de juiste gelegenheid.

Dat inzicht deed me met heel andere ogen, 'boze ogen' als je dat zo zou willen noemen, naar mijn dorpsgenoten kijken. Ik zag hoe ze hun dagelijkse leventje leefden, bij elkaar op bezoek gingen, elkaar hielpen op het land, meeleefden met geboortes en sterfgevallen en vroeg me af hoe dit leven in tijden van oorlog zou zijn geweest. Zouden de schapen in wolven veranderd zijn? Zou het verhaal van ons dorp in de oorlogskronieken van de voda bijgeschreven kunnen worden? Ik was bang van wel. Ik verloor mijn geloof in de mensen.

'Wat draagt een kroon zonder zijn eigen meester te zijn?'

Vulpe en Beldie waren de heren van Snagov geweest. Ze hadden een troon gemaakt en een stadse hoed als kroon gedragen. Maar al die tijd hadden er twee heel andere heren over Snagov geregeerd. Eén die het duister diende en één die zei een dienaar van het licht te zijn. Ze hadden een weddenschap afgesloten waar wij de inzet van waren. De machten van goed en kwaad speelden graag spelletjes waarbij ze mensen gebruikten. Ze trokken hun nederigste kleren aan en zochten 'meesters' op die geen meesters zouden zijn. Ze fluisterden hun mooie dromen in van macht en rijkdom, of van vrede en vrijheid. Of ze bezorgden hun nachtmerries waarin de dromer monsterlijke vijanden zag naderen uit oost of west. Als aasgieren of witte duiven vlogen ze met elk leger mee en op elk overwinningsfeest stonden ze glimlachend achter de generaal die pochte dat dit allemaal zijn werk was geweest. Maar in werkelijkheid had hij niet meer gedaan dan de strigoi gediend door hun aarde met bloed te voeden. Want dat was het grote geheim dat ik ontdekt had. Zonder de strijd op het slagveld aan het eind van de wereld zou er volgend jaar geen graan op de akkers groeien. Alleen uit strijd kon iets nieuws voortkomen. Ik verloor mijn geloof in de vrede.

'Wat heeft ogen, maar kan niets zien?'

Van al deze dingen had ik nooit iets geweten. Ik had de seizoenen zien gaan en komen, zonder me ooit af te vragen waarom ze zich steeds herhaalden. Ik had van nachtwozens en natuurgeesten gehoord, maar altijd gedacht dat ze met een heilig kruis op afstand gehouden konden worden. Ik had nooit geweten hoe machtig ze werkelijk waren. Ze waren de heersers van een wereld waarin dankzij hun veldslagen alles hetzelfde zou blijven tot de dag waarop ze zou vergaan. Ondertussen zouden er mensen geboren worden, worstelen en de strijd verliezen, zonder hoop op langdurige vrede of die vreemde droom van verlossing en eeuwig leven. Want hun god was niet machtiger dan de wezens die rechtspraken volgens de onverbiddelijke wetten van de natuur.

Ik verloor mijn geloof.

Met alle verlies moet je leren leven. Dat deed ik ook. Leven, hoe dan ook, was beter dan sterven en dus werkte ik harder dan wie dan ook, praatte meer dan wie dan ook, bezocht meer feesten dan wie dan ook en genoot van alles wat er maar te genieten viel. Er zijn vele manieren om te vergeten. Op sommige dagen, goede dagen, leek het net of er nooit een Wolfsroedel of een schaapherder had bestaan. Alexandru, Miron, Preda, Dan, Christian en ik spraken zelden over wat er gebeurd was en de anderen hebben we nooit meer gezien. Misschien zijn ze verder het land ingetrokken om in de bergen de wegen onveilig te maken,

maar ik heb ook andere verhalen gehoord die ik liever niet vertel.

Ook Alexandru verdween uit het dorp, zij het dan op een heel andere manier. Hij trouwde met Daniëla, zoals hij had beloofd, maar maakte haar niet zo gelukkig als ze gehoopt had. Het huwelijk was slecht en bleef kinderloos.

Alexandru had dan ook niets te verliezen toen de monnik naar ons dorp kwam.

'Ze gaan van Snagov weer een klooster maken,' vertelde hij
'Wat? Dus komen er weer mensen daar?'

Ik was één van de eersten die het nieuws hoorde en het stond me niet aan. Niet in de laatste plaats omdat de verleiding het klooster te bezoeken als het weer bewoond zou zijn, alleen maar groter zou worden.

'Ja, natuurlijk komen er dan weer mensen daar,' reageerde de monnik korzelig, 'maar eerst moet die bouwval weer bewoonbaar gemaakt worden. En zolang moeten mijn broeders en ik ergens anders onderdak zoeken. We hoopten dat jullie, goede mensen...'

Zeg niet dat monniken niet weten dat ze overal welkom zijn! Ze bleven de hele zomer en aten meer dan bij gewone gasten fatsoenlijk zou zijn gevonden. We waren allemaal blij toen ze weer vertrokken, behalve Alexandru.

'Ik ga met ze mee,' verkondigde hij volkomen onverwacht.

Ik keek hem sprakeloos aan. Dat kon hij niet doen. Het was onverstandig, gevaarlijk en tegen alle afspraken in, zijn eigen afspraken nog wel! Maar ik zag de tas op zijn rug en de staf in zijn hand en wist dat hij vastbesloten was. De kluizenaar had ons gewaarschuwd dat er een dag zou komen waarop we terug zouden willen keren naar Snagov. Voor Alexandru was het nu blijkbaar zover. Ik zou hem niet tegen kunnen houden. Het klooster riep hem.

'Waarom?' vroeg ik alleen maar onmachtig.

'Ik heb nagedacht. Ik denk dat ik daar meer goed kan doen dan hier in het dorp. Snagov heeft een nieuwe schatbewaarder nodig. Ik wil bepalen welke deuren er opengemaakt worden en welke niet.'

Ik schudde mijn hoofd.

'Ik dacht dat je verstandiger was dan dat,' zei ik.

36. De hemelbruid

Het duurde jaren voor ik Alexandru weer terugzag. De monniken knapten het klooster op en maakten er weer een huis van God van. Mijn dorpsgenoten gingen erheen voor de paasmis, maar ik bleef altijd thuis. Van hen hoorde ik dat Alexandru inderdaad monnik geworden was en werkte in de schrijfkamer. Hij was gelukkig, en geliefd onder zijn broeders. Ik geloofde er niets van, maar misschien was dat uit jaloezie. Ik was niet gelukkig. Waarom zou een ander, die hetzelfde had meegemaakt als ik, dat wel zijn?

Een paar maanden geleden, in de winter, kwam een monnik van Snagov me halen. Ja, dat weet je nog wel. Broeder Alexandru was ziek, dat vertelde hij jou, Vilcu, zo

ziek dat hij dacht dat hij nog maar één kans had jouw vader, zijn vriend, te zien. Tja, ik kon niet weigeren. Ik zou Snagov weerzien.

De reis van het dorp naar het klooster duurde langer dan in mijn herinnering, maar waarschijnlijk kwam dat omdat ik oud was en niet meer zo goed ter been. De monnik gaf me zijn staf en ik was me pijnlijk bewust van mijn eigen versletenheid. Het was lang, lang geleden dat ik over deze weg gelopen had. Elke winter had de koude Crivat weer wat haren van m'n kop gewaaid en nu was ik waarschijnlijk niet verder van het graf dan Alexandru. Ik kon niet meer om mijn sterfelijkheid heen.

Het werd geen vrolijke reis. Ik spaarde mijn krachten door niet te praten, maar mijn gedachten kon ik niet tot zwijgen brengen. Ik was doodop toen ik uiteindelijk aan de oever van het meer stond. Op het oppervlak spiegelde een dikke laag ijs, hard als diamant. Het was een prachtig gezicht, maar mij deed het de moed in de schoenen zinken.

'Daar kom ik nooit overheen,' zei ik.

'Geen nood,' zei de monnik en wees naar iets in de rietkraag dat op een kistje leek. Het bleek een geïmproviseerde slee te zijn.

'Ga daar maar op zitten, grootvadertje. Ik trek je er wel overheen.'

Ik snoof, maar was niet te trots om zijn hulp te weigeren. Ik ging zo waardig mogelijk op de slee zitten en zei: 'Vooruit dan maar.'

Langzaam kwamen de hoge witte muren dichterbij. Net als de weg naar Snagov langer was geweest dan ik me herinnerde, leken de muren hoger. Ze waren nog steeds onoverwinnelijk sterk en tegelijkertijd mooi en dreigend, maar nu waren ze goed onderhouden, door mensenhanden bepleisterd en van onkruid ontdaan. Ik vroeg me af hoe groot de macht van Snagov nog was.

Eenmaal binnen de muren moest ik concluderen dat het oude Snagov overwonnen leek. De vervallen gebouwen waren allemaal keurig opgeknapt, nergens slingerde meer afval rond en overal brandden kaarsen, zodat geen kamer nog donker was. Ook het huis van de starets was veranderd. Er was een nieuw dak op gezet en er waren geen luiken meer voor de ramen. Op de vloer lag nu een tapijt. De kloosteroverste ontving me met een glas warme wijn. Op zijn tafel stond de icoon van de heilige Mircea, onaangetast door het vuur als van steen of ijzer, waarvoor de voda een lampje gebrand had. Een gedenkteken voor een verafgode oudere broer. Ik vroeg me af of de starets wist aan wie hij toebehoord had. Waarschijnlijk niet. Waarschijnlijk wist hij niets. Ik had haast uit het huis weg te komen. Ik dronk snel mijn glas leeg en zei dat ik broeder Alexandru wilde zien.

'Hoe is hij eraan toe?' vroeg ik toen we over de binnenplaats liepen.

De starets haalde zijn schouders op: 'Niet best, maar hij overleeft de winter wel.'

'Ligt hij op de ziekenzaal?'

'Nee.'

De starets stond stil en haalde bedachtzaam zijn vingers door zijn lange baard.

'Nee. Als u hem goed kent, en dat dóét u, heb ik begrepen, weet u dat onze broeder op z'n minst... eigenzinnig is. Hij heeft zijn eigen cel in de muren van het klooster en daar blijft-ie. Hoe ziek hij ook wordt. Dat is wat hij zegt.'

Ik wist meteen welke cel hij bedoelde en vroeg me ongerust af wat het kon zijn dat Alexandru daar gevonden had. De echte magie van Snagov was verdwenen, maar resten ervan waren nog steeds aanwezig.

Toen we bij de muren van het klooster waren aangekomen, zag ik dat de cel een deur gekregen had, met daarin de letters N.I.K.A. gesneden. Ik herkende de hand van Alexandru erin. Hij had de deur zelfgemaakt. De starets deed hem voor me open.

'Ik laat u maar alleen,' zei hij. 'U mag zo lang blijven als u wilt. We regelen een kamer voor u in het gastenverblijf.'

'Ik zal niet lang blijven,' zei ik.

De cel leek nog kleiner, nog lichter en nog warmer dan de laatste keer dat ik er binnen geweest was. Het geurde er naar kruiden. Vlak bij het vuur was een bed gezet. In het bed lag een kleine, oude monnik. Een vreemde, die de ogen van Alexandru had. We keken elkaar aan zonder iets te zeggen. Toen schoten we precies tegelijk in de lach, een lach die jaren overbrugde. Alexandru hees zich overeind en wees me een krukje dat naast het bed stond.

'Kom erbij.'

Hij zag er bij lange na niet zo slecht uit als ik gevreesd had. Toch kon ik aan zijn bewegingen merken dat hij ziek was. Het leek of er gewichten aan zijn armen waren gehangen.

'Dat is lang geleden,' zei hij met een brede, geruststellende glimlach.

'Lang geleden,' echode ik.

'Jaren.'

'Jaren!'

'We zijn oud geworden, Ion.'

'Precies. Krakende wagens.'

Ik weet niet hoe lang dit nog door had kunnen gaan. Niemand van ons wilde zijn masker laten vallen. Een zieke

oude man probeerde een sombere oude man op zijn gemak te stellen en omgekeerd. Succes verzekerd!

'Te bed, zie ik,' merkte ik even nonchalant als onnozel op.

'Aan je ogen mankeert nog niks,' zei Alexandru droog.

'Mum-hum,' mompelde ik en gaf het op. We wisten allebei heel goed wat er aan de hand was. We wisten allebei waar er in dit laatste gesprek over gesproken moest worden. Het had geen zin de schijn op te houden.

'Wat is het?' vroeg ik Alexandru.

De overtrokken glimlach verdween van zijn gezicht. Hij ontspande en keek bijna opgelucht.

'Voorlopig niet meer dan wat pijn en ongemak. En wat het morgen of volgende week zal zijn, daar denk ik maar niet aan.'

Ik begreep het en wist dat de starets iets te optimistisch geweest was met zijn voorspelling. De winter duurde nog ten minste zes of acht weken en dat was voor Alexandru heel lang.

'Miron, Christian, Dan en Preda zijn er niet meer,' zei ik om geen stilte te laten vallen.

'Ja, dat is me verteld. Jij zult straks de laatste van ons zijn, Ion.'

'Waarschijnlijk wel.'

Ik dacht aan Beldie en Bitu, maar van hen hadden we nooit meer iets gezien.

'Je bent in elk geval de laatste die het ware verhaal kan vertellen.'

'Zou kunnen vertellen,' verbeterde ik hem. 'Ik heb jou iets beloofd, als je het je tenminste nog herinnert, Alexandru Fagu.'

'Ik weet wat we elkaar toen beloofd hebben,' zei Alexandru langzaam, alsof hij over elk woord na moest denken. 'Ik zou inderdaad de laatste moeten zijn om die belofte te breken, maar...'

Ja?'

Ik was op mijn hoede. Ook al was het soms moeilijk geweest te zwijgen, ik was er nog steeds van overtuigd dat het beter was de mensen te laten geloven wat ze wilden geloven. Van de doden niets dan goeds. Ik was nu bang dat iets op Snagov Alexandru beïnvloed had. Ik was nog niet vergeten hoe we hier in deze cel met de voorstellen van de kluizenaar akkoord gegaan waren, alsof hij de enige was die ons kon redden.

'Ik heb de afgelopen jaren in de schrijfkamer gewerkt,' ging Alexandru, die zich van geen kwaad bewust leek, verder. 'De monniken hadden een hoop kostbare boeken in het klooster gevonden en wilden die kopiëren voor ze zouden vergaan. Ze

waren namelijk erg oud. Nou, een deel ervan ken je, dat waren de kronieken van de voda, maar hier, in deze cel, waren ook nog boeken gevonden en weet je wie die geschreven heeft?'

Daar had ik wel een vermoeden van. Als er met gal gevaarlijke boeken geschreven konden worden, zou dat ook wel met honing kunnen gebeuren.

'Nee, dat zou ik nooit kunnen raden!' zei ik sarcastisch.

'Toch wel...' zei Alexandru bijna verwijtend. 'Er is nog een verhaal, Ion, naast dat van ons en dat van de voda.'

Ja, meer dan één verhaal, dacht ik, maar zei het niet.

Alexandru wees naar een rij boeken die boven zijn bed op een plank stonden. Hij kon er net niet bij.

'Pak er eens één.'

Met tegenzin stond ik op, leunde over het bed, pakte een boek en wilde het aan hem geven.

'Nee, houd jij het,' zei hij, 'het is voor jou. Ze zijn allemaal voor jou.'

Ik stond stil. Het boek in mijn handen. Dicht. En dicht moest het blijven.

'Tk kan ze niet lezen.'

'Tk heb ze vertaald.'

'Ik zal ze nooit lezen.'

Op dat moment leek het even of Alexandru niet wist wat hij moest zeggen. Toen besloot hij te doen of hij me niet gehoord had.

'Ik heb ze speciaal voor jou gemaakt. Je kunt ze mee naar het dorp nemen en ze daar eerst voor jezelf lezen. En daarna kun je ze misschien aan je kinderen voorlezen.'

'Mijn kinderen?'

Ik kon me niet langer inhouden en besloot hem de waarheid te zeggen, oud en ziek als hij mocht zijn.

'Dat zijn wel de laatsten aan wie ik iets zou vertellen! Alex, denk je nou echt dat ik iemand ongelukkig zou willen maken met dit verhaal? Het is afschuwelijk, niemand mag het horen!'

'Het verhaal heeft meerdere stemmen. En je moet ze allemaal aan het woord laten komen. Die,' hij wees naar het boek in mijn handen, 'het laatst. Je zult zien dat het dan een heel ander verhaal wordt.'

Ik bekeek de mooie, lederen kaft van het boek, de gouden letters, de verstevigde rug. Vakwerk. Een mooi boek. Vol leugens. Ik legde het bij Alexandru op bed.

'Ben je hierom teruggegaan naar Snagov?' vroeg ik. 'Hoopte je dit te vinden?'

Hij knikte.

'Iedereen vindt op Snagov altijd wat hij zoekt,' zei ik.

'Is dat zo erg?'

'Voor wat hoort wat. Partij kiezen. Spelletjes.'

'Hoop is gratis. En troost soms ook.'

Dat had ik ooit ook geloofd. Toen we voor het eerst in deze cel geweest waren, had ik gedacht dat de kluizenaar onze vriend was en ons wilde helpen. Nu begreep ik waarom hij ons zo goed had kunnen gebruiken. Acht zielen voor hem, drie zielen voor de schaapherder. En de strijd kon beginnen.

'Je begrijpt er nog steeds niks van,' zei ik bitter.

'Of jij wilt er niets van begrijpen!'

Alexandru was weer even de opvliegende jongen van vroeger. Het ging hem niet goed af. Hij liep rood aan en zijn ogen werden glazig. Ik was even bang te veel gezegd te hebben. Maar Alexandru was taai en, net als vroeger, nieuwsgierig en vastbesloten.

'Waarom zou jij meer weten dan ik?' vroeg hij toen hij weer rustig geworden was.

Nu het erop aankwam, vond ik het moeilijk antwoord te geven. Zou ik Alexandru over mijn reis naar het eind van de wereld vertellen? Was het niet wreed een stervende man zijn enige hoop af te nemen?

'Ik heb eens een droom gehad...' begon ik aarzelend.

'Wat voor droom?'

'Het was in de nacht dat we naar Snagov teruggegaan zijn...'

Ja, het was wreed. Ik mocht het niet doen. Alexandru was mijn beste vriend. Maar ik kon het niet verdragen dat hij meer hoop had dan ik.

Toen ik uitverteld was, durfde ik hem niet aan te kijken. Ik was bang dat ik hem vernietigd had. Ik had hem de enige redenen waarom hij het leven kon verdragen afgenomen. De stilte in de cel vertelde me dat hij dood moest zijn.

'Alex?' vroeg ik zacht. Ik kreeg geen antwoord en fluisterde toen, tegen beter weten in, nog een keer: 'Alex?'

'Herinner jij je de Miorita nog die de schaapherder ons verteld heeft?'

Ik schrok van zijn stem en de hand die op de mijne werd gelegd. Natuurlijk had ik me vergist. Ik was vergeten hoe taai en koppig Alexandru was. En hoe gelovig. Hij had jarenlang met de monniken van Snagov gebeden en woorden die je jarenlang, dag in, dag uit, opnieuw en opnieuw, hoort, worden waar. Ook als ze dat niet zijn.

'Ton, ik vroeg je wat.'

'Ja, ik herinner me dat nog wel.'

Het is niet het ware verhaal wat hij verteld heeft. Om te beginnen was het niet zijn verhaal, niet helemaal... Hij heeft nooit rust op Snagov gezocht, dat weet je ook wel. Maar in de ware Miorita maakt de herder een andere keuze. Hij vlucht niet. Hij weet dat hij zijn lot niet kan ontlopen, want dat wordt, zoals jij denkt, door goede en kwade machten bepaald.'

Ik knikte.

Ja, en daarom legt hij zich erbij neer. Hij moet sterven.' Maar dat is niet het hele verhaal, Ion. Heb je nooit naar het einde geluisterd? Of heb je het misschien verkeerd verstaan? Zelfs de voda herinnerde zich wat de herder zijn schapen wilde laten geloven:

'Zeg hun gewoon
dat ik getrouwd ben,
met een vorstin gehuwd,
met een hemelbruid.
En op het trouwfeest
viel een heldere ster van de hemel.
Zon en maan droegen de huwelijkskrans,
de esp en de den zaten aan de gastentafel,
de bergen waren priesters
en de vogels,

het konden er wel duizenden zijn,
speelden onze bruiloftsmuziek,
terwijl de sterren ons feest verlichtten.'

Dat zijn de laatste woorden van het verhaal, Ion, en heb je er ooit zo goed over nagedacht als over de laatste woorden van jouw verhaal?'

'Wat zou het mij moeten zeggen?' vroeg ik, zonder veel belangstelling voor het antwoord. Ik had geen behoefte aan een vrolijk, hoopvol verhaaltje dat eenvoudig als de zoveelste leugen te ontmaskeren zou zijn.

'Dat je ons verhaal door moet vertellen. Zo goed als je kunt. Als de schapen het verhaal van hun herder niet gehoord hadden, was zijn graf enkel een dorre strook land geweest. Nu zeiden ze: daar is het gras zo dor omdat de bruiloftsgasten er een hele nacht gedanst hebben. Van zijn dood had hij een prachtig feest gemaakt, waar zelfs de sterren naar kwamen kijken. En dat feest was geen leugen of hersenspinsel geweest. De herder was dood en de schapen zouden hem nooit meer zien. Hij had de gebeurtenissen enkel met andere woorden verteld. Mooie woorden die het zinloze zin gaven.'

'Vind je dat ik ons verhaal ook moet veranderen?'

Ik begon te begrijpen wat hij bedoelde.

'Niet veranderen,' zei Alexandru, 'het alleen in andere woorden vertellen. Maak er een betoverend sprookje, een meeslepend avontuur, een legende van. Een verhaal dat mensen willen doorvertellen en verfraaien. Zorg ervoor dat ze Lupu, Vulpe, Stroe, jou en mij, nooit willen vergeten. Dat er steeds jonge en oude mensen bij de haard naar jouw verhaal blijven vragen. En kies er je eigen einde voor. Want jij bent de verteller, Ion, en jij weet hoe het eindigen moet.'

'En als ik wil dat het doorverteld zal worden, zal het een hoopvol einde moeten hebben.'

'Waarschijnlijk wel,' zei Alexandru eerlijk.

'Dus ik heb geen andere keus,' zei ik, 'dan te hopen.'

'Ja'.

'Waar heb je me mee opgezadeld!'

We praatten nog heel lang, tot het nacht geworden was. Over het leven, over het lot en de hemel en al die andere zaken waar je niet over kunt praten zonder dat op den duur je tong in de knoop raakt. Dan zwegen we en onze stiltes werden steeds langer. Ik voelde hoe buiten het donker langs de hemel kroop en begreep waarom Alexandru nooit meer uit deze kleine, warme ruimte weg wilde. Het was hier gemakkelijker te geloven dat het leven goed was. Alexandru liet me zijn boeken van de plank halen en in een zak doen. Of ik ze zou lezen of niet, ze waren voor mij.

'Waar geloof jij eigenlijk in?' vroeg ik toen ik probeerde of ik de zak kon tillen. 'In God of in verhalen?'

'In God als verteller van verhalen,' antwoordde hij. 'En als degene die zo nu en dan een pagina uitscheurt en herschrijft.'

'En altijd het laatste woord heeft.'

Alexandru keek grinnikend naar de stapel boeken in de reiszak, het werk van één prins van de oorlog en één van de vrede.

'Precies.'

Toen ik weer naar buiten ging, was het al diep in de nacht. Een heldere, koude nacht met veel sterren, speldenknopklein in een hemel van glas. Ik knoopte mijn jas dicht en wenste dat ik wanten meegenomen had. De weg naar het gastenverblijf vond ik zonder problemen. Een ronde, gele maan verlichtte de binnenplaats alsof het dag was. Ik had mijn hand al op de deurkruk toen ik me plotseling bedacht, me omdraaide, een hoek omsloeg, een poortje doorging en een bekende weg volgde die me uiteindelijk naar de boomgaard bracht. Ik weet niet waarom ik het deed. Misschien had ik te veel om over na te denken en was ik nog te onrustig om naar bed te gaan, misschien hoopte ik hddr te zien. De prinses die ik samen met mijn onschuld op het eiland achtergelaten had. Ik was niet eens verbaasd toen ik Mara ook werkelijk zag. Het was een nacht die voor haar geschapen leek. Koud als de

decembervorst en ijzig mooi als de rijp op de bomen zat ze tussen de takken van de hoogste kersenboom. Een vorstin op haar troon in een jupon van gesponnen manestralen.

'Mensenkind,' zei ze en strekte haar hand naar me uit, alsof ze verwachtte dat ik omhoog zou klimmen om die te kussen. Dat deed ik niet. Zelfs al was ik niet oud en stram geweest, ik had het niet gekund. Ik bleef staan of ik in een blok ijs veranderd was, Na al die jaren had ik nog steeds geen verweer tegen haar schoonheid. Die ging door me heen als een zwaard. Ik zei haar naam en meer niet.

Ze glimlachte: 'Dat je me nog herkent na zoveel jaren, Ion. Ik had verwacht dat je wel eerder terug zou komen om jouw Mara te bezoeken. Nu is het zo lang geleden. Bijna een mensenleven, als ik jou zie.'

Ik kuchte en probeerde haar blik te ontwijken, me pijnlijk bewust van mijn dunne, witte haren en kromme rug. De tijd had Mara niet veranderd, haar misschien alleen nog mooier gemaakt, maar mij had hij van een jongen in een kleine, oude man doen veranderen. Een mensenkind dat net als alle mensenkinderen moest sterven en met zijn vlees de aarde zou voeden.

'Ik had eerder verwacht dat jij me niet meer zou herkennen,' mompelde ik.

'O, hoe kun je dat nu zeggen!'

Mara lachte een klaterend lachje, zo vrolijk als ik nog nooit van haar gehoord had. Ze leek echt blij mij te zien. Haar ogen schitterden en haar mond was rood, verrukkelijk rood. Ik kon begrijpen dat ik als jongen van haar gedroomd had. Maar dat was lang geleden.

'Ik had niet verwacht dat je hier nog zou zijn,' loog ik, mijn blik met moeite afwendend.

'Tussen al deze monniken, bedoel je? O, je weet dat ik me met kruisen en gebeden niet laat verjagen, Ion. Al moet ik soms wel eens niezen van al die wierook die ze branden! Nee, ik hoor bij Snagov en hier blijf ik.'

'En je meester...' vroeg ik voorzichtig. Toen ik vanmorgen de oversteek gemaakt had, had ik dat zonder angst gedaan. Het klooster zag er volkomen onschuldig uit, maar dat was de eerste keer ook zo geweest...

'Vlad komt niet terug. Hij is elders nodig, zegt hij. Radu en hij bestrijden elkaar in verschillende legerkampen. Ze staan achter elke troon. Vlad heeft een eeuw vol oorlog voorspeld en dus zal er genoeg werk voor hen zijn...'

Ze zweeg en haar ogen werden een ogenblik dof om meteen daarna weer op te flikkeren.

'Ik voel me eenzaam, Ion. Ik ben een vrouw die altijd een man gevolgd heeft en ik kan er niet goed tegen alleen te zijn. Al die monniken met hun bloed als lauwe melk... dat is geen

gezelschap. Ik ben nog steeds mooi, dat vind je ook, hè, Ion? Ik wil bewonderd worden. Zoals door die boerenjongen die ooit in mijn kamer voor me knielde. Herinner je je die jongen nog?'

Ik schudde mijn hoofd, op mijn beurt glimlachend.

'Ik ben oud, Mara.'

'Ik ben ouder.'

Ze boog zich naar voren. Een paar lokken van haar prachtige, donkere haar vielen over haar schouders. Pas nu zag ik dat de hangers in haar oren ijskristallen waren.

'Ik ben veel-en-veel ouder dan jij, Ion. Maar er is geen moment van mijn lange leven dat ik vergeten ben. Ik moet met mijn herinneringen leven, de slechte en de goede. De laatste bewaar ik in een schatkist en die is ondertussen bijna vol. Ik wil mijn kostbaarheden met iemand delen, maar Vlad wil niets van me aannemen...'

De klank van haar stem, meer nog dan haar woorden, waarschuwde me. Ik deed een stap achteruit en sloeg uit gewoonte een kruis. Ik wist dat ze iets onmogelijks van me zou vragen.

Mara trok haar wenkbrauwen op alsof mijn reactie haar verbaasde.

'Wat is er, Ion? Wat doe je? Ach nee, kom terug. Kom

dichterbij. Je zou zeggen dat je niet meer met je oude vriendin wilt praten!

Haar stem klonk even onzeker als behaagziek en daardoor had ik de moed om te zeggen: 'Vraag het niet, Mara. Alsjeblieft niet.'

'Wat zou ik je willen vragen, Ion? Bij me te blijven? Je hebt me al eens duidelijk gemaakt dat je dat niet wilt. Maar eigenlijk...'

Ze sloeg haar ogen neer en draaide één van de ringen om haar vingers rond.

'Eigenlijk hoopte ik dat jij me het zou vragen. Toen je weigerde, was je nog jong en je had nog een heel leven te leven. Maar nu ben je oud en ik weet dat je niet op een leven na de dood hoopt... Wat heb je te verliezen, Ion? Niets. Een oud, versleten lichaam en een koud graf. En wat kun je wel niet winnen?'

Ja, wat had ik wel niet te winnen? De eeuwigheid. Een prachtige vrouw die een bejaarde man nog kon opwinden. Schatkisten vol herinneringen die anders verloren zouden gaan. Maar ik moest weigeren. Wat was de dood van Stroe, wat was alle strijd waard geweest als ik me nu overgaf aan de machten die al die ellende veroorzaakt hadden? Het was het moeilijkste wat ik ooit had moeten doen. Ik moest mezelf, geest en lichaam, opofferen.

Ik slikte en probeerde de woorden uit mijn mond te persen: 'Nee, Mara. Ik zal het je nooit vragen. Nooit.'

Maar het lukte me niet. Een piepend gerochel en een blaffende hoest, dat was alles wat er kwam. Ik voelde me zwakker dan ooit en vervloekte mezelf om die zwakheid. Ik was oud, een oude, seniele gek!

'Ton...'

Ik hoorde het medelijden in haar stem en wist dat Mara mijn strijd begreep. Ergens moest ze weten hoe vermoeid en wanhopig ik was, gevangen in een leven dat nergens toe leidde. Een man die niets liever wilde dan rusten, die eindeloze maalstroom van gedachten stopzetten, maar beseft dat de enige mogelijkheid dat te doen, was te sterven.

Licht als een sneeuwvlokje zweefde ze naar beneden en kwam voor me staan, haar armen uitgestrekt.

'Kom bij me, boerenzoon,' zei ze.

Hoe vaak had ik in mijn verbeelding die woorden al niet gehoord! Altijd had ik gedacht dat ik me zonder nadenken in haar armen zou gooien. Nu was het zover, ze stond vijf stappen van me vandaan, maar ik kon die vijf laatste stappen niet nemen. Ik verkeerde in gewetensnood en was, erger nog, bang. Ik wilde niet als een roofdier van het bloed van mijn dorpsgenoten leven. Maar zo'n leven was nog lang niet zo afschuwwekkend als de gedachte aan wat er nodig voor was

om zo'n roofdier te worden. Ik zou moeten sterven.

'Ik... ik durf niet naar je toe te komen,' zei ik eerlijk.

'Ben je bang?'

Ik zei niets, maar knikte.

'Bang voor mij?'

'Ja... onder andere.'

'Maar je wilt wel komen?'

Ik antwoordde niet, liet de stilte voor zichzelf spreken.

'En als ik nu naar je toe kom, Ion? Als ik je nu laat zien dat er niets is om bang voor te zijn? Echt niets. Als ik je laat zien dat je voor mij niet bang hoeft te zijn? En ook niet voor wat ik zal doen? Zal ik naar je toe komen?'

En terwijl ze sprak, deed ze dat al. Voetje voor voetje. Bijna onmerkbaar, maar ik zag het. Ondanks dat mijn hart zo snel klopte dat het me normaal ongerust gemaakt zou hebben, bleef ik staan, gehypnotiseerd als een konijn dat een slang dichterbij ziet kronkelen. Ik was niet langer in staat mijn blik af te wenden. Het was onmogelijk. Ik werd naar binnen gezogen in de donkere diepte van haar ogen en vergat alles: mijn ouderdom, mijn zorgen en het gevaar.

Mara's armen slingerden zich om me heen als de waterplanten uit het meer van Snagov. We waren vlak bij

elkaar. Ik voelde haar grote, stevige borsten tegen mijn borst en haar ronde vrouwenbuik tegen mijn buik. Zuchtend als een verliefde jongeman liet ik mijn handen over haar heen gaan, om me zo snel mogelijk bekend te maken met het lichaam waar ik zo vaak van gedroomd had: daar stevig, daar zacht, daar hoekig, daar rond, daar koud en daar warmer. Het was een heerlijke, halfbewuste droom en het kwam geen moment in me op me te schamen. Mara lachte wat, hilde wat en liet me begaan. Ze wist hoe langverwacht dit ogenblik was en minachtte me niet om mijn ouderdom. Het was mijn lichaam dat verouderd was, niet mijn geest of wil, en dat begreep ze.

Uiteindelijk nam ze mijn handen in de hare en kuste alle tien de vingers, één voor één. En op dat moment waren haar lippen warm.

'Ion, laat me je helpen,' zei ze. 'Wat ik ga doen, is heus zo vreselijk niet. Ik zal voorzichtig zijn. Je niet bang maken, je zo weinig mogelijk pijn doen... Maar laat me je redden, mensenkind. Ik kan je niet laten sterven, langzaam... aan je eigen versletenheid, aan de tijd... Alsjeblieft, Ion. Wees niet bang. Ons leven samen zal niet slecht zijn. Als jij niet wilt doden, zal ik het voor je doen. Ik zal zorgen dat je niets te kort komt. Als je niet wilt vechten op het slagveld aan het eind van de wereld, zal ik je plaats innemen, elk jaar. Als jij twijfelt aan de wereld en de Goede God, zal ik je verhalen en

sprookjes vertellen om je geloof te sterken. Toe, Ion. Je zult mijn minnaar zijn, Ion. Mijn lichaam is niet veel anders dan dat van gewone vrouwen en dat van jou zal niet anders zijn dan dat van gewone mannen. En je zult opnieuw jong zijn. Als het mogelijk is dat doden leven voortbrengen, zul jij me weer een zoon geven. Toe, Ion, je zult opnieuw leven!"

Ik kon niets anders doen dan toegeven. Ik verlangde zo naar het leven dat ze me voorspiegelde. Een leven vol vreugde, zonder de eeuwige schaduw van het einde.

Ik knikte, steeds vastbeslotener: 'Ja. Ja.'

'Ja?'

'Ja!'

En ik meende het. Op dat moment meende ik het. Ik zei ja met hart en ziel.

Mara begon me te kussen. Zacht en voorzichtig tastten haar lippen mijn hals af, op zoek naar het warmste plekje, daar waar het bloed stroomde. Nauwelijks beseffend wat ze aan het doen was, sloot ik mijn ogen. Alleen deze tederheid was al een troost. Mijn einde zou anders zijn dan ik het me had voorgesteld. Er zou licht op de duisternis volgen. Ik ademde diep in en ontspande me en op dat moment... Ik was niet voorbereid op de pijn en de dierlijke kracht van de beet. Ik was nu niet de strijder op het slagveld aan het eind van de wereld die alles kon verdragen. Het was onmogelijk er anders

op te reageren dan met een even dierlijke paniekaanval. Ik schreeuwde en probeerde me uit Mara's omhelzing te bevrijden, maar die armen klemde zich om me heen met een vastberadenheid die zei: ik laat je nooit gaan. Het was te laat. Hoewel ik me nog even bleef verzetten, besepte ik dat heel goed. De wond aan mijn hals was door de worsteling uitgescheurd. Het bloed gutste erin regelmatige straaltjes uit. Ik voelde het warm op mijn huid en in mijn kraag. Ook al zou ik er in slagen me te bevrijden, ik zou sterven, doodbloeden. Mara had haar mond over de wond heen gelegd en zoog en slikte. Ze hield alleen even op om adem te halen of haar armen nog steviger om me heen te slaan. Dat haar haren in de war raakten en haar gezicht onder het bloed zat, leek haar niet te kunnen schelen. Ze had mij en ik gaf haar al het leven dat ik in me had. Ik was opnieuw de jongen op het binnenplaatsje achter de stallen van Snagov, bang, verward en behekt door iets dat zowel met pijn als met genot te maken had en liefde heette. Toen was het de kluizenaar geweest die me weer tot mezelf gebracht had, maar wie zou me nu redden? Niemand. En opeens besepte ik dat ik mijn hele leven, mijn dorp, mijn huis, mijn kinderen en mijn kleinkinderen achtergelaten had zonder afscheid te nemen. Ik zou ze nooit meer in mijn menselijke gedaante kunnen bezoeken. Jou, Vilcu, en je vrouw en je kinderen, had ik nooit meer kunnen spreken zonder dat jullie bang voor me

waren geweest. Ik had nooit meer, zoals vanavond, met jou kunnen drinken en mijn verhalen kunnen vertellen. Het drong tot me door dat wat ik deed egoïstisch was, maar ook dat ik mezelf tot een heel eenzaam leven veroordeelde. Een leven met Mara als mijn enige gezelschap. Ik was daar nog niet klaar voor, als ik er al ooit klaar voor zou zijn. Opnieuw, en nu vastberadener dan daarnet, probeerde ik uit Mara's armen te ontsnappen.

'Stop... stop,' mompelde ik en deed een stap achteruit.

Maar ik had bijna geen kracht meer. Mijn hart ging onophoudelijk door bloed naar Mara's mond te pompen, maar het sloeg nu langzaam en zwaar. Ik was duizelig. De pas achteruit was te veel. Ik verloor mijn evenwicht en viel. De val leek eindeloos te duren. Links van me zag ik een hoge, steile rotswand opdoemen. Ik viel en viel en viel... in een waterval van bloed.

Ik weet niet hoe lang ik bewusteloos geweest ben. Ook weet ik niet wat er in die tijd is gebeurd, maar feit was dat ik wakker werd in een bed in het gastverblijf van Snagov. Ik voelde me suf en zwak, maar vreemd genoeg ook heel rustig, alsof er iets prettigs was gebeurd. Mijn hoofd lag in de zachte schoot van een vrouw die voorzichtig een wond aan mijn hals bette.

'Ik heb het bloeden gestopt,' zei ze, 'maar je moet je nog niet bewegen. Dat zal pijn doen.'

Ze spoelde een katoenen doekje uit in een waskom en ik voelde me even misselijk worden bij de aanblik van mijn eigen bloed dat het water een vreemde, roze kleur gaf. Ik herinnerde me wat er gebeurd was.

'Hoe is het met me, Mara?' vroeg ik.

Mijn stem was zo zwak dat ik ervan schrok, bijna onverstaanbaar. Maar Mara verstond me en lachte vrolijk. Je hoeft je geen zorgen te maken, vertelde die lach.

Je leeft, Ion. En je bent je oude zelf, er is niets veranderd. Ik heb je niet laten sterven. Misschien ben je daar nog niet klaar voor, zijn er eerst nog dingen die je moet doen.'

Ondanks mijn pijnlijke hals draaide ik mijn hoofd en probeerde haar aan te kijken. Het was ongeloofelijk dat ze mijn gedachten geraden had. Omdat ik het iele geluid van mijn stem niet kon verdragen, knikte ik haar enkel dankbaar toe.

Tk zal je de tijd geven om de dingen te regelen die je nog wilt regelen... en om na te denken over je beslissing. Je kunt er altijd op terugkomen, Ion. Ik wil je niet ongelukkig maken. Ons leven samen moet goed zijn. Je moet me niet gaan verachten, zoals Vlad.'

Ik schudde mijn hoofd. Dat zou ik nooit doen. Maar voor eeuwig samen, dat was een heel, heel lange tijd. Ik moest nadenken over de gevolgen van mijn beslissing.

Mara stond voorzichtig op en legde mijn hoofd op een kussen.

'Ga maar slapen, mensenkind. Je hoeft niet bang te zijn. Ik zal op je wachten, zolang als het duurt, maar ik zal niet naar je toe komen. Het moet jouw beslissing zijn. Enkel de jouwe.'

Ze boog zich over me heen en kustte me, bezorgd als een moeder, op mijn voorhoofd.

'Ik wens je mooie dromen, behulpzame boerenzoon.'

Ik werd de volgende dag gewekt door de klokken van de noenmis. Moeizaam kwam ik overeind en ging op de rand van het bed zitten. Als ik het kalm aan deed, zou ik wel op kunnen staan. Niemand mocht weten wat er vannacht gebeurd was, ook Alexandru niet. Ik bedekte de wond aan mijn hals met een das en schuifelde naar buiten. Het was een frisse, zonnige dag en het ijs op het meer schitterde dat het pijn aan je ogen deed.

Ondanks alles houd ik van het leven, dacht ik, maar ik houd meer van het leven onder de zon dan van dat onder de maan.

Ik was nog niet klaar, nog lang niet, om naar Mara terug te keren.

Ik bleef twee weken in het klooster, tot broeder Alexandru gestorven en begraven was. Hij overleefde de winter niet. Hij

stierf heel rustig, in het volste vertrouwen wakker te zullen worden in een betere wereld. Zijn broeders hakten een graf uit in de bevroren grond en zongen tijdens zijn begrafenis. Met gesloten ogen luisterde ik naar hun stemmen en wilde verdrinken in de diepe klanken die natrilden in mijn binnenste. Ik herinnerde me het lied van de engelen in de Aya Sophia, vol verdriet en ook vol hoop. Maar dat was een droom geweest...

Ik stond aan het graf van mijn vriend als de eeuwige twijfelaar. Geen van zijn woorden hadden daar iets aan kunnen veranderen.

Ik ging terug naar het dorp zonder een beslissing genomen te hebben en zonder Mara nog gezien te hebben. De kronieken van Snagov wogen zwaar. Eén keer dacht ik erover ze in het woud achter te laten, maar ik wist dat ik zonder de boeken mijn verhaal niet zou kunnen vertellen. En als ik mijn leven af zou willen ronden, zou ik dat moeten doen. Het heeft nog maanden geduurd voor ik de moed had. Laat iemand erom vragen, dacht ik elke keer en stelde het nog een avond uit. Het was laf, dat geef ik toe, maar ik ben nooit een echte held geweest en nu te oud om het nog te worden. Zelfs vanavond, toen jij een verhaal wilde horen, Vilcu, twijfelde ik nog. Er was te veel waar ik me voor schaamde of dat ik wilde vergeten en bovendien... Verhalen zijn magisch. Ze verbinden heden en verleden, deze wereld en de andere. En

wie in de draden van een verhaal verstrikt raakt, kan zich er niet meer uit bevrijden, dat had ik zelf ondervonden. Als de verhalen over vroeger verteld blijven worden, zullen de gebeurtenissen uit die verhalen zich blijven herhalen. Elke generatie zal van de haat en de hoop van de vorige horen, dezelfde oorlogen voeren en dezelfde dromen najagen... Maar ach, misschien gebeurt dat toch wel, tot de wereld vergaat. In elk geval heb ik mijn verhaal verteld. Ik kan het niet meer uit jouw herinnering doen verdwijnen, Vilcu. Je hebt het gehoord van begin tot eind, zult het doorvertellen en er misschien wel een ander slot voor bedenken. Wie weet zul jij, Vilcu, het op een avond als oude man aan je kinderen vertellen. Wat zullen dan je laatste woorden zijn? En hij leefde nog lang en gelukkig? Wie weet? Wie weet? Maar ik heb nog steeds niet beslist wat ik Mara zal antwoorden.

37. Het laatste woord

Vilcu Brebu

Mijn vader was een fantast. Iemand die prachtige verhalen kon vertellen, maar niet vies was van een leugentje om ze nog mooier te maken. Zeker als er een fles jenever op tafel stond, kon je er donder op zeggen dat je aan het eind van de avond in sprookjesland was aangeland. Ik hield van zijn verhalen, maar geloofde er niet in. Niet dat ik ontken dat er

soms vreemde dingen gebeuren. Nee, hoor, helemaal niet. Maar ik kende mijn vader. Na de dood van zijn vriend Alexandru ging het snel bergafwaarts met hem. Hij vertelde geen verhalen meer (behalve het ene dat ik hier opgeschreven heb) en verloor zijn eetlust. Martha, mijn vrouw, was bezorgd, gaf hem kip en maïspap met room en lekkere schapenkaasjes en was elke keer weer in tranen als ze zijn bord opnieuw onaangeroerd van tafel moest halen.

Ik zei: 'Hij is oud. Oude mensen hebben nu eenmaal minder nodig', maar ging wel stiekem met de pope praten. Ik wilde de begrafenis regelen, want ik wist dat mijn vader best in staat zou zijn een christelijke begrafenis te weigeren. 'Heb je enig idee wat hem mankeert?' vroeg de pope toen ik hem de zaken uiteengezet had. 'Ouderdom,' antwoordde ik, 'gewoon

ouderdom.'

'Niets anders?'

'Hoe bedoelt u?' vroeg ik, me opzettelijk van den domme houdend.

De pope stond op en sloot tactvol de buitendeur waar vlakbij een stel kinderen speelde.

'Het zit zo... Ik heb gehoord dat hij rondzwerft... Overdag en ook 's nachts... en dat hij soms een vrouw ontmoet. Ja, je kijkt verbaasd, maar het is echt waar. Er zijn mensen uit het dorp die het gezien hebben en dat zijn niet de onbetrouwbaarste types, moet ik zeggen. Het schijnt een... erg mooie dame te zijn.'

Ik staarde zwijgend naar mijn handen en probeerde te blijven glimlachen om mijn verbazing te verbergen. Ik had van Martha gehoord dat vader er soms vandoor ging, maar

van die vrouw wist ik niets.

'Dorpsroddel!' zei ik uiteindelijk.

'Dat denk ik niet. Daniëla Fagu, die elke zondag trouw naar de mis komt, heeft hen gezien en ze zegt dat de dame niet van hier is. Ze is veel te mooi gekleed. Vrouw Fagu beweert dat er in heel Roemenië geen vrouw meer zo schitterend gekleed gaat...'

Ik schudde mijn hoofd, doof voor de klank in zijn stem. Ik wilde niet dat dit waar was. Ik had besloten dat het verhaal van mijn vader onzin was en vond dat dit maar zo moest blijven.

'Denk je niet dat het verstandig is als hij begraven wordt met de nodige... voorzorgsmaatregelen?'

'Absoluut niet! Ik laat mijn vader niet als een misdadiger begraven. Hij is een goed mens!'

'Maar hij is op Snagov geweest en hij heeft meer gelezen dan goed voor hem is.'

Ik stond op.

'Nee,' zei ik, de pope aankijkend. Als het waar was, zou mijn vader met Mara waarschijnlijk gelukkiger zijn dan op welke plaats in de hemel ook. En als het niet waar was... dan had het geen zin zijn lijkt te verminken. Ik pakte mijn hoed, groette de pope beleefd en daarmee was de kous af. We zijn nooit meer op dit gesprek teruggekomen.

Mijn vader stierf heel rustig, in zijn slaap, en ligt nu al jaren onder een mooi kruis op onze begraafplaats. Martha en de kinderen brengen er soms brood en bloemen en niets wijst erop dat hij geen rust gevonden heeft. Maar er is één gebeurtenis die me daaraan heeft doen twijfelen.

Een aantal maanden geleden kwamen een paar heren uit de hoofdstad naar ons dorp op zoek naar arbeiders. Het waren archeologen (Toe

maar! Ik had nog nooit van zulke meneren gehoord, maar het was wel duidelijk dat ze heel geleerd waren.) en ze wilden op het eiland van Snagov naar oude voorwerpen gaan graven. Nu weet ik niet wat daar zo interessant aan is, tenzij je natuurlijk een pot goud vindt, maar ze betaalden goed, dus... Op zich was het geen slecht werk. We kregen goed te eten, hadden lol met mekaar en zo nu en dan vonden we ook weleens wat. Voornamelijk ouwe rotzooi, zoals stenen en potscherven waar de heren toch heel enthousiast over waren, maar soms ook munten. Van echt goud! En toen besloten ze dat er ook nog in de kerk gegraven moest worden. Een paar van ons bedankten daarvoor, maar ik dacht: waarom niet? Ik ben niet iemand die spoken ziet. Al bestaan ze, mij zoeken ze niet op. Zo dacht ik toen.

'Wat moeten we doen?' vroeg ik de voorman.

'Er moeten wat stenen gelicht worden,' antwoordde hij. 'Ze willen kijken wat daaronder ligt. Naar een paar graven zoeken.'

'Naar het graf van voda Vlad Tepes soms?' 'Ik geloof dat dat de bedoeling is, ja.' Ik aarzelde even, maar toen won mijn nieuwsgierigheid het van mijn bedenkingen.

'Weten ze waar ze moeten zoeken?'

'Ja, voor het altaar.'

'Dan heb ik de heren wat te vertellen,' zei ik. Ik denk dat we minder moeite hadden met de steen dan mijn vader, Lupu en Vulpe al die jaren geleden. We waren met meer en wisten hoe we zo'n klusje aan moesten pakken.

Binnen een kwartier lag het graf open. De mannen bleven op de rand staan en staarden in het gat. Er was niets anders te zien dan wat vermolmde planken die samen iets vormden

dat op een kist leek.

'Zullen we maar voor u openmaken, zeker?'

stelde ik de geleerde heren voor, maar nee, er moesten eerst tekeningen gemaakt worden, maten genoteerd en verdomd als 't niet waar is, nog koffie gedronken ook. Pas toen wezen de heren een paar arbeiders aan om het 'vuile werk' te doen. Ik was er niet bij, maar stond er wel met m'n neus bovenop, dat is te begrijpen! Nou zullen we de waarheid zien, dacht ik en moest toegeven dat ik daar al die tijd toch wel nieuwsgierig naar geweest was. Dat er iets gebeurd was op Snagov, dat de broers Branistari de kop afgehakt waren, dat was zeker. Maar of er ooit een schaapherder had bestaan? Of een kluizenaar?

De arbeiders begonnen de losse planken, die ooit het deksel van de kist gevormd hadden, te verwijderen. Ze werkten langzamer dan ik ooit

voor flinke mannen voor mogelijk had gehouden. Ik ijsbeerde heen en weer en slaagde er nauwelijks in mijn ongeduld te verbergen. Toen er een opening van twee planken breed ontstaan was, boog ik voorover en tuurde in de kist. Wat had ik verwacht te zien? Een hand.

Een zwaard. Wat daar beneden lag, was niet meer dan een hoopje rommel. Nog voor de arbeiders klaar waren met hun werk, had ik al besloten dat mijn vader me maar iets op de mouw gespeld had. Een zelfverzonnen verklaring voor zijn vreemde ideeën misschien. Zonder nog een blik op de kist te werpen, liep ik de kerk uit.

'Wat hebben jullie gevonden?' vroeg ik die avond aan Petru, een dorpsgenoot van me. We zaten in de boomgaard van Snagov en roosterden vlees boven een vuurtje.

'Eigenlijk nog heel wat.'

Hij nam een slok wijn uit de fles die ik hem voorhield.

'Een skelet, maar dat stelde niks meer voor. Totaal verpulverd. De heren durven niet zeker te zeggen of het van de voda is. Gaan dingen onderzoeken, geloof ik. Maar in het graf lagen nog wat dingetjes die ik best zou willen hebben!'

'Zoals?'

'Een soort kroon of zo. En een beker. En zilveren knopen.'

Ik moet bekennen dat ik schrok. Maar ik zei tegen mezelf: het kan best dat ze die dingen uit zichzelf weer teruggelegd hebben. Ze hebben waarschijnlijk last van een slecht geweten gehad. Daarvoor hoeft helemaal niets engs gebeurd te zijn.

'Was dat alles?' vroeg ik... en hoopte dat dat

maar zo zou zijn. 'Of lag er nog meer? Een zwaard bijvoorbeeld?'

'Nee, geen zwaard. Wel iets anders. Een ring. Maar ik geloof nooit dat die nog veel waard was. D'r zat namelijk geen steen meer in.'

Soms gebeuren er dingen die zo toevallig zijn dat je niet meer in toeval gelooft. Zoals ik al eerder zei, ik ben echt niet iemand die knoflook op de raamkozijnen smeert of pas na het kraaien van de haan naar buiten gaat. Ik geloof wel een paar verhalen van de oude mensen in het dorp, maar niet alle. Je moet tenslotte ook een beetje je verstand gebruiken. Maar die ring... en dat verdwenen zwaard, daar kreeg ik toch de kriebels van. Het klopte allemaal te mooi... Te mooi om niet waar te zijn, dacht ik. Omdat ik niet wist wat te doen ofte zeggen, nam ik maar een grote slok wijn. 'Hé, zeg, laat ook nog wat voor mij over!' riep

Petru. 'Je zuipt verdorie de hele fles leeg!' 'O, dat ging per ongeluk. Ik zal gaan vragen of ze nog wat voor ons hebben,' mompelde ik en stond op. Ik moest even alleen zijn. De dingen eens op een rijtje zetten.

Ik liep naar de waterkant, waar een jonge monnik in het gras zat. Hij liet steentjes over het water dansen, terwijl een grote, ruwharige hond naast hem toekeek. Het was zo'n alledaags tafereeltje dat ik bleef staan om hem gade te slaan. In plaats van na te denken, volgde ik met mijn ogen de steentjes die drie, vijf en soms wel zes keer stuiterden voor ze in de diepte verdwenen. Ik wedde zelfs met mezelf dat hij bij de volgende worp de acht zou halen. De klok boven de poort van Snagov begon te luiden voor de avondmis, maar de jongen maakte geen aanstalten om op te staan. Hij bleef keitjes gooien, terwijl de hond wakend

naast hem zat.

'Niet gek,' zei ik, applaudisserend, toen het hem gelukt was een keitje zeven keer over het water te laten dansen, 'Maar moet jij niet naar de mis?'

Hij draaide zich om alsof hij ergens op betrapt was en keek me aan met het gezicht dat dat van een bekende geweest had kunnen zijn, als de ogen niet veel donkerder geweest waren.

'Welke mis?'

'Nou, de avondmis!'

Ik lachte om hem en om mezelf, om wat ik zopas gedacht had. Hij leek niet op hem. Voor geen zier! Dit kind had andere ogen.

Diepbruine ogen, glanzend als kastanjes.

Hij knikte, alsof hij nu pas de klokken hoorde.

'O ja, de avondmis. Maar ik ga niet naar de kerk zolang ze daar aan het graven zijn. Ze komen op plaatsen waar ze niks te zoeken

hebben, zegt mijn vader.'

'Zo, zo, en wat zegt jouw vader nog meer over Snagov?'

Ik probeerde mijn stem neutraal te laten klinken, maar in werkelijkheid wilde ik dolgraag met iemand praten die mijn vermoeden kon bevestigen of ontkennen. Al was het maar het eerste het beste baardloze monnikje.

De jongen keek me wantrouwend aan, alsof hij me eigenlijk niet wilde antwoorden. Vriend of vijand? hoorde ik hem zich bijna afvragen. Het verbaasde me dat iemand zo jong al zo achterdochtig kon zijn.

'U moet zeggen dat ze op moeten houden,' antwoordde hij, terwijl hij de hond over zijn kop aaide.

'Waarom?' vroeg ik en voegde er in een onverklaarbare opwelling aan toe: 'Volgende

week willen ze onder het altaar gaan graven.'
Zijn reactie was de moeite waard. Hij sprong overeind en smiet alle steentjes die hij nog in zijn hand had in mijn richting.

'Dat moeten ze laten!'

Ik weet niet wat hij verder gezegd of gedaan zou hebben (misschien moet ik daar ook maar blij om zijn!), want plotseling riep een stem bij de kloostermuren: 'Waar zit je, Mihnea? Het is tijd!'

Ik draaide me om en zag een wat oudere monnik staan met een korte, donkere baard.

'Kom, iedereen is al in de kerk.'

De jongen wierp me nog een vuile blik toe, maar gehoorzaamde. Hij liep naar de monnik toe met de hond op zijn hielen.

'Hij zegt dat ze nog verder gaan graven in de kerk,' zei hij, wijzend naar mij.

'Dat doen ze niet,' suste de monnik en legde

vaderlijk een hand op zijn schouder. 'Morgen houden ze ermee op. Is dat niet zo, werksman?'

Hij keek me aan en op het moment dat ik zijn ogen zag, wist ik wie hij was en wie de jongen was en wie de hond was. Ze stonden dicht bij elkaar als een drie-eenheid: vader, moeder, kind.

Zonder dat er een woord over mijn lippen kwam, beloofde ik dat er niet verder in de kerk gegraven zou worden en dat zwoer ik bij alles wat me dierbaar was.

Toen verdwenen ze. Nee, ze losten niet op in een flard mist, of zo. Ze gingen gewoon de poort door, het heiligdom binnen dat van hen was en van hen zou blijven. Ik geloof dat ze er gelukkig waren.

Het was al laat in de avond, dat wist ik, maar toch klopte ik op de deur van meneer

Florescu, één van de geleerde heren uit de hoofdstad. Ik moest hem spreken voor ik morgen misschien weer zou gaan twijfelen aan wat ik gezien had.

'Binnen!' klonk het kort.

De heer Florescu zat aan tafel en had enkele vellen met tekeningen voor zich. Hij had een pen achter zijn oor gestoken.

'Ik had een verzoek..., ' begon ik, wetend hoe moeilijk het zou zijn om hem te overtuigen. Als ik al mijn twijfels had, hoe zou dat dan zijn met iemand die gestudeerd had?

'U zult wel denken dat ik gek ben, maar...'

Ik raapte al mijn moed bij elkaar, ademde eens diep in en zei toen plompverloren: 'Er mag niet meer in de kerk gegraven worden.'

'O? En waarom niet?'

Florescu trok zijn wenkbrauwen op en lachte welwillend, maar niet begrijpend.

'Als u dat wilt weten, moet ik u een verhaal vertellen.'

'Een verhaal?'

'Een verhaal, ja. Een verhaal dat mijn vader eens vertelde.'

Ik zag aan zijn gezicht dat hij zich afvroeg hoe lang dit verhaal zou duren en voegde er haastig aan toe: 'Het gaat over Snagov.'

'Ah?'

'Mag ik een stoel pakken?'

Ik vertelde hem het verhaal van mijn vader, zo goed als ik het kon. Het duurde lang, maar leek hem niet te vervelen. Eerst leunde hij nog met zijn rug tegen de leuning van zijn stoel, maar na een halfuur leunde hij over de tafel en nog een halfuur later pakte hij zijn pen schreef af en toe wat op.

'Geheugensteuntje,' zei hij.

Het was al een uur of vier in de nacht toen ik

ophield met vertellen.

'En dat was het,' eindigde ik nogal onbeholpen.

Hij legde zijn pen neer.

;'Tja.'

'Gelooft u er iets van?'

Hij dacht na.

'U zult mij niet horen zeggen dat het niét waar is. Als ik één ding van mijn studies geleerd heb, is dat ik maar bitter weinig weet.'

'Ik denk nu dat het waar is, maar het kan wezen dat ik er morgen weer geen sikkepit van geloof. Dat is mijn probleem, weet u, ik ben 's nachts geloviger én bijgeloviger dan overdag.'

Florescu schoot in de lach: 'Dat is, geloof ik, een bekend verschijnsel. Laten we er maar een nachtje over slapen. Ik heb veel om over na te denken. Ik laat u morgenochtend weten wat ik besloten heb.'

Ik sliep die nacht niet, dat was natuurlijk te

verwachten. De zon was nog maar net op toen ik alweer bij Florescu's deur stond. Helaas voor mij was de man een langslaper. Toen hij uiteindelijk naar buiten kwam, tikte hij beleefd tegen zijn hoed en zei dat hij met z'n collega's moest overleggen. Nog kreeg ik geen antwoord! Pas tegen de middag vond Florescu tijd om met me te praten. We liepen naar de boomgaard, waar nog evenveel kersen aan de bomen hingen als jaren geleden.

'We hebben het erover gehad,' begon Florescu die me blijkbaar niet langer kon zien lijden, 'en ik moet zeggen dat na jouw verhaal de verleiding om door te gaan met graven groter is dan ooit. Maar...'

'Maar daarom heb ik het u niet verteld!' viel ik hem in de rede.

'Maar...' herhaalde Florescu met nadruk, 'maar onze tijd is beperkt en we kunnen niet het hele

eiland op de schop nemen. Bovendien heb ik met de starets gesproken en hij zegt dat hij geen behoefte heeft te weten wat er zich onder zijn kerk bevindt. Volgens hem komt er uit die onderaardse gangen alleen maar ongedierte naar boven, al heeft hij niet gezegd wat voor ongedierte. Ik denk dus dat we het hier inderdaad maar bij zullen laten. Maar ik stel één voorwaarde...'

'En die is?' vroeg ik, opgelucht, maar niet berekend op die laatste 'maar'.

'Kun je schrijven, Vilcu Brebu?'

'Ja. Niet goed, maar ook niet slecht. Van de pope geleerd.'

'Zou je het verhaal, dat je me vannacht verteld hebt, op kunnen schrijven? Ik zou graag willen dat het bewaard bleef. Ik ben geïnteresseerd in het verleden, in antieke voorwerpen en oude families en hun geschiedenissen. Het zou een

mooie aanvulling op mijn bibliotheek zijn.'

Ik wist niet wat ik zeggen moest. Mijn vader had zo lang gearzeld om zijn verhaal te vertellen, dat ik niet wist of hij het op papier zou willen zien. Letters op papier maakten het verhaal waar. Anderen zouden het lezen en erdoor behekst raken. Ze zouden Vulpes jaloezie leren kennen, Beldies wreedheden en Lupus onbetrouwbaarheid. Ze zouden de verhalen van de schaapherder horen, zich in de luren laten leggen door de zalvende woorden van de kluizenaar en uiteindelijk op het slagveld aan het eind van de wereld terechtkomen. En daar zouden ze dan, net als mijn vader, alle raadsels oplossen. Nee, dit verhaal mocht niet verteld worden!

Maar het is verteld. Ja, dat klopt. Ik heb het opgeschreven. Het verhaal is verteld en iedereen kan het lezen. Daar is nu niets meer

aan te doen, tenzij ik de papieren die nu voor me liggen in brand steek. Maar dat zal ik niet doen. Florescu zal ze morgen mee naar de hoofdstad nemen.

Ik heb erover nagedacht waarom ik dit verhaal toch opgeschreven heb. Niet om het geld, hoewel Florescu me voor mijn werk goed betaald heeft. Eigenlijk is er maar één reden. Ik heb het geschreven om met woorden waar te maken wat ik denk of hoop op Snagov gezien te hebben. En om het verhaal van mijn vader het einde te geven waar hij niet meer in geloofde: Hij leefde nog lang en gelukkig.

Het verhaal en de waarheid

Zoals elk historisch verhaal bevat Wolfsroedel historische werkelijkheid en Verzonnen' werkelijkheid. Het is aan de schrijver om die verzonnen werkelijkheid aannemelijk en de historische werkelijkheid boeiend te maken. Hierbij is het soms noodzakelijk de historische werkelijkheid aan de verzonnen werkelijkheid aan te passen. Ook in dit boek is dat gebeurd. Maar bij alles heb ik ernaar gestreefd de kern van de historische gebeurtenissen en personages vast te houden.

Geschiedenis

Het verhaal van Wolfsroedel en Vlad Tepes is vooral het verhaal van de strijd tussen verwanten: in het laatste geval christelijke en islamitische bevolkingsgroepen.

In het begin was er geen sprake van onenigheid. De islamitische Osmanen kwamen in 1353 op uitnodiging van de Byzantijnse keizer naar de Balkan om hem te helpen in de strijd tegen christelijke staten, zoals het toen nog invloedrijke Servië. De verstandhouding was goed: Byzantijnse prinsessen trouwden zelfs met Osmaanse prinsen.

Na enige tijd ontpopten de bondgenoten zich echter tot veroveraars die zelf macht wilden. In 1371 werd door de Osmanen het ooit machtige Bulgarije veroverd. En ook andere landen werden bedreigd. In 1389 werd bij Kossovopolje het Servische leger door de Osmanen verslagen.

De redenen voor de veroveringsoorlogen die volgden waren deels religieus: de Osmanen wilden een groot islamitisch rijk stichten. Maar, zoals zo vaak, speelde ook machtshonger een rol. Voor de inwoners van de veroverde gebieden betekende de Osmaanse overheersing echter meestal geen achteruitgang. Ze behielden het recht op hun eigen godsdienst (al moesten ze als niet-moslims wel meer belasting betalen), werden niet langer uitgebuit door inhalijs landheren en leefden in een veiliger omgeving.

Toch wilden de meeste christenen een eigen land met een eigen, christelijke leider. De landen die nog niet veroverd waren, verdedigden zich zo goed als ze konden. Ook

Wallachije deed dat. In 1390 begon voda Mircea de Oude een langdurige campagne tegen de Osmanen. Samen met christelijke legerleiders uit onder andere Hongarije, Frankrijk, Duitsland en Polen nam hij deel aan een grote kruistocht tegen de Osmanen in 1396. Vooral door de arrogantie van de westerse landen mislukte deze kruistocht jammerlijk. Ze negeerden het advies van de Hongaren en Wallachijers en leden een hopeloze nederlaag. Het Osmaanse Rijk leek zijn macht bevestigd te hebben. Voda Mircea de Oude werd gedwongen schatting te betalen aan het Rijk. Alleen zo kon hij voorkomen dat Wallachije veroverd werd.

Mircea de Oude stierf in 1418. Na zijn dood ontstond er een verbitterde strijd tussen zijn zonen over de troonopvolging. Het was in Wallachije zo dat elke zoon in principe aanspraak maakte op de troon en dus was er vrijwel altijd onenigheid onder de troonopvolgers. Vlad Dracul, de vader van Vlad Tepes, verbleef op dat moment aan het hof van de Hongaarse keizer en nam niet aan de machtsstrijd deel. Hij werd door de keizer als onderhandelaar naar Constantino-pel gestuurd om daar te praten over de hereniging van de katholieke en de orthodoxe kerk. De orthodoxe keizer van Constantinopel had sterke bondgenoten nodig in zijn strijd tegen de Osmanen en hoopte deze zo te verkrijgen. De pogingen de kerken te herenigen waren uiteindelijk geen succes. Constantinopel kwam steeds meer

alleen te staan. De christelijke landen leken de stad al opgegeven te hebben.

In 1436 werd Vlad Dracul voda van Wallachije. Al snel koos hij de kant van de Osmanen om rust voor zijn land te garanderen. Dit werd hem niet in dank afgenomen.

Wallachije was op dat moment een speelbal tussen twee grootmachten: het Osmaanse Rijk en Hongarije. Hongarije wilde het land als bufferzone gebruiken en trachtte prinses aan de macht te helpen die aan de kant van de Hongaren stonden. Eén van de meest talentvolle legerleiders en politici van Hongarije was de van oorsprong Roemeense Janos Hunyadi. Hij was gepokt en gemazeld in de oorlogsvoering en had onder andere in één van de Italiaanse staten als huurlingenkapitein dienstgedaan. In 1441 kwam hij naar Wallachije in opdracht van de Hongaarse koning om de voda te winnen voor een kruistocht. Vlad Dracul kende echter de macht van de Osmanen en wist bovendien dat Hunyadi in het geheim andere troonkandidaten steunde en besloot neutraal te blijven. Al snel bleek die neutraliteit heel nadelig voor de Hongaren te zijn: een Osmaans leger, dat door het neutrale Wallachije was getrokken, versloeg het Hongaarse leger.

Ook de toenmalige sultan Murad had twijfels over de betrouwbaarheid van Vlad Dracul. Hij vroeg hem naar zijn hof te komen en zijn zoons mee te nemen. Die moesten als

gijzelaars aan het Osmaanse hof blijven om zijn trouw te verzekeren.

In het jaar 1444 plande Hunyadi een nieuwe, grote kruistocht tegen de Osmanen. Hij vroeg ook de hulp van Vlad Dracul. Die zond slechts een klein contingent onder leiding van zijn zoon Mircea. De kruistocht bleek zeer succesvol te zijn. Sultan Murad stelde een wapenstilstand voor. De Hongaren gingen akkoord, maar braken de afspraken net zo snel als ze ze gemaakt hadden. Een haastige en slecht georganiseerde vervolgcampagne liep uit op een fiasco. Vlad Dracul stelde Hunyadi voor een groot gedeelte verantwoordelijk voor de mislukking en wilde hem laten berechten. In 1447 nam Hunyadi hiervoor wraak door een ander op de troon te zetten. Dracul en Mircea werden vermoord.

In 1448 lukte het zijn zoon Vlad met Osmaanse hulp de Wallachijse troon te veroveren. Hij werd echter weer snel afgezet en keerde terug naar het hof. In 1449 vluchtte hij om in het buitenland zijn geluk te beproeven.

In 1451 stierf sultan Murad. Hij werd opgevolgd door zijn aanzienlijk minder populaire zoon Mehmed, die in de christelijke landen als niet meer dan een verwend kind werd gezien. In hetzelfde jaar zocht Vlad zijn heil in het Zevenburgen van Hunyadi. Die was hem liever kwijt dan rijk en

probeerde hem uit de weg te ruimen. Al snel had hij echter andere zorgen. Spionnen vertelden Hunyadi dat sultan Mehmed serieuze plannen had Constantinopel te veroveren. De stad was één van de weinige overblijfselen van het christelijke Byzantijnse Rijk en had de allure van een wereldstad. Als Constantinopel veroverd zou worden, zou dat het begin van het einde kunnen betekenen. Mehmed had dan een stad waarmee hij een enorm rijk zou kunnen besturen, een wereldrijk. Na Constantinopel zouden er ongetwijfeld snel andere veroveringen volgen. Hunyadi begon te beseffen wie hij tegenover zich had en realiseerde zich dat hij alle hulp zou kunnen gebruiken die hij maar kon krijgen. In 1453 nodigde hij Vlad uit in zijn kasteel en benoemde hem uiteindelijk tot commandant van de legers in Zevenburgen.

In april 1453 begon het beleg van Constantinopel. De stad had hoge, bijna onneembare muren, maar er waren niet genoeg soldaten om die muren te verdedigen. Bovendien richtten de Osmaanse kanonnen grote schade aan. Een christelijk ontzettingsleger kwam er niet. Op 29 mei viel de stad. Het nieuws hierover verspreidde zich met de vluchtelingen en in de christelijke landen werden veel krokodillentranen vergoten.

Drie jaar later leek Belgrado aan de beurt te zijn. De hoofdstad van het vroegere Servië was aan de Hongaren gegeven om te voorkomen dat hij in Osmaanse handen zou

vallen. Het was de laatste sterke burcht voor de Hongaarse grens. Als Belgrado zou vallen, zou het met Hongarije ook snel gebeurd zijn. In 1456 werd onder leiding van Hunyadi en een fanatieke geestelijke met de naam Capistrano zo goed en zo kwaad als het ging een kruisvaardersleger op de been gebracht. Het was een bont en slecht bewapend gezelschap, dat weinig indruk maakte. Er volgde een wanhopige strijd, waarbij het kruisvaardersleger uiteindelijk de overwinning behaalde. Het goede nieuws ging heel Europa door, maar werd al snel getemperd door het nieuws van de dood van Hunyadi. In het christelijke en het Osmaanse kamp woedde longpest die door de terugtrekkende soldaten over een flink deel van de Balkan werd verspreid.

Vlad had van Hunyadi toestemming gekregen de Wallachijse troon te veroveren en slaagde daar in juli in. Door zijn genadeloze manier van regeren maakte hij veel vijanden, in binnen- en buitenland. In 1457 liet hij alle bojaren die tegen hem waren tijdens het Paasfeest vermoorden. Verder raakte hij onder meer verwickeld in een bloederige strijd met de Saksische steden in Zevenburgen. Dat bracht hem ook in conflict met de nieuwe koning Matthias van Hongarije, de zoon van Hunyadi. Deze nog jonge koning zou één van de beroemdste van Hongarije worden en de kunst en cultuur van het hoogontwikkelde Italië naar zijn land brengen. In de strijd tegen de Osmanen was hij minder geïnteresseerd. Vlad

sloot echter vrede met hem toen hij beseftte dat hij machtige bondgenoten nodig had om zijn Wallachije te beschermen.

In 1459 deed de Paus een nieuwe oproep tot een kruistocht. De belangstelling was minimaal. Er was geen Janos Hunyadi meer om het enthousiasme voor de strijd aan te wakkeren. Vlad was één van de weinigen die wel positief reageerde. Hij weigerde de schatting aan de sultan te betalen en begon met de voorbereidingen voor een oorlog. In 1461 kwam het tot een conflict. De sultan, die drie jaar geduld had gehad, eiste nu betaling van de schatting. Vlad liet de tulbanden van de Osmaanse onderhandelaars, die het geld op kwamen halen, vastspijkeren en veroverde de burcht Giurgiu. Daarop volgde een offensief in de wintermaanden. De sultan was op dat moment op campagne in Klein-Azië en het Wallachijse leger had in feite vrij spel. De snelle en genadeloze aanval had groot succes. Vlads troepen legden in de winter van 1461-1462 in twee weken tijd zo'n 800 kilometer af. Langs de Donau werden de meeste Osmaanse forten veroverd. Na de campagne probeerde Vlad andere christelijke leiders warm te maken voor een grote kruistocht. Deze pogingen faalden. Koning Matthias zegde hulp toe, maar ondernam geen actie. Ondertussen zond de sultan een strafexpeditie naar Wallachije onder leiding van zijn grootvizier (soort eerste minister). Deze trok overmoedig te ver Wallachije in en werd door Vlads legers verslagen. Hierna

besloot sultan Mehmed zelf leiding te geven aan een veldtocht tegen het opstandige Wallachije. Het was de bedoeling van het land een Osmaanse provincie te maken om de voortdurende onrust te beëindigen. Het Osmaanse leger was zeer groot en werd ondersteund door een vloot van 25 grote oorlogsschepen en 150 kleinere vaartuigen. In Wallachije werden alle mannen die daartoe in staat waren opgeroepen voor het leger. Vrouwen en kinderen verscholen zich in de bergen. Om het het Osmaanse leger zo lastig mogelijk te maken, werden dorpen en akkers verbrand. Het werd zo erg moeilijk voor het enorme leger om voldoende voedsel te vinden.

In de nacht van 4 juni 1462 stak het Osmaanse leger de Donau over. Het Wallachijse leger slaagde er niet in hen tegen te houden en trok zich terug. Het schakelde over op guerillaoorlogsvoering, waarbij de Osmaanse troepen regelmatig door kleine, snelle groepen ruiters aangevallen werden. Deze uitputtende aanvallen, samen met de extreem hete zomer, oefenden zware druk uit op het leger. Daarbij kwam nog eens dat er door de voda mannen met besmettelijke ziekten, zoals de pest en tuberculose, als infiltranten naar het Osmaanse kamp werden gestuurd om zo het vijandelijke leger te verzwakken. Het moreel onder de anders zeer gemotiveerde Osmaanse troepen daalde en het gevaar van muiterij was niet ondenkbaar.

Ondanks dit alles was het voor het Wallachijse leger vrijwel onmogelijk de strijd te winnen. De voda zag dit ook in en besloot tot het uitvoeren van een plan dat zowel moedig als wanhopig was: het aanvallen van het Osmaanse kamp met het doel de sultan te doden. Als het leger hierin zou slagen, zou de chaos onder de Osmaanse soldaten en in het Osmaanse Rijk compleet zijn en zouden de christelijke landen hun slag kunnen slaan. De aanval vond 's nachts plaats, niet ver van Tirgoviste, en was slechts een gedeeltelijk succes. De Wallachijse troepen vergisten zich en staken de tent van de viziers van de sultan, niet de tent van de sultan zelf, in brand. Dat gaf de janitsaren de tijd zich te organiseren en dankzij hun dappere optreden bleef de schade beperkt. Deze aanval was echter weer een aanslag op het moreel van de Osmaanse troepen. Enkele dagen later was het 'woud' van opgespietste soldaten bij Tirgoviste de druppel die de emmer deed overlopen. De sultan gaf het leger bevel zich terug te trekken.

Ondanks zijn successen, was voda Vlad Tepes toch niet de winnaar van deze oorlog. Nadat het grote Osmaanse leger vertrokken was, leed hij verschillende nederlagen tegen de troepen van Radu, die in het land gebleven waren met de opdracht van sultan Mehmed hun meester op de troon te helpen. Veel van Vlads mannen liepen over naar het andere kamp en uiteindelijk moest hij zich terugtrekken naar de grens met Zevenburgen, waar hij hoog op een rots een burcht

had laten bouwen. Daar werd hij door de troepen van Radu belegerd. Door een familielid gewaarschuwd voor een aanval, wist hij in de nacht via geheime gangen in de rotsen te ontsnappen. Zijn eerste vrouw, die geloofde dat er geen ontsnapping mogelijk was, pleegde diezelfde nacht zelfmoord door uit het raam te springen.

Vlad vluchtte naar Hongarije, waar hij hulp hoopte te krijgen van koning Matthias. Deze was inderdaad met een leger onderweg naar Wallachije, maar liet dit met zo'n slakkengang optrekken, dat men aan zijn goede wil kan twijfelen. Radu had ondertussen de Saksische steden in Zevenburgen voor zich weten te winnen en ook Matthias zag in dat aan vrede met de Osmanen vele voordelen verbonden waren. Hij zou mannen en geld vrij kunnen maken voor de strijd tegen keizer Frederik de Derde, zijn aartsvijand.

Uiteindelijk werd er een val voor Vlad Tepes gezet. Hij werd ervan beschuldigd zijn land en Hongarije te hebben willen uitleveren aan de Osmanen in ruil voor vrede. Als 'bewijs' werden er valse brieven opgesteld waaruit dit zou blijken. Vlad werd in Buda gevangen gezet en koning Matthias was van zijn kruisvaardersverplichtingen bevrijd. Alhoewel de meeste landen geen woord van de brieven geloofden, ondernamen ze geen actie. De tijd van grote campagnes tegen de Osmanen leek voorbij.

Vlad werd aan het Hongaarse hof niet als gevangene, maar als gast behandeld. Matthias maakte duidelijk dat hij de Wallachijse prins in reserve hield. Hij zou hem later nog kunnen gebruiken.

In 1475 was het zover. Vlads broer Radu was gestorven aan syfilis en zijn opvolger, Laiota Basarab, was naar de kant van de Osmanen overgelopen. Zij wilden Bosnië veroveren en bedreigden zo ook Hongarije. Matthias besloot Vlad opnieuw op de troon te helpen en zijn kruisvaardersbelofte eindelijk in te willigen. De Hongaarse campagne in Bosnië was bijzonder succesvol. Vlad speelde er een grote rol in en maakte zijn even wrede als moedige reputatie waar. Onder andere in de mijnstad Scebrenica werd onder zijn bevel op marktdag een bloedbad aangericht onder soldaten en burgers.

Aan het eind van het jaar 1476 veroverde Vlad met Hongaarse hulp opnieuw de Wallachijse troon. Hij was echter in eigen land te onpopulair om lang te kunnen regeren. Laiota Basarab was wel door hem verslagen, maar niet gedood. Tijdens een gevecht tussen hun legers kwam Vlad om het leven. Volgens sommigen werd hij vermoord door een Osmaanse spion, die zich als zijn dienaar voordeed. Hij werd begraven door de monniken van Snagov, die hem waarschijnlijk voor het altaar begroeven. Op het eiland zou hij volgens de legende ook zijn schatten hebben laten begraven.

In 1508 veroverde Vlads zoon Mihnea de Wallachijse troon en trad qua wreedheid in zijn vaders voetstappen. In 1509 werd hij afgezet en in 1510 in Sibiu vermoord.

Aan het begin van de jaren '30 van de twintigste eeuw werden op Snagov archeologische opgravingen gedaan door de Roemeense geleerden Dinu Rosetti en George Florescu. Daarbij werd onder andere een graf vlak bij de ingang van de kerk gevonden. Zij geloofden dat dit het graf was van voda Vlad Tepes, dat door bisschop Ilarion verplaatst was. In het graf lagen onder andere een kroon, een kelk, zilveren knopen en een ring zonder steen, maar geen zwaard...

Taal en gedichten

Om plaats- en persoonsnamen gemakkelijker leesbaar te maken, zijn op enkele plaatsen de oorspronkelijke accenttekens verwijderd.

De in deze roman geciteerde gedichten zijn afkomstig uit deze bronnen.

Gebod van de Byzantijnse hymnendichter Synesios van Kyrene.

Gedicht van de Perzische dichter-filosoof Omar Chajjam. Overgenomen uit Zo leefden de moslims in de Middeleeuwen van Aly Mazahèri, Hollandia, Baarn.

Fragment uit de Duitse vertaling van het volksdicht de Miorita uit Von Zalmoxis zu Dschingis Kahn-Religion und Volkskultur in Südosteuropa van Mircea Eliade, Hohenheim, Keulen-Lövenich.

Verklarende woordenlijst

Aartsengel Mircea

Belangrijke engel die het hemelse leger aan zou voeren. Ook zou hij doden begeleiden op hun reis naar het hiernamaals.

Adrianopel

Hoofdstad van het Osmaanse Rijk voor Istanbul (Constantinopel) dat werd.

Athos

Groot klooster op een berg in Griekenland. Het was een van de belangrijkste kloosters in de Orthodoxe wereld.

Basarab

Familienaam van de prinsen van Wallachije. Volgens de overlevering was stamvader Basarab de eerste prins van het land.

Belgrado

In de Middeleeuwen een van de belangrijkste burchten voor de verdediging van Hongarije. De stad was door een Servische prins aan de Hongaren geschonken om te voorkomen dat hij in handen van de Osmanen zou vallen.

In 1456 werd de burcht door Hunyadi en een kruisvaardersleger succesvol tegen de Osmanen verdedigd. Hunyadi stierf echter kort na het beleg aan longpest.

Boekarest

Stad die in de zeventiende eeuw de hoofdstad van Wallachije werd. In de Middeleeuwen was het verderop gelegen Tirgoviste veiliger, omdat het minder gevoelig voor Osmaanse aanvallen was.

Bojaren

Naam voor edellieden op de Balkan en in Rusland. Ze waren vaak erg rijk en machtig en hadden in de regering van het land soms meer te zeggen dan de koning of prins.

Bosporus

Verbinding tussen de Zwarte Zee en de Zee van Marmara bij Constantinopel.

Brasov

Stad in Zevenburgen waar in de Middeleeuwen veel Saksen woonden. Dit waren mensen die oorspronkelijk uit Duitstalige gebieden kwamen. Ze verdienden geld met de handel en werden al snel rijker dan de Roemenen die oorspronkelijk in dit gebied woonden. In Brasov werd vooral geld verdiend met de wapenhandel.

Buda

Samen met het aan de andere kant van de Donau gelegen Pest vormde Buda de hoofdstad van Hongarije. Later werden de steden samengevoegd: Budapest.

Byzantijns Rijk

Opvolger van het Romeinse Rijk in het oosten van Europa en in Azië. In het begin van de Middeleeuwen was het een groot en machtig rijk, maar aan het eind van deze periode was er bijna niets meer van over. Aan het hoofd van het Rijk stond een keizer die door de gelovigen als Gods vertegenwoordiger op aarde werd gezien.

Calusul

Dans die door de calusari werd gedanst.

Calusari

Groep dansers die in het voorjaar een soort vruchtbaarheidsdansen opvoerde. Ze droegen een sluier, omdat ze niet herkend mochten worden, en een bloemenkrans om hun hoofd. Hun dansen waren ingewikkeld en spectaculair, met veel hoge sprongen. De calusari zouden ziekten kunnen genezen, boze geesten uit kunnen drijven en kinderen vrolijk en gezond kunnen maken door over hen heen te springen.

Constantinopel

De hoofdstad van het Byzantijnse Rijk. Voor de Orthodoxe gelovigen was het een heilige stad. Het was in elk geval voor een flink deel van de Middeleeuwen een bloeiende stad, de hoofdstad van het grote Byzantijnse Rijk. Toen dit rijk door de Osmanen werd veroverd, nam de macht en welvaart van Constantinopel af. Halverwege de vijftiende eeuw was het een verwaarloosde stad met grote open plekken waar ooit huizen gestaan hadden. In 1453 werd de stad door de Osmanen veroverd. De naam werd veranderd in Istanbul. In de jaren die volgden, werd de stad door de Osmanen weer opgebouwd en mooi en welvarend gemaakt.

Derwisj

Soort monnik die lid is van een mystieke, islamitische broederschap.

Vooraf onder de janitsaren waren de derwisjen populair.

Doina

Droevig lied dat iemand voor zichzelf zingt om verdriet of teleurstelling te verwerken. Wordt tegenwoordig ook wel de 'Roemeense blues' genoemd.

Domnia

Prinses, officiële echtgenote van de prins van Wallachije. Net als de Osmaanse sultan had hij veel bijvrouwen.

Donau

Lange rivier die bij de Roemeense kust in de Zwarte Zee uitmondt. In de tijd van Vlad Tepes was de rivier de zwaarbevochten grens tussen Wallachije en het Osmaanse Rijk.

Dracu sa-l ia!

Roemeense vloek: Laat de duivel hem halen!

Dushegubina

Roemeense wet uit de Middeleeuwen, waarbij een groep mensen (bijvoorbeeld een dorp) gestraft werd als er bij een misdaad geen dader aangewezen kon worden.

Du-te naibi!

Roemeense verwensing: Loop naar de duivel!

Giurgiu

Belangrijk fort aan de zuidgrens van Wallachije met het Osmaanse Rijk. Het was afwisselend in Osmaanse en Wallachijse handen.

Griekse kerk

Andere naam voor de Orthodoxe kerk, afgeleid van de taal die veel gebruikt werd in het Byzantijnse Rijk, waar het Orthodoxe christendom de officiële godsdienst was.

Heilige man

Meestal een kluizenaar die in een woud of op een berg woonde. De Roemenen hadden veel ontzag voor hem. Heilige mannen zouden wonderen kunnen verrichten. Soms werd aan hun raad en uitspraken meer waarde gehecht dan aan die van de pope.

Heilige Moeder

Naam voor Maria, de moeder van Jezus. Christenen geloven dat hij de zoon van God is.

Helva

Zoet snoepgoed dat in het Osmaanse Rijk in zeer veel variëteiten te koop was. In Istanbul werd bijvoorbeeld een variant met honing en amandelen gegeten.

Hemelbruid

Symbool voor de dood dat in de Miorita voorkomt. De dood wordt als een soort huwelijk met deze bruid gezien.

Hunyadi

Van oorsprong Roemeense legerleider die in dienst van Hongarije beroemd werd door zijn successen in de strijd tegen de Osmanen. Hij was echter ook een genadeloze

politicus die er geen moeite mee had zijn tegenstanders uit de weg te ruimen. Zijn ambitie en machthonger waren berucht. Na zijn dood werd hij een legende en werden deze dingen vergeten.

Icoon

Afbeelding van een heilige. Iconen worden binnen de Orthodoxe kerk vereerd en zouden wonderen kunnen doen.

Iconostase

Houten of stenen wand die in een Orthodoxe kerk voor het altaar staat. Hij is versierd met geschilderde afbeeldingen van heiligen.

Istanbul

Osmaanse naam voor Constantinopel.

Janitsaren

Voetsoldaten in het Osmaanse leger. Ze vochten vooral met pijl en boog en bijlen. Door hun kleding waren ze gemakkelijk te herkennen: een lange kaftan over een kort vest, een wijde broek en een hoge muts. De janitsaren vormden het belangrijkste deel van het Osmaanse leger. Ze

waren beroemd om hun discipline en moed.

Karavaanserais

Soort grote herberg langs de wegen of in de grote steden in islamitisch gebied. Kooplieden en reizigers konden er overnachten.

Koningsdeur

Deur die toegang geeft tot de altaarruimte in een Orthodoxe kerk. De gelovigen zagen deze deur als een opening naar de hemel.

Kruisvaarder

Soldaat die strijdt in een godsdienstoorlog. In de Middeleeuwen werden in West-Europa verschillende kruistochten tegen islamitische landen georganiseerd. Ook in Oost-Europa en op de Balkan werden kruistochten ondernomen, met wisselend succes.

La dracu!

Grove Roemeense vloek.

La naiba!

Roemeense vloek: Loop naar de hel!

Latijnse kerk

De rooms-katholieke kerk die in de Middeleeuwen in West-Europa en een deel van Oost-Europa (onder andere Hongarije) de officiële godsdienst was. Genoemd naar de taal die tijdens de mis gesproken werd: het Latijn.

Madjoon

Turks voor opium.

Maliënkolder

Soort harnas, gemaakt van ijzeren ringetjes.

Martisorul

Feest waarbij mannen en jongens hun geliefde een broche gaven, bestaande uit ineengedraaide rode en witte draden met een munt eraan. De meisjes en vrouwen droegen de broche de hele maand en bonden hem op de laatste dag van maart aan een tak. Hun wensen zouden dan uitkomen.

Minaret

Toren bij een moskee waar vanaf de gelovigen tot gebed worden opgeroepen.

Miorita

Erg oude Roemeense volksballade. Volgens het verhaal waarschuwt een lammetje zijn jonge herder voor zijn jaloerse makkers. Ze willen hem vermoorden. De herder

vlucht niet, maar vraagt het lammetje hem vlak bij zijn kudde te begraven en zijn drie fluiten op zijn graf te leggen. Het lammetje moet de schapen vertellen dat hij weggegaan is om te trou-

Muezzins

Man die vanaf de minaret van een moskee oproept tot gebed.

Mullah

Islamitische godgeleerde.

Nassup

De Vrouwe Fortuna van de Osmaanse soldaten. Zij was een soort godin die hun lot bepaalde.

Orde van de Draak

Ridderorde. In 1387 opgericht om het katholieke geloof te beschermen tegen heidenen. Vlad Tepes' vader had de eer tot deze orde te mogen toetreden en verdiende zo zijn bijnaam: Vlad Dracul. Zijn zoon nam die bijnaam over en ging zo de geschiedenis in als 'Dracula (zoon van de draak). Omdat in het Roemeens 'dracul' ook duivel betekent, had deze naam een sinistere bijklank.

Orthodox geloof

Christelijk geloof dat zich in de Middeleeuwen na een ruzie over geloofszaken van de katholieke kerk afscheidde. De meeste landen op de Balkan (en Rusland) waren in de Middeleeuwen orthodox.

Osmanen

Islamitisch volk uit het Nabije Oosten dat in de Middeleeuwen heel

machtig werd en in Azië en op de Balkan een groot rijk stichtte.

Oude tijdsrekening

Tijdsrekening die in de Middeleeuwen in Wallachije werd gebruikt. Hij begon op de dag dat volgens de bijbel de wereld geschapen zou zijn.

Oud-slavisch

De taal die door de Orthodoxe kerk tijdens de mis en in geschriften gebruikt werd. Het was in Wallachije ook de regeringstaal.

Perzen

Volk dat in een gebied woonde dat we nu Iran noemen. In de vroege Middeleeuwen waren de Perzen een zeer

ontwikkeld volk. Hun cultuur was van een bijzonder hoog niveau en was een voorbeeld voor latere islamitische volkeren, zoals de Osmanen. Ook in Europa waren in de Middeleeuwen de Perzische wetenschappers en dichters befaamd.

Pikeur

Iemand die honden of paarden africht.

Pope

Geestelijke in een Roemeens dorp. Vaak had hij nauwelijks meer opleiding dan de dorpingen en stond, onder andere daardoor, dicht bij hen.

Reliek

Heilig voorwerp dat wonderen zou kunnen verrichten. Het was vaak een deel van een overleden heilige, bijvoorbeeld een botje, haar of bloed.

Rovers

Roversbendes bestonden op de Balkan nogal eens uit boerenjongens die de buit met hun familie deelden. Tegelijk was zo'n roversbende ook een manier om zich tegen de regels van die familie te verzetten. De bende was een soort broederschap met zijn eigen regels.

Naast deze roversbendes waren er ook nog bendes die bestonden uit armen en werkloze soldaten. Zij leefden het hele jaar van de roof, de boerenbendes keerden in het najaar naar huis terug.

Schatting

Geldbedrag dat Wallachije en enkele andere landen aan het Osmaanse Rijk moesten betalen om zelfstandig te kunnen blijven.

Servië

Prinsdom dat in de tijd van Vlad Tepes in principe deel uitmaakte van het Osmaanse Rijk.

Sjeherazade

Vertelster van de beroemde Verhalen uit duizend en één nacht: een verzameling verhalen uit het Midden-Oosten.

Sibiu

Rijkste en invloedrijkste stad in Zevenburgen. Er woonden veel Saksen (Duitse immigranten). Er werd vooral geld met de handel verdiend.

Sint-Andreasnacht

29 november, vooravond van de naamdag van Sint-Andreas. Die dag was gewijd aan het woud en de wilde

dieren. Net als Sint-Joris was Sint-Andreas beschermheilige van de wolven. De nacht voor zijn naamdag was een kwade: vampiers en andere nachtwezens bevochten elkaar met hennepzweepen.

Sint-Jan

Andere naam voor een heilige die ook Sint-Johannes genoemd werd. Zijn naamdag valt op 21 juni, midzomerdag. Op die dag werden er grote vuren ontstoken.

Sint-Joris

Heilige die beroemd is geworden omdat hij een draak gedood zou hebben. Die draak was een symbool voor de duivel die overwonnen werd door het christelijke geloof. Hij was een voorbeeld voor veel kruisvaarders. Ook onder herders was hij populair. Ze zagen hem als heer van het woud en, gek genoeg, als beschermer van de wolven.

Sint-Jorisfeest

Feest van de heilige Sint-Joris dat op 23 april gevierd werd. Op deze dag werden op de Balkan de schaapskudden samengevoegd om ze naar de bergweiden te brengen. Ook was het vaak de dag waarop tijdens een oorlog de legers vertrokken en rovers weer op pad gingen. Op Sint-Jorisdag begon na de lange winter de lente. Het was een feestelijke dag, maar tijdens Sint-Jorisnacht moest men oppassen voor

boosaardige spoken. Om hen buiten de deur te houden, werden er groene takken bij de poorten, stallen en ramen gelegd.

Snagov

In de Middeleeuwen gebouwd klooster ten noorden van Boekarest. In de vijftiende eeuw leek het op een kleine stad met drie kapellen, schatkamers, gebouwen voor de monniken, huizen voor bezoekende edellieden, een gevangenis en een schatkamer. Voda Vlad Tepes liet rond het klooster een muur bouwen om het te beschermen tegen vijanden. Nadat de monniken het verlaten hadden, deed het een tijdlang dienst als gevangenis. Aan het eind van de negentiende eeuw stond het klooster leeg en werd door boeren uit de dorpen in de buurt geplunderd. In het begin van de twintigste eeuw werd het weer door monniken in gebruik genomen.

Sorbet

Verfrissende, gedeeltelijk bevroren drank, bijvoorbeeld van rabarber, citroen, druiven of zelfs rozen gemaakt.

Starets

Abt van een orthodox klooster.

Strigoi

Roemeense naam voor een nachtwezen.

Sultan

Leider van het Osmaanse Rijk. Ongeveer te vergelijken met een keizer.

Sultane

Officiële echtgenote van de sultan. Naast haar had deze vele bijvrouwen.

Tirgoviste

De oude hoofdstad van Wallachije, in de Middeleeuwen een bloeiende stad waar veel edelen woonden. Bij de stad stond ook het paleis van de prins.

Venetieë

In de Middeleeuwen een stadstaat. De Venetianen handelden met vele landen en liepen voorop op het gebied van kunst en wetenschap. Het waren ook goede zeelui.

Voda

De machthebber van Wallachije. Wallachije was een prinsdom en dus was de prins (voda) de machtigste man van het land. Voda betekent eigenlijk 'legerleider', wat niet vreemd is, omdat Wallachije bijna altijd in oorlog was.

Wallachije

Het zuidelijke deel van Roemenië dat in de Middeleeuwen een zelfstandig land was.

Zevenburgen

Bergachtige grensstreek tussen Hongarije en Wallachije die bij Hongarije hoorde, maar min of meer zelfstandig was. Er woonden veel Roemenen, maar die werden gediscrimineerd door de Saksische en Hongaarse minderheden. De streek was belangrijk bij de verdediging van Hongarije tegen Osmaanse aanvallen. De streek staat ook bekend als Transsylvanië.

Zigeuners

Rondtrekkend volk dat ook in Roemenië leefde. Veel zigeuners werden daar als slaven gehouden door edelen. Ze werkten als landarbeiders of muzikanten en hadden vaak een ellendig bestaan. Er waren ook vrije zigeuners die hun geld verdienden met smidswerk, de handel in paarden of met muziek maken. Maar ook zij werden vaak slecht behandeld.